175

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
33O
19

mo Unico

VIII K 23

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

8.33.O.19

HISTORICO-THEOLOGICVS

LIBER BIPARTITVS:

Supremum Chriſti Sacerdotium, Inſtitutionem eius Vicarij, Poteſtatem ligandi, atque ſoluendi eidem collatam, & non interruptam hæreditariam permanentiam Succeſſorum eiuſdem amplectens.

OPVS

Ex principijs Theologicis, Sacris Æcumenicis Concilijs, Epiſtolis Decretalibus, ac Sanctorum, tum Græcorum, tum Latinorum Auctoritatibus, contra Lutherum, Caluinum, cæteroſque Hæreticos Proteſtantes dilucidè, ac tutè

ELVCVBRATVM.

AVCTORE

ADM. REV. PATRE MAGISTRO

PETRO THOMA PVGLISIO

CORIOLANENSI,

Art. & S. Theolog. Doct. Prou. Calabriæ, Ordinis Carmelitarum bis, & iterum Exprouinciali, & Generali Diffinitore; nunc Studiorum Conuentus Coriolani Præfecto, & Commiſſario Generali, nec non Illuſtriſs. Archiepiſcoporum Roſſanenſium Examinatore, Theologo, & in rebus S. Officij Conſultore.

Conventus S. Mariæ de Victoria Romæ

NEAPOLI, Ex Regia Typographia Caroli Porſile 1700.

Superiorum Facultate.

COMMISSIONE GOVERNATIVA PER LE BIBLIOTECHE DI ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google

EMINENT.MO ET REVER.MO PRINCIPI

IOSEPHO

S. R. E. CARDINALI

SACRIPANTI,

Congregationis Concilij Præfecto, atque Vniuerſi Carmelitici Ordinis Tutelari Vigilantiſſimo.

Frater Petrus Thomas Pugliſius, Carmelitarum Calabriæ iterum, ac tertiò Exprouincialis, S. P. D.

AD Te (Eminentiſſime Princeps) Opus hoc Dogmaticæ Theologiæ decennalibus vigilijs à me elucubratum; vt altius Regio patrocinio tuo ſublimetur,

 in

Digitized by Google

in lucem proditurum, confugit. Nec abs re quidem factum oſcitabundus muſſitabit quiſquam, vel obtrectator. Quandoquidem ſi (id quod res eſt) perduellibus Eccleſiæ Catholicæ in Sole cæcutientibus, lucem veritatis addit plurimam, Cœlum haud immeritò illud dixerint vniuerſi. Cœlum ſanè; eo quia ſi luminaria omnia, quæ Mundum lucificant, in Cœlo ſunt, iuxtà illud Eccleſiaſtici (a) *Ego feci in Cœlis, vt oriretur lumen indeficiens:* Exemplo haud planè abſimili, præcipua in Opere hoc, Eliani Inſtituti Sydera (nimirum Cyrillus Patriarcha Hieroſolymitanus, Cyrillus Patriarcha Alexandrinus, Petrus Thomas Patriarcha Conſtantinopolitanus, Guido de Perpiniano, Maioricenſis Antiſtes, & Inquiſitor Generalis; Thomas Vualdenſis, Malleus hæreticorum; Incognitus, nunc verò cognitus Michael Ayguanus; Ioannes Maria Verratus, Lutheranorum expugnator; Thomas Beauxamis, Oſorum Eccleſiæ debellator, & Henrici III. Galliarum Regis Internuntius; Lezana Doctor peritiſſimus; Ioannes Sylueira Scriptor facundiſſimus; Ioannes Bachonius Scholæ Carmelitarum Princeps, & Aſſeclæ eius omnes) tamquam in proprio Firmamen-

(a) *Cap. 4.*

mento collucent in perpetuas æternitates. Idcircò Eminentiæ Tuæ, quippè Sacro Herculi, Cœlum hoc committi par fuit: inclyta cuius Ceruix rutilantes Stellas in Gentilitio Stemmate, veluti in fronte infixas geſtat; atque totius Carmeliticæ Religionis Orbem adeò fæliciter ſuſtinet, vt tantæ molis pondere nequaquam fractus, ſis

Magnis non auſibus impar,
Fortior immò viges, Cœlum ruentibus aſtris
Suſtentare valens, feſſumque remittere
Atlantem.

Et Herculem te eſſe omninò video; haud equidem Gallicum, vt Poetarum finxere commenta; ſed è Superis demiſſum: ea quidem ratione, quod nequaquam catenulis ex auro compoſitis, ſed innoxio diuini Amoris præſtigio, & nectareo penè de diuinis rebus, quod in ore Tuo abũdat, eloquio, vt olim de Cœleſti Manna Ibicus ait: πασαν ἡδονὴν ἰσχύνονται καὶ πρὸς πᾶσαν ἁρμόνιον γεῦσιν. Videlicet, omne delectamentum, & ſaporis ſuauitatem in ſe habente; Ad Te etiam ſi ferrea ſint, mollita omnium corda protrahas.

E ſuperis dixi, nec perperam, ſi Te eiuſmodi arguit Lilium ſobolis tuæ. Enimverò Lilium

Cœleſti ſemine natum. (a)

aſtruunt

(a) *Mond. ſimbol. lib.* 11. *cap.* 12 *num.* 74.

aſtruunt plerique; quod vt Tibi ex omni parte conueniat, prætereo; nec enim fas mihi, quæ haud modeſtia tua patitur, proloqui. Dixerit tamen Mundi totius Arx Roma; quæ Te, vel in diuinis, vel domeſticis rebus, vel in virtutibus omnibus exercendis, indefatigabili ſtudio verſantem, ad Herculis exemplum de Hydra, de Apro, & de Stymphalidibus, ideſt de vitijs omnibus triumphantem, reſpexit; (*Virtuti omnia parent; Virtus enim omnia vincit*, (a) Saluſtius inquit) & inter Eccleſiæ ſydera iubar præteferre ſplendidiſſimum, viſus es. Iubar enim, & iure inquam; ſiquidem Hercules Ἡρακλῆς eſt? Ἡρακλῆς autem, qui ex Ἥρας ideſt Iunone, ſiuè Aere, & κλέος nempè gloria componitur; quid præter Aeris gloriam ſonat? Quæ verò Aeris gloria, præter Solis illuminationem, cuius receſſu tenebrarum profunditate ſpiritus occulitur? Quod de Te intelligam, & Te Herculem, nempè Solem eſſe obfirmem. Etenim, ſi ad Herculis defatigationes duodenas reſpexeris; ea porrò ſigna Zodiaci duodena ſunt, quæ calẽdari progreſſu Sol perluſtrat; & totidem laborioſæ indolis tuæ ſtudia referunt; quibus primò, tum in Philoſophia, tum in vtriuſque iuris ſtadio præter-

(a) *De bello Tugur.*

tergreſſus, ad ſupremum laureæ faſtigium euaſiſti. Secundo; Quod Subdatarium aliquando egeris. Tertiò; Rotæ Romanę Auditorem. Quartò Alexandri VIII. Prælatum domeſticum. Quintò; Quod in cauſa Leodienſi Conſiliarius fueris. Sextò; Et libellorum ſupplicum à Secretis. Septimò; Et Sacræ Congregationis Concilij Præfectus. Octauò; Et Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium Aſſeſſor. Nonò; Et Congregationis Immunitatis Synedrus. Decimò; Et Congregationis de Propaganda Fide Fautor. Vndecimò; Et Congregationis Conſiſtorialis Auenionenſis, & Firmanæ Conſeſſor. Duodecimò; Apoſtolici Hoſpitij, ſub titulo Sancti Michaelis, ſiti ad Ripam Tiberis, denique pius Cuſtos. Quid præter Zodiaci ſigni ſunt, per quę ex alijs ad alios honores gradum feciſti, Teque verè Ioſephum (*filium nimirum accreſcentem*) vt Hæbraica Dialecto ſonat (a) adamuſſim demonſtraſti? Iccircò apud tres Romanos Pontifices in dignatione maxima habitus, inter Vrbis, & Orbis Principes demùm cooptatus fuiſti. Et quidem iure optimo, inquit Cyprianus; (b) *Quia ad Epiſcopatũ non ſubitò perueniſti, ſed per omnia Officia Eccleſiaſtica promotus, & in*

(a) *Geneſ.cap.*49. (b) *Lib.*4.*epiſt.*2.*ad Antoninum.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Digitized by Google

& in diuinis adminiſtrationibus Dominum ſemper promeritus, ad Sacerdotÿ faſtigium cunctis Religionis gradibus aſcendiſti. Verùm enim verò, Purpura amictus, quid quæſo, niſi illius Iuliani Auguſti more, ad aſtantes ille; Tu verò ad temetipſum conuerſus, hunc pronunciaueris Homericum verſum.

ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα Κραταιὴ

Videlicet, hora illa, qua Princeps Eccleſiaſticus Purpura amicitur, non amplius ſibi, vel ſuis; ſed ſoli Deo, eiuſque Eccleſiæ, cuius in terris cauſſam ſuſtinet, viuere debet; ſicuti ex effectibus in Te hoc totum liquet. Propterea tam benè collata dignitas humeris tuis ſedet, vt de Te dictum exiſtimem, quæ de Poſthumiano Principe Nazianzenus dixerat; *In ſublime euectus es, haud ita mediocri Principatuum gloria.* Imò *ipſe, ſi quod verius eſt, dicendum eſt, haud modicum Principatum ſublimem reddidiſti. Supremam nactus es poteſtatem: Non eſt hoc fortunæ munus, ſed hanc poteſtatem, tamquam virtutis pręmium adeptus es, vt & ipſa redderetur glorioſior, & Rex* (nempè Summus Pontifex) *propter iudicÿ ſui de te ſententiam, laudem acquireret.*

Sanè enim Purpura iſta, qua te Innocentius

tius XII.induit, ſupra quam credibile eſt, ex ingenti virtutum tuarum numero rutileſcere viſa eſt; vt an Tibi ornamento fuerit, vel ornamentum ex Te mutuauerit, adhuc ſit in ancipiti. Quapropter pro eo quanti te Romanus Pontifex fecit, nulli rectius, quam Tibi, pro Eliano Inſtituto Propugnationem deferendam iuſſit; nec quidem temerè: Quippè vt vni Ioſepho Virginem procurare, à Deo datum fuit; ita & Alteri, ſcilicet Tibi, Virginis ipſius primogenitus Ordo tuendus, Papa Dei Vicario iubente, permitteretur. Gaudeant ideò, atque iterum gaudeant Carmelitæ, tam eximium, tam præclarum ornamentorum ſuorum Vindicem aſſecuti. Siquidem, vt cum Plinio loquar: *Communicato Imperio ſollicitior Tu, ille ſecurior factus eſt*. Tam rarum hoc, & ſingulare Patrocinium præſens Ætas admiratur, Poſteritas prædicabit, Sæcula cuncta laudibus ad Cœlum tollent. Non me latent tot animi tui admirabiles dotes. Tuam equidem in ſacris frequentiam, piumque in precibus affectum omnes norunt. Et in officijs ſedulitatem, & in miniſterijs ſolertiam ſciunt; quæ Te virum præſtant omnibus admirandum. (a) *Regium profectò animum gerit,*

b

(a) *Lib.1.de erudit.inter homin.p.1.c.2.*

BIBLIOTECA VAT. ROMA

rit, (inquit Riccardus Victorinus) *qui deſiderijs ſuis imperare, & exercitia pro deliberationis arbitrio diſponere conſueuit.* Ingenio equidem miror Te ità æquanimi, & blando, vt in te ſupercilij labem nullam reprehenderit quiſquam. Ea prudentia Te, tuaq; moderaris, vt cum Gotiade, Πράττε ἀμεταγνώτως, nequaquam quorum Te pæniterit egeris. Quas porrò, & quidem præclaras animi tui virtutes, alterum ſtemmatis tui gentilitium Lilium indicat. (a) *Lilium* (ait Theodoretus) *tum exteriori decore ſplendet, tum aureum intus floſculũ continet. Talis eſt anima iuſtitia ſplendore circumdata, & ſpirituale ſapientia, cognitioniſq; donũ in intimis penetralibus geſtans.* Quæ autem ex ijs bona expectanda non ſunt? Quæ item ex pietate eximia, qua Deum colis? Quæ ex præcelſa charitate, qua beneficum, & facilem Te omnibus exhibes? Quæ ex virtutum omnium apice, iuſtitia ſcilicet tua, qua rectum tenes, non ſperandum? cuius egregium ſpecimen in cauſſis totiès dediſti. Quæ de indefatigabili ſtudio tuo dixerim, qui tot munerum tuorum incommodis, atque Orbis penè vniuerſi negotijs neutiquam langues, quin ſpiritus agendo conualeſcit, refloret mens, & vireſcit,

(a) *In cant. 22.*

ſcit, vt laudibus tuis recenſendis in principio ſemper Oratio ſit? Huiuſmodi finis exordium aptiſſimum erit, quo in Oratione pro lege Manilia vſus eſt Cicero. *Illud in primis mihi latandum iure eſſe video, quod dicendi cauſa talis oblata eſt, in qua oratio nemini deeſſe poſſit. Huius autem orationis difficilius eſt exitum, quam principium inuenire.*

Hæc planè ſunt, Eminentiſſime Princeps, quę meum hoc euigilatum opus Tibi inſcribendum egerunt; nimirum, vt ex fauſtiſſimo Nomine tuo quod in fronte geſtaret ornamentum, & quidem maximum aſſequeretur. Ad hæc tum beneficia plurima Ordini meo collata accedunt; tum quod quæcumque in libro ipſo aguntur, à Sacra Scriptura, vel ſano alio iure definita ſunt; vel à Sacris Oecumenicis Concilijs declarata: Iccircò Eminentiæ Tuę, quippè Iurium omnium Emporio, & Sacræ Congregationis Concilij Anteſignano, iure meritò ſtatuendus fuit. Ipſum igitur erugata fronte, qua doctiſſimorum animos recreas, in obſequioſiſſimi animi mei teſſeram, hilariter accipe; quandoquidem, (a) *Non minus Regium, ac humanum eſt parua libenter, promptèque accipere, quam magna tribue-*

b 2 *re;*

(a) *Plutarc. in epiſt. ad Troianum.*

re; non eo quidem nomine,quod meritis tuis reſpond eat,quippè qui tot virtutibus effulges, ſed quod licet exiguum, ampliori ingenio Principi, monumentum; teſtem tamen deuotiſſimi animi mei pro virili locupletem.

Munere in exiguo , animus oſtenditur amplus.

Vale Purpuræ decus, & ad perpetuam Religionis Carmeliticæ Tutelam, Elianos potius, quàm Neſtoreos annos viue.

AMI-

Digitized by Google

AMICO LECTORI.

M*Iraberis fortè, Amice Lector, inter tot, & tot Sapientiſſimos Scriptores, tàm titulis, quàm eorum exaratis operibus Eminentiſſimos, de hac re, diuite vtrinque vena centuriatim agentes: me vnum, concertationibus ſcholaſticis, rebuſque hiſtoricis haud ſatis aſſuetum, rem ipſam viribus meis quoquouerſum imparem, auſiſſe rudi minerua etiam attingere. Fatebor tamen ingenuè: Dilectiſſima Matri, cur filius obſequentiſſimus non inſeruiat, aut in vindicandis eius calumnijs, Apologeticis diſſertationibus, non ſe totum deuoueat? Si Vnigenito ſuo, ita ait Tobias.* Honorem habebis Matri tuæ, omnibus diebus vitæ tuæ. *Cumque Mater noſtra ſit Sancta Eccleſia Catholica, Apoſtolica, Romana, ab Hæreticis Donatiſtis, Valdenſibus, Huſſitis, Vuitclephiſtis, Lutheranis, & Caluiniſtis, adeò perperam ſatyris, & ſarcaſmis impetita, vt auſi ſint omni conatu eius Caput viſibile, nempè Romanum Pontificem in ius trahere, & vſurpati oecumenici Principatus reum oſtendere: ipſa, ad coercenda illorum deliria, ſic ex vna parte inclamante:* Si Ego Mater tua, vbi eſt honor meus, vbi obſequia in plurium ædificationem? apprehende

igitur

Digitized by Google

igitur arma, & ſcutum, & exurge in adiutorium mihi Et ex altera, *Diuo Auguſtino ita ſuadente*: (a) Amemus ergo Dominum noſtrum, amemus Eccleſiam eius: Illum ſicut Patrem, Iſtam ſicut Matrem. Tenete Chariſſimi tenete omnes Deum Patrem, & Eccleſiam Matrem.

In argumentum igitur debitæ meæ obedientiæ, & ſeruitutis, ad detundendam S. Matris Eccleſiæ perduellium inſaniam, & cæteris oſtendendam ipſorum imprudentiam, & arrogantiam, calamum ardenter ſtrinxi, & eo ſtylo, & ordine, quo potui, hunc bipartitum librum euigilaui; Cuius primam partem voco Theologicam, ſiue quaſi dogmaticam, cum ipſa talis ſit, & exinde (relictis rationibus Metaphyſicis, abſtractis, ſubtilioribus, & Scholaſticorum Pemmatibus) Tum de Chriſto Mediatore, & Sacerdote: tum de Chriſto Summo Pontifice, & Capite Eccleſiæ: Item de Chriſto inſtituente in terris ſuum Vicarium, nè Eccleſia ob ſui abſentiam videatur anacephala; ac de poteſtate tandem ſupradicti Vicarij, dilucidè, ac ſummatim in quatuor quæſtionibus aget. Secundam verò partem voco Polemicam, ſiue Streperam: hac ductus ratione; quia cum ſtrepitu tuendæ auctoritatis Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, tam Hæreticos Proteſtantes de ipſa male ſentientes, prauia Sacra Scriptura, acerrime exagitat: quam cæteros ſcholaſticos à ſuis infra numerandis quæſitis, ſolidiſſimis rationibus etiam eliminat. Contra autem rationes, *inquit Auguſtinus*, nemo ſobrius; Contra Scripturas, nemo Chriſtianus: Et contra Eccleſiam, nemo pacificus ſenſerit.

In his porrò omnibus partibus, dicendi genus ſequor, nec barbarum, & rude: nec exquiſitum nimis, & comptum, inflatum, aut certa periodorum menſione ad pompam ſtudiosè compoſitum: ſed purum, nitidum, & facilem, cuius intellectum labore modico vnuſquiſque attigerit; Siquidem, vt ait in Octauio Minutius Felix: Illuſtrior ratio eſt, quæ

non

(a) *In narrat. Pſal.* 88.

non fucatur pompa facundiæ, & gratiæ: ſed vt eſt re-
ĉti regula ſubſtinetur. *Propterea Græcumlatinum in hoc libro, minimè me reperies; quia vt cum Auguſtino citato, contra Petilianum, loquar:* (a) Et Ego quidem Græcæ linguæ parum aſſecutus ſum, & prope nihil. *Sed tantum germanam Reſolutiſſimi Doctoris Ioannis Bachonij, Scholæ Carmelitarum Principis Doctrinam, à ſuis Diſcipulis, nempè, Sylueſtrano, Maraſcha, & Zagaglia ex ipſo excerptam, & perdoctè exaratam, me profitentem inſpexeris; ipſamque referentem in hoc opere; de quo, licet plures Doctores celebres prolixè, & enucleatè tractauerint; ſcribendi tamen ratio, mihi tanquam hypodidaſculo, non prohibetur: quia vt ſupradictus S. Auguſtinus teſtatur.* (b) Non omnia, quæ ab omnibus ſcribuntur, in manus omnium veniunt: & fieri poteſt, vt nonnulli, qui etiam hæc noſtra intelligere valent, illos pleniores non inueniant libros, & vt in iſtos ſaltem incidant. Ideoque vtile eſt, plures, ac pluribus fieri diuerſo ſtylo, & non diuerſa fide, etiam de Quæſtionibus eiſdem, vt ad plurimos res ipſa perueniat, ad alios ſic, ad alios autem ſic.

Ipſum igitur bipartitum Volumen à me elucubratum, quod Eccleſiæ, Sedisque Apoſtolicæ iudicio, & correctioni, humili obſequio ſubijcio, Tibi etiam amanter exhibeo, Lectori Amico, vt benignitate qua polles, ipſum attentè legas, & quæ in ipſius ſtudio ignorantiæ vitio, malè parta, vel minus ritè elaborata inuenies, Chriſtiana potius pietate, quàm Ariſtarchorum ſtimulo, religiosè corrigas: Si verò bonum aliquod animaduerteris; Ipſum bonorum omnium largitori, à quo cuncta bona procedunt, omnino tribuas; Siquidem ex ipſius diuina liberalitate gratis accepi: Et vnde flumina exeunt, reuertuntur. *Ipſique tandem tuis orationibus me commendes, Catholicorum ſuffragijs maximè indigentem. Et interim, ſi vita ſuperſtes fuerit, etiam* Phi-

(a) *lib.* 2. *c.* 38. (b) 1. *de Trinit. c.* 3.

Philoſophiam integram Reſolutiſſimi Bachonij ; ordine ſcho-laſtico concinnatam, expecta. Viue, & Vale.

Vitæ

Digitized by Google

Vitæ Reſolutiſſimi Doctoris Ioannis Bachonij Scholæ Carmelitarum Principis.

EPITOMA

Ex varijs eius Scriptoribus; præſertim Ioanne Pitſeo, *de Illuſtribus Angliæ Scriptoribus, ætate 14. ſub anno 1346.* deprompta.

IO*annes de Baccone,* (inquit Pitſeus) *ex Baccondorpio in Scorfolcenſi Regione Pago natus, & non longè à natalitio loco, in ipſâ adoleſcentia Carmelitanus Monachus in Cænobio Nigrenſi, vulgò Blachneij, quinque circiter paſſuum millibus à Vualſighamo, vt ſcribit Lelandus, intra priuatos parietes, ſub optimis Ordinis ſui Magiſtris litteras humaniores, diſciplinam Monaſticam, omnemque pietatem, atque virtutem humiliter didicit. Tandem ingenij ſpecimen tantum dedit, vt ijs, quorum regimini ſubijciebatur, expedire viſum ſit, eum Oxonium ad altiora ſtudia capeſcenda mittere. Illic igitur Philoſophicum curſum terminauit, Theologicum inchoauit. Sed indè miſſus, Lutetiam perrexit, vt quæ in Patria feliciter inceperat, apud exteros felicius perficeret, & finiret. In omnibus nullius bonam de ſe opinionem conceptam fefellit, imò omnem planè omnium ſpem longè ſuperauit. Ibi vtriuſque Iuris, & Theologiæ Doctor creatus eſt, admirantibus omnibus ſtupendum hominis ingenium, multiplicem doctrinam, & ſolidum iudicium. Omnes Auerrois ſententias mordicus tenuit, & illius ſcholæ ſuo tempore, quaſi Princeps haberi voluit. Cognomentum etiam accepit Doctoris Reſoluti.* Hæc Pitſeus.

Sed quo numero anno Lutetiam deuenerit, ibique Philoſophiam, & Theologiam publicè cæteris enucleauerit, licet huc vſque ignoretur; Annus tamen 1320. aut 21. non incongruè exiſtimatur; eo quod, vt ipſemet Pitſeus refert, *Poſt curſum Pariſijs, collecto ibi vndique inſtar apis ſedulæ dulciſſimo ſcientiarum melle, in Patriam reuerſus eſt; & non multò*

Digitized by Google

poſt tempore, anno Domini 1329. Londini in publico ſuorum Conuentu communibus omnium ſuffragijs in Prouincialem totius per Angliam Ordinis ordine duodecimo electus eſt. Ante ipſa igitur Comitia Prouincialia, videlicet anno 1320. vel ſaltem 1321. poſt D. Thomam, & Scotum (quorum ſententijs itâ tutè occurrit, & in ſua ſolidè ſiſtit, vt nomen Reſoluti obtinuerit) in Sorbonenſi facultate munus lecturæ ſuſcepit, & ideò tertia poſt illam Angelici Doctoris, & ſubtiliſſimi Scoti, Schola Bachonij à P. Magiſtro Blaſco nuncupatur (a) *Nomen verò fluuij tertij Tigris*, hoc eſt Auguſtus, & celer ex Ioſepho; *tertiam Bachoniſtarum Sholam excitat, cuius ſectatores Carmelitæ; Princeps Ioannes de Bachonio, Doctor Reſolutus, & Auerroiſtarum Princeps, qui eius breui, ſuccinto, & limato ſtylo, celeri calamo magnas, altiſſimas, & profundas difficultates toti Eccleſiæ dilucidauit.* Hactenus Blaſcus.

Cui Dominicus Grauina, & Archangelus Gianius Seruita arridere videntur. Grauina quidem. (b) *Huiuſmodi Scholæ Princeps Sanctus Thomas, Scotus, Ioannes Bachon, ſtabilitis ſuis principijs, conſequenter procedunt in tota doctrina traditione.* Gianius verò ita. (c) *Huiuſmodi doctiſſimi Lectores Pariſienſes tantum nomine proprio Ioannis Duns, Scotus, Albertus Magnus, Thomas Aquinas, Ioannes Bachonius, & huiuſmodi puris nominibus nuncupabantur.*

Cæterum, vt ad Bachonium reuertar, *Poſt quartum annum ſui Prouincialatus* (ſubiungit Piſeus) *Romam vocatus eſt ſuper grauiſſimis de matrimonio dubijs. Et tunc cæpit fama hominis apud Italos, uti prius apud Gallos, magis, magiſque in dies clareſcere. Erat quidem vt alter Zaccheus, ſtatura puſillus, ſed ingenio magnus, vt mirum ſit, in tam exili corpuſculo tantas habitaſſe virtutes, & naturam in tantillo homuncione tam ſublime collocaſſe ingenium.*

Poſt Italiam, & Galliam peragratam, ad propria reuerſus, terris moritur, Cælis victurus. Tam ingentia ſcripſit volumina,

vt

(a) *Tom. 1. philoſoph. in præfat.* (b) **Lib. vox turt.** (c) *Annal. Seruit. centur. 1. lib. 5. cap. 14.*

ut corpus non tuliſſet, quod ingenium protulerat, nam ſi moles librorum eius compoſita ſarcina Auctoris humeris impoſita fuiſſet, homulum ſine dubio comprimere ſuffeciſſet. Ex illo Ordine (quantumuis Doctiſſimorum Carmelitarum) ferax Anglia vix huic vnquam produxit parem, imo vix Chriſtianus Orbis illa ætate doctiorem. Nemo doctius confundebat Iudæos: nemo neruoſius confundebat Turcas, vel quoſcumque infideles: nemo felicius expugnabat Hæreticos, nemo ſolidius Chriſti veritatem dilucidabat: nemo manifeſtius Antichriſti falſitatem, & impoſturas detegebat, ſuiſque coloribus depingebat: nemo ſubtilius difficiles nodos ſoluebat: nemo clarius Sacræ Scripturæ loca explanabat, & ſenſus reconditos, & arcana myſteria dilucidius aperiebat: tales enim laudes ei, non immeritò Paulus Panſa Doctor Italus. Sed quid hominis virtutes omni laude maiores hic laudare aggredior? loquantur pro Authore opera eius, & illis præbeant copioſam laudandi materiam, qui de eo prolixam laudationem inſtituere cupiunt. Satis nobis eſt dicere, eum ſuis ſcriptis apud omnem poſteritatem tam immortalem famam eſſe conſecutum, vt illam nulla vnquam delere obliuio, vel obſcurare valeat vetuſtas. Vnde, vt inquit ille,

Caſurum nullo tempore nomen habet.

Ita Pitſeus à nobis relatus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Quæ autem, vel quot volumina à tanto ſapientiſſimo Bachonio conſcripta ſint, quia laborioſum eſt, ſingula recenſere; omiſſis librorum initijs, quæ ſupradictus Pitſeus etiam refert, cætera ex *Lezana* (a) ita ſummatim perſtringemus; ſcripſit.

In vniuerſam Sacram Scripturam, libros nonaginta.

De Æternitate Dei, librum vnum.

In Sanctum Auguſtinum de Ciuitate Dei, libros 22.

De Trinitate ex Trithemio 23. & iterum de Trinitate libros 15.

In D. Anſelmum de Incarnatione Verbi Dei librum vnum, cur Deus Homo, libros duos.

De Fide, & Baptiſmo, librum vnum.

(a) *Tom.4.ad ann.Chriſti* 1346.

Sermonum libros tres.
De Aduentu Meſſiæ, librum vnum.
Compendium Legis Chriſti, librum vnum.
De Dominio Chriſti, librum vnum.
De Paupertate Chriſti, librum vnum.
De Conceptione Mariæ, librum vnum.
De Ceſſatione Legalium, librum vnum.
De Regulis Chriſtianæ fidei, librum vnum.
Compendium Vitæ Chriſtianæ, libros quatuor.
De peccatis, & remedijs, librum vnum.
De Dignitate Eccleſiaſtica, librum vnum.
De perfectione Iuſtitiæ, librum vnum.
De Sanctificatione Feſtorum, librum vnum.
In Canones Pontificum, librum vnum.
De generali iudicio, librum vnum.
De Beatorum viſione, librum vnum.
Quod in Cælo ſit laus vocalis, librum vnum.
In Magiſtrum Sententiarum, libros quatuor.
Quæſtiones ordinarias, librum vnum.
Placita Theologica, libros tres.
De Determinationibus, librum vnum.
De Iuriſdictione Clauſtralium, librum vnum.
Tractatus de ſuo Ordine, librum vnum.
Speculum Carmelitarum, librum vnum.
In Regulam Carmeli, librum vnum.
Compendium Iurium Carmelitarum, librum vnum.
De non ducenda fratria, librum vnum.
Contra ſuperſtitiones, librum vnum.
Contra vanitates Seculi, librum vnum.
Contra Idolatriam, librum vnum.
De ſphæra Iudiciali, librum vnum.
De Aſtrorum ſcientia, librum vnum.
Contra Ioannem de Poliaco, librum vnum.
De Iudęorum perfidia, librum vnum.
Rationes contra Iudæos, librum vnum.

In

In vniuerſam Philoſophiam Ariſtotelis, libros octo.
In Prædicamenta Ariſtotelis, libros tres.
In Topicam, libros quatuor.
In Elenchos, libros duos.
De Sophiſmatibus, librum vnum.
In Ariſtotilem de Anima, libros tres.
Quæſtiones de potentijs Animæ, librum vnum.
In Metheora, libros quatuor.
De Generatione, & Corruptione, libros duos.
De Senſu, & Senſatu, libros duos.
De Multiplicatione Specierum, librum vnum.
De Motu Animalium, librum vnum.
De Memoria, & Reminiſcentia, libros duos.
In Politicam Ariſtotelis, libros octo.
In Ethica ad Cancellarium, libros duodecim.
In Metaphyſicam, libros duodecim.

Ex qua longa (ſubiungit Lezana) *& prolixa librorum à Bachonio noſtro editorum ſerie, non incongruè elicitur, ipſum inter maiores totius Eccleſiæ Scriptores iure nominandum fore.*

Quia autem in quouis ſeriem hanc librorum legente, & conſiderante, ſtatim dubietas oriri poteſt, quare cum tot à Bachonio conſcripta fuerint, ſola ipſius pauca typis expoſita cernantur? his offerendis Lezana ita occurrit. (a) *Nec refert, quod non omnia, ſed pauca, videlicet* in quatuor libros ſententiarum, & Quodlibeta, *ac etiam ſecundum Biſcaretum, opus illud appellatum*, Compendium legis Chriſti, *typis mandata reperiantur; eo enim tempore, quo Bachonius ſcribebat, Ars typographica in Orbe non extabat, & plura iſtorum operum hæreſis, & ſchiſma Anglicum abſumpſere. Aliqua nihilominus ipſorum in Bibliothecis, & Archiuijs, præſertim Ordinis noſtri, manuſcripta membranis etiam cernuntur. Prout de Commentarijs in epiſtolas aliquas D. Pauli habet Biſcaretus* in ſuis Palmitibus Vineæ Carmeli, *dum de eis loquitur dicens*: In Archiuio Pariſienſis noſtri Collegij vidi Codicem manuſcriptum mem-

(a) *Sup.num.7.*

membranis cartis, in cuius principio deſunt aliqua folia, & in fine eſt huiuſmodi nota. Explicit lectura Reu. Magiſtri Ioannis Bachonij Angli Ordinis Carmelitarum, Magiſtri in ſacra pagina egregij Pariſienſis, quam condidit ſuper prædictas Epiſtolas Pauli Pariſis ad Romanos Corinthiorum 1. & 2. ad Galatas, ad Hæbreos. *Infra etiam loquens de Conceptione, inquit*. Hic liber extat Sinemuri in Burgundia in noſtra Bibliotheca; cui coniuncti ſunt item de Conceptione, Franciſci Martini, & Michaelis de Bononia Carmelitarum libri manuſcripti. Et Bachonis opus ſic habet. *Ego Frater Ioannes Bachonis Magiſter indignus in ſacra pagina, Ordinis Fratrum Sanctæ Dei Genitricis Mariæ, in hoc tractatu de Sanctiſſima prima Natiuitate, ſeu Conceptione B. Mariæ per decem particulas procedere intendo*. In fine verò eſt talis nota. *Explicit tractatus breuis de Conceptione Virginis Matris Dei, compilatus per Fratrem Ioannem Bachonis Magiſtrum in ſacra pagina, &c.* Et hoc opus ſcripſit in principio ſuæ laureæ, poſtquam ſcripſiſſet in epiſtolam ad Romanos. *Inferius quoque agens de opere, quod vocatur*, Abbreuiationes Summæ de Ciuitate Dei D. Auguſtini, *ſic inquit.* Extant in noſtra Bibliotheca Pariſiis manuſcriptæ in membrano folio: crediderim de manu Auctoris ſcriptæ, nam eſt ſignatum opus Bacconthorp. *Hæc Lezana*.

Doctiſſimus verò *Zagaglia* (a) præcipuus Bachonij Sectator, addit, quod in noſtra Bibliotheca Conuentus S. Pauli Ferrariæ extat aliud opus eiuſdem Bachonij membranis cõſignatum, in D. Matthæi Euangelium, cuius initium eſt: *Incipit Poſtilla ſuper Matthæum edita à Fratre Ioanne de Bacconſtorp Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo. Dicit Apoſtolus ad Hæbreos* 11. Sine fide impoſſibile eſt Domino placere, *&* 24. *q.* 1. *cap. &c.* Finis verò talis operis eſt. *Explicit poſtilla ſuper Matthæum edita à Fratre Ioanne de Bacconſtorp Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo, in quo oſtenditur, quod Chriſtus eſt verus Meſſias per Prophetas, & eius opera.* Reperitur in fine talis poſtillæ eius Tabula.

In

(a) *Tom.* 1. *curſ. Theol. in præfat. de Bacc. pag. mihi* 10.

In huius tandem Celeberrimi Scriptoris laudem, eiuſque Vitæ Coronidem, ſic quidam cecinit:

ANglia me genuit: Ioannem quiſque vocabat,
  Et de Bachone nomine notus eram.
Cum cuperem ſacros è fonte haurire liquores,
  Pariſios petij plena fluenta lares,
Illic, quod ſtudium potuit, quod cura, laborque:
  Pręteritum ingenio nil volui eſſe meo.
Nam non ſacra fuit tantum mihi pagina curæ,
  Pontificum canones ſed placuere mihi.
Quatuor expoſui vulgata volumina Petri:
  Sed magis in quarto mens mea fixa fuit.
Scripſi, & ephieridas: quæ vos quodlibeta vocatis;
  Tum vetus, atque nouum clarius eſſe dedi:
Ethica nec noſtris ſine ſcriptis lentus omiſi:
  In metaphyſicis ſtat labor ipſe meus.
Quinque Animæ libros ſcripſi: tum multa notaui
  Auguſtine tua rurſus in Vrbe Dei.
Nec quæ de Trino, ſimul Vno ſcripta dediſti.
  Sum paſſus ſcriptis illa carere meis.
Anſelmum expoſui; dum ſcripto quæritat ille:
  Cur Deus è Sancta Virgine factus homo.
Et dum deſcribit, quo pacto è Virgine Verbum
  Aſſumpſit carnem, ſedulus expoſui.
Pauperiem Chriſti ſcripſi, & quis iure tenere
  Has poſſit fluxas paſtor ouilis opes.
Hiſtoriam breuiter tetigi, qua Candidus Ordo
  Noſter ab excelſa ſit Genitrice Dei.
Tum mea Iudæi ſenſerunt vulnera cæci.
  Cum ſcripſi vt Virgo concipit, atque parit.
Scripſi alios multos: quos enim te candide Lector
  Pęniteat ſtudij, ſi ſemel ipſe leges:
Et tandem in prima terra poſt fata quieui.

Agunt

Agunt de hoc ſapientiſſimò Doctore Scriptores quamplurimi; & primò eius Conciues, nempe Nicolaus Fierbetur Anglus in deſcriptione Oxonienſis Academiæ ita inquiens (a) *Celebre in ea nomen Bacconum eſt : quorum Ioannes Theologorum ſuæ ætatis facilè Princeps vigintiſeptem libris teſtamentum nouum illuſtrauit*. Nicolaus verò Harpsfeldius, (b) Archidiaconus Cantuarienſis, in ſua Hiſtoria Eccleſiaſtica Anglicana ſic : *Apud Ioannem Tonſonium Ioanni Baccontorpio à vico ubi natus eſt, quem exteri ferè Bacconem appellant; prima pietatis, & doctrinæ rudimenta fuere, qui non modo inter huius Diœceſeos, & ſeculi, ſed & inter reliquos noſtros, alioſque ſcriptores, pietatis, ingenij, & omnis generis liberioris doctrinæ magnitudine regnat. Et ita regnat, vt agras has, quaſi noſtri Oceani latebras, agrè reperies in vaſtiſſimis alijs Chriſtianorum Regionibus multos, qui non dicā ſuperent, ſed vel æquent Baccontorpium*. Hos autem Bachonij noſtri municipes æmulantur Alexander Minutianus, Iafredo Caroli Regii Senatus in Inſubria Præſidi, ita ſcribens. (c) *Ioannes Bacco Anglicus, ſubtilis, & vehemens diſputator, veſtigijs, quæ ſemel firmat, conſtantiſſimè inſiſtit; Aduerſariumque ſemper vrget, & acerrimè diuexat*. Guillelmus Eyſengrenius ſic referens. (d) *Ioannes de Baccone, alijs Baccondorpe, Anglicus, Ordinis Fratrum B. Mariæ ſemper Virginis de Monte Carmelo, Decretorum Doctor, atque Profeſſor Gymnaſij Pariſienſis, Vir ſanctitate, & doctrina, moribus, pietate, atque religione maximè illuſtris, Princeps ſuæ ætatis Philoſophorum, Rector inſignis, Iuriſconſultus celebris, nec vlli ſacrarum literarum ſcientia ſecundus*. Iacobus autem Gaddius, Patritius Florentinus. (e) *Ioannes Bacconius Anglus Sacræ Familiæ Carmelitanæ Sydus primarium, latiſſimè fudit radios doctrinæ multiplicis, ac memorandæ compluribus libris editis. At à nobis luculento illuſtratus elogio in Opere inſcripto, Princeps Theologiæ Scholaſticæ: non requirit*

nouum

(a) *Edita Romæ* 1602. (b) *Secul.*14.*cap.*17. (c) *Lib.Bachon.* 4.*ſent.Mediolan.*1510.*typis Leonardi Vegij*. (d) *Catalog.teſt. verit.ad ann.*1345. (e) *To.*1.*de ſcript.non Eccl. f.mihi* 88.

nouum elogium. & Hieronymus Serazoni Hyatrophiſicus, carmine ſequenti: (a)

Non opus eſt opus hoc magnum tibi dicere ſacrum,
Vel fore, vel mirum dicere non opus eſt.
Non opus eſt opus hoc Reſolutum dicere; & omni
Doctrina fultum dicere non opus eſt.
Hoc opus eſt tantum ſolo tibi dicere verbo
Diuini hoc repugnans eſſe Bachonis opus.
Nam magnum, Sacrum, Reſolutum, & vndique mirum
Auctoris ſonat hoc omne Bachonis opus.

Cui eleganti poeſi etiam arrident, tàm Paulus Panza (b) hoc diſticho:

Noſcere vis rerum cauſas? ipſumque tonantem?
Et Sophiæ omne genus? ſume Bachonis opus.

Quam ſequenti alio, Franciſcus Mancuſus Ludimagiſter meus.

Artes palladias quiſquis cupis, ecce Bachonum:
Hic colat ingenium, ſat tibi frugis erit.

Ex Regularibus deindè, Abbas Trithemius Benedictinus: (c) *Ioannes de Baccone* (inquit) *natione Anglus, Doctor Pariſienſis, Vir vndequaque doctiſſimus, Philoſophus, Iuriſta, & Theologus celeberrimus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio, ſcripſit multa præclara opera, de quibus feruntur ſubiecta.* Et ſupradictis iiſdem ex Pitſeo, & Lezana relatis operibus concludit. *Alia inſuper multa compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt.* Vuernerus Rouelinch Carthuſianus (d) *Ioannes de Baccone Carmelita Theologicæ ſapientiæ, Canonicæque ſcientiæ Princeps, Pariſijs, & demum per Angliam clarus cognoſcitur.* Ex Sacra Prædicatorum Familia Sixtus Senenſis. (e) *Ioannes Bacho Anglicus, Ordinis Carmelitarum, Theologorum ſui temporis Princeps, & in exponendis Diuinis Scripturis non ignobile nactus ingeniũ. Expoſuit vniuerſum Nouum Teſtamentum, editis ſcholaſtico more Commentariorum libris viginti-*

d *ſeptem*

(a) *Ibid. ſup.* (b) *Ibid.* (c) *Lib. de ſcriptor. Eccleſ. & Carm.*
(d) *Faſc. tempor. ad ann. 1334.* (e) *Biblioth. Sanct. lib. 4.*

ſeptem. Claruit ſub Carolo IV. Imperatore. Ioannes Martinez de Prado, *tom.1.qq.Moral. cap.15.qu.18.* & Grauina ſupra-relatus. Ex Seraphico Inſtituto, Ioannes de Carthagena, *tom.1.homil.lib.17.homil.2. obiect.4. Doctores precipui ſunt Petrus Thomas, B.Ioannes Soreth, Ioannes de Baccone, Michael, & Gerardus de Bononia, &c.* Ex ordine Sancti Patris Auguſtini, Philippus Bergomenſis. (a) *Ioannes de Baccone Ordinis Carmelitarum, egregius, imo excellentiſſimus Sacræ Theologiæ Magiſter, ac Iuris Pontificij conſummatiſſimus Doctor: per hoc tempus primum apud Pariſium, deinde in Angliam profectus, ob doctrinæ, & ingenij magnitudinem, atque præſtantiam, apud omnes eruditos eminentiſſimus, ac ſupremus habitus eſt; undè multa, ac plurima inſignia ſui ingenij compoſuit librorum volumina.* E Religione Seruitarum, Iacobus de Plebe, & Archangelus Gianius ſupracitatus. Ex Congregatione Clericorum Regularium Matris Dei, Hippolitus Maraccius. (b) *Ioannes de Baccone, ſeu Baccondorpius, Ordinis Carmelitarum, Philoſophorum, & Theologorum ſui temporis facilè Princeps.* Ex grauiſſima Societate Ieſu Ioannes Euſebius Nieremberg in ſuo opuſculo Sac. Syllabus: (c) *Vnum ex pluribus proferam teſtem omni exceptione maiorem, antiquitate, & doctrina celebrem, doctiſſimum Scholaſticum Bacconem.* In Epiſtola verò 17. Antuerpiæ, anno 1655. impreſſa, ſic. *Addo, & alium non minus celebrem doctrina, & antiquitate Theologum, eximium Philoſophum, ac præſtantiſſimum Canonici iuris peritum Ioannem Bacconem, quem vocant Doctorem Reſolutum.* Antonius Bernaldo de Quiros, *tom 2. in 1. par. diſp.18. de natura Angelorum, ſect.3.* hæc ait: *Bacconius in 2.diſt.23. art.3. Vbi eorum Diſcipuli Bacconiſtæ Carmelitani.* Cardinalis Bellarminus, à quo Bachonius *Theologus, & doctiſſimus Philoſophus vocatur.* Cardinalis Sfortia Pallauicinus, in vendicationibus Societatis Ieſu, anno 1649. Romæ editis, *cap. 26.* Recupitus *tom. 1. de Deo uno tract. quæſt.1. cap. 1.* Andres *Decor Carmeli n.* 316. Antonius

(a) *Supplem. Chron. lib.3. ad ann.1341. fol.* 251. (b) *Biblioth.Marian.pag. mihi 670.p.1.* (c) §.11.

Digitized by Google

tonius Poſſeuinus, alijque quamplures.

Vt igitur ſub tanti Doctoris Vexillo Scholaſtici Carmelitæ militarent, conſtans ſemper Religionis Statutum fuit, ſæpè in Capitulis generalibus renouatum, vt in lib. Ordinis pag. mihi 88. 101. 122. & 158. videre eſt. Quibus omiſſis, nè prolixiores videamur, decreta recentiora tantum hic referemus.

Capitulum Generale 1613. in *lib. Ordin. fol. mihi* 220. *Deindè Decretum eſt, Ioannem Bacconum per doctos viros à Reuerendiſſimo Patre deputandos corrigi, & illuſtrari, & poſteà typis mandari debere. Et Regentes ac Lectores quoslibet in noſtris Vniuerſitatibus eius doctrinam explicare, ſequi, & tenere, &c.*

Conſtitutiones Ordinis recognitæ, & correctæ Decreto Capituli Generalis celebrati anno 1625. p. 1. cap. 18. de ſtudijs generalibus num. 4. *In Conuentibus ſolemnioribus, & in alijs, qui ſunt in Vniuerſitatibus, non ſolum deputentur apprimè docti, & reſoluti Magiſtri Regentes, qui legant quotidiè Artes, & Theologiam ſolēniter, & diſputationibus quotidianis præſint, ſed etiam deputetur conueniens numerus Studentium, &c. & ſtudeant omnes in primis Doctorum noſtri Ordinis determinationes ſuſtinere, & allegare, & præſertim Ioannis Bachonij.*

Capitulum Generale anni 1680.

De ſtudijs, & gradibus num. 182.

Pro integro curſu Theologiæ in quatuor libros ſententiarum noſtri Reſoluti Doctoris Bacconij, iuxta noſtras Conſtitutiones ad obtinendum gradum Lectoratus, &c. tandem

Decreta Reuerendiſſimi Patris Magiſtri Ioannis Feyxoo de Villalobos Generalis, ab Innocentio XII. anno Pontificatus ſui ſecundo, ſub die 11. Octobris 1692. confirmata.

Primo. . . . Et Lectores, ſeu Regentes habeant quotidie per vnam horam lectionem ad mentem Reſoluti noſtri Doctoris, vel aliorum eius fideliſſimorum ſequaciū, vt in Conſtitutionibus, &c.

Nec Carmelus Excalceatus ab his diſcrepare videtur, ſiquidem P. Gabriel à S. Vincentio eius Alumnus 1. *par. diſp.* 2. *dub.* 2. & 3. *par. diſp.* 4. ita ſcribit: *Hanc concluſionem tenet no-*

ſter Bachonius vir doctiſſimus, quem in Schola ſequitur Religio Carmelitana. Et licet nos in vi noſtrarum Conſtitutionum ſequamur D. Thomam, vbi Bacconium habemus contrarium; vbi tamen D. Thomas non contrariatur Bacchanio, vt in noſtra concluſione, Bacchonium ſequimur.

Protè-

Digitized by Google

Proteſtatio Auctoris.

SAcræ Apoſtolicæ, Catholicæque Romanæ Eccleſiæ veritatis firmamento, obediens filius viuere, ac mori exopto; Proindè quæcumque in hoc bipartito libro referam, eiuſdem Sanctæ Matris Eccleſiæ iudicio; ac piorum Theologorum cenſuræ ſubijcio; Si quid verò elapſum ignoro, quod eidem Sanctæ Matri Eccleſiæ minus probetur, vel aliqua in re Decretis Apoſtolicis repugnet: iam nunc improbo, damno, & pro non ſcripto, aut referto haberi volo. Et vt hæc mea proteſtatio magis pateat, Decretum die 13. Martij 1625. iuſſu Vrbani VIII. à Sac. Congregatione S. R., & vniuerſalis Inquiſitionis editum, & ab eodem Summo Pontifice die 5. Iulij 1634. confirmatum, libens amplector, nec non declarationem ab eodem Sanctiſſimo, die 5. Iunij 1631. factam, nimirum, vt non admittantur Elogia Sancti, vel Beati abſolutè, & quæ cadunt ſuper perſonam: Benè tamen ea, quæ cadunt ſuper mores, & opinionem, cum proteſtatione in principio libri, quod ijs nulla adſit authoritas ab Eccleſia Romana, ſed fides ſit tantùm penes Auctorem. Huic Decreto, eiuſque confirmationi, ac declarationi, obſeruantia, & reuerentia, qua par eſt, inſiſtendo, profiteor me haud alio ſenſu, quidquid ſcribam in hoc opere, accipere, aut accipi ab vllo velle, quam quo, & ſolent accipi, quæ humana dumtaxat auctoritate; non autem diuina Catholicæ Romanæ Eccleſiæ, aut Sedis Apoſtolicæ nituntur; His tantummodo exceptis, quos eadem Sancta Sedes, Sanctorum, vel Beatorum Catalogo adſcripſit.

Ap-

Approbationes Adm. RR. PP. Magiſtrorum Regentium, & publicorum Lectorum Sac. Theologiæ, Ordinum Mendicantium.

OPus Theologicum bipartitum, in primam partem, quæ dicitur Dogmatica, & in ſecundam, quæ Polemica nominatur; ab Ad. Reu. P. Magiſtro Petro Thoma Pugliſio conſcriptum in materia de Chriſto mediatore, Sacerdote, Summo Pontifice, Rege ſpirituali, & Capite Eccleſiæ inſtituente in terris ſuum Vicarium, nempè Romanum Pontificem, & de ſuprema ipſius Romani Pontificis poteſtate: iuſſu eiuſdem accuratè perlegi, illudque reperi non ſolum rectæ fidei, boniſque moribus conſonum, & Sacra Theologica Doctrina, præſertim iuxta mentem Ioannis Bachonij pleniſſimum: verum & Fidei Catholicæ perualidum Defenſorium, omnium ferè Hæreticorum apprimè Lutheri, & Caluini iniquiſſima tela contra ipſam obiecta, detundentem. Vndè haud immeritò vocatur Thomas, qui interpetratur Abyſſus; quia ſi Abyſſus profunditatem ſignificat; Ipſe tam profundè, ac ſubtiliter Hæreticorum blaſphemica dicteria exponit, confrangit, & diſſipat, vt meritò de ipſo dici queat: *Abyſſus abyſſum inuocat*. Quapropter certiſſimè cenſeo, & ipſi Auctori laudem, & Chriſtianæ Reipublicæ non exiguam vtilitatem allaturum, ſi typis mandetur. Datum Coriolani in Conuentu noſtro S. Dominici die 19. Septembris 1696.

Frater Antonius Amato S. Theol. Magiſter, Ordinis Prædicatorum, olim in inſigni Collegio Rhegino primus Regens.

Adm.

Digitized by Google

Adm. Reu. P. Magiſtro Petro Thomæ Pugliſio ,
Coriolanenſi , Operis Auctori digniſſimo ,
Sapientiæ Culmini, omnis Scripturæ lumini,
Catholicæ Fidei columini,
Diuinæ mentis Interpreti, Cæleſtiumuè Oraculorum
propalatori.
In cuius ore
Nedum Apes, ceù Pindari, Platonis, Ambroſij;
Cæterum & Cherub, velut amplioris poeſis
mella condidere,
Cuius gloria
Nullis arcta limitibus , cunctis ampla virtutibus,
nonnullos in ſe concitat admiratores, imitatores
nullos.
Hæreſum profligatori acerrimo, ac Patriæ propugnatori
munificentiſſimo.
Sub cuius vmbra
Frater Thomas Palopolus à Coriolano Minorita
Conuentualis , toties protectus, tectus , vectus;
in perennis obſequij monimentum
Cor exhibet, fundit preces , & nuncupat Vota.

Eiuſ-

Digitized by Google

Eiuſdem Approbatio.

EGo Frater Thomas Palopolus Coriolanenſis, Ordinis Minorum Conuentualium, Sac. Theologiæ, & Artium Magiſter, olim Venetiorum Lycei, & Sacrorum Stigmatum Aſſiſienſis Collegij Regens, & Rector: Vtriuſque Calabriæ Miniſter Prouincialis, & Commiſſarius Generalis, ad præſens tamen dictarum Prouinciarum Definitor perpetuus. Volumen quintum, cuius titulus extat *Hiſtorico-Theologicus liber bipartitus*; Supremum Chriſti Sacerdotium, Inſtitutionem eius Vicarij, poteſtatem ligandi, atque ſoluendi eidem collatam, & non interruptam hæreditariam permanentiam Succeſſorum eiuſdem, amplectens; *Auctore Admodum R. P. Magiſtro Petro Thoma Pugliſio Coriolanenſi, Sacræ Theologiæ Magiſtro Ordinis Carmelitarum, &c.* de mandato eiuſdem diligentiſſimè percurri, in quo Fidem Catholicam perluſtrari, Sacra Dogmata defendi, Reſolutiſſimi Doctoris Ioannis Bachonij doctrinam propagari, Theologiam Scholaſticam, & Moralem adaugeri, certiſſimè comperi; Indè digniſſime iudicaui, Opus tam excelſum in lucem prodire. Datum Coriolani die 21. menſis Octobris *1696*.

Frater Thomas Palopolus qui ſupra manu propria.

Librum hunc bipartitum, Theologiam Dogmaticam Ioannis Bachonij Doctoris Reſoluti, & ſanas eiuſdem aduerſus Perduelles Eccleſiæ reſponſiones continentem: ab Ad. Reu. P. Magiſtro Petro Thoma Pugliſio, Exprouinciali Carmelitarum Calabriæ, & S. Inquiſitionis huius Diæceſis Roſſanenſis Conſultore, longo ſtudio, magno labore, & ſingulari diligentia concinnatum, ſumma animi mei voluptate attentè, & accuratè ad ipſius inſtantiam peruolui: nihilque in eo, niſi omnia Catholicæ fidei, & bonis moribus conſona, ſolidæ, & profundæ doctrinæ plena, ac omni eruditione ſcholaſtica referta, inueni: quinimmò tot, & tot Sacrorum Conciliorum deciſiones, ſummorum Pontificum decreta, ac Sanctorum Græcorum, & Latinorum auctoritates admirans, cenſui diuinæ Pontificiæ auctoritatis paludamento, pretioſam inter cæteros Catholicos Scriptores, ſuperaddere varietatem. In quorum fidem me ſubſcripſi Thurij noui hac die 16. Decembris 1696.

Ita eſt, Ego Frater Nicolaus à Terranoua Sacræ Theologiæ Baccalaureus, & Exprouincialis Calabriæ Citerioris, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini.

Digitized by Google

Magna animi mei dulcedine librum hunc Theologicum, in Dogmaticam, & Polemicam bipartitum, iuſſu Doctiſſimi, & præclariſſimi Patris Magiſtri Petri Thomæ Pugliſij Coriolanenſis (cui nec doctrina deeſt ad pondus, nec probitas deſideratur ad decus, nec deficit auctoritas ad ornatum; cuius odor, ſicut *odor agri pleni*, & in quod aquæ omnes, quæ ſuper Sacrorum Doctorum, præſertim Ioannis Bachonij Doctoris Reſoluti Cœlos ſunt, Spiritus Sancti nube irrorante inundarunt) perlegi: nihilque in eo reperi, aut Catholicæ Fidei aduerſum, aut à Chriſtianis moribus deuium; immò tanta eruditione congeſtum, tam inſigni pietate conſperſum, tamque ingenti ſtudio elaboratum animaduerti, vt omni ex parte digniſſimum, & glorioſum exiſtimem vt præli torturæ deputetur, ad hoc, vt fidei lucernam obſcuro atramento reddat ſplendidiorem. Faxit Optimus Deus, vt Auctor diù Reipublicæ litterariæ viuat, & admiranda, quæ habet, & meditatur, Orbem ſubitò ornent. Datum Coriolani die 12. menſis Septembris *1696*.

Frater Ambroſius à Coriolano Corrector Conuentus eiuſdem, & Sac. Theologiæ publicus Lector, Ordinis Minimorum.

Eiuſdem

Digitized by Google

Eiuſdem Fratris Ambroſij à Coriolano Ordinis Minimorum S. Franciſci de Paula Sacræ Theologiæ Lectoris.

Ad laudem

AVCTORIS, ET OPERIS

ELOGIVM.

GAudeat Cœlum vtrumque
Triumphantis, & Militantis
Eccleſiæ:
Si Thomas Diuus, Solis ad inſtar
Suæ lumine Sapientiæ,
Virtutum omnium radijs
Orbem, Vrbemque illuſtrauit,
Dieſque ſuos
Fulgidos, & nitentes reddidit;
Thomas noſter, aſtrum ingens
Vt præeſſet nocti,
Horrificas Hæreſum vmbras
Ad depellendas;
Errantium caligines, errorum nebulas
Ad diſſipandas;
Lumine, pietate, ſcientia
Sponſæ ſuæ prouidens
Voluit æternus Dominus;
Eamque
Petri ſupra petram poſitam,
Et fundamentum emolitam
Apoſtolorum, & Prophetarum
Infeſtum hoſtem,

Digitized by Google

Et perantiquum Draconem
Spernentem,
Hæreſum vento impetitam
Hæreticæ prauitatis Hydra
Irreptam;
Petri alterius,
In quo floreſcunt
Virtutum eloquia, & morum ſuauitas.
Necnon
Totius floret doctrinæ plauſus,
Hoc opere
Prælo, Cedro, Cœlo, digno;
Ad torturam prælo,
Cedro ad æternitatem,
Cœlo ad gloriam,
Vtporè
Nil non ſanctum, non-pium nihil,
Nil pietate inſigne
Non redolente:
Auctoritatum clypeis,
Sacræ Scripturæ,
Conciliorum, Sanctorumque Patrum,
Et rationum armis
Calamus
Ardore fulminis, fulgore luminis
Sic inſignitus,
Vt Orbem ſanctè feriet,
Eumque ſemper radiet,
Defenſauit, illuſtrauit, decorauit;

Opus,

Digitized by Google

OPus, cuius titulus, Hiſtorico-Theologicus liber bipartitus, &c. ab Adm. Reu. Patre Magiſtro Petro Thoma Pugliſio, Coriolanenſi, Artium, & Sacræ Theologiæ Doctore, Vtriuſque Calabriæ Ordinis Carmelitarum bis, & iterùm Exprouinciali, & Coriolani Conuentus ad præſens Studiorum Præfecto, compoſitum, & miro ordine, nouaque methodo diſpoſitum, de eiuſdem mandato accuratè decucurri, & nimio delectamento perlegi, Ego Frater Franciſcus Maria à Cirò, Strictioris Obſeruantiæ Reformatorum, Sacræ Theologiæ Lector Generalis, in quo non modò nihil emendationis non inueni, ſed omnibus doctrina florentibus perutilia ſubtilioris Theologiæ Dogmaticæ, & Polemicæ Arcana, iuxta mentem Ioannis Bachonij Scholæ Carmelitarum Principis, diſertiſſimo calamo elaborata, aduerti. Quapropter pro ſui vtilitate, & dignitate, Prælo ſubmitti, & ad omnium manus peruenire, neceſſarium eſſe reor. Datum Coriolani die 2. Octobris 1696.

Frater Franciſcus Maria à Cirò Ordinis Minorum Reformatorum Sancti Franciſci Aſſiſinatis Sacræ Theologiæ, & Artium Lector Generalis primarius.

Digitized by Google

Eiuſdem Patris Franciſci Mariæ à Cirò, Ordinis Minorum Strictioris Obſeruantiæ Reformatorum ad Adm. Reu. Patrem Magiſtrum Petrum Thomam Puglıſium.

ELOGIVM.

TRia ferè in Opere mens contemplatur inſignia,
Pietatis zelum, eloquij candorem, reuelation ē ſublimium:
Tria quoque videntur in Auctore præclara:
Illuſtriſſimi Ordinis Carmelitici habitus,
Principis Apoſtolorum, & Doctoris Angelici
Nomen, & Nominis omen:
Hinc opus
Zelo Domus ſuæ igneo
Hæreſes comedit, & horrificos errores depellit;
Eloquio, Angelica narrat,
Reuelatione, Arcana Cæleſtia aperit:
Et Digniſſimus Auctor
Omnigenæ litteraturæ Theſaurus, &
Religioſæ virtutis Archetypus,
Elias zelo, Thomas calamo, Petrus eſt reuelatione.
Vt Elias Immortalis euadet,
Vt Thomas Elogium Benè ſcripſiſti, meret,
Vt Petrus, quia Pater Cæleſtis reuelauit,
Non caro, & ſanguis,
Beatus erit, & Oues Dominicas paſcet.

Itèm

Digitized by Google

Itèm eiuſdem ad Lectorem Operis.

TETRASTICON.

QVi Papæ regimen lèpidè percurrere curas
Diuinum Petri perlege lector opus,
Hæreſis, hinc rides, hinc ictus temnis, & arma
Et Sanctæ Eccleſiæ dogmata ſacra tenes,

Fr

Digitized by Google

Fr. Ioannes Feyxoo de Villalobos Sac. Theologiæ Magiſter, Primarius in Regia Valliſoleti Academia Cathedraticus, humilis Prior Generalis, necnon Commiſſarius, & Viſitator Apoſtolicus totius Ordinis Fratrum Beatiſſimæ Virginis Mariæ de Monte Carmelo Antiquæ Obſeruantiæ Regularis.

AVctoritate noſtri Officij, præſentium tenore licentiam concedimus Reu. Adm. Patri Magiſtro Petro Thomæ Puglieſi noſtræ Prouinciæ Calabriæ Profeſſo Sacerdoti, ac Ex-Prouinciali, Typis mandandi Opus, cuius titulus eſt: *Hiſtorico-Theologicus liber bipartitus, &c.* Auctore, &c. ab eodem elucubrato, dummodò priùs examinetur, & approbetur ab Adm. RR. PP. Magiſtris Ex-Prouincialibus Andrea Maſtellone, & Ioanne Michaele Punzi Profeſſis Theologis Prouinciæ Sanctæ Mariæ à Vita, & in reliquis ſeruentur de iure ſeruanda. Datum Neapoli in noſtro Carmelo Maiori die prima Martij 1697.

Fr. Ioannes Feyxoo de Villalobos
Generalis Ordinis Carmelitarum.

Locus ✠ Sigilli.

Fr. Ioannes Antonius Pancerius Prouincialis Lombardiæ, & Secretarius Ordinis.

RE-

REVERENDISSIME PATER.

LIbrum bipartitum *Hiſtorico-Theologicum de Supremo Chriſti Sacerdotio, &c.* ab Adm. Reu. Patre Magiſtro Petro Thoma Pugliſio, Calabrienſis Prouinciæ Ex-Prouinciali elucubratum, omnigenaque eruditione refertum, Paternitate Tua Reuerendiſſima demandante, libenter percurrimus; nihilque in eo litura, aut cenſura dignum contigit; omnia namque Diuinæ Scripturæ, Sacris Canonibus, Eccleſiaſticæque Hiſtoriæ conſona, ad legentium inſtructionem, inſtitutionemque clara, ac regulari methodo comperimus concinnata: Opus Cœlo dignum, poterit, ſi ita Paternitati Tuæ Reuerendiſſimæ placuerit, Terræ elargiri. Ex Carmelo noſtro Sanctæ Mariæ de Vita Neapolis die 8. Decembris 1697.

Paternitatis Tuæ Reuerendiſſimæ

Addictiſſimi Serui, atq; Obedientiſſimi Filij
Fr. Andreas Maſtellonus.
Fr. Ioannes Michael Punzi.

Fr.

Fr. Carolus Philibertus Barberius Sac. Theologiæ Magiſter, & Doctor, Publicus in Romana Sapientia Lector, & humilis Prior Generalis totius Ordinis Fratrum Beatiſſimæ, ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmelo Antiquæ Obſeruantiæ Regularis.

AVctoritate noſtra tenore præſentium Reu. Adm. Patri Magiſtro Petro Thomæ Puglieſi noſtræ Prouinciæ Calabriæ Ex-Prouinciali, facultatem facimus typis mandandi librum, cuius titulus eſt: *Hiſtorico-Theologicus liber bipartitus, &c.* ab eo conſcriptum, & à Theologis noſtri Ordinis reuiſum, & approbatum; ſeruatis tamen ſeruandis. Harum fide, &c. Datum in Conuentu noſtro Sanctæ Mariæ Tranſpontinæ de Vrbe die 21. Octobris 1699.

Fr. Carolus Philibertus Barberius
Generalis Carmelitarum.

Locus ✠ Sigilli.

Fr. Angelus Pizolante Prouincialis Hyberniæ, & Secretarius Ordinis.

EMI-

Digitized by Google

EMINENTISSIMO SIGNORE.

IL P. Maeſtro Pietro Tomaſo Puglieſi Ex-Prouinciale de'Carmelitani, deſidera dar' in luce vn libro, il cui titolo è: *Hiſtorico-Theologicus liber bipartitus, Supremum Chriſti Sacerdotium, Inſtitutionem eius Vicarij, Poteſtatem ligandi, atq; ſoluendi eidem collatã, &c. Non interruptam hæreditariam permanentiam Succeſſorum eiuſdem amplectens.* Supplica per tanto la benignità di V. Eminenza commetterne la reuiſione, ſecondo reſtarà ſeruita, e lo riceuerà à gratia, vt Deus, &c.

Reuerendus P. Magiſter Fr. Ambroſius Saluius Ordinis Prædicatorum, Regens in Conuentu S. Dominici Maioris de Neapoli, videat, & in ſcriptis referat. Die 21. Iunij 1697.

IO: ANDREAS SILIQVINVS VIC. GEN.

D. Ianuarius de Auria Canon. Deput.

HIſtorico Theologicum librum bipartitum de Supremo Chriſti Sacerdotio, Inſtitutione eius Vicarij, ac Poteſtate collata, & non interrupta in Succeſſoribus tractantem, à R. P. Magiſtro Petro Thoma Pugliſio Coriolanenſi Carmelita, Artium, & Sac. Theol. Doctore, & Prouinciæ Calabriæ ſemel, & iterũ Ex-Prouinciali elaboratum, Em. Veſtræ iuſſu legi, & præli luce dignum exiſtimaui; etenim in eo ipſe omnigena eruditione armatus contra Eccleſiæ refractarios validè dimicat, & triumphat, eorumq; deliria, ac tenebricoſa figmenta, Catholicæ veritatis lumine eliminat, & diſpellit. Perutile Opus ſtudioſis, ac dignum, vt Sapientibus Viris offeratur. Hæc eſt mea ſententia, quam ſapientiſſimæ tuæ, Eminentiſſime Domine, deuotus, & ad pedes prouolutus, Sacram Purpuram deoſculans, ſubmitto. Neap. in Regali Conuentu S. Dominici die 30. Auguſti 1697.

Fr. Ambroſius Saluio Regens.

Attenta relatione ſupraſcripti Patris Reuiſoris, quod poteſt imprimi. Imprimatur. Die 13. Septembris 1697.

IO: ANDREAS SILIQVINVS VIC. GEN.

D. Ianuarius de Auria Canon. Deput.

EC-

Digitized by Google

ECCELLENTISSIMO SIGNORE.

CArlo Porſile Regio Stampatore, deſidera ſtampare vn Libro intitolato: *Hiſtorico-Theologicus liber bipartitus de Supremo Chriſti Sacerdotio, &c.* del P. Maeſtro Pier Tomaſo Puglieſi; ſupplica però la bontà di V.E. reſtar ſeruita commetterne la reuiſione à chi meglio le parerà, e l'hauerà à gratia, vt Deus, &c.

Reuerendus D. Silueſter de Fuſco videat, & in ſcriptis referat.

GASCON REG. ANDREAS REG. ANDREASSI REG.
GVERRERO REG. MERCADO REG.

Prouiſum per S. E. Neapoli di 30. Iulij 1698.

Maſtellonus.

EXCELLENTISSIME PRINCEPS.

LIbrum, cuius inſcriptio: *Hiſtorico-Theologicus de Supremo Chriſti Sacerdotio &c.* ab Reu. Adm. Patre Magiſtro Petro Thoma Pugliſio ex illuſtri Carmelitarum Familia, doctè non minus, quàm ingenioſè concinnatum, diligenti oculo, & alacri animo perlegi; ac in eo nihil prorſus, quod Regali Iuriſdictioni, Maieſtati, & decori aduerſetur, inueni; quin omnia conſona Reipublicæ bono, & communi vtilitati conferentia. Poteſt ergò typis dari, accedente tamen Excellentiæ Tuæ (cuius iuſſa libentiſſimè feci) ſapienti beneplacito. Neap. Kal. Ianuarij 1699.

Excellentiæ Tuæ

Humillimus, & Obſequentiſſimus Seruus
Silueſter de Fuſco.

Viſa ſupraſcripta relatione, Imprimatur, & in publicatione ſeruetur Regia Prag.

GASCON REG. ANDREAS REG. ANDREASSI REG.
GVERRERO REG. MERCADO REG.

Prouiſum per S. Exc. Neap. die 28. Aprilis 1701.

Maſtellonus.

Hiſtorico-

Digitized by Google

HISTORICO-THEOLOGICVS

LIBER BIPARTITVS.

PARS I. THEOLOGICA.

PROLOQVIVM.

VErbum diuinum, humanam carnem aſſumpſiſſe pro redemptione totius generis humani, non modo Sancta Romana Eccleſia in Symbolo Niceno fatetur: *Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de Cœlis*; verum & Sacra Scriptura etiam apertè hoc nos docet(a) *Venit enim Ieſus quærere, & ſaluum facere, quod perierat. Chriſtus Ieſus venit in Mundum, vt peccatores ſaluos faceret*, inquit Paulus:(b) Cui adſtipulantur omnes primarij Sancti Patres, præſertim Gregorius: (c) *Niſi Adam peccaret, Redemptorem noſtrũ carnem ſuſcipere non oporteret.* Ambroſius(d) *Neq; erat cauſa Incarnationis, niſi vt Caro, quæ peccauerat per ſe redimeretur* Auguſtinus. (e) *Si Homo non perÿſſet, Filius hominis nõ veniſſet*. Ex Græcis verò Athanaſius ſic.(f) *Neceſſitas quippe hominum anterior eſt, quàm Verbi Natiuitas, qua ſublata, carne non induiſſet*. Et Irenæus. *Si enim non haberet caro ſaluari, nequãquam Verbum Dei Caro factum eſſet.* Ex quibus auctoritatibus Angelicus Doctor S. Thomas Aquinas,

A hanc

(a) *Luc c.*19. (b) *Ad Timoth.*1. (c) *lib.*1 *Reg. lib.*4.*cap.*1. (d) *lib. de Incarn.c.*6. (e) *Serm.*8. *de Verb. Domini.* (f) *Serm.*5. *Con. Arian.*

Digitized by Google

hanc concluſionē deducit.(a) *Cum in Sacra Scriptura Incarnationis ratio ex peccato primi hominis aſſignetur, conuenientius dicitur Incarnationis opus ordinatum eſſe à Deo in remedium contra peccatum.* Cui doctrinæ Reſolutus Bachonius (b) etiam adhęret, ita inquiens. *Sicut Homo offenderat Deum, ita conuenientius fuit, vt Homo ipſe ſatisfaceret; At purus Homo non poterat ſatisfacere ad æquiualens; Ergo conuenientius erat, vt Perſona diuina in natura humana aſſumpta ſatisfaceret.* Et cum in tali ſatisfactione Deo exhibita pro redemptione generis humani, Chriſtus tamquam Mediator Dei, & hominum ſe geſſerit: *Vnus eſt Mediator Dei, & Hominum,* inquit Apoſtolus, (c) *Homo Chriſtus Ieſus, qui dedit ſemetipſum redemptionem pro nobis;* Procul dubio de Chriſto Mediatore, ſiūe Sacerdote primò agendum erit. Vnde ſit.

QVÆST. PRIMA.

De Chriſto Mediatore, & Sacerdote.

CAPVT I.

Quid ſit Mediator? cum Officium Mediatoris Dei, & hominum, ſit proprium Chriſti in quantum homo, non verò in quantum Deus.

1 Nota, quod tam Mediator, quam Mediatoris officium, quatrupliciter ſumitur, & exercetur. Primò, per modum Iudicis arbitri ad componenda diſſidia, & decidendas controuerſias vtriuſque partis: & hoc Chriſtus habuit; ſed non in rigore, & propriè, cum nō fuerit Iudex Dei. Secundò, qui defert pacta, & conuentiones ex vna parte ad alteram partem, ſicut fecit Moyſes.(d) *Ego ſequeſter veſter, & medius fui inter Deum, & vos,* vt

(a) 3.p q.1.art.3. (b) *In 3.diſt.20.art.2.in reſp.ad 3.inſtant.* (c) *Timoth.1.c.2.* (d) *Deuteron.c.5.*

vt annunciarem vobis verba eius, & hoc munus etiam habuit Chriſtus, deferens mandata Dei, & eius voluntatem ad nos. Tertio, Mediator etiam dicitur, qui intercedit pro altero apud alterũ, prout facere poſſunt Sancti in Cœlo, orando, & ſupplicando Deum pro nobis. Et hoc etiam fecit Chriſtus cum auctoritate, & efficacia propter infinitum valorem ſuarum precum ex vnione hypoſtatica prouenientem. Quartò, qui nõ ſolum precatur, ſed etiam de condigno ſoluit, & ſatisfacit alteri pro altero. Et hoc fuit potiſſimum Chriſti munus, quia condignè ſatisfecit pro nobis apud Deum; & hoc pacto potuit nos Deo reconciliare. Ex quibus dictis.

2 Patet primo: officium Mediatoris Dei, & hominum hoc vltimo aſſignato modo, eſſe ſolius Chriſti: *Quia ipſe ſolus*, inquit Bachonius (*a*) *nos redimere iuſtè potuit*, *&* *debuit*; ſicut iuxta dictum Apoſtoli: *Mediator Dei*, *&* *Hominum*, *Homo Chriſtus Ieſus*, *qui dedit ſemetipſum pro nobis*; Sanguine ſuo nos Deo reconciliauit. Nam licet alij potuerint intercedere, & ſatisfacere pro nobis, non tamen de condigno, & cum ſufficienti virtute ad ponendum effectum.

3 Propterea, quamuis cæteri dicantur Mediatores tertio modo ſupra relato, videlicet, quatenus prçuijs eorum interceſſionibus varias gratias à Deo nobis impetrant, & eius iram erga nos iuſtè directam, orando, & intercedendo placant, vt dicitur de Sanctis in Cœlo, & de aliquibus Iuſtis exiſtentibus in Terra; (in qua etiam Sacerdotes, quatenus vt Miniſtri Chriſti veri Mediatoris, Sacramenta vice ipſius, & alia iuſtificationis media nobis exhibent, dici poſſunt Mediatores) Nemo autem loquendo de pura Creatura mediatione redemptionis, facit, aut eſſe poteſt Mediator inter Deum, & hominem, quarto aſſignato modo: licet aliqui potuerint, aut eſſe poſſint Mediatores per in-

(a) *In 4. diſt. 1. q. 6. art. 2. ex Anſelm.*

Digitized by Google

hanc concluſionē deducit.(*a*) *Cum in Sacra Scriptura Incarnationis ratio ex peccato primi hominis aſſignetur, conuenientius dicitur Incarnationis opus ordinatum eſſe à Deo in remedium contra peccatum.* Cui doctrinæ Reſolutus Bachonius (*b*) etiam adhęret, ita inquiens. *Sicut Homo offenderat Deum, ita conuenientius fuit, vt Homo ipſe ſatisfaceret; At purus Homo non poterat ſatisfacere ad æquiualens; Ergo conuenientius erat, vt Perſona diuina in natura humana aſſumpta ſatisfaceret.* Et cum in tali ſatisfactione Deo exhibita pro redemptione generis humani, Chriſtus tamquam Mediator Dei, & hominum ſe geſſerit: *Vnus eſt Mediator Dei, & Hominum,* inquit Apoſtolus, (*c*) *Homo Chriſtus Ieſus, qui dedit ſemetipſum redemptionem pro nobis*; Procul dubio de Chriſto Mediatore, ſiue Sacerdote primò agendum erit. Vnde ſit.

QVÆST. PRIMA.

De Chriſto Mediatore, & Sacerdote.

CAPVT I.

Quid ſit Mediator? cum Officium Mediatoris Dei, & hominum, ſit proprium Chriſti in quantum homo, non verò in quantum Deus.

1 NOta, quod tam Mediator, quam Mediatoris officium, quatrupliciter ſumitur, & exercetur. Primò, per modum Iudicis arbitri ad componenda diſſidia, & decidendas controuerſias vtriuſque partis: & hoc Chriſtus habuit; ſed non in rigore, & propriè, cum nō fuerit Iudex Dei. Secundò, qui defert pacta, & conuentiones ex vna parte ad alteram partem, ſicut fecit Moyſes.(*d*) *Ego ſequeſter veſter, & medius fui inter Deum, & vos,*

vt

(a) 3.*p q.*1.*art.*3. (b) *In* 3.*diſt.*20.*art.*2. *in reſp.ad* 3.*inſtant.* (c) *Timoth.*1.*c.*2. (d) *Deuteron.c.*5.

vt annunciarem vobis verba eius, & hoc munus etiam habuit Chriſtus, deferens mandata Dei, & eius voluntatem ad nos. Tertio, Mediator etiam dicitur, qui intercedit pro altero apud alterū, prout facere poſſunt Sancti in Cœlo, orando, & ſupplicando Deum pro nobis. Et hoc etiam fecit Chriſtus cum auctoritate, & efficacia propter infinitum valorem ſuarum precum ex vnione hypoſtatica prouenientem. Quartò, qui nō ſolum precatur, ſed etiam de condigno ſoluit, & ſatisfacit alteri pro altero. Et hoc fuit potiſſimum Chriſti munus, quia condignè ſatisfecit pro nobis apud Deum; & hoc pacto potuit nos Deo reconciliare. Ex quibus dictis.

2 Patet primo: officium Mediatoris Dei, & hominum hoc vltimo aſſignato modo, eſſe ſolius Chriſti: *Quia ipſe ſolus*, inquit Bachonius (a) *nos redimere iuſtè potuit, & debuit*; ſicut iuxta dictum Apoſtoli: *Mediator Dei, & Hominum, Homo Chriſtus Ieſus, qui dedit ſemetipſum pro nobis*; Sanguine ſuo nos Deo reconciliauit. Nam licet alij pòtuerint intercedere, & ſatisfacere pro nobis, non tamen de condigno, & cum ſufficienti virtute ad ponendum effectum.

3 Propterea, quamuis cæteri dicantur Mediatores tertio modo ſupra relato, videlicet, quatenus prçuijs eorum intercesſionibus varias gratias à Deo nobis impetrant, & eius iram erga nos iuſtè directam, orando, & intercedendo placant, vt dicitur de Sanctis in Cœlo, & de aliquibus Iuſtis exiſtentibus in Terra; (in qua etiam Sacerdotes, quatenus vt Miniſtri Chriſti veri Mediatoris, Sacramenta vice ipſius, & alia iuſtificationis media nobis exhibentes, dici poſſunt Mediatores) Nemo autem loquendo de pura Creatura mediatione redemptionis, facit, aut eſſe poteſt Mediator inter Deum, & hominem, quarto aſſignato modo: licet aliqui potuerint, aut eſſe poſſint Mediatores per in-

(a) *In 4. diſt. 1. q. 6. art. 2. ex Anſelm.*

Digitized by Google

interceſſionẽ, aut miniſterium aliquod; hoc tamen, vt iam diximus, in meritis Chriſti, tanquam in Mediatore optimo eſſet fundatum; teſtatur S. Ambroſius his verbis: (*a*) *Foris eramus à Deo, vt ſicut qui ſunt extra regales aulas in vinculis colligati, & qui habent apud Regem pro culpis offenſam, huiuſmodi quippe regali aula foris excluſi ſunt. Qui voluerit enim iſtis veniam impetrare, non primum iſtos in aulam Regis introducit, ſed ipſe foras egreditur; Ibique in eis miſcet ſermocinandi negotium, vſque dum eos correctos reddat, & dignos efficiat, qui Regis vultui repræſentari mereãtur. Sic ergo Chriſtus effecit. Egreſſus quippe ad nos, hoc eſt carnem ſumens, & colloquutus nobiſcum, præcepta nobis intonuit, & ſic nos à peccatis emundans, & ad Deum conuertens, in aulam regalem, velut Aduocatus optimus introduxit*. Eadem ferè verba habet etiam Chriſoſtomus(*b*) ita inquiens *Ecce quantumcunque clames de aſſiſtentia Dei, & de præſentia eius paratiſſima Creaturis, tamen ante Aduentum Chriſti, nos foris ſtetimus, extra Dei præſentiam, extra* Regis *aulam quouſque aduenient Chriſtus, factus Aduocatus noſter, & Mediator per carnem, in eam nos introduxit*. Ex quibus ly *Mediator per carnem*, attentè perpende, & videbis quod nihil aliud ſonat, vel ſignificat, niſi Mediatorem ſecundum humanitatem. Propterea.

4 Patet ſecundo: Chriſtum in quantum Deus, non eſſe Mediatorem, ſed ſolum in quantum homo, ſiue ſecundum humanitatem. Ita Reſolutus Bachonius, & Zagaglia eius Diſcipulus. Tom. 6. diſp. 11. ſec. 2. n. 48.

5 Ratio primæ partis eſt: quia ſiue accipiatur Mediator pro interceſſore, ſiue pro ſatisfaciente ad recõciliandum debitorem creditoribus: Deus pro nobis non intercedit, neque ſatisfacit, eo quod ipſe eſt creditor, & offenſus; Ergo Chriſtus non eſt Mediator in quantum Deus.

6 Ra-

(a) *tom. 5.* (b) *In 3. Habreor.*

Digitized by Google

6 Ratio vero ſecũdæ partis, patet ex ſupradictis verbis Apoſtoli, videlicet: *Vnus Mediator Dei, & hominum, homo Chriſtus Ieſus*, vbi particula *Homo*, addita eſt, vt conſtaret ſecundum quam naturam Chriſtus eſſet Mediator, ſicut benè notat Auguſtinus, (*a*) his verbis. *Vnus, ait Apoſtolus, Deus, & vnus Mediator Dei, & hominum, Homo Chriſtus Ieſus: Vt illud, quod dixerat, omnes homines vult ſaluos fieri, nullo alio modo intelligatur præſtari, niſi per mediatorem non Deum, quod ſemper Verbum erat, ſed hominem Chriſtum Dominum, cum Verbum Caro factum eſt, & habitauit in nobis*. Hinc noſter Vualdenſis (*b*) contra Vuitclephum ita ait: *Perpende amabo, quid dicat Auguſtinus in prædictis verbis, videlicet ſenſiſſe Apoſtolum de Mediatore, non ſolum ſub ratione Deitatis ſuæ concepto, quia ſemper erat Verbum: ſed quod per eum omnis noſtra ſalus præſtatur, quod & ipſe compræſtat, quod Verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis, hominem Ieſum, & Chriſtum Ieſum ſecundum hominem*. Siquidem ſecundum hominem, & non ſecundum Deum ſolum paſſurus Chriſtus aduenerat, ſubiungit Cyrillus noſter Alexandrinus. (*c*) *Ea quæ ſunt carnis ſuæ propria ſibi neceſſario faciens, paſſus dicitur, quæ ſecundum carnem acciderunt, quamuis patiendi expers eſſet, quatenus intelligitur, vt Deus.*

7 Chriſtus ergo Mediator, vt Deus ſimul, & homo, non vti Deus, quia vt ſic ęqualis eſt Patri; & quantum Pater diſtat à nobis, & ipſe etiam diſtat, & mediatio quomodo erit, vbi eadem diſtantia eſt? *Per hoc ergo Mediator*, proſequitur Auguſtinus (*d*) *per quod homo inferior Patre, per quod nobis propinquior: quod apertius ita dicitur, inferior Patre, quia in forma ſerui, ſuperior nobis, quia ſine labe peccati.* Per humanam igitur naturam Chriſtus Mediatoris officia exercuit, ſatisfecit Patri, ſacrificium obtulit, rogauit, paſſus, & mortuus eſt. Licet

(a) *Tom.2.* (b) *Tom.3.tit.12.de Sanct. Oran.num.3.* (c) *Epiſt.ad Valer.* (d) *Lib.de pecc.orig.c.28.*

Digitized by Google

Licet tamen actiones illæ, & officia, quibus functus eſt, dignationem, & æſtimationem infinitam, non ex humanæ cõditionis modulo, ſed ex adiuncta diuinitate conſecuta ſint, vti refert S. Leo Papa in ſerm. primo de Natiuitate: *Niſi eſſet verus Deus, non offerret remedium, niſi eſset verus Homo, non præberet exemplum*. Cæterum, ipſam Mediatoris Perſonam ex duabus naturis conſtare oportuit, Deum ſimul eſſe, & hominẽ, vt haberet aliquid ſimile Deo, aliquid ſimile hominibus: ne in vtroque ſimilis hominibus longè eſſet à Deo; vel in vtroque ſimilis Deo, longe eſſet ab hominibus, & ita Mediator non eſſet. *Mediatorem ergo inter nos, & Deum*, concludo cum Auguſtino, (*a*) *& mortalitatem oportuit habere tranſeuntem, & beatitudinem permanentem; vt per id, quod tranſit, congrueret morituris, et ad id quod permanet, transferret ex mortuis*. Confirmatur, quia non ſolus Pater fuit offenſus, ſed etiam ipſemet Filius, & Spiritus Sanctus; ſicque omnes tres Perſonæ, quatenus ſunt vnus Deus, fuerunt offenſæ; Ergo omnes debebant placari per Mediatorem, qui ſecundum naturam ſatisfacientẽ, vt quo, & elicitiuè, debebat eſſe diſtinctus à Deo, & ita mortalis; nempè Deus, & homo, non autem ſolus Deus.

CAPVT II.

Chriſto conuenit Mediatorem, ſiue Sacerdotem eſſe.

8 SIquidem maximè conuenire docet Angelicus Doctor. (*b*) *Quia officium Sacerdotis*, inquit, *propriè eſt, eſse Mediatorem inter Deum, et Populum, in quantum Populo diuina tradit, & preces pro eo Deo offert, ac pro illius peccatis Deo aliqualiter ſatisfacit. Hoc autem maximè conuenit Chriſto, quia per ipſum diuina dona ſunt hominibus collata: ipſe enim humanũ genus Deo reconciliauit*. hactenus Sanctus Thomas. Cui adhæ-

(a) *Lib.9.de Ciuit.Dei cap.15.* (b) *3.par.q.22.art.1.*

adhæret ReſolutusBachonius à Zagaglia ſuo Diſcipulo relatus.(a) Si ergo Chriſtus tãquam Mediator reconciliauit Deo genus humanum,& officium Sacerdotis propriè eſt, eſſe Mediatorem; proculdubio in tali reconciliatione, vti verè, & propriè Sacerdos Chriſtus ſe geſſit.

9 Patet hæc veritas non ſolum ex Sacra Scriptura, Pſalm.79. *Tu es Sacerdos in æternum, ſecundum ordinem Melchiſedech*. Hæbreorum 5. *Appellatus à Deo Pontifex iuxta ordinem Melchiſedech.* Et cap.7. *Ieſus autem, eo quod manet in æternum, ſempiternum habet Sacerdotium*. Verũ,& ex Sacris Concilijs Oecumenicis, Alexandrino, in Epiſtola ad Neſtorium, quæ eſt decima apud Cyrillũ noſtrum. Epheſino, lib.1.cap.4. & Tridentino ſeſſ. 22. cap. 1. vbi ſic. *Oportuit, Deo Patre miſericordiarum ita ordinãte, Sacerdotem alium ſecundum ordinem Melchiſedech ſurgere, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum*. Quibus etiam hæc ratio adſtipulatur: Quia Sacerdos per Ordinem, non ob aliam rationem in ſtatuSacerdotali cõſtituitur, niſi vt Deo offerat Sacrificia. Chriſtus autem duplex obtulit Sacrificium, incruentum vnum, nempè Euchariſticum in vltima cœna, in qua trãſubſtantiando panem in carnem ſuam, & vinum in ſuum ſanguinem, ſub illis ſpeciebus panis, & vini, ſe ipſum incruenter Deo ſacrificauit; ſub quibus etiam, ad manducandum, & bibendum ſe totum tradidit Diſcipulis ſuis, vt habetur, tum ex Euangelijs, tum Corinthiorum 1.cap.decimo. Alterum vero cruentum, quando in Ara Crucis effundendo proprium ſanguinem, ſeipſum tanquam hoſtiam proGenere humano obtulit Æterno Patri. Ergo Chriſtus fuit propriè,& verè Sacerdos. Quomodo autem Chriſto conueniat tale ſuum Sacerdotium, ſit.

CA-

(a) *Tom.6.diſp.12.ſect.1.§.1.n.3.*

Digitized by Google

CAPVT III.

Supradictum Sacerdotium conuenit Chriſto non ſecundum diuinitatem, ſed ſecundum humanitatem.

10 CONuenire tantum Chriſto ſecundum humanitatem,& non ſecundum diuinitatem, hac potiſſima ratione eruitur ex R*eſoluto Bachonio*, (*a*) quia ſi Mediator idē eſt,acSacerdos; & Mediatoris munus conuenit Chriſto tantum ſecundum humanitatem, ita etiam Sacerdotium, & eo maximè, cũ ipſo ſecundum humanitatem functus fuerit, videlicet,vt inquit Apoſtolus. (*b*) *In diebus Carnis ſuæ preces, ſupplicationeſque ad eum, qui poſſit illum ſaluum facere à morte, cum clamore valido, & lacrymis offerens, exauditus eſt pro ſua reuerentia*. Quando in Cruce, velut Altare (*c*) *Tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem, & hoſtiam Deo in odorem ſuauitatis.*

11 Propterea, nunquam admittenda eſt illa propoſitio: *Chriſtus in quantum Deus eſt Sacerdos*; quia actio ſacrificandi elicitur immediatè à natura humana, non autem à diuina. Ergo munus Sacerdotis conuenit Chriſto ſecundum humanitatem, non verò ſecundum diuinitatem. Quod autem actio ſacrificandi proueniat à natura humana,maniſeſtè ex hoc patet: quia actio ſacrificandi, eſt actio inferioris ad Superiorem:Chriſtus autem ſecundum naturam diuinam non habet ſuperiorem, cui Sacrificium offerat, quia non eſt inferior Deo,ſed ſolum ſecundum naturam humanam, iuxta illud Athanaſij,*Minor Patre ſecundum humanitatem*:Ergo actio ſacrificandi elicitur à natura humana, vt inferior Deo,cum ſacrificatio ſit exhibitio cultus, in recognitionem Auctoris vitæ, & mortis. Et ideo Auguſtinus ait: (*d*) *Chriſtus Ieſus orat pro nobis, & orat in nobis,& oratur à nobis.Orat pro*

(a) *Sup.diſp.*11.*ſect.*2.*n.*48. (b) *Habraor.*5. (c) *Epheſ.*5. (d) *Exerrat.in Pſalm.*85.

pro nobis, vt Sacerdos noſter; Orat in nobis, vt Caput noſtrum; Oratur à nobis, vt Deus noſter. Agnoſcamus ergo in illo voces noſtras, & voces eius in nobis. Et ſub hac ratione Tertullianus vocat Chriſtum, (a) *Catholicũ Patris Sacerdotem*, nempè Sacerdotem Generalem; vel quia ſolus oblationum, donorum, & Sacrificiorum omnia genera Deo Patri offert, vel quia vnus omnibus ſufficit, vt, & pro vniuerſis hominibus illa offerat, & omnes per illum offerant ſacrificia, & orationes ſuas, cuius vnius interuẽtu, ac merito Deo placent, & probantur. Oramus ergo *ad illum, per illũm, in illo*, vt loquitur Auguſtinus; quia Sacerdotis ſui officium in hoc nunc etiam exequitur, videlicet quod per Vicarios Sacerdotes in Catholica Eccleſia, incruentum Sacrificium Corporis, & Sanguinis ſui, toto Orbe Terrarum offerre non deſinit. Etenim, proſequitur idem Auguſtinus. (b) *Non aliam ob cauſam in carne venit, ac forma ſerui accepta factus eſt obediens vſque ad mortem Crucis, niſi vt hac diſpenſatione miſericordioſiſſimæ gratiæ, omnes, quibus tanquam membris in ſuo capite conſtitutis Caput eſt, ad capeſſendum Regnum Cœlorum viuificaret, ſaluos faceret, liberaret, redimeret, illuminaret, qui prius fuiſſent in peccatorum morte, languoribus, ſeruitute, captiuitate, tenebris conſtituti, ſub poteſtate Diaboli Principis tenebrarum; Ac ſi fieret mediator Dei, & hominum, per quem poſt inimicitias impietatis noſtræ, illius gratiæ pace finitas, reconciliaremur Deo in æternam vitam ab æterna morte, quæ talibus impendebat, erepti.*

CAPVT IV.

Chriſtus verè Sacerdos, & Hoſtia ſimul fuit.

12 Vtrumque ſimul Chriſtum extitiſſe probat (c) *Reſolutus Doctor*

B

(a) *Lib. 4. cont. Marc. c. 9.* (b) *Lib. 1. de pecc. merit. & remiſ. c. 26.* (c) *Supra diſp. 12. ſent. 1. ſ. 1. n. 9.*

Digitized by Google

ctor, & ex multis locis Sacræ Scripturæ etiam patet: præſertim ex illo Iſaiæ. (*a*) *Oblatus eſt, quia ipſe voluit.* Ex illo Pauli. (*b*) *Tradidit ſemetipsũ pro nobis oblationem, & hoſtiã Deo, in odorem ſuauitatis.* Et ex illo Ioannis. (*c*) *Ego pono animam meam: nemo eam tollit à me, ſed ego pono eam à me ipſo, & poteſtatem habeo ponẽdi eam, & poteſtatẽ habeo iterum ſumendi eam.* Quibus adſtipulatur tum S. Gregorius Nanzianzenus, his verbis: *Chriſtum ideo dici ouem, quia victima fuit; & Pontificem, quia fuit oblator.* (Propterea in carmine nono ait. *Mortaliſque, Deuſque, & victima pura, Sacerdos.*) Tum Sanctus Auguſtinus, ita inquiens (*d*) *Ipſe Chriſtus ſecundum Apoſtolicã doctrinam obtulit ſemetipſum pro nobis oblationem, & hoſtiã Deo in odorem ſuauitatis. Ipſe verus Deus, et verus Pontifex, qui pro nobis non in ſanguine taurorum, & hircorum, ſed in ſanguine ſuo ſemel introiuit in Sancta, quæ tunc Pontifex ille ſignificabat, qui cum ſanguine in Sancta Sanctorum per annos ſingulos introibat. Iſte igitur eſt, qui in ſe vno totum exhibuit, quod eſſe neceſſarium ad redemptionis noſtræ ſciebat effectum. Idem ſcilicet Sacerdos, & Sacrificium Deus: Sacerdos, per quem reconciliati ſumus; Sacrificium, quo reconciliati, & Deus, cui reconciliati. Solus tamen Sacerdos, & Sacrificium, quia hæc omnia Deus, ſecundum formam Serui.* Tandem definitum eſt, tam in Concilio Alexandrino, vt in Epiſtola decima Cyrilli noſtri, & confirmata in Concilio Epheſino: quàm in Concilio Tridentino, dum ſeſs. 22. cap. 2. ſtatuit, *quod in Sacrificio Miſſæ, idem Chriſtus continetur, & incruentè immolatur, qui in ara Crucis ſemel ſeipſum cruentè obtulit. Vna enim eademque eſt Hoſtia, idem nunc offerens Sacerdotum miniſterio, qui ſeipſum tunc in Cruce obtulit, ſola offerẽdi ratione diuerſa. Cuius oblationis cruentæ, inquam, fructus per*

hanc

(a) *c.55.* (b) *Epheſ. c.5.* (c) *cap.*10. (d) *Orat.*36.4. *de Theol.* (e) *De fid. ad Petr. tom.* 3. *c.* 2. *in fin.*

Digitized by Google

hanc incruentam uberrime percipiuntur: tantum abeſt, vt illi per hanc quouis modo derogetur.

13 Ara vero, ſiue Altare, in quo Chriſtus ob proteſtationem ſupremæ excellentiæ paternæ, pro nobis obtulit ſeipſum Deo, tanquam hoſtiam, ſiuè immaculatum Agnum, Crux fuit; iuxta illud Hymni, *cuius Corpus Sanctiſſimum, in ara Crucis torridum, cruore eius roſeo guſtando viuimus Deo.*

CAPVT V.

Effectus Sacerdotij Chriſti, ſiue eius ſacrificij cruenti, fuit expiatio omnium noſtrorum peccatorum.

14 VEritas hæc, non modo à Reſoluto Bachonio, eiuſque Diſcipulo (a) *Zagaglia* per paragrahum integrum diffusè tractatur; verum etiam certa eſt de fide: Sacrificium cruentum Chriſti fuiſſe propitiatorium ad expianda omnia peccata, tam præterita, quàm futura, etiam ſi multiplicarentur in infinitum; nec non ſufficientiſſimum ad æquiualens, imo ſuperabundans ad placãdam iram Diuinam, ſatisfaciendũque diuinæ iuſtitiæ, de toto rigore, pro genere humano. Ita decreuit Sacroſanctum Concilium Tridentinum ſeſs. 22. cap. 2. ſupracitato, his verbis. *Docet Sancta Synodus, Sacrificiũ iſtud verè propitiatorium eſſe; per ipſumque fieri, vt ſi cum vero corde, & recta fide, cum metu, & reuerentia, contriti, & pœnitentes ad Deũ accedamus, miſericordiam conſequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno.*

15 Hoc autem dogma fidei, contra hæreſim Caluinianam, & Ianſenianam, præcipuis Sacræ Scripturæ teſtimonijs firmatum reperitur. Præſertim illo Iſaiæ: (b) *Ipſe vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, attritus eſt propter ſcelera noſtra; Diſciplina pacis noſtræ ſuper eum, & liuore eius ſanati ſumus. Omnes nos quaſi Oues errauimus, vnuſ-*

(a) *Tomo* 6. *diſp.* 12. *ſect.* 1. §. 1. *n.* 9. (b) *cap.* 13.

Digitized by Google

quiſque in viam ſuam declinauit, & poſuit Dominus in eo iniquitatem omnium noſtrum. Item ex illo Ioannis (a) *Ecce Agnus Dei, Ecce qui tollit peccata Mundi.* Non dixit Sāctus Præcurſor, Chriſtum tollere peccatū aliquorum de Mundo, ſed *Mundi*, videlicet indefinitè, vt omniū hominum deſignet ab ipſo redemptam Vniuerſitatem. Veritatem hanc ſic corroborat Paulus Apoſtolus (b) *Charitas enim Chriſti vrget nos: æſtimantes hoc, quoniā ſi vnus pro omnibus mortuus eſt, ergo omnes mortui ſunt, & pro omnibus mortuus eſt* Chriſtus; *vt & qui viuunt, iam non ſibi viuant, ſed ei, qui pro ipſis mortuus eſt, & reſurrexit.* Ex qua auctoritate, hoc conſequens deducitur, nempè, Chriſtum pro omnibus & ſingulis mortuum eſſe, qui in Adamo mortui ſunt; & ex hoc teſtimonio Auguſtinus inuictè probat contra Pelagianos, paruulos omnes originali peccato adſtrictos eſſe, quia pro ipſis omnibus, & ſingulis mortuus eſt Chriſtus. Fauet huic doctrinæ Euangeliſta Ioannes, (c) ita inquiens in ſua Epiſtola: *Aduocatum habemus apud Patrem, Ieſum Chriſtum iuſtum, & ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris; non pro noſtris autem tantum, ſed etiam pro totius Mundi.*

16 Adſtipulātur huic maximæ auctoritati, præter Auctorum millia, ex Doctoribus Græcis, Ioannes Chryſoſtomus (d) ita ſcribens: *Chriſtus licet non eſſet lucrifacturus omnes, nihilominus tamen pro omnibus mortuus eſt, quod ſuum erat adimplens.* Noſter Cyrillus Alexandrinus (e) de Iuda proditore ſic loquens: *Oſtendat aliquis nō licuiſſe proditori perinde, ac alijs diſcipulis diuina frui gratia, & nos victos fatebimur. Sin autē perindè ac alij diuina ſeptus gratia, nutu ſuo in perditionis barathrum decidit; quomodo eum non ſeruauit Chriſtus, qui bonitatis ſuæ opem ei impertijt, & quantum ſpectat ad rationem*

(a) *Cap.1.* (b) *Ad Corinth.c.5.* (c) *Lib.1 c. Iulian.c.4.* (d) *Epiſt. 1.c.11.* (e) *Homil.24.Epiſt.ad Rom.* (f) *Lib.11.in Ioan.*

nem auxilij, cum ſeruaſſet, niſi voluntate ſua ipſe malum ſibi vltrò accerſiſſet. Et Diuus Hilarius. *Qui enim non manebit in Chriſto*, ait, *Regni Chriſti Incola non erit. Non erit autẽ, non quod ſibi non patuerit incolatus (Vniuerſis enim patet, vt conſortes ſint Corporis Dei, atque Regni, quia Verbum Caro factum eſt, & habitauit in nobis, naturã ſcilicet in ſe totius humani generis aſſumens) ſed vnuſquiſq; pro merito, & euellẽdũ ſe de tabernaculo, & eradicandum de terra viuentium præbet, non prohibitis vnquam ineſſe, qui per naturæ aſſumptionem incola ſit receptus, ſed eradicatur ob infidelitatis crimen naturæ conſortio indignus exiſtens.* hactenus Hilarius.

17 Ex latinis verò, Sanctus Ambroſius (*a*) *Mala Euæ ſucceſſio, totum hominem deuorabat: Præclara Chriſti hæreditas totum hominem liberauit. Non ad vnum quidem, non ad paucos, ſed ad omnes Teſtamentũ ſuum ſcripſit Ieſus, omnes ſcripti hæredes ſumus, non pro portione, ſed pro vniuerſitate. Teſtamentum commune eſt, & ius omnium, hæreditas vniuerſorum, & ſoliditas ſingulorum.* S. Auguſtinus (*b*) *Non eſt facturus Angelum ex homine, qui fecit hominem ex nihilo? aut vero pro minimo habet Deus hominem, propter quem mori voluit Vnicum ſuum? attendamus ad iudicium dilectionis. Promiſſionis Dei tales arras accepimus: Tenemus mortem Chriſti, tenemus ſanguinem Chriſti: Quis mortuus eſt? Vnicus. Pro quibus mortuus eſt? Vtinam pro bonis, pro iuſtis. Sed quid? Etenim Chriſtus, ait Apoſtolus, pro Impijs mortuus eſt.* Et venerabilis Beda (*c*) *Vitulus ſaginatus ipſe Dominus eſt, ſed ſecundum carnem. Et bene ſaginatus, quia caro eius adeo ſpiritali eſt opima virtute, vt pro totius Mundi ſalute ſufficiat in odorem ſuauitatis, in odorem ſcilicet immolationis ad Deum mittere, & pro omnibus exorare.*

18 Tandem probatur ratio-

(a) *Lib. de Ioſeph. Patriarc.* 17. (b) *Enarr. Pſalm.* 148. (c) *Lib.* 4. *in Luc. c. vlt.*

tione, ex illo Hebræorum nono; *Sanguis Chriſti, qui per Spiritum Sanctum ſemetipſum obtulit immaculatum Deo, emundabit conſcientiam noſtrã ab operibus mortuis, ad ſeruiendum Deo viuenti.* Sed opera mortua, vt docet S. Thomas (*a*) ſunt peccata; Ergo effectus Sacerdotis Chriſti fuit plena expiatio omnium peccatorum, nempè culpæ, & pœnæ, cum vtraque reperiatur in peccato. Macula autem culpæ deletur per gratiam, qua cor peccatoris conuertitur ad Deum; Pœna verò tollitur per hoc, quod Homo ſatisfacit Deo: Sed oblatio Chriſti vtrumque efficit: Ergo oblatio Chriſti eſt expiatio peccatorum, vti diximus totius Mundi; quia teſte Sancto Leone Papa, (*b*) *Sicut nullum à reatu Dominus liberum reperit, ita pro liberandis omnibus venit.*

19 Sed quid moror in comprobatione huius maximæ veritatis, ſi Sancta Mater Eccleſia hoc dogma fidei in Symbolo Niceno ita profitetur: *Qui propter nos homines*, inquit, *& propter noſtram ſalutem deſcendit de Cœlis, crucifixus, paſſus, &c.* & non dicit *propter nos Chriſtianos, Catholicos, vel Electos*, ſed *propter nos homines*, nempè poſteros Adæ, vt ſignificet Chriſtum ad ſingulos homines redimendos, paſſum eſſe. Propterea inquit Theophilatus; *Sicut ſexta die homo conditus eſt, & ſexta die de ligno comedit; ita ſexta die, & ſexta hora Chriſtus Cruci affixus eſt.* Et propriè illo die (videlicet 25. Martij) teſtatur Herebertus Roluueyd, (*c*) quo memoratur, *& fuit immolatio Iſaac, tranſitus filiorum Iſdrael per mare rubrum, & victoria Michaelis Archangeli contra Dragonem, Hieroſolymæ Dominus noſter Ieſus Chriſtus Cruci affixus eſt.* In qua ſubiungit Sylueira Carmelita (*d*) *Manus ſuas ab ortu vſque ad occaſum, ita extendit, vt omnes gen-*

(a) 3. *par. quæſt.* 22. *art.* 3. *in corp.* (b) *Serm.* 1. *de Natiuit. Chriſti* (c) *In appendic. ad Martyrol. Adonis ad* 25 *Martij* (d) *Tom.* 7. *addit. in* Math. *c.* 27. *q.* 2. *n.* 9.

Digitized by Google

gentes ad ſe conuocaret, ac congregaret, vt eos ſuo pretioſiſſimo ſanguine ibi fuſo mundaret, ac purificaret, & ſuis manibus extenſis, tanquam ſub alas congregaret, ac protegeret, vt dicitur Ioannis 52. Quod Ieſus moriturus erat, & non tantum pro gente, ſed & vt filios Dei, qui erant diſperſi, congregaret in vnum. Et hanc doctrinam fortè ex Sacroſancto Concilio Tridentino ipſe deſumpſit, quia ibi ſeſs. 6. de Iuſtificatione, cap. 2. decernitur, & ordinatur, videl. *Quod Cæleſtis Pater, Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, Chriſtum Ieſum filium ſuum, ante legem promiſſum, cum venit illa beata plenitudo temporis, ad homines miſerit, vt & Iudæos, qui ſub lege erant, redimeret, & gentes, quæ non ſectabantur iuſtitiam, iuſtitiam apprehenderent, atque omnes adoptionem filiorũ reciperẽt. Hunc propoſuit Deus propitiatorem per fidem in ſanguine ipſius pro peccatis noſtris, non ſolum autem pro noſtris, ſed etiam pro totius Mundi.* Immediatè autem c. 3. ſequẽti, ſic ſubiungit. *Verum etſi ille pro omnibus mortuus eſt, non omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt; ſed ij dumtaxat, quibus meritum paſſionis eius communicatur.*

20 Iure optimo ergo Sũmi Pontifices, Eccleſiæ Catholicæ Oracula, *Innocentius X.* & *Alexander VII.* illam quintam propoſitionem Ianſenij *Semipelagianum eſt dicere, Chriſtũ pro omnibus omnino hominibus mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe*: tanquam falſam, ſcandaloſam, temerariam, & hæreticam damnarunt.

CAPVT VI.

IeſusChriſtus participauit fructum ſui Sacerdotij, & cruenti ſacrificij, in quantum ipſum obtulit Deo, in recognitionem dominij.

21 NOta, quod oblatio ſacrificij incruenti dupliciter conſideratur: vel quod ipſum Chriſtus Deo obtulit in recognitio-

tionem dominij, quod in vitam, & mortem cuiuslibet, Deus ipſe habet, & in gratiarũ actione pro beneficijs collatis generi humano: vel quod Chriſtus ſimpliciter, & abſolutè, pro ſe, ipſum Deo obtulit. Primo modo, cum non ſolum Deus, ſed etiam homo Chriſtus eſſet, obtulit Deo ex iam aſſignatis ſacrificium cruentum; quia homo Deum, vt Auctorem vitæ, & mortis recognoſcere debet, & ei pro collatis beneficijs, gratias plurimas referre, & hac via Chriſtus participauit fructũ ſui Sacerdotij, docet Reſolutiſſimus Bachonius, à *Zagaglia* ſuo Diſcipulo relatus. Secũdo autem aſſignato modo, non participauit Chriſtus fructum ſui Sacerdotij, quia eſt contra Concilium Epheſinum. Nam offerre pro ſe ſimpliciter, & abſolutè Sacrificium, importat aliquam indigentiam, quam Chriſtus pro ſeipſo non habuit, &

22 Patet, quia quando Chriſtus vt Sacerdos offerebat Sacrificium, illud offerebat pro alijs, interuentu Sacerdotis indigentibus, non enim vt Sacerdos pro ſe agebat; ergo dici nõ poteſt, quod obtulit Sacrificium Deo pro ſe, ſed pro alijs ipſo egentibus, pro quibus erat Sacerdos. Quod enim Chriſtus offerebat Sacrificium pro alijs, patet; quia Sacerdos idem eſt, ac Pontifex: ſed Pontifex ex illo Hebræorum quinto, *pro hominibus conſtituitur in ijs, quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona, & Sacrificia pro peccatis*; Ergo Chriſtus, vti Sacerdos obtulit Sacrificium pro alijs, nempè pro hominibus, qui Sacerdotis interuentu indigebant, & pro quibus talis Sacerdos conſtitutus erat, & nõ pro ſe; etenim offerre Sacrificiũ pro ſe, importat quãdam indigẽtiam, quam Chriſtus nullam habuit, & ita Sacrificium pro ſe minimè obtulit.

23 Confirmatur hac alia ratione: quia qui eget Sacerdote, ſiue Mediatore, & munere eiuſdem, vt talis denotat imperfectionem, quia indiget in-

(a) *Ibid. ſup. § 1. n. 12.*

Digitized by Google

interuentu Mediatoris apud Deum; ſed Chriſtus non habuit hanc imperfectionem indigentiæ Sacerdotis, ſiuè Mediatoris, qui interueniret, vt talis pro ipſo apud Deum. Ergo agendo, vt Sacerdos apud Deum, non agebat pro ſe; & ideo pro ſe Sacrificium minimè obtulit.

24 Et licet cæteri Sacerdotes, Chriſti tamen Miniſtri, offerant Sacrificium pro ſeipſis; hoc tamen faciunt, nō vt Perſonæ publicæ, inquit, *Zagaglia* (a) quatenus Sacerdotes ſunt pro hominibus publica auctoritate cōſtituti, ſed pro ſemet ipſis, vt perſonæ priuatę. In Chriſto autē hanc diſtinctionē perſonæ publicæ, & priuatæ, admittere non poſſumus, quia quouis modo ipſe conſideretur, auctoritas Summi Sacerdotis ab eo præſcindi non poteſt. Cū ergo Chriſtus conſiderari non poſſit vt Perſona publica, & priuata; neque conſiderari poteſt, vt indigens ſe ipſo, ad hoc, vt apud Deum pro ſe ſecundum Superiorem auctoritatem intercedat. Et ideo neque dici poteſt, quod fuerit reſpectu ſui ipſius Sacerdos, nempè quod fructum ſui Sacerdotij, ſiue cruenti ſacrificij pro ſe participauerit.

25 Magis hæc noſtra veritas ex illo Matthæi cap. vndecimo num. 25. *Confiteor tibi Pater Domine Cœli, & Terræ, &c.* confirmatur; nam D. Fulgentius in Epiſt. prima, & Vatablus ſic vertunt. *Gratias ago tibi Pater Domine Cœli, & Terræ.* Per quæ verba Sylueira inquit: (b) *Denotatur eius Supremum dominium ſuper omnem Creaturam.* Chriſtus ergo gratificatur Patri, in recognitionem ſupremi dominij, quod habet ſuper omnem Creaturam, & ob beneficia collata generi humano, videlicet quia Myſteria ſua paruulis, nempè humilibus reuelauit, & gratificatur ipſi, non vt Deus, ſed vt Homo, quia, vt proſequitur ſupradictus Sylueira. (c) *Chriſtus Dominus vna Perſona ex duplici natura, diuina ſcilicet, & humana conſtans, vt ſe vtramque naturam habere oſtendat, eadem-*

C

(a) *Ibidem.* (b) *Tom. 3. lib. 5. c. 20. in expoſ.* (c) *Sup. q. 1.*

Digitized by Google

demque ſententia quoddam verbum, vt Deus, quoddam vt Homo profert, vt ſicut vna Perſona Deus, & Homo erat, ita vnica ſententia Verbum Dei, & Verbum hominis habeat. Patrem appellat, vt Deus: gratias agit, ſeu confiteri dicit, vt Homo. Cui ſententiæ Toletus etiam ſic fauet: *Chriſtus*, inquit, *gratias agit, vt Homo pro hoc beneficio; beneficium homini collatum, gratiarum eſt actione dignum*. Etenim teſtatur Seneca, collatum beneficium, gratitudinem, tanquam penſionis debitum annexum in recipiente expoſtulat. *Qui gratè*, inquit, *beneficium accipit, primam eius pẽſionem ſoluit*. Chriſtus enim tanquam Homo Æterno Patri, vti Domino omnium Creaturarum ſupremo, aſſumpta ipſarum Creaturarum ad ſe gratitudinis penſione, gratias innumeras refert; & hoc modo fructum ſui Sacerdotij, & cruenti ſacrificij percipere potuit. *Eſt autem*, inquit Cyrillus noſter Alexandrinus *(a) nobis Dei filius corporaliter quidem, vt Homo nobiſcum commixtus, & vnitus per Eulogiam myſticam*: vt Homo debet ſuæ vitę, & mortis, recognoſcere Deum tanquam Supremum Auctorem.

CAPVT VII.

Chriſtus virtute vnionis hypoſtatica, recenſitam poteſtatem Sacerdotalem à Deo meruit.

26 SAcerdotale munus Chriſto virtute vnionis hypoſtaticæ collatum fuiſſe, probat Reſolutus (*b*) Doctor in 3. tum ex illo ad Hebræos nono. *Si ſanguis hircorum, & taurorum ſanctificat ad emundationem, quanto magis ſanguis Chriſti, qui ſemetipſum obtulit Agnum immaculatum Deo, emundabit conſcientiam noſtram ab operibus mortuis ad ſeruiendum Deo viuenti*. Tum ex cap. 10. ſequenti, de Chriſto intrante in Mundum, & cum Propheta dicente, *Corpus autem optaſti mihi, holocauſta non tibi pla-*

(a) *Lib. 11. in Ioan.* (b) *Diſt. 20. q. 1. art. 2.*

placuerunt, tunc dixi ecce venio. Siquidem ex iſtis verbis apertè colligitur, Chriſtum ab inſtanti ſuæ Incarnationis ſe paratum obtuliſſe ad exequendum munus Sacerdotis, ſeipſum videlicet tanquam hoſtiam offerendo Deo in holocauſtum.

27 Item, & in 4. diſcurrendo *(a)* ipſemet Scholę Carmelitarum Princeps per omnes ſpecies Iuſtitiæ, per quas Chriſtus ſatisfecit, & hominem ſaluauit; agens poſtmodum de retributiua, ſic hanc noſtram veritatem proprio marte confirmat. *Sed poſt peccató parentum non habuit Homo ſacrificium Deo gratum, nec Sacerdotem Deo acceptum ad offerendum pro eo: Deus vero naturam humanam accepit, quam Deo in ſacrificium pro nobis offerret, tanquam verus Sacerdos Dei ſummi*. Ex quo clarè patet, quod in decreto vnionis hypoſtaticæ Chriſtus prædeſtinatus fuit Summus Sacerdos, ergo ipſius virtute Sacerdotalem poteſtatem meruit.

28 Patet iterũ ex Sacra Scriptura, videlicet, Apocalypſis c. 13. n. 8. vbi ſic. *Agnus, qui occiſus eſt ab origine mundi*, videlicet, à primęuo mundi exordio, Chriſtus tanquam hoſtia, ſiue agnus mactandus deſignatus, & per conſequens etiam Sacerdos in ipſomet decretus, cum reſpectu Chriſti, hoſtia, & Sacerdos ad inuicem ſe habeãt; teſtatur noſter doctiſſimus Syluéira in præcitato loco. *(b) Ab origine mundi*, inquit, *id eſt ab initio, & ante omnia, ab omni ęuo, ſcilicet ab æterno, Agnus occiſus, id eſt occidi decretus*. Intellige, præuia vnione hypoſtatica, qua carnem, quæ mactanda foret, debebat aſſumere, & num. 139. ſic proſequitur. *Occiſus ergo refertur, quia ex promptiſſimo affectu mortẽ ſubeundi, voluntas proditur: tempus retardabat ſtudium, ſed in voluntate conſumabatur tormentum: tempus expectabatur, vt impleretur decretum: ſed ipſam mortem tempore retardatam, quodammodo conſumauerat votum: niſi tem-*

(a) *Diſt. 1. q. 6.* (b) *Tom. 2. Apocal. c. 13. q. 18. n. 136.*

pus obſtaret, Agnus ab origine mundi mortem ſubiret; Et ideò de firmiſſimo animi propoſito, prædicatur occiſus, licet tempore retardaretur. Ergo Chriſtus in illo initio mundi, in quo decretum fuit, Agnum pro redemptione generis humani debere occidi, ad exequendum munus Sacerdotis, ſe obtulit paratum. Ergo virtute vnionis hypoſtaticæ, qua Deus pro redemptione generis humani Agnus debebat fieri, Sacerdotalis poteſtas fuit illi deriuata.

CAPVT VIII.

Tale munus Sacerdotij manet in Chriſto in æternum.

29 Æternum dupliciter ſumitur à Theologis. Primo, pro duratione perpetua, vſque in finē mundi; & hoc ſenſu loquitur Sacra Scriptura in Exodo c. 8. ſequentibus verbis. *Legitimum ſempiternum erit Aaron, & ſemen eius poſt eum.* Item, de obſeruātia Sabbati c. 31. ſic: *Pactum eſt ſempiternum inter me, & filios Iſrael, ſignūque perpetuum.* Qui quidem loquendi modus, tum in Leuitico, tum in libro Numeri, reperitur. Secundo, ſumitur æternum in ſenſu proprio, nēpè pro tota æternitate, etiam poſt diem Iudicij duratura.

Chriſti autem Sacerdotiū, ex perpetuitate vnionis hypoſtaticæ, manet in æternum, ſecundo aſſignato modo, docet Reſolutus Doctor, à ſuo Diſcipulo (a) *Zagaglia* relatus.

30 Patet primo, ex Sacra Scriptura, Hebræorum cap. 7. *Ieſus autē eo quod maneat in æternum, ſempiternum habet Sacerdotium.*

31 Patet ſecundo, ex doctrina *Angelici Doctoris,* (b) ita ſcribentis; videlicet, quod in officio Sacerdotis duo poſsūt conſiderari, nempè, & oblatio Sacrificij, & ipſa Sacrificij conſumatio, quæ in hoc conſiſtit, quod illi pro quibus Sacrificium offertur, finem Sacrificij conſequantur. Sed finis Sacrificij, quod Chriſtus pro

(a) *Ibid. diſp. 12. ſect. 1. ſ. 1. n. 21.* (b) *3 p. q. 22. art. 5.*

pro nobis obtulit, & per eius mortem adipiſcimur,ſunt bona æterna; Ergo & Sacerdotium erit æternum. Et eo magis, quia Chriſtus non eſt Sacerdos per conſecrationem, aut per qualitatem aliquam accidentalem, ſed per vnionẽ ſubſtantialẽ humanitatis, immediatè cum Perſonalitate Verbi,& mediatè cum natura Diuina, per quam vnionem ſubſtãtialem humanitatis, dicitur Chriſtus vnctus in Regem,& Sacerdotem. Sed talis vnio durat in æternum, etiam poſt diem Iudicij.Ergo & eius Sacerdotium duraturum in æternum erit, & poſt diem Iudicij,ſicut & eius vnctio.

32 Nec tantum manſurum erit Chriſti Sacerdotium in æternum,& poſt diem iudicij,via durationis vnionis hypoſtaticæ præcisè, ſed etiam ex hoc videlicet, quod teſte Cardinali de Lugo, adhuc poſt diem Iudicij manebit in Chriſto poteſtas in ordine ad aliquos effectus Sacerdotales, nempè ad orandum in Cœlo, vel denuò applicando fructũ ſui ſacrificij cruenti, iam à ſe oblati in Ara Crucis. Siquidẽ poterit Chriſtus tanquam publicus Miniſter aliquid à Deo pro ſuis Beatis expoſtulare, ſpectans ad gloriam accidentalem eorum: v3. nouam reuelationem, & manifeſtationem alicuius myſterij; & ad hunc finem obtinendum vulnera ſua ei oſtendere,& oblationem Corporis ſui factam in Cruce applicare. Sed talis applicatio non poteſt fieri vt ſic,ſed decenti ordine, videlicet præuia poteſtate Sacerdotali,adhuc in Chriſto perſeuerante. Ergo Sacerdotium Chriſti, ſaltem quo ad actiones Sacerdotales poſſibiles, manebit in ipſo in æternum, & poſt diem Iudicij. Vel, vt ad tuẽdam Reſolutiſſimi Doctoris doctrinam, ſcribit *(a) Lumberius* noſter, videlicet, quod ly in æternum accipi poteſt pro hoc, quouſque Mundus duret, aut accipi poteſt ſtrictè, quia licet Chriſtus poſt finem Mundi non ſit ſacrificaturus, tamen orabit, mediabit obtinẽdo noua beneficia Beatis, ad eorum beatitu-

(a) *Qu.36.ſ.1.n.2024.*

Digitized by Google

titudinem accidentalem ſpectantia, nempe nouas reuelationes, quæ non ſpectant ad beatitudinem eſſentialem.

CAPVT IX.

Supradictum Chriſti Sacerdotium cætera antecellit.

33 Refert S. Anacletus Papa, quod olim in lege naturę fuit quoddam Sacrificiorũ genus, quo Deus, ritu publico, & ſolemni colebatur; & præuia hac ratione, aliquod etiam genus Sacerdotij fuit, non tamen à Deo, mediante aliqua conſecratione, inſtitutum, ſed ex deputatione, & arbitrio hominum deſignatum Item nec Sacramenta, aut Sacrificia erant determinata à Deo, ſed potius ad libitum ſupradictorum hominũ deputata; prout ex verbis ipſius(a) clarius intelligi poteſt. *Quia*, inquit, *licet aliqui prius legantur obtuliſſe, vt Melchiſedech, & Abraham: Hi autem ſpontanea voluntate, nec tamen auctoritate Sacerdotali fecerunt.* Etenim proprium, & verum Sacerdotium, non ab hominibus, ſed tantum à Deo cum ſpeciali cęremonia inſtitutum, in Aaron procul dubio ſumpſit exordium, & Sacerdotium legis ſcriptæ vocatum fuit.

34 Chriſti autem Sacerdotium, nec origine, nec ſucceſſione fuit ſecundum ordinem Aaron, eo quod ad tale Aaron Sacerdotium, tantũ illi eligebantur, qui erant ex Tribu Leui: Et Chriſtus neque ſecundum lineam paternam ex Tribu Leui deſcendit, neque ſecundum rem, quia temporalem Patrem non habuit; neque ex parte Matris, quia Beatiſſima Virgo per lineam paternam ex Tribu Iuda deſcendit. Nec excogitari poteſt, vt bene notat Suarez, quod Chriſtus ad tale munus Sacerdotij veteris legis à Deo electus fuerit, cum de hac re nulla ſcriptura, aut traditio reperiatur. Propterea dicendũ erit, Sacerdotium Chriſti non ſolum à Sacerdotio legis naturæ

(a) *Epiſt. 7. Decr.*

turæ,& legis ſcriptę diuerſum eſſe, cum ipſemet Chriſtus non fuerit Sacerdos ex hominum conſtitutione.

35 Verum cum Reſolutiſſimo Bachonio (a) à ſuo diſcipulo *Zagaglia* relato, aſſerendum; Sacerdotium ipſum altioris, & perfectioris rationis extitiſſe, quam vllum aliud Sacerdotium, ſiue legis naturæ, ſiuè legis ſcriptæ, aut legis Euangelicæ; quod idem eſt, excellentius omnibus alijs Sacerdotijs extitit, tum propter infinitatem Perſonæ offerentis, tum propter ampliorem Chriſti poteſtatem, tum denique propter nobiliorem finem, ad quem Sacerdotium ipſius ſe extendebat, nempè ad Redemptionem totius generis humani.

36 Et quidem præcellere propter Perſonę offerentis infinitatem, patet apertè hac ratione; quia Sacerdotium Chriſti ob Perſonam Verbi dignificantis infinitè, dignitatem quandam infinitam in ſe habuit, ſed eſt impoſſibile æquale, & adeò perfectum, & nobile Sacerdotium alicui puræ Creaturæ communicari; Ergo Sacerdotium Chriſti propter Infinitatem Perſonæ offerentis, cæterorum Sacerdotium antecelluit.

37 Et ita philoſophandum eſt, propter eius ampliorem poteſtatem. Nam poteſtas Sacerdotalis Chriſti fundatur immediatè in vnione humanitatis cū Perſonalitate Verbi, & mediatè in vnione cum natura diuina; ſed quælibet alia Sacerdotalis poteſtas, vel fundatur in ſola Populi eligentis deputatione, vel in extrinſeca determinatione Dei, aut in aliquo charactere ſpirituali, ſicut eſt poteſtas Sacerdotalis legis gratiæ, ſiuè Euangelicæ. Ergo Sacerdotium Chriſti, ob eius ampliorem poteſtatem, quodcunque veterum, aut Recentium Sacerdotium antecelluit.

38 Confirmatur; quia Sacerdotes legis gratiæ habent talem poteſtatem alligatam Sacramentis, & quatenus ipſis eſt alligata, in operando eſt infallibilis. Chriſtus autem talem poteſtatem ex ſe habet

(a) *Ibidem diſ.12.ſec.1.§.1 n.20.*

habet infallibilem, & non vt alligatam Sacramentis. Ergo Chriſti Sacerdotium propter hanc ampliorem poteſtatem, cæteris aliorum Sacerdotijs præferendum. Patet etiam, quia poteſtas Sacerdotalis Chriſti in genere poteſtatis Sacerdotalis, eſt ſuprema, & à nullo alio dependens, licet dependeat à Deo, ab ipſo tamen dependet, non vti à Sacerdote,ſed vt à ſupremo omnium largitore. Poteſtas verò Sacerdotum nouæ legis, dependet à Sacerdotio Chriſti, quia eſt participatio eiuſdem. Ergo Sacerdotium Chriſti habet in ſe ampliorem poteſtatem, per quam cæteris aliorum Sacerdotijs anteſertur.

39 Quo ad nobiliorem finem tandem, Chriſti Sacerdotium pariter præcelluiſſe, palam omnibus innoteſcit, cum nullum Sacerdotium, ſiuè legis naturæ, ſiuè legis ſcriptæ, aut legis gratiæ ſe extendat,vel extendere poſſit, aut potuerit ad huiuſmodi finem, nempè, ad Redemptionem totius generis humani, pro qua redemptione Incarnatio Verbi diuini neceſſaria fuit. Ergo ratione talis finis nobilioris, Chriſti Sacerdotium, cæteris alijs Sacerdotijs præponitur.

40 Ratione autem, cur nullum Sacerdotium ſiuè legis naturæ, ſiuè legis ſcriptę, ſiuè legis gratiæ ad attingendum ſupradictum finem redemptionis totius generis humani, minimè ſe extenderit, aut aliquando ſe extendere poſſit, ita aſſignat Incognitus noſter, Michael Ayguanus. (a) *Chriſti paſſio, & ſanguinis effuſio*, inquit, *ideò a Deo præordinata fuerunt, vt pro peccatis noſtris condigna Deo fieret ſatisfactio. Quia cum ſatisfactio ſit æquiualentis alias indebiti redditio; Et humanum genus peccando Dei honorem abſtulerat, pro cuius ſatisfactione nihil æquiualens, atque indebitum poterat reddere,quia quidquid poterat ad honorem Dei facere, iam totum debitum erat ratione creationis. Ideo diſpoſuit Deus, quod vnus Homo fieret,qui pro pecca-*

(a) *tom.1.ſup.pſalm.*29 *num.*431.

peccato illo debitor non eſſet, quam omnium aliorum hominum, cuius vita pro honore Dei exponeretur in mortem, vt pretio ſui ſanguinis Deo plenè eſſet ſatiſfactum. Hæc ille.

CAPVT VLTIMVM.

Sacerdotium Chriſti fuit ſecundum ordinem Melchiſedech, & ipſi iure optimo aſſimilatum.

41 MElchiſedech fuiſſe verum, & purum hominem, in lege naturę Sacerdotem Dei Altiſſimi, ac Regem Salem, quæ erat quoddam oppidum in Terra Canaan, quod nunc vocatur Ieruſalem, vocari in dubium non poteſt. An vero ipſe fuerit Sem, Noè filius, ex Hebræorum traditione, ſic refert noſter Incognitus, Michael Ayguanus. (a) *Notandum,* inquit, *quod ſecundum Gloſſam ad Hebræos 7. tradunt Hebræi iſtum Melchiſedech fuiſſe Sem filium Noè. Et quando Abraham natus eſt, ipſum trecentos, & nonaginta annos habuiſſe, hic Abrahæ, nepoti ſuo obuiauit, cum reuertebatur de cęde quatuor Regum, de quibus dictum eſt in principio iſtius pſalmi, & panem, & vinum Abrahæ obtulit in refectionem eius, & ſuorum. Salem vero dicunt fuiſſe Hieruſalem, non quod Hieruſalem tunc eſſet, ſed ibi erat quoddam oppidum, vbi poſt Hieruſalem fuit ædificata.* Extitiſſe tandem verum Sacerdotem, præ cæteris ſcribit (b) *Vaſquez.*

42 Et ſecundum ordinē illius Chriſti Sacerdotium fuiſſe, docet *Sanctus Thomas* in 3. p. q. 22. art. 6. cui etiam adhæret noſter Reſolutiſſimus Doctor, à (c) *Zagaglia* ſuo Diſcipulo relatus. Et eſt in Concilio Tridentino ſeſſ. 22. cap. 1. his verbis definitum: *Sacerdotem ſecundum ordinem Melchiſedech, ſe in æternum declarans, Corpus, & Sanguinem ſuum ſub ſpeciebus*

D panis,

(a) *tom. 5. ſup. pſalm.* 109. *n.* 1972. (b) *diſp.* 86. *c.* 2. *n.* 9. (c) *ſup. diſp.* 12 *ſec.* 1. *§.* 1. *n.* 24.

panis, & vini, Deo Patri obtulit, &c.

43 Quod autem Chriſti Sacerdotium iure optimo, à Melchiſedech Sacerdotio nō differat, hanc rationem ſupracitatus Incognitus (*a*) noſter adducit: *Ex multis deducit Apoſtolus, quod Melchiſedech erat Chriſti figura. Primo quia Melchiſedech interpretatur Rex Iuſtitiæ, & hic eſt Chriſtus, qui ſuos iuſtos facit, & regit. Deinde dicitur Rex Salem, ideſt Rex pacis, quod verè Chriſtō competit, qui pacificauit, quæ in Cœlo, & quæ in Terra ſunt. Etiam dicit Apoſtolus, ipſum Melchiſedech fuiſſe ſine Patre, & ſine Matre: non quidem eſſe intelligendum, quod ille non habuerit Patrem, & Matrem, ſicut ideo ſine illis dicitur fuiſſe, quia Scriptura de Patre, vel Matre eius nullam facit mentionem. Sic & Chriſtus fuit ſine Patre quoad humanitatem, & ſine Matre quoad Diuinitatẽ, quia in Cœlis natus ſine Matre, & in Terris ſine Patre. Ille etiam non animalia bruta in Sacrificium obtulit, ſed panem, & vinum, quæ figurabant Sacrificium Chriſti, quod ſub ſpeciebus panis, & vini conſecratur. Quibus omnibus concludit Apoſtolus: Chriſtum verè Sacerdotem eſſe ſecundum ordinem Melchiſedech.* hactenus incognitus. Atque hæc de Chriſto Mediatore, & Sacerdote ſatis ſint: nunc autem de Chriſto Summo Pontifice, & Capite Eccleſiæ dicamus.

QVÆST. SECVNDA.

De Chriſto Summo Pontifice, Rege Spirituali, & Capite Eccleſiæ.

PROLOQVIVM.

SAtis ex Incognito in præcedenti Capite, omni iure Chriſti, & Melchiſedech Sacerdotij ſimillimam rationem eſſe perſpeximus. Sed quia Melchiſedech non modo Summus Sacerdos extitit, ſed etiam Rex: quærendum nunc eſt, an Chriſtus, cuius cum Melchiſe-

(a) *Ibid. ſup.*

ſedech nulla eſt diſſimilitudo, non modo Summus Pontifex, ſed Rex ſpiritualis, & Caput Eccleſiæ itidem fuerit. Deinde videndum, an etiam legiſer noſter fuerit, eiusq; Euangelica lex, eúacuatiua legis Moſaicæ. Item an Iudex, & Redemptor noſter; & tandem an ſecundum humanitatem fuerit etiam Rex temporalis totius Mundi ? & tàm ſuper omnia eius Regna, quam ſuper res ſingulares ipſius, dominium proprietatis habuerit. Siquidem cum in præcedenti quæſtione ſermo fuerit, tum de Chriſti Sacerdotio ſecundum ſe, tum comparatiuè ad omnia alia ſacerdotia, tum in ordine ad Deum: nunc de Sacerdotio ipſo in ordine ad Dei Eccleſiam, omninò agendum erit. De quo ſit.

CAPVT I.

Chriſtus fuit Summus Pontifex, & Caput Eccleſiæ.

44 CAput dupliciter ſumitur: primo pro capite corporis humani, cuius officium eſt membra corporis gubernare. Secundo, metaphoricè, pro morali aliquo capite, videlicet, pro Principe alicuius Reipublicæ, officium cuius, eſt mēbra talis Communitatis regere, & gubernare.

45 Eccleſia verò, à S. Cypriano ſic definitur: (a) *Eſt Plebs Sacerdoti adunata, & Paſtori ſuo grex adhærens*. A Sancto Auguſtino autem, ita. (b) *Populus Dei, toto orbe terrarum diffuſus*. Quam definitionem approbat Catechiſmus Concilij Tridentini. Secundum S. Thomam Aquinatem, pluribus in locis: *Eccleſia eſt Congregatio fidelium.* Secundum Reſolutiſſimum Doctorē Bachonium; (c) *Eſt*

D 2 vnum

(a) *Epiſtol. 69. ad Florentium Pupianum.* (b) *Lib. de Cathechiz. Rudibus.* (c) *Zagagl. ſup. §. 2. n. 27.*

Digitized by Google

vnum Corpus, & vnum Regnũ myſticum, & ſpirituale, cuius Caput viſibile, eſt Summus Põtifex, & eius vltimus finis eſt æterna beatitudo. Tandem à Doctiſſimo Viro, Cardinali Bellarmino, (licet eius natura, & eſſentia minimè explicetur, ſed ſtatus potius, quem ipſa Eccleſia in nouo teſtamento à Chriſto accepit) ſic etiam definitur apud recentiores. *Eſt cætus hominum eiuſdem Chriſtianæ fidei profeſſione, & eorundem ſacramentorum communione colligatus ſub regimine legitimorum Paſtorũ, & præcipuè vnius Chriſti in Terris Vicarij Romani Pontificis.*

46 Dicitur primo *Cætus hominum*, & non *Angelorum*: vt Eccleſia noſtra militans, à Triumphante Eccleſia diſtinguatur. Cætus namque eſt Sancta Eccleſia, ſiue Regnum myſticũ, aut ſacra Reſpublica à cęteris Rebuſpublicis maximè diuerſa. Illæ enim humana ratione, & prudentia nituntur; hæc autem Dei ſapientia, & conſilio eſt conſtituta. Illæ diuerſas Prouincias in ſe habent: & Eccleſia Catholica, generales Eccleſias, nempè, Græcam, Gallicanam, Germanam, Hiſpanam, Anglicanam, &c. in ſe conglomerat. In ipſis Prouincijs adſunt Principes, Duces, & Marchiones; Et in eiuſdem Eccleſijs Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, & Epiſcopi reperiuntur; Capitalis eius tamen Ciuitas, ſiue Regia, eſt Eccleſia Romana, & Caput viſibile totius huius Regni myſtici, ſiuè Reipublicæ, eſt Summus Pontifex. Regnum myſticum, ſiue Reſpublica namque eſt, non homines auctores habens, ſed Deum immortalem, qui eam ſupra firmiſſimam petram ędificauit, agnoſcens. *Et ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meã.* Hinc Propheta ait: *Ipſe fundauit eam Altiſſimus.*

47 Dicitur ſecundo, *Eiuſdẽ fidei profeſſione, & eorumdem Sacramentorum communione colligatus*; Vt ab ipſa Eccleſia excludantur tam Infideles, qui nomina ſua Chriſto per baptiſmũ minimè dederunt, vt ſunt Iudęi, Turcæ,

Ethni-

Ethnici; quam illi, qui prius fuerunt eius mẽbra, & modo ab ea defecerunt, vt Apoſtatæ, Hæretici, & Excommunicati; de quibus Eccleſia, vti Rex de ſubditis perduellibus, & militiæ deſertoribus, poteſt iudicare. Item & Cathecumeni: nam licet in eius vtero quodammodo ſint concepti, nondum tamen in vires Chriſtianos nati, & per baptiſmum ad cõmunionem Sacramentorum ſunt admiſſi.

48 Dicitur vltimo: *Sub regimine legitimorum Paſtorum, & præcipuè vnius Chriſti in Terris Vicarij Romani Pontificis.* Vt ab ipſa, tam Schiſmatici, qui Catholicam fidem ſimul cum Catholicis profitentur, & legitimo Paſtori non ſubduntur, excludantur, quam vt cæteris apertè oſtendatur, Romanum Pontificem, ſupremam poteſtatem à Chriſto accepiſſe, tanquam verum eius in Terris Vicarium.

49 *Chriſtum vero,*(a) inquit noſter Reſolutiſſimus Doctor, *immediatè à Deo omnem poteſtatis, & iuriſdictionis plenitudinem ſibi collatam in inſtãti ſuæ conceptionis aſſumpſiſſe. Propterea Summum Pontificem à nullo dependentem, præter quam à Deo extitiſſe.* Quod etiam probat Paulus Apoſtolus (b) his verbis, *Chriſtus aſſiſtens Pontifex futurorum bonorum, &c.* & alibi: *Habemus ergo Pontificem magnum, qui penetrauit Cælos, Ieſum filium Dei.* Et hanc veritatem noſter Thomas Vualdenſis(c) etiam teſtatur ſequẽti ratione. *Chriſtus vt Pontifex*, inquit, *inſtituit Apoſtolos Sacerdotes perfectos; ſed in tali inſtitutione Sacerdotii in communi, inſtituit etiam quodlibet ſpeciale, nempe Sacerdotium Curatorum Epiſcopale; quod abſolute, vt Pontifex minimè inſtituit, quia inter inſtitutionem* Sacerdotũ, *& Epiſcoporum nulla daretur diſtinctio. Ergo ipſum inſtituit tanquam Summus Pontifex.*

50 Quod etiam Chriſtus fuerit Caput morale tam militan-

(a) *Apud Zagagl. diſp. 12. ſec. 1* §. 2. n. 27. (b) *Ad Hebr. c. 9. & cap. 4.*
(c) *Tom. 1. lib. 3. art. 3. c. 29. n. 3.*

litantis, quam triumphantis Eccleſiæ, & vtraque corpus ipſius, docet hoc indubiè, tum ad Epheſios, tum ad Coloſſenſes, Doctor gentium, (a) his verbis: *Ipſum dedit Caput ſuper omnem Eccleſiam, quæ eſt Corpus ipſius*. Cap. vero 4. ſic proſequitur. *Creſcamus in illo per omnia, qui eſt Caput Chriſtus*. Ad Coloſſenſes verò (b) *Ipſe eſt Caput Corporis Eccleſiæ*. Cui veritati fauet hęc potiſſima ratio; quia cum Eccleſia ſit vnum Corpus morale, cuius membra ſunt omnes Chriſtifideles, nè ſit anacephala, neceſſario ipſius caput eſt Chriſtus. Quod autem Eccleſia ſit vnum corpus myſticum, ſiue morale, patet: quia ideo corpus naturale eſt vnũ, & non aggregatum per accidens, quia in ipſo ſunt diuerſa membra ad inuicem connexa, vnita, & ordinata; ſed Chriſtifideles in Eccleſia, tanquam moralia membra ſunt interius inter ſe vniti per vnionem Fidei, & exteriùs per vnionem Sacramentorum, & ceremoniarum; Ergo conſtituunt vnũm corpus myſticum, quod eſt Eccleſia, cuius caput eſt Chriſtus. Patet etiam hoc aperte; quia ideo caput corporis, dicitur caput, quatenus ſupereminet cæteris partibus, quas per influxum interius, & exterius per directionem regit; ſed Chriſtus ſuperexceſſit in dignitate omnibus hominibus, quos vtroque modo etiam nunc gubernat, videlicet per influxum internum gratiarum, & externum per directionem, mediante eius Vicario in Terris. Ergo Chriſtus eſt caput morale totius Eccleſiæ. Quod etiam ſentit noſter Reſolutiſſimus Doctor, relatus à Zagaglia, dum ſic ait. *Remanet ergo, vt videamus, in quo conſiſtat hæc ſpiritualis poteſtas, & iuriſdictio, quam habet Chriſtus, vt Summus Pontifex, & Caput Eccleſiæ*. De qua fuſius per totam hanc ſecundam quæſtionem diſſeritur; nunc autem ſit.

CA-

(a) *Ad Epheſ.* 1. (b) *Cap.* 1.

CAPVT II.

Chriſtus eſt Rex ſpiritualis Eccleſiæ.

51. CHriſtum autem eſſe Regem ſpiritualem, ſatis ex ſcripturis pateſieri, teſtatur Reſolutiſſimus Bachonius (a) in loco ſupra citato: Vbi inquit, *Chriſtus vocatur Caput Eccleſiæ, Pontifex, Summus Sacerdos. Viſum enim, & explicatũ eſt, quod in Chriſto eſſe Sacerdotem, Pontificem, Caput Eccleſiæ, & Regem Spiritualem pro eodem habẽtur.* Hæc Bachonius, quod etiam ſic probat S. Auguſtinus (b) *Rex pugnauit pro nobis: Sacerdos obtulit ſe pro nobis.* Scripturæ vero ſacræ, ſequentes eſſe poſſunt, nempè Iſaias c. 9. *Factus eſt Principatus ſuper humerum eius*, Pſalmus 2. *Ego autem cõſtitutus ſum Rex ab eo ſuper Sion Montem Sanctum eius prædicans præceptũ eius.* Item, *Poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, ac poſſeſſionem tuam terminos terræ.* Pſalm. 71. *Deus iudicium tuum Regi da.* Ieremias cap. 23 *Et regnabit Rex, & ſapiens erit, & faciet iudicium, & iuſtitiam in Terra.* Zacharias cap. 9. *Exulta ſatis filia Sion, iubila filia Hieruſalem: Ecce Rex tuus veniet tibi iuſtus, & Saluator.* & Gabriel ad Mariam; *Regnabit in domo Iacob in æternum, & Regni eius non erit finis.*

52 Patet etiam ratione: Quia Chriſto Domino minimè ſunt deneganda quæcunque honorifica, & glorioſa, diuinam eius Maieſtatem non dedecent, ſed potius humanam illius dignitatem ornant, & illuſtrant. Sed Regnum ſpirituale eſt quid maximum honorificum, & glorioſum, ad dignitatem Redemptoris exercendam, imo planè neceſſarium; Ergo Regnum ipſum ſpirituale, Chriſto non eſt denegandum: Et eo maximè, cum ipſum Vualdenſis (c) ſic probet: *Scias*, inquit, *Vnum Chriſti Regnum Cæleſte, et æternum*

(a) *Sup. s. 2. n. 27.* (b) *Enarr in Pſalm.* 149. (c) *Tom. 1. lib. 2. art. 3. quæſt. 76 n. 5.*

Digitized by Google

num eſſe iure Patris; Aliud autem collatum ipſi ex tempore, quo debuit regnare ex tempore per fidem, Regno tamen ſempiterno futuro. Sed tale Regnum eſt Eccleſia, nempè fideles, teſte Auguſtino. (*a*) *Quod eſt enim eius Regnum, niſi credentes in eum?* Ergo Chriſtus eſt Rex ſpiritualis Eccleſiæ.

53 Regnũ Chriſti igitur in Terris inchoatur, & in Cœlo perficitur; Veri tamen Regis officia, admirabili prouidentia præſtat Eccleſiæ. Ipſe Rex eam regit, ipſe ab inſidijs & impetu inimicorum tuetur. Ipſe leges, obſeruatione facillimas, & ſuauiſſimas ei præſcribit. *Lex Domini immaculata, præceptum eius lucidũ.* Ipſe non ſolum ſanctitatem, & iuſtitiam largitur; verum & ad perſeuerandum vires, & facultatem præbet. Quamuis autem huius Regni finibus, tam boni, quam mali contineantur; & propterea omnes homines ad ipſum pertineant: ij tamen præ cæteris, regiam eius bonitatem, & beneficentiam percipiunt, qui eius præcepta adamuſſim obſeruant, & innocentem vitam agunt. A Chriſto enim dicimur Chriſtiani, id eſt vncti, ſiue miſſi, videlicet Meſſiam ſequentes; per eius doctrinam illuminati, & edocti, & per Sacerdotium, & Sacrificium ipſius à peccatis expiati; & per regiam poteſtatē contra omnes tentationes victores. *Quãuis illi data fuerit omnis poteſtas in Cœlo, et in Terra;* Nos autem charitate magis, quam authoritate regit, noſtris conſulit vtilitatibus, non ſuis, *quia bonus Paſtor animam ſuã dat pro ouibus ſuis;* & licet legem immaculatam conuertentem animas, nobis tradat; ad ipſam adimplendam, efficaciſſima adiutoria tamen nobis præbet; & illam implet, qui Cœleſtem ipſum Regem toto corde amat; Siquidem nullum aliud tributum exigit, niſi amoris. Rex ſapientiſſimus eſt, & faciens iudicium, & iuſtitiam in Terris. Vitam pro omnibus eum profitentibus, & ſi perduellibus expo-

(a) *Tract. 115. in Ioan.*

exponit, quia pro omnibus venit, & pro omnibus Crucē ſuſtinuit. Inimicos ipſorum profligat, & Satanam ſub eorum pedibus cōterit: *Rex Regum, & Dominus dominantium.* Subditos incomparabili manſuetudine regit, Paſtorem illis potius exhibendo, quam Regem, facilem omnibus præbet auditum, pulſantibus aperit: omnes inuitat, omnes ſine perſonarum, & cōditionum acceptione complectitur, fouet, & tuetur. *Omnibus æqualis,* inquit Tertullianus, *omnibus Rex.* Pro nobis natus, totus nobis datus, totus expenſus in noſtros vſus: nos amicos, non ſeruos ſuos vocare dignatur, ad mēſam ſuam admittit, in conſortium ſui Regni nos vocat, quin immo, *Reges, & Sacerdotes Deo nos facit.* Regi, ac Deo noſtro igitur in omnibus obediamus, quia Rex noſter eſt iure natiuitatis, iure victoriæ, & iure electionis: Siquidem in baptiſmo illum eligimus, & nos imperio, ac dominationi illius in perpetuum addiximus. Illi ergo fideliter ſeruiamus, cui ſeruire, regnare eſt. Amen.

CAPVT III.

Chriſtus tamquam Rex ſpiritualis habuit talem poteſtatem in tota Eccleſia, vt nulli Creaturæ fuerit communicata.

54 ET quidem tanquam Regem ſpiritualem Chriſtum obtinuiſſe à Deo ſupremam poteſtatem in tota Eccleſia, probat primo noſter Reſolutiſſimus Bachonius (a) ſæpeſæpius citatus, dum ipſam *poteſtatem totius perfectionis, & excellentiæ vocat.* Secundo etiam id Sacra Scriptura teſtatur, præſertim apud Matthæum in illo; *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cœlo, & in Terra.* Et apud Ioannem: (b) *Sciens, quia omnia dedit ei Pater in manus ſuas,* nempè exponunt Cyrillus (c)

E no-

(a) *Ibidem §. 2. num. 29.* (b) *Cap. 13.* (c) *Lib. 9. in Ioan. cap. 3.*

Digitized by Google

noſter, & Auguſtinus (*a*) *Salutem omnium, redemptionem, inſtructionem, & gubernationem*. Ergo Chriſtus vti Rex ſpiritualis, habuit in tota Eccleſia eam poteſtatem, quæ potentia excellentiæ dicitur.

55 Patet etiam clarè ab effectu, ſcilicet ab exercitio talis poteſtatis, quam Chriſtus in tota vniuerſali Eccleſia, pro ſalute omnium exercuit. Primo namque Eccleſiam ipſam, ſiue Regnum ſpirituale, *proprio ſanguine ſuo*, teſte Apoſtolo (*b*)*acquiſiuit*, & ideo eam non ſolum vſque in finem Mundi protegit, & defendit. *Et Ego vobiſcum ſum omnibus diebus, vſque ad conſumationem ſeculi*;(*c*) Verum, & modum, quo regenda, & gubernanda erat, etiam tradidit. Secũdo ad beneficium, & ſalutem omnium Animarum, præuia tali poteſtate excellentiæ, ſacramẽta inſtituit, quibus gratia, vel confertur, vel augetur; & proficiunt ad ingreſſum, & aggregationem in Regnum Cœleſte, & triumphātē Eccleſiam. Itẽ pro regimine ſuæ Eccleſiæ Superiores elegit, videlicet Apoſtolos, quos & Epiſcopos in vltima Cœna conſecrauit, eiſque vti membris ſupradictæ Eccleſię, tum amplam poteſtatem, & iuriſdictionem tradidit: (*d*) *Quorum peccata remiſeritis, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt*. Tum caput viſibile in Terris, & ſuum Vicarium Petrum Apoſtolum cõſtituit:(*e*)*Paſce oues meas, paſce agnos meos*, cui è viuis deceſſo, per inſpirationem Spiritus Sancti ſucceſſorem elegit, & quod Petro pręſtitit, etiam vſque in finem Mundi ſuis ſucceſſoribus pręſtabit. Suo deinde electo Vicario, non modo poteſtatem eligendi Paſtorem ſingularum Eccleſiarum, vel immediatè per ſeipſum, vel per Clerum ex ſui conceſſione, ipſo tamen approbante, Chriſtus tribuit; verum, & modum, ſiuè ritum adminiſtrandi Sacramenta, & alia ad ſalutem ſtatuere, legeſque ſuas interpretare, ac decla-

(a) *Tract. 55. in Joan.* (b) *Act. Apoſtol. c. 20.* (c) *Matth. c. vlt.* (d) *Joan. c. 20.* (e) *Joan. c. 21.*

clarare, nec non ſi opus fuerit, noua præcepta condere, etiam impartiuit.

Ex quibus omnibus, ſupracitatus noſter Reſolutiſſimus Doctor (*a*) hanc veritatem deducit. *Dicendum ergo eſt, quod hæc ſuprema poteſtas excellentię eſt propria Chriſti, nec vlli Creaturę cõmunicata eſt.*

56 Quod ſic probat: quia actus, & effectus talis poteſtatis excellentiæ, à nulla Creatura, niſi à Chriſto effici poſſunt; Ergo nulli Creaturæ talis poteſtas fuit communicata. Quod autem tales effectus à nulla Creatura, ſed à ſolo Chriſto effici poſſint, hoc apertè patet, quia ſolus Chriſtus ob paſſionem, & mortem ſuam potuit Eccleſiam, ſiue Regnum ſuum ſpirituale ſtabilire: iuxta illud Iſaiæ 9. *Cuius principatus ſuper humerum eius.* Et ipſe ſolus etiam Sacramenta inſtituere, peccata remittere, & hanc poteſtatem ſuis Miniſtris conferre. Item Tribunal erigere, vt peccata in foro interno, & Animæ dijudicētur; ac eo modo, quo ipſe vult, Animas ſine allegatione ad Sacramenta ſanctificare, & peccata remittere, ſicut pluries factum fuiſſe, in Euangelijs legitur. Sed hæc omnia ad ſupradictam poteſtatem excellentiæ ſpectant: Ergo ipſa fuit propria Chriſti, vti Regis Spiritualis Eccleſiæ, & nulli Creaturæ vnquam cõmunicata. Nam licet Sūmi Pontifices, Epiſcopi, & Sacerdotes ipſam habeant, minime tamen eam habent amplitudine, quo ad omnia, ſed limitatiuè, dependenter à Chriſto, & Sacramentis alligata: & ideo quando operantur, in nomine Chriſti operantur.

CAPVT IV.

Chriſtus præter Regiam poteſtatem, habuit etiam poteſtatem legiſlatiuam.

57 RÉſolutiſſ. Doctor Bachonius (*b*) ex concordantia Prophetarum, qui prædixerunt Meſſiam legiſlatorem, ſic hanc veri-

E 2

(a) *Sup.* §. 2. *n.* 29. (b) *In* 4. *q.* 6. *Prolog. art.* 2.

veritatem probat: *Chriſtum legiſlatorem veniſſe*, inquit, *oſtendo per factum, & Prophetias pertinentes ad legis inſtitutionem. Prædixerat enim Ezechiel. cap. 36. quod daturus erat legem ſpiritualis vnctionis in Meſſia, ſcilicet per baptiſmum in aqua, & Spiritu Sancto, dicens: Congregabo vos & effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamẽtis veſtris, & dabo vobis cor nouum, & ſpiritum nouum. Sed hoc refert cap. 3. Matthæus de Chriſto, referens quomodo Chriſtus fuit baptizatus à Ioanne, &c. Ergo ſequitur ex prophetica vnctione de facto Chriſtum veniſſe. Item hoc etiam ſequitur ex legis iuſtificatione: Oſeæ 10. dicitur: Seminate vobis in iuſtitia; tempus autem requirendi Dominum, qui docebit, cum venerit, vos iuſtitiam. Sed cap. 8. Matthæi, docuit Chriſtus legem iuſtitiæ, dicens: Primum quærite Regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis, &c. Item ſequitur ex legis, & iudicij moderatione: Hieremiæ 33. dicitur: In diebus illis germinare faciam Dauid germen iuſtitiæ, & faciet iudicium, & iuſtitiam in Terra. Sed Matthæi 7. cap. docet Chriſtus moderamen in iudicio ſeruandum, dicens: Nolite iudicare & non iudicabimini, in quo enim iudicio, &c. Ergo, &c.* Hactenus Reſolutiſſimus Doctor, (a) & etiam Maraſca eius Diſcipulus; cui adſtipulãtur, tam Sacra Scriptura ex c. 33. Iſaiæ. *Dominus noſter, Dominus legifer noſter, Dominus Rex noſter ſaluabit nos.* Ex illo Ioannis 14. *Mandata mea ſeruate.* Ex cap. 15. *Si præcepta mea ſeruaueritis, manebitis in dilectione mea.* Ex Matth. cap. 18. *Docentes eos ſeruare omnia quæcunque mandaui vobis*; Quàm Sacrum Concilium Tridentinũ, ſequentibus verbis: (b) *Si quis dixerit, Chriſtum Ieſum à Deo hominibus datum fuiſſe, vt Redemptorem, cui fidant, non etiam vt legiſlatorem, cui obediant, anathema ſit.* Ex quibus auctoritatibus non ſolum manifeſtè colligitur Chriſtum legiſlatorem extitiſſe, ve-

(a) *Tom. 2. pag. 235.* (b) *Seſſ. 6. can. 21.*

verum, & quaſdã leges obligatorias ſuis Diſcipulis exhibuiſſe.

58 Patet etiam ratione. Quia ſuprema, & regia dignitas habet tam poteſtatem cõdẽdi leges, quàm ad ipſarum obſeruãtiam obligãdi ſubditos. Sed dignitas Chriſti ſpiritualis fuit ſuprema, & regia; Ergo habuit poteſtatem tam cõdẽdi leges, quam ad ipſarũ obſeruantiam obligandi ſubditos, nempè homines: Ergo Chriſtus cum poteſtate regia, legislatiuam etiam habuit.

59 Et ea ſingulari amplitudine, & excellentia ipſam poteſtatem habuit, vt nulli Creaturæ vnquam communicata fuerit, proſequitur Reſolutiſſimus Bachonius (a) quod ſic probat. *Poteſtas*, inquit, *legislatiua Chriſti, fuit neceſſario coniuncta cum poteſtate inſtituendi Sacramenta, eo quod Sacramenta inſtituere, nihil aliud eſt, quam leges condere, obligando homines ad ipſa ſuſcipienda cum quadam diſpoſitione, & ritu, pro eorum ſalute, ſicut Chriſtus inſtituit pro tota Eccleſia. Sed hæc poteſtas ſoli Chriſto tanta amplitudine, & excellentia, ratione vnionis hypoſtaticæ, & dignitatis Perſonæ Verbi, fuit communicata; Ergo nunquam alicui Creaturæ.*

60 Præcepta tandem legis à Chriſto legislatore emanata, triplicia ſunt, videlicet moralia, Sacramentalia, & fidei. Præcepta moralia ſunt illa, quibus Chriſtus explicat præcepta Decalogi, & perficit, vt in *cap.* 5. 6. & 7. Matthæi habetur; ac etiam prohibitio diuortij, & libelli repudij, ad hoc, vt vinculum matrimonij non diſſoluatur, niſi poſt mortẽ. Præcepta vero (b) Sacramentalia ſunt: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in Regnũ Dei.* (c) Item *niſi mãducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Præcepta tandem Fidei ſunt: (d) *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus erit: qui vero*

(a) *In 4. diſt. 2. quæſt. 1. art. 2.* (b) *Ioan. cap. 3.* (c) *Ioan. cap. 6.* (d) *Marc cap. 6.*

vero non crediderit, condemnabitur. Et alibi. (a) *Si non creditis, quia Ego ſum, moriemini in peccato veſtro.* In quibus omnibus hoc diſcrimen eſt, quod præcepta Sacramētalia ſunt verè, & propriè à Chriſto inſtituta; relliqua verò ab ipſo aucta, vel perfectionatà. Nam præcepta moralia cum ſint naturalis iuris, non indigebant inſtitutione, ſed tantùm perfectione. Præceptum vero Fidei, eſt aliquo modo actum, quia Natalis, Paſſio, Mors, Reſurrectio, & cætera alia myſteria, quæ à Iudæis implicitè, & obſcurè credebantur, nunc expreſsè, & diſtinctè ab omnibus Chriſti fidelibus creduntur. Conſule Beccanum p.3.tract. 1.c.25.

(a) *Ioan.cap.8.*

CAPVT V.

Talis poteſtas legiſlatiua Chriſti euacuatiua fuit legis Moſaicæ.

61 Legem Chriſti Euangelicam euacuatiuā legis Moyſis extitiſſe, habetur ex Sacra Scriptura manifeſtè, præſertim ex illo Matthęi cap.1. *Omnes Prophetæ, & lex vſque ad Ioannem perdurarunt*. Videlicet vſque ad Ioannem, explicat Maldonatus, *viguiſſe, vim habuiſſe, perduraſſe, officioque ſuo functos fuiſſe*. Siquidē poſt Ioannem Baptiſtam, lex gratiæ, nempè Euangelium incæpit: Propterea lex Euangelica euacuatiua fuit legis Moyſis. Patet etiam ex illo Pauli ad Romanos 10. *Finis enim legis, Chriſtus, ad iuſtitiam omni credenti*. Ergo lex Moyſis poſtquam impleta fuit per Chriſtum, ſtatim euanuit; quod habetur itidem ex ipſomet Paulo Apoſtolo ad Hebræos cap.7. ſic teſtante: *Tranſlato* Sa-

Google

Sacerdotio, neceſſe eſt, vt legis translatio fiat. Sed legale Sacerdotium fuit translatum per Chriſtum; Ergo etiam & lex ipſa Moyſis per legem Euangelicam.

62. Reſolutiſſimus vero Doctor Ioannes Bachonius, (a) hanc tantam veritatem ſequenti hac ratione ſolidè probat: *Arguebant*, inquit, *Iudæi legem Moyſi eſſe firmã, & ſtabilẽ; quia fuit Dei promiſſio intrandi in requiem ſuam, iuxta illud pſalmi 94. Hodiè ſi vocem eius audieritis, nolite obdurare, &c. Et infra, Quibus iuraui in ira mea, ſi introibunt in requiem meam; ſed illa requies promiſſa, fuit figuralis tantum, & non vera, quia tantum figurans veram requiem, in quam Chriſtus in lege promiſſus eſt nos introducturus: Veritas autem figuræ eſt euacuatiua; Ergo &c. Quod fuerit tantum figura, notat hoc Apoſtolus, quia cum Dauid in perſona Chriſti dicit de incredulis quod non intrarent in requiem Dei; hoc non poteſt intelligi de requie terrena in terra promiſſionis, cum Dauid hoc dicat diu poſt tempus, in quo Ioſue, & Caleph, & alij introierunt in terram promiſſionis. Ergo cum Dauid dicit: Nolite obdurare corda veſtra, quia ſi ſic, nõ intrabitis in requiẽ Dei, oportet, quod de alia requie loquatur, quã de illa requie terrena: Ergo oportet intelligi de alia requie ſpirituali, quam requies terræ promiſſionis ſignificabat. Sed nulla alia requies ſpiritualis Dei exprimitur in Sacra Scriptura, niſi illa vera requies, quæ eſt beatitudo Dei æterna; Ergo requies terræ promiſſionis fuit tantum figuratiua veræ requiei, quam lex Chriſti promittit Matthæi 25. Venite benedicti Patris mei percipite Regnum, quod vobis paratum eſt ab origine Mundi.* Hactenus Reſolutus Doctor.

63 Qui ad magis firmandam hanc veritatem, ſic denuo eam ab effectu producit. Præcepta contenta in lege Moyſis (proſequitur) alia erãt cæremonialia, alia moralia, & alia iudiciaria. Sed omnia iſta euacuata fuerunt per legem

(a) *In 4. q. 5. Prolog. art. 2.*

Digitized by Google

legem Euangelicam ; Ergo lex Euangelica fuit euacuatiua legis Moyſis . Probatur minor, quia præcepta cæremonialia, qualia erant Circumciſio, & Sacrificia legalia, totaliter euacuata fuerunt per legem Euangelicam, videlicet, Circumciſio per Baptiſmum ; & Sacrificia legalia per Sacrificium cruentum à Chriſto in Ara Crucis pro redemptione totius generis humani Deo oblatum . Præcepta vero moralia, quia fundata erant in lege naturæ, videlicet in illis præceptis: *Quod tibi non vis , alteri ne feceris*, non fuerunt euacuata totaliter, ſed tantum ſecundum eorum imperfectionem , eo quod tantum malas operationes, ſiue manus prohibebant, non vero animum , & malam voluntatem confutabant , ſicut Chriſtus apud Matthæum cap. 5. prohibuit ſic : *Dixerat enim lex vetus: nõ occides Ego autem dico vobis, omnino non iraſci, qui enim iraſcitur fratri ſuo, reus eſt . Dixit enim lex, non mæchaberis ; Ego autem dico vobis, omnis , qui viderit mulierem ad concupiſcendam eam, iam mæchatus eſt in corde ſuo . Lex dicit , quicunque dimiſerit vxorem ſuam, det ei libellum repudij ; Ego autem dico vobis : Omnis, qui dimiſerit vxorem ſuam, excepta cauſa fornicationis, facit eam mæchari , & qui dimiſſam duxerit , adulterat . Item lex dicit, non periurabis; Ego autem dico vobis, non periurare omninò, neque per Cælum, quia Thronus Dei eſt. Dicit tandem lex, diliges amicum tuum , & odio habebis inimicum ; Ego autem dico vobis, diligite etiam Inimicos veſtros .* Ergo præcepta moralia admixtionem imperfecti in ſeipſis admittebant ; eo quod prauus animus , ſiue mala voluntas poterant ſtare cum tali malarum operationum prohibitione , & ipſam Chriſtus prohibuit. Ergo præcepta moralia, quo ad eorum imperfectionem, per legem Euangelicam euacuata fuerunt . Præcepta tandem iudicialia, quia erant ordinata ad ſeruandum in populo Iudaico ordinem iuſtitiæ, non fue-

runt

runt euacuata ſecundum ſpeciem; ſed tantum ſecundum numerum, alias eadem numero legali numeroſitate, ſeù obligatoria adhuc reperirentur. Sed adueniente lege gratiæ, qua Chriſtus ſuos fideles liberauit à legis Moyſis iugo, ceſſauit obligatio, & etiam ceſſauit talis numerus. Quia tamen in lege gratiæ ſeruanda eſt iuſtitia, ideo præcepta ipſa ſecundum ſpeciem non erant delenda, ſed tantum ſecundum numerum, ne aliquis diceret, quod ſtatus ille adhuc perduraret, quod erroneum eſt, & abſurdum; licet iam nunc perduret legis ſcriptæ thuriferatio: hoc ideo eſt, quia nullum Chriſti venturi myſterium ipſa ſignificabat, ſed tantum extrinſecam quandam deuotionem Populi, quæ minor non debet eſſe ad ipſum venturum, quàm nunc præſentialiter.

64 Huic autem poteſtati legislatiuę Chriſti, non modo homines tãtum; verum & iuxta illud Matthæi cap. vltim. *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cælo, & in Terra.* Et illud Pſalmi 8. *Omnia ſubiecit ſub pedibus eius*, etiam omnes Angeli ſubijciuntur, hac tamen diſtinctione: quod Angeli mali poteſtati eius coercitiuę; Angeli vero boni, poteſtati directiuæ, non quo ad internam directionem circa vltimum finem; ſed quo ad externam gubernationem, & miniſteria exercenda, tam circa ſeipſum Chriſtum, quàm circa homines ſubijciuntur; & in hoc ſenſu poteſtas ipſa cõprehendit homines, Angelos bonos, & malos.

65 Nec tantum legem Moſaicam, ſed etiam leges omnes ſęcuales Chriſtus propter ſalutem hominum euacuauit, vt ſanctorum præceptorum ſimul, & morum noſtrorum legifer ſe oſtenderet, ſcribit Auguſtinus: (a) *Satellites*, inquit, *voluptatis diuitias perniciosè populi appetebant: Chriſtus autem pauper eſſe voluit. Honoribus, & imperijs inhiabant: Rex fieri noluit. Carnales filios magnum bonum putabant; Tale Coniugium,*

F

(a) *Lib. de ver. Relig. c. 16.*

gium, prolemque contempſit. Contumelias ſuperbiſſimè horrebant: omne genus contumeliarum ſuſtinuit. Iniurias intolerabiles eſſe arbitrabantur: Quæ maior iniuria, quàm Iuſtum, innocentemque damnari? Dolores corporis execrabantur: flagellatus, atque cruciatus eſt. Mori metuebant: Morte mulctatus eſt. Ignominioſiſſimum mortis genus, Crucem putabant: Crucifixus eſt. Omnia, quæ habere cupientes, non rectè viuebamus, carendo vileſecit. Omnia, quæ vitare cupientes, à ſtudio deuiabamus veritatis, perpetiendo deiecit.. Non enim vllum peccatum committi poteſt, niſi aut dum appetuntur ea, quæ ille contempſit, aut fugiuntur, quæ ille ſuſtinuit. Hæc Auguſtinus.

CAPVT VI.

Chriſtus cum poteſtate legislatiua, habuit etiam poteſtatem iudiciariam.

66 Poteſtas legislatiua, cum poteſtate iudiciaria neceſſariò coniungitur, cum ad illum, qui leges condidit, vel qui in iure condendi leges ſuccedit, de obſeruantia, vel inobſeruantia legum iudicare pertineat; pro meritis præmiando, & pro demeritis puniendo. Cum igitur Chriſtus (teſtatur Reſolutiſſimus Bachonius) poteſtatem legislatiuã obtinuerit; proculdubio cum ipſa, etiam poteſtatem iudiciariam à Deo habuit, quod ex operatione rerum humanarum ad finem humanæ ſalutis, ſic probat. (a) *Cui enim committitur principale,* inquit, *committitur & acceſſorium; ſed res humanæ ordinantur, vt per debitum vſum earum aſſequatur homo vitam æternam, & vitæ æternę Iudex eſt Chriſtus,*

(a) *In 4. q. 11 prol art. 1.*

ſtus, *vt patet Matthæi* 25. *quia ipſe proferet ſententiam dicens: Venite benedicti Patris mei, poſſidete Regnum, &c.* Ergo Chriſtus habet poteſtatem iudiciariam.

67 Solidius tamen, & clarius probatur ex S. Scriptura, præſertim ex cap. 16. Matthæi, vbi Chriſtus palam ait, ſe in extremo Iudicij die fore præmiaturum, vel puniturum, ſecundum opera ſingulorum, & tunc reddere vnicuique iuxta opera ſua. Item patet ex illo Actor. Apoſtolorum c. 10. *Hic eſt qui conſtitutus eſt à Deo Iudex viuorum, & mortuorum.* Ex Symbolo Athanaſij, *Inde venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, ad cuius aduentum omnes homines reddituri ſunt de factis proprijs rationem, & qui bona egerunt ibunt in vitam æternam, qui vero mala, in ignem æternum.* Ex Symbolo Niceno: *Inde vẽturus eſt iudicare viuos, & mortuos.* Tãdem ex illo Ioannis cap. 5. *Poteſtatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis eſt.* Et licet hæc omnia intelligantur de ſecundo aduentu, in die iudicij, quando omnes homines in vnum erũt congregati; de ipſis autem ſingulis ex hac vita decedentibus, etiam intelligi poteſt; ſicut Anna his verbis prophetauit: *Dominus iudicabit fines Terræ, dabit Imperium Regi ſuo, & ſublimabit cornu Chriſti ſui.* Et ratio eſt, quia iudicium duplex eſt, inquit *Zagaglia* (a) Bachonij Diſcipulus: alterum legis, alterum Iudicij. Lex enim dicitur iudicare, quia qui peccat in legem, per ipſam legem, quoad reatũ iam morti iudicatus eſt, quãquã minimè prolata ſit ſentẽtia Iudicis. Chriſtus hanc legẽ promulgauit. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus erit, qui verò non crediderit, condemnabitur.* Similiter in cap. 5. Matthæi ſic ait: *Qui occiderit, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri ſuo raca, reus erit Concilio. Qui autem dixerit fatuè, reus erit gehennæ ignis.* Qui ergo huiuſmodi leges tranſgrediuntur, abſque eo, quod Iudex ferat ſententiam;

(a) *Ibid. ſup. ſec. 1. n. 53.*

tiam; ab ipſis legibus iudicati ſunt. Et ideo Auguſtinus ait: *Iam iudicatus eſt: non dum apparuit iudicium, ſed iam factum eſt*. Et explicans hoc pertinere ad Saluatorem Mūdi, ſubiungit: *Saluari non vis ab ipſo? ex te iudicaberis*. Modo ergo præuaricatores legis, per legem iudicantur. In die vero Iudicij, Iudicis officium Chriſtus exercebit; quia licet legis trāſgreſſores iam ex ipſa lege ad mortem iudicati ſint; vnuſquiſque tamen rationem ſuorum operum reddet, & tunc quo ad executionem, in transgreſſores ſententiam mortis proferet, iuxta illud relatum Matthæi: *Ite maledicti in ignem æternum, &c.*

CAPVT VII.

In Chriſto præter Iudiciariam, etiam redemptiua poteſtas fuit.

68 Chriſtum Dominum præter poteſtatem regiam, legislatiuam, & iudiciariam, habuiſſe etiam à Deo poteſtatem redemptiuam, probat ſatis Reſolutiſſimus Doctor Bachonius à ſuo Diſcipulo Zagaglia ſæpè ſæpius relatus, (*a*) ſic: *Quia potiſſimus finis Incarnationis fuit, vt homines à captiuitate liberaret, & ad finem ſupernaturalis beatitudinis perduceret*. Quæ quidem veritas, tum ex Prophetis Euangeliſtis, tum denique ex Doctoribus Græcis, ac Latinis, apertè firmatur. Quantum autem ad Prophetas, de Chriſto Zacharias cap. 9. ita ait: *Tu autem in ſanguine teſtamenti tui, eduxiſti vinctos tuos de lacu, in quo nō erat aqua*. Quam ſcripturam pertinere ad Chriſtum, apertè explicant hæc verba præcedētia, cum ibidem dicatur. *Dicite Filiæ Sion, ecce Rex tuus venit tibi, &c.* quibus verbis docet Propheta, Meſſiam in ſanguine ſuo redemiſſe genus humanum, & priſcos Patres è lacu Limbi eduxiſſe, vbi non erat aqua ſaliens in vitam æternam. Ita interpretantur Hieronymus, Remi-

(a) *Ibid. diſp. 12. ſ. 1. n. 55.*

migius, & Theodoretus.

69 Circa verò Euangeliſtas, Matthæus ſic in Perſona Chriſti cap. 26. ſcripſit: *Hic eſt enim ſanguis meus noui teſtamenti, qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum.* Ioannes(a) autem ita ait: *Sanguis Ieſu Chriſti filij eius emundat nos ab omni peccato.* Quibus adiungitur Paulus(b) Apoſtolus, ſic inquiens: *Miſit Deus filium ſuum factum ex muliere, factum ſub lege, vt eos, qui ſub lege erant, redimeret.* Item ad Galatas etiam cap. 3. *Chriſtus nos redemit de maledicto legis factus pro nobis maledictum.* Et Sācti de Cęlo pariter ita adſtipulātur(c) *Redemiſti nos Domine Deus in ſanguine tuo.* Eccleſiam autem triumphantem, ſic in quadam præfatione Sabbati Sācti, Eccleſia militās proſequitur. *Qui pro nobis æterno Patri Adæ debitum ſoluit, & veteris piaculi cautionem proprio cruore deterſit.*

70 Tandem quo ad Doctores; Græci ita etiam teſtantur, & in primis noſter Cyrillus Alexandrinus: (d) *Quod ſi Verbum*, inquit, *ſecundum humanam carnem paſſum propriæ carnis perpeſſiones, quaſi proprias in ſe tranſtulit, ibique vendicauit, tunc demum vnius mortem ſecundum carnem omnium hominum vitæ præponderaſſe rectiſſimè aſſerimus.* Cyrillum Alexandrinum ſequitur alter Cyrillus Hieroſolymitanus: (e) *Chriſtus ſecundum diuinam Scripturam*, inquiens, *Hieroſolymis in medio Mundi operatus eſt ſalutem, qui mortem quidem hic perpeſſus eſt, proprioque, ac pretioſo ſanguine ſuo hominum peccata deleuit; vitam vero, & incorruptibilitatem ſpiritalem, cæleſtemque gratiam credentibus omnibus præbuit.* Immo Baſilius Magnus: (f) *Quid*, ait, *vſque tanti momenti eſt, quod poterat homo dare pro redemptione Animæ ſuæ? Inuentum tamen eſt vnum pro omnibus ſimul hominibus dignum pretium,*

(a) *In epiſt.* 1 *c.* 1. (b) *Epiſt ad Galat. c.* 4. (c) *Apoc. c.* 5. (d) *Exegeri ad Valerian.* (e) *Ad Conſtantin. Imper. de ſigno Crucis in Cælo apparente.* (f) *In Pſal.* 48.

tium, ſanguis Domini noſtri Ieſu Chriſti, quem pro nobis omnibus effudit. Quamobrem pretioſumus empti. Gregorius Niſſenus. *(a) Porrò cum Redemptionem eſſe* Chriſtum *dicimus, qui ſeipſum, vt nos redimeret, pretium dedit, ea voce intelligimus, eum tanquam mercedem cuiuscumque animi, prabendo nobis immortalitatẽ, nos è morte à ſe vitã coemptos, propriam ſibi poſſeſſionẽ effecit.* Et Theodoretus: *(b) Ipſe fuit pacis Arbiter*, ſcribens, *& Conciliator. Ipſe effecit, vt qui ex illis, & ex nobis credebant, in vnum corpus redigerentur: & fecit, vt lex ceſſaret, quę inſtar cuiuſdam muri nos à nobis inuicem arcebat, prius autem inimicitias, quæ nobis cum Deo intercedebant, ſuſtulit, cum ſuam carnem pro nobis dediſſet pretium redemptionis.*

71 Latini vero ſic, Ambroſius: *(c) Nullius ſanguis proficit, ſicut ſanguis Chriſti. neque enim redimere potuit sãguis Prophetarum, neque redemit nos Petrus, aut Paulus, ſolus ille redimere morte ſua nos potuit, qui & Deus eſt, & Homo: Quod qui purus Homo fuiſſet, nunquam valuiſſet.* Auguſtinus: *(d) Tenebantur homines captiui ſub Diabolo, & Dæmonibus ſeruiebant: ſed redempti ſunt à captiuitate. Vendere enim ſe potuerunt, ſed redimere non potuerunt. Venit* Redemptor, *& dedit pretium, fudit ſanguinem ſuum, & emit Orbem Terrarum.* Sãctus Hieronymus: *(e) Quod pro noſtris debebamus ſceleribus ſuſtinere, ille pro nobis paſſus eſt, perficiens per ſanguinem Crucis ſuę.* Sanctus Cyprianus: *(f) Hanc gratiam Chriſtus impertit. hoc munus miſericordiæ ſuæ tribuit ſubigendo mortem trophęo Crucis, redimendo credentem pretio ſanguinis ſui, reconciliando hominem Deo Patri, viuificando mortalem regeneratione Cæleſti.* Et Sanctus Hilarius: *(g) Dominus ſolus paſſurus omnia, omnium peccata ſoluebat. Et ex his patet* (conclu-

dit

(a) *Ad Olimpiador. Monach. de perfecti hominis forma.* (b) *Epiſt. ad Epheſ ad c.2.* (c) *In c.7. Luc.* (d) *Enarr. in Pſal.35.* (e) *Lib. 14. in Iſai.* (f) *Contra Demetrianum.* (g) *In c.14. D. Matth.*

dit Reſolutiſſimus Doctor) (a) *Quod habuit Chriſtus poteſtatem redemptiuam naturæ humanæ.*

CAPVT VIII.

Recenſitæ poteſtates non conueniunt Chriſto ratione naturæ diuinæ, ſed tantum ſecundum naturam humanam.

72 Reſolutiſſimus Doctor Bachonius ſupracitatus, agẽs fuſiùs de hac veritate, decernit (b) *Munus poteſtatis Regiæ, Legislatiuæ, iudiciariæ, & redemptiuæ non conuenire Chriſto ratione naturæ Diuinæ, vt principio elicitiuo, vt quo, ſed ſolum ratione naturæ humanæ.* Quæ quidem veritas habetur etiam ex Chryſologo, ita teſtante. (c) *Chriſto datum fuiſſe imperium ſecundum humanitatem, non ſecundum Diuinitatem.* Et patet ſigillatim ex S. Scriptura.

73 Primò quo ad poteſtatem Regiam, ita ait Iſaias c. 9. *Paruulus enim natus eſt nobis, & filius datus eſt nobis, cuius Principatus ſuper humerum eius, & multiplicabitur eius imperium.* Lucas vero ſic c. 1. ſcribit. *Dabit illi Dominus ſedem Dauid Patris eius, & regnabit in æternum.* Ioannes ita c. 12. teſtatur. *Benedictus qui venit in nomine Domini Rex Iſrael.* Matthęus c. vlt. *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cælo, & in Terra.* Et Paulus ad Hebræos c. 1. *Diebus iſtis locutus eſt nobis in filio, quem conſtituit Hæredem vniuerſorum.* Quæ omnia loca loquũtur de Chriſto, vt Homo, & ideo ratione naturæ humanæ habuit poteſtatẽ Regiã à Deo.

74 Pari modo de poteſtate Legislatiua philoſophatur Sacrum Concilium Tridentinum, ſeſſ. 6. can. 21. vbi definit: *Chriſtum Ieſum datum fuiſſe à Deo hominibus, vt Redemptorem, cui fidant, vt Legislatorẽ, cui obediant.*

75 De poteſtate iudiciaria,

(a) *Sup. Ibid.* (b) *Sup. diſp. 12. ſect. 2. n. 57. & 19.* (c) *Serm. 144. apud Mendoc. lib. 1. Reg. c. 11. n. 10.*

tia, Ioannes expreſsè teſtatur c. 5. *Quod Pater dedit omne iudicium filio, & poteſtatem etiã iudicium facere*, non quia Deus, *ſed quia filius Hominis eſt*. Quod idem eſt, nempe ratione naturæ humanæ, non autem Diuinæ.

76 Tandem quo ad poteſtatem redemptiuam, iam teſtatum eſt Concilium Tridentinum: *Chriſtum datum fuiſſe à Deo hominibus, vt Redemptorem, cui fidant.* Redemptor autem fuit ſecundum humanitatem, quia actio redimendi, à natura humana, & nõ à Diuina elicitur, eo quod actio redimendi, eſt actio inferioris ad Superiorem, & Chriſtus ſecundum naturam Diuinam, non eſt minor Patre, ſiue Deo, ſed ſecundum naturam humanam. Quod autem actio redimendi, ſit actio inferioris ad Superiorem, patet; quia actio redimendi eſt actio merendi, quæ eſt obſequioſa, exhibitiua ad impetrandum aliquid pro altero, & non poteſt competere Chriſto vti Deo ſecundum naturam Diuinam, ſed tãtum ſecundum naturam humanã; *Agit tamen*, ſcribit S. Leo, (a) *vtraque forma diuina, & humana, cum alterius communione, quod proprium eſt: Verbo ſcilicet operãte, quod Verbi eſt: & carne exequente, quod carnis eſt. Vnum horum coruſcat miraculis, aliud ſuccumbit iniurijs*. Nempè natura humana, ſecũdũ quam paſſus eſt Chriſtus, teſtatur S. Cyrillus Alexandrinus. (b) *Ea quę ſũt carnis ſuę propria ſibi neceſſario faciens, paſſus dicitur, quæ ſecundum carnem acciderunt.* Secundum quam, languores noſtros tulit, & dolores noſtros portauit. Secundum quam, peccata multorum tulit, & pro tranſgresſoribus rogauit. Alias, inquit Paulus Apoſtolus, (c) *Si Iudęi cognouiſſent, nunquam Dominum glorię crucifixiſſent*. Et propterea poteſtatem redemptiuam habuit Chriſtus, ratione ſolius naturę humanæ.

CA-

(a) *Epiſt. ad Flauianum.* (b) *Epiſ. ad Valer.* (c) *Epiſ. ad Corinth*

CAPVT IX.

Chriſtus iure paternæ donationis, fuit etiam Rex temporalis totius Mundi, ſecundum humanitatem.

77 PRæter poteſtatem regiam ſpiritualem ad finem ſupernaturalem: nempè ad redemptionem totius Mundi directam, de qua cap. 3. præcedenti actũ eſt: habuiſſe etiam Chriſtum ſecundum humanitatem, poteſtatem regiam temporalem ſuper omnia regna Mundi, adeo ut de omnibus ipſius rebus abſque vllius iniuria diſponere potuiſſet, probat ſic Reſolutiſſimus Doctor Bachonius: (a) *Quia nato Chriſto Deo forti de Virgine, dedit ei Deus ſolium Dauid in æternum, ſed habere ſolium in æternum, ſeu ſceptrum, eſt à Deo eſſe hæredem à iure diuino. Ergo nec fuit Chriſtus ſolum Rex Iuda, ſed & totius vniuerſi Orbis, iure donationis paternæ. In Pſalm. 2. Poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ. Et in Pſalm. 71. Dominabitur à mare vſque ad mare, & à flumine vſque ad terminos orbis terrarum, & adorabunt eum omnes Reges terræ, omnes gentes ſeruient ei. Nec obſtat, quod dicit Chriſtus, Regnum meum non eſt de hoc Mundo; hoc enim non dicit abnegando ius dominij, ſed oſtendendo ſe non curare de iure vſusfructus, id eſt non curauit exequi ius ſuum in perceptione rerum, ſeu fructuum Mundi; Et ideo cum agebatur coram Pilato contra eum ſuper vſurpatione Regni Iudæorum, conceſſit ſe eſſe Regem: ſed negauit ſe curare de temporali vtili commodo eius, addens; Non eſt hinc; ſicque intellexit reſponſionem Pilatus: nam replicauit; Ergo Rex es tu? Et Chriſtus conceſſit ſic: Tu dicis, quia Rex ſum Ego: Et addidit Chriſtus cauſam, quare conceſſit ſe eſſe Regem. Quia ad hoc veni in hunc Mundum, vt teſtimonium perhibeam veritati. Pilatus igitur* hanc

(a) In 4. q. 1. Prol. ar. 2 §. 2. lit. B. lit. C.

hanc veritatem concipiens, ſcripſit verum titulũ eius, dicẽs; Ieſus Nazarenus, Rex Iudęorum: nec propter clamorẽ Populi voluit delere. Hactenus Bachon.

78 Quæ quidem veritas, patet etiam ſequenti hac ratione: Quia ſi Chriſtus haberet ſolum Regnum, & poteſtatem ſpiritualem, non poſſet nobis præcipere per voluntatem humanam, niſi ea tantum, quæ pertinent ad regimen ſpirituale animarum; quia ſi prȩciperet nobis aliquid merè temporale, poſſemus opponere, quod terminos ſuæ poteſtatis excederet. Sed hoc videtur abſurdum contra illud pſal. 8. *Omnia ſubiecit, &c.* Ergo dicendũ eſt, quod Chriſtus prȩter poteſtatẽ ſpiritualem Regiam, habuit etiam Regiam poteſtatem temporalem in toto orbe terrarum, & ſuper omnes eius Reges.

79 Patet ſecundo ex Sacra Scriptura, præſertim ex Pſalmo 8. aſſignato: *Omnia ſubiecit ſub pedibus eius.* ly *omnia*, comprehendit tam cœleſtia, quam terreſtria, vt colligitur ex illo Matthæi cap. vlt. *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cœlo, & in Terra.* Ergo Chriſtus fuit etiam Rex temporalis; quod apertè manifeſtant loca ſequentia Sacræ Scripturæ: (a) *Dominabitur à mare vſque ad Mare. Poſſeſſionem tuam terminos terræ. Princeps Regum terræ. Rex Regum, & Dominus dominantium.* Siquidem intelligi non poſſunt de dominio ſpirituali, quia vti ſcribit Cabrera, (b) Chriſtus eſſet Rex impropriè, æquiuocè, & abuſiuè, ſicut dicitur, *Sponſus, Paſtor, Petra, Leo, Agnus, &c.* Contra doctrinam Sancti Auguſtini, (c) & aliorum Doctorum aſſerẽtium, quod ea verba ſolum in Sacra Scriptura, impropriè accipienda ſunt; ex quibus falſus oriretur ſenſus, ſi propriè intelligerentur. Sed ſi verba prolata Sacræ Scripturæ intelligãtur de dominio temporali Chriſti, non ſolum ceſſat omne abſurdum, ſed etiam maximè dignificatur eius natu-

(a) *Pſal. 71. & 2. & Apocalypſ. c. 2. & c. 10.* (b) *In 3. par. q. 22 art. 2. n. 62.* (c) *Tom. 3. de doctrin. Chriſtiana c. 5.*

by Google

tura humana. Ergo Chriſtus ſecundum ipſam fuit Rex tẽporalis totius Mundi, & habuit dominium rectum in omnes Reges,& Imperatores. Quod etiam docet S. Thomas, in cuius 3. parte Gamachæus q. 22. agens de Regno temporali Chriſti, aſſerit, quod potuit ipſe leges ſæculares promulgare,& tàm Reges, quàm omnes homines tanquam ſibi ſubditos, ad illarum obſeruãtiam obligare. Quod etiam tenet Molina tom. 1. de iuſtitia, & iure, diſp. 58. concluſ. 4. ſed diù ante eos talem veritatẽ docuit Reſolutiſſimus Doctor, quam ex text. Matthæi (a) 27. littera C. ſic probat: *Chriſto homini conuenit iudiciaria poteſtas, quo ad omnes perſonas,& earum res, ex quo omnia ſunt ei ſubiecta ſecundum potentiam, quam accepit à Patre.* Ergo Chriſtus, vt Iudex omnium, habuit iuriſdictionem directiuam temporalem in omnes Reges, ac Imperatores, &c. Quod autem Chriſto conueniat Iudiciaria poteſtas, quoad omnes Perſonas, & res earum, patet ex tex. 5. Politicorum, vbi Ariſtoteles ait: *Quod aliqui, etiam mulieres ſunt ſerui, quia debiles ſunt ratione: & ex oppoſito illi, qui ſumma vigent ratione, ſunt aliorum* Reges, *& Domini*. Sed Chriſtus ſecundum Animam habuit ſuper omnes homines plenitudinẽ ſcientię per gratiam vnionis. Ergo per talem gratiam debebat eſſe omnium Rex, & Iudex; Ergo tales poterat leges ſuper omnia Regna Mundi, Reges,& Imperatores præſcribere, & ad illorum obſeruantiam illos obligare.

80 Verum tamen eſt, quod Chriſtus habuit talem poteſtatem regiam tẽporalem ſuper omnia Regna Mundi, Reges, Imperatores, &c. in actu primo, non verò in actu ſecundo, nempè quo ad exercitium; quia, vt aſſerit Reſolutiſſimus Doctor, (b) *Chriſtus non curauit de iure vſusfructus.* Nec venit ad exercendam poteſtatem regiam temporalem, ſed venit principaliter propter finem dirigendi animas ad ęter-

 nam

(a) *Diſp. 13. apud Zagagl. ibid. ſup. ſect. 2. n.* 39 (b) *Supra.*

nam beatitudinem, ac proinde ad exercendam poteſtatem regiam ſpiritualem. *Non veni miniſtrari, ſed miniſtrare*, inquit Chriſtus apud Matthęũ; quam exercuit in terris, & non conſtat exercuiſſe poteſtatem regiam temporalem, eſto illam potuerit exequi; immo conſtat ex illo Luc. 12. potius ipſam reſpuiſſe. *Homo quis me conſtituit Iudicem, aut diuiſorem ſuper vos?* Nec ex hoc infertur, quod talis poteſtas fruſtratoria ſit, cum nõ reducatur ad actum: quia hoc verum eſſet, ſi ad actum ex aliquo potentiæ defectu, vel impedimento reduci non poſſet, non autem ſi eius vſus ſubſit voluntati, & voluntas nolit, quod prorumpat in actum, prout cõtigit in Chriſto, & licet non deſeruiat ipſa ad actum, deſeruit tamen ad ornatum, & perfectionem habentis illam.

81 An etiam Chriſtus fuerit Rex Iſrael, vt homo iure hæreditario? affirmat Reſolutiſſimus Doctor, eiuſque Diſcipuli Maraſca, & Zaga-glia; quam rem Sylueira noſter etiam eruditè tangit, referens Sanctos Athanaſium, Epiphanium, Hieronymum, & Bernardinum Senenſem, nec non cæteros alios, pro ſua ſententia; eo quod ex parte matris, & familia Dauid Chriſtus deſcenderit; in qua, deficiente viro, fœmina ſuccedere poterat, vt patet ex cap. 27. Num. 8. Nec obſtat, quod ſecũdum lineam paternam Beatiſſima Virgo non deſcenderit a Dauide per Salomonem, ſed per Nathan, etiam Dauidis filium: quia ſufficit, vt ex parte aliqua ipſa glorioſiſſima Virgo à Salomone habuerit originem, nempè per eius fratrem, vt bene docet S.Thomas 3. parte quæſt. 31. art. 3. ad 2. Sanctus Hieronymus in cap. 21. Hieremiæ, & Damaſcenus lib. 4. cap. 15. de fide orthodoxa; ſed in his omnibus ſemper intelligendum eſt, Chriſtum poteſtatem regiam temporalem, ſolum in actu primo, non in actu ſecundo habuiſſe. Et hęc de Chriſto ſecundum humanitatem: ſecundum quam remanet videndũ,

an

Digitized by Google

an etiam ſuper Regna Mundi habuerit dominium proprietatis.

CAPVT VLTIMVM.

Chriſtus habuit dominium proprietatis ſuper omnia Regna mundi, & eius res ſingulares.

82 HOc enim à Reſolutiſſimo *Bachonio* (*a*) primò in 4. ſentent. deinde ſequenti hac ratione ſic probatur. Quia Adam creatus in ſtatu Innocentiæ originalis, fuit à Deo, Dominus totius Vniuerſi conſtitutus: (*b*) *Subijcite terram, & dominamini illi.* Sed Chriſtus ſine virili ſemine, in iuſtitia originali fuit conceptus; Ergo Dominus totius Vniuerſi fuit; alias fuiſſet deterioris conditionis, quàm Adam.

83 Patet etiam & hac alia ratione. Chriſtus tanquā Rex noſter, talem poteſtatem habet in nobis, qualem quilibet Dominus habet in mancipijs ſuis, quia ab eo recedere nequaquam poſſumus. Ergo maiorem poteſtatem habet in rebus noſtris, eas diſponēdi, diſtribuendi, transferendi, &c. Quod ita ſit, manifeſtè oſtenditur; quia plus eſt eſſe Dominum Creaturarum, quā ipſorum bonorum: Hinc ſi Chriſtus eſt verus Rex, & Dominus omnium Creaturarum, multo magis dominium proprietatis ſuper ipſarum res, videlicet Regna Mundi, habet, & ideo de illis pro ſuo libito diſponere poteſt, iuxta illud Patientiſſimi Iob, *Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſit nomen* Domini *benedictum.*

84 Sed ex manifeſtis verbis ſupracitati Bachonij, (*c*) tandem expreſſius hæc veritas munitur. *Chriſtus*, inquit Reſolutiſsimus Doctor, *babuit poteſtatem diſpoſitiuam, diſtributiuam, & translatiuam, de Perſona in Perſonam, quantum ad omnes res huius Mundi.* Ergo, & dominium proprietatis ſuper ipſas etiam habuit; alias

(a) *Quæſt.* 11. *Prolog.* (b) *Geneſ. cap.* 1. (c) *In.* 4. *quæſt.* 11. *Prolog. art.* 2.

nam beatitudinem, ac proinde ad exercendam poteſtatem regiam ſpiritualem. *Non veni miniſtrari, ſed miniſtrare*, inquit Chriſtus apud Matthęũ; quam exercuit in terris, & non conſtat exercuiſſe poteſtatem regiam temporalem, eſto illam potuerit exequi; immo conſtat ex illo Luc. 12. potiùs ipſam reſpuiſſe. *Homo quis me conſtituit Iudicem, aut diuiſorem ſuper vos?* Nec ex hoc infertur, quod talis poteſtas fruſtratoria ſit, cum nõ reducatur ad actum: quia hoc verum eſſet, ſi ad actum ex aliquo potentiæ defectu, vel impedimento reduci non poſſet, non autem ſi eius vſus ſubſit voluntati, & voluntas nolit, quod prorumpat in actum, prout cõtigit in Chriſto, & licet non deſeruiat ipſa ad actum, deſeruit tamen ad ornatum, & perfectionem habentis illam.

81 An etiam Chriſtus fuerit Rex Iſrael, vt homo iure hæreditario? affirmat Reſolutiſſimus Doctor, eiuſque Diſcipuli Maſtrius, & Zagaglia; quam rem Sylueira noſter etiam eruditè tangit, referens Sanctos Athanaſium, Epiphanium, Hieronymum, & Bernardinum Senenſem, nec non cæteros alios, pro ſua ſententia; eo quod ex parte matris, & familia Dauid Chriſtus deſcenderit; in quã, deficiente viro, fœmina ſuccedere poterat, vt patet ex cap. 27. Num. 8. Nec obſtat, quod ſecũdum lineam paternam Beatiſſima Virgo non deſcenderit a Dauide per Salomonem, ſed per Nathan, etiam Dauidis filium: quia ſufficit, vt ex parte aliqua ipſaglorioſiſſima Virgo à Salomone habuerit originem, nempè per eius fratrem, vt bene docet S.Thomas 3. parte quæſt. 31. art. 3. ad 2. Sanctus Hieronymus in cap. 21. Hieremiæ, & Damaſcenus lib. 4. cap. 15. de fide orthodoxa; ſed in his omnibus ſemper intelligendum eſt, Chriſtum poteſtatem regiam temporalem, ſolum in actu primo, non in actu ſecundo habuiſſe. Et hęc de Chriſto ſecundum humanitatẽ: ſecundum quam remanet videndũ,

an

an etiam ſuper Regna Mundi habuerit dominium proprietatis.

CAPVT VLTIMVM.

Chriſtus habuit dominium proprietatis ſuper omnia Regna mundi, & eius res ſingulares.

82 HOc enim à Reſolutiſſimo *Bachonio* (a) primò in 4. ſentent. deinde ſequenti hac ratione ſic probatur. Quia Adam creatus in ſtatu Innocentiæ originalis, fuit à Deo, Dominus totius Vniuerſi conſtitutus: (b) *Subijcite terram, & dominamini illi.* Sed Chriſtus ſine virili ſemine, in iuſtitia originali fuit conceptus; Ergo Dominus totius Vniuerſi fuit; alias fuiſſet deterioris conditionis, quàm Adam.

83 Patet etiam & hac alia ratione. Chriſtus tanquã Rex noſter, talem poteſtatem habet in nobis, qualem quilibet Dominus habet in mancipijs ſuis, quia ab eo recedere nequaquam poſſumus. Ergo maiorem poteſtatem habet in rebus noſtris, eas diſponẽdi, diſtribuendi, transferendi, &c. Quod ita ſit, manifeſtè oſtenditur; quia plus eſt eſſe Dominum Creaturarum, quã ipſorum bonorum: Hinc ſi Chriſtus eſt verus Rex, & Dominus omnium Creaturarum, multo magis dominium proprietatis ſuper ipſarum res, videlicet Regna Mundi, habet, & ideo de illis pro ſuo libito diſponere poteſt, iuxta illud Patientiſſimi Iob, *Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſit nomen Domini benedictum.*

84 Sed ex manifeſtis verbis ſupracitati Bachonij, (c) tandem expreſſius hæc veritas munitur. *Chriſtus*, inquit Reſolutiſsimus Doctor, *habuit poteſtatem diſpoſitiuam, diſtributiuam, & translatiuam, de Perſona in Perſonam, quantum ad omnes res huius Mundi.* Ergo, & dominium proprietatis ſuper ipſas etiam habuit; alias

(a) *Quæſt. 11. Prolog.* (b) *Geneſ. cap. 1.* (c) *In 4. quæſt. 11. Prolog. art. 2.*

alias de ipſis minimè potuiſſet diſponère, aut cæteris diſtribuere, vel donare. Quod autem Chriſtus talem poteſtatem diſpoſitiuam, diſtributiuam, & translatiuam verè habuerit, apertè patet: quia talis poteſtas, iuxta illud Pſal. 23. *Domini eſt terra, & plenitudo eius*, Deo minimè denegatur. Sed Chriſtus, vt Homo, eſt eadem Perſona cum Verbo Dei. Ergo neque ipſi talis poteſtas diſpoſitiua, diſtributiua, & translatiua debet denegari; quia ea, quæ conueniunt Deo, etiam conueniunt Perſonæ Chriſti, & cõtrarium aſſerere, hæreticum eſt, cum in Symbolo Apoſtolico Niceno, reperiatur ſtabilitum, quod filius Dei Ieſus Chriſtus reſurrexit, & ad Cœlos aſcendit. Et Doctores multi concedunt, quod verum eſt dicere, quod Chriſtus creauit ſtellas, & huiuſmodi. Quæ omnia vera ſunt de Chriſto propter communicationem idiomatum, ideſt, quia Deus, & Homo, ſunt vna Perſona, quæ Chriſtus eſt. Secundum ergo illam rationem, qua conceditur Chriſto poteſtas reſurgendi, ad Cœlos aſcendendi, omnia creandi; ſecundum ipſam etiam concedi debet dominium ſuper omnia Regna, & res Mundi ſingulares: Quod quidem dominium proprietatis eſt, vt exponunt Innocentius, & Oſtienſis *in titulo de voto, & voti redemptione cap. Quod de his.*

85 Item. Quia Noè fuit perfectus coram Deo, Dominus non modo præuia Arca ab aqua eum ſaluauit; verum & omnem terram conceſſit illi in poſſeſſionem, dicens. (a) *Egredere ſuper terram*; Sed Chriſtus, vt Homo, fuit Homo coram Deo perfectus, & aqua baptiſmatis ſaluauit mũdum, quinimmo paſſione ſui corporis eum redemit; Ergo merito illi fuit à Deo conceſſum dominium proprietatis ſuper omnia Regna Mundi, & res ſingulares ipſius, alias eſſet inferior Noè.

86 Item, quia Abraham obediuit Deo, egrediens de terra, & cognatione ſua, Domi-

(a) *Geneſ.* 8.

minus ei ait: (*a*) *Leua oculos tuos,& vide à loco,in quo nunc es,ad Aquilonem,& meridiem, ad Orientem, & Occidentem, omnem terram,quam conſpicis, tibi dabo, & ſemini tuo in ſempiternum.* Sed Chriſtus factus eſt obediens Deo vſque ad mortem; Ergo habuit dominium proprietatis ſuper omnia Regna Mundi, & omnes eius res ſingulares, itidem vt Abraham; imo plenius.

87 Item Dauid,vt habetur in Pſal. 88. *Miſericordias Domini in æternum cantabo*: Fuit Deo propter miſericordiam, acceptiſſimus, & excelſus Primogenitus Dei præ Regibus Terræ. Sed Dauid non loquebatur de propria perſona,ſed de Chriſto homine, quia fuit Rex miſericordiæ, & eius ſemen, vnde dicitur ibi. *Et ponam in ſæculum ſæculi,ſemen eius.* Ergo Chriſtus fuit Rex Regum ſuper omnes Reges terræ, ſuper quorum Regna, & res ſingulares, dominium proprietatis habuit; *Aliàs*,vti ſcribit Mendoha, (*b*) *eius Regnum temporale,ſuper omnes Creaturas excellens, & ſuperioris ordinis minimè eſſet.* Sed fuit Rex Regum, & Dominus dominantium,& vti Incognitus noſter ſcribit; (*c*) *Poteſtas Chriſti Regis, poteſtatem omnium hominum generaliter exceſſit.* Ergo dominium proprietatis ſuper omnia Regna Mundi,eiuſque res ſingulares habuit.

Benè verum eſt,inhærendo ſuperius dictis, quod tale dominium proprietatis habuit in actu primo, non in actu ſecundo; Et ob hinc non habuit dominium vtile, neque vſumfructum, vti ſcribit Bachonius.

QVÆST. TERTIA.

De Chriſto inſtituente in terris ſuum Vicarium, nempe Romanum Pontificem.

PROLOQVIVM.

88. HVcuſque, ea methodo, & breuitate, qua potuimus, egimus de Chriſti Sacerdotio, in ordi-

(a) *Geneſ.cap.*13. (b) 1.*lib. Reg.c.*2. *num.*10. (c) *Tom.*2.*in Pſal.*95. *num.*1664.

ordine ad eius Eccleſiam, quam tanquam Sponſam dilectiſſimam, non modo per influxum internum donorum gratiæ iam nunc moderatur; verum & quando in terris cum Hominibus conuerſatus eſt, etiam per externam gubernationem, præſentialiter Chriſtus rexit. Vnde poſt eius Aſcenſionem in Cœlum, eam derelinquere Anacephalam, indecens erat; propterea in ſui locum caput viſibile cum poteſtate clauium ſubrogauit, nempè Petrum Apoſtolum; cuius ſuprema poteſtas, & iuriſdictio iure hæreditario diuino, in ſuos Succeſſores, videlicet Pontifices Romanos, trāſijt: quorum electio, etiam de iure diuino mediato, ad Cardinales ſpectat; electumque ab ipſis in Pontificem, verum deinde, ac legitimum in toto Terrarum Orbe, Petri ſucceſſorem eſſe, probat tum auctoritas Conciliorum, tum antiqua Eccleſiæ traditio, tum communis Græcorum, & Latinorum Patrum auctoritas, tum denique non interrupta à Petro, vſque in hodiernum Papam, Romanorum Pontificum Chronotaxis. De quibus omnibus ſigillatim in hac tertia queſtione, Deo fauente, tractabimus. Propterea ſit.

CAPVT I.

Chriſtus in terris reliquit ſuum Vicarium, vt eſſet Caput omnium ſuorum fidelium.

89 RESolutiſs. Doctor Bachonius probans hanc veritatem, inquit; (a) *Quod negare auctoritatem capitis Eccleſiæ Chriſti committentis, eſt hæreticum, cum ſit definitum in cap. omnes*. Pro huius rei tamen veritate, aduerte, quod Chriſti Sacerdotium dupliciter conſideratur, & pro primo ſtatu, qui fuit in diebus carnis, quando Chriſtus mortale corpus aſſumpſit, cum hominibus conuerſatus eſt, & pro eis preces, ſupplicationeſque ad Deum effudit, & pro ſecundo ſtatu, qui dicitur conſummatus in Re-

(a) In 4.q.10.Prol.art.1.

Digitized by Google

Regno, de quo Paulus Apoſtolus:(*a*)*Conſummatus factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi, cauſa ſalutis æternæ*, appellatus à Deo *Pontifex ſecundum ordinem Melchiſedech*. Nè igitur Sacerdotium conſideratum ſecundum vtrumque ſtatum, primum,& ſecundum, totaliter periret: Chriſtus, Sacerdotium ſecundi ſtatus in ſe retinuit; illud verò primi ſtatus, ſuo Vicario committere decens fuit, ad hoc vt ipſum tamdiù ſucceſſiuè continuetur, quandò ſupereſt cauſa talis Sacerdotij, nempè mortalis ſtatus hominum in hac carne viuentium; pro quibus ab initio Sacerdotem carnis cum ipſis eſse oportuit, ad hoc, vt caro ſenſibiliter carnem de ſpiritu informare poſſit, cum inter ſymbola facilior ſit actio. Et hoc eſt adeo certum, *Vt quiſquis*, teſte Sancto Leone Papa, (*b*) *Sanctæ Sedi eum exiſtimet denegandum, illius quidem nullo modo poteſt minuere dignitatem: Sed inflatus ſpiritu ſuperbiæ ſuæ, ſemetipſum in inferna demergit.*

90 Patet hoc, euidenti ratione: quia cum nemo ſit, qui res fidei ſuo ingenio aſsequi poſſit, neceſsaria eſt illi aliqua regula, per quam res ipſæ, vt credendæ proponantur: alias nec Deus ſuæ Eccleſiæ ſufficienter prouidiſset, nec hominibus infidelitas imputari poſset: ſed talis regula non ſolum debet eſse nota, & certiſſima, ſed etiam viſibilis, & caput omnium. Ergo Chriſtus pro directione, & gubernatione ſuarum ouium, tanquam regulam viſibilem, reliquit in terris ſuum Vicarium. Maior eſt certa; minor verò ſic à Bellarmino (*c*) probatur: *Si nota non ſit, nec regula nobis erit; ſi certa non ſit, nec quidem regula erit*. Quod autem debeat eſse viſibilis, per ſe patet, quia dubia, & falſa dogmata, quæ circa fidē oriri poſsunt, à certa regula viſibili, ideſt à Iudice declarari, & extirpari debent: alias Chriſtifideles eſsent ſemper

H du-

(a) *Ad Hebræos c.4.* (b) *Epiſt. ad Epiſc. Vienn. Prouinciæ.* (c) *Tom.1. lib.1 de Verb. Dei c.2.S.2.*

dubij, incerti, & circa media neceſsaria ad æternam ſalutem, continuò nutantes. Propterea Suarez(*a*) inter numerum regularum fidei, Chriſti Vicarium iure optimo poſuit, dũ aſſerit regulas ipſas quinque eſſe, videlicet; *Sacram Scripturam, Traditionem, Eccleſiam, Summum Pontificem, & Concilia.*

91 Item & hac alia irrefragabili ratione: quia Eccleſia Dei, non ſolum per influxum internum donorum gratiæ gubernatur, ſed etiam per externam gubernationem, & manutenentiam, ſicut Chriſtus cum adhuc eſſet in terris, vtrumque munus pro ipſa geſſit, videlicet, fidelibus internam gratiam largiens; externis autem actionibus, quæ ad Eccleſiæ ſtatum pertinebant, ipſam moderans; *Sed neceſſe fuit*, inquit Auguſtinus (*b*) *Eccleſiam Chriſto corporaliter carere, quia alias non eſſet meritum grande credentium, & beatitudo glorioſa, ſi ſemper Dominus in reſuſcitato corpore humanis oculis appareret; Spiritus ergo Sanctus hoc magnum munus attulit credituris, vt ad eum, quem carnalibus oculis non viderent, à carnalibus cupiditatibus mente ſobria, & ſpiritualibus deſiderijs ebria ſuſpirarent.* Et infra. *Semper quidem Diuinitate nobiſcum eſt, ſed niſi corporaliter abiret à nobis ſemper eius corpus carnaliter videremus.* Ne ergo Eccleſia ob corporalem Chriſti abſentiam externa gubernatione careret, opus fuit, vt talem extrinſecam gubernationem in ipſa Chriſti Vicarius exerceret. Cui veritati noſter Doctiſſimus Vualdenſis (*c*) ſic adſtipulatur: *Chriſto expediens fuit ad fidem credentium, ſubtrahere corporalem ſuam præſentiam Mundo, & collocare carnem ſuam paſſam ad dexteram Dei Patris, vt per ſpem illuc trahere poſſet corda fidelium. Ita etiam iudicauit expediens, vt ipſo ſic ſubtracto, ſubſtitueret Vicarium ſuum Petrum, qui corporali præſentia paſceret oues Chriſti, & con-*

(a) *Tract. de fide diſp. 5. ſec. 2.* (b) *Tom. 1. Serm. 10. de Verb. Domin.* (c) *Tom. 1. lib. 2. art. 3. cap. 53. n. 2.*

& confirmaret fratres ſuos, qui tamen non æquiparauit Chriſtum in virtutibus, & ipſo ſubtracto alius ſubſtitueretur ipſi, qui nec par ipſi eſſet in virtutibus, vt diſcerent homines per abundãtiorem humilitatem, non ſoli Chriſto obedire, & credere propter ſe, ſed etiam puris hominibus propter Chriſtum. Et ideo huiuſmodi tutela Paſtorum in Eccleſia eſt continua: ex ſucceſſione perpetua, & vno ſubtracto Miniſtro, vel Pontifice, alius in locum ipſius ſubrogatur.

92 Hanc tandem veritatem ſic perorat Illuſtriſſimus Barboſa: (a) *Chriſtus ad Patrem, & ad triumphantem Eccleſiam, ex militanti reuerſurus, ex multis neceſſarium reputauit aliquem Eccleſiæ à ſe in Terris conſtitutæ Præſidem relinquere, qui eius vicariam poteſtatem retineret, & ad quẽ tanquam Iudicem, &* Paſto*rem, omnes Chriſti ouiculæ in terrena Eccleſia commorantes confluerent. Primò, quia ſicut Rex à regno diſcedens, ſi diù abſuturus ſit, alium in ſuum locum ſufficere, & ſubrogare ſolet; ita par fuit, vt Chriſtus Cœlum conſcendens, alius ſubſtitueret. Secundo, quia regimen Eccleſiæ ſub ea forma manere debet, qua inſtitutum fuerat à Chriſto; ſed ante Chriſti Aſcenſionem inſtitutum fuerat ſub capite viſibili; Ergo poſt Chriſti aſcenſionem remanere debebat ſub aliquo capite viſibili; alioquin regimen Eccleſiæ, & conſequenter ipſamet Eccleſia mutata eſſet, quod dici non poteſt. Remanſit igitur in Terris caput viſibile Eccleſiæ Chriſti Vicarius, & Chriſtus in Cœlis exiſtens etiam remanſit caput, non quidem viſibile, ſed viſibili modo, quia non eſt amplius viſibiliter præſens, ſicut erat ante Aſcenſionem, ſed inuiſibile, & ibi permanſurum eſt vſque ad mundi finem, quia dirigit, & gubernat Eccleſiam per internum gratiæ influxum. Et ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſũmationẽ ſeculi Matth. cap. 28. id eſt per directionem, & influxum gratiæ, & donorum Spiritus Sancti.*

(a) *Lib. de iure Eccleſ. c. 1. de Summ. Pontif. n. 11.*

CAPVT II.

Recenſitus Chriſti Vicarius ab ipſo Chriſto in Terris inſtitutus fuit Apoſtolus Petrus.

93. BEatiſſimum Apoſtolorũ Principem Petrum Apoſtolũ fuiſſe à Chriſto Redemptore, noſtro ob ſui in terris corporalẽ abſentiam, conſtitutum ſuum Vicarium, eſt adeò certiſſimum, vt contrarium aſſerere, inquit Reſolutiſſimus Doctor Bachonius, videatur hæreticum; prout contra Marſilium de Padua, & Ioannem de Gãdauo, ſanxit Ioannes XXII. in ſua Conſtitutione, quæ incipit. (*a*) *Licet ſecundum Apoſtolum, &c.* In qua oſtendit Pontifex, Petrum eſſe Caput omnium, Petram, & fundamentum Eccleſiæ. Et ita his verbis teſtatur ſupra relatus Bachonius, *Chriſtus ſolus* proſequitur, *Romanam fundauit Eccleſiam, ac Beato vitæ æternæ clauigero Petro, terreni ſimul, & cæleſtis Imperij iura commiſit, qui Chriſti priuilegio fungitur, & illius auctoritate fundatur.* Pari modo alter Carmelita, nempè (*b*) *Guido de Terrena*, Epiſcopus Maioricenſis fatetur, &

94 Patet indubiè ex Sacra Scriptura, præſertim ex illo Matthæi cap. 16. *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & tibi dabo claues* Regni *Cœlorum, & quodcumq; ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in Cœlis; & quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in* Cœlis. Etenim clauium nomine nihil aliud, niſi poteſtas, Iuriſdictio Eccleſiaſtica, Pontificia, ac vniuerſalis ligandi, & ſoluendi facultas venit: vt ex illo Apocalypſis 3. habetur, vbi clauis pro poteſtate vſurpatur. *Hæc dicit Sanctus, & verus, qui habet clauem Dauid,* & teſtatur Sylueira, (*c*) quod, *communis Recentiorum ſententia, videlicet Cornelij, Sà, Menochij, Eſtij, Tirini, la Haye,* per

(a) *In 4 qu.* 10. *Prol. art.* 1. *in fine.* (b) *In ſumm. de hæreſib. c.* 3. (c) *Tom.* 1. *Apoc. c.* 3. *verſ.* 7. *q.* 17. *n.* 155.

Digitized by Google

per Clauem David intelligit ſupremam, & altam Chriſti poteſtatem ad regendam, & gubernandam Eccleſiam ſuam, frequenter enim per claues poteſtas denotatur, & in huius rei ſignum Principibus, & Regibus dantur Vrbium claues, & loquitur Chriſtus de Eccleſia: quaſi de vna Domo, ſiuè Templo, cuius claues habet. Talem autem poteſtatem Petrum clauium nomine à Chriſto accepiſſe, docent, & tenent S. Cyprianus in Epiſt. 73. ad Iubaianum, S. Hilarius in cap. 16. Matthei, S. Efreſyrus in Panoplia, S. Petrus Chryſologus in ſerm. 155. aliique quamplures.

95 Item ex illo Ioannis cap. 1. *Tu es Simon filius Iona; Tu vocaberis Cephas*: nempè (lingua Syriaca, qua tunc loquebatur Chriſtus) *petra*, & ſuper hanc ædificabo Eccleſiam meam. *Verè Cephas dictus eſt Petrus*, inquit S. Iſidorus (*a*) *eo quod in capite conſtitutus ſit Apoſtolorũ. Cephalim enim grecè Caput dicitur, & ipſum nomẽ in Petro Syrum eſt*. Ecce quod Petrus Cephas eſt, ſubiungit Vualdenſis, (*b*) *quia caput eſt, & Principatus omnis Eccleſia militantis*. Sed nè declinemus à Ioanne Euangeliſta, in ipſo quoque etiam c. 21. ſic habetur. *Paſce agnos meos, paſce oues meas*. Et quidem non ſine myſterio vſus eſt Chriſtus his verbis, *Agnorum*, ſcilicet Populi Iudaici, & Gẽtilis: & *Ouium*, nempè Apoſtolorum curam Petro commiſit; vt is eſset eorum Paſtor, & Rector poteſtate, & iuriſdictione ſuper omnes, vt prę cæteris Eucherius (*c*) teſtatur. *Dicit ei paſce oues meas: prius Agnos: deinde oues ei commiſit, quia non ſolum* Paſtorem, *ſed* Paſtorum *Paſtorem eum conſtituit. Paſcit igitur Petrus Agnos, paſcit & oues; paſcit filios, paſcit & matres ouium, igitur Paſtor eſt, quia præter Agnos, et Oues, in Eccleſia Dei nihil eſt*.

96 Sanctis autem Euangeliſtis Sacra Oecumenica Concilia (*d*) adſtipulantur, & pri-

(a) *Lib. 7. Ethimol. c. 9.* (b) *Tom. 1. lib. 2. n.* 8. (c) *Sermon. in Vigil. S. Petri.* (d) *Act. 3. tom. 3.*

Digitized by Google

primo, Concilium Chalcedonenſe, ita inquiens: *Petrum, Petram eſſe, ac crepidinem Eccleſiæ Catholicæ*. Concilium verò Epheſinum (a) ſic ait: *Nulli dubium eſt, imo ſeculis omnibus notum, Beatiſſimum* Petrum *Apoſtolum, Principem, & Caput fidei, columnam, & Eccleſiæ* Catholicæ *fundamentum, à Domino Ieſu Chriſto Saluatore noſtro humani generis Redemptore, Cæleſtis Regni claues accepiſſe, ſoluendique, atque ligandi poteſtate, quam acceperat, vſum fuiſſe*. Concilium tandem Tridentinum (b) teſtatur ita, Princeps *Apoſtolorum* Petrus, *peccatoribus baptiſmo initiandis pœnitentiam commendans, dicebat, &c.* Et Canon. 15. *Si quis dixerit Claues Eccleſiæ* Petro *datas tantum ad ſoluendum, non etiam ligandum, &c. anathema, &c.*

97 Sacra denique Oecumenica Cõcilia, ſequuntur tũ Græci, tum Latini Sãcti Patres. Ex Græcis, Cyrillus noſter Patriarcha Alexandrinus: (c) *Cum Saluator à Diſcipulis quæreret: Vos autem quem me eſſe dicitis? Petrus, vt Princeps, caputque cæterorum, primus exclamauit, Tu es Chriſtus filius Dei viui*. Cui adiungitur alter noſter Cyrillus Patriarcha (d) Hieroſolymitanus, ita inquiens: *Omnibus Apoſtolis reticentibus*, Petrus Princeps *Apoſtolorum, & Supremus Eccleſiæ* Præco, *dicit ad Ieſum, Tu es Chriſtus filius Dei viui*. Euſebius autem Cæſarienſis, (e) vocat *Diuum Petrum*, *Probatiſſimum omnium, Apoſtolorum maximum, fidei magnificentia & virtutis merito primum, & principem*. Origenes vero: (f) *Magnum Eccleſiæ fundamentum, & petram ſoliſſimam, ſuper quam Chriſtus fundauit Eccleſiam*. Baſilius (g) Diaconus, Archimandrita. *Hauſimus*, inquit, *hanc fidei notitiam, primo quidem ab Apoſtolorum* Principe Petro, *ſecundum cognitionem, quam diuinitus acceperat*. Iuuenalis Epiſcopus Hieroſolymorum (h) *Cum*

(a) *Act.* 3. (b) *Seſſ.* 14 *c.* 1. (c) *Lib.* 12. *in Ioan. c.* 64. (d) *Catechiſ.* 11. (e) *Hiſtor. Eccleſ. lib.* 2. *c.* 14. (f) *Tom.* 1. *Homil* 5. *ſup. Exod.* (g) *Epiſt. ad Theodoſ. & Valent.* (h) [illegible]

Digitized by Google

Cum Summus, & Princeps Petrus Apoſtolorum dixiſſet: Tu es Chriſtus filius Dei viui. Et ab iſtis non differt D.Chriſoſtomus, dum ſic vltro ait: (a) *Eximius erat Apoſtolorum Petrus: Os Apoſtolorum, & Vertex Collegij.*

98. Ex Latinis vero Sanctus Gregorius Papa: (b) *Cunctis Euangelium ſcribentibus liquet, quod voce Dominica, Sancto, & omnium Apoſtolorum Principi Petro Apoſtolo totius Eccleſiæ cura commiſſa eſt. Etenim ipſi dicitur, paſce oues meas.* Sanctus Ambroſius (c) *Petra erat Chriſtus, & iam Diſcipulo ſuo huius vocabuli gratiam non negauit, vt & ipſe ſit Petrus, & de Petra habeat ſoliditatem conſtantiæ, & fidei firmitatem.* Sanctus Auguſtinus: (d) *Saluator, cum pro ſe, & Petro dare iubet didragam, pro omnibus ſoluiſſe videtur, quia ſicut in Saluatore erant omnes cauſæ magiſterij, ita & poſt Saluatorem, in Petro omnes continentur. Ipſum enim conſtituit eſſe caput eorum, vt Paſtor eſſet Gregis dominici.* Sanctus Hieronymus. (e) *Sicut Chriſtus lumen Apoſtolis donauit, vt lux mundi appellentur; ita & Simoni, Petri largitus eſt nomen, & ſecundum metaphoram Petræ, rectè dicitur ei, ędificabo Eccleſiam meam ſuper te.* S. Hilarius: (f) ita de Petri fide ſcribens. *Super eminentem beatæ fidei tuæ, confeſſionem locum promeruit. Hinc Regni Cælorum habet claues; hinc terrena eius iudicia, cæleſtia ſunt.* Sanctus Damaſus Papa: (g) *Princeps Apoſtolorum Petrus ſolus, & prę omnibus creditus eſt, atque percipere meruit à Rege Regum Chriſto Deo claues Regni Cælorum ad aperiendum fidelibus, & beneuolis hominibus.* Et Rabanus: (h) *In nouo teſtamento, Ordo Sacerdotalis à Petro cœpit: ipſi enim Primo datus eſt Pontificatus in Eccleſia Chriſti.* Concludamus ergo, quod prius incæpi-

(a) *Homil vlt.ſup.Ioan tom.3.* (b) *Tom 2. lib.4 Epiſt.32.ad Maurit. Auguſt.* (c) *Lib.6 ſup.Luc c.10 11.* (d) *Tom.4 lib. de qui noui. & vet.t ſtam q.75.* (e) *Tom 7 Comment in Matth.* (f) *Sup cap.16. Matth.* (g) *Epiſt.2.* (h) *Lib. de Conſtit.Cler c.14.*

pimus, aſſerentes Beatum Petrum Apoſtolum, omniumq; Apoſtolorum Principem, fuiſſe à Chriſto conſtitutum in terris ſuum Vicarium, & vbi aliquem Apoſtolorum ſuper quaſdam particulares Eccleſias incumbere cura fuit, ad ipſum Vniuerſalis Eccleſiæ, Ideſt Vniuerſarum Eccleſiarum localium prẹſidentia pertinebat, ſicut melius in ſequenti capite demonſtrabitur.

CAPVT III.

Solus Petrus, & non quilibet alius Apoſtolus, ſiue Paulus, fuit in Terris Chriſti Vicarius conſtitutus.

99 VNitas Corporis, capitis poſtulat vnitatem. Cum igitur Eccleſia ſit vnum Corpus, vnum caput habere neceſſe eſt, vnũque Rectorem; præcipuum quidem, ſupremum, & inuiſibilem Chriſtum Dominum; Viſibilem vero, ſub Chriſto Domino, ſolum Petrum eius Vicarium, & non alios: & ita etiam vnicum eius ſucceſſorem, docet Reſolutiſſimus Doctor *Ioannes Bachonius* (a) aſſerens contrarium eſſe hæreticum, vtpotè abiuratum in Concilio Lugdunenſi à Nũcijs Græcorum, tãquam quartus error, inter quadraginta eorum errores numeratus; *Quia conuenit*, proſequitur Reſolutiſſimus Doctor, *cum hæreſi, quam aſſeruerunt Marſilius, & Ioannes de Gandauo, videlicet, quod Beatus Petrus, nec plus fuit caput Eccleſiæ, quam quilibet aliorum Apoſtolorum, & hoc condemnatur, tanquam hæreticum per Dominum Ioannem XXII. in Conſtitutione, quæ incipit: Licet ſecundum Apoſtolum, &c.* Et hanc veritatem ſic ipſe probat ſequenti ratione.

Primò: (b) *Quia cui committitur cauſa fidei, & baptiſmatis, illi ſoli committitur vnitas dominij, iuxta illud: vnus Dominus, vna fides, vnum baptiſma*; Sed hæc ſoli Petro committitur; ergo ſolus Petrus eſt Chriſti Vicarius.

Se-

(a) *In 4. quæſt. 10. Prolog. art. 1.* (b) *Sup. q. quæſt. 11. Prolog. art. 4.*

Secundò; in ſingulari enim, proſequitur Bachonius. (a) Principi Apoſtolorum dicitur: *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram.* Item ſingulariter ei adjungitur: *Tibi dabo claues Regni Cœlorum.* Et iterum: (b) *Paſce agnos meos, paſce oues meas.* Atque iterum: *Tu es Cephas, quod interpretatur Caput.* Et Luc. cap. 5. Soli Petro etiam dicitur: *Duc in altum, & ipſe dixit alijs, qui cum eo erant, laxate retia veſtra in capturam.* Ergo ſingulariter Petrus fuit à Chriſto in terris eius Vicarius conſtitutus, & non alius, vel alij Apoſtoli. Antecedens probatur; quia, cui in ſpeciali, & ſingulari cõmiſſa eſt facultas, cum clauſula generali ſubſequente, is habet plenam commiſſionem Vicarialem, tanquam caput omnium, quibus omnibus nõ in ſpeciali, ſed tantum in generali committitur. Sed ſoli Petro ſpecialiter, & ſingulariter facta eſt commiſſio cum clauſula generali: *Quodcunque ligaueris ſuper terram, &c. Quodcumque ſolueris, &c.* Et cæteris Apoſtolis tãtum in generali dicitur: (c) *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, &c.* Et alibi: *Euntes docete, &c Vos eſtis ſal terræ, &c.* Ergo ſolus Petrus, cui ſingulariter dictum fuit: *Paſce agnos meos, paſce oues meas*, inſtitutus fuit à Chriſto ſuus Vicarius. Et eo magis, cum ipſi ſoli commiſſa fuerit à Chriſto cæterorum Apoſtolorum cura. (d) *Simon, Ego rogaui pro te, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos.* Vnde Auguſtinus ait: (e) *Dicit Chriſtus Petro, Ego rogaui pro te: quid ambigitur? pro Petro rogabat; pro Iacobo, et Ioanne non rogabat, vt de cæteris taceam. Manifeſtum eſt, in Petro omnes contineri, cum alio in loco dicat: Ego pro his rogo, quos dediſti mihi.* Ergo ſolus Petrus eſt Apoſtolorum Caput, & in terris Chriſti Vicarius. Huic veritati noſter Cyrillus Patriarcha Alexandrinus ſic adſtipulatur: *Sicut*

I Chri-

(a) *Matth. c. 16.* (b) *Ioan. c. 1.* (c) *Ioan. c. 20.* (d) *Luc. c. 22.* (e) *Tom. 4. de qu. nou. & antiq. teſt. q. 79.*

Digitized by Google

Chriſtus accepit à Patre ſceptrũ Eccleſiæ gẽtium, ex Iſrael egrediens, ſuper omnem principatum, & poteſtatem; ſic Petro *pleniſſimè commiſit, & nulli alij, quam* Petro, *Chriſtus quod ſuum eſt plenus, ſed ipſi ſoli dedit.*

101 Firmatur hæc veritas iterum ex S. Scriptura, quæ varijs in locis, ſemper principatum, & primatum ſoli Petro tribuit. Et primo ex illo Matthęi 10. *Duodecim autem Apoſtolorum nomina ſunt hæc: Primus Simon, qui dicitur* Petrus. Deinde ex illo Marci 5. *Et proſequutus eſt eum Simon, & qui cum eo erant.* Ex illo Lucæ 8. *Dixit* Petrus, *& qui cum illo erant.* Iterum ex illo Marci 16. *Dicite Diſcipulis eius, &* Petro. Iterum ex illo Matt. 16. *Vos autem quem me eſſe dicitis? Et reſpondens Simon Petrus dixit: Tu es Chriſtus filius Dei viui.* Ex Actibus Apoſtolorum 2. *Stans Petrus cum vndecim, leuauit vocem ſuam.* Et paulo poſt c. 15. *Dixerunt ad* Petrum, *& reliquos Apoſtolos.* Ac tandem: *Surgens Petrus dixit ad eos, &c.* Ex quibus teſtimonijs, omnes Sancti Patres Gręci, & Latini, ſine vlla differentia, Petri primatum colligũt; præſertim noſter Cyrillus Alexãdrinus, (*a*) ita inquiens. *Per vnum, qui præerat, omnes reſpondent.* Ratio eſt, inquit Chryſoſtomus, (*b*) *quia Petrus os Apoſtolorum, & vertex Collegij erat.* Quod etiam teſtatur ad Cornelium S. Cyprianus (*c*) Petrus, ait, *ſuper quem ædificata à Domino fuerat Eccleſia, vnus pro omnibus loquens, & Eccleſiæ voce reſpondens, ait: Domine ad quẽ ibimus?* Propterea tũ ſolus Petrus à Chriſto fuit baptizatus, cæteros verò Apoſtolos baptizauit Petrus: ſcribunt Nicephorus lib. 2. hiſtor. c. 3. & Euthymius in cap. 3. Ioannis; tum ſolus ordinatus Epiſcopus, reliqui autem Apoſtoli ab ipſo Petro, refert Cardinalis Turrecremata, quæ prima, & maxima granditas primatus Petri eſt: ſicut repetendo ſingula verba Sacræ Scripturæ ſuperius allata.

102 Secunda granditas pri-

(a) *Lib. 4. in Ioan. c. 18.* (b) *Homil. in Ioan.* (c) *Lib. 1. Epiſt. 3.*

primatus Petri, collatio clauium ſiue Cœleſtis, & terreſtris poteſtatis eſt: *Tibi dabo claues Regni Cœlorum*, ipſi ſoli Petro collata: (a) *paſce agnos meos, paſce oues meas*, & non alijs Apoſtolis, quamuis in vocatione Petrum præceſſerint. Vnde Ambroſius ait: (b) *Prior ſequutus Andreas Saluatorem, quam Petrus, & tamen primatum non accepit Andreas, ſed Petrus.*

103 Tertia granditas eſt, Confirmatio, ſiue roboratio fratrum, nulli Apoſtolorum, ſed ſoli Petro commiſſa: (c) *Et tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos.* Ac ſi Chriſtus ei diceret: Ego caput principale rogaui pro te, vt non deficiat fides tua, ſed potius confirmeris in ea; & tu loco mei Vicarius, ſiue caput omnium, ſimiliter fac, & confirmando fratres tuos, munus capitis exerce, ſicut iam te conſtitui, & omnes meos Diſcipulos in manus tuas tradidi: ſcribit Sanctus Ioannes Chryſoſtomus. (d) *Qui omnes habebat in manu: ad hunc enim dixit Chriſtus, & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos.*

104 Quarta granditas eſt, quia Scriptura loquitur de Petro abſolutè, tamquam de ſingulari, & primario Apoſtolorum capite: *Et proſequutus eſt eum Simon, & qui cum ipſo erant. Dixit Petrus, & qui cum illo erant. Petrus vero, & qui cum illo erãt.* Hæc autem Scripturæ phraſis, ſignificat Principem cum ſubditis, vt patet ex illo primo Regum 30. *Dauid, & Populus, qui erat cum eo*; prout apertè S. Ephrem Syrus ſic teſtatur: (e) *Sicut Moyſes ſocietatis illius, & coniunctionis hebræorum iuſſu Dei Princeps fuit; ita Petrus Eccleſiæ Chriſtianorum. Atque vt ille veteris, ſic hic noui teſtamenti Princeps.*

105 Quinta denique granditas, ex conuocatione Concilij pro electione Matthię futuri Apoſtoli, manifeſtè deſumitur. *Exurgens Petrus dixit, Viri fratres. Stans Petrus cum*

I 2 vnde-

(a) *Ioan. c. 1.* (b) *In c. 1. 2. Epiſt. ad Galat.* (b) *Luc. c. 22.* (c) *Comment. in cap. 21. Ioan.* (d) *Serm. de Tranſfigur. Dom.*

vndecim, leuauit vocem ſuam. Ex qua, poteſtas, & iuriſdictio collata ei à Chriſto fuit ab ipſo Petro in effectum demandata: & ideo Oecumenicus ait: (*a*) *Surgit Petrus, non Iacobus, vt is, cui præſidentia Diſcipulorum commiſſa erat. Neque vllus orationi Petri contradixit, ſed mox ad eius præceptum conſtituerunt, quos digniſſimos eo gradu exiſtimabant, vt vnum eorum Deus ipſe deſignaret.* Sylueira noſter vero, ita ſcribit: (*b*) *Maximè in præſenti prudentiam Sancti* Petri *laudat Diuus Chryſoſtomus, qui ad eligendum ſucceſſorem Iudæ in Apoſtolatu, alios vocat in conſilium, tum ob ſuam humilitatem, tum vt caput Eccleſiæ, cunctis daret exemplum, quod res ponderis magni, non ſunt determinandæ, niſi ex magno conſilio. Et ideo Sanctiſſimi Pontifices Romani, res magnas, & quæ ad fidem pertinẽt, non diffiniunt, niſi ex conſilio, ac decreto Epiſcoporum, ac grauiſſimorum Virorum.*

106 Ex quibus omnibus licèt ſolidè, ac tutè probatio noſtræ aſsertæ veritatis oriatur, eam nihilominus ſic iterum probat Rabbanus: (*c*) *Initiũ Sacerdotij Aaron fuit in veteri teſtamẽto, & Melchiſedech primo obtulit Sacrificium, & poſthac Abraham, vel poſt hunc Iſaac, & Iacob: legitur, & Noè altare ædificaſſe, & ſuper illud Domino holocauſtum obtuliſſe: ſed iſti ſpõtanea voluntate, non ſacerdotali auctoritate iſta fecerunt. In nouo teſtamento vero, poſt Chriſtũ, Ordo Sacerdotalis à* Petro *capit. Ipſi .n. primo datus eſt Pontificatus in Eccleſia Chriſti. Hic ergo ligãdi, atq; ſoluẽdi poteſtatẽ primus accepit, primuſq; ad fidem populum ſuæ prędicationis virtute adduxit.* Et doctiſs. Vualdenſis (*d*) ipſam ita obſignat. *Omnes Apoſtoli,* inquit, *Apoſtolatus honore, & poteſtate ſunt conſortes: vnus autem* Petrus *auctoritatis iuriſdictione Prælatus. Et ne nouum videretur quod dico, teſtatur antiquus Præſul Anacletus IV. quod Beatus Petrus ligandi, ſoluendique poteſtatẽ, pri-*

(a) *In c.1. actu. Apoſt.* (b) *In Act. Apoſt. c.1. qu.30.* (c) *Lib. de Inſtit. Cleric. c.4.* (d) *Tom.1. lib.2. art.1. c.2 n.4.*

primus à Domino accepit, primuſque ad fidem populum virtute ſuæ prædicationis adduxit. Cæteri verò Apoſtoli, cum eodem, pari conſortio honorem, & poteſtatem acceperunt, ipſum quoque Principem eorum eſſe voluerunt qui & iubente Domino, in toto orbe diſperſi, Euangelium prædicauerunt. Hæc ille. Ecce quod omnes Apoſtoli cum Petro *pari conſortio honorem nacti, Petro, quem ſuum principem eſſe volebant, fuerunt auctoritate ſubiecti. Beatus Hieronymus hanc ſententiam contra Iouinianum ſequutus: ſuper Petrum, inquit, fundatur Eccleſia . . . . . Propterea inter duodecim vnus eligitur, vt capite conſtituto, ſchiſmatis tolleretur occaſio. Hic dolet Vuitclephus, quia Petrum audit caput conſtitutum Eccleſiæ, ſed eo inuito, Petrus et caput eſt, et occaſio ſchiſmatis tollitur eo ipſo. Et ne vſurpet auctoritatem vnus ipſe eligitur ex duodecim; ſed à quo, niſi ab illo, qui dixit eiſdē: non vos me elegiſtis, ſed ego elegi vos?* Elegit *forſitan ipſe primo, et ad executionē auctoritatis, cæteri electum poſtea cōpellebant.* Hacterus Vualdenſis. Et ecce ſatis probata noſtra veritas, nempè quod ſolus Petrus, & non quilibet alius Apoſtolus, aut Paulus, fuit à Chriſto in terris eius Vicarius conſtitutus.

107 Et licet de Paulo præcisè nulla mentio habeatur, quia, excluſis Apoſtolis, etiam Paulus excluſus intelligitur; nihilominus talis veritas, ſequenti ratione ſic oſtēditur: Petrus tanquam Chriſti Vicarius, & Vniuerſalis Eccleſiæ Epiſcopus, plurima contulit Paulo; Ergo non potuit eſſe ſimul cum Paulo Romanus Pontifex. Quod autem Petrus plurima Paulo contulerit; manifeſtè patet, quia Paulus ipſe, tum ſolutionem inſtitutorum legalium à Petro petijt, vti ad Sāctum Leonē ſcribit Theodoretus: *Paulus, inquit, præco veritatis, tuba Sanctiſſimi Spiritus, ad magnum Petrum recurrit, vt ijs, qui Antiochiæ de legalibus inſtitutis contēdebant. ab ipſo adferret ſolutionem.* Tum confirmationem Euangelij, vt teſta-

tur

tur his verbis Sanctus Hieronymus: (a) *Paulum minimè habuiſſe ſecuritatem Euangelij prædicandi, niſi Petri ſententia fuiſſet roboratum.* Ergo Petrus tanquam Supremus Pontifex, plurima contulit Paulo, à quo vti totius Chriſtianitatis Epiſcopus, ſatis agnitus erat, ſcribit Ambroſius: Paulus in ſua Epiſtola, (b) *ſolum Petrum nominat, quia primatum ipſe acceperat ad fundandam Eccleſiam.* Et ideo ſolus Chriſti miniſter fuit Paulus, vt ipſemet in Epiſtola ſecunda ad Chorinthios c.5. teſtatur. *Pro Chriſto enim legatione fungimur.* Et cap. vndecimo (c) *Miniſtri Chriſti ſunt, & Ego.* Hinc Auguſtinus, *Claues à Deo accepſerũt, Petrus poteſtate iuriſdictionis, Paulus ſapientiæ, quia ſcilicet ſapientia, cæteros ſuperauit.*

108. Item ex hac alia ratione, veritas ipſa apertè patet. Quia non implicat, quod Petrus, fuerit ſimul in terris Chriſti Vicarius, & Romanus Pontifex: ſed implicat, quod in Eccleſia fuerint plura capita; Ergo ſolus Petrus fuit Chriſti Vicarius, & Romanus Pontifex. Maior probatur; quia Vicarius Chriſti, & Põtifex Romanus, non ſunt duæ res, ſed vna: nam Petrus conſecratus à Chriſto Epiſcopus totius Chriſtianitatis, ſibi Romanum Epiſcopatum nõ adiunxit, ſed potius ſua ſede ad ſydera eum exaltauit; eo modo, quo Summus Pontifex, ſimplicem aliquem Epiſcopatum, in Archiepiſcopatum, vel Patriarchalẽ ſedem tranſmutat; licet aliter ratione potentiæ. Ergo non implicat, quod Petrus Apoſtolus fuerit ſimul Chriſti Vicarius, & Romanus Pontifex. Implicat autem, quod in Eccleſia fuerint duo capita, cum de iure, & excluſo ſchiſmate: vnum Corpus myſticum, vnum Caput exigat; & eo magis Romana Eccleſia, cum eius Gubernium ſit Monarchicum, vnam Fidem doceat, vnum Baptiſma, vnũ Deum, & vnũ Dominum. Ergo ſolus Petrus fuit

(a) *Epiſt ad Auguſt. explicans verba Pauli. Veni autem Hieroſolym.* (b) *In epiſt. ad Galat. c. 2.* (c) *2. Corinth.*

fuit Chriſti Vicarius, & Romanus Pontifex, non autem Paulus; quia Paulus Epiſcopatum Romanum non accepit à Chriſto, cum ante ſuam Conuerſionẽ, perſecutor Eccleſiæ potius, quam eius Diſcipulus extiterit. Non ex cõceſſione Sancti Petri; quia vt docent Sancti Patres: Petrus vſque ad mortem Cathedram Romanam conſtanter tenuit. Non per electionem factam ab ipſo Apoſtolorum Principe, cum nulla reperiatur traditio, aut ſcriptura: Et propterea, quamuis Romanus Pontifex eamdem cum Petro habeat poteſtatem, cenſetur nõ poſſe ſibi aliquem in Coepiſcopum aſciſcere, *(a) & ſimul eſſe duo Pontifices.* Non à Romanis fidelibus ante Petri obitum, quia ſemper Petrus fuit eorum Epiſcopus: neque poſt eius mortem, quia in ſui locum Linus, poſt Linum, deinde Cletus, &c. fuit ſuffectus. Ergo nunquam Paulus fuit ſimul cum Petro Romanus Epiſcopus. Et eo fortius, cum pluralitas Epiſcoporum in vna Ciuitate, vel Eccleſia, tum menti Chriſti, tum ſenſui Eccleſiæ aduerſetur: Theophilus Raynaudus teſtatur. *(b) Nunquam niſi graſſante ſchiſmate, plures vſpiam Epiſcopi eiuſdem Ciuitatis fuiſſe leguntur. Nimirum, quia vt præmiſi, ſenſus Eccleſiæ ſemper tulit eam capitum particularis Eccleſiæ multitudinem, eſſe à Chriſti mente alienam. Quanto ergo magis in totius Eccleſiæ ſuprema præfectura, conſentanea ad Chriſti mentem, vnitas Rectoris, Chriſti Vicarij, eſt neceſſaria.*

109 Probant hanc veritatem plures Doctores, ſoli Petro Cathedram Romanam, ſine vlla mentione Pauli, tribuentes. Ita Diuus Gregorius *(c) Petrus ipſe ſublimauit ſedem, in qua etiam quieſcere, & præſentem vitam finire dignatus eſt.* Diuus verò Auguſtinus, Romanos Pontifices à Petro, vſque ad Anaſtaſium recenſens, nullam Pauli mentionem facit. *(d) Quanto certius,*

(a) *Bach. in 4. q. 10. Prol. art. 3.* (b) *Tract. contra Eccl. bicipit.* (c) *Epiſ. 37. ad Eulogium.* (d) *Tom. 2. Epiſt. epiſt. 164.*

tius, & verè ſalubritèr ab ipſo Petro figuram totius Eccleſiæ gerenti, Pontifices numeramus: Petro enim ſucceſſit Linus, Lino Clemens, &c. Eadem ferè verba habet Epiſcopus Maſſilienſis Cæffeteau, ita contra Marcum Antonium de Dominis, Archiapoſtatam, inquiens. (a) *Multi, qui catalogos Romanorum Pontificum contexunt à Petro, prætermiſſo Paulo, initium ducunt, ac demum ad Linum, Clementem, ac deinceps alios progrediuntur.* Verũ P. Diana ſcribit, (c) *quod licet Romana Eccleſia à duobus Apoſtolis dicatur fundata, eo quod Petrus primum, deinde Paulus Romanum Populum Chriſtiana fide imbuerint; at Epiſcopatus, tãtummodo apud Petrum manſit.* Non apud Paulum.

110 Supradictis Doctoribus, adſtipulantur Summi Pontifices, videlicet Pius II. in ſua Bulla, quæ incipit, *In minoribus, &c.* ita decernens: *Vnum eſſe Paſtorem, & omnium Epiſcoporum vnum Epiſcopum Romanum Præſulem Beati Petri ſucceſſorem.* Et Bonifacius VIII. in extrauagantĩ ſic ſtatuens: *Eccleſiæ vnius, & vnicæ vnum Corpus, vnum Caput, non duo capita, quaſi monſtrum: Chriſtus videlicet, Chriſti Vicarius Petrus, Petrique ſucceſſor.* Merito igitur in Accademia Louanienſi, per D. Steyaert, ad diem 23. Decembris, anni 1688. hæc propoſitio fuit defenſa: *Paulum Vrbis Romæ fuiſſe Epiſcopũ, certiſſimè falſum eſt.* Siquidẽ indeterminatæ Sedis Epiſcopus extitit, ſcribit Damianus, & Iſidorus teſtatur: (a) *Paulo cum cæteris Apoſtolis, nulla ſors propria traditur, eo, quod in omnibus magiſter, et Prædicator eligitur.* Cui adhæret ſupracitatus Epiſcopus Maſſilienſis Cæffeteau, ita ſcribens: (c) *Paulum, vtpotè gentium Apoſtolum diuinitùs conſtitutum, nulli certo loco fuiſſe adſtrictum.*

CA-

(a) *Tom. 2. lib. 4. c. 1. n. 8. & 11.* (b) *Lib. 1. folij Petri ſec. 3.* (c) *Lib. de ortu, & obit. SS. Patrum.* (d) *Ibid. ſup.*

Digitized by Google

CAPVT IV.

Cœleſtis poteſtas ligandi, atque ſoluendi Apoſtolo Petro diuinitus à Chriſto impartita, ad eius Succeſſores, nempè ad Pontifices Romanos tranſijt de iure diuino, ſaltem mediato.

111 LIcèt Chriſtus poteſtatem ligandi, atque ſoluendi, ita promiſerit Petro: *Tibi dabo claues Regni Cœlorum; & quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in Cœlis, & quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in Cœlis;* Ipſam tamen, nonniſi poſt ſuam Reſurrectionem, quando illi omnis poteſtas in Cœlo, & in terra donata fuit, his verbis tradidit ei: *Paſce Agnos meos, paſce oues meas;* Doctiſſimus Sylueira (*a*) teſtatur: *Dignitatem Pontificiæ Maieſtatis,* inquit, *promittit Chriſtus Petro, Tibi dabo claues Regni Cœlorum: nunc actualiter dat Pontificium honorem, paſce agnos meos. Per quos omnes fideles, ſeu credentes intelliguntur, cuiuſcunque ſint ætatis, ſexus, nationis, conditionis: ſiue iuuenes, ſiue ſenes, ſiuè viri, ſiuè mulieres, ſiuè Iudæi, ſiuè Græci, ſiuè diſcipuli, ſiuè magiſtri, omnes per agnos, & oues denotantur.* Hæc Sylueira. Conſtituto igitur à Chriſto in Paſtorem ſuarum ouium, & Eccleſiæ fundamẽtum, *Tu vocaberis Cephas,* Apoſtolo Petro: ſtatim cum in fidei Catholicę augmentum, tum in naſcentis Eccleſiæ firmitatem, Iudæis, & Græcis Hieroſolymis cõmorantibus, Ieſu Chriſti Euangelium ardenter per quinquennium, prædicare cœpit: Et interim ipſe ab Apoſtolo Paulo fuit viſus, ſicut ad Galatas ita teſtatur: (*b*) *Poſt annos tres veni Hieroſolymam videre Petrum.* Cæterum relinquens in fine quinquennij Iacobo minori Hieroſolymam, ſicut (*c*) Bernardus refert: *Iacobus vna Hieroſolyma contentus, Vniuer-*

K

(a) *Tom. 5. Euang. lib. 9. c. 7. q. 6.* (b) *Epiſt. c. 1.* (c) *Lib. 2. de conſid.*

Digitized by Google

uerſitatem Petro cedit. Antiochiam,(*a*)teſte *Euſebio*, deuenit; vbi fixa Epiſcopali ſede, tandiù in Ponto, Galatia, Cappadocia, Aſia, & Bithinia verbi Dei prædicationi ſe impendit, donec Hieroſolymam in die Azymorum rediens, ab Herodis ſatellitibus comprehenſus, in carcerem mittitur; ſed ab Angelo ex ipſo ereptus, relinquens etiam Antiochiam, Dei iuſſu vti *S. Marcellus*, Papa *Ambroſius*, & *Athanaſius* teſtantur; ad Romam ſimul cum ſuo Diſcipulo Marco Euangeliſta anno Chriſti 43. tandem acceſſit: ſicut etiam *cap. Rogamus quæſtione* 1. refert; & huic veritati Hieronymus ita adſtipulatur: *Simon Petrus filius Ionæ*, *Prouinciæ Galileæ*, *vico Bethſaida*, *Princeps Apoſtolorum, poſt Epiſcopatum Antiochenſis Eccleſiæ per ſeptem annos*, *& prædicationem diſperſionis eorum*, *qui de circũciſione crediderant*, *in* Ponto, *Galatia*, *Aſia*, *Cappadocia*, *& Bithinia; ſecũdo anno Claudij*, *ad expugnandum Simonem Magum pergit Romam*. Ita etiam Euſebius Cæſarienſis (*b*) habet: *In ipſis Claudij temporibus*, *Clementia diuina prouidentiæ*, *probatiſſimum omnium*, *& Apoſtolorum maximum fidei magnificentia*, *& virtutis merito primum*, *& Principem Petrum*, *ad Vrbem Romanam*, *velut aduerſus humani generis communem perniciem*, *repugnaturum deducit Ducem quendam*, *& magiſtrum militiæ ſuæ*, *ſcientem diuina prælia gerere*, *& virtutum caſtra ductare; Iſte adueniens ex Orientis partibus*, *vt Cæleſtis quidam negotiator*, *marcimonia diuini luminis aduenit*, *& ſalutaris prædicationis verbo*, *primus in Vrbe* Ro*mana Euangelij ſui clauibus ianuam Regni Cæleſtis aperuit*. De Marco autem talia ſcribit cap. 15. *Marcum eius diſcipulum precibus Romani exorant*, *vt ea*, *quæ verbo prædicabat*, *ad perpetuam eorum commonitionem habendam*, *ſcripturæ traderet: quo domi, foriſque in huiuſcemodi verbis meditationibus permanerent*, *nec prius*

ab

(a) *In Chron.* (b) *Hiſtor. Eccleſ. lib. 2. c. 14.*

ab obſecrando deſiſtunt, quam quod orauerant, impetrarent. Et hæc cauſa fuit ſcribēdi, quod ſecundum Marcum dicitur Euangelij.

112 Romę ergo Apoſtolus Petrus vna cum Euangeliſta Marco degens, huiuſmodi Diſcipuli ſui Euangelium comprobauit: ſcribit Hieronymus (a) *Legendum Eccleſijs ſua auctoritate comprobauit*: Simonem Magum deinde, teſte Auguſtino, *Vera omnipotẽtis Dei virtute deuicit et extinxit*. Ac Papiæ Epiſcopo Hierapolitæ primam ſuam Epiſtolam, vt teſtatur Euſebius (b) ſupracitatus, ſcripſit. Tandem ſua prædicatione, & auctoritate, ita ibi Sãctam Apoſtolicam ſedem erexit, & per annos vigintiquinque, vſque ad horam obitus ſui, indeſes gubernauit, & auxit; vt manifeſtè cæteris pateret, Eccleſiam illam, quam ſupra Cepham ædificandã Petro Chriſtus promiſerat, Sanctam Eccleſiam Catholicam, Apoſtolicam, Romanam omnino eſſe: Dei iuſſu ab ipſomet Petro, inquit Bellarminus (c) fundatam. Cui veritati ſic adſtipulatur Diuus Anacletus (d) Papa: *Sancta Romana, & Apoſtolica Eccleſia, non ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Domino Saluatore noſtro primatum obtinuit, ſicut ipſe Beato Petro Apoſtolo dixit, Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ Inferi non præualebunt aduerſus eam, & tibi dabo claues Regni Cælorum, & quodcunque ligaueris ſuper terram erit ligatum & in Cælis; & quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in Cælis*. Et ſequitur infrà: *Idem namque inter ſe Beati Apoſtoli ſtatuerunt, vt Epiſcopi ſingulorum gentium ſcirent, quis inter eos primus eſſet, quatenus ad eum potior eorum ſollicitudo pertineret. Nam et inter Beatos Apoſtolos quædam fuit diſcretio poteſtatis; et licet omnes Apoſtoli eſſent, Petro tamen à Domino conceſſum eſt, vt ipſi inter ſe ad ipſum voluerunt, vt reliquis omnibus*

(a) *Tom.1 de vit. Illuſtrib. c.8. lib. de hæreſib.* (b) *Ibid. c.15.* (c) *Lib. 1. Rom. Pont. c.12.* (d) *Lib. decret. Pont. lib.4.*

nibus præeſſet Apoſtolis, & Cephas; id eſt principium, & caput teneret Apoſtolatus, qui & eandem formam ſuis ſucceſſoribus, & reliquis Epiſcopis tenendam tradiderunt.

113 Iam iam denique proſpiciens mortem ſibi inſtantem *Petrus*, inquit Reſolutiſſimus Doctor Bachonius: (*a*) *Clementem ordinauit Succeſſorem in auribus totius Eccleſiæ*; & ita Cœleſtis Petri poteſtas ligandi, atque ſoluẽdi, in ſuos ſucceſſores iure optimo tranſijt; ſiquidem eadem neceſſitas, quæ fuit in primæuo naſcentis Eccleſiæ exordio, vt vnus in ipſa eſſet Supremus Chriſti Vicarius, & caput viſibile, iam nunc etiam militat. Ergo Petri poteſtas iure optimo ad ſuos ſucceſſores pertranſijt. Patet antecedens, quia Petrus non fuit electus à Chriſto Vicarius propter ſeipſum, ſed propter regimen ſuæ Eccleſiæ, quæ duratura eſt vſque in finem mundi; Ergo eadem gubernij neceſſitas quę tũc erat, manet, & militat iam ſemper.

114 Item hæc, & alia ratio pro tali militat veritate, videlicet, quia Eccleſia Catholica in ſui principio, non modo exigebat à Chriſto per influxum internum donorum gratiæ, & per externam directionem, quam itidem etiam nunc exigit gubernari. Sed non poteſt, Chriſto aſſumpto in Cęlum, per externam directionem nunc ipſa gubernari, niſi medio eius Vicario, capite viſibili; Ergo neceſſario ipſum exigit, tanquam Petri ſucceſſorem, in quem eius cœleſtis iuriſdictio, & auctoritas pertranſijt. Quod autem Eccleſia gubernetur per Chriſti Vicarium, tenet Vualdenſis (*b*) ita inquiens: *Secundum Diuinitatem Chriſtus nobiſcũ eſt, nec eget Vicario: ſecundum vero Humanitatem, præſens eſt nobis per eius Vicarium.*

115 Et denique ex Sacra Scriptura deſumitur, quod Aaron moriturus, per Moyſen Dei iuſſu, veſte Pontificali ſpoliatur, & nullus alius Pontifex ſubrogandus illa veſtitur, niſi Eleazar filius eius

(a) *In 4.q.10.Prol.art.3.* (b) *Tom.1.lib.2.art.3.c.12.n.1.*

Digitized by Google

eius, hac ratione, quia Præſbiter erat, & de ſemine Sacerdotali, inquit Auguſtinus. Sed Aaron primus Sacerdos veteris teſtamenti, teſte Vualdenſe (*a*) fuit figura Petri, poſt Chriſtum in lege Euangelica primi Sacerdotis. Ergo Petrus moriturus exuit ſe ſummi Pōtificij poteſtate, & hac in Pōtificem, & ſucceſſorem inſtituendum Clementem de ſemine Sacerdotali, videlicet Epiſcopum induit. Ergo poteſtas Petri, in ſuos ſucceſſores pertranſijt, nempè.

116 In Pontifices Romanos, inquit Reſolutiſſimus Doctor his verbis. (*b*) *Errāt ſecundi Græci negando primatum Romanæ Eccleſiæ. Et mirum eſt de hoc errore Græcorū. Nam ſub obedientia Romani Pontificis ſteterunt vſque ad Concilium Nicenum, quod fuit celebratum ſub Sylueſtro Papa, qui fuit Papa XXXII. ſed in primitiua Eccleſia ſub Anacleto III. Romano Pontifice ſtatim fuit quæſtio ſibi mota de primatibus in Eccleſia, & ipſe reſpondit, quod à Beato Petro Apoſtolo, & reliquis Apoſtolis & Beato Clemente conſtitutum fuit, quod præter Epiſcopos in Eccleſia Dei eſſent Primates, qui in quibuſdam locis Patriarchæ vocantur, ac Metropolitani, ſeu Archiepiſcopi. Sequitur ibi. Romana tamen Eccleſia, non ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Domino Saluatore omnium primatum obtinuit, ſicut Beato Petro dixit. Tu es Petrus, & ſuper hanc petram. Et quodcūque ligaueris ſuper terram, erit, &c. Maligni ergo negant primatum Romani Pontificis, qui tāto tempore ei obedierunt.* Hæc Bachonius. Quod veriſſimū eſſe oſtēditur hac ratione.

117 Petrus, vt refert S. Marcellus, (*c*) *Domino iubente, Antiochenam Eccleſiam, tranſtulit Romam.* Ad hoc, vt ibi magis proficere poſſet, teſtatur (*d*) Antherus. *Petrus Sanctus*, inquit, *Magiſter noſter, & Princeps Apoſtolorum, de Antiochia vtilitatis cauſa translatus eſt Romam; vt ibidem potius proficere poſſet.* Ergo ratione

(a) *Ibid. ſup. n.* 2. (b) *In* 4. *q.* 10. *Prol. art.* 1. (c) *Epiſt. Decret. Ad Epiſcop. Antioch. cap. vnico.* (d) *Epiſt. ad Epiſcop. Bætiæ, & Solit.*

Digitized by Google

tione talis fructus Chriſtus decreuit, vt eius Vicarius eſſet Pontifex Romanus. Antecedēs patet ex teſtimonio Marcelli, & Antheri Sanctorum Pontificum, quod nullatenus infirmari poteſt, ſi dicatur in cauſa propria, ambitione ductos, ita loquutos fuiſſe. Cum enim fuerunt ſanguine laureati, vitæ ſanctimonia præſtantes, & doctrina præclari, denegare aliquid, quantumuis minimum eorum auctoritati, temeritas magna eſſet. Conſequentia vero, nempe, quod Vicarius Chriſti ſit Pōtifex Romanus, patet, quia hoc, vti ſcribit Hieronymus, nullam repugnātiam, aut contradictionē dicit. (a) *Non altera Romanæ Vrbis Eccleſia*, inquit, *altera totius Orbis eſt, & Gallia, & Brittania, & Aphrica, & Perſis, et Oriens, & India, et omnes Barbaræ Nationes, vnū Chriſtum adorant, vnam regulam veritatis obſeruant. Si auctoritas quæritur, Orbis, maior eſt Vrbe: vbicumque fuerit Epiſcopus, ſiuè Romæ, ſiuè Eugubij ſiuè Conſtantinopoli, ſiuè Rhegij, ſiuè Alexandriæ, ſiuè Caphnis, eiuſdem eſt meriti, eiuſdem & Sacerdotij: potentia diuitiarum, & paupertatis humilitas: vel ſublimiorem, vel inferiorem Epiſcopum facit. Cęterum omnes Apoſtolorum Succeſſores ſunt.* Ergo nō implicat, quod Vicarius Chriſti ſit Epiſcopus Romæ, ad quem tranſijt Petri Apoſtoli poteſtas.

118 Quia licet hoc ex Sacra Scriptura expreſſius nō habeatur, habetur tamen ex antiqua traditione Apoſtoli Petri, ſummum Pontificatum, & Epiſcopatum Romanum, ſimul Clementi reſignantis, vt ipſemet Clemens in ſua Epiſtola ad Iacobum minorem Hieroſolimis ſcripta ſic teſtatur. (b) *Audite me fratres*, inquit Petrus, *& conſerui mei, quoniam ſicut edoctus ſum ab eo, qui miſit me Domino, & Magiſtro meo Ieſu Chriſto, dies mortis meæ inſtat: Clementem hunc Epiſcopum vobis ordino, cui ſoli, meæ prædicationis, & doctrinæ Cathedram trado: qui mihi ab ini-*

(a) *Epiſt. 44. ad Eugen.* (b) *In princ. lib. decret. Sum. Pont.*

initio vſque in finem Comes in omnibus fuit, & per hoc, veritatem totius meæ prædicationis agnouit: qui in omnibus tentationibus meis ſocius extitit, fideliter perſeuerans. Quē præ ceteris expertus ſum Deum colentem, homines diligentem, caſtum diſcendi, ſtudijs deditum, ſobrium, benignum, iuſtū, patientem, ſcientem ferre nonnullorū iniurias. Propter quod ipſi trado, mihi traditam à Deo poteſtatem ligandi, atque ſoluendi; vt de omnibus, de quibuſcunque decreuerit in terris, hoc decretum ſit et in Cœlis; ligabit enim quod ligari oportet, & ſoluet, quod expedit ſolui, tanquam, qui ad liquidum Eccleſiæ regulam nouerit. Hæc Clemens. Cuius eadem ferè verba habet etiam Hieronymus, (*a*) ita inquiens: *Beatus Petrus Apoſtolus, & Princeps Apoſtolorum Beatum Clementem Epiſcopum conſtituit, ei Cathedram, & Eccleſiam omnem diſponendam commiſit, dicens: Sicut mihi gubernanti tradita eſt à Domino Ieſu Chriſto ligandi, atque ſoluendi poteſtas: Ita tibi Ego committo, vt ordines diſpoſitores diuerſarum cauſarum, per quos actus Eccleſiaſtici profligentur, & tu minimum curis ſeculi deditus reperiaris, ſed ſolummodo ad orationem, & prædicare populo, vacare ſtude.* Ex quibus manifeſtè colligitur, quod Petrus Apoſtolus, Dei iuſſu, Romam miſſus: *Edoctus ab eo, qui miſit me*, Ad hoc, tum Cathedram Epiſcopatus Romani; *Me doctrinæ Cathedram*; tum Summum Pontificatum: *Ipſi trado, mihi traditam a Deo poteſtatem ligandi, atque ſoluendi*: Clementi trădidit; vt vnuſquiſque firmiter ſciat, Romanum Pontificem, tanquam legitimum Petri Apoſtoli ſucceſſorem, vtramque dignitatem aſsecutum eſse: ſicut noſter Vualdenſis (*b*) teſtatur: *Vna Romana ſedes duplici auctoritate coruſcat, Epiſcopalis ſcilicet illius loci, & Papalis in Orbe.*

119 Fauet huius celeberrimi

(a) *Ex Damaſ. lib. 1. de geſt. Rom. Pont.* (b) *Tom. 1. lib. 2. ar. 3. c. 41. n. 8.*

Digitized by Google

rimi ſcriptoris doctrinæ, tum Concilium Nicenum primũ, canone 39. ex Arabico, ſic in latinum translatum. *Ille, qui tenet ſedem Romæ, Caput, & Princeps eſt omnium Apoſtolorũ. Quandoquidem ipſe eſt primus ſicut Petrus, cui data eſt poteſtas in omnes Principes Chriſtianos, & omnes Populos eorum, vt ſit Vicarius Chriſti Domini noſtri ſuper cunctos Populos, & Vniuerſam Eccleſiam Chriſtianam.* Tum Concilium tertium Romanum, anno 501. celebratum, ita decernens. *Quia eius ſedi primum* Petri *Apoſtoli meritum, vel Principatus, deinde ſecuta iuſſione Domini, Conciliorum venerandorum auctoritas ſingularem in Eccleſijs tradidit poteſtatem.*

120 Adſtipulatur *Valentianus Tertius* Imperator, in Epiſtola ad Theodoſium Imperatorem anno 450. ſcripta, quæ extat in Concilio Chalcedonenſi, ſic: *Debemus dignitatem propriæ venerationis Beato* Petro *Apoſtolo intemeratam, & in noſtris temporibus conſeruare; quatenus Beatiſſimus Romanæ Ciuitatis Epiſcopus, cui Principatum Sacerdotij, ſuper omnes antiquitas cõtulit, locum habeat, & facultatem de fide, & Sacerdotibus iudicare.* Felix verò Præsbyter, à Cœleſtino Papa in Cõcilio Epheſino miſsus, fatetur ibi, Pontificem Romanum eſſe ordinarium Petri ſucceſsorẽ, ſic. *Diui* Petri, ait: (a) *Ordinarius ſucceſſor, & Vicarius Sanctus, Beatiſſimuſque* Papa, *& Epiſcopus noſter Cœleſtinus, nos ſuos pro ſe, quaſi Vicarios, ad hanc Synodum miſit.* Petrus tandem Chryſologus (b) ad Euthichen ſcribens, ſic perorat hanc veritatẽ. *Quæ à Beatiſſimo* Papa *Romanæ Ciuitatis præſcripta ſunt, obedienter attendas: Quoniam Beatus Petrus, qui in propria ſede viuit, & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem. Nos enim pro ſtudio fidei, extra conſenſum* Romanæ *Ciuitatis Epiſcopi, cauſas audire non poſſumus.*

121 Talem denique ſucceſſionem Summi Pontificatus

(a) *Tom. 2. Concil. Epheſin. c. 16.* (b) *In Epiſt. miſſ.*

tus Petri in Epiſcopum Romanum, eſſe de iure diuino, ſaltem mediato, non autem de iure humano, probat tam noſter Reſolutiſſimus Doctor, (*a*)verbis ſupracitatis: R*omana namque Eccleſia*, *non ab Apoſtolis*, *ſed ab ipſo Domino Saluatore*, *omnium primatum obtinuit*; quam apertè docent ſapientiſſimi Viri Sacri Ordinis Prædicatorum, videlicet Turrecremata, Caietanus, Valentia, & Melchior Canus apertè docent.Ex Carmelitis verò ſequentibus Bachonium, (*b*) *Maraſcha*, *Zagaglia*, *Lezana* tom.3. de fide, & *Vualdenſis* contra Vuitclephum, & etiam

122 Manifeſtè patet ex auctoritate ſupracitata Diuorum *Marcelli*, *Antheri*,*et Clementis* Summorum Pontificũ aſſerentium, Petrum Apoſtolum, ex decreto, & voluntate Chriſti, Papatum cum Epiſcopatu Romano coniunxiſſe: ſicut etiam in Sermone SS.Apoſtolorum Petri, & Pauli id tenet *Sanctus Leo*, *et Innocentius Tertius* tuetur. Ergo talis coniunctio, ſiue ſucceſſio eſt de iure diuino ſaltē mediato. Probatur hæc conſequentia: quia ſi per ſolam auctoritatem Pontificiam talis coniunctio facta eſſet ab Apoſtolo Petro præcisè, & non de mandato Chriſti; poſſet alterius Pontificis auctoritate mutari, vel in Concilijs aliquando ipſa mutatio tentata eſſet. Sed ſemper ſic obſeruata,& continuata fuit; Ergo non alia ratione, niſi quia habebatur de iure diuino. Nam ſi prima inſtitutio Summi Pontificatus à ſolo Chriſto fuit facta, ita talis coniunctio Supremi Pontificatus cum Epiſcopatu Romano, decuit etiam ab ipſo fieri. Conſule *Roffenſem*, *Echium*, *Pighium*, cæteroſq; alios Doctores de hac materia fuſius tractantes.

L CA-

(a) *In 4.qu.*10 *Prol.art.*3. (b) *Tract.*1.*diſp.*8.*q u.*5. (c) *Cap.per Venerab.qu.filij ſint legitimi.*

CAPVT V.

Electio Epiſcopi Romani in legitimum Petri ſucceſſorem, eſt de iure diuino mediato, et omnino pertinet ad Cardinales.

123 ET quidem de iure diuino eſſe, & pertinere ad Cardinales Reſolutiſſimus Bachonius (*a*) ſic docet: *Petrus Clementem ordinauit ſucceſſorem in auribus totius Eccleſiæ, et per conſequens, cum hoc Eccleſiæ placuit, fuit canonicè electus electione, quæ vocatur inſpiratio Spiritus Sācti.* Ex quibus verbis per ly *Inſpiratio Spiritus Sancti*, clarè intelligitur electionem Epiſcopi Romani in Summum Pontificem eſſe de iure diuino, nempè à Spiritu Sancto traditam eſſe facultatem *auribus Eccleſiæ*, eligendi Summum Pontificem; ſiquidem aures Eccleſiæ erant Petri fratres; ex quibus intelligitur, electionem Chriſti Vicarij, non modo eſse de iure diuino mediato, verum & ad ipſos Petri conſortes pertinere.

124 Confirmatur, inquit Bachonius, (*b*) *Ex regiſtro Romanorum Pontificum, cap. 1. vbi habetur, quod Petrus dixit; Hunc vobis ordino Epiſcopum, cui ſoli mea doctrina Cathedram trado.... Et etiam ipſi trado à Domino mihi traditam poteſtatem ligandi, & ſoluendi. Et in eodem regiſtro ſequitur folio primo. Quod Petrus regulam regendi omnes illi tradidit, Laicos, Diaconos, Presbyteros, & Epiſcopos, §. Veruntamen; §. Breuiter, vſq; in folium tertium. Deinde collationem, ſiuè prædicationem fecit, concludendo. Vos chariſſimi Fratres, huic, qui præſidet vobis, & omnibus, obedite, &c. & cum hoc dixiſſet, in medio coram omnibus manus illi impoſuit, & in cathedra ſua ſedere compulit.* Sed Petrus, vt teſtatur ipſemet Electus, nempè Clemens, hoc fecit, (*c*) *edoctus ab eo, qui miſit me*. Ergo ele-

(a) *In 4. quæſt. 10. Prol. art. 3.* (b) *Sup. art. 3.* (c) *Ibid. ſup. cap. præcedent.*

Digitized by Google

electio Epiſcopi Romani in legitimum Petri ſucceſſorem, tum eſt de iure Diuino mediato, tum pertinet etiam ad fratres Petri, nempè ad Cardinales, vt perdoctè in ipſo articulo tertio probat Reſolutiſſimus Doctor, aſſerens *fuiſſe ordinationem Chriſti, nã Petrus à Chriſto, & per electionem Apoſtolorum fuit inſtitutus in forma electionis in futurum, diſt.* 12. *cap. ſacroſancta*, §. *inter beatos Apoſtolos*. Hactenus Bachonius, qui articulo ſequenti narrat, quare Cardinales dicantur Cardinales, & ita reſpondit. *Quia ſicut cardine oſtium regitur, ſic Papa auctoritate omnes Eccleſiæ reguntur. Igitur eadem ratione, cum Papa facto conſilio fratrum ſuorum Romanam rexerit, & regat Eccleſiam, fratres illi Cardinales dicendi ſunt.* Ita Bachonius.

125 Patet veritas hæc clarius ex Sacra Scriptura, vbi Deus immediatè per ſemetipſum creauit primum Hominem, primum Leonem, primũ Equum, & ſimilia. Facultatem propagationis horum deinde eidem homini, leoni, & equo commiſit. Et vt ad politicam deſcendamus: notum eſt omnibus, quod Deus primas tabulas legis tantum ſua manu cõfixit: ipſis autem fractis, ſecundas tabulas minime reddidit, ſed iuſſit Moyſi, vt illas inſtar priorum excideret; Sicque in veteri teſtamento Aaron tantum in germine virgæ primum Sacerdotem Deus elegit: *Eleazarum* verò, per ſucceſſionem carnis. Et in nouo teſtamento, Chriſtus duodecim Apoſtolos immediatè per ſemetipſum elegit; Matthiam vero, & ſeptem Diaconos, non niſi mediatè per Apoſtolos; ſicut *Paulũ, & Barnabam*, non quidem ſecundũ carnem, ſed ſecundum mentis decretum elegit: quia tranſlato Sacerdotio carnis in ſpiritum, legis translatio etiam eſſet de electione carnis in electionem ſpiritus. Cumque Chriſtus immediatè per ſe in ſuum primum Vicarium Petrum elegerit, Succeſſoris eiusdem electio, mediatè (a) ſicut

(a) *Lib. decret. Pontif. extra indic.*

ſicut ſcribit Nicolaus Tertius Chriſto *ipſo inſpectore* per Petri fratres debet fieri; quod idem eſt de iure Diuino mediato, & per Cardinales; quod autem electio Summi Pontificis deceat fieri per Cardinales, probatur, quia in lege Euangelica Cardinales propter ſeptuaginta duos Chriſti Diſcipulos in ſibi fratres ſecundum ius diuinum à Summo Pontifice ſunt electi propter Leuiticos. In lege autem veteri, propter Leuiticos Sacerdotes, in ſua Bulla, quæ incipit, *non mediocri, &c. cap. per Venerabilẽ*, Eugen. IV. teſtatur, cui adhærent Vualdenſis, *tom. 3. verb. Cardin. nu.* 2. & Turrecremata *lib.* 1. *de Eccleſ. cap.* 8.

126 Vgo verò, hanc aliã rationem adducit: (*a*) *Quia Sedes Apoſtolica cunctis in orbe terrarum præfertur Eccleſÿs, atque ſuper ſe Metropolitanum habere non poteſt, ideo Cardinales Epiſcopi, Metropolitani vice funguntur, qui videlicet, electum Antiſtitem, ad Apoſtolici culminis apicem prouehunt.* Ergo electio Summi Pontificis de iure diuino mediato pertinet ad Cardinales, qui mẽbra, & pars Papæ à Moneta (*b*) dicuntur: propterea ſimul cum Papa vnum Corpus myſticum faciunt; & ob hinc, inter ſeipſos, non modo reperitur ſimplex vnitas, verum & vti ſcribit *Ioãnes Andreas*, (*c*) intercedit etiam veluti quædam identitas. Ex quo

127 Eccleſia Dei vna dicitur, cum vnum Caput viſibile, ſcilicet Chriſti Vicariũ in ſe contineat. Et ſicut Regnum ab vno Rege dicitur; Ciuitas ab vno Gubernatore: Familia ab vno Patre, & Grex ab vno Paſtore; ita Eccleſia ab vno Rege, Gubernatore, Patre, & Paſtore, vna dicitur, de cuius vnitate Dominus per Ezechielem dicit: (*d*) *Faciam eos in gentem vnam, & Rex vnus erit in omnibus imperans, Paſtor erit vnus eorũ.* Quæ vnitas ſic in definiendis rebus fidei à principio naſcẽtis

(a) *Lib. de Sacram. p.* 3. *c.* 14. (b) *Lib. de decim. c.* 9. *q.* 3. *n.* 14. (c) *Cap. requiſiſti n.* 12. (d) *Cap.* 37.

Digitized by Google

tis Eccleſiæ huc vſque perſeuerauit ſingulariter, vt cum à Petro Apoſtolo, vſque in preſentem Sanctiſſimum Dominum noſtrum Innocẽtium XII; biſcentum quadragintaſeptem extent Pontifices, ſẽper vnus ſpiritus fuit in eis, vnaque in declarandis dogmatibus fidei coherẽtia: nulla vnquam contrarietas, aut diſcrepantia interceſſit, ſed ſumma ſemper conſonantia, veluti ſi vno ore, aut lingua loquerentur: propterea ait Auguſtinus. (a) *Qui volunt vnam linguam, veniant ad Eccleſiam, quia in diuerſitate linguarum carnis, vna eſt lingua in fide cordis.*

128 Cum igitur non ſit vnum Caput inter Hereticos, nec vna Eccleſia eſſe poteſt, ſed multiplices Sectæ, & diuerſæ, quas vnuſquiſque pro capite ſuo cogitat, & format, ideo non vna lingua in vnitate fidei, ſed multiplices reperiuntur; quibus, vt teſtatur Nicolaus Selneccerus Lutheranus, (b) diuerſa narrans. *De publica diſcordia in Eccleſia Lutherana*, inquit, *non eſt, quod interroges.* Chimerus verò Proteſtans (c) ſic ait: *Non dabis mihi certè duos tractus, nec ſcio duas Ciuitates in Germania per õnia cõſẽſiẽtes inter ſe de Religione, & Dogmatibus. Aliter Vuiſiẽberga, multa ſeruãtur, & credũtur. Aliter Ienæ, aliter Norimbergæ, aliter Auguſtæ, aliter Argentinæ, aliter Lypſiæ, aliter Tubingæ, aliter Magdeburgi, aliter in Vandalis, & maritimis Ciuitatibus, aliter in Pruſſia, atque ibi non vbique eodem modo, ſicut & in Saxonia, & apud Heluetias: Aliter Genouæ, aliter Tiguri.* Hacque diuerſitate linguarũ vaticiniũ Iſaiæ *c.* 19. ad effectum demandant. *Concurrere faciam Ægyptios aduerſus Ægyptios, & pugnabit vir contra fratrem ſuum, & Ciuitas aduerſus Ciuitatem, et Regnum aduerſus* Regnum, *et dirumpetur Spiritus Ægypti in viſceribus ſuis, et conſilium eius præcipitabo.* Rectè, ſubiungit Sylueira, (*d*) *per Ægy-*

(a) *In enarr. pſalm.* 74. (b) *In pſal.* 131. (c) *Lib. Colloquior. lib.* 1. *alt. colloc.* (d) *Opuſc.* 2. *reſol.* 30. *q.* 2.

Ægyptios, qui tenebras importãt, Heretici interpretantur, qui in idenſiſſimis errorum, et peruerſitatum tenebris verſantur. Eccleſia vero Dei cum ſit vna, vnum Caput viſibile in ſe habet, & per conſequens vnum os, & linguam vnam qua (*a*) *honorificatur Deus, et Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti; Eo quod multitudini credentium cor vnum, et anima vna erat. In huius ergo naturæ ſortem*, inquit Clemens Alexandrinus, (*b*) *coaptatur Eccleſia, quia eſt vna, quam conantur hæreſes in multas ſcindere*. Baſilius: (*c*) *ſcindi in partes Iudæorum eſt. Eccleſia vero Dei tunicam inconſutilem deſuper incontextam adepta, quæ à militibus, ne ſcinderetur, cõſeruata eſt*. Hinc teſte S. Cypriano: (*d*) *Eccleſia vna eſt, in multitudinem latius incremento fæcunditatis extenſa: quo modo ſolis radij multi, ſed lumẽ vnum, et rami arboris multi, ſed robur vnum tenaci radice fundatum: et cum de fonte vno, riui plurimi defluunt, numeroſitas licet diffuſa videatur exundantis copiæ largitate, vnitas tamen ſeruatur in origine*. Propterea ſcribit Cyrillus noſter Hieroſolymitanus: (*e*) *Si fortè veneris in Ciuitates, non quæras ſimpliciter vbi ſit Eccleſia, ſed, vbi Catholica Eccleſia: hoc enim proprium nomen eſt Sanctę huius, et matris omnium noſtrũ, quæ eſt Sponſa Domini noſtri Ieſu Chriſti, Vnigeniti filij Dei*. Hæc Cyrillus, cuius verba adamuſſim pernotare pro *Notis vera Eccleſiæ*, incongruum non eſt: etenim primò ſic ait: *Hoc enim proprium nomen eſt Sanctæ huius matris omnium noſtrum*.

129 Sanctam vocat Eccleſiam, & quidem iure optimo, quia *Sancta eſt*, cum Sanctus Sanctorum ſit eius Caput: vnde Dauid ait, (*f*) *Sanctificauit Dominus Tabernaculum ſuum*. Et alibi: *Domum tuam Domine decet Sanctitudo*. Et hinc eſt, quod eius Popu-

(a) *Ad Rom. cap.* 15, *Act. cap.* 4. (b) *Lib.* 7. *Stromatum.* (c) *Orat. in Mamunt. Martyr.* (d) *Lib. de Vnit. Eccl.* (e) *Lib. Cathechiſm.* 18. *illumin.* (f) *Pſalm.* 92.

pulus vocatur à Petro,(a)*Vas Genus electum, Gens ſancta*; à Paulo vero,(b)*Sanctificati,& Sancti*, ſicut nuncupauit Corinthios. Nec mirum cuiquã videri debet, Eccleſiam dici Sanctam, tametſi multos peccatores contineat. Præcipua enim eius membra Sancta ſunt, ſcilicet Angeli, & Sancti, qui in Cœlis ſunt,& Deo fruuntur; aut in Purgatorio expiantur: & iuſti homines, quos ſinu ſuo fouet in Terris; quamuis ab omni peccato nõ ſint immunes, à grauioribus tamen peccatis liberi ſunt, ac mortalium criminum expertes, quæ ſola gratiæ,charitati, ſanctimoniæ, ſine qua nemo videbit Deum,capitaliter aduerſantur. Malorum autem criminibus ipſa non maculatur, cum eis non conſentiat, quinimmo illa reprehendat, dãnet,corrigat, ſanctis adhortationibus,exemplis, & diſciplina. Dicitur etiam Sancta Eccleſia, ratione ſpiritus, qui ad inſtar cordis manet in ipſa, *& manebit in æternum*. Vnde quilibet Chriſtianus poteſt ſupplicans Deum, ita ei dicere cum Propheta: *Cuſtodi animam meam, quoniam ſanctus ſum.* Et hac de cauſa Auguſtinus ait; (c) *Audeat & Corpus Chriſti, audeat, & vnus ille homo clamans à finibus terræ, cùm capite ſuo, & ſub capite ſuo dicere, quoniam Sanctus ſum. Accepit enim gratiam ſanctitatis, gratiam baptiſmi, & remiſſionis peccatorum. Et hæc quidem fuiſtis, enumerans multa peccata, ait Apoſtolus: ſed abluti eſtis, ſed sãctificati eſtis. Si ergo ſanctificatos dicit, dicat & vnuſquiſq; fidelium, Sanctus ſum. Non eſt iſta ſuperbia elati, ſed confeſſio non ingrati. Si dixeris ex te eſſe Sanctum, ſuperbus es. Dic ergo Deo tuo: ſanctus ſum, ſanctificaſti me.* Merito igitur Sancta vocatur Eccleſia; ſed quale nomen ipſi proprium eſt? hoc proſequitur Cyrillus, nempè,

130 *Catholicæ Eccleſiæ*, quod verum eſt; quia vt teſtatur Sanctus Pancianus: (d) No-

(a) *Epiſ* 1.c.2. (b)1.*Epiſt.ad Corinth.c.*1. & 3. (c) *In enar. in pſal.* 85 (d)*Epiſt. ad Simpron.*

Digitized by Google

Nomen hoc non eſt ab homine mutuatum, quod per ſecula tanta non cecidit. Catholicum iſtud, nec Marcionem, nec Apellem, nec Montanum ſonat, nec Hæreticos ſumit Authores. Eſt autem vox illa *Catholica*, ab origine Græca, ideſt *Vniuerſalis*, cum Eccleſia non ſit alligata vni familiæ, ſicut fuit lex antiqua; *ſed idem Dominus omnium, qui inuocant illum*. Siuè ſint Indi, ſiuè Perſi, aut Æthiopes. Propterea quando promulgata fuit lex Euangelica aderant *in Ieruſalem Viri, ex omni natione, quæ ſub Cęlo eſt*. Vnde Cyprianus, (*a*) qui vix ſeculo ſecundo poſt Chriſtum claruit, *Eccleſia Domini luce perfuſa*, ſcribit, *per Orbem totum radios ſuos porrigit*. Et ideo, *vbicunque ieris*, ſubiungit Chryſoſtomus, (*b*) *ad Indos, ad Mauros, ad Brittanos, ad Hiſpanos, vſque ad vltimum finem terrarum, inuenies: In principio erat Verbum, & vniuerſa Religione plena*. Siquidem apud omnes quatuor Mundi partes, ac etiam apud eius remotiſſimas nationes, Græcas, Armenas, Sinas, Indas, Tartaras, Perſas, Æthiopes, Turcas, Braxilias, & Mexicanas, tantum vna fides Romana colitur, & in his locis omnibus, Templa, Altaria, Monaſteria, Imagines Chriſti, & aliorum Sanctorum, quæ mirificè venerantur, Romano more ſunt; ſic etiam Miſſa celebratur, adminiſtrantur Sacramenta, & doctrina Romanæ Eccleſiæ obſeruatur; eo quod, vt ait Chryſoſtomus: (*c*) *Et Reges, & Principes, & Milites, & Prçſides, & Serui, & Liberi, & Idiotæ, & Sapientes, & Inſipientes, & Barbari, & reliqua hominum genera, ac terræ omnes, quas ſol ſpectat, ad hoc nomen currunt, vt adorent*. Quia ergo, proſequitur Cyrillus: (*d*) *Per vniuerſum orbem terrarũ Eccleſia diffuſa eſt, vocatur Catholica*; & etiam

131 *Apoſtolica*, ad hoc, vt à Sectis, & Conuenticulis Hæreticorum diſtingueretur; Etenim ob hanc cauſam in Sym-

(a) *Lib. de vnit. Eccl.* (b) *Homil. 1. de Pentec.* (c) *Homil. quod Chriſ.* (d) *Ibid. Cathec. 18.*

Symbolo Concilij Conſtantinopolitani, *Vna Sancta, & Apoſtolica Eccleſia*, dicta fuit, quæ appellatio data erat ei antea, nempè à Concilio Niceno, Theodoretus (*a*) teſtatur: vtpotè quæ ab Apoſtolis, eorum doctrina, & ſanguine, vti ſcribit Doct. Gētiū, (*b*) erat fundata; *Superædificati ſuper fundamentum Apoſtolorū*. Propterea Hieronymus c.9. contra Luciferianos, ait: *In illa Eccleſia permanendū eſt, quæ ab Apoſtolis fundata, vſq; ad hūc diem durat*. Quia cæteræ Eccleſiæ non Apoſtolicæ, Eccleſiæ non ſunt, ſed potius Conuenticulæ Hæreticorum, inquit (*c*) Cyprianus: *Nouatianus*, ait, *In Eccleſia non eſt, nec Epiſcopus computari poteſt, qui Euangelica, & Apoſtolica traditione contempta, nemini ſuccedens, à ſeipſo ortus eſt. Euoluant ordinem ſuorum Epiſcoporum*, exclamat Tertullianus: (*d*) *ita per ſucceſſiones ab initio decurrentem, vt primus ille Epiſcopus, aliquem ex Apoſtolis, vel ex Apoſtolicis viris, qui tamen cum Apoſtolis perſeuerauerint, habuerint Auctorem, & Anteceſſorem: Hoc enim modo Eccleſiæ Apoſtolicæ cenſus ſuos deferunt*. Et hanc ſucceſſionem Apoſtolicam ita exaltat S. Irenæus, (*e*) vt veræ fidei, & Eccleſiæ cognitionem ab ea pendere exiſtimet. *Vbi igitur*, ſcribit, *Chariſmata Domini poſita ſunt, ibi diſcere oportet veritatem apud quos eſt, ea, quæ eſt ab Apoſtolis ſucceſſio*. Sed Chariſmata Domini poſita ſunt penès Eccleſiam; Ergo iure optimo ipſa dicitur, Vna Sancta Eccleſia, Catholica, Apoſtolica.

132 *Romana*, quia teſte Irenæo, (*f*) *ad ipſam Romanam Eccleſiam propter potentiorem principalitatem neceſſe eſt conuenire omnem Eccleſiam, hoc eſt eos, qui ſunt vndique fideles, in qua ſemper conſeruata eſt ea, quæ ab Apoſtolis eſt traditio*. Cui, & ſoli, inquit Optatus Mileuitanus, tāquam capiti omnium Eccleſiarum, primatum, & ſedem Petri, ad hoc Dominus conM tule-

(a) *Lib.1.Hiſt.c.9. & 12.* (b) *Ad Epheſ.2.* (c) *Epiſt.27.* (d) *Lib.de præſcr.c.32.* (e) *Lib.4.in Epiſ.ad Epheſ.c.20.* (f) *Lib.3.aduer.Hereſes*

tulerit, vt in ipſa firmiter ſua vice permaneret Apoſtolus: (a) *Negari non poſſe*, inquit, *quia in Vrbe Roma a Petro ſit collata Cathedra Epiſcopalis, in qua vna Cathedra, vnitas ab omnibus ſeruetur*. Et hoc factum fuit omni iure, ſubiungit Auguſtinus, (b) quia *Cum aliæ Eccleſiæ, quibus Apoſtoli præfuerunt, defecerint à fide, hæc ſola Sancta Apoſtolica Eccleſia Romana mater omnium Eccleſiarum Chriſti per Omnipotentis Dei gratiam, à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erraſſe, nec hæreticis prauitatibus umquam deprauanda decubuiſſe probatur, ſed quam ab exordio fidei Chriſtianæ normam ab ipſis Apoſtolis accepit, in ea ſemper illibata permanſit.* Nam in quatuor Patriarchalibus Eccleſijs Orientis, ſederunt Hæretici, videlicet in Conſtantinopolitana, Macedonius, Neſtorius, Sergius, alijque quamplures, quos Ichonomachi Imperatores conſtituerunt. In Antiochena ſedit Paulus Samoſatenus, Elalius, & reliqui. In Alexandrina vero, Georgius Cappadox, Lucius, Dioſcorus, & cæteri. Tandem in Hieroſolymitana ſedit Saluſtius, Arſenius, Heraclius, &c. Et ita per varias Dei Eccleſias multi alij Hæretici inſurrexerunt, à Paulo iam in Spiritu præuiſi: *Ego ſcio quoniam intrabunt poſt diſceſſionem meam lupi rapaces in vos, non parcentes Gregi.* In Romana autem Eccleſia, nullus ſedit Hæreticus, & ideò ſi aliæ defecerunt, ipſa nunquam defecit, quia ſic ei promiſerat Chriſtus. *Ego autem oraui pro te, vt non deficiat fides tua.* Nec obſtat, quod Petri Nauicula fuerit aliquando à cõtrarijs ventis, videlicet ab Antipapis agitata, quia iſti nõ fuerunt à tota Eccleſia recepti, imo potius Eccleſia ipſa reclamante, fuerunt depoſiti, & parum perdurarunt. Verus tamen Romanus Pontifex, legitimus Chriſti Vicarius, & Petri ſucceſſor, continuo durauit in Sancta Catholica, Apoſtolica, & Romana Eccleſia.

CA-

(a) *Lib.1.aduerſ.Parmin.* (b) *Epiſt.162.d.11.diſt.24.*

CAPVT VI.

Epiſcopus Romanus à Cardinalibus in Petri Apoſtoli ſucceſſorem canonicè electus, eſt verus Summus Pontifex totius Vrbis, & Orbis.

133 CVm pro comperto habeatur, quod vnaquæque res à priori, vel à poſteriori demõſtretur; & ſatis à priori, nempè ex iure diuino, ſiue ex Chriſti inſtitutione à nobis probatũ ſit: Romanũ Epiſcopum, ſtatim à Cardinalibus in Petri Apoſtoli ſucceſſorem canonicè electum, in terris eſſe legitimũ Vicarium Chriſti: Vt veritas hæc à poſteriori, videlicet ab effectu etiam pateat; munus poteſtatis ligandi, atque ſoluendi ab ipſo Electo Romano Pontifice, vti vero Chriſti Vicario illicò in toto terrarum Orbe exercitatum, obedientiamq; illi, tanquam legitimo Petri ſucceſſori, à fidelibus præſtitam, veluti rationem potiſſimam, operepretium duximus, hic eſſe recenſendam; cum eam Reſolutiſſimus Doctor talem contra errores Græcorum agnoſcat, ita inquiens: (a) *Errant ſecundo Græci, negando Primatum Romanæ Eccleſiæ, & mirum eſt de hoc errore, nam ſub obedientia Romani Pontificis, ſteterunt vſque ad Concilium Nicenum, quod fuit celebratum ſub Syluestro Papa.* Vnde à Lino, qui fuit poſt Petrum, vſque ad Syluestrum pluſquam tercentum anni decurrerunt, in quibus Pontifices Romani prçuio exercitio poteſtatis ligandi, atque ſoluendi, legitimos Petri Apoſtoli ſucceſſores, in toto terrarũ orbe ſe demonſtrarunt. Et primo Euariſtus; qui anno 110. poſt Chriſtum natũ, Petri Cathedram aſcendens, vt cæteri apertè ſcirent, ipſum, auctoritatem Petri Apoſtoli originalem habere, ſic ſua Epiſtola talem ſupremã poteſtatem ſuper omnes partes Græciæ exercuit: (b) *Euariſtus Vrbis Romæ Epiſcopus omni-*

M 2

(a) *In 4.q.10.Prol.art.1.* (b) *Decret.ſuo 2.*

Digitized by Google

omnibus per Ægyptum in Domino conglutinatis fratribus in Domino ſalutem. Intus verò: *Sicut vir non debet adulterare Vxorem ſuam, ita nec Epiſcopus Eccleſiã ſuã, ideſt vt illã dimittat, ad quam ſacratus eſt, abſque ineuitabili neceſſitate, aut Apoſtolica mutatione, vt alteri ſe ambitus cauſa coniungat*. Ecce quod tanquam omnium Supremus Põtifex Epiſcopis Ægyptijs mãdat, vt ſine Apoſtolica mutatione, ſiue licentia, nullus ipſorum, propriam Eccleſiam ſpontè derelinquat.

134 Euariſto autem anno redemptionis 195. *Victor* ſucceſſit, & hic de ſuprema ſui auctoritate in vniuerſo Orbe, ſic Archiepiſcopo Alexandriæ, tanquam Ægypti Primati, & cæteris alijs Epiſcopis ſcripſit. *Victor Vniuerſalis Eccleſiæ Archiepiſcopus, Theophilo Epiſcopo, & cunctis fratribus Alexandriæ in Domino famulantibus ſalutem in Domino. Ea vos* (inquit (a) cap. 3.) *iudicare ad Apoſtolicam delatum eſt ſedem, quæ præter noſtram, vobis non licet definire, auctoritatem, ideſt Epiſcoporum cauſas. Vnde liquet conſtitutum à tempore Apoſtolorum, & deinceps placuit, vt accuſatus, vel iudicatus à Cõprouincialibus in aliqua cauſa Epiſcopus licenter appellet, & adeat Apoſtolicæ ſedis Pontificem, qui aut per ſe, aut per Vicarios ſuos negotium eius pertractare procuret. Quamquam à Prouincialibus Epiſcopis accuſati cauſam ſcrutari liceat, non tamen definiri, inconſulto* Romano *Pontifice, permiſſum eſt, cum Beato Petro Apoſtolo, non ab alioquam ab ipſo dictum ſit Domino: Quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in Cælis, & quodcunq; ſolueris ſuper terram, erit ſolutũ & in Cælis.*

135 Poſt Victorem autẽ, alioſque Summos Pontifices, anno 238. *Antherus* Cathedram Romanam eſt aſſecutus, qui tanquam in ea legitimus Petri Apoſtoli ſucceſſor, ſtatim mutationes Epiſcoporum fieri inconſulto Romano Pontifice, prohibuit: Et ideo

Epi-

(a) *Epiſt. Decret.*

Digitized by Google

Epiſtolam ſequentis tenoris Epiſcopis Bæticæ, & Toletanæ Prouinciæ miſit. (a) *Antherus, &c. De mutationibus Epiſcoporum, vnde Sanctam Sedem Apoſtolicam conſulere voluiſtis; ſcitote, eam communi vtilitate, atque neceſſitate fieri licere, ſed non libito cuiuſquã, aut dominatione. Petrus Sãctus Magiſter noſter, & Princeps Apoſtolorum de Antiochia vtilitatis cauſa, translatus eſt Romam: Euſebius quoque de quadam parua Ciuitate, auctoritate Apoſtolica translatus eſt Alexandriam.*

136 Anthero vero immediatè *Fabianus* ſucceſſit, qui tanquam Supremus omnium Pontifex, omnes Orientales Epiſcopos, tanquam ſibi Subditos agnoſcens, eos de annuali renouatione noui Chryſmatis, Ita monuit. (b) *Fabianus Epiſcopus Vrbis Romæ, omnibus Orientalibus Epiſcopis, & cunctis fidelibus ſalutẽ. Cura eſt noſtræ ſollicitudini adhibenda, vt ea, quæ ſunt ab Apoſtolis, eorumque Succeſſoribus ordinata, & inſtigante Sancto Spiritu inſtituta, nec diſſimulatio negligere, nec aliqua præſumptio valeat perturbare. Litteris vero veſtris inter cætera inſertum inuenimus, quoſdam Regionis veſtræ, à veſtro, & noſtro ordine diſcrepare, & non per ſingulos annos in Cæna Domini Chryſma conficere, ſed duos, aut tres annos confectionẽ Sãcti Chryſmatis ſemel actam ſeruare. Iſta à Sanctis Apoſtolis accepimus, & ſucceſſoribus eorum, vobiſque tenenda. Hæc Sancta Romana Eccleſia, ac Antiochena à tempore Apoſtolorum cuſtodit. Hæc Hieroſolymorum, & Epheſiorum tenet Eccleſia, in quibus Apoſtoli reſidentes hæc docuerunt, vetus Chryſma incendi, & non amplius, quam vno anno vti, atque deinceps nouo frui, & veteri iubentes docuerunt.*

137 Fabiano interea martyrij coronam aſſecuto, in eius locum *Cornelius*, & poſt Cornelium, anno 256. *Lucius* fuit ſuffectus, quem Epiſcopi Galliæ, & Hiſpaniarum tanquam legitimum Petri ſucceſ-

(a) *Epiſt. Decret.* (b) *Epiſt. Decret. 2. cap. vnic.*

ceſſorem agnoſcentes, ei per Epiſtolas, veluti Patri, ac Supremo Eccleſiæ Paſtori ſuas tribulationes manifeſtant; at ipſe mirifica grauitate Principe digna; & paterna charitate, ſic eis reſpondet. (a) *Literas dilectionis veſtræ, quas ad Beati Petri Apoſtoli ſedem pro veſtri cauſa negotij miſiſtis, libenter ſuſcepimus: ſed de veſtris afflictionibus non modicè contriſtati ſumus.*

138 Cæterum, è viuis Lucio, Stephano, & Sixto ſublatis, in Cathedram Romanam *Dionyſius*, Patria, & Religione noſter, anno 161. ſucceſſit, qui in Prouincia Cordubenſi tanquam omnium Supremus Paſtor, Parochias diſtribuit, & pro Presbyterorum pace, confines ſimul, & loca ſingulorum Apoſtolica ſua auctoritate deſignauit, & ita obſeruandū eſſe, in Epiſt. 2. ad Epiſcopum illius Prouinciæ ſcribit. (b) *Dionyſius Epiſcopus, &c.* Infra verò; *Olim & ab initio tantam percepimus à B. Petro Apoſtolorū Principe fiduciam, vt habeamus auctoritatem vniuerſali Eccleſiæ, auxiliante Domino, ſubuenire; Et quidquid nociuū eſt, auctoritate Apoſtolica corrigere, & emendare, &c. de Parochianis ergo Eccleſijs, vnde Apoſtolicam Sedem conſulere voluiſti, qualiter ſint cuſtodiendæ per Cordubenſem Prouinciam, ac diuidendæ Sacerdotibus, nihil tuæ charitati melius nobis videtur intimare, quam vt ſequaris, quod Nos in Romana Eccleſia nuper egiſſe cognoſcitur. Eccleſias verò ſingulas, ſingulis Presbyteris dedimus, Parochias, & Cæmeteria eius diuiſimus, & vnicuique ius propriū habere ſtatuimus. Hanc quoque normam chariſſime te, & omnes Epiſcopos ſequi conuenit: & quod tibi ſcribitur, omnibus, quibuſcumque poteris notum facias, vt non ſpecialis ſed generalis fiat iſta præceptio.*

139 Anno verò 310. in Romanum Epiſcopum, ac legitimum Petri Apoſtoli ſucceſſorem, *Euſebius* electus fuit, qui anteceſſorum ſuorū veſtigia ſequutus, ſupremam ſibi

(a) *Epiſt. Decret.* (b) *Solut. Decret.*

ſibi cælitus collatam poteſtatem, præuio quodam ſalutari Decreto ſuper Græcos Catholicos exercuit, eis ita ſcribens. *Euſebius Romanæ, & Apoſtolicæ Sedis Eccleſiæ Epiſcopus. Dilectiſſimis, & in Chriſti Charitate, vnanimitatis glutino connexis fratribus, per Alexandriam, & Ægyptum Domino militantibus, & rectã fidem tenentibus, in Domino ſalutem. Oues, quæ Paſtori ſuo commiſſæ fuerint, eum nec reprehendere, niſi à fide deuiauerit, debent, &c.*

140 At martyrij aureola Euſebio redimito, *Marcus* anno 336. in Summum Pontificem eligitur, cui tanquam legitimo in terris Chriſti Vicario, debitam obedientiam Athanaſius, & vniuerſi Ægyptiorum Epiſcopi promiſerunt his verbis. *Domino Sancto, & Apoſtolici culminis dignitate venerando, Marco Sanctæ Romanæ, & Apoſtolicæ Sedis, atque Vniuerſalis Eccleſiæ Papæ, Athanaſius, & vniuerſi Ægyptiorum Epiſcopi, etc.*

141 Marco autem poſt nouem menſes ſui regiminis, *Iulius* ſucceſſit, qui ſtatim Supremam totius Orbis ſibi collatam poteſtatem, contra Epiſcopos orientales exercuit, illos redarguens, quod inconſulta Sancta Romana Sede, Athanaſiũ in ius vocauerint, ſic inquiens. (a) *Iulius, etc. Scripſi vobis arguens vos, primum, cur Athanaſium, ſuoſque Conſectatores ad veſtrum Cõcilium conuocauiſſetis, canonibus ſcilicet præcipientibus, nihil extrà Romanum decerni Pontificem, cui hæc, et maiora Eccleſiarum negotia, tam ab ipſo Domino, quam ab omnibus Vniuerſorum Conciliorum fratribus, ſpeciali priuilegio concredita ſunt.*

142 Iulio vero, anno 352. ſucceſſit immediatè *Liberius*, cui tanquam legitimo Petri Apoſtoli ſucceſſori, debitam obedientiam, Athanaſius, & vniuerſi Ægyptiorum Epiſcopi, iterum, ſicut & Marco, iurauerunt. Domino Beatiſſimo, & honorabiliſſimo Patri Liberio Papæ, Athanaſius, & vniuerſi Ægyptiorum Epi-

(a) *In vit. Athan. eius Apolog.*

Epiſcopi, in vnum ſynodicè apud ad Alexandriam congregati. Veſtræ beatiſſimæ Paternitatis iura penès Dominum ſunt manifeſta.

143 Sed defuncto Liberio, Sedem Apoſtolicam Romanam, anno 368. *Damaſus* Hiſpanus obtinuit, cui veluti Supremo totius Orbis Paſtori, omnes Mauritaniç Prouinciæ Epiſcopi, debitam obedientiam, ſequenti Epiſtola promiſerunt. *(a) Domino beatiſſimo, et Apoſtolico culmine ſublimato, Sancto Patri Patrũ Damaſo Papç, et Summo omnium Præſulum Pontifici, Stephanus Archiepiſcopus, Concilij Mauritaniæ, et vniuerſi Epiſcopi de tribus Concilij, videlicet Africanæ Prouinciæ. Notum veſtræ facimus Beatitudini, quod quidam fratres in confinio nobis poſiti, etc.* & infra. *Maximè verò iſti debent ab ipſo Præſulum examinari vertice, cuius vetuſta ſollicitudo eſt tam mala damnare, quam releuare laudanda.*

144 Poſt obitum vero Damaſi, & eius Succeſſoris Siricij, *Anaſtaſius*, anno 398. in ſummum Romanum Pontificem eligitur, qui ſuæ dignitatis primatum, illicò cõtra Epiſcopos Burgũdię exercuit, eiſque ita ſcripſit: *Anaſtaſius, etc.* & infrà: *Exigit dilectio veſtra, vt ex auctoritate Sedis Apoſtolicæ veſtris deberemus reſpondere conſultis. Et quamuis non prolixè, ſed ſuccinctè hæc agere propter quaſdam alias occupationes feſtinaremus: denuò tamen ſi neceſſe fuerit, ad has, ſiue alias neceſſitates, quaſi ad Caput mittere charitatiuè non dubitetis. Significaſtis enim quoſdam Sacerdotes in Eccleſia, quando leguntur Euangelia, ſedere, & Domini Saluatoris verba, non ſtantes, ſed ſedentes audire, & hoc ex maiorum traditione ſe accepiſſe narrant; quod vt nullatenus deinceps fieri ſinatis, Apoſtolica auctoritate mandamus.*

145 Anno vero 467. ad regendam Eccleſiam Romanam, tanquam Summus Pontifex *Simplicius* euehitur, qui in argumentum ſupremæ ſuæ pote-

(a) *Theodoret. lib. 5. hiſt.*

poteſtatis electionē Epiſcopi Alexandrinæ Eccleſiæ Paſtorali ſua auctoritate, his verbis, anno 475. cōfirmauit: (a) *Simplicius, &c. Nuper ab Ægyptia Synodo, & Clero Alexandrinæ Sedis ad nos ex more relatio miſſa patefecit: Sanctæ memoriæ obijſſe Thimotheum, in qua, eius vice, conſona fidelium voluntate Ioannem ſubrogatum, vt nihil omnino reſtare videbatur, niſi vt Deo noſtro gratias agentibus nobis, atque gaudentibus, vt ſine ſtrepitu, quod Catholicus in defuncti miniſterium ſucceſſiſſet Antiſtes, Apoſtolicæ quoq; moderationis aſſenſu, votiuam ſumeret firmitatem. Cum ecce ſecundum conſuetudinem talia mihi diſponenti, tranquilliſſimi Principis ſcripta ſunt reddita, quibus memoratum, tanquam periurij reum, Sacerdotio prohiberet indignum. Illicò retraxi pedem, & meam reuocaui ſuper eius confirmatione ſententiam, ne quid contra tale, ac tantum teſtimonium præpropere feciſſe iudicarer, &c.*

146 Sed defuncto Simplicio, eiuſque ſucceſſore Felice; in eius locum canonicè, anno 492. *Gelaſius* ſubrogatur, qui de ſua electione, & cœleſti poteſtate, tanquam ſupremo capiti totius Eccleſiæ Catholicæ ſibi collata, ad eiuſdem vnionem, tam Epiſcopos per Lucaniam, quam per totam Brutię Prouinciam, nempè Calabriam, & Siciliam conſtitutos, ita monuit: *Gelaſius, &c.* Infrà verò: (b) *Satis indignum eſt, quemquā, vel Pontificum, vel ordinum ſubſequentium hanc obſeruantiam refutare, quam Beati Petri Sedem, & ſequi videat, & docere, ſatiſque conueniens ſit, vt totum corpus Eccleſiæ in hac ſibimet obſeruatione concordet, quam illic vigere conſpiciat, vbi Dominus totius Eccleſiæ poſuit principatum.*

147 Sed pluribus Gelaſij ſucceſſoribus omiſſis, anno 590. *Gregorius* per antonomaſiam Magnus dictus, Petri Apoſtoli Cathedram regendam ſuſcepit, eamque ſtudio ſolertis ſuæ vigilantiæ, magnam

N cęte-

(a) *Epiſt. 17. ad Acat. Conſtantin.* (b) *Epiſt. Decret. cap. 11.*

cęteris proculdubio reddidit: nam ſupremam ſuam poteſtatem otio minimè tradens, ipſam tum inter omnes Africæ Præſules, tùm ſuper cæteros Patriarchas viriliter exercuit, præſertim contra Græcos(*a*) Epiſcopos, quorum conſenſu Archiepiſcopum Corinthiorum ordinauit, eique pallium tribuit. (*b*)Eccleſiam tandem Conſtātinopolitanam, omneſque Galliæ, Hiſpaniarum, & Italiæ (*c*) Epiſcopos ſupremæ ſuæ poteſtati ſubmiſit.

148 Nec diſſimilis Gregorio fuit Adrianus anno 772. in Petri ſedem legitimè immiſſus, cum non mediocrem Epiſtolam de ſuprema ſui auctoritate ſuper omnes Mundi partes ad Tharaſium ſcripſerit. Huiuſmodi farinæ fuit Leo nonus, anno 1049. ad Summum Pōtificatus apicem euectus, ſiquidem cœleſtem Petri Apoſtoli auctoritatem ſibi collatam contra Michaelem Conſtantinopolitanum egregiè tractauit.

149 *Alexander* tandem ſextus anno 1492. Summus Pontifex electus, in argumentum ſupremæ ſuę auctoritatis, omnes, & ſingulos Chriſtifideles monuit, ne quilibet ipſorum in ſummarum diſpenſationes cauſarum vnquam ſe ingereret, cū hoc ad Eccleſiam Romanam tantum, veluti omnium Eccleſiarum caput, omni iure ſpectet, ita ſcribens: *Alexander Epiſcopus, omnibus Orthodoxis per Vniuerſas Prouincias Chriſto Domino famulantibus, ſalutem, &c. Cui omnium Eccleſiarum cura commiſſa eſt, ſi diſſimulem, audiam à Domino dicente:* Re*iecistis mandatum Dei, vt ſtatuatis traditiones veſtras, &c.* & infra: *Relatum eſt inſuper ad huius Sanctæ, & Apoſtolicæ ſedis apicem, cui ſummarum diſpenſationes cauſarum, & omnium Eccleſiarum negotia, ab ipſo Domino tradita ſunt, quaſi ad caput, ipſo quoque Apoſtolorum Principi ita dicente: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Quod

(a) *Lib. 1. epiſt. 27. ad Gennad.* (b) *Lib. 2. epiſt. 37.* (c) *Lib. 7. epiſt. 63. ad Epiſc. Sirac.*

Digitized by Google

Quod quidem Æmuli, eiuſque Eccleſiæ Sanctæ inſidiatores, Sacerdotes Dei ad Iudices publicos accuſare præſumunt.

150 Ecce quod Alexander non per Græcas, Ægyptias, Orientales, vel Africanas, ſed per vniuerſas mundi Prouincias omnibus in Chriſto Domino famulantibus Orthodoxis Edictum ſuum miſit, vt vnuſquiſque ſciat ſe Pontificem ſummum vniuerſi orbis eſſe, & vt talis decernit; ſummarum diſpenſationes cauſarum ſuæ Romanæ Eccleſiæ, vti omnium aliarum capiti, omnino pertinere: ſicut antiquitus ſanxit Diuus Anacletus in ſuo primo Decreto cap. 4. ita inquiens: (a) *Si difficiliores ortæ fuerint quæſtiones, aut Epiſcoporum, vel maiorum iudicia, aut minores fuerint cauſæ, ad Sedem Apoſtolicam, ſi appellata fuerint, referantur: Quoniam hoc Apoſtoli ſtatuerunt iuſſione Saluatoris, vt maiores, & difficiliores quæſtiones, ſemper ad Sedem deferantur Apoſtolicam, ſuper quam Chriſtus Vniuerſam conſtruxit Eccleſiam, dicente ipſo ad Beatum Petrum Apoſtolorum Principem: Tu es Petrus, & ſuper hanc petrã ædificabo Eccleſiam meam.*

151 Pari modo *Iulius Primus*, in ſua Epiſtola ad Orientales Epiſcopos miſſa, quam de verbo ad verbum Athanaſius in ſua Apologia refert, egregiè ſe geſſit: nam S. Pontifex ibi aſſerit, cauſas omnium Orientalium Epiſcoporum etiam primorum Patriarcharum, ex auctoritate Chriſti B. Petro tradita, ad Romanum Pontificem, tanquam legitimum Petri Apoſtoli ſucceſſorẽ omnino pertinere. Ita etiam Gelaſius ad Epiſcopos Dardaniæ, ac Imperatorem Anaſtaſium ſcripſit. Ita Ioannes II. ad Imperatorem Iuſtinianum Seniorem notificauit: relictis pluribus Epiſtolis, nempè Zoſimi, Leonis, & Felicis, quos Bellarminus in libro de Romanis Pontificibus recenſet; cum ſatis, imo abundè ex refertis poſſint legentes colligere: Romanum Epiſcopum

N 2 à Car-

(a) *Apud Gratian. diſt. 21.*

tulerit, vt in ipſa firmiter ſua vice permaneret Apoſtolus: (a) *Negari non poſſe*, inquit, *quia in Vrbe Roma a Petro ſit collata Cathedra Epiſcopalis, in qua vna Cathedra, vnitas ab omnibus ſeruetur*. Et hoc factum fuit omni iure, ſubiungit Auguſtinus, (b) quia *Cum aliæ Eccleſiæ, quibus Apoſtoli præfuerunt, defecerint à fide, hæc ſola Sancta Apoſtolica Eccleſia Romana mater omnium Eccleſiarum Chriſti per Omnipotentis Dei gratiam, à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erraſſe, nec hæreticis prauitatibus umquam deprauanda decubuiſſe probatur, ſed quam ab exordio fidei Chriſtianæ normam ab ipſis Apoſtolis accepit, in ea ſemper illibata permanſit.* Nam in quatuor Patriarchalibus Eccleſijs Orientis, ſederunt Hæretici, videlicet in Conſtantinopolitana, Macedonius, Neſtorius, Sergius, alijque quamplures, quos Ichonomachi Imperatores conſtituerunt. In Antiochena ſedit Paulus Samoſatenus, Elalius, & reliqui. In Alexandrina vero, Georgius Cappadox, Lucius, Dioſcorus, & cæteri. Tandem in Hieroſolymitana ſedit Saluſtius, Arſenius, Heraclius, &c. Et ita per varias Dei Eccleſias multi alij Hæretici inſurrexerunt, à Paulo iam in Spiritu præuiſi: *Ego ſcio quoniam intrabunt poſt diſceſſionem meam lupi rapaces in vos, non parcentes Gregi.* In Romana autem Eccleſia, nullus ſedit Hæreticus, & ideò ſi aliæ defecerunt, ipſa nunquam defecit, quia ſic ei promiſerat Chriſtus. *Ego autem oraui pro te, vt non deficiat fides tua.* Nec obſtat, quod Petri Nauicula fuerit aliquando à cõtrarijs ventis, videlicet ab Antipapis agitata, quia iſti nõ fuerunt à tota Eccleſia recepti, imo potius Eccleſia ipſa reclamante, fuerunt depoſiti, & parum perdurarunt. Verus tamen Romanus Pontifex, legitimus Chriſti Vicarius, & Petri ſucceſſor, continuo durauit in Sancta Catholica, Apoſtolica, & Romana Eccleſia.

CA-

(a) *Lib.1.aduerſ.Parmin.* (b) *Epiſt.162.d.14.diſt.24.*

Digitized by Google

CAPVT VI.

Epiſcopus Romanus à Cardinalibus in Petri Apoſtoli ſucceſſorem canonicè electus, eſt verus Summus Pontifex totius Vrbis, & Orbis.

133 CVm pro comperto habeatur, quod vnaquæque res à priori, vel à poſteriori demõſtretur; & ſatis à priori, nempè ex iure diuino, ſiue ex Chriſti inſtitutione à nobis probatũ ſit: Romanũ Epiſcopum, ſtatim à Cardinalibus in Petri Apoſtoli ſucceſſorem canonicè electum, in terris eſſe legitimũ Vicarium Chriſti: Vt veritas hæc à poſteriori, videlicet ab effectu etiam pateat; munus poteſtatis ligandi, atque ſoluendi ab ipſo Electo Romano Pontifice, vti vero Chriſti Vicario illicò in toto terrarum Orbe exercitatum, obedientiamq; illi, tanquam legitimo Petri ſucceſſori, à fidelibus præſtitam, veluti rationem potiſſimam, operepretium duximus, hic eſſe recenſendam; cum eam Reſolutiſſimus Doctor talem contra errores Græcorum agnoſcat, ita inquiens: (a) *Errant ſecundo Græci, negando Primatum Romanæ Eccleſiæ, & mirum eſt de hoc errore, nam ſub obedientia Romani Pontificis, ſteterunt vſque ad Concilium Nicenum, quod fuit celebratum ſub Syluestro Papa.* Vnde à Lino, qui fuit poſt Petrum, vſque ad Syluestrum pluſquam tercentum anni decurrerunt, in quibus Pontifices Romani præuio exercitio poteſtatis ligandi, atque ſoluendi, legitimos Petri Apoſtoli ſucceſſores, in toto terratũ orbe ſe demonſtrarunt. Et primo Euariſtus; qui anno 110. poſt Chriſtum natũ, Petri Cathedram aſcendens, vt cæteri apertè ſcirent, ipſum, auctoritatem Petri Apoſtoli originalem habere, ſic ſua Epiſtola talem ſupremã poteſtatem ſuper omnes partes Græciæ exercuit: (b) *Euariſtus Vrbis Romæ Epiſcopus* omni-

M 2

(a) *In 4.q.10.Prol.art.1.* (b) *Decret.ſuo 2.*

omnibus per Ægyptum in Domino conglutinatis fratribus in Domino ſalutem. Intus verò: *Sicut vir non debet adulterare Vxorem ſuam, ita nec Epiſcopus Eccleſiã ſuã, ideſt vt illã dimittat, ad quam ſacratus eſt, abſque ineuitabili neceſſitate, aut Apoſtolica mutatione, vt alteri ſe ambitus cauſa coniungat*. Ecce quod tanquam omnium Supremus Põtifex Epiſcopis Ægyptijs mãdat, vt ſine Apoſtolica mutatione, ſiue licentia, nullus ipſorum, propriam Eccleſiam ſpontè derelinquat.

134 Euariſto autem anno redemptionis 195. *Victor* ſucceſſit, & hic de ſuprema ſui auctoritate in vniuerſo Orbe, ſic Archiepiſcopo Alexandriæ, tanquam Ægypti Primati, & cæteris alijs Epiſcopis ſcripſit. *Victor Vniuerſalis Eccleſiæ Archiepiſcopus, Theophilo Epiſcopo, & cunctis fratribus Alexandriæ in Domino famulantibus ſalutem in Domino. Ea vos* (inquit (a) cap. 3.) *iudicare ad Apoſtolicam delatum eſt ſedem, quæ præter noſtram, vobis non licet definire, auctoritatem, ideſt Epiſcoporum cauſas. Vnde liquet conſtitutum à tempore Apoſtolorum, & deinceps placuit, vt accuſatus, vel iudicatus à Cõprouincialibus in aliqua cauſa Epiſcopus licenter appellet, & adeat Apoſtolicæ ſedis Pontificem, qui aut per ſe, aut per Vicarios ſuos negotium eius pertractare procuret. Quamquam à Prouincialibus Epiſcopis accuſati cauſam ſcrutari liceat, non tamen definiri, inconſulto* Romano *Pontifice, permiſſum eſt, cum Beato Petro Apoſtolo, non ab alioquam ab ipſo dictum ſit Domino: Quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in Cælis, & quodcunq; ſolueris ſuper terram, erit ſolutũ & in Cælis.*

135 Poſt Victorem autẽ, alioſque Summos Pontifices, anno 238. *Antherus* Cathedram Romanam eſt aſſecutus, qui tanquam in ea legitimus Petri Apoſtoli ſucceſſor, ſtatim mutationes Epiſcoporum fieri inconſulto Romano Pontifice, prohibuit: Et ideo Epi-

(a) *Epiſt. Decret.*

Epiſtolam ſequentis tenoris Epiſcopis Bæticæ, & Toletanæ Prouinciæ miſit. (a) *Antherus, &c. De mutationibus Epiſcoporum, vnde Sanctam Sedem Apoſtolicam conſulere voluiſtis; ſcitote, eam communi vtilitate, atque neceſſitate fieri licere, ſed non libito cuiuſquã, aut dominatione. Petrus Sãctus Magiſter noſter, & Princeps Apoſtolorum de Antiochia vtilitatis cauſa, translatus eſt Romam: Euſebius quoque de quadam parua Ciuitate, auctoritate Apoſtolica translatus eſt Alexandriam.*

136 Anthero vero immediatè *Fabianus* ſucceſſit, qui tanquam Supremus omnium Pontifex, omnes Orientales Epiſcopos, tanquam ſibi Subditos agnoſcens, eos de annuali renouatione noui Chryſmatis, ita monuit. (b) *Fabianus Epiſcopus Vrbis Romæ, omnibus Orientalibus Epiſcopis, & cunctis fidelibus ſalutẽ. Cura eſt noſtræ ſollicitudini adhibenda, vt ea, quæ ſunt ab Apoſtolis, eorumque Succeſſoribus ordinata, & inſtigante Sancto Spiritu inſtituta, nec diſſimulatio negligere, nec aliqua præſumptio valeat perturbare. Litteris vero veſtris inter cætera inſertum inuenimus, quoſdam Regionis veſtræ, à veſtro, & noſtro ordine diſcrepare, & non per ſingulos annos in Cæna Domini Chryſma conficere, ſed duos, aut tres annos confectionẽ Sãcti Chryſmatis ſemel actam ſeruare. Iſta à Sanctis Apoſtolis accepimus, & ſucceſſoribus eorum, vobiſque tenenda. Hæc Sancta Romana Eccleſia, ac Antiochena à tempore Apoſtolorum cuſtodit. Hæc Hieroſolymorum, & Epheſiorum tenet Eccleſia, in quibus Apoſtoli reſidentes hæc docuerunt, vetus Chryſma incendi, & non amplius, quam vno anno vti, atque deinceps nouo frui, & veteri iubentes docuerunt.*

137 Fabiano interea martyrij coronam aſſecuto, in eius locum *Cornelius*, & poſt Cornelium, anno 256. *Lucius* fuit ſuffectus, quem Epiſcopi Galliæ, & Hiſpaniarum tanquam legitimum Petri ſucceſ-

(a) *Epiſt. Decret.* (b) *Epiſt. Decret. 2. cap. vnic.*

Digitized by Google

ceſſorem agnoſcentes, ei per Epiſtolas, veluti Patri, ac Supremo Eccleſiæ Paſtori ſuas tribulationes manifeſtant; at ipſe mirifica grauitate Principe digna; & paterna charitate, ſic eis reſpondet. (a) *Literas dilectionis veſtræ, quas ad Beati Petri Apoſtoli ſedem pro veſtri cauſa negotij miſiſtis, libenter ſuſcepimus: ſed de veſtris aſſlictionibus non modicè contriſtati ſumus.*

138 Cæterum, è viuis Lucio, Stephano, & Sixto ſublatis, in Cathedram Romanam *Dionyſius*, Patria, & Religione noſter, anno 161. ſucceſſit, qui in Prouincia Cordubenſi tanquam omnium Supremus Paſtor, Parochias diſtribuit, & pro Presbyterorum pace, confines ſimul, & loca ſingulorum Apoſtolica ſua auctoritate deſignauit, & ita obſeruandũ eſſe, in Epiſt. 2. ad Epiſcopum illius Prouinciæ ſcribit. (b) *Dionyſius Epiſcopus, &c.* Infra verò; *Olim & ab initio tantam percepimus à B. Petro Apoſtolorũ Principe fiduciam, vt habeamus auctoritatem vniuerſali Eccleſiæ, auxiliante Domino, ſubuenire; Et quidquid nociuũ eſt, auctoritate Apoſtolica corrigere, & emendare, &c. de Parochianis ergo Eccleſijs, vnde Apoſtolicam* Sedem *conſulere voluiſti, qualiter ſint cuſtodiendæ per Cordubenſem Prouinciam, ac diuidendæ Sacerdotibus, nihil tuæ charitati melius nobis videtur intimare, quam vt ſequaris, quod Nos in Romana Eccleſia nuper egiſſe cognoſcitur. Eccleſias verò ſingulas, ſingulis Presbyteris dedimus, Parochias, & Cœmeteria eius diuiſimus, & vnicuiq; ius propriũ habere ſtatuimus. Hanc quoque normam chariſſime te, & omnes Epiſcopos ſequi conuenit: & quod tibi ſcribitur, omnibus, quibuſcumque poteris notum facias, vt non ſpecialis, ſed generalis fiat iſta præceptio.*

139 Anno verò 310. in Romanum Epiſcopum, ac legitimum Petri Apoſtoli ſucceſſorem, *Euſebius* electus fuit, qui anteceſſorum ſuorũ veſtigia ſequutus, ſupremam

ſibi

(a) *Epiſt. Decret.* (b) *Solut. Decret.*

ſibi cælitus collatam poteſtatem, præuio quodam ſalutari Decreto ſuper Græcos Catholicos exercuit, eis ita ſcribens. *Euſebius Romanæ, & Apoſtolicæ Sedis Eccleſiæ Epiſcopus. Dilectiſſimis, & in Chriſti Charitate, vnanimitatis glutino connexis fratribus, per Alexandriam, & Ægyptum Domino militantibus, & rectā fidem tenentibus, in Domino ſalutem. Oues, quæ Paſtori ſuo commiſſæ fuerint, eum nec reprehendere, niſi à fide deuiauerit, debent, &c.*

140 At martyrij aureola Euſebio redimito, *Marcus* anno 336. in Summum Pontificem eligitur, cui tanquam legitimo in terris Chriſti Vicario, debitam obedientiam Athanaſius, & vniuerſi Ægyptiorum Epiſcopi promiſerunt his verbis. *Domino Sancto, & Apoſtolici culminis dignitate venerando, Marco Sanctæ Romanæ, & Apoſtolicæ Sedis, atque Vniuerſalis Eccleſiæ Papæ, Athanaſius, & vniuerſi Ægyptiorum Epiſcopi, etc.*

141 Marco autem poſt nouem menſes ſui regiminis, *Iulius* ſucceſſit, qui ſtatim Supremam totius Orbis ſibi collatam poteſtatem, contra Epiſcopos orientales exercuit, illos redarguens, quod inconſulta Sancta Romana Sede, Athanaſiū in ius vocauerint, ſic inquiens. (a) *Iulius, etc. Scripſi vobis arguens vos, primum, cur Athanaſium, ſuoſque Conſectatores ad veſtrum Cōcilium conuocauiſſetis, canonibus ſcilicet præcipientibus, nihil extrà Romanum decerni Pontificem, cui hæc, et maiora Eccleſiarum negotia, tam ab ipſo Domino, quam ab omnibus Vniuerſorum Conciliorum fratribus, ſpeciali priuilegio concredita ſunt.*

142 Iulio vero, anno 352. ſucceſſit immediatè *Liberius*, cui tanquam legitimo Petri Apoſtoli ſucceſſori, debitam obedientiam, Athanaſius, & vniuerſi Ægyptiorum Epiſcopi, iterum, ſicut & Marco, iurauerunt. Domino Beatiſſimo, & honorabiliſſimo Patri Liberio Papæ, Athanaſius, & vniuerſi Ægyptiorum Epi-

(a) *In vit. Athan. eius Apolog.*

Epiſcopi, in vnum ſynodicè apud ad Alexandriam congregati. Veſtræ beatiſſimæ Paternitatis iura penès Dominum ſunt manifeſta.

143 Sed defuncto Liberio, Sedem Apoſtolicam Romanam, anno 368. *Damaſus* Hiſpanus obtinuit, cui veluti Supremo totius Orbis Paſtori, omnes Mauritaniæ Prouinciæ Epiſcopi, debitam obedientiam, ſequenti Epiſtola promiſerunt. (a) *Domino beatiſſimo, et Apoſtolico culmine ſublimato, Sancto Patri Patrũ Damaſo Papæ, et Summo omnium Præſulum Pontifici, Stephanus Archiepiſcopus, Concilij Mauritaniæ, et vniuerſi Epiſcopi de tribus Concilij, videlicet Africanæ Prouinciæ. Notum veſtræ facimus Beatitudini, quod quidam fratres in confinio nobis poſiti, etc.* & infra. *Maximè verò iſti debent ab ipſo Præſulum examinari vertice, cuius vetuſta ſollicitudo eſt tam mala damnare, quam releuare laudanda.*

144 Poſt obitum vero Damaſi, & eius Succeſſoris Siricij, *Anaſtaſius*, anno 398. in ſummum Romanum Pontificem eligitur, qui ſuæ dignitatis primatum, illicò cõtra Epiſcopos Burgũdiæ exercuit, eiſque ita ſcripſit: *Anaſtaſius, etc.* & infrà: *Exigit dilectio veſtra, vt ex auctoritate Sedis Apoſtolicæ veſtris deberemus reſpondere conſultis. Et quamuis non prolixè, ſed ſuccinctè hæc agere propter quaſdam alias occupationes feſtinaremus: denuò tamen ſi neceſſe fuerit, ad has, ſiue alias neceſſitates, quaſi ad Caput mittere charitatiuè non dubitetis. Significaſtis enim quoſdam Sacerdotes in Eccleſia, quando leguntur Euangelia, ſedere, & Domini Saluatoris verba, non ſtantes, ſed ſedentes audire, & hoc ex maiorum traditione ſe accepiſſe narrant; quod vt nullatenus deinceps fieri ſinatis, Apoſtolica auctoritate mandamus.*

145 Anno vero 467. ad regendam Eccleſiam Romanam, tanquam Summus Pontifex *Simplicius* euehitur, qui in argumentum ſupremæ ſuæ pote-

(a) *Theodoret. lib. 5. hiſt.*

Digitized by Google

poteſtatis electionē Epiſcopi Alexandrinæ Eccleſiæ Paſtorali ſua auctoritate, his verbis, anno 475. cōfirmauit: (a) *Simplicius, &c. Nuper ab Ægyptia Synodo, & Clero Alexandrinæ Sedis ad nos ex more relatio miſſa patefecit: Sanctæ memoriæ obijſſe Thimotheum, in qua, eius vice, conſona fidelium voluntate Ioannem ſubrogatum, vt nihil omnino reſtare videbatur, niſi vt Deo noſtro gratias agentibus nobis, atque gaudentibus, vt ſine ſtrepitu, quod Catholicus in defuncti miniſterium ſucceſſiſſet Antiſtes, Apoſtolicæ quoq; moderationis aſſenſu, votiuam ſumeret firmitatem. Cum ecce ſecundum conſuetudinem talia mihi diſponenti, tranquilliſſimi Principis ſcripta ſunt reddita, quibus memoratum, tanquam periurij reum, Sacerdotio prohiberet indignum. Illicò retraxi pedem, & meam reuocaui ſuper eius confirmatione ſententiam, ne quid contra tale, ac tantum teſtimonium præpropere feciſſe iudicarer, &c.*

146. Sed defuncto Simplicio, eiuſque ſucceſſore Felice; in eius locum canonicè, anno 492. *Gelaſius* ſubrogatur, qui de ſua electione, & cœleſti poteſtate, tanquam ſupremo capiti totius Eccleſiæ Catholicæ ſibi collata, ad eiuſdem vnionem, tam Epiſcopos per Lucaniam, quam per totam Brutię Prouinciam, nempè Calabriam, & Siciliam conſtitutos, ita monuit: *Gelaſius, &c.* Infrà verò: (b) *Satis indignum eſt, quemquā, vel Pontificum, vel ordinum ſubſequentium hanc obſeruantiam refutare, quam Beati Petri Sedem, & ſequi videat, & docere, ſatiſque conueniens ſit, vt totum corpus Eccleſiæ in hac ſibimet obſeruatione concordet, quam illic vigere conſpiciat, vbi Dominus totius Eccleſiæ poſuit principatum.*

147. Sed pluribus Gelaſij ſucceſſoribus omiſſis, anno 590. *Gregorius* per antonomaſiam Magnus dictus, Petri Apoſtoli Cathedram regendam ſuſcepit, eamque ſtudio ſolertis ſuæ vigilantiæ, magnam

(a) *Epiſt. 17. ad Acat. Conſtantin.* (b) *Epiſt. Decret. cap. 11.*

Quod quidem Æmuli, eiuſque Eccleſiæ Sanctæ inſidiatores, Sacerdotes Dei ad Iudices publicos accuſare præſumunt.

150 Ecce quod Alexander non per Græcas, Ægyptias, Orientales, vel Africanas, ſed per vniuerſas mundi Prouincias omnibus in Chriſto Domino famulantibus Orthodoxis Edictum ſuum miſit, vt vnuſquiſque ſciat ſe Pontificem ſummum vniuerſi orbis eſſe, & vt talis decernit; ſummarum diſpenſationes cauſarum ſuæ Romanæ Eccleſiæ, vti omnium aliarum capiti, omnino pertinere: ſicut antiquitus ſanxit Diuus Anacletus in ſuo primo Decreto cap. 4. ita inquiens: (a) *Si difficiliores ortæ fuerint quæſtiones, aut Epiſcoporum, vel maiorum iudicia, aut minores fuerint cauſæ, ad Sedem Apoſtolicam, ſi appellata fuerint, referantur. Quoniam hoc Apoſtoli ſtatuerunt iuſſione Saluatoris, vt maiores, & difficiliores quæſtiones, ſemper ad Sedem deferantur Apoſtolicam, ſuper quam Chriſtus Vniuerſam conſtruxit Eccleſiam, dicente ipſo ad Beatum Petrum Apoſtolorum Principem: Tu es Petrus, & ſuper hanc petrã ædificabo Eccleſiam meam.*

151 Pari modo *Iulius Primus*, in ſua Epiſtola ad Orientales Epiſcopos miſſa, quam de verbo ad verbum Athanaſius in ſua Apologia refert, egregiè ſe geſſit: nam S. Pontifex ibi aſſerit, cauſas omnium Orientalium Epiſcoporum etiam primorum Patriarcharum, ex auctoritate Chriſti B. Petro tradita, ad Romanum Pontificem, tanquam legitimum Petri Apoſtoli ſucceſſorẽ omnino pertinere. Ita etiam Gelaſius ad Epiſcopos Dardaniæ, ac Imperatorem Anaſtaſium ſcripſit. Ita Ioannes II. ad Imperatorem Iuſtinianum Seniorem notificauit: relictis pluribus Epiſtolis, nempè Zoſimi, Leonis, & Felicis, quos Bellarminus in libro de Romanis Pontificibus recenſet; cum ſatis, imo abundè ex refertis poſſint legentes colligere: Romanum Epiſcopum

N 2 à Car-

(a) *Apud Gratian. diſt. 22.*

à Cardinalibus in Petri Apoſtoli ſucceſſorem canonicè electum, ſtatim totius Vrbis & Orbis, verum, & Summum Pontificem eſſe.

CAPVT VII.

Epiſcopum Romanum, electum à Cardinalibus in Petri Apoſtoli ſucceſſorem, ſupremam poteſtatem capitis in toto terrarum Orbe de iure diuino habere, probat auctoritas Conciliorum.

152 RESolutiſſimus Doctor Ioannes *Bachonius* probans ſolidè in 4. ſententiarum, (*a*) quod Chriſtus Dei filius reſurrexerit, & aſcenderit ad Cœlũ; citat pro ſui firmitate, tum Cõcilium Apoſtolicum Hieroſolymitanum; tum Nycænum, (*b*) ſicut etiam *in Quolibetis*, auctoritatem Concilij Lateranenſis, & Lugdunenſis pro ſui ratione adducit. Nos igitur ipſo Doctore pro noſtra veritate, etiam Concilia hic retulimus, nempè tantum quatuor illa, quæ S. Gregorius in honorem quatuor Euangeliſtarum habere voluit; ſcilicet Nicenum, Conſtantinopolitanum, Epheſinum, & Chalcedonenſe, ita ſcribens. (*c*) *Sicut Sancti Euangeliſtæ quatuor libros, ſi quatuor Concilia ſuſcipere, & venerari me fateor, Nicenum, Conſtantinopolitanum, Epheſinum, & Chalcedonenſe tota deuotione amplector, integerrima approbatione cuſtodio, quia in his, veluti in quadrato lapide S. fidei ſtructura conſurgit, & cuiuſlibet vitæ, atque actionis norma conſiſtit. Quiſquis ergo aliud ſapit, anathema ſit.* Et quod ita ſit, ac legitimè fuerint celebrata *Lutherani*, & *Caluiniſtæ* etiam fatentur. Et quidem nomine omnium Lutheranorũ ita Dreiærus Profeſſor Regiomontanus teſtatur: (*d*) *Amplectuntur Proteſtantes Symbolum Nicænum, Statuta Concilij Conſtantinopolitani, Epheſini, & Symbolum* Chal-

(a) *Qu.*11.*Prol.art.*2. (b) *Lib.*3.*art.*2. (c) *Lib.*1.*epiſt.*28. (d) *In præfat.ad contr.cum Pontif.*

Chalcedonenſe. Ex parte verò Caluiniſtarum, ipſemet Caluinus ſic fatetur: (*a*) *Nos Nicænam, Conſtantinopolitanam, Epheſinam, Chalcedonenſem, ac ſimiles priſcas Synodos, quę confutandis erroribus habitæ ſunt, libenter amplectimur, reueremurque, vt Sacroſanctas, nihil enim continent, quam puram, & natiuam ſcripturæ interpretationem, quam Sancti Patres ſpirituali prudentia ad frangendos Religionis hoſtes, accommodarunt.* Iſtis ergo Sacris Oecumenicis Concilijs, & eorum ſanctionibus, de quibus Hæretici nihil dubitant, ſtandum erit, & inquirendum omninò, quid ipſa Concilia ſenſerint de Romani Pontificis primatu, eiuſque Suprema Poteſtate. Et,

153 Primò occurrit nobis Concilium Nicenum, à *Nicea* Bythiniæ Metropoli ita dictum; vbi anno ſalutis noſtræ 325. Imperij vero Magni Conſtantini 20. Concilium ipſum à *S. Syluestro* Papa, Præſidentibus eius Legatis Oſio Cordubenſi Epiſcopo, Victore, ac Vincentio Presbyteris, contra Arrium fuit conuocatum; & ex toto terrarum orbe 318. Epiſcopi cōuenerunt, qui vno ore, anno 327. Arrium ipſum aſſerentem inſulsè, Dei filium ex nihilo in tempore factum eſſe, ac proindè Creaturam, non Creatorem, condemnarunt, & Chriſti, ac Spiritus Sancti Diuinitatem definierunt. Vndè non modò ille verſus hymni glorificationis, videlicet, *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*; ad confuſionem Arianorum, qui ſolum dicebant, *Gloria Patri per Filium, in Spiritu Sancto*, fuit approbatus: verum & ipſi etiam additum: *Sicut erat in principio, nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum Amen*. Circa ſupremam deinde Romani Pōtificis auctoritatem, ſic fuit definitum. (*b*) *Ille, qui tenet Sedem Romæ, Caput eſt, & Princeps omnium Patriarcharum, ſicut Petrus, &c.* (Ita ex Arabico, in latinum tranſla-

(a) *Lib. 4. Inſtitut. c. 19. §. 8.* (b) *Cān. 1. can. 39.*

Digitized by Google

latâ) Et ideo alibi fuit etiam determinatum. (a) *Placuit toti Synodo, ſi accuſatus, vel dãnatus Epiſcopus appellauerit ad Romanum Pontificẽ, id ſtatuendum, quod ipſe cenſuerit.*

154 Secundo; accedit nobis Concilium Conſtantinopolitanum annis 56. lapſis poſt Nicenum: Imperij Theodoſij Senioris quinto; ſalutis verò noſtræ 383. à *Damaſo* Papa contra Macedonium eiuſdem Ciuitatis Conſtantinopolis Epiſcopum indictum; (licet aliud Romæ Damaſus etiam conuocauerit) vbi 150. Epiſcopi interfuerunt, qui omnes vnanimes Macedonium ipſum de Spiritus Sancti diuinitate malè ſentientem, non modo condemnarunt, verum & tanquam Hæreticum è ſede Conſtantinopolitana eiecerunt; ſuffecto in eius locum, Gregorio Nazianzeno. Deindè erga Romani Pontificis ſupremam auctoritatem; Patres illi, ipſum tanquam verum totius Eccleſiæ principale Caput ex omni parte agnoſcentes, tale etiam eſſe procul dubio declararent, dum ſeſe membra ipſius, ſic apertè teſtati ſunt. (b) *Dominis honorabilibus, atque venerandis fratribus, Damaſo, Ambroſio, Brittõrio, Valeriano, Accolio Baſilio, & reliquis Sanctis Epiſcopis in maxima Roma collectis, Sancta Synodus orthodoxorum Epiſcoporum congregatorum in maxima Ciuitate Conſtantinopoli, in Domino ſalutem. Et bene, &c. quia fraternam circa nos charitatem miniſtrantes, Synodum in Romana Vrbe Dei voluntate feciſtis, & nos illuc tanquam membra propria litteris Deo amabilis Principis euocaſtis: & quoniam tunc ad tribulationes ſoli ſumus addicti, nunc ſub Imperatorum pia concordia nõ ſine nobis regnaretis, ſed etiam nos vobiſcum ſecundum Apoſtolicam vocem conregnaremus Oratio quidem noſtra fuit, ſi eſſet poſſibile, vt omnes noſtras ſimul relinquentes Eccleſias, deſiderio vtili iungeremur.* Cæterum ipſa Conſtantinopolitana Synodus ob cauſam eius Epiſcopi

Anti-

(a) *Cap.1.* (b) *Hiſtor. tripar. c.14.*

Anthimi, iterum in Domino congregata, tam benè ſentit de poteſtate Summi Pontificis Romani, vt per Præſidem ipſius nomine Mennam Patriarcham, ita fuerit loquuta. *(a) Nos Apoſtolicam ſedem ſequimur, & obedimus, & ipſius communicatores habemus: condemnatos ab ipſa, & nos condemnamus.* Et propter hoc Gregorius ad Ioannem Epiſcopum Siracuſanum ita ſcripſit: *(b) De ſede Conſtantinopolitana qui dubitet, eam Apoſtolicæ ſedi eſſe ſubiectam, quod & Dominus pijſſimus Imperator, & frater meus Euſebius eiuſdem Ciuitatis Epiſcopus aſſiduè profitentur.*

155 Tertio Concilium Epheſinum venit à *Cæleſtino Papa* anno redemptionis noſtræ 430. Imperij verò Theodoſij Senioris 8. contra Neſtorium Conſtantinopolitanum Patriarcham intimatum, in quo 200. Epiſcopi conuenerunt; & Præſide Cyrillo Carmelita Patriarcha Alexãdrino, Neſtorium debacchantem: *Mariam Virginem* non eſſe Ieſu Chriſti Genitricem, nõ modo vnanimiter, vt reum & hæreticum condemnarunt; quinimmò Epiſcopali dignitate exauctorari iuſſerunt; Beatiſſimam Virginem ex alia parte, ΘΕΟΤΟΚΟΣ nempè Dei Matrẽ appellandam eſſe, iure optimo determinarunt. Et in auctoritatem Pontificis Romani, deinde oculos mentis inijcientes, definierunt: poteſtatem ligandi, atque ſoluendi à Chriſto Petro collatam, tranſiiſse in legitimos eiuſdẽ Apoſtoli ſucceſſores, videlicet Pontifices Romanos, & adhuc penes eos vigere. *Nulli dubium eſt*, inquit Sancta Synodus Epheſina, *Beatiſſimum Petrum Apoſtolorum Principem, & Caput, à Chriſto Domino Cæleſtis Regni claues accepiſſe, ſoluendique, ac ligandi poteſtate, quam acceperat vſum fuiſſe, nec non per ſucceſſores hucuſque ſemper viuere, cauſaſque decernere, ſemperque victurum eſſe. Huius itaque ſucceſſor eſt Vicarius Sanctus, Beatiſſimuſque Papa, & Epiſcopus noſter Cæleſti-*

(a) *Ant S, Synod.* (b) *Lib. 7. epiſt. 63.*

leſtinus , nos ſuos pro ſe quaſi Vicarios , ad hanc Synodum miſit. Tandem actione tertia. *Romanus Epiſcopus , ſucceſſor ordinarius eſt Beati Petri Apoſtolorum Principis.*

156 Vltimò ; eſt Concilium Chalcedonenſe , à Sancto *Leone Papa* , anno ſalutis noſtræ 451. Imperij verò Marciani II. , contra Eutichetem , & Dioſcorum, conuocatum,in quo 630. Patres interfuerunt , & omnes vno ore , aſſiſtentibus Summi Pontificis legatis, Eutichetē, & Dioſcorum, non modo tāquam Hæreticos damnarunt, verum & Sanctam Romanam Eccleſiam , ob Petri Apoſtoli ſedem, omnium Eccleſiarum orbis primiceriam eſſe, canone ſexto, ita decreuerunt. (*a*) *Eccleſia Romana ſemper habuit primatum , mos autē perduret* . Et alibi . *Perpendimus omnem primatum, & honorem præcipuum ſecundum Canones antiquæ Romæ Deo amatiſſimo Archiepiſcopo conſeruari.*

157 Supradictus autem Primatus Eccleſiæ Romanæ teſtatus à Concilio Chalcedonenſi , iam ab annis quinquaginta ante ipſum Concilium,nempè in Concilio Mileuitano fuit etiam declaratus, refert Auguſtinus, (*b*) vt ex ſequenti Synodica Epiſtola, quam cœtus ille venerabiliſſimus tot, & Patrum, Innocentio I. miſit , apertè oſtenditur; *Domino Beatiſſimo, meritoque venerabili in Chriſto honorando , Papæ Innocentio , Siluanus , Valentinus , Aurelius, Donatus, Reſtitutus, Lucianus, Alipius, Fortunatus, Seuerus, Auguſtinus , Poſſidius Nouatus, Secundus, Maurentius, Leo , Fauſtinianus , Creſconius , Lucius , Adeodatus , Malcus , Litorius , Fortunatus, Donatus , Ponticanus, Saturninus Chriſtonius, Honorius, Creſconius , Proceſſus , Creſconius Secundus , Felix , Aſiaticus , Rufinianus , Fauſtinus, Seruius, Terentius, Creſconius, Sperantius , Quadratus , Lucillus, Sabinus, Fauſtinus, Victor , Ginantius , Poſſidonius , Antonius, Innocentius, Felix, Antonius, Victor , Honoratus, Do-*

(a) *Recit. in Action.* 16. (b) *Tom.* 2. *epiſt.* 92.

Digitized by Google

Donatus, Petrus, Præſidius, Creſconius, Lampadius, Delphinus, ex Concilio Mileuitano, in Domino ſalutem, Papæ Innocentio. Quia te Dominus gratiæ ſuæ præcipuo munere, in ſede Apoſtolica collocauit. En quomodo Concilium Mileuitanum teſtatur, Romanum Epiſcopum, eſſe verum Petri Apoſtoli ſucceſſorem.

158 Iſtis autem Concilijs, quatuor alia annectimus, nempè S*ardicenſe*, vbi ita fuit definitum. *(a) Si aliquis Epiſcopus iudicatus fuerit in aliqua cauſa, & putat ſe bonam cauſam habere, vt iterum iudicium renouetur: Si vobis, Patres, placet, Sancti Petri memoriam honoremus, vt ſcribatur ab his, qui cauſam examinarunt Iulio Romano Epiſcopo: & ſi iudicauerit, renouandum eſſe iudicium, renouetur, & det Iudices: Si autem probauerit talem cauſam, vt non refricentur ea, quæ acta ſunt: (b) Quæ decreuerit Romanus Epiſcopus, confirmata erunt, ſi hoc omnibus placet; & omnes reſponderunt, placet.* Lateranenſe, ſub *Innocentio Tertio* celebratum, in quo Græci, & Latini Patres interfuerunt, & Eccleſiam Romanam, matrem, & omnium fidelium magiſtram eſſe, ſic publicarunt. *Romana Eccleſia, diſponente Domino ſuper omnes alias ordinariæ poteſtatis obtinet Principatum, vtpote mater Vniuerſorum Chriſti fidelium, & magiſtra.* Florentinum, vbi etiam aduenientes Græci, & Latini Epiſcopi, decreuerunt: *Sedem Apoſtolicam, eiuſque Romanum Pontificem totius orbis principatum tenere, legitimum eſſe Petri Apoſtoli ſucceſſorem, & caput Eccleſiæ, fideliumque Patrem, & Doctorem.* Denique, relictis quatuor alijs Cōcilijs, videlicet *Lugdunenſi*, ſub Innocentio Quarto. *Viennenſi*, ſub Clemente V. *Conſtantienſi*. ſeſſ. 8. & 15. *Lateranenſi*, ſub Leone X. ſeſſ. 11. tantummodo pluribus in Locis, Sacrum Concilium *Tridentinum* videatur.

(a) *Can.* 4. (b) *Can.* 5.

Digitized by Google

CAPVT VIII.

Principatus Romani Pontificis ſuper cunctas Orbis Eccleſias, teſtimonio Græcorum, & Latinorum Patrum comprobatur.

159 NVlla alia potiori ratione ad probandum, Animam intellectiuam, eſſe veram hominis formam informantem, vſus eſt (a) *Reſolutiſſimus Doctor*, quam ſententia omnium Sanctorum Patrum. Nos autem qui in rebus deſcribendis doctrinam ſupradicti periciſſimi Viri hic ſequimur, eiuſdem ordine in ipſis comprobandis, debemus vti. Propterea ad oſtendendum Principatum Romani Pontificis ſuper cunctas Orbis Eccleſias, nulla alia doctrina in hoc 8. capite vtimur, quam Grecorum, & Latinorum Doctorum ſententijs, cum maximæ auctoritatis, & ponderationis ſint, ſicut cuilibet patebunt. Et primo ex Græcis.

160 S. Cyrillus Carmelita, Patriarcha Alexandrinus. (b) *Petro dictum eſt, & portæ inferi non praualebunt aduerſus eam. Secundum hanc Domini promiſſionem, Eccleſia Apoſtolica Petri ab omni Hæreticorum circumuentione immaculata manet, ſuper omnes Præpoſitos, & Epiſcopos, & ſuper omnes Eccleſiarum Primatus, & Populorum in ſuis Pontificibus, & auctoritate Petri: Et cum aliæ Eccleſiæ ſint verecundatæ, ipſa ſola inquaſſabiliter regnat ſtabilita, ſilentium imponens, & omnium obturans ora hæreticorum: & nos neceſſitate ſalutis, non decepti ſuperbia, neque vino ſuperbiæ inebriati, typum veritatis, & ſanctæ Apoſtolicæ traditionis, vna cum ipſa confitemur, & prædicamus.*

161 S. Cyrillus Hieroſolymitanus. (c) *Princeps Apoſtolici Ordinis Petrus, cum filium Dei viui, Chriſtum Ieſum confeſſus eſſet, claues Regni cœleſtis accepit, Poteſtatem cœleſtium, & terrenorum omnium.* Ergo eius Principatus eſt ſuper cunctas Orbis Eccleſias ſicut fatetur.

162 Atha-

(a) *Quod lib. lib. 1. ar. 1. §. 2.* (b) *Super c. 16. Matth.* (c) *Catechiſ. 17.*

Digitized by Google

162 Athanaſius, ad Marcum Papam ita ſcribens. (*a*) *Optamus, vt à veſtræ Sanctæ Sedis Eccleſiæ auctoritate, quæ eſt caput, & mater omnium Eccleſiarum, ea ad correctionem, & recreationem fidelium Orthodoxorum percipere per præſentes legatos mereamur; quatenus veſtra fulti auctoritate, noſtriſque precibus roborati, illæſi à memoratis æmulis Sanctæ Dei Eccleſiæ, & matris euadere, nobiſque commiſso gregi ſeruire valeamus. Vſque huc verè nouimus Apoſtolatus veſtri cor, gratia Sancti Spiritus in tantum eſſe accenſum, vt omnibus oppreſſis ſuccurratis; quanto magis nobis, qui licet exigui, ordinis veſtri cum ſimus, vobis, quia obedientes cum omnibus vobis, & ſumus, & ſemper eſſe volumus.*

163 S. Baſilius Magnus. (*b*) *Viſum eſt autem mihi conſentaneum, vt ſcribatur Epiſcopo* Romæ, *vt quæ hic geruntur conſideret, detque conſilium.*

164 S. Ignatius Martyr, Principatum Eccleſię Romanæ, nomine Eccleſiæ ſanctificatę explicat, ita ſcribens. (*c*) *Ignatius Eccleſiæ ſanctificatæ, quæ in loco Regionis Romanorum præſidet.*

165 S. Polycarpus, pro deciſione quæſtionis de die Paſchę, Romanum Pontificem, tanquam omnium Eccleſiarum Ducem, & caput adiuit, refert Hieronymus. (*d*) *Polycarpus propter quaſdam ſuper die Paſchæ quæſtiones, Eccleſiam in Vrbe regente Aniceto, Romam venit.*

166 D. Eutichius Conſtantinopolitanus Patriarcha ſcribens ad Vigilium Papam, (*e*) *Ad Apoſtolicam Sedem*, inquit, *Beatitudini tuæ manifeſtum facimus, quod ſeruamus fidem à Chriſto Apoſtolis traditam, & ab illis in toto mundo prædicatam, &c. & ideo petimus, præſidente nobis veſtra Beatitudine, ſub tranquillitate, & Sacerdotali manſuetudine, propoſitis Sanctis Euangelijs, communi tractatu eadem capitula in medio proponenda quæri, & conferri, et finem*

(a) *In ſua Epiſt.* (b) *Epiſt. 52. ad Athanaſ.* (c) *Epiſt. ſua ad Rom.* (d) *De Viris illuſtr.* (e) *Epiſt. ad Vigil.*

ſinem quæſtioni imponi Deo placitum.

167 Ruffinus Magnus inter Patres, cum ab æmulis accuſandus eſſet, fidem ſuam pro defenſione non alibi, quã apud omnium Supremum Iudicem in terris, nẽpè Anaſtaſium Papã Romanum, ſic deponere cœpit. (*a*) *Ego enim præter hanc fidem, quam expoſui, & in Eccleſia Romana prædicatur, aliã non habui vnquã, nec habeo in Chriſti nomine, nec habebo, et ſi quis aliter crediderit, quiſquis ille eſt, anathema ſit. Nemo ergo mihi, ex hac quæſo Te Sancte, & Venerabilis, & Beate Pater conflet inuidiam, nemo factionibus vtatur, quod in Eccleſia Dei fieri non licet.*

168 Gennadius, Epiſtolam de fide ſua compoſitam non alteri, tanquam Supremo Principi, pro approbatione direxit, quam Gelaſio Romano Pontifici, eum ita alloquens: (*b*) *Ego Gennadius Maſſiliæ Presbiter ſcripſi aduerſus omnes hæreſes libros octo: aduerſus Neſtorium, libros ſex: & Epiſtolam de fide mea miſi ad Beatum Gelaſium Vrbis Romæ Epiſcopum.*

169 Archimandritæ, & Monachi Syriæ, ad Romanum Pontificem, tanquam ad ſupremum Principem omniũ Eccleſiarum, pro ſua defenſione recurrunt (*c*) *Sanctiſſimo, ac Beatiſſimo Vniuerſi Orbis Terræ Patriarchæ Hormiſdæ, &c. Deprecamur ergo Beatiſſime, ſupplicantes, & rogantes, vt & vrgeatis cum feruore, & zelo, & condoleatis iuſtè pro corpore laniato: nam caput eſtis omnium; & vindicetis fidem contemptam, canones conculcatos, Patres blaſphematos, & talem ſynodum anathemate impetitam. Vobis data eſt poteſtas, & auctoritas ligandi, atque ſoluendi.* Ita Græci, quibus breuitatis gratia, S. Ioannem Chryſoſtomum, Incarnat. in vita ſua: Gregorium Nazianzenum, Epiſt. ad Ath. S Epiphaniũ hæreſ. 68. Et Iræneũ, ad Rom. lib. adiungimus. Ex latinis vero.

170 S. Gregorius. (*d*) *Hæc Sedes Romana ſpeculatione*

(a) *Apolog pro ſeipſo.* (b) *In calce lib.* (c) *Epiſtola ad Pap.* (d) *Briuil. Abb. 5. Mend. Suaſ. tom. 2. inſert.*

tione ſua toti orbi indicit, *&* *nouas conſuetudines omnibus mittit*.

171 S.Ambroſius. *Sanè referendum arbitramur ad Reuerendum Fratrem noſtrum Romanæ Sacerdotem Eccleſiæ: Quoniam præſumimus ea te indicaturum, quæ etiam illi diſplicere nequeant*, *&c. vt nos quoque, cum id geſtum eſſe cognouimus*, *quod Eccleſia Romana haud dubio comprobauerit*, *læti huius fructum examinis adipiſcamur.* (a) Ita ad Epiſcopum Alexandrinum inſinuans ei Principatum Romani Pontificis eſſe ſuper cunctas Eccleſias.

172 S.Auguſtinus. (b) *Eccleſia ab Apoſtolica Sede per ſucceſſiones Epiſcoporum fruſtra Hæreticis circumlatrantibus, & partim plebis ipſius iudicio partim Conciliorum grauitate, & partim miraculorum maieſtate damnatis*, *ſemper culmen auctoritatis obtinuit. Cui nolle primitias dare*, *vel ſummæ profectò impietatis eſt, vel præcipitis arrogantiæ. Nam ſi nulla certa ad ſalutem animis via eſt, niſi cum in eis rationi præcedit fides: quid aliud eſt, ingratum eſſe, opi, atque auxilio, quam tanto labore prædictæ auctoritati reſiſtere?* Ad intentum vero; fatetur in vna ſua Epiſtola, acta Conciliorum Carthaginenſis, & Mileuitani fuiſſe ad Romanũ Pontificem, tanquam ad ſupremum omnium Eccleſiarum Principem, & cauſarum fidei Iudicem, tranſmiſſa. (c) *Miſſa ſunt*, inquit, *de hac re à duobus Concilijs Carthaginenſi, & Mileuitano ad Apoſtolicam Sedem, &c. ad omnia nobis Innocentius Papa reſcripſit, eodem modo, quo fas erat, atque oportebat Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem.* Expreſſius tandem: (d) *In Romana Eccleſia, ſemper Apoſtolicæ Cathedræ viguit Principatum, &c. per communicatorias Eccleſias eſſe coniunctum.*

173 Sanctus Hieronymus ad Damaſum Papam ita ſcribit: (e) *Quamquam igitur tui me terreat magnitudo, inuitat tamen humanitas, Romani culminis recèdat ambitio. Ego nullum primum, niſi Chriſtum ſequens Beatitudini tuæ*, *ideſt*, Ca-

(a) *Epiſt.* 78 (b) *lib.* 6. *c.* 17. *verſ. fin.* (c) *Epiſt.* 106. (d) *Epiſt* 162. (e) *Epiſt* 57.

Digitized by Google

Cathedræ Petri Communionem conſocior : ſuper illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio. In fine Epiſtolæ. (*a*) *Hæc fides eſt, Papa Beatiſſime, quam in Catholica Eccleſia didicimus, quam ſemper tenuimus: In qua ſi minus peritè, emendari cupimus à te, qui Petri, & fidem, & ſedem tenes.*

174 S. Proſper. (*b*) *Quamuis gratia Chriſtiana non contenta ſit eoſdem limites habere; quos Roma, multoſque iam Populos ſceptro Crucis illa ſubdiderit, quos armis ſuis iſta non domuit; tamen per Apoſtolici Sacerdotis principatum, amplior facta eſt, arce Religionis, quam ſolio poteſtatis.*

175 Quibus omnibus annectere poſſumus S. Anſelmũ, *lib. de Verbi Incarnatione*, ad Papam Vrbanum dicato. Bedam venerabilem, *lib. 2. de Hiſtor. Anglicana cap.* 1. alioſque permultos vno ore aſſerentes, Pontificem Romanum Petri Apoſtoli ſucceſſorem, ſupremam in toto Orbe terrarum poteſtatem habere: Et contrarium dicere Hæreticũ eſſe, Guido Carmelita Epiſcopus Maioricenſis, ſic apertè demonſtrat. (*c*) *Primus*, inquit, *Hæreticorum Sagarellorum error eſt, quod tota poteſtas collata Eccleſiæ à Chriſto, omnino euacuata ſit, per malitiam Prælatorum.*

CAPVT IX.

Principatum Romani Pontificis per ſucceſſorum Chronotaxim, ſucceſſiuè ab Apoſtolo Petro, vſque in præſentem Innocentium XII. relatam, non interruptum, ſed potius idem eſſe, clarè oſtenditur.

176 CVm Sponſa Ieſu Chriſti ſit Sancta Romana Eccleſia viſibilis, quam, teſte Apoſtolo, *Sanguine ſuo acquiſiuit*; Quamdiù in terris ipſa duratura eſt, tandiù eius Caput viſibile perſiſtere debet: alioquin, abſciſso

(*a*) *tom. 4.* (*b*) *lib. 2. de vocat Gent. c.* 16. (*c*) *lib. de hæreſ.*

Digitized by Google

ſciſſo capite, Eccleſia Ieſu Chriſti corrueret diceretur. Et cum ipſa per ſucceſſiuam Generationem Spiritualem Renatorum fidelium, nempè, *per virtutem Sacramenti Baptiſmi*, inquit noſter Incognitus (*a*) denuò regeneretur, & ſucceſſiuè perduret; neceſſe eſt, vt in ipſa, præuia ſucceſſione, ſiue electione noui Pontificis, in demortui locum immiſsuri, eius Caput itidem perſeueret; ſicut Regius Propheta iam vaticinauit. (*b*) *Pro Patribus*, inquiens, *tuis nati ſunt tibi filij, conſtitues eos Principes ſuper omnem terram.* (*c*) *Loco Patrum*, ſubiungit Incognitus, *Patriarcharum, videlicet, & Prophetarum, Chriſto nati ſunt ſpirituales filij, ſcilicet, Apoſtoli, & Diſcipuli Domini, qui Patriarchis, & Prophetis ſucceſſerunt, qui fuerunt Eccleſiæ Principes, & Prælati, per totum mundum ad prædicandam Chriſti fidem diſperſi, vt ex illis alij ſpiritualiter generarentur, & ſic Eccleſia Chriſti vſque in finem continuaretur.* Mediante ergo ſpirituali generatione fidelium, & ſucceſſione Summi Pontificis in Vniuerſo Orbe durat Eccleſia, & ipſis mediantibus, Romani etiam Epiſcopi Principatus, integer in ipſa perſeuerat. Et hæc præcipua cauſa fuit, cur ad eius comprobationem antiqui Patres, ſecundum temporum centurias ad Chronotaxim recurrerint, ſicut fecit (*d*) *Iræneus*, à Petro, vſque ad Eleuterium Romanum Pontificem Chronotaxim recenſens. Quod etiam contra Ruffinum fecit (*e*) *Hieronymus*, & contra Marcionem *lib.3.cap.9.* fecit *Tertullianus*. Et ideo, ipſa etiam vſus eſt noſter Reſolutiſſimus Doctor Bachonius, art. 3. dum ſic ait: (*f*) *S. Clemens non ſtatim renunciauit, & hoc certificat, quod in regiſtro Romanorum Pontificum non computantur Linus, & Cletus, cæteri ſucceſſores Clementis, Clementem immediatè computant poſt Petrum. Et art.4. hæc de regiſtro Romanorum Pontificum, fol. 5. et fol.* 19. Nos autem ipſum ſe-

(a) *tom.1.pſal.44.nu.752.* (b) *Pſal.44.* (c) *Ibid. ſupra.* (d) *lib.3. cap.3.* (e) *lib.3.epiſt.ad Dam.* (f) *In 4.q.10. Prol.*

ſequentes, ipſa etiam in hoc capite vtimur, & eo magis, cum lumen Eccleſiæ Auguſtinus etiam ſuquutus ſit ipſorum Romanorum Pontificum Chronotaxim, prout ipſemet ita ſcribit. (a) *Si enim, Ordo Epiſcoporum ſibi ſuccedentium, conſiderandus eſt, quanto certius, et verè, et ſalubriter ab ipſo* Petro *numeramus, cui, totius Eccleſię figuram gerenti, Dominus ait, ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, etc.* Petro, *ſucceſſit Linus, Lino Clemens, Clementi Anacletus, Anacleto Euariſtus, Euariſto Alexander, Alexandro Sixtus, Sixto Teleſphorus, Teleſphoro Iginus, Igino Anicetus, Aniceto Pius, Pio Soter, Soteri Eleutherius, Eleutherio Victor, Victori Zefirinus, Zefirino Calixtus,* Calixto *Vrbanus, Vrbano* Pontianus, Pontiano *Antherus, Anthero Fabianus, Fabiano Cornelius, Cornelio Lucius, Lucio Stephanus, Stephano* Sixtus, *Sixto Secundo Dionysius, Dionysio Felix, Felici Euthichianus, Euthichiano Caius, Caio Marcellinus, Marcellino Marcellus, Marcello Euſebius, Euſebio Melchiades, Melchiadi Sylueſter, Sylueſtro Marcus, Marco Iulius, Iulio Liberius, Liberio Damaſus, Damaſo Siricius, Siricio Anaſtaſius.* Hactenus Auguſtinus. Verum nos catalogum Romanorum Pontificum ſequentes, eorum primordialem originem, à nullo alio excipimus, niſi à Chriſto capite fontali, & ex illo deinde, ſic cæteris exhibemus.

177 Ieſus Chriſtus filius Dei Vnigenitus, conſubſtātialis ęterno Patri, conceptus ex Spiritu Sancto, natus Bethleem ex *Maria Virgine*, die 25. Decembris, anno ab exordio mundi 5199. Mediator Dei, & Hominum, Sacerdos, Hoſtia, Summus Pontifex, & Caput totius Eccleſię; Crucifixus eſt pro redemptione generis humani, die 25. Martij, anno ætatis ſuę trigeſimo tertio expleto: tertia autem die reſurrexit à mortuis, deſcendit ad Inferos, & antequam aſcenderit ad Cœlum, nè dilectiſſima ſua Eccleſia ob eius abſentiam anacephala

(a) *Epiſt.* 165.

la videretur eius Caput viſibile, & ſuum in terris Supremum Vicarium, cum poteſtate ligandi, atque ſoluēdi, die 14. Maij, Petrum Apoſtolum his verbis: *Paſce Agnos meos, paſce oues meas*, inſtituit.

1. Petrus Apoſtolus, Primus Chriſti Vicarius in terris, & Romanus Pontifex, obijt die 29. Iunij, anno humanæ ſalutis 68. ſub Nerone Imperatore.

2 Anno vero Redemptionis noſtræ 69. Petro Apoſtolo in Chriſti Vicarium, & Romanum Pontificem, Linus ſucceſſit.

3 Anno 79. Lino ſucceſſit in Cathedram Romanam, Cletus.

4 Anno 93. Cleto ſucceſſit Clemens.

5 Anno 102. Clementi ſucceſſit Anacletus.

6 Anno 110. Anacleto ſucceſſit Euariſtus.

7 Anno 118. Euariſto ſucceſsit Alexander.

8 Anno 129. Alexandro ſucceſsit Sixtus.

9 Anno 139. Sixto ſucceſsit Teleſphorus noſter.

10 Anno 150. Teleſphoro ſucceſsit Hyginus.

11 Anno 154. Hygino ſucceſsit Pius.

12 Anno 165. Pio ſucceſſit Anicetus.

13 Anno 175. Aniceto ſucceſsit Soter.

14 Anno 179. Soteri ſucceſsit Eleutherius.

15 Anno 194. Eleutherio ſucceſsit Victor.

16 Anno 203. Victori ſucceſſit Zeferinus.

17 Anno 221. Zeferino ſucceſſit Calixtus.

18 Anno 226. Calixto ſucceſſit Vrbanus.

19 Anno 233. Vrbano ſucceſsit Pontianus.

20 Anno 238. Pontiano ſucceſsit Antherus.

21 Anno 239. Anthero ſucceſsit Fabianus.

22 Anno 254. Fabiano ſucceſsit Cornelius.

23 Anno 255. Cornelio ſucceſsit Lucius.

24 Anno 257. Lucio ſucceſsit Stephanus.

25 Anno 260. Stephano ſucceſsit Sixtus ſecundus.

26 Anno 261. Sixto ſucceſsit Dionyſius noſter.

27 Anno 272. Dionyſio ſuc-

ſucceſſit Felix.

28 Anno 275. Felici ſucceſſit Eutichianus.

29 Anno 283. Eutichiano ſucceſſit Caius.

30 Anno 296. Caio ſucceſſit Marcellinus.

31 Anno 304. Marcellino ſucceſſit Marcellus.

32 Anno 309. Marcello ſucceſſit Euſebius.

33 Anno 311. Euſebio ſucceſſit Melchiades.

34 Anno 314. Melchiadi ſucceſsit Sylueſter.

35 Anno 336. Syluestro ſucceſsit Marcus.

36 Anno 336. ad dicm tamen 26. Octobris, Marco Epiſcopo Romano ſucceſsit in Cathedram Iulius.

37 Anno 352. Iulio ſucceſsit Liberius.

38 Anno 367. Liberio ſucceſsit Felix ſecundus.

39 Anno etiam 367. Felici ſucceſsit Damaſus.

40 Anno 385. Damaſo ſucceſsit Siricius.

41 Anno 398. Siricio ſucceſsit Anaſtaſius.

42 Anno 402. Anaſtaſio ſucceſsit Innocentius.

43 Anno 417. Innocentio ſucceſsit Zoſimus.

44 Anno 418. Zoſimo ſucceſsit Bonifacius.

45 Anno 423. Bonifacio ſucceſsit Cæleſtinus.

46 Anno 432. Cæleſtino ſucceſsit Sixtus tertius.

47 Anno 440. Sixto tertio ſucceſsit Leo.

48 Anno 461. Leoni ſucceſsit Hilarius.

49 Anno 467. Hilario ſucceſsit Simplicius.

50 Anno 483. Simplicio ſucceſsit Fælix tertius.

51 Anno 492. Fælici tertio ſucceſsit Gelaſius.

52 Anno 496. Gelaſio ſucceſsit Anaſtaſius ſecundus.

53 Anno 498. Anaſtaſio ſecundo ſucceſsit Simmacus.

54. Anno 514. Simmaco ſucceſsit Hormiſdas.

55 Anno 523. Hormiſdæ ſucceſsit Ioannes.

56 Anno 526. Ioanni ſucceſsit Fælix quartus.

57 Anno 530. Fælici quarto ſucceſsit Bonifacius ſecundus.

58 Anno 532. Bonifacio ſecundo ſucceſsit Ioannes ſecundus.

59 Anno 534. Ioanni ſecun-

cundo ſucceſsit Agapitus.

60 Anno 536. Agapito ſucceſsit Syluerius.

61 Anno 539. Syluerio ſucceſsit Vigilius.

62 Anno 556. Vigilio ſucceſsit Pelagius.

63 Anno 559. Pelagio ſucceſsit Ioannes tertius.

64 Anno 573. Ioanni tertio ſucceſsit Benedictus.

65. Anno 577. Benedicto ſucceſsit Pelagius ſecundus.

66 Anno 590. Pelagio ſecundo ſucceſsit Gregorius Magnus.

67 Anno 604. Gregorio Magno ſucceſsit Sabinianus.

68 Anno 606. Sabiniano ſucceſsit Bonifacius tertius.

69 Anno 607. Bonifacio tertio, ſucessit Bonifacius quartus.

70 Anno 614. Bonifacio quarto ſucceſsit Deusdedit.

71 Anno 617. Deusdedit ſuccesſit Bonifacius quintus.

72 Anno 626. Bonifacio quinto ſucceſſit Honorius.

73 Anno 639. Honorio ſucceſsit Seuerinus.

74 Anno 639. ſed in fine: Seuerino ſucceſsit Ioannes quartus.

75 Anno 641. Ioanni quarto ſucceſsit Theodorus.

76 Anno 649. Theodoro ſucceſsit Martinus.

77 Anno 654. Martino ſucceſsit Eugenius.

78 Anno 655. Eugenio ſucceſſit Vitalianus.

79 Anno 659. Vitaliano ſucceſſit Adeodatus.

80 Anno 676. Adeodato ſucceſſit Domnus.

81 Anno 678. Domno ſucceſſit Agatho.

82 Anno 683. Agathoni ſucceſſit Leo ſecundus.

83 Anno 684. Leoni ſecundo ſucceſſit Benedictus ſecundus.

84 Anno 685. Benedicto ſecundo ſucceſſit Ioannes quintus.

85 Anno 687. Ioanni quinto ſucceſsit Conon.

86 Anno 687. in fine, Cononi ſucceſsit Sergius.

87 Anno 701. Sergio ſucceſsit Ioannes ſextus.

88 Anno 705. Ioanni ſexto ſucceſsit Ioannes ſeptimus.

89 Anno 708. ad diem 18. Ianuarij, Ioanni ſeptimo ſucceſsit Siſinnius.

90 Anno 708. ad diem 7. Martij, Siſinnio ſucceſsit Conſtantinus.

91 Anno 714. Cōſtantino ſucceſsit Gregorius ſecundus.

92 Anno 731. Gregorio ſecundo ſucceſsit Gregorius tertius.

93 Anno 741. Gregorio tertio ſucceſsit Zacharias.

94 Anno 752. Zachariæ ſucceſsit Stephanus ſecūdus.

95 Anno 757. Stephano ſecundo ſucceſsit Stephanus tertius.

96 Anno 762. ad diem 18. Maij, Stephano tertio ſucceſsit Paulus.

97 Anno 768. Paulo ſucceſsit Stephanus quartus.

98 Anno 772. Stephano quarto ſucceſsit Adrianus.

99 Anno 795. Adriano ſucceſsit Leo tertius.

100 Anno 816. Leoni tertio ſucceſsit Stephanus quintus.

101 Anno 817. Stephano quinto ſucceſsit Paſchalis.

102 Anno 824. Paſchali ſucceſsit Eugenius ſecundus.

103 Anno 827. Eugenio ſecundo ſucceſsit Valentinus.

104 Anno eodem 827. Valētino ſucceſsit Gregorius Quartus.

105 Anno 844. Gregorio Quarto ſucceſsit Sergius Secundus.

106 Anno 847. Sergio ſecūdo ſucceſsit Leo quartus.

107 Anno 858. Leoni quarto ſucceſsit Benedictus tertius.

108 Anno 858. Benedicto tertio ſucceſsit Nicolaus.

109 Anno 867. Nicolao ſucceſsit Adrianus ſecundus.

110 Anno 872. Adriano II. ſucceſsit Ioannes VIII.

111 Anno 882. Ioanni VIII. ſucceſsit Martinus.

112 Anno 884. Martino ſucceſsit Adrianus tertius.

113 Anno 885. Adriano tertio ſucceſsit Stephanus ſextus.

114 Anno 890. Stephano ſexto ſucceſsit Formoſus.

115 Anno 890. Formoſo ſucceſsit Bonifacius ſextus.

116 Anno 897. Bonifacio ſexto ſucceſsit Stephanus ſeptimus.

117 Anno 899. Stephano ſeptimo ſucceſsit Romanus.

118 Anno 899. Romano ſuc-

ſucceſſit Theodorus ſecūdus.

119 Anno 901. Theodoro ſecundo ſucceſſit Ioannes nonus.

120 Anno 904. Ioanni nono ſucceſſit Benedictus quartus.

121 Anno 904. Benedicto quarto ſucceſſit Leo V.

122 Anno 905. Leoni V. ſucceſſit Chriſtophorus.

123 Anno eodem 905. Chriſtophoro priuato ſucceſſit Sergius tertius.

124 Anno 911. Sergio tertio ſucceſſit Anaſtaſius tertius.

125 Anno 913. Anaſtaſio tertio ſucceſſit Lando.

126 Anno eodē 913. Lādoni ſucceſſit Ioannes X.

127 Anno 928. Ioanni X. ſucceſſit Leo ſextus.

128 Eodem Anno 928. Leoni ſexto ſucceſſit Stephanus octauus.

129 Anno 931. Stephano octauo ſucceſſit Ioannes vndecimus.

130 Anno 935. Ioāni vndecimo ſucceſſit Leo VII.

131 Anno 939. Leoni ſeptimo ſucceſſit Stephanus nonus.

132 Anno 942. Stephano nono ſucceſſit Martinus ſecundus.

133 Anno 946. Martino ſecūdo ſucceſſit Agapitus ſecundus.

134 Anno 956. Agapito ſecūdo ſucceſſit Ioānes duodecimus.

135 Anno 964. Ioanni duodecimo ſucceſſit Benedictus quintus.

136 Anno 965. Benedicto V. ſucceſſit Ioannes decimuſtertius.

137 Anno 972. Ioanni decimotertio ſucceſſit Domnus ſecundus.

138 Anno eodem 972. Domno ſecundo ſucceſſit Benedictus ſextus.

139 Anno 974. Benedicto ſexto ſucceſſit Bonifacius ſeptimus.

140 Anno 975. Bonifacio ſeptimo ſucceſſit Benedictus ſeptimus.

141 Anno 984. Benedicto ſeptimo ſucceſſit Ioannes decimuſquartus.

142 Anno 985. Ioanni decimoquarto ſucceſſit Ioannes decimuſquintus.

143 Anno 995. Ioāni decimo-

cimoquinto ſucceſsit Ioannes decimusſextus.

144 Eodem anno 995. Ioanni decimoſexto ſucceſsit Gregorius V.

145 Anno 999. Gregorio V. ſucceſſit Syluester II.

146 Anno 1003. Sylueſtro II. ſucceſſit Ioannes Decimusſeptimus.

147 Eodem anno 1003. Ioanni XVII. ſucceſſit Ioannes Decimusoctauus.

148 Anno 1009. Ioanni XVIII. ſucceſſit Sergius IV.

149 Anno 1012. Sergio IV. ſucceſſit Benedictus VIII.

150 Anno 1024. Benedicto VIII. ſucceſſit Ioannes XIX.

151 Anno 1033. Ioanni XIX. ſucceſſit Benedictus IX.

152 Anno 1045. Benedicto IX. ſucceſſit Gregorius VI.

153 Anno 1046. Gregorio VI. ſucceſſit Clemens II.

154 Anno 1048. Clementi II. ſucceſſit Damaſus II.

155 Anno 1049. Damaſo II. ſucceſſit Leo IX.

156 Anno 1055. Leoni IX. ſucceſſit Victor II.

157 Anno 1057. Victori II. ſucceſſit Stephanus X.

158 Anno 1058. Stephano X. ſucceſſit Nicolaus II.

159 Anno 1061. Nicolao II. ſucceſſit Alexander II.

160 Eodem anno 1061. Alexandro II. ſucceſſit Gregorius Septimus.

161 Anno 1086. Gregorio VII. ſucceſſit Victor III.

162 Anno 1088. Victori III. ſucceſſit Vrbanus II.

163 Anno 1099. Vrbano II ſucceſſit Paſchalis II.

164 Anno 1118. Paſchali II. ſucceſsit Gelaſius II.

165 Anno 1119. Gelaſio II. ſucceſſit Calixtus II.

166 Anno 1124. Calixto II. ſucceſſit Honorius II.

167 Anno 1130. Honorio II. ſucceſſit Innocentius II.

168 Anno 1143. Innocentio II. ſucceſſit Cœleſtinus II.

169 Anno 1144. Cœleſtino II. ſucceſſit Lucius II.

170 Anno 1145. Lucio II. ſucceſſit Eugenius III.

171 Anno 1153. Eugenio III. ſucceſſit Anaſtaſius IV.

172 An-

172 Anno 1154. Anaſtaſio IV. ſucceſſit Adrianus IV.

173 Anno 1159. Adriano IV. ſucceſſit Alexander III.

174 Anno 1181. Alexandro III. ſucceſſit Lucius III.

175 Anno 1185. Lucio III. ſucceſſit Vrbanus III.

176 Anno 1187. Vrbano III. ſucceſſit Gregorius VIII.

177 Anno 1188. Gregorio VIII. ſucceſſit Clemens III.

178 Anno 1191. Clementi III. ſucceſſit Cœleſtinus III.

179 Anno 1198. Cœleſtino III. ſceceſſit Innocentius III.

180 Anno 1216. Innocentio III. ſucceſſit Honorius III.

181 Anno 1227. Honorio III. ſucceſſit Gregorius IX.

182 Anno 1241. Gregorio IX. ſucceſſit Cœleſtinus IV.

183 Anno 1243. Cœleſtino IV. ſucceſſit Innocentius IV.

184 Anno 1244. Innocentio IV. ſucceſſit Alexander IV.

185 Anno 1254. Alexandro IV. ſucceſſit Vrbanus IV.

186 Anno 1268. Vrbano IV. ſucceſſit Clemens IV.

187 Anno 1271. Clementi IV. ſucceſſit Gregorius X.

188 Anno 1276. Gregorio X. ſucceſſit Innocentius V.

189 Eodem anno Innocentio V. ſuccesſit Adrianus V.

190 Item eodem anno Adriano V. ſuccesſit Ioannes XX.

191 Anno 1277. Ioanni XX. ſuccesſit Nicolaus III.

192 Anno 1281. Nicolao III. ſuccesſit Martinus II.

193 Anno 1285. Martino II. ſuccesſit Honorius IV.

194 Anno 1288. Honorio IV. ſuccesſit Nicolaus IV.

195 Anno 1294. Nicolao IV. ſuccesſit Cœleſtinus V.

196 Eodem anno Cœleſtino V. ſuccesſit Bonifacius VIII.

197 Anno 1303. Bonifacio VIII. ſuccesſit Benedictus X.

198 Anno 130[illegible]. Benedicto

Digitized by Google

dicto X. ſucceſsit Clemens V.

199 Anno 1316. Clemēti V. ſucceſsit Ioannes XXI. à Ciue meo P. Coriolano, Spōdano, Onuphrio, Genebrardo, & alijs Ioannes XXII. tamen appellatus.

200 Anno 1334. Ioanni XXII ſucceſsit Benedictus XI.

201 Eodem anno Benedicto XI. ſucceſsit Clemens VI.

202 Anno 1352. Clemēti VI. ſucceſsit Innocentius VI.

203 Anno 1362. Innocentio VI. ſucceſsit Vrbanus V.

204 Anno 1370. Vrbano V. ſucceſsit Gregorius XI.

205 Anno 1378. Gregorio XI. ſucceſsit Vrbanus VI.

206 Anno 1389. Vrbano VI. ſucceſsit Bonifacius IX.

207 Anno 1404. Bonifacio IX. ſucceſsit Innocentius VIII.

208 Anno 1406. Innocentio VIII. ſucceſsit Gregorius XII.

209 Anno 1409. Gregorio XII. ſucceſsit Alexander V.

210 Anno 1410. Alexandro V. ſucceſsit Ioannes XXII. à Genebrardo tamen, Honuphrio, Gordano, alijſq; quampluribus XXIII. vocatus, fortè, quia inter hos recenſitos Pontifices Ioannem Antepapam à Nobis iure optimo exploſum, numerant.

211 Anno 1417. Ioanni XXII. vel XXIII. ſucceſsit Martinus V.

212 Anno 1431. Martino V. ſucceſsit Eugenius IV.

213 Anno 1447. Eugenio IV. ſucceſsit Nicolaus V

214 Anno 1455. Nicolao V. ſucceſsit Calixtus III.

215 Anno 1458. Calixto III. ſucceſsit Pius II.

216 Anno 1464. Pio II. ſucceſsit Paulus II.

217 Anno 1471. Paulo II. ſucceſsit Sixtus IV.

218 Anno 1484. Sixto IV. ſucceſsit Innocentius VIII.

219 Anno 1492. Innocentio VIII. ſucceſsit Alexander VI.

220 Anno 1503. Alexandro VI. ſucceſsit Pius III.

221 Eodem anno Pio III. ſucceſsit Iulius II.

222 Anno 1513. Iulio II. ſuc-

Digitized by Google

ſucceſsit Leo X.

223 Anno 1522. Leoni X. ſucceſsit Adrianus VI.

224 Anno 1523. Adriano VI. ſucceſſit Clemens VII.

225 Anno 1524. Clemēti VII. ſucceſsit Paulus III.

226 Anno 1550. Paulo III. ſucceſsit Julius III.

227 Anno 1555. *Julio* III. ſucceſsit Marcellus IJ.

228 Eodem anno Marcello II. ſucceſsit Paulus IV.

229 Anno 1559. *Paulo* IV. ſucceſsit *Pius* JV.

230 Anno 1566. *Pio* IV. ſucceſsit Pius V.

231 Anno 1571. *Pio* V. ſucceſsit Gregorius XIII.

232 Anno 1585. Gregorio XJIJ. ſucceſsit Sixtus V.

233 Anno 1590. Sixto V. ſucceſsit Vrbanus VII.

234 Eodem anno Vrbano VII. ſucceſsit Gregorius XIV.

235 Anno 1591. Gregorio XIV. ſucceſsit Innocentius IX.

236 Eodem anno Innocentio IX. ſucceſsit Clemens VIJI.

237 Anno 1605. Clemēti VIJI. ſucceſsit Leo XI.

238 Eodem anno Leoni XI. ſucceſsit Paulus V.

239 Anno 1621. *Paulo* V. ſucceſsit Gregorius XV.

240 Anno 1623. Gregorio XV. ſucceſsit Vrbanus VIII.

241 Anno 1644. Vrbano VIJI. ſucceſsit Innocentius X.

242 Anno 1655. Innocentio X. ſucceſsit Alexander VII.

243 Anno 1667. Alexandro VJJ. ſucceſsit Clemens JX.

244 Anno 1670. Clemēti JX. ſucceſsit Clemens X.

245 Anno 1676. Clemēti X. ſucceſsit Innocentius XJ.

246 Anno 1689. Innocentio XJ. ſucceſsit Alexander VIJJ.

247 Anno 1691. Alexandro VJJJ. ſucceſsit Innocentius XIJ. qui ad regendam Chriſti Saluatoris Eccleſiam vocatus à Deo tanquam Aaron, in *Petri* Cathedra nunc cœlitus ſedens, vitę ſanctitate, rerum temporalium ſpretu, fidei dilatandę zelo, ac doctrinæ præſtantia, exemplū totius probitatis Vniuerſo Orbi ſe oſtendens, Chriſti

Digitized by Google

gregem ſibi commiſſum, ad cœleſtis beatitudinis paſcua, in æternum virentia, alacriter dirigit, ſanctèque perducit.

En iam, quod ex hac Summorum Pontificum Chronotaxi, omnes adamuſsim docentur, Romani Epiſcopi Principatum ſuper cunctas Orbis Eccleſias, à Chriſto Redemptore noſtro, Apoſtolo Petro collatum: ab ipſo Apoſtolorum Principe tanquam à fontali capite, vſque in hodiernum legitimum eius ſucceſſorem Innocentium XII. fuiſſe ſucceſsiuè, realiter, & propriè emanatum. Hac doctrina, vti potiſsima, ad oſtendendam Parmeniano vniuerſalitatem Eccleſiæ, vſus eſt Optatus Meleuitanus, ita inquiens. (a) *Videndum eſt, quæ, & vbi prior Cathedra ſederit. Si ignoras, diſce ſi noſti, erubeſce. Ignorantia tibi aſcribi non poteſt. Scientem errare, peccatum eſt, nam ignorantibus nonnunquam dolet ignoſci. Igitur negare non potes, ſcire te in Vrbe Roma, Petro primo Cathedram eſſe collocatam, in qua ſederit omnium Apoſtolorum Caput Petrus, vndè & Cephas appellatus eſt. In qua Cathedra, vt Vnitas ab omnibus ſeruaretur, nec Apoſtoli, qui ſingula ſibi quiſque defenderent, vt iam ſchiſmaticus, & peccator eſſet, qui contra ſingularem Cathedram, alteram collocaret. Ergo Cathedra vnica, quæ eſt prima de dotibus, ſedit prior Petrus, cui ſucceſſit Linus, Lino vero Cletus, &c Iulio ſucceſſit Liberius, Liberio Damaſus Damaſo Sericius hodie, qui noſter eſt ſocius, cum quo totus orbis commercio formatarum in vna Communionis ſocietate concordat.* Et ipſa etiam pro noſtra confirmatione ſecuri Bachonium, nos vſi ſumus, tanquam omnium aliarum ſingulariſsima, ſiquidem, vti ſcribit Auguſtinus. (b) *Quæ veniens de doctrina Apoſtolorum plantata in nobis, per ſeriem ſucceſſionis accepta, ſana ad poſteros träſmittenda eſt.* Et alibi expreſsius ad noſtrum intentum. (c) *Chriſtiana ſocietas*, inquit, *per Sedes Apoſtolorum, & ſucceſſiones Epiſcoporum certa per orbem propa-*

(a) *Lib.3.circa Parm.* (b) *Tract 37.in Ioan.* (c) *Epiſt.42.*

pagatione diffunditur. Immo, ſubiungit noſter Vualdenſis; *ſicut recitata genitorum ſeries in genealogia Chriſti certificum genuit argumentum de veritate: ita ſeries ſuccedentium in Romana Sede Pontificum, idipſum ſemper docendum certiſſimum efficit argumentum cunctis fidelibus de veritate doctrinæ.* tom. 1. lib. 2. art. 3. cap. 31. num. 3.

CAPVT VLTIMVM.

Romani Pontificis Principatus monarchicus eſt, & hic numero Pontifex Innocentius XII. eſt verus eius Monarcha.

179 Monarchia ſecũdum Nauclerium, nihil aliud eſt. (a) *Niſi ſummum, penes vnum Imperium, ſine Superioris, aut æqualis Populi, vel alterius Principis conſortio.* Quæ quidẽ definitio optima eſt, quia eſſentiam Monarchiæ omninò explicat; nam per ly *vnum Imperium*: Monarchia differt ab Ariſtocratia, quę includit ęquales conſortes. Et per ly *æqualis Populi*: differt à Democratia, quæ populum includit. Sumitur autem talis definitio ex Ariſtotile 3. *politic. c.* 5. & 11. Ex qua apertè colligitur, Principatum Romani Pontificis proculdubio eſſe Monarchicum, cum ab ipſo ſolo Papa, ſine conſortibus, teſte Bachonio, pendeat tota Eccleſia, omneſque eius partes. (b) *Ratio naturalis dictat*, inquit Reſolutiſsimus Doctor, *quod ſit vnus Princeps, à quo ſingulariter Cœlum pendet, & tota natura, vt ex 12. Metaph. tex. com.* 15. Ergo ſi Deus Vicarium vicem veri Dei in terris gerentem conſtituit, rationabile eſt, vt ita ſingulariter vicẽ gerat; quod ab eius auctoritate pendeat tota Eccleſia, & omnes partes Eccleſiæ. Hæc Bachonius. Et propter hanc rationem Summus Pontifex; (c) *Princeps Principum, & Dominus dominantium*, à Baldo vocatur.

180 Patet hæc veritas ſequen-

(a) *Tom.1.p p.lib.1.c.2.* (b) *In 4.qu.10.Prol.art.2.* (c) *Lib.4.conſ. 388.ſi Princeps.*

Digitized by Google

quenti ratione: Quia, quilibet Principatus, vel eſt Monarchicus, vel Ariſtocraticus, vel Democraticus. Sed Principatus Romani Pontificis nõ eſt Ariſtocraticus, neque Democraticus; ergo eſt Monarchicus Maior eſt certa; minor vero probatur. Quia Principatus Romani Pontificis excludit æquales conſortes, cum in tractandis negotijs, ad habendum Cardinalium conſenſum minimè Papa aſtringatur, ſcribit Barboſa. (*a*) Ergo non eſt Ariſtocraticus; neque Democraticus, cum etiam Populum excludat. Ergo omnino eſt Monarchicus, quia penes ſolum ipſum Pontificem manet Summum Imperium, nempè, totus mundus, (*b*) *Zabarella* teſtatur.

181 Cum igitur Romanus Pontifex mundum vniuerſum ſub ſuo Imperio habeat, certum eſt, ipſi ſoli, & non alijs Monarchiam ſaltem ſpiritualem ineſſe. Siquidem ipſam non à quocumque homine, ſed à ſolo Jeſu Chriſto Saluatore noſtro, ſuper omnes homines exercendam accepit; ſicut Diuus Anacletus his verbis teſtatur. (*c*) *Sancta Romana Eccleſia Apoſtolica, non ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Domino Saluatore primatum obtinuit; ſicut B. Petro Apoſtolo dixit: Tibi dabo* Claues Regni *Cœlorum, & quodcunque ligaueris ſuper Terram, erit ligatum & in* Cœlis, *& quodcunque ſolueris ſuper Terram, erit ſolutum & in Cœlis* Vndè Chryſoſtomus ait. (*d*) *Claues Cœlorum Chriſtus Petro tradens, eius arbitrio, & poteſtati cuncta commiſit.* Quæ omnia fortè his verbis Bernardus EugenioPapæ ſuadere voluit, quando ei ſic ſcripſit. (*e*) *De cætero, oportet te eſſe vltorem ſcelerum, malorum metum, bonorum gloriam, virgam portantium, malleum Tyrannorum, Regum Patrem, legum moderatorem, Canonum diſpenſatorem, ſal terræ, Orbis lumen, Sacerdotem Altiſſimi, Vicarium Chriſti, Chriſtum Domini, poſtremo Deum Pharaonis.*

182 Hinc eſt, quod quãdo

(a) *De iur. Eccleſ. lib. 1. c. 2 n. 80.* (b) *conſ. 136. n. 8.* (c) *Decret. 3. cap. 3.* (d) *Homil. de S. Ignat. ad Pop. Antbioc.* (e) *Lib. 4. de conſid. ad Eugen.*

do Conſtantinus Imperator inuitus ad iudicandum in cauſa fidei medium ſe poſuit, de hac re ſtatim veniam petijt; ſcribit ad Glorium, & Eleuſiũ Auguſtinus.(a)*Iudices*,inquit, *Eccleſiaſticos tanta auctoritatis Epiſcopos, quorum iudicio, & Cæciliani innocentia,et Donatiſtarum improbitas declarata eſt, non apud alios Collegas, ſed apud Imperatorem accuſare auſi ſunt, quod malè iudicarent: dedit ille aliud Arelatenſe iudicium, aliorum ſcilicet Epiſcoporum, non quia iam neceſſe erat, ſed eorum peruerſitatibus cedens, & omnimodo cupiens tantam impudentiam cohibere, neque enim auſus eſt Chriſtianus Imperator, ſic tumultuoſas eorũ fallaces querelas ſuſcipere, vt de iudicio Epiſcoporum, qui Romæ ſederant, ipſe iudicaret; ſed alios, vt dixi, Epiſcopos, eis dedit, à quibus tamen illi ad illum rurſum Imperatorem prouocare maluerunt. Qua in re, quemadmodum illos deteſtetur audiſtis, atque vtinam, ſaltem ipſius iudicio in ſanctiſſimis animoſitatibus ſuis finem impoſuiſſent, atque vt eis ipſe ceſſit vt de iſta cauſa poſt eos iudicaret, à tantis Antiſtitibus, poſtea veniam petiturus eſt*. Cui veritati etiam Caluinus ſic adſtipulatur. (b) *Niſi Imperator Conſtantinus occurriſſet, qui inquiſitionem in Epiſcoporum vitam, rem eſſe ſupra ſuam cognitionem profeſſus.*(c) Et Chriſpinus Proteſtans, Caluini aſſecla, fatetur, Conſtantinum Epiſcoporum iudicio ſe ſubmiſiſſe. *Dixit*(refert) *Conſtantinus, Deus vos Epiſcopos conſtituit, & vobis poteſtatem iudicandi dedit, vndè veſtro iudicio noſmetipſos ſubmittimus.* Nec vnquã cauſam Clericorũ, vel Epiſcoporũ, ipſemet Imperator agnouit, aut Concilium aliquando citauit, cum Conſtantini ſit vox illa laudatiſſima apud Sanctum Gregorium Papam. (d)*Vos Dij eſtis, à ſummo Deo conſtituti; æquum non eſt, vt Homo iudicet Deos.* Et ideo contra Vuitclephum Vualdenſis ſic concludit, (e) *iam iam ſecuri, teneamus Principatum Romanæ Sedis non ema-*

(a) *Epiſt.1.* (b) *Lib.4.Inſtit.c.9.§.10.* (c) *Lib.de ſtat Eccl.pag.* 99.
(d) *Lib.4 Epiſt.75.* (e) *Tom.1.lib.2.art.3.c.33.*

emanaſſe de Cæſare, aut vſurpatum eſſe poſt Apoſtolos; quem penè primus omnium Anacletus ſcripſit, fluxiſſe de Chriſto, & ſplendida Synodus Nicena demum, & egregius Auguſtinus ſemper inibi viguiſſe concedunt.

183 Patet talis veritas ſequenti ratione. Quia illi competit Monarchia de iure, qui ſuper omnes eſt, & tanquam Princeps Principum, & Dominus Dominantium omnibus præeſt. Sed Romanus Pontifex, vt Chriſti Vicarius, adeò ſuper omnes eſt, & omnibus præeſt, vt Imperatori, & Regibus etiam præferatur. Ergo Pontifici Romano Monarchia de iure ineſt. Maior eſt certa; minor verò per ſingulas eius partes probatur. Nam quod Romanus Pontifex ſuper omnes ſit, probat cap. *Cuncta per mundum*, 9. q. 3. Quod vero ſuper omnes, tãquam Princeps Principum, & Dominus Dominantium exiſtat, (a) *Cardinalis Tuſcus*, fuſius tuetur. Ac tandem quod Imperatori, & Regibus, vti Supremum Eccleſiæ Caput, præferatur, *Cap. venerabilem, de Elect. & cap. ſolidæ de maiorit.* apertè docent; Ergo, &c.

184 Item, & hac alia ratione. Quia quando Pontifex Romanus coronatur, & primus Cardinalis Diaconus Tyaram eius Capiti imponit, ita alloquitur Papam. *Accipe Tyaram, tribus coronis ornatam, vt ſcias te eſſe Patrem Principum, Rectorem Orbis, & in terra Vicarium Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti*: Ergo Romanus Pontifex ſuper omnes eſt, & Imperatori, & Regibus præfertur, ſiquidem ipſi tanquam ſupremo totius orbis Monarchæ, iuxta (b) *Concilium Tridentinum*, omnes Principes, Prælati, & fideles tenentur obedire. Ergo ipſi de iure competit Monarchia.

185 Fatentur hanc veritatem ipſimet Orbis Imperatores, præſertim Magnus Conſtantinus in reſcripto anno 320. ad Syluestrum Papam miſſo, ibi Pontificem Romanum Patrem Patrum appellat. *Sanctiſſimo*, inquit, *ac Beatiſſimo*

(a) *Ad lit. P. concl. 40. num. 12.* (b) *Seſſ 25. de reform. c. 2.*

Digitized by Google

mo Patri Patrum Syluestro, Vrbis Romæ Episcopo, & Papæ, atque omnibus eius ſucceſſoribus, qui in Sede B. Petri, vſque in finem ſeculi ſeſſuri ſunt, Pontificibus; nec non Deo amabilibus Catholicis Epiſcopis, &c. Ea, quæ Saluator, & Redemptor noſter Dominus Ieſus Chriſtus per ſuos Sanctos Apoſtolos Petrum, & Paulum, interueniente Patre noſtro Syluestro, Summo Pontifice, & Vniuerſali Papa, mirabiliter dignatus eſt operari, liquida narratione ſtuduit propalare noſtra Serenitas. Primum quidem noſtram fidem, quam à prælibato Beatiſſimo Patre, & Oratore noſtro Syluestro Vniuerſali Pontifice edocti ſumus, intima cordis confeſſione proferentes, &c. Honorius verò Auguſtus Epiſtola miſſa anno 410, non modo ſollicitudinem erga regimen Eccleſiarum in Romano Pontifice agnoſcit, verum & de Populi etiam perturbatione, ita inquit; *Victor Honorius, Inclytus Triũphator, sẽper Auguſtus, Sancto, & Venerabili Bonifacio Papæ Vrbis æternæ. Scripta Beatitudinis tuę, debita reuerentiæ gratulatione ſuſcepimus, &c. Apoſtolatus tuus, &c. Illud autem pietati noſtræ ſatis placitum eſſe cognoſcere, quod Sãctimonia tua de Eccleſiarum, ac Populi perturbatione ſollicita eſt, quæ, vt ne aliqua ratione poſſit euenire, ſatis Clementia noſtra credit eſſe prouisũ, &c.* Valentinianus autẽ huius nominis tertius Imperator, de Romani Pontificis principatu, ita ad Theodoſium ſcripſit. (a) *Debemus dignitatem propriæ venerationis B. Petro Apoſtolo intemeratam, & in noſtris temporibus conſeruare; quatenus Beatiſſimus Romanæ Ciuitatis Epiſcopus, cui principatum Sacerdotij ſuper omnes antiquitas contulit, locum habeat, & facultatem, de fide, & Sacerdotibus iudicare.*

186 Patet etiam ex doctrina Caluini, qui, vt ipſe teſtatur. (b) *Summum Imperium penes eum eſſe conſtat, ad cuius Tribunal prouocatur.* Sed ad Tribunal Romani Pontificis prouocatur: Ergo Summum Imperium penes Romanum Pontificem habetur. Maior

(a) *Tom.1. Concil. ante Concil. Chalced.* (b) *Lib.4. Inſtitut. cap.7. §.9.*

ior eſt Caluini; minor vero ex Concilio Romano ſub Adriano Secundo celebrato habetur, quia ibi dicitur: *Romanum Pontificem de omnium Eccleſiarum Præſulibus indicaſſe legimus.* Ergo ad eius Tribunal prouocatur, immò multipliciter prouocatur. Primò, *via depoſitionis*, ſicut de Præſulibus *Gelaſius* Papa iudicauit, Dioſcorum Epiſcopum à ſua Sede deponens, & Petrum Patriarcham Alexandrinum ad ſe non recipiens. Cæteri verò Pontifices Romani, octo Patriarchas è Sede Conſtantinopolitana eiecerunt, ſcribit ad Michaelem Imperatorem *Nicolaus* primus, inter quos fuit Anthimus propria Sede ab Agapito Papa priuatus; quod idem contra Flauianum Patriarcham Antiochenum etiã Damaſus fecit, ſcribit (*a*) *Teodoretus*; & Sixtus Tertius aduerſus Policronium Patriarcham Hieroſolymitanum etiã ſe geſſit (*b*) vt eius Actorum liber teſtatur.

187 Secundo. *Cauſa reſtitutionis*, ſicut *Iulius* primus fecit, tum S. Athanaſium ſuæ Sedi Alexandrinæ, tum Paulum Cathedræ Conſtantinopolitanæ, ac Marcellum ſuo Epiſcopatui Ancyræ reſtituens, ſcribit (*c*) *Sozomenus*. Itidem S. *Leo* Papa exulem Theodoretum ſuæ Eccleſiæ reſtituit, ſicut Concilium Chalcedonenſe ita teſtatur. (*d*) *Ingrediatur Reuerendiſſimus Epiſcopus Theodoretus, vt ſit particeps Synodi, quia reſtituit ei Epiſcopatum Sanctiſſimus Archiepiſcopus* Leo.

188 Tertio; *ratione Confirmationis*, ſicut *Concilium Chalcedonenſe*, de Maximo in Patriarcham Antiochenum à S. Leone Papa confirmato, teſtatur: Ipſemet vero Papa *Leo* ad Epiſcopos Africæ ſcribens commemorationem de confirmatione Aatholij in Patriarcham Conſtantinopolitanum in ſua Epiſtola facit. Et quia Salonitæ Epiſcopus abſque Papæ confirmatione in Epiſcopatum ſe intruſerat, de tali intruſione ad Conſtantiam Auguſtam S. Gregorius Papa ſic ſcribit. (*e*) *Salonitana Ciui-*

(a) *Lib.5.hiſt.cap.23.* (b) *Tom.1.Cõcil.* (c) *Lib.3.c.7.* (d) *Act.1.* (e) *Lib.4.Epiſt.34.*

Ciuitatis Epiſcopus, me, & reſponſali meo neſciente, ordinatus eſt, & facta res eſt, quæ ſub nullis anterioribus Principibus euenit. Etenim, omnis Epiſcopus electus, ſuæ electionis cõfirmationem ſemper à Romano Pontifice obtinuit.

189 Quarto. *Poteſtate diſpenſationis.* De omnibus fidelibus non modò Romanus Pontifex iudicauit; verum & adhuc iudicat, ſicut fecit *Gelaſius* Papa, & diſpenſationis cauſam in ſua Epiſtola adducit. Item, & *S. Gregorius*, ſemeſtrem celebrationem Concilij Epiſcopo Siciliæ etiam indulſit.

190 Vltimo verò, *auctoritate excommunicationis*. Sicut *Innocentius* primus, ob mortem S. Ioannis Chriſoſtomi, Arcadium Imperatorem, eiuſque coniugem Eudoxiam anathematizauit. Ceù & S. *Ambroſius*, Theodoſium Imperatorem: Gregorius verò tertius Leonem Imperatorem Græcorum, ac tandem, tum *Nicolaus* primus Lotarium Regem Franciæ, tum Archiepiſcopi Colonienſis, & Treuirenſis, Electores ſacri Romani Imperij excommunicarunt; Ergo multipliciter ad Tribunal Romani Pontificis prouocatur; & ſic Summum Imperium penes eum eſt.

191 Confirmatur vltimo talis veritas, via immemorabilis Præſcriptionis, quæ cum habeatur tanquam priuilegiũ, *l. 3 §. ductus aquæ ff de aqua quotid.* quidquid priuilegio acquiri poteſt, præſcriptione etiã acquiritur. *cap. ſuper quibuſdam, §. prætérea de ſignific. verborum.* Et ideo, ſi ſecundum veriorem ſententiam, immemorabilis poſſeſſio in vim ſolæ præſcriptionis non admittitur, in vim priuilegij proculdubio admitti debet, docet (a) *Barboſa*. Admiſſa igitur immemorabili poſſeſſione tot, & tot ſeculorum, in quibus Tribunal Romani Pontificis ſemper de omnibus iudicauit, ori Hæreticorum etiam ſilentium imponitur, quia immemorabilis præſcriptio, nihil aliud eſt, *Niſi ius quoddam authoritate legum vim habens, pœnam negligentibus inferens, & finem litibus imponens*. Er-

R go

(a) *De Iure Eccl. lib. 3. c. 32. n. 31.*

go Summum Imperium ſpirituale manet tantummodo penes Romanum Pontificem, nempè, penes hodiernum Innocentium XII. numero, verum Chriſti Vicarium, & Petri Apoſtoli ſucceſſorem.

192. Patet hæc veritas ex multiplici ratione; prima eſt, quia id ſupponit Martinus V. in ſua Bulla apud *Concilium Conſtantienſe*, in qua Hæreticis Eccleſiæ ſe reconciliare volentibus, inter alia credenda proponitur, quod Papa canonicè electus, qui pro tempore fuerit, ſit verus Papa.

193 Secunda. Quia *Concilium Chalcedonenſe*, ſexta Synodus, *Concilium Mileuitanum*, & alia Concilia, Papã à tempeſtate regnantem, pro vero Papa habuerunt, & nunc Eccleſiæ proponunt. Ergo de fide eſt, tales Papas veros Chriſti Vicarios fuiſſe.

194 Tertia. Si non eſt de fide, illos numero Pontifices, veros Chriſti Vicarios fuiſſe: neq; de fide erit, quod Cõcilia Generalia ab ipſis congregata, & confirmata, ſint vera Concilia. Sed Eccleſia iuxta D. Gregorij teſtimonium, talia Concilia, tanquam Euangelia veneratur: Ergo de fide eſt, quod illi Papę veri Chriſti Vicarij fuerint. Quarta: Certũ eſt de fide, hanc numero Romanam Eccleſiam, quæ modo eſt ſub Innocentio XII. eſſe veram Eccleſiam. Ergo etiam de fide credere debemus, Innocentium ipſum, ſub quo tanquam ſub capite viſibili, & Chriſti Vicario Eccleſia militat, eſſe verum eius Summum Pontificem; alias, ſi daretur oppoſitum, plurima fidei dogmata nutarent, vel corruerent. Nam, quod aliquis liber ſit Canonicus; v3. Tobiæ, Iudith, &c: ex eo pendet, quod Conciliũ Tridentinum pro Canonico ipſum approbat, & quod idem Concilium legitimum Concilium fuerit, ex eo pendet, quod Papa illud confirmauit. Si autem de fide non eſt, quod Papa confirmator Concilij, non ſit verus Chriſti Vicarius, nec de fide erit, quod ab ipſo approbatum Concilium, ſit verum Concilium, aut liber approbatus à Concilio, ſit liber canonicus: ſed hoc eſt abſurdum. Ergo dicendum erit, de fide eſſe, quod

quod hic numero Innocentius XII. ſit verus Chriſti Vicarius, & Romanus Pontifex.

195 Confirmatur. Quia de fide eſt, quod ille, qui totum Chriſti gregem paſcere poteſt, propoſitiones de fide definire, Sanctos canonizare, Religiones approbare, & ſimilia facere, ſit verus, & legitimus Chriſti Vicarius: ſed hęc omnia facere poteſt hic numero Pontifex, ad pręſens regnãs Innocẽtius XII Ergo de fide eſt, quod hic numero Innocẽtius XII. ſit verus Chriſti Vicarius, & Romanus Pontifex.

196 Confirmatur vltimo, Quia certũ eſt de fide, totam Eccleſiam in his ſaltem, quæ ad fidei dogmata, & mores pertinent, errare non poſſe; cum ſit, teſte Apoſtolo, *Columna, & firmamentum veritatis.* Sed tota Eccleſia tenet tamquam verum, & legimum Petri Apoſtoli ſucceſſorem hunc numero Innocentium XII. ipſumque prout talem omnes Chriſti fideles agnoſcunt, & venerantur. Ergo de fide eſt, quod hic numero Innocentius XII. ſit verus Chriſti Vicarius, & Romanus Pontifex.

QVÆST. VLTIMA

De Suprema Romani Pontificis ligandi, atque ſoluendi poteſtate.

PROLOQVIVM.

Licèt ſecundum *Oſtienſem* (*a*) non ſit facilè diſputandum de Romani Pontificis poteſtate, quia vt *Dacianus*, & *Menochius* in eorum Conſilijs inquiunt, ſacrilegium potius eſſet, quàm reſcriptio; Nihilominus ad huius primæ Theologicę partis Coronidẽ, de ipſa aliquantulum agere hic audeo; videlicet ea, quæ noſter Reſolutiſſimus *Bachonius* (*b*) de poteſtate Romani Pontificis tractauit, in hac vltima Quæſtione per ſequentia Capita breuiter recenſere. Propterea ſit

R 2 CA-

(a) *Cap. 4. de Conſuetud.* (b) *In 4. Sententiarum.*

CAPVT I.

Chriſtus Vicario ſuo ſuper Imperatores, & Reges ſupremam poteſtatem ſpiritualem conceſſit.

197 ET quidem ſuper Imperatores, & Reges ſpiritualem poteſtatem Chriſtũ Papæ contuliſſe, ſic probat apertè Reſolutiſſimus Doctor: quia inquit (a) *Imperator diſt. 63. iurat obedietiã Papæ, & ſic de iure illi ſubeſt, & per conſequens omnes alij terreni Principes illi ſubſunt à iure c. 7 q. 1. in Apibus. Hinc tenetur illi obedire in omnibus mandatis eius legitimis, & iudiciarijs, ſi diſcordia mouetur ſuper temporalitate eorum: quia hoc fuit Chriſti, nam in pſal. 71 de Regno Chriſti dicitur: Deus iudicium tuũ Regi da, & iuſtitiam tuam filio Regis: iudicare Populum tuum in iuſtitia, &c. & ſequitur; Adorabunt eum omnes Reges: & Reges Tarſis, & Inſulæ munera offerent, &c. manifeſtum eſt enim, quod Propheta hic loquitur de* Regno, *& poteſtate Chriſti temporali, quia Reges illi temporalem adorationem illi fecerunt, Matth. c. 2. Propterea habet Papa iudicare de* Regnis, *& Regibus, in cauſa pacis, & belli: Poteſt enim compellere Principes temporales, vt pacem, et iuſtitiam ſibi ſeruent ad inuicem. Quia poteſt Papa exercere poteſtatem ſuam ſuper omnes Principes temporales, vt ſibi obediant in omnibus licitis, ſecundum omnes ſpecies iuris, Ciuilis, Canonici, Naturalis, et Diuini: nam Petro commiſit paſcere gregem ſuum, vocando Oues Gregem, Ioannis 21. Ergo totũ Gregem ſuum conſtituit ſub obedientia Petri. Hæc conſequentia patet, quia Ioan. 10. dicit Chriſtus, quod Oues Paſtores audiunt, et ipſum ſequuntur: ſed Petrus eſt Paſtor vniuerſalis illimitatus ſecundum illud: Quodcumque ligaueris ſuper terram, etc. Ergo tenentur eum ſequi, et ei obedire illimitatè in omnibus licitis, et honeſtis; ſed pax eſt bonum, ma-*

(a) *In 4. q. 11. Prol. art. 4.*

Digitized by Google

maximum, *licitum*, *et honeſtum*: *Ergo in cauſa pacis Imperatores*, *&* Reges *debent ei obedire.*

198 Patet etiam talis veritas ſequenti hac alia Bachonij ratione; quia quemadmodum Pater filium ſibi ſubditum reſpicit: Ita reſpicit ſibi Papa Imperatores, & Reges; ſed Pater filium in rebus iuſtis delinquentem, non modo corripit, ſed etiam ad illarum obſeruantiam ipſum compellit; Ergo Papa in omnibus rebus licitis, & honeſtis Imperatores, & Reges compellere poteſt. Maior eſt D. Ambroſij ita ſcribentis. (a) *Quid honorificentius, quam vt Imperator Eccleſiæ filius eſſe dicatur; quod cum dicitur, ſine peccato dicitur? Imperator enim intra Eccleſiam, non ſupra Eccleſiam eſt.* Minor vero eſt noſtri Incogniti ſic teſtãtis. (b) *Quis enim Pater filium delinquentem nõ corrigit? & ſi non corrigit, ipſum non amare conuincitur. Propter quod dicitur: qui parcit virgæ, odit filium, ſicut & Medicus diligens infirmum, amara remedia illi confert. Ergo.*

199 Confirmatur ex Epiſtola Gelaſij Papæ ad Imperatorem Anaſtaſium, Imperatorem ipſum filium ſubditum ſic nuncupantis. *Noſti fili clementiſſime, quod licet præſideas humano generi dignitate rerũ terrenarum, tamen Præſulibus Diuinarum, deuotus colla ſubmittis.* Et paulo poſt, *noſti itaque ex illorum te pendere iudicio, non illos ad tuam redigi poſſe voluntatem.* Ergo Imperatores, & Reges iudicio Papæ ſubduntur, & ſic Papa ſuper ipſos magnam poteſtatẽ ſpiritualem habet.

200 Item patet hæc veritas etiam à poſteriori, videlicet ex obedientia ab Imperatoribus Papæ, vti Supremo Patri ſpirituali tributa, in cuius rei argumẽtum, extat Romæ in Lateranenſi Baſilica depictus *Lotharius* Imperator, quaſi Cliens ad pedes Innocentij II. Papæ procumbẽs; Imperialem Coronam ab eo recipiens; cui hoc nobile diſticon, ſic arridet.

R*ex venit ante fores iurans prius Vrbis honores*,
P*oſt Homo fit Papæ, ſumit* quo.

(a) *Lib. 5. Epiſ. Orat. cont. Auxent. de Baſilicis.* (b) *Pſal. 102. n. 1531. to. 2.*

quo dante Coronam

Fridericus autem Barbarubea cognominatus, itidem Venetijs eſt paſſus Alexandrum Papam III. pedibus caput ſuũ calcaſſe. Vndè ad perpetuam rei memoriam, in Aula Regia Vaticani ſequẽtes verſus fuerunt deſcripti *Alexander Papa III. Friderici Imperatoris iram, & impetum fugiens, abdidit ſe Venetijs, cognitũ, & à Senatu perhonorificè ſuſceptũ, Othone Imperatoris filio prælijs à Venetis victo, captoque: Fridericus pace facta ſupplex adorat, fidem, & obedientiam pollicitus; ita Pontifici ſua dignitas Venetæ* Reipublica *beneficio reſtituta. MCLXXVII.* Michael Palæologus Græcorum Imperator induſtria S. Petri Thomæ Carmelitæ Patriarchæ Conſtantinopolitani Eccleſiæ Romanæ ſe vniens, & fidei profeſſionem in manibus eiuſdem Sancti emittens; tactis manibus ad Sancta Dei Euangelia, ſcribit Mazzerius in eius vita *c.5.num.29* Innocentij IV. pedes in Concilio Lugdunẽſi ãno 1274. per ſuos Oratores eſt deoſculatus.

201 Carolus verò Imperator IV. anno 1355. actum publicum ad Innocentium Papam V. miſit, quo aſſerebat obligatum eſſe electionis ſuæ confirmationem, & Coronam Imperialem, tanquam Subditum ab eo accipere: & eius exordium his verbis erat; *Poſt pedum oſcula Beatitudinis tuæ &c.*

202 Tãdem omiſſis pluribus, Pijſſimus, & Inuictiſſimus Cæſar ſemper Auguſtus Carolus V. præſentibus Regibus Galliæ, Nauarrę, Ducibus Sabaudiæ, Bouilloniæ, Florentiæ, Ferrariæ, Vuitbergẽſes, Magno Magiſtro Equitum S. Ioannis Hieroſolymorum, multiſque alijs Principibus, pedes Clementis VII. oſculatus eſt, *Stephanus* in tract. de adoration. pedum Summi Põtificis teſtatur c. 8.

203 Talis autem confirmatio electionis Imperatoris, de iure competit Papæ, cum ſit textus *in cap. in Synodo diſt.63.* vbi habetur. *Ego quoque Leo Epiſcopus Seruus Seruorum Dei cum toto Clero, a Romano Populo conſtituimus, cõfirmamus, & corroboramus, & per noſtram Apoſtolicam aucto-*

Digitized by Google

auctoritatem concedimus, &c. Et de iure etiam ei competit iuramẽtum fidelitatis ab Imperatore præſtari, cum hoc expreſſius habetur in *cap. tibi Domino, diſt. 63.* & ipſo mediante, Imperator Eccleſiæ Feudatarius redditur; (*a*) eo quod, vt docet Afflictus, iuramentum, eſt quædam ſpecies ſeruitutis. Et ita philoſophandum eſt de Regibus; Martinus Laudenſis teſtatus: (*b*) *Omnes Reges*, inquit, *qui vnguntur ab Eccleſia, dicuntur quaſi Vaſſalli Eccleſiæ: cap. intelleximus de iure iurand.* Ergo Papa ſuper Imperatores, & Reges magnam habet poteſtatem.

CAPVT II.

Papa non ſolum in cauſa peccati Imperatores, & Reges iudicare poteſt, verum illos in peccato obduratos Regnis priuare.

204 SImilem auctoritatem Chriſtũ habuiſſe, exploratum eſt: ipſamque deinde Vicario ſuo tradidiſſe, non ſolum habetur pro comperto; verum & Reſolutiſſimus Doctor Bachonius ſic docet. (*c*) *Item, habet Papa iudicare Imperatores, & Reges in cauſa peccati, patet de iure Diuino. Nam in Pſal. 2. qui eſt de Chriſto, dicitur;* Poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ, &c. & nũc Reges intelligite, &c. Seruite Domino in timore, &c. *& ibi dicitur, quod niſi benè ſeruiant, delictũ eorum puniet. Vnde ibi:* reges eos in virga ferrea, &c. *Patet ergo, quod totus Orbis, & omnes* Reges *terræ ſubiecti ſunt Chriſto, & in cauſa delicti ab eo puniendi. Et idem habetur in alio Pſal.* 88 *de Chriſto, vbi dicitur,* Ponam illum excelſum præ Regibus Terræ: *et ſequitur,* ſi autem dereliquerint filij eius, &c. viſitabo in virga iniquitates eorũ, & in verberibus peccata eorum. *Et ex his arguitur propoſitum: de Chriſto enim prophetatum eſt, quod puniret in cauſa delicti Vniuerſum Orbem. Sed hoc non exercuit tempore*

(a) *Deciſ. 265. n. 40.* (b) *Tract. de Princip. qu. 23.* (c) *In 4. q. 11. Prol. art. 4.*

Digitized by Google

pore ſuo, *nec etiam debuit ex iniuncto Patris : Ergo ſaltem hoc exercere debuit per Vicarium ſuum Generalem Romanum Pontificem; & ideo per ipſum debent delicta omnium Hominum puniri. Item hoc patet ex Euangelio Matthæi* 18. *vbi dicitur* : Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum, &c. *& ratione delicti poteſt punire Regem Franciæ, & alios vt pulchrè declaratur de iudicijs cap. nouit.* Hęc Bachonius.

205 Cui doctrinæ fauet decretum Fælicis Papæ apud Gratianum, ſequentis tenoris. (a) *Certum eſt*, inquit Papa ad Imperatores, & Reges, *rebus veſtris hoc eſſe ſalutare, vt cum de cauſis Dei agitur, iuxta ipſius Conſtitutionem, Regiam voluntatem Sacerdotibus ſtudeatis ſubdere, non præferre: & Sacroſancta per eorum Præſules potius diſcere, quàm docere, neque eius Sanctionibus velle dominari, cui Deus voluit Clementiæ tuæ piæ deuotionis colla ſubmittere*. Vgo vero ſic ſcribit, (b) *Spiritualis poteſtas, terrenam poteſtatem, & inſtituere habet, vt ſit: & iudicare ſi bona non fuerit. Ipſa verò à Deo inſtituta eſt, vt cum deuiat, à ſolo Deo iudicari poteſt, ſicut ſcriptum eſt: ſpiritualis dijudicat omnia, & ipſe à nemine iudicatur*. Ergo Papa in cauſa peccati, Imperatores, & Reges iudicare poteſt: quod etiam Chriſoſtomus ad Diaconum ſuum ita teſtatur. *Si Dux quiſpiam, ſi Conſul, ſi is, qui diademate ornatur, indignè adeat, ipſum cohibe, & coerce*. Et

206 Patet ſequenti hac ratione. Quia ſi Sacerdotes veteris legis poterāt in cauſa peccati Reges iudicare, ſicut fecit *Samuel* contra Saulem, eo quod non adimpleuit præceptum Domini. *Daniel* contra Nabucodonoſorem propter ſuam ſuperbiam & contēptum Religionis, & cęteri alij; à fortiori Papa, Imperatores, & Reges in cauſa peccati poteſt iudicare, cū ipſe ſit Sacerdos nouę legis, veteri excellētioris; & omnes poteſtates, & dignitates, quas Patriarchæ habuerunt, teſte *Bernardo* (c) in ſe ſolo cōtineat, & habeat. Et eo magis, cum id quod ſerua-

(a) *Dec.* 10. *c. cū certū.* (b) *lib. de Sacr. p.* 1. *l.* 4. (c) *lib.* 1. *de conſid. ad Eugen.*

Digitized by Google

uabatur in veteri teſtamento, etiam in nouo obſeruari debeat, teſtatur *cap. per venerabilem §. in rationibus, qui filij ſint legitimi, &c.* Sed propter peccata, Saul, & Nabucodonoſor fuerunt Regno priuati; ergo Papa ratione peccati, poteſt Imperatores, & Reges priuare, quemadmodũ *Nicolaus* primus in Lothariũ Regẽ ob Concubinam Veldradam, & *Fabianus* Papa in Philippum primum Chriſtianorum Imperatorem, eo quod Paſchatis die ſua peccata noluit confiteri, ſe geſſerunt. *Innocentius* vero Papa III. Othonem IV. Imperatorem ab Imperio depoſuit, ac Imperij titulis priuauit; eo quod pluries ab ipſo monitus, vt tum ab iniuria, & perſecutione, qua Federicum II. Regem Siciliæ adhuc impuberem perſequebatur, deſiſteret; Tum quod Regnum Apuliæ perperam ablatum, ipſi Federico reddere renuit. *Paulus III.* Enricum Regem Angliæ propter iniuſtam eiectionem Vxoris ſuæ, & inhoneſtum cum Anna Bolena concubitum, Regno priuauit. Tandem S. Archiepiſcopus *Ambroſius*, Theodoſium Imperatorem ob cædem ſeptem millia hominum Theſſalonicæ factam, ſententia excommunicationis innodauit; de qua Caſſiodorus ita ſcribit: (a) *Teſtis Imperator perpetrata à te necis, quanta ſit magnitudo, neque poſt cauſam tanti furoris mens tua molem præſumptionis agnoſcat, ſed forte recognitionẽ peccati prohibet poteſtas Imperij. Decet tamen vt videat ratio poteſtatem. Et infra. Recede ergo, Recede, ne ſecundo peccato priorem nequitiam augere contendas; ſuſcipe vinculum, quod Dominus omnium, nunc ligauit; eſt enim medicina maxima ſanitatis. His ſermonibus Imperator obediens, gemens, & deflens, ad Regalia remeauit.... Ac admonitionem animo libenti ſuſcipiens, & optimam eſſe confidens, legem conſcribi repente præcepit, & propria manus literis confirmauit. Quo facto, vinculum*

S *eius*

(a) *Lib. Hiſtor. tripar. c. 30.*

ius abſoluit Ambroſius ; quæ ex hactenus obſeruatur. Vnde Vgo de S. Victore ait : *ſpiritualis poteſtas, iudicat terrenā.* De cætero Hilarium contra Conſtantinum Auguſtum cōſulat Lector, & inueniet, quod quanta in Principes vſus eſt ſeueritate, tanta auctoritate videtur ſurgere ſuper Regem, vt clare ipſum doceat, ſe Magiſtrum Regis omninò eſſe, ſicut Iſaias Propheta vaticinauit *(a) Erunt Reges nutritij tui, & Principes fœminę nutrices tuę, ſuper faciem terræ adorabunt te, & puluerem pedum tuorum lingent.* Super quem locum, Hieronymus ſic ait. *(b) Omnis ætas, ſexus, dignitaſque adorabunt Syon propter eum qui habitat in ea. Si enim Chriſtus Caput eſt Eccleſiæ, Caput adoratur in corpore, videlicet, in Eccleſia, quę totum Chriſti Corpus amplectitur, vt impleatur illud quod dictum eſt in Sophonia; (c) Adorabunt eum ſinguli de loco ſuo, omnes Inſulæ Gentium.*

CAPVT III.

Romanus Pontifex ratione inutilitatis, vel iniquitatis, poteſt deponere Imperatores, & Reges, nec non alteri eorum Regna deferre.

207 Doctrina Reſolutiſſimi Doctoris Ioannis Bachonij circa hanc veritatem, primò eſt, videlicet : ſi Imperator in defenſione Sanctæ Romanæ Eccleſię ſit inutilis, nimirum, ſi negligentiæ nomine ſuſpectum intellexerint Populi, poterit Papa ipſum omnino ab Imperij dignitate deponere, En propria ipſius Bachonij verba. *(d) Habet Papa Imperatorē deponere, & Imperiū alteri dare, ſi non defendat Eccleſiam. Et de facto conſtat de Electionibus, cap. Venerabilem, & in Gloſſa.*

208 Et quod ita etiam de Regibus philoſophandum ſit, ſtatim ſubiungit. *Item ha-*

(a) *Cap.* 49. (b) *To.* 9. *lib.* 4. *comm.* (c) *Cap.* 2. (d) *In* 4. *q.* 11. *Prol. art.* 4.

habet Regem deponere,vt alteri Regnum tribuatur, ratione inutilitatis ſuæ Perſonæ. *Auctoritate enĩ* Papæ, *eiectus fuit Rex Franciæ de Regno ſuo, & alius inſtitutus, vt patet 25 q. 6 c. alius, vbi ſic dicitur. Alius Romanus* Pontifex *Zaccharias Regem Francorum, non tam pro ſuis iniquitatibus, quam pro eo quod tantæ poteſtati erat inutilis, à Regno depoſuit, & Pipinum Caroli Imperatoris Patrem, in eius loco ſubſtituit; omnes Francigenas gentes à iuramento fidelitatis abſoluit; quod etiam frequenti auctoritate agit Sancta Eccleſia, cum milites abſoluit à vinculo iuramenti. Vgo ibi dicit ſic. Legitur in Hiſtorijs Francorum, quod ille erat Rex otio torpens, & diſſolutè viuebat: quod videntes quidam Principes militiæ eius, ſcilicet Carolus* Pater *Pipini,* Papæ *totum ſignificauit: & tunc dedit ei, & alijs licentiam, vt illum eijcerent, & alium eligerent. Quo eiecto, alium, ſcilicet* Pipinum *filium Caroli, qui poſtea fuit* Pater *Magni Caroli, Regem fecerunt.*

209 Huic doctrinę Bachonicæ tacet Baldus, *in lege non ambigitur, num. 5. ff. de legibus*, hanc quæſtionem: vtrum quando Imperator eſt inutilis, vel mentecaptus, aut ebrioſus, poſſit Populus Regno illum priuare, vel coadiutorem ei adiungere, ſoluens negatiuè: *Quia hoc munus,* inquit, *ſpectat ad Papam*: eo quod in ipſo Papa, vertex, & cerebrum totius Populi reſidet, ſicut etiam tuetur Baldus. Et ratio eſt, quia iuriſdictio data fuit Moyſi, & eius ſucceſſoribus, non autem Populo, & vt in præcedenti diximus, cum teſte (a) *Bernardo* Romanus Pontifex non tantum Moyſi, ſed etiam omnium Patriarcharum dignitates, & poteſtates habeat, proculdubio ad ipſum Papam depoſitio Imperatoris, vel Regis inutilis ſpectat. Ergo eos deponere poteſt.

210 Immo Innocentius Papa IV. ita contra Sancium Regem Portugalliæ ſe geſſit. Etenim, negligentem ipſum, atque circa Regnum, & ſubdi-

(a) *Lib. 1. de conſid. ad Eugen.*

Digitized by Google

ditos nimis remiſſum agnoſcens Boloυum Comitem, & coadiutorem aſſignauit: mandans Baronibus, atque Comitibus Regni, vt ipſum honorificè reciperent, & in omnibus ei obtemperarent, vt loquitur textus *in c. Grandi de ſupplem. negligentię Pręlati, lib. 6.* Et relatus à Bachonio Zaccharias Papa, poſtquam *Childericum* Regem Francorum, tanquam ſtupidum Regno priuaſſet, Deſiderium, vltimum Longobardorum Regem, promiſſa facta Eccleſiæ minimè adimplentem, à Regno etiam tanquam negligentem depoſuit, & eiecit, vt *cap. Adrianus, diſtinctione* 63. apertè conſtat, & in vita Zacharię etiam deſcriptum reperitur. Ac tandem Stephanus Papa II. cum auxilium, & patrocinium contra Aſtulphum, Dei Eccleſiam nimis vexantem, à Conſtantino, eiuſque filio Leone, Conſtantinopolitanis Imperatoribus petijſſet, nec obtinuiſſet; non modo illos Imperio priuauit; verum & Imperium ipſum, in Germanos, ſiue *Theutonicos* tranſtulit; & rationabili cauſa, omnino temporali, fortè inutilitatis, à Germanis iterum in Græcos Imperium ipſum Papa transferre poteſt, vt ex Epiſtola *Adriani* Papæ ad Archiepiſcopos Treuirenſem, Moguntinenſem, & Colonienſem, teſte Ioanne Auentino, manifeſtè patet, quæ eſt tenoris ſequentis. (a) *Romanum Imperium à Græcis translatum eſt ad Alemannos, vt Rex Theutonicorum, non antequam ab Apoſtolico coronaretur, Imperator vocaretur, ante conſecrationem Rex, poſt Imperator. Vndè igitur habet Imperium, niſi à nobis? ex electione Principum ſuorum habet nomen Regis, ex conſecratione autem noſtra, habet nomen Imperatoris, Auguſti, & Cæſaris; Ergo per nos imperat. Quod habet Imperator, totum à nobis habet, ſicut Zaccharias tranſtulit Imperium à Græcis ad Theutonicos, ita & nos poſſumus ab Alemannis transferre ad Græcos. Ecce in poteſtate*

(a) *Lib. 6. pag. 636.*

ſtate noſtra eſt, vt demus illud, cui volumus, propterea conſtituti à Deo ſuper gentes, & regna, vt deſtruamus, euellamus, ædificemus, & plantemus. Quod verum eſt, nam (a) S. Thomas, lib. 3. de regimine Principum, & S. Antoninus Archiepiſcopus Florentiæ, *in 3. part. ſũmæ,* (b) aſſerũnt, quod tantum Imperium durabit Germanis, quantum Eccleſia Romana expediens iudicauerit. Quibus etiam adhæret *Vgo* de Sancto Victore in 3. part. operum lib. 2. de Sacram. p. 2 c. 4.

211 Circa verò cauſam iniquitatis, ſic proſequitur Reſolutiſſimus Doctor. (c) *Si Imperator, vel Rex Franciæ, vel alius contumax fuerit Papæ, poteſt eum excommunicare, & Vaſſallos eius à fidelitate, qua illis obligantur, abſoluere, vt patet in cap. Alius, 15. q. 6. diſt. 96. c. vbi duo sũt, vbi Papa Innocentius excommunicauit Archadium Imperatorem. Hæc omnia moderno tẽpore exercuit Dom. Ioannes XXII. cõtra Ludouicum Ducem Bauariæ; quia contumaciter per electionem in diſcordia factam vſurpauit ſibi* Imperium, *vt patet in Actibus, circa iſtum proceſſum, additum extra de pœnitentijs, cap. vltimo, & diſt. 73. vbi agitur qualiter Imperator iurat* Papæ *de fidelitate, & quod ea, quæ ad eum pertinent, tuebitur per ſe, et per ſuos Vicarios.*

212 Ratio eſt, quia cum ſint Imperatores, & Reges, Chriſti oues; (*Scio te ouem eſſe Gregis mei*, ad Imperatorem Theodoſium, Nanzianzenus ait, *à Chriſto mihi Summo Paſtori annumeratam, à Spiritu Sancto conſignatam: ſcio te intra ſacra altaria cum veneratione ſubijci manibus Sacerdotis: Scio te Beatæ Trinitatis cultum, fidem quidẽ tua ſed noſtra prædicatione ſeruare.*) Eorum Paſtorem ſequi, & minimẽ eum perperam exacerbare, omnino tenentur, *l. 2. ff. de iuſtitia, et iure*. Alias contrarium faciendo, poſſunt oues à Paſtore, nempe Imperatores, & Reges à Papa puniri: teſtatur ex-

(a) *Cap.* 18. & 19. (b) *Cap.* 14. *n.* 17. *tit.* 26. (c) *Sup. q.* 11. *art.* 4.

expreſsè Baldus; *in lege non ambigitur, num. 6. ff. in proemio eorum*, n. 18. ita inquiens. *Canones ponunt Papam ſuper verticem Imperatoris, quia habet poteſtatem confirmandi, et infirmandi electionem Imperatoris, et priuandi eum ex notoria, et iuſta cauſa. Superior enim eſſe dignoſcitur, qui inſtituendi, vel deſtinandi ius habet. §. interim in auth. de defenſor. ciuit.* Et eo maxime cum.

213 Hanc porrò Superioritatem ipſe Romanus Pōtifex contra Imperatores, & Reges perperam agentes, ad effectum demandauerit. Et primo, *Gregorius* VII. Henricum III. Imperatorem Epiſcopatus, & alia Eccleſiaſtica officia, præuia ſimonia, cæteris neqniſſime committentem; prius monitum, & deinde minimè reſipiſcentem, Imperio priuauit. *Honorius* vero Papa III. Federicum II. Regem Siciliæ, ab eius obedientia nequiſſimè reſilientem, & contra Pontificem ipſum turpiter agentem, Regno priuauit, & Barones à fidelitate ei obſeruanda omninò abſoluit: quam ſententiam *Gregorius* IX, qui immediate Honorio III. ſucceſſit, cōfirmauit; & Innocentius IV. in locum defuncti Gregorij ſubrogatus; in Cōcilio Lugdunenſi, antedictum Federicum Secundum rebellem Eccleſiæ declarauit, vt in *cap. ad Apoſtolicæ, de re iudicata, lib. 6.* manifeſtè habetur *Pius* autem II. Sigiſmundum Malateſtam, Sedi Apoſtolicæ inobedientem, non modo omni ferè dominio priuauit; verum, & Borſum Ferrariæ Ducem ei fauentem, acerrimè increpauit. Item *Innocentius* VII. Ladislaum Regem, Romam, & Pontificem ipſum nequiſſimè vexantem, prælio ab ea fugauit: ſed ipsū in perfidia, & iniquitate adhuc perſeuerantem, *Alexander* V. tandem regno depoſuit. Sicut etiā *B. Pius* V. Regem Angliȩ, & Reginam Eliſabeth, eo quod in hæreſim inciderant, & impiè titulum Capitis Anglicanȩ Eccleſiȩ ſibi vſurpauerant, exauctorauit. Sanè, quia, vt teſtatur

Pau-

Digitized by Google

Paulus de Caſtro in lege *non ambigitur*, num. 6. *Imperium Romanum fuit à Paulo Romano translatum in Eccleſiam,& non remanſit, niſi nomen, & dicitur Imperium Chriſti, vel Eccleſiæ, & ſolus Papa poteſt ipſum priuare, ſicut, & confirmare, & coronare*. Ex quibus omnibus infertur, quod ratione inutilitatis, vel iniquitatis, poteſt Romanus Pontifex Imperatores, & Reges eorum Regnis priuare, ipſaque alteri donare.

CAPVT IV.

Romanus Pontifex auctoritatem coactiuam habet, & quemlibet fidelem vbique exiſtentem, & à vera fide aberrantem, poteſt Romæ de iure citare.

214 QVod autem Romanus Pōtifex, legitimus Petri Apoſtoli ſucceſsor auctoritatem coactiuam primò habeat, docet ſic ſolidè Reſolutiſſimus Doctor, vt contrariū aſſerere, ſit hæreſis manifeſtè.(a) *Qui dixerit*, inquit, *quod Papa non habeat poteſtatem coactiuam corporaliter: aut etiam, quod non poſſit punire, eſt hæreſis condemnata per Ioannem Papam XXII. in conſtitutione, licet ſecundum doctrinam Apoſtoli, &c. quæ edita fuit contra Hæreticos Marſilium de Padua, & Ioannem de Gandauo*. Hæc Reſolutiſſimus Doctor Bachonius, cuius doctrinam, eius municeps, & in Religione Comes.

215 Thomas Vualdenſis, ſic cōtra Vuitclephum dilucidè probat. (b) *Qui concedunt Petro, eiuſque ſucceſſoribus in Eccleſia potentiam, ſolutionem, & potentiam in gratijs indulgendis, ſed negant ipſi diſtrictiuam in abduratorum retinendis criminibus: ij dimidiant potentiam S. Petri, & Chriſti Capitis inuident largitori*. Sed eſt hæreſis, potentiam Petri Apoſtoli dimidiare; Ergo Petrus habet totalem poteſtatē, cum qua ſtat auctoritas coactiua, à Chriſto Domino, vti ſcribit Augu-

(a) *In 4. q. 11. Prol. art. 4.* (b) *tom. 1. lib. 2. art. 3. c. 34. num. 3.*

Auguſtinus, ei collata. (a) *Ipſe Dominus*, ait Auguſtinus *dixit Diſcipulis ſuis, ſi peccauerit in te frater tuus, corripe eum inter te, & ipſum ſolum. Quod ſi te non audierit, adhibe teſtes; quod ſi hos non audierit, dic Eccleſiæ; ſi Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus, & publicanus. Deinde ipſius ſeueritatis terrorem grauiſſimum adiecit, etiam eo loco dicens: quæ ſolueritis in terra, erunt ſoluta in Cælo, & quæ ligaueritis in terra, erunt ligata, & in Cælo. Prohibet etiam Sanctum dare canibus.* *Ecce*, inquit Doctiſſimus Vualdanſis, *ecce diſciplina Eccleſiaſtica, poteſtatem commiſſam Paſtoribus, non quidem conſtituendi tantummodo Sacerdotes, ſed ipſius ſeueritatis terrorem grauiſſimum adiecit, dicens; Quæcunque ligaueritis ſuper terram, erunt ligata, & in Cælo. Sed quibus dixit iſta Chriſtus? nũquid Imperatoribus, aut Regibus, quia ipſorum Commilitones fingunt iſtam eſſe poteſtatem regiam? ſoli Petro porrectum eſt verbum poteſtatis: & in Petro omnibus, non tantum præſentibus, ſed etiam futuris.* Propterea ad Eugenium Papam, ita ſcripſit Bernardus. *Aliorum poteſtas, certis arctatur liminibus, tua verò extenditur, & in ipſos, qui poteſtatem ſuper alios acceperunt. Nonnè ſi cauſa extiterit tu Epiſcopo Cælum claudere, tu ipſum ab Epiſcopatu deponere, & etiam tradere Sathanæ, potes? Stat igitur inconcuſſum priuilegium tuum, tibi, tam in datis clauibus, quam in cuibus commendatis.* Ecce ſubiungit iterum Vualdenſis. *Ecce ſucceſſorem Petri Eugeniũ, Bernardus, quaſi Petrũ alloquitur, & generali poteſtate, quam etiam in Epiſcopos ſuæ poteſtatis particeps accepit, ex clauium cõmiſſione ſalutat, vt ſic pateat, Papam quemlibet, ex commiſſione generali clauium, etiam coactiuæ, & terrificæ poteſtatis, cæteris Antiſtitibus anteferri.*

216 Hoc argumento talis veritas patet. Imperator ratione ſui vniuerſaliſſimi incircumſcripti in toto orbe domi- nij

(a) *Lib. de fide, & operib. circ. princ. c. 3.*

nij, habet poteſtatem coactiuam. Sed exercitium talis dominij vniuerſaliſſimi, & incircumſcripti in toto orbe terrarum, Imperator à Papa recipit; Ergo Papa habet etiam in ſe poteſtatem coactiuam, quia eam minimè tribuere poſſet, ſi ſecum non haberet. Fauet huic argumento Pater (a) *Franciſcus à Victoria*, aſſerens: quod Papa in ordine ad ſupernaturalia, habet ampliſſimam poteſtatem, ſuper omnem temporalem iuriſdictionem, qua vti poteſt, *quando, et quantum neceſſe eſt*. Vndè poteſt, non ſolum omnia, quæ poſſunt Principes ſeculares; verum & nouos Principes facere, alios tollere, Imperia diuidere, & plura alia facere. Huiuſmodi farinæ eſt etiam (b) *Cardinalis Caietanus*. Ergo Papa, non ſolum habet poteſtatem coactiuam;

217 Verum & quemlibet fidelem vbique exiſtentem, poteſt etiam Romæ citare: quia ſi poteſt Papa ſecundum Reſolutiſſimum Bachonium, (c) *quemlibet delinquentem punire*, multo magis poteſt eum Romæ citare. Huic veritati, Bartholus in Extrauagante, verſ. per edictum, ſic adſtipulatur. *Poteſt Papa citare quemlibet vbique exiſtentẽ, quia eſt Vicarius eius, cuius eſt terra, & plenitudo orbis eius, quod non poteſt facere Imperator*; & tuetur fuſius Vualdenſis contra Vuiclephum. (d) Ergo Papa fideles vbique terrarum exiſtentes poteſt Romæ citare.

218 Patet hæc veritas apertè, primò ex Sacra Scriptura, vbi habetur, quod Paulus Apoſtolus Romæ degens, ſic Timotheum in Græcia exiſtentem, ad ſe venire citauit, (e) *Feſtina venire ad me cito; Demas enim me dereliquit, & abijt Theſſalonicam.* Deinde Marcum etiam venire ſibi, ita monuit. *Marcum aſſume, et adduc tecum, et libros, maximè autem membranas, et abreuians tempus..... Feſtina ante hyemem venire.* Ita & Titum quoque Epiſcopum Cre-

(a) *Lib. de poteſt. Eccl. cap. 5. verſ. 8. prop.* (b) *Tract. de poteſ. Pap. & Concil c. 13.* (c) *Ibid. ſup.* (d) *Tom. 1. lib. 2. art. 3. cap. 52. n. 1.* (e) *Epiſt. 2. cap. 4.*

Digitized by Google

tæ ad ſe venire Nicopolim, pariter ſic citauit. (a) *Cum miſero ad te Arthemam, aut Tychicum, feſtina venire ad me Nicopolim, ibi enim ſtatui hyemare.* Ergo Romanus Pontifex legitimus Petri ſucceſſor, multo magis poteſt Catholicos vbique exiſtentes, Romæ citare.

219 Secundo: patet ex decreto S. Sixti Papæ, anno 130. Cathedram Petri moderãtis, ita ad intentum noſtrum loquẽtis c. 2. *Si neceſſe Epiſcopo venire eumque appellare minimè fuerit; non renuat venire, ſed confeſtim, vt ei nunciatum fuerit, venire feſtinet, et cauſas, pro quibus vocatus eſt, prudenter diſponat, atque, ſi neceſſe aliquid corrigere fuerit, cum his, quos primos hic inuenerit, corrigat. Ad Eccleſiam autem ſuam, non prius reuertatur, quam hinc litteris Apoſtolicis ſcriptis, vel formatis, plenior inſtructus, atque purgatus fuerit, ſi fuerit vnde ut poſtmodum domum reuerſus fuerit, cognoſcant vicini ſui qualiter hic ſuam, aliorumque cauſam finierit, quatenus eam abſq; aliqua ambiguitate nunciare, & prædicare omnibus poſſit.*

220 Tertio denique, ex auctoritate Sancti Gregorij patet; Maximum, arreptorem Eccleſiæ Salonitæ, ita ad ſe citantis, ſequenti mãdato. (b) *Cum ſcriptis noſtris, quæſitis quibusdam excuſationibus differre obedientiam exhibere, dum pro veritatis patefactione toties à nobis admonitus, venire poſtponis; ijs, quæ aduerſum te dicta ſunt, fidem magis ex hoc accommodas, & vel ſi qua alia deeſſe videbantur, quæ grauent, aut noceant, id agis, vt ſola dilatio faciat, & accuſet te eſſe culpabilem. Humiliare tandem, & obedientiæ te ſubmitte, atque ad nos ſine excuſatione aliqua venire feſtina, vt requiſita veritate, ſecundum Dei timorem, quidquid æquum, canonicumque fuerit, decernatur. . . . . Pro qua re, obedientiam quam decet exhibens, ad nos ſummopere, ſicut diximus, venire feſtina: ita triginta dierum ſpatium habeas, quatenus iter tuũ præpares et omni excu-* ſa-

(a) *Epiſt. ad Titum cap. 3. in fin.* (b) *Tom. 5. lib. 5. regiſt. epiſt. 25.*

ſatione poſtpoſita, huc adeſſe nõ differas. Ergo Romanus Pontifex non ſolum poteſt ex fidelibus aliquem vbique exiſtentem, Romæ citare; ſed etiã nulla dilatione friuola, aut excuſatione poſtpoſita, tempus itineris ſui, illi ſtabilire.

221 Et hæc ſuccinctè *Bachonius* in 4. ſententiarum, de auctoritate Papæ temporali, vocata à *D. Bernardo* gladius materialis, quem Romanus Pontifex ad nutum habet, vt ipſo Eccleſiam Dei delinquẽtes cædat: Nam ſi ad nutum non haberet, nec milites ſuos ad percutiendum in gladio pro cauſa Chriſti, poſſet hortari. (a) *Qui tuum gladium negat*, inquit Bernardus, *non ſatis mihi attendere videtur verbum Domini dicentis ad Petrum, conuerte gladium tuũ in vaginam*. Gladium ergo Petri, Papa procul dubio habet ad nutum; D. Auguſtinus teſtatur. (b) *Dominus*, inquit, *iuſſerat, vt ferrum Diſcipuli eius ferrent*: & quando ipſo pro Dei Eccleſia, pro Dei honore Epiſcopi minimè vtuntur, maximè eis negligentiæ tribuitur. *Vobis imputant*, ait ad Riccardum Sacerdotem Petrus Bleſſenſij: *quod gladiũ Petri rubigo conſumit*. Adeſt ergo penes Romanum Pontificem non vnus, ſed duplex gladius Petri, materialis videlicet, & ſpiritualis, quos ſi quando contra Hæreticos, Schiſmaticos, alioſque pro Dei honore, ad puniendum eorum peccata Romanus Põtifex, vel aliquis Epiſcopus ſtringit: *iuxta* § *final. 23 qu.* 5. Deo ſeruire, omnino dicitur. Et hæc breuitèr de gladio Petri materiali, ſecundum Bernardum; de ſpirituali autem, etiam ſequendo Bachonium, aliqua dicturi ſumus.

CAP. VI.

Hæreticas falſitates confutare, & veritates catholicas definire ad ſolum Romanum Pontificem ſpectat.

222 Sicut rebus ciuilibus, & politicis, quando propter tempora-

 lia

(a) *Lib. 4. ad Eugen.* (b) *Tom 6. lib. 22. contra Fauſtum Maniche. cap. 70.*

Digitized by Google

lia bona iurgia oriuntur, ad hæc componeda ſola lex non ſufficit, ſed etiam lex animata, nempè Iudex requiritur, qui auditis partibus, & conſideratis de iure conſiderandis, per diffinitiuam ſententiam Reum compeſcat. Ita pariter in cauſis Religionis, & fidei obſeruandum eſt; videlicet, vt præter Sacram Scripturam, quæ lex eſt, & præter verbum traditum, quod eſt antiqua conſuetudo, ſit etiam aliquis Iudex, qui auditis partibus, & viſis videndis, per vltimam ſententiam, perpetuum ſilentium cauſæ imponat: & hunc Iudicem eſſe Romanum Pontificem, ſic probat apertè Reſolutiſſimus Doctor Bacchonius: (a) Quia, *omnem legem, tam vniuerſalem, quam particularem licitam, quam cum Cardinalibus Papa condere poteſt, poteſt etiam per ſe.. Quia Romanus Pontifex, non puri Hominis, ſed Dei veri vicem gerit in terris, vt de tutela Epiſcoporum cap. quanto, patet, &c.* Ergo ſolus Romanus Pontifex poteſt determinare veritates catholicas, & confutare falſitates hæreticas: ſiquidem ſubiungit Bachonius. (b) *Nihil erit ligatum in terris, vel ſolutum, niſi quod Beatus Petrus ligauerit.*

223 Probatur hæc veritas primo ex Sacra Scriptura, nempe, Lucæ 22. vbi Chriſtus dixit ſoli Petro, & ſucceſſoribus ſuis, vt Sanctus Leo teſtatur. (c) *Ego rogaui pro te, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos:* videlicet, inquit Sylueira (d) *doctrina, & admonitione.* Ergo ſolus Pontifex Romanus, tanquam legitimus ſucceſſor Petri, poteſt veritates catholicas determinare. Etenim, ſubiungit Reſolutus Doctor Bacchonius. (e) *Si aliquis diceret, Chriſtum non fuiſſe conſubſtantialem Patri, aut Matri, vel quæcunque ſimilia; Summus Pontifex debet ſtatim ſe ei opponere.* Ergo ad Romanum Pontificem pertinet, determinare veritates catholicas.

224 Agno-

(a) *In 4. qu. 10. Prol. art. 2.* (b) *In 4. diſtinct. 17. qu. 1. de clauib. art. 1. in fine.* (c) *Serm. 3. de Aſſumpt.* (d) *Tom. 5. Euang. lib. 1. c. 10. qu. 6.* (e) *Lib. 3. quodlib. qu. 17. art. 4. §. 3.*

Digitized by Google

224 Agnouit hanc veritatem S.Flauianus, & ideo ad confutandum Hæreticũ Heuthychetem, & manifeſtandam veritatem catholicam, non Concilium aliquod,ſed ſolam Romani Pontificis ſentẽtiam, aſtruit eſſe neceſſariã,hinc ſequẽtis tenoris epiſtolã S.Leoni Papæ ſcripſit.*Cauſa .n. eget ſolũmodo veſtro ſolatio, atque defenſione, qua debeatis conſenſu proprio ad tranquillitatem,& pacem cũcta perducere: Si enim hæreſis, quæ ſurrexit, & turbæ, quæ propter eam factæ ſunt,facilè reſecantur, Deo cooperante per veſtras ſanctiſſimas litteras: reuocabitur autem, & Concilium, quod fieri diuulgatur, quatenus nequaquam vbique Sanctiſſimæ turbentur Eccleſiæ.*

225 Probatur ſecundo, teſtimonio Auguſtini, qui librum illum de rebus catholicis,contra duas Epiſtolas Pelagianorum, nuncupatum, ob ſui confirmationem Bonifacio Romano Pontifici miſit; & ideo in fine primi capit. ſic alloquitur Papam. (a) *Hæc ergo,quæ iſtis, vt dixi, duabus Epiſtolis, eorũ iſta diſputatione reſpondeo, ad tuam potiſſimum dirigere Sanctitatem,non tam diſcenda,quam examinãda,& vbi forſitan aliquid diſplicuerit, emendanda conſtitui.*

226 Confirmatur ex S. Hieronymo, ad Damaſum Papam, tanquam ad Iudicem veritatis Catholicæ, ita ſcribente (b) *Hæc eſt fides Beatiſſime Pater, quam in catholica Eccleſia didicimus, quam ſemper tenuimus: in qua ſi minus peritè, aut parum cautè aliquid fortè poſitum eſt: emẽdari cupimus à te, qui Beati Petri ſedem tenes, & fidem; & ſi confeſſio fidei, quam habeo, Apoſtolatus tui iudicio comprobetur, quicunq;me culpare voluerit,ſe imperitum, aut maleuolum, vel etiam non catholicum, ſed hæreticum comprobabit.* Et hæc eſt ratio,ſubiungit in ſententia Hieronymi noſter reſolutiſſimus Doctor Bachonius, (c) *quare oportet declarationi Romani Pontificis ſtare; nam vt allegatur cap. Rogamus 24.q.1. Beato Petro tãquam Capiti dictum eſt Matthæi 16.Tu es Petrus, & ſuper hanc*

(a) *Tom.7.* (b) *Tom.4.in fine epiſt.* (c) *In 4 diſt.8.q.2.ar.2.*

hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Et illi ſoli dicitur Luc.5. Duc in altum rete, id eſt in profundum diſputationis fidei, ibidem cap. Non turbatur. Ad fundamentum igitur, & caput Eccleſiæ, cuius eſt profunda fidei diſputare, debent mēbra in obſcuris fidei concurrere; ſic igitur ad eum pertinet declaratio fidei Eccleſiæ, & ideo in Symbolo Apoſtolico dicitur. Credo in Sanctam Eccleſiam Catholicam. Et in Symbolo Niceno exprimitur. Credo in vnam Sanctam Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam. Oportet ergo declarationem fidei tenere, quam Romanus Pontifex tenendam declarat. Hactenus Bachonius.

227 Probatur tertio, ex deciſione S. Anacleti Papæ, ita ordinantis. (a) *Si difficiliores ortæ fuerint quæſtiones, etc. ad* Sedem *Apoſtolicam deferātur: quoniam Apoſtoli hoc ſtatuerunt iuſſione* Saluatoris; *vt maiores, et difficiliores quæſtiones, ſemper ad Sedem Apoſtolicam deferantur ſuper quam Chriſtus vniuerſam conſtruxit Eccleſiam*. Ergo determinatio veritatis Catholicæ ſpectat omni iure ad Romanum Pontificem. Sed quid moror in huius rei firmitate, citando ſigillatim Doctores, quando ad noſtrum intentum, centuriatim in Concilijs Generalibus loquuntur, & primo.

228 Concilij Sardicēſis Patres, vt ex eius actis Athanaſius refert, pro decretorum ſuorum confirmatione, ita ad Iulium Romanum Pōtificem ſcribunt. (b) *Nè aut Lupi Schiſmatici furtum faciant, et rapiant per inſidias; aut* Ca*nes Hæretici rabido furore exciti, inſani oblatrent, aut certè Serpens Diabolus blaſphemiarum venenum effundat. Hoc optimum, valdè congruentiſſimum eſſe videtur, ſi ad Caput, id eſt ad Petri ſedem, de ſingulis quibuſque Prouincijs Domini referant Sacerdotes.*

229 Concilij verò Niceni Epiſcopi, lecta Epiſtola Romani Pontificis Adriani primi, controuerſiam de adoratione Sacrarum Imaginum, contra Iconomacos definientis: auſcultatiſque etiam eius Legatis Tharaſio Synodi Præſidi,

(a) *Epiſt.* 1. (b) *Lib. de Synod. ex Actis Concil. Sardic.*

ſidi,ita dicentibus. (a) *Dicat nunc Tharaſius* Patriarcha *Regiæ Vrbis,conſentiat ne litteris Sanctiſſimi* Papæ, *an minus. Dicat nunc Sancta Synodus,num recipiat Sanctiſſimi Papæ veteris Romæ litteras, an minus?* Reſpondit Tharaſius Patriarcha Conſtantinopolitanus, & Præſes: *Vim litterarum lectarum confirmamus, & Imaginum picturas ſecundum priſcam* Patrum *traditionem recipimus*. Deinde ipſi ita dixerunt. *Sequimur, recipimus,probamus.*

230 Concilij autē Chalcedonenſis Antiſtites, & Patres, pro comprobatione, & deciſione Actuum Synodaliū, Leonem Romanum Pontificem, tanquam veritatis Catholicæ moderatorem, ſic efflagitarunt. *Iudicauimus verò, quia & alia quædam pro rerū ipſarum ordinata quiete, & propter Eccleſiaſticorum ſtatutorū definiuimus, firmitatem; ſcientes,quia,& veſtra Sanctitas addiſcens,& confirmatura eſt eadem,&c. Rogamus igitur, & tuis Decretis noſtrum honora iudicium, & ſic nos Capiti adiecimus conſonantiam, ſic & ſummitas tua, quod decet adimpleat.*

231 Concilij Epheſini Epiſcopi,licet maturè errores Neſtorij agnouerint, eum tamen nunquam damnare voluerunt, niſi prius Romanus Pontifex, veritatis Catholicæ verus Iudex, eorum ſententiam confirmaret, ſicut ex Epiſtola Cyrilli noſtri Alexandrini, Synodi Præſidentis, ad Cæleſtinum Papam miſſa, ſic apertè in calce legi poteſt. (b) *Quamuis res ita habeatur, non prius tamen communionem illius confidenter deſerere auſi ſumus, quam hæc ipſa pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde,quid hic ſentias declarare, quo liquido nobis conſtet, communicare ne nos cum illo oporteat, an vero libere eidem denunciare,neminem cum eo communicare, qui huiuſmodi doctrinam fouet, & prædicat.*

232 Cōcilij tandem Conſtantinopolitani III. nēpè ſextæ ſynodus Generalis, Prælati, & Patres omnes, loquentes de Romano Pontifice Agathone,cum verum Iudi-

(a) *Ex Act.2.Synod.Nicenæ* (b) *Ex Act.Synod.cap.17.*

Digitized by Google

dicem controuerſiarum fidei eſſe, clarè confitentur. (a) *Illius enim, inquiunt, Petri imitatorem, & ſucceſſorem habuimus fautorem, & diuini Sacramenti myſterium illuſtrantem per litteras, confeſſionem tibi à Deo inſcriptam illa Romana antiqua Ciuitas obtulit; & dogmatum diem à veſpertinis partibus extulit: charta, & atramentum videbatur, et per Agathonem Petrus loquebatur.* Ergo ſolius Romani Pontificis eſt determinare veritates catholicas.

233 Ac etiam, vt ſatis vidimus, confutare falſitates hæreticas; & contrarium aſſerere, videlicet, quod Papa nõ poſſit punire delinquentes, *eſt hæreſis*; teſtatur Reſolutiſſimus Bachonius; (b) *Condemnata per Ioannem XXII. in Conſtitutione: licet ſecundum doctrinam Apoſtoli, &c. qui tali poteſtate contra Marſilium de Padua, & Ioannem de Gandauo vſus eſt*. Fauet huic veritati Vualdenſis contra Vuitclephũ ita ſcribẽs. (c) *Infirmare hæreticorum perfidiam, magnam confert fidei firmitatem, maximè in ſucceſſore Petri, cuius eſt percutere in gladio.*

234 Confirmatur tandẽ expreſſius ex Auguſtino, nulla alia ratione Parmenionis os detrudente, quam quod Romani Pontifices Zoſimus, & Bonifacius, Cæleſtinum, & Pelagium, vtpotè Hæreticos condemnarunt, ſic inquiens: (d) *Cũ primitus Beatiſſimi Papæ Innocentij literæ Epiſcoporum Aphrorum literis reſpondentes, pariter hunc errorem, quem conantur iſti perſuadere, damnauerint. Succeſſor eius quoque S. Papa Zoſimus hoc tenendum eſſe, quod iſti de paruulis ſentiunt, nuſquam dixerit, nuſquam ſcripſerit: Inſuper et Cæleſtinum ſe purgare molientem, ad conſentiendum ſupradictis Sedis Apoſtolicæ literis crebra interlocutione conſtrinxit, profectò quidquid interea leuius actum eſt, cum Cæleſtino ſeruata dũtaxat antiquiſſimæ, et robuſtiſſimæ fidei firmitate, correctionis fuit clementiſſima ſuaſio, non approbatio exitioſiſſima prauitatis. Et quod ab eodem Sacerdote poſtea Cæleſtinus, et Pelagius*

(a) *Act.* 18. (b) *qu.* 11. *Prol. art.* 4. (c) *Tom.* 1. *lib.* 2. *art.* 3. *cap.* 47, *n.* 2. (d) *to.* 7. *lib.* 2. *c.* 3.

gius repetita auctoritate damnati ſunt, paululum intermiſſa iam neceſſario præferendæ ratio ſeueritatis fuit, non præuaricatio prius cognitæ, vel noua cognitio veritatis. Ergo Romano Pontifici non modò licet confirmare veritates catholicas, ſed etiam confutare falſitates hæreticas.

CAPVT VII.

Romanus Pontifex in determinandis rebus fidei, & promulgãdis decretis morum pro tota Eccleſia, habet veritatem infallibilem.

235 ET quidem in determinandis rebus fidei infallibilem veritatem Romanum Pontificem habere probat Reſolutiſſimus Doctor (a) hac patenti ratione; *Quia*, inquit, *Romanus Pontifex in his decernendis, non vt puri hominis, ſed veri Dei Vicarius, & Paſtor Vniuerſalis Eccleſiæ ſe gerit.* Ergo in determinandis rebus fidei habet veritatem infallibilem Pontifex Romanus. Probatur conſequentia: Chriſtus orauit pro Petro, & obtinuit, vt nunquam deficeret fides illius (b). *Ego oraui pro te, vt nunquam deficiat fides tua*; ſed in Petro fuerunt etiam eius ſucceſſores; S. Leo teſtatur. (c) *In Petro*, inquit, *fortitudo monitur, & diuinæ gratia ita ordinatur auxilium, vt firmitas, quæ per Chriſtum Petro tribuitur, per Petrum Apoſtolis cæteris conferatur.* Ergo Pontifices Romani veri ſucceſſores Petri, in determinandis rebus fidei, habent infallibilem veritatem.

236 Probatur ſecundo ex illo Matthæi: *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi*, videlicet *Hoſtes fidei*, inquit noſter Cyrillus Hieroſolymitanus (d) *non præualebunt aduerſus eam. Secundum hanc promiſſionem*, ait Cyrillus, *Eccleſia Apoſtolica Petri ab omni ſeductione, & hæretica circumuentione manet immaculata.* Ergo in determinandis rebus fidei, eius Paſtores Pontifices Roma-

(a) *In 4. q. 11. Probart. 4.* (b) *Luc. cap. 22.* (c) *Serm. 3. de Aſſumpt.* (d) *Apud D. Thom. in caten. aurea.*

Romani habent infallibilem veritatem. Siquidem, vt ad Eulogium ſcribit Gregorius Papa: (a) *Quis neſciat Sanctam Eccleſiam, in Apoſtolorum Principis ſoliditate fundatam? cui dictum eſt, ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.*

237 Probatur tertio, auctoritate S. Lucij Papæ ad Epiſcopos Galliæ, & Hiſpaniarum ita ſcribentis. (b) *Eccleſia Romana Apoſtolica eſt, & mater omnium Eccleſiarum, quæ à tramite Apoſtolicæ traditionis, nunquam erraſſe probatur, nec hæreticis nouitatibus deprauata ſuccubuit, ſecundum ipſius Domini pollicitationem dicentis. Ego oraui pro te, vt non deficiat fides tua. Ergo, &c.*

238 Probatur quarto ex Valdenſi. (c) *Orthodoxi omnes ad Iudices, ſcilicet Chriſti Vicarios currunt, & ordinatè requirunt, vt tandem plenam teneant veritatem. Propter hoc enim, vt vere credunt, licet Doctores, & vltra eos Epiſcopos, & inter omnes mortales ſigillatim acceptos, petere Papam, cuius moderamen, & deciſio pro irrefragabili vero, tenebatur à Patribus. Apud ipſum enim piè credebant totius fidei noſtræ latere myſteria: & pectus eius imbutum butyro illo prophetico, quo ſciret reprobare malum, & eligere bonum.*

239 Confirmatur à Sancto Hieronymo, ſic ad Demetriadem ſcribente. (d) *Illud te pio charitatis affectu præmonendam puto, vt Sanctiſſimi Innocentij, qui Apoſtolicæ Cathedræ ſucceſſor eſt, teneas fidem, nec peregrinam, quantumuis tibi prudens callidaque videaris, doctrinam recipias.* Ex quibus verbis clarè oſtenditur, Romanum Pontificem in rebus fidei infallibilem habere veritatem. Sanè, quia, vt S. Leo Papa teſtatur, (e) *Petrus Apoſtolus, Sedi ſuæ praeſſe non deſinit, & indeficiens obtinet cum ſuo Sacerdote conſortium; ſoliditas enim illa, quam de Petra Chriſto, etiam ipſo Petra factus accepit, in ſuos quoque ſe transfundit hæredes, & vbicumque aliquid oſtenditur firmitatis, non indubiè*

(a) *Lib.6.epiſt.37.* (b) *Epiſt.1.* (c) *Tom.1.lib.2.art.3.cap.47.* (d) *Epiſt.8.19.* (e) *Serm.de ſuo natali.*

dubiè apparet fortitudo Paſtoris. Ergo à primo ad vltimum Romanus Pontifex, Petri ſucceſſor, non ſolum in determinandis rebus fidei.

240 Verum, & in promulgandis decretis morum pro tota Eccleſia, habet veritatem infallibilem. Etenim ſicut ex illo Matthęi (a) *Et portæ inferi non praualebunt aduerſus eam*. Et ex illo Lucæ, (b) *Rogaui pro te, vt non deficiat fides tua, & tu aliquãdo conuerſus confirma fratres tuos.* Aſſiſtentia Spiritus Sancti, Petro, eiuſque ſucceſſoribus quo ad regimen Eccleſiæ Vniuerſalis promiſſa, certò colligitur: ita etiam, & in condendis legibus morum; alias Paſtor in paſcendis ouibus Chriſti poſſet errare; & conſequenter cum eo tota Eccleſia, nempè Chriſti fideles cum ipſi debeant decretis Summi Pontificis, omnino obedire, *cap. 1. de conſtitut.* quia ab ipſis recedere, eſt grauiſſimum crimen. *cap. non decet 12. diſtinct.* Ergo auctoritas Pontificis Romani eſt infallibilis in condendis legibus morum pro tota Eccleſia.

241 Dixi pro tota Eccleſia; Quia in caſibus particularibus, & quæſtionibus de facto, quæ ſtatum Vniuerſalis Eccleſiæ minimè reſpiciunt, videlicet; an hic, vel ille ſit promouendus, vel deponendus: Excommunicandus, aut abſoluendus, &c. Papa vt homo poteſt errare, quia in his eius deliberationibus, non præcedit aſſiſtentia Spiritus Sancti, ſed tantum quædam principia, & humanæ probationes, quæ incertæ sũt, & fallaces. *Cap. à nobis 28. de ſententia excommunicationis, iuncta ratione*, quam textus *in cap. 1. de conſtit. lib. 6.* reddit, & ſic habetur. *Cum ſint facti, & in facto conſiſtant, poſſet probabiliter ignorare.* Et docet etiam Lezana tom. 3. tract. 1. de fide diſp. 8. qu. 5.

(a) *Cap.* 16. (b) *Cap.* 22.

CAPVT VIII.

Soli Romano Pontifici competit conuocatio Generalium Conciliorum: quæ ſi ab ipſo confirmantur, omninò inconcuſſæ auctoritatis redduntur.

242 Conuocationē, indictionemq; Generalium Conciliorum, ad ſolum Romanum Pontificem pertinere, Reſolutiſſimus Doctor Bachonius, ſic probat in 4. ſententiarum. (a) *Quia omnia Concilia auctoritate Romanæ Eccleſiæ facta ſunt, & robur acceperunt.* Alias, celebrata ſine auctoritate Papæ, non Concilia, ſed Conciliabula eſſent, & ideo non confirmari ab ipſo, ſed potius reprobari debuiſſent: ſicut in Concilio Epheſino 2. cæteriſque alijs factum eſſe, clarè oſtenditur. Habet autem Romanus Pontifex talem auctoritatem ex Chriſti inſtitutione, ex fine vniuerſali regendi ſuam Eccleſiam, cui, propter proprium bonum competit ius conuocandi Eccleſiam vniuerſalem, nempè eos Epiſcopos, quos vndique habet, ad exponendas ibi ſacras ſcripturas, & cauſas definiendas. Et ob id Reſolutiſſimus Doctor ait. (b) *In Romano Pontifice ſunt duplices claues, videlicet iuriſdictionis cōdendi ſtatuta, & decretales; & claues excommunicandi, & abſoluendi, & iſta vocantur claues in negotijs, & cauſis definiendis, de quibus habetur in decretis, diſt. 20. cap. 1. vbi dicitur: aliud eſt cauſis terminum imponere, aliud ſcripturas ſacras exponere.* Ex quibus verbis clarè habetur, conuocationem Generalium Conciliorum ad Romanum Pontificem pertinere.

243 Probatur tamen hęc veritas ex illo Lucæ: (c) *Rogaui pro te, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos*: Etenim Sylueira hæc verba ita exponit. (d) *Hoc quod dictum eſt Petro, Oraui pro te, vt non deficiat fides tua, dictum*

(a) *Qu. 10. Prol. art. 2.* (b) *quodlib. lib. 3. cap. 17. art. 2.* (c) *cap. 22.* (d) *Tom. 1. Euang. lib. 7. cap. 10. q. 5.*

*ctum etiam intelligitur Petri ſucceſſoribus, nempè Romanis Pontificibus, vt docent D. Leo ſerm.3.de aſſumptione: D. Bernardus, epiſt.*190.*ad Innocentium Summum Pontificem. Lucius Papa ad Epiſcopos Galliæ, & Hiſpaniæ, & Agatho in epiſtola ad Imperatorem Conſtantinum.* Orauit Ergo Chriſtus ne Romani Pontificis fides deficiat, ſed integra continuò perſeueret; Et non ob aliam cauſam orauit, niſi quia in ipſa Petrus confirmare debebat fratres ſuos. *Et tu aliquando conuerſus cõfirma fratres tuos.* Sed quali modo amabò, eos debebat in fides confirmare, niſi Euangelij doctrina? In Concilijs generalibus publicè expoſita, declarata, & confirmata: Et ecce, quod indictio Concilij ex inſtitutione Chriſti pertinet ad Petrum, vt fratres ſuos docturum, cum Generale Concilium ſit publicum veritatis Catholicæ Gymnaſium. *Confirma fratres tuos*, ſubiungit Sylueira, *doctrina, admonitione, verbis, & prædicatione, vt caput, & firmamentum Eccleſiæ, quod ſæpè feciſſe in Actis Apoſtorum legitur*; quod verum eſt, nam,

244 Primò Petrus, tanquam Apoſtolorum Caput, & Supremus omnium Pontifex, tali auctoritate conuocandi Concilium à Chriſto ſibi collata, in conuocatione Generalis Concilij, pro electione futuri Apoſtoli, vſus eſt. *In diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum dixit (erat autem turba hominum ſimul centum viginti) Viri fratres oportet impleri ſcripturas, &c.*

245 Secundo: pro electione ſeptem Diaconorum, Concilium Apoſtolicum iterum conuocauit, & ſua auctoritate vſus eſt. *Conuocantes autem duodecim multitudinem Diſcipulorum, dixerunt: non eſt æquum nos derelinquere Verbum Dei, & miniſtrare menſis. Conſiderate ergo fratres, Viros ex vobis boni teſtimonij ſeptem, &c. Et placuit ſermo coram omni multitudine.* Ex quibus verbis aduerte quod ly *dixerunt*, non eſt intelligẽdum, quod omnes duodecim reſponderint, ſed quod ſo-

(a) *Actor.*1. (b) *Actor.cap.*6.

ſolus Petrus ex perſona omnium Apoſtolorum, vt videri poteſt, locutus ſit.

246 Tertio: Petrus tanquam Paſtor vniuerſalis Eccleſiæ, pro controuerſia circumciſionis, propria auctoritate, tertium Generale Concilium Apoſtolicum conuocauit; vbi definitum fuit, Gentiles ad obſeruantiam Iudęorum, minimè cogi debere. (a) *Conuenerunt Apoſtoli, & ſeniores videre de verbo hoc: cum autem magna conquiſitio fieret, ſurgens Petrus dixit ad eos, &c.* Ex quibus omnibus apertè colligitur, conuocationem Generalium Conciliorum ad ſolum Pontificem Romanum pertinere de iure diuino.

247 Probatur hæc veritas ex ſequenti irrefragabili ratione. Quia quando *Apoſtolus Petrus* illis temporibus, vti Paſtor Supremus, Concilia Apoſtolica conuocauit: tunc *Tiberius Cæſar*, tanquam Imperator moderabatur vniuerſum Orbem, & Herodes, vti Rex Iudæam. Petrus autem non de ipſorum licentia, ſed propria auctoritate ſibi à Chriſto collata, Concilia Apoſtolica indixit. Ergo ad ſolum Romanum Pontificem, legitimum Petri ſucceſſorem pertinet Generalia Concilia conuocare.

248 Ad Imperatorē verò ſpectat tantum poteſtas *executorialis*, quia quando Pontifices Concilia Geralia conuocabant, Imperatorum opera egebant: tum in comprimendis violentijs Hęreticorum, ne Epiſcopis ad Concilium venientibus nocerent, ſed tutū iter potius præberent; tum in expenſis, & ſimilibus, videlicet: Cum Imperator circa temporalia in ſummo Imperio agnoſceretur, in Ciuitate Imperiali, ipſo contradicente, Congregatio Synodi non poterat attentari: ideoque Pontifices hoc modo conſenſum ab eo petebant, ſc. vt ipſemet Imperator eorum voluntati etiam cooperaretur, vt minime diabolica ſuperbia contradiceret, eo quod Populi, Imperatorem magis, quam Pontifices timebant: talem autem cooperationem omninò Pontifi-

(a) *Actor. cap. 16.*

tificibus præſtare debebat, quia teſte *Bernardo*(a) Imperatores,& cæteri Principes ſeculares ſunt Eccleſiæ Aduocati.Hinc eſt quod ſi Pōtifices Romani quandoque in ſynodi indictione, Imperatorum, vel Regum conſenſum expoſtularunt,hoc non fecerunt ex defectu poteſtatis conuocatiuæ;ſed vt plauſibilius,ſuauius, & ſine vlla perturbatione hominum fieret conſiliaris Patrum congregatio: & eo maxime, cum ea tempeſtate lex illa *Conuenticula c. de Epiſcopis & Præsbiteris*, omnino vigeret,vnde Cōuentus fieri,tyrannicè deuiabat; nec Chriſti fideles ad diuina perſoluenda, conuenire permittebat: Propterea Imperatoris opem,tum ad Gentilium infeſtationes coercendas; tum ad obtinendas ab ipſo expenſas, & vecturas,ſiue ſubſidium charitatiuum, illa temporum conditio expoſtulabat.

249 Et ex his omnibus ſolidè oſtenditur, quod ſi Imperatores, & Reges propria fortaſſis auctoritate Concilia aliquando conuocarunt,quod omnino negamus: illa non legitimo iure, ſed illegitimè, iniuſtè per tyrannicam vſurpationem, & perfidiam fuerūt congregata. Hinc eorū Acta nulla, robur nullum, nullamque auctoritatem receperunt, quia hoc ius competit tantummodo Pontifici Romano, ex diuina inſtitutione. Inter ius autem, & factum, datur diſtinctio:ideoque conceditur quo ad factum;ſed quo ad ius, negatur omnino: propterea non Concilia, ſed Conciliabula, ſiuè prædatoria Concilia ipſa nuncupantur iure optimo,à S.Leone Papa;(b)cum ius ea cōuocandi, fuerit indebitè vſurpatū; & de tali vſurpatione Papa conqueri debet.

250 Sicut conqueſtus eſt Iulius Primus anno 337.contra Euſebium Theogonium, & Theodorum.Epiſcopos Orientales,eo quod ſine ſui licentia Concilium Nicænum indixiſſent;ita inquiēs:(c)*Cur nobis inconſultis Epiſcopos in eam ſynodum conuocaſtis, ad quam,nec maximus Hieroſolymitanus venit, nec noſtra interfuit legatio? Canonibus quippe*

(a) *In epiſt.ad Conrad.Imper.* (b) *Epiſt.51.* (c) *Epiſt.1.*

pe in Nicęna Synodo iubentibus, non debere præter ſententiam Romani Pontificis vllo modo Concilia celebrari . Nam vti ſcribit S. Marcellus Primus Papa, qui anno 304. Cathedrā Petri moderatus eſt: *ſimulque*, inquit, *ijdem (Domino inſpirante) Apoſtoli conſtituerunt, vt nulla Synodus fieret, pręter eiuſdem Sedis auctoritatem: nec ullus Epiſcopus, niſi in legitima Synodo ſuo tempore Apoſtolica auctoritate conuocata* . Ergo conuocatio Generalis Concilij, pertinet omnino ad Romanum Pontificem.

251 Cōfirmat etiam hanc veritatem S. Damaſus Papa, Epiſtola ad Epiſcopos Africę miſſa, in qua poſtquam de eis dixerat, quod à Metropolitano poterant ad Concilium Prouinciale conuocari, addidit: (a) *Sed definire eorum, & Eccleſiaſticorū ſummas querelas cauſarū, vel damnare Epiſcopos, abſq; huius Sanctę Sedis auctoritate minimè licet, &c. nam, (vt noſtis) Synodum ſine eius auctoritate fieri, non eſt catholicum.*

252 Propterea Romanus Pontifex Pelagius Secundus, Conſtantinopolitanam Synodum abſque ſua licentia indictam, illegitimam vocat, ad eamdem ita ſcribens. *Relatū eſt ad Apoſtolicam Sedem, Ioānem Conſtantinopolitanū, Epiſcopū vniuerſalem ſe ſcribere, voſque ex hac ſua præſumptione, ad Synodum conuocare generalem, cum Generalium Synodorum cōuocandi auctoritas, Apoſtolicæ Sedi Beati Petri ſingulari priuilegio ſit tradita, & nulla vnquam Synodus rata legatur, quæ Apoſtolica auctoritate non fuerit fulta.... Multis denuo Apoſtolicis, & Canonicis, atque Eccleſiaſticis inſtruimur regulis, non debere abſque ſententia Romani Pontificis Concilia celebrari. Vos quoque deinceps, vt nullius hortatu talia præſumatis, ſi Apoſtolicæ Sedis communione carere non vultis, &c. Orate fratres, vt honor Eccleſiaſticus noſtris diebus non euacuatur: nec vnquam Romana ſedes, quæ (inſtituente Domino) Caput eſt omnium Eccleſiarum, priuilegijs ſuis vnquā careat, aut expolietur.*

253 Si-

(a) *Epiſt. 2. ad Stephanum.*

Digitized by Google

253 Siquidem poteſtas cō-uocandi Generalia Concilia à Chriſto Saluatore noſtro Principi Apoſtolorum collata, non modo à ſuis ſucceſſoribus legitimè fuit acquiſita, verum & ſtatim ad effectum demandata. Etenim primum Concilium, poſt Cōcilia Apoſtolica à D. Petro conuocata, fuit *Concilium Nicænum*, tempore Magni Conſtantini, à S. Syluestro Papa conuocatum, ſicut ex epilogo Romanorum Conciliorū, ita habetur. *Temporibus Syluestri Papæ, & Conſtantini pijſſimi Imperatoris Auguſti, factum eſt magnum Concilium in Nicæa Bythiniæ, & congregati ſunt regulariter eiuſdem Syluestri Papæ vocatione in idipſum* 318. *Epiſcopi.* Et ita de *Concilio Conſtantinopolitano*, à Damaſo: de *Epheſino*, à Cœleſtino: & de *Chalcedonenſe*, à S. Leone Papa conuocatum, in *cap.* 3. quæſtionis præcedentis, probauimus.

254 Quintum *Concilium* fuit *Conſtantinopolitanum* 2. à Vigilio Papa in Sicilia ob cōmoditatem Epiſcoporum Occidentalium, & Orientalium indictū: ſed Iuſtinianus ſenior, ſuæ commoditati potius, quā Epiſcoporum conſulens, voluit Conſtantinopoli celebrari: Romanus vero Pontifex ad ſupplicationem Euthimij Patriarchę Conſtantinopolitani, & omnium Epiſcoporum, voluntati Imperatoris annuit, & ratam habuit loci cōuocationem; vt fusè ſcribit Nicephorus, *lib.* 17. *c.* 27. cui adhæret Euagrius, *lib.* 4. *c.* 37.

255 Sextum fuit *Concilium Conſtantinopolitanum* 3. tempore Conſtantini IV. ab Agathone Papa, contra Sergium, Paulum, Pyrrhum, Cyrum, Theodorum, alioſque Monothalitas cōuocatum, vti ſcribit Sigonius *lib.* 4. *de rebus Italiæ*, & ei ſic attidet Sabellius *Enead.* 8. *lib.* 6. *Conſtantinus ex Agathonis ſententia Cōuentum habuit ducentorum, & amplius Antiſtitum.* Septimum fuit *Concilium Nicænum* 2. anno 787. ab Adriano Papa cōtra Iconamachos indictum, vbi 250. Epiſcopi interfuerūt. Octauum, fuit *Concilium Conſtantinopolitanum* 4. ab Adriano Secundo Papa, anno 870. pro orthodoxis Eccleſiæ dog-

matribus conuocatum: vt ex eius Epiſtola ad Imperatorẽ Baſilium ſcripta, quæ in ipſa Synodo Act. 1. extat, ita clare habetur. *Volumus pro veſtræ pietatis induſtria Conſtãtinopoli numeroſum celebrare Concilium.* Nonum, fuit *Concilium Generale Lateranenſe* 1. anno 1123. contra Henricum Imperatorem, & Saracenos, pro recuperatione Terræ Sanctæ à Caliſto II. Papa indictum, vt Platina, & Honuphrius referunt: & ibi 947. Epiſcopi, teſte noſtro Timotheo, acceſſerunt. (a) *Nell' anno* 1123. ſcribit Italico idiomate, *fù celebrato vn Sinodo Generale in Laterano di* 947. *Veſcoui per li biſogni del Griſtianeſimo, e di Geruſalemme trauagliata*. Et ita de reliquis. Ex quibus clarè dignoſci poteſt, ius conuocandi Generalia Concilia, conceſſum à Chriſto Apoſtolo Petro, à ſuis ſucceſſoribus fuiſſe per tot ſecula legitimè acquiſitum, & ad effectum demandatum.

256 Fatentur hanc veritatem ipſimet Imperatores, aſſerentes, auctoritatem conuocandi Concilia Generalia, nõ ſibi, ſed Romano Pontifici fuiſſe collatã. Ita primò *Valentinianus* Imperator, in Epiſtola Leoni Papæ ſcripta teſtatur; quæ in præambulis Concilij Chalcedonẽſis num. 33. & 34. reperitur, ſequentis tenoris. *Ad hoc maximum Imperium venimus Dei prouidentia, & electione Senatus Excellentiſſimi, cunctæq; militiæ. Vnde pro reuerenda, & catholica* Religione *Chriſtianæ Fidei, cuius auxilijs virtutem noſtræ potentiæ confidimus gubernari, tuam Sanctitatem, Principatum in Epiſcopatu diuinæ Fidei poſſidentem, ſacris litteris in principio iuſtum credimus alloquendam: inuitantes, atque rogantes, vt pro firmitate, & ſtatu noſtri Imperij, æternam diuinitatem tua Sanctitas deprecetur, vt & talem propoſitum, atque deſiderium habeamus, quatenus omni impio errore ſublato, per celebrãdam Synodum te Auctore, maxima pax circa omnes Epiſcopos Fidei* Catholicæ *fiat, ab omni ſcelere pura, & intemera-*

(a) *Chroniſt. Mundi lib. 7. car. 126.*

ratio conſiſtens.

257 Deinde *Marcianus Imperator*, altera Epiſtola ad eumdē Leonem Papam miſſa, efflagitat, vt Papa circa indictionem Concilij dignaretur mentem ſuam aperire, ac voluntatem ei ſignificare; & ideò ſic ſcribit. *Supereſt, vt ſi placuerit tua Beatitudini, in has partes aduenire, & Synodum celebrare, hoc facere ex Religionis affectu dignaretur, noſtris vtique deſiderijs Sanctitas veſtra ſatisfaciet, & Sacra Religioni, quæ vtilia ſunt decernet: Si vero hoc onèroſum eſt, vt tu ad has partes aduenias, hoc ipſum nobis proprijs litteris tua Sanctitas manifeſtet, quatenus in omnem Orientem, & ipſam Traciam, & Illiricū Sacra veſtræ litteræ dirigantur, vt ad quemdam definitum locum, vbi nobis placuerit, omnes Sanctiſſimi Epiſcopi debeant conuenire, & quæ Chriſtianorum Religioni, atq; Catholicæ Fidei proſint; ſicut Sanctitas Tua ſecundum Eccleſiaſticas regulas definuerit, ſua definitione declarent.* Ergo ad Romanum Pontificem de iure Diuino ſpectat, conuocatio Generalium Cōciliorum: Quæ licet pro dirimendis fidei catholicæ litibus non ſint ſimpliciter neceſſaria, cum Reſolutiſſimus Doctor aſſerat; (a) *Quod omnem legem vniuerſalem, quam cum Cardinalibus Papa condere poteſt, poteſt etiam per ſe.* Sunt tamen neceſſaria ſecundū quid, quatenus ſine ipſis, idem finis ſuauiter, cōmodè, & congruēter haberi nō poteſt. Et ideò, ſi ſecundum directionem, & conſenſum Papæ celebrata ſunt, & ab ipſo eorum acta confirmata.

258 Cum in ipſis conſēſus capitis, & membrorum, videlicet totius Eccleſiæ reperiatur, proculdubio inconcuſſæ veritatis erunt: Nam Romanus Pontifex, vt teſtatur *Bachonius* ſupra citatus, *non vt puri hominis, ſed vt veri Dei Vicarius*, ſcilicet ex directione Spiritus Sancti, in illis ſe gerit, & ideo non poteſt errare.

259 Patet hæc veritas ex Sacra Scriptura, videlicet ex *cap. 15. act. Apoſtolorum* Congreg-

X 2

(a) *In 4. q. 10. Prol. art. 2.*

cto ab ipſis Concilio, definitum fuit, legalia non eſſe ſeruanda, fornicationē eſſe peccatum, multis alijs ibi ad ritus, & Eccleſiaſticam diſciplinam ſpectantibus, ſtabilitis; & Apoſtoli Conciliares dixerunt ea, Spiritu Sancto ſuggerente, & infallibiliter docente, eſſe ſancita: *Viſum eſt Spiritui Sancto, & nobis*; ergo generalia Concilia in Spiritu Sancto legitimè congregata, propter Spiritus Sācti aſſiſtentiam, ac Magiſteriū, erunt inconcuſſæ veritatis.

260 Patet ſecundo ex illo Matthæi, (a) *Vbi ſunt duo, vel tres in nomine meo congregati, ibi ſum in medio eorum.* Ergo in Generalibus Concilijs, adeſt aſſiſtentia Spiritus Sancti docētis, ſicque illorum acta ſunt inconcuſſæ veritatis. Conſequentiam probat Conciliū Chalcedonenſe, vbi allegata ſupradicta Matthæi Scriptura, ita ad noſtrum intentum ait: (b) *Si Dominus duobus ſimul Epiſcopis promiſit ſe intereſſe, quantò magis pluribus*; Ergo in Cōcilijs Generalibus adeſt aſſiſtentia Spiritus Sancti moderantis, & docentis. Probatur à Cœleſtino Papa, ita expendēte in Epiſtola ad Concilium Epheſinum, allegatum locū Matthęi. (c) *Spiritus Sācti*, inquit, *præſentiam teſtatur Congregatio Sacerdotum. Certum eſt enim, quod legimus, quia nec poteſt veritas noſtra mentiri, cuius iſta ſententia eſt, Vbi duo, vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi Ego ſum in medio eorum, quod cum ita ſit, ſi ne huic tam breui numero Spiritus Sanctus deeſt, quāto magis eum nunc intereſſe credemus, quando in vnum conuenit tanta turba Sacerdotum. Sanctum namque eſt pro debita veneratione Concilium*, Ergo, &c.

261 Patet tertio auctoritate Summorum Pontificum, Leonis Papæ, epiſtola ad Imperatorem Leonem, ita incōcuſſam, & firmam auctoritatē Conciliorum, teſtantis. (d) *De rebus*, inquit, *apud Nicaniam, & apud Chalcedonem (ſicut Deo placuit) definitis, nullum audemus inire tractatum, tanquam dubia, vel infirma ſint, quæ tanta per Spiritum Sanctū fixit*

(a) *Cap.* 18. (b) *Actor.* 10. (c) *Epiſt.* 7. (d) *Epiſt.* 78.

Digitized by Google

fixit auctoritas. Et Gelaſij Papæ epiſtola ad Epiſcopos Dardaniæ; ſic infallibilitati Conciliorũ, teſtimonium perhibentis. (a) *Quoniam Patres noſtri, Catholici, videlicet, doctique Pontifices, in vnaquaq; hæreſi, quolibet tempore ſuſcitata, quidquid pro fide, pro veritate, pro communione catholica, atque Apoſtolica ſecundum Scripturarum tramitem, prædicationemque maiorum, facta ſemel congregatione ſanxerunt, inconcuſſum voluerũt deinceps, firmumque conſtare.*

262 Adhærent Sanctiſſimis Petri Apoſtoli ſucceſſoribus, Sancti Epiſcopi, videlicet, Cyrillus noſter Patriarcha Alexandrinus, ſic ad Hermiam alloquens. (b) *Agegitur allatis in medium his, quæ accuratè, & exquiſitè, Sancta, & celeberrima Synodo, quæ olim in Nicææ Ciuitate congregata fuit, definita ſunt, conſideremus, quid reprehenſibile ſit in his, qui diuerſa aſſerunt. Nam ſi quis fidem illam, à Sãcta, & Magna Synodo, optimè, & diuino afflatu definitam & expoſitam dicere voluerit baſim animarum noſtrarum, fundamentumque inconcuſſum, & munitum, is vtique probatiſſimè loquitur, & ab ipſo Chriſto laudem habiturus eſt, fidelis quoque, & verus adorator relucebit.* Et Sanctus Ambroſius Archiepiſcopus Mediolanenſis, ita ad Gratianum de fide ſcribens. (c) *De Concilijs id potiſſimum ſequar, quod trecenti decem, & octo Sacerdotes, tãquam Abrahæ electi iudicio, cõſona fidei virtute victores; velut trophæum toto Orbe ſubactis perfidis extulerunt, vt mihi videatur hoc eſſe diuinum, quod eodem numero in Concilijs fidei habemus oraculum, & in hiſtoria pietatis exemplum.* En ſatis probatum, quod inconcuſſæ veritatis ſint omnino Sacra Oecumenica Concilia.

CAP.

(a) *Epiſt.* 11. (b) *In dialog.* 1. *cum Hermia.* (c) *Lib.* 1. *in proœm.*

CAPVT IX.

Romanus Pontifex poteſt ſuper omni iure poſitiuo diſpẽſare. Indulgentias Chriſti fidelibus elargiri, Sanctos canonizare, ac Regularium Ordines ſtabilire.

263 POſſe Romanum Pontificem de iure Diuino non ſolum hæc omnia, verum & alia maiora etiam peragere, ex eo probat Doctor Reſolutiſſimus, (a) *Quia Papa maioritatem, & ſummam poteſtatem habet in omnibus, & per omnia, & præ omnibus, & ſuper omnibus Chriſtianis totius mundi, indiſtinctè;* (b) Vnde q. 10. Prologi art. 2. ait. (c) *Dic ergo, quod hæreſis condemnata eſt per Ioannem XXII. quod Papa non habet poteſtatem illimitatam, contra Marſilium de Padua, & Ioannem de Gandauo, in Conſtitutione: licet ſecundum Apoſtolum, &c.* Ergo Papa poteſt ſuper omni iure poſitiuo diſpenſare, Chriſti fidelibus Indulgentias elargiri, Sanctos canonizare, & Regularium Ordines ſtabilire.

264 Probatur hac alia ratione; Papa ſuper iure poſitiuo habet omnimodam poteſtatem; Ergo poteſt ſuper ipſo licitè diſpenſare. Patet antecedens *ex cap. innotuit, de elect. cap. per Venerabilem, qui filij ſint legitimi*. Conſequentiam verò probat Sayrus, ad dubium quartum ita reſpondens. (d) *Sicut enim poteſt legẽ condere, ità & abrogare: & ſicut legis obligatio ex legislatoris pendet intẽtione: ita & modificatio, idque merito, cum lex non poſſit omnibus caſibus in infinitum variabilibus proſpicere*. Et hoc eſt, quod Reſolutiſs. Doctor ait. (e) *Poteſt Romanus Pontifex in omnibus votis etiam diſpenſare, ſecluſis tamen neceſſarijs obſeruationis præceptorum Dei: & etiam poteſt in iuramentis diſpenſare, rationabili tamen cauſa exiſtente.*

265 Quantum verò ad In-

(a) *In 4. 4. q. 11. Prol. art. 4.* (b) *Clauis reg. lib. 3. c. 10. n. 6.* (c) *In 4. diſt. 38. q. 1 4. art. 6.* (d) *Diſt. 24. q. 1. art. 2.*

Indulgentias, ipſemet Reſolutiſſimus Doctor idem etiam dicit, & hanc rationem producit, videlicet: (*a*) *Indulgentiæ data à Papa valent ad tot dies, & annos, quot placet Papæ, quia ipſe eſt Generalis Vicarius Dei*. Et ideò Lezana ait: (*b*) *Indulgentiam concedere, ſpectat primariò ſolum ad Summum Pontificem, alijs verò Prælatis, non niſi quatenus ipſis conceditur ab eodem: & ratio eſt, tum quia ſoli Petro, & eius ſucceſſoribus dictum eſt Ioan. cap. 21. paſce oues meas; Tum quia quemadmodum diſtributio theſauri publici ſolum ſpectat ad ſupremum Principem, & ad alios non niſi quatenus ipſis ab illo conceditur: ſic etiam diſtributio Theſauri Eccleſiæ, quæ contingit in conceſſione Indulgentiarum, ſolum ad Papam, qui eſt ſupremus Eccleſiæ Paſtor, ſpectare primario poteſt, & ad alios Prælatos ex conceſſione ipſius.*

266 Sanctorũ verò Canonizationem etiam ad ipſum Romanum Pontificẽ ſpectare, Vualdenſis (*c*) adducit hãc potiſſimam rationem; quia Sanctus Petrus primus omnium, habitis ſuper vita, & conuerſatione Chriſti, nec non reſurrectione eius à mortuis, Apoſtolorum teſtificationibus; Chriſtum deinde Redemptorem noſtrum canonizauit; ipſum definiens Sanctum Domini: ac proinde ab omnibus colendum, & adorandum eſſe decreuit. (*d*) *Viri Iſraelitæ*, inquit, *audite verba hæc; Ieſum Nazarenum, Virum approbatum à Deo in nobis, virtutibus, prodigijs, & ſignis, quæ fecit Deus in medio veſtri, ſicut vos ſcitis*. Et infra cap. 3. *Deus verò Abraham, Deus Iſaac, & Deus Iacob, Deus Patrum noſtrorum glorificauit Filium ſuum Ieſum, quem vos quidem tradidiſtis, & negaſtis, Deus autem ſuſcitauit eum à mortuis, cuius nos teſtes ſumus, & in fide nominis eius, hunc, quem vos videtis, & noſtis, confirmauit nomen eius, & fides, quæ per eũ eſt, dedit integram ſanitatem iſtam in conſpectu omnium veſtrum.* Sed hæc Petri canonizan-

(a) *Tom.3.q.Regul.verb.Indulg.n.4.* (b) *Tom.3.tit.14.cap.122.n.3.* (c) *Act.Apoſt.c.2.*

zandi poteſtas, vt ex deciſione Alexandri III. *in cap. audiuimus*, & Innocentij III. *cap. cum eo, de reliquijs, & veneratione Sanctorum*, tranſiuit ad eius ſucceſſores; Ergo Papa poteſt Sanctos canonizare. Ita ſupponit Vrbanus VIII. in ſua Bulla, quæ incipit, *Cœleſtis Hieruſalem*, anno 1634. edita; & ita etiam doctiſſimus *Syluera* (a) ſcribit.

267 Tandem quo ad Regularium Ordinũ ſtabilimẽtum, aduerte: quod licet hoc munus olim fuerit etiam Epiſcoporum, quia vt in Tridẽtina *ſeſſ. 23. de Sacramẽt. Ord. cap. 4.* dicitur, in locum Apoſtolorũ ipſi ſuccedentes, etiã ſpiritualem poteſtatẽ à Chriſto Domino acceperunt; Tamen non niſi ſubiectam ſupremæ iuriſdictioni Summi Pontificis, acceperũt: & ideò tãdiu in ipſis perdurauit auctoritas approbandi Religiones, quamdiù à Summo Pontifice eis impedita non fuit, ſcribit (b) *Vaſquez in* 1. 2. Nunc autem eis interdictum eſt hoc munus; & ideò ad ſolum Pontificem Romanum ſpectat facultas approbandi Religiones; Doctiſſimus Lezana teſtatur *tom. 3. tract. de fide, diſp. 8. q. 5. coroll. 2.*

268. Qui addit, eſſe de fide, Papam, approbando Religiones, non poſſe errare. *Nam*, inquit, *Papam Religionem aliquam approbare, non eſt aliud, quàm illam proponere toti Eccleſiæ, vt veram viã ad Chriſtianam perfectionem; ſed in hoc Papa non poteſt errare, alias poſſet etiam errare tota Eccleſia ſequendo ſuum Paſtorem.* Ergo, &c.

269 Nec obſtat, quod aliquæ Religiones à Sede Apoſtolica approbatæ, ſint ab ipſa poſtea extinctæ: Per hãc enim extinctionem, ſtatus Religionis non reprobatur, cum ſit obſeruantia Conſiliorum Dei, nempe Obedientiæ, Caſtitatis, & Paupertatis ex Voto: Sed potius declaratur, quod Religioſi illi, vota, & Conſtitutiones Religionis, nõ rectè obſeruabant, vel quod illis aliquas prauas Conſuetudines admiſcebant.

270 Et ſubdit *Lezana*, ita

(a) *Opuſc. 2. rel. 21. q. 2.* (b) *Diſp. 165. c. 4. num. 38.*

ita philoſophandum eſſe de Sanctorum canonizatione, videlicet, de fide eſſe, Papam non poſſe errare: & ſumitur hoc ex fundamentis adductis in præcedenti Capite: Quia ſi certum eſt de fide, Papam in legibus ad Eccleſiam vniuerſalem ſpectantibus non poſſe errare, nec etiam in canonizatione Sanctorum: quia cum Papa aliquem canonizat; ad credendum Sanctum illum in Cœlis eſſe, & venerandum, totam Eccleſiã obligat; ſicut Vrbanus VIII. in diplomate canonizationis Sãcti Andreæ Corſini teſtatur, ſic inquiens. *Decernimus, & definimus bonę memoriæ Andream, &c. Sanctum eſſe, ac Sanctorum cathalogo adſcribendum, ipſumque Sanctorum cathalogo adſcribimus, ſtatuẽtes, vt ab vniuerſali Eccleſia anno quolibet in die obitus ipſius, Feſtum deuotè, & ſolemniter celebretur.* Ergo totam Eccleſiam obligat, ſicque ipſam obligando, Papa errare non poteſt; quod ſic probatur. Quia Summus Pontifex in canonizatione Sanctorum procedit decernendo, & definiendo, vt patet ex verbis ſupra relatis. Ergo quemadmodum certum eſt de fide, quod in alijs definitionibus ad fidem, & mores ſpectantibus, ipſe errare non poteſt, ita & in præſenti: eo quod tam in illis, quam in iſtis pari modo procedit.

CAPVT VLTIMVM.

Ea, quæ ſunt Romano Pontifici abſolutè reſeruata, & nota digna vocantur, ſigillatim hic recenſentur.

271 Reſolutiſs. Doctor Bachonius agẽs in 4. de Papæ poteſtatis plenitudine Petro, eiuſque ſucceſſoribus collata, ait: Apoſtolorum Principi præter poteſtatem communem, limitatam, aliam ſingularem illimitatam, à Chriſto Saluatore noſtro fuiſſe indultam, ita ſcribens; (a) *Maior eſt auctoritas non limitata, quam limitata, ideſt Auctoritas perſonalis, & ſingularis illimitata* ad

Y

(a) *Diſt. 17. q. 2. art. 1. de clauib.*

omnia, quam auctoritas generalis tantum cum aliјs. Omnes Apoſtoli receperunt poteſtatem limitatam in communi tantum, ſiue ſupra verum Corpus Chriſti conficiendum, & ſumendum, ac aliјs miniſtrandum: quæ quidem auctoritas fuit in Cœna Domini, omnibus Apoſtolis attributa, quando dixit: Hoc facite in meam commemorationem. Siue poſt Reſurrectionem, ſupra Corpus myſticum: dicens Ioannis 20. Quorum remiſeritis peccata, remiſſa ſunt: & quorum retinueritis, retenta ſunt: Siue etiam in Aſcenſione ſuper omnes fideles, quando dixit eis Matthęi vltimo: Euntes docete omnes Gentes baptizantes eos in nomine Patris, *&c. Petro hanc poteſtatem limitatam communem cum aliјs conceſſit: & nihilominus in ſingulari, illimitatam, ad omnia, cum dixit ei: paſce Agnos meos. Et illimitatè adiecit, Quodcumque ligaueris ſuper terrã, &c. Igitur Petrus habuit poteſtatem communem, & poteſtatem ſingularem, ſiue perſonalem.* Sicque ſucceſſor eius Romanus Pontifex, cum præter auctoritatem, quam in præcedentibus recenſuimus, habeat etiam quædam alia, quę ita ipſi adhærent, vt ſine Papæ ſpeciali mandato, in legatos à latere minimè tranſeant.; ob hinc, *Nota digna*, dicuntur: (quia in generali commiſſione reſeruata Principi non veniunt, teſtatur Peregrinus(*a*) de iure Fiſci) de his non pauca in hoc vltimo capite ſic referemus.

Poteſt primo per ſe ſolum Romanus Pontifex, decimas laicis concedere, *cap. cum Apoſtolica de his, quæ fiunt à Prælatis.*

Secundo: poteſt per ſe ſolum, tam laico, quam fœminæ, cauſam Clericorum committere. *Textus in cap.* Mennam 2.*q*.4.

Tertio: poteſt per ſe ſolum delegare laico poteſtatem excommunicandi, abſoluendi, beneficia alicui conferendi, & ſimilia faciendi. Nauarrus in manual. *cap.* 27.*nu.* 6. & Carolus de Graffis *de effectibus Clericorum effect.* 1. *num.* 30.

Quar-

(a) *Lib.* 1. *tit. de his, quæ iure fiſc. n.* 75.

Quarto: poteſt Romanus Pontifex per ſe ſolum, annuas penſiones in beneficijs conſtituere, conſtitutas trãſferre, & ius eas redimendi, etiam concedere. Laymanus Theolog.moral.*lib.4.tract.2. cap.18.num.3.*

Quinto: poteſt Romanus Pontifex per ſe ſolum beneficium ad tempus, etiam cum conditione de futuro, alicui concedere, eique pariter ius ad vacatura impartire. *Cap. Paſtoralis 7. qu.1. cap.ſi gratiosè de reſcription. in 6. & cap.de præbendis 16.*

Sexto: poteſt per ſe ſolum, tam liberam renunciationem admittere, quam ex cauſa, cum reſeruatione fructuum acceptare, *Cap.deliberat.cap. probibemus de offic. Delegati, lib.6.*

Septimo: poteſt per ſe ſolum, tam ſacros ordines illis tribuere, qui non dum ad legitimam ætatem peruenerunt. *Cap.cum in cunctis de elect.* quam quod extra tempora ſtatuta, ab aliquo Catholico Antiſtite ipſi ordinentur. Quaranta in ſumma Bullarii *verb.ordin. verſ. deuenio ad ſecundum, pag.* 372.

Octauo: poteſt per ſe ſolum Summus Pontifex tum tollere irregularitatem ab eo qui durante ſuſpenſione ſe Diuinis immiſcuit. Lezana *tom.3.qu.Regul. verb. irregularitas num.* 58. tum degradatum ad priſtinum reſtituere. *Gloſſa in cap.ideo 2. qu.6.*

Nono: poteſt per ſe ſolum rationabili ex cauſa committere, vt ſimplex Sacerdos miniſtret Sacramentum Confirmationis. Bonacina *tom.1.de Sacram. Confirm. diſp. 3. qu. vnica punt.2.num.3. verb.dixi regulariter loquendo.* nec non vt Eccleſiam conſecratam reconciliet. Gloſſa *in cap.quanto de conſuetudine.*

Decimo: poteſt per ſe ſolum concedere, vt in loco exempto ædificetur Eccleſia. Barboſa de poteſtate Epiſcopi par.3. allegat.26. ac etiam poteſt in beneficijs laicorum Iuris patronatus, ſine eorum præſentatione inſtituere. Pariſius de reſignat. beneficij, *lib.2.quæſt.4.num.32.* & Tuſcus *in pract.concl. lit. F. concluſ.*596.

Vndecimo: poteſt per ſe

ſolum, approbatis Regularium Ordinibus, exemptionem tam à iure, quam ab Ordinariorum poteſtate etiam concedere. Lezana *tom. 3. verb. exempt. n. 4.*

Duodecimo: poteſt per ſe ſolum concedere exemptis, vt eorum exemptioni renuncient, Laynus *tom. 1. Rerum Regularium prax. tract. 13. de exempt. Relig. q. 10.*

Decimo tertio: poteſt per ſe ſolum Regulari indulgere, vt tranſeat ad Regulam laxiorem. Laynus ſupracitatus *tract. 5. de tranſeunte ex vno, ad aliud Clauſtrum quæſt. 25. num. 1.*

Decimo quarto: poteſt per ſe ſolum Eccleſiam erigere, & erectam in Cathedralem deſtinare. *Cap. præcipimus 16. quæſt. 1.* & Garſia *de benefic. par. 12. cap. 1. n. 1.*

Decimo quinto: poteſt per ſe ſolum, tum in ſupradicta Eccleſia Cathedrali, tum in aliqua Collegiata nouas Dignitates inſtituere. Gloſſa *verb. conceſſimus in cap. cum olim de conſuetudine*. Et Riccius *in praxi forenſi Eccleſiæ deciſ. 382.*

Decimo ſexto: poteſt Romanus Pontifex per ſe ſolum ſupradictæ Eccleſiæ Cathedrali, adminiſtratorem tribuere. Azorius *inſtit. moral. par. 2. lib. 4. cap. 35. verſ. 4. il 2.*

Decimo ſeptimo: poteſt per ſe ſolum alienationes, & permutationes rerum grauiũ Eccleſiaſticarum admittere. Lezana *tom. 3. verb. alienat. num. 22.*

Decimo octauo: poteſt per ſe ſolum duos Epiſcopatus in vnum vnire. *Cap. & temporis, cum ſeq. 16. q. 1. cap. ſicut vnire de exceſſibus Prælatorum.* Garſia *de benefic. par. 12. cap. 2. n. 60.*

Decimo nono: poteſt per ſe ſolum ponere quandoque duos Epiſcopos in vno Epiſcopatu. *Cap. non autem 7. q. 1. cap. quoniam de offic. ord. Abbas in qu. 1. col. 3. num. 5. verſ. 3.* & Pariſius *de confident. q. 18. n. 8.*

Vigeſimo: poteſt per ſe ſolum tam Epiſcopos de vno Epiſcopatu in alium mutare, quam etiam tranſmutare eorum Epiſcopales ſedes. *Cap. frater noſter 16. qu. 1. cap. niſi de offic legat. & cap. 1. de iur.*

ca-

calum. Renatus Coppia *de ſacr.polit.lib.2.cap.4.num.*10. *& ſeq.*

Vigeſimo primo: poteſt per ſe ſolum Epiſcopos iudicare. *Gloſ.verb.cauſatio, verſ.ſolus enim Papa*, Tuſcus *tit.6.litt.* P.*concluſ.*41.*num.*65. Nec non eiectos, proprijs eorum ſedibus reſtituere. Gloſſa ſupracit. *verb.cauſatio, verſ.ſolus Papa reſtituit.*

Vigeſimo ſecundo: poteſt per ſe ſolum Papa, Epiſcopatus renunciationem recipere. Gloſſ.*cap.etiam,verb.Cauſatio. verſ. ipſe ſolus. in cap. præcept. diſt* 12. Pariſius, *de reſignat. beneficij. lib.* 1. *q.*11. *num.*17.

Vigeſimo tertio: poteſt per ſe ſolum Epiſcopis Coadiutores donare. *cap.*1.*de Cleric. ægrotat. lib.6.* Pariſius ſupracit. *lib.6.q.*20.*nu.*14. & Quaranta, *verb. Archiepiſcopi auctoritas, n.9.pag.*42.

Vigeſimo quarto: poteſt per ſe ſolum concedere Coadiutorias cum futura ſucceſſione quorumcumq; beneficiorum. Concil. Trident.*ſeſſ.*2. *de reformat. c.* 7. *is non alias*, decerait Sacroſancta Synodus, *cum futura ſucceſſione detur, quam hac cauſa prius diligenter à Sanctiſſimo Romano Pōtifice ſit cognita.*

Vigeſimo quinto: poteſt per ſe ſolum Eccleſiæ Cathedrali vacanti, Viſitatorem deſtinare. *cap. vltim. de ſupplem. negligent. Prælator. lib.6.*

Vigeſimo ſexto: poteſt per ſe ſolum, Epiſcopatum diuidere. Hoſtienſis, *in cap.cum contingat, nu.*11. *de foro compet.* Rota Roman. *deciſ.* 324. *nu.*2. Non autem inuito Epiſcopo, niſi rationabili ex cauſa. Abbas in *cap.vlt.ſub num.* 12. *verſ.& vid.de confirmat. vtil.* Nauarrus *de Spolijs Clericorum, §.3.num.*2. Si tamen *diuidat ſine cauſa, licet factū tenebit, ipſe verò peccabit.* Sanchez *de matrim. lib.*7. *diſput.* 2. *num.*6.

Vigeſimo ſeptimo: poteſt per ſe ſolum, erigere Eccleſiā Cathedralem, in Metropolitanam. Lotter. *de re benefic. lib.*1.*q.*11.

Vigeſimo octauo: poteſt per ſe ſolum Papa Cardinales creare. Azorius *inſtit.moral.par.*2.*lib.*4. *c.* 1. & Vualdenſis *tom.*1. *diſt.fidei, lib.* 2.

art-

Digitized by Google

Art.3. c. 54. Nec non eos deponere.*cap.ex geſtis,vbi Gloſſa, de Cleric.non reſid.cap.vn. de ſchiſmate, lib.6.*

Vigeſimo nono: poteſt per ſe ſolum Indulgentias plenarias vbique, etiam pro Defunctis concedere. Azorius *ſup.cit.lib.4.cap.* 35. *verſ.*47. & Lezana,*tom.3.verb.Indulgent.num.*4.denique

Trigeſimo: poteſt per ſe ſolum Sanctos canonizare. *cap.1.de Relig. & veneratione Sanctorum*. Vualdenſis, *tom.* 3.*tit.*14, *cap.*122. Lezana *cõſult. var.conſult.1.num.* 2. & Sylueira *opuſc.* 2. *reſol.* 21. *quaeſt.*2.

Et hæc ſufficiant de Prima Parte Theologica. Ad laudẽ Dei, Optimi, Maximi, eiuſque Genitricis Carmelitarũ Patronæ.

HISTO-

HISTORICO-THEOLOGICVS

LIBER BIPARTITVS.

Supremum Chriſti Sacerdotium, Inſtitutionem eius Vicarij, poteſtatem ligandi, atque ſoluendi eidem, collatam, & non interruptam hæreditariam permanentiam Succeſſorum eiuſdem, amplectens.

PARS II. POLEMICA.

Omnia tela aduerſus prædicta, à Luthero, Caluino, cæteriſque eorum Aſſeclis fallaciter iaculata; fortiter, ſolidèque, veritatis patefactione, detundens.

PROLOQVIUM.

PLacidè hucuſque actum eſt, acriter poſt hac decertã-dum eſt; etenim quæ in antehabitis quæſtionibus dilucidè, a ſolidè tradidimus, adeò per peram ab Eccleſiæ perduellibus commentantur, vocantur in dubium, & falſi eloquij, figmentique arguuntur; vt non ſolum de ipſis ſic meritò Sancta Mater Eccleſia conqueri poſſit: (a) *Circumdederunt me Viri*

(a) *Hierem.*

Digitized by Google

Viri mendaces, & ſine cauſa flagellis ceciderunt me: verum & Auguſtinus ita etiam exclamare. (a) *Venit perſecutor, & non fregit crura Chriſti; venit* Donatus, Lutherus, & Caluinus, *& diſrupit Eccleſiam Chriſti. Integrum Corpus Chriſti in Cruce, inter manus perſequentium eſt; & inter manus Chriſtianorum non eſt integrum Corpus Eccleſiæ.* Non modo igitur ad tot iniurias Sanctæ Matri noſtræ Eccleſiæ immeritò illatas, vlciſcendas: verum etiam armis inimicorum eius confrigendis occurrimus, vt ipſis in totum in perniciem deletis; veritas de Supremo Chriſti Sacerdotio, poteſtate eius Vicarij, ac de non interrupta hereditaria permanētia Succeſſorum eiuſdem, clarius cunctis pateat, & eluceſcat; cum teſte Caſſiodoro, (b) *melior ſit opinio purgata, quam ſi deſinentibus querelis non fuerit impetita.*

Ad præliandum ergo contra Hæreticos *prælia Domini* adauctet inſurgimus; & nemore noſtri magni Patriarchæ Eliæ vnus quidem ex ipſis: aut vnum ex eorum impiè olim contra Papam, eiuſque auctoritatem dictis, per Donatiſtas, Valdenſes, Marſilium de Patauio, Ioannem de Gandauo, & Sagarellum de Parma, damnatos homines ſparſis, quæ deinde Vuitclephus, Hus, Lutherus, Zuuinglius, & Caluinus Andabatarum more ſequuti ſunt, effugiat, vel remaneat: Dei auxilio freti, omnes, & vniuerſa confutabimus; ita vt illud Auguſtini omninò verificetur: *Semper fruſtra circumlatrantibus Hæreticis, culmen auctoritatis Romana Sedes obtinuit.* Et tametſi iſtorum primi per Damaſum, Gregorium, & ipſummet Auguſtinum euerſi ſint, & eorum diſcipulorum Gigantomachiam, Cardinalis de Vio, Caietanus, Melchior Canus, & Ignatius Fiumi Ordinis Prædicatorum, Guido de Terrena Cathalanus, Epiſcopus Maioricenſis, & aduerſus hæreticas prauitates Generalis Inquiſitor; Thomas Vualdenſis Anglus malleus hæreticorum: Thomas Beuxamis, Gal-

(a) *Enarrat. 2. in Pſalm. 33.* (b) *Lib. 4. Epiſt. 44.*

Digitized by Google

Gallus, Oſorum Eccleſiæ debellator, & Henrici III. Galliarum Regis Internuntius, & Ioannes Maria Verratus Italus, Lutheranorum, & Caluiniſtarum præcipuus expugnator Ordinis Carmelitarum, Gulielmus Lindanus, Ioannes Cochlæus, & Robertus Bellarminus ad exitium omninò perduxerint; abs re non erit, itidem horum doctrinam, & veſtigia ſequentes; contra ipſos Hæreticos in hac ſecunda parte, cauſſam pro noſtris viribus agitare. Attamen antequam ad rem ipſam conatus omnes paremus; opportunum ſanè eſt, vt quibus Authoribus tot maledicta prodiderint, manifeſte appareant, Lutheri, Caluinique vitam, res geſtas, & toxicam eorum propaginem hic in *Parergon* breuiter recenſere. Quod & ſi nos magnopere tædeat, tum ſordidas Hæreticorum vitas ſummatim etiam deſcribere, tum librum hunc ipſis turpiter fædare: noſtrum Cyrillum Hieroſolymitanum, ſic loquentem (*a*) præ oculis habentes: *Quod licet os noſtrum, & auditoris aures pollueremus; hoc tamen confert, nè aliquis ex ignorantia in ſordes eiuſmodi Hæreticorum incidat. Multo enim melius eſt accuſandis, & reprehendendis alijs abſurda audire, quam ex inſcitia in eadem incidere;* ad ipſas epilogādas alacriter inſurgimus, & primo ſic de Luthero diſſerimus.

PARERGON.

1 ANno redemptionis noſtræ 1483. *Islebij*, Saxoniæ Oppido, ſito in ditione Comitatus Manofeldiæ, pridie Diui Martini, paulò ante mediam noctem, ex Ioanne Lotter, & Margaretha Lindemana coniugibus, natus fuit, aut potius ex Orco in hanc lucem emerſit quidam Infantulus, cui Martini nomen in ſacro baptiſmali fonte fuit impoſitum, nempe Martis; eo quod totum Chriſtianum Orbem impio bello erat aggreſſurus.

2 Vberibus Matris igitur Infans hæres, cum ad ætatē perueniſſet, qua cætui Puerorum

Z ad-

(a) *Catechiſm.* 6.

adiungi poſſet, parentes, teſte *Melāčthone*, licet inuitū, ſcholis Islebij cū mācipar ūt. Erat Martinus acris, fælicis, vehementis, pertinacis tamen, atque impetuoſi ingenij: cuius duritiem, vt à pueritia Parentes frangerent; paulò arctius filium tenuerunt. At ipſe fræni ſeuerioris impatiens, pluries ab eis aufugit, ſed ſtatim comprehēſus, decies, & quinquies ob hanc cauſam à Præceptore virgis cæſus fuit. Patriam interea relinquēs, Magdeburgum primo ſtudiorum cauſa, deinde ætatis ſuæ anno decimoquinto, Iſennacum hac ſpe deuenit, vt à quibuſdam Matris conſanguineis in ipſa Ciuitate degentibus, aliquid ſubſidij obtineret; cum Parentes adeo modicæ fortunæ eſſent, vt ſtipēdijs ipsū ſtudijs nequaquam alere poſſent: & hæc cauſa fuit, cur Martinus tàm Magdeburgi, quam Iſennaci viueret emendicato pane. Poſitis tamen linguæ latinæ fundamentis, ad diſcendas artes liberales tranſiit, inter quas præcipuè Muſicam amabat, quam abſque præuio documento ad eum modum dicit, vt non tantum viua voce, ſed, & Cheli fidibus ſuauiter cantillaret.

3 Cæterum ex Iſennico Erphordiam inſignem Thuringiæ Ciuitatem deueniens, vt vberiorem ingenij culturam in ipſa caperet; & adepto ibi bonarum Artium, & Philoſophiæ fundamento: ſtudio deinde Iuriſprudentiæ Amicorum ſuaſu, ſe totum impendit. At dum ita ageret, quidam ex ipſius ſodalibus, quem Martinus ſummoperè diligebat, inopinato caſu confoſſus interijt: qui caſus non modo ipſum ab incepto Iuriſprudētiæ ſtudio auertit; verum & vt Religioſum ſtatum ſuſciperet, omninò impulit; eumque admirantibus ſodalibus, qui nunquam in pectore Martini ſcintillam aliquam pietatis, vel religionis, ſed omnium potius illius ætatis vitiorum ſemina inſpexerāt, anno 1505. territus horrendo fulmine, Erphordiæ in Conuentu S. Auguſtini ad diem S. Alexii ſuſcepit. Cum autem paulò poſt Erphordiam pater eius excurriſſet, filium acriter obiurgauit, quod ipſo inconſul-

Digitized by Google

to Regularis vitæ iugum, quibuſdam terroribus impulſus ſubiiſſet; terrores præteritos exiſtimans non à bono, ſed à maligno potius ſpiritu immiſſos; propterea hortabatur, vt habitu S. Auguſtini relicto, ad ſæculum regrederetur. At ille Parentis iudicium nihil moratus, in propoſito perſtitit, & elapſo Tyrocinij anno, profeſſionem ſuam ſolemniter emiſit, ac ſtudijs ſcholaſticæ Theologiæ ſe totum mancipauit. Deinde tam minores, quam ſacros Ordines de Superiorum licentia ſuſcepit, & præſertim anno 1507. ſacrum Præsbyteratum, cuius primitias Dominica Quarta poſt Paſcha Reſurrectionis, de more celebrauit: ſed in principio ſacri Canonis, tantus horror eum ſubito inuaſit, vt niſi à ſuo Priore detentus fuiſſet, omiſſo ſacrificio, ſe ex Altari proripuiſſet. Ceu, & altera die, cum illud Euangelij Lucæ legeretur: *Erat Ieſus eijciens Dæmonium, & illud erat mutum*, iterum terror nimius eum inuaſit, & attonitus cadens in terram, hanc vocem clamore terribili emiſit: *Ah! Non ſum Ego, non ſum Ego.* Ex quibus terroribus, & ſimilibus, occultum eius commercium cum Diabolo, apertè colligitur; ſiquidem Scriptores non pauci referunt, Margaretham eius Matrem, ab incubo Dæmone Proxenetæ habitu à Marito hoſpitio ſuſcepto, compreſſam, Martinum ex illo concepiſſe: Hocque *Luthero*, aliquando ab *Eraſmo Rotherodamo* per illuſionem exprobatum fuiſſe, Authores multi teſtantur.

4. Vuittembergam interea ab Erphordia mittitur, vt in illius Vniuerſitate Logicam, & Phiſicam cæteris legeret, eamque in Conuentu Auguſtiniano docuit; Verum cum eum diſputãtem in ſcholis Martinus Polichius, Millerſtadius, Sacræ Theologiæ, Iuris, & Medicinæ Doctor, attentè auſcultaſſet, fertur ita dixiſſe: *Hic Monacus profundos habet oculos, mirabiles etiam habet phantaſias, Doctoribus faceſſat negotium, & turbas dabit.* Fuit Lutherus viuo, & prompto ingenio, felici memoria, & vernaculæ linguæ, ſingulari eloquentia. E ſug-

geſtu declamans, velut Oeſtro percitus, accomodata verbis actione, auditorum animos mirificè percellebat, & velut torrens, quocumque vellet, rapiebat. In labore fuit patientiſſimus, in legendo, & ſcribendo aſſiduus, in quotidiana conuerſatione affabilis: ſed hęc omnia contaminabant eius ingentia vitia, præſertim inſolens, & intolerabilis arrogantia; de qua Geſnerus Lutheranus ſic ait. (a) *Diſſimulari non poteſt, Lutherum ingenio fuiſſe vehementi, & qui neminem, qui cum ipſo non ſentiret, ferre poſſet*. hæc ille. Eius tamen lingua adeo virulenta, conuicia effundebat, vt vix quiſquam Amicorum eius aculeos, & morſus potuerit effugere; etenim nec ſanctorum hominũ cineri pepercit, quod non ſemel, ſed pluries ab Eraſmo ei fuit exprobatum. *Lutherus*, inquit, *animum ſuum iniurijs, & conuicijs paſcit, nec ijs ſatiatur vnquam, ſimilis furioſo Oreſti*.

5 His tamen non obſtantibus, Theologiæ lauream, Vuittembergæ in Eccleſia omnium Sanctorum, anno ſalutis noſtræ 1512. ad diem 19. Octobris, per manus *Andreæ Rodolfi Bodenſteim*, publica ſolemnitate ſuſcepit. Hoc honore auctus, Theologiam ſcholaſticam deinde publicè profiteri cæpit; & ſolita ſua arrogantia rectus, auſus eſt Angelicum Doctorem, Subtiliſſimum Scotum, noſtrum Reſolutiſſimum Bachonium, cæteroſque alios Doctores ſcholaſticos carpere inter docendum, & taxare, quaſi paulatim ad Theologos explodendos, & doctrinam Eccleſiæ Catholicæ conculcandam, ſibi viam præpararet. Et hic eius conatus fuit, primaque contra EccleſiamCatholicam machinatio, qua egreſſus terminos à maioribus conſtitutos, ruptiſque obedientiæ vinculis, in maximam libertatem erupit; ideoque omnia quæ ſibi diſplicebant, pro libidine ſua ſimul, ac ſemel euertit, cõculcauit, & mutauit, ſicut in proprio cognomine etiam fecit: Nam *Lotter*, quod latronis vocabulum latinè indicat, in *Luther*, quod lingua Ger-

ma-

(a) *Bzouius ad annum 1517.*

Digitized by Google

manica *Purum* ſonat, tranſmutauit.

6 Sed vt ſolita eius arrogantia ſugillandi Doctores ex voto in ſcholaſticos caderet, ſic homo vafer eam occultabat, & dicebat videlicet ſynceram Euangelii doctrinam, Philoſophiæ eluuione obſcuratam eſſe, hocq; ſcholaſticorum culpa, qui in Chriſti, Prophetarum, & Apoſtolorum locum, Ariſtotelem, Philoſophoſque gentiles ſubinduxerunt: hinc factum eſt, vt quæ primis Eccleſiæ temporibus quondam Theologia fuerat, nunc per Monachos ſophiſtas, omninò in Philoſophiam ſit transformata. Propterea laborandum erat, vt profligatis ab Eccleſia ſcholaſticorum deliriis, ac Ariſtotelis philoſophia exploſa; primus nitor Euangelio, deinde Chriſto gloria, Apoſtolis authoritas, & antiquis Patribus dignitas, per ſophiſtas ablata, omninò reſtituerētur. Huiuſmodi autem Lutheri verbis pro munimine hoc accidit, videlicet quod ſtudia linguarum Græcæ, Hebraicæ, ac politioris litteraturæ, ſua tempeſtate in Germania cœperint, & magno cum applauſu floruerint, & qui ea ſequuti fuerant, diligentes verborum pompam; ſcholaſticos Scriptores deinde faſtidiebant: propterea D. Thomam, Scotum, Reſolutum Bachonium, aliosque id generis Scriptores, horridos, incultos, barbaros, & linguarum, ac politioris ſermonis ignaros vocabāt; ideoque ab eorum lectione animum auertebant, ſe, eorumque Diſcipulos, & Hiſtoricos, Poetas, Rethores, & Scriptores Claſſicos elegantes auocabant, Luthero coniungebantur, ac propoſitum ſuum magnopere laudabant.

7 Talis igitur litteratorum hominum acceſſio, adeò Luthero ſpiritum addidit, & ferocitatem adiunxit; vt ipſis omnino hærens, ita Sanctam Matrem Eccleſiam oppugnauerit aperto marte, vt ſi ad eam tuendam quiſpiam, Theologicis tantum ſcientiis nutritus, & non potius Rethorum pigmentis delibutus, aut Poetarum floſculis ornatus in campum proſiliret; ipſum Lutherus non modo tan-

quam

quam indignum, & ignarum exſufflabat; verum & quoſdam è ſuorum litterariorum grege aduerſus mittebat, qui poſquillos, & dentatos libellos amarulentis ſcommatibus, ſcarcaſmiſque refertos, ſpergerent: ſicque Doctores Theologos, & Viros grauiſſimos exagitabant; quinimmo contra ipſos anno 1516. Lutherus, de libero arbitrio diſputare voluit, cuius propoſitiones Tomo primo ſuorum operum, ad hunc finem fortè inſeruit, vt omnes ſciremus, illum antequam anno 1517. contra Indulgentias blateraſſet, & bellum aduerſus Dei Eccleſiam incepiſſet; iam animo deprauato, & currupto fuiſse, ſicut paulo poſt, huius rei euentus iam confirmauit; etenim

8 Turgidus eo fermè tempore fama tantarum victoriarum Turcarum Imperator Selimus, impiè ſatagebat, non modo Romanorum Imperium prædare; verum & Chriſtianorum Templa, receptacula ſuæ impiæ ſuperſtitionis fieri. Hoc Summus Romanus Pontifex Leo X. audiens, ad frenandam eius rabiem, ſacram expeditionem in Turcas, omnibus Regibus, & Principibus Chriſtianis indixit: Sed quia belli neruus pecunia eſt, ſine qua nihil quidem geri poteſt; ad eam in bellum Turcicum conferendam, ad Imperatoris, aliorumque Principum inſtantiam, Summus Pōtifex Iubilæum per omnes Chriſtianorum Prouincias enunciauit: vt fideles homines qui ad præliandum prælium Domini minimè pergere poterant, eleemoſyna ſaltem, vel quadam voluntaria contributione, bello ſuccurrerent: ſicque argentum, & aurum deſtinatum ſtipendiis à deuotis fidelibus colligebatur. Sed cum pro Iubilæi publicatione in Germania Archiepiſcopus Moguntinus Sacri Romani Imperii Elector, à Summo Pontifice deſtinatus eſſet, & hic ad tale munus ſubeundum Fratres Ordinis S. Auguſtini primò aſſumpſiſſet, deindè Patrem Magiſtrum Ioannem Tetzelium, Ordinis Prędicatorum, Virum in publicandis Indulgētiis egregium, & approbatum (eo quod nu-

per

Digitized by Google

per fratribus Ordinis Militaris Theutonicorum à Moſcouitis, aliiſque vicinis hoſtibus anguſtiatis, amplam eleemoſynam acquiſiuerat) deſtinaſſet; hanc ſecundam electionem Patres Eremitani malè ſenſerũt, præſertim Martinus Lutherus Theologiæ Vuittembergæ ordinarius Doctor; propterea vt deuotam Germanorum liberalitatem frigefaceret, cæpit Indulgentias criminare, auaritiam Concionatorũ, & latrocinia exagerãdo, ex qua exageratione, ſiue melius detractione, quaſi ex parua ſcintilla, tale incendium excitatum fuit, quo totus Chriſtianus Orbis deinde exarſit.

9 Erat tunc Saxoniæ Dux Fridericus, qui ſummopere, tam ſupradicto Archiepiſcopo Moguntino, quam Eccleſiaſticorum magnitudini, & opibus inuidebat; ob hinc Lutheri detractionem ſtatim tutatus eſt, illis promptas aures exhibens, qui cum pręmonuerunt, Germaniam totam à recenſitis Quæſtoribus expilari, & auaritiam paucorum, totius Populi opibus vix expleri: mandans ipſis, vt tum Archiepiſcopo, tum Indulgentiis acriter ſe opponerent, fauorem, & auxilium promittens. Illi autem Ducis ſuggeſtionibus acquieſcendo, rem totam Luthero commiſerunt, eique mandarunt; vt tam contra Indulgẽtias prædicaret, quam eorum vitia, quibus munus prædicandi illas commiſſum erat, ac commentitios abuſus ab ipſomet ſomniatos, Populo oſtenderet. Lutherus autem ambitione tumidus, quod munus iamdudum expetitum, ſibi tandem fuiſſet demandatum, libens, ac lubens ipſum ſuſcepit, & ſuggeſtum conſcendens, nunc huc, nunc illuc diſcurrens, Indulgentiarum abuſum, fraudes Prædicatorum, & expilationes mentitus, numquam odioſiſsimè perſtringere, & exagitare ceſſauit.

10 Et licet ab his enormisſimis erroribus, tam à ſuis Religioſis fratribus, quam ab aliis viris probatisſimis, immo per Bullas ſpeciales a Summo Pontifice benignisſimè tunc admonitus fuerit, numquam tamen à cæpto propoſito deſiſtere

quam indignum, & ignarum exſufflabat; verum & quoſdam è ſuorum litterariorum grege aduerſus mittebat, qui poſquillos, & dentatos libellos amarulentis ſcommatibus, ſcarcaſmiſque refertos, ſpargerent: ſicque Doctores Theologos, & Viros grauiſſimos exagitabant; quinimmo contra ipſos anno 1516. Lutherus, de libero arbitrio diſputare voluit, cuius propoſitiones Tomo primo ſuorum operum, ad hunc finem fortè inſeruit, vt omnes ſciremus, illum antequam anno 1517. contra Indulgentias blateraſſet, & bellum aduerſus Dei Eccleſiam incepiſſet; iam animo deprauato, & currupto fuiſſe, ſicut paulo poſt, huius rei euentus iam confirmauit; etenim

8 Turgidus eo fermè tempore fama tantarum victoriarum Turcarum Imperator Selimus, impiè ſatagebat, non modo Romanorum Imperium prædare; verum & Chriſtianorum Templa, receptacula ſuæ impiæ ſuperſtitionis fieri. Hoc Summus Romanus Pontifex Leo X. audiens, ad frenandam eius rabiem, ſacram expeditionem in Turcas, omnibus Regibus, & Principibus Chriſtianis indixit: Sed quia belli neruus pecunia eſt, ſine qua nihil quidem geri poteſt; ad eam in bellum Turcicum conferendam, ad Imperatoris, aliorumque Principum inſtantiam, Summus Pōtifex Iubilæum per omnes Chriſtianorum Prouincias enunciauit: vt fideles homines qui ad præliandum prælium Domini minimè pergere poterant, eleemoſyna ſaltem, vel quadam voluntaria contributione, bello ſuccurrerent: ſicque argentum, & aurum deſtinatum ſtipendiis à deuotis fidelibus colligebatur. Sed cum pro Iubilæi publicatione in Germania Archiepiſcopus Moguntinus Sacri Romani Imperii Elector, à Summo Pontifice deſtinatus eſſet, & hic ad tale munus ſubeundum Fratres Ordinis S. Auguſtini primò aſſumpſiſſet, deindè Patrem Magiſtrum Ioannem Tetzelium, Ordinis Prędicatorum, Virum in publicandis Indulgētiis egregium, & approbatum (eo quod nuper

per

Digitized by Google

per fratribus Ordinis Militaris Theutonicorum à Moſcouitis, aliiſque vicinis hoſtibus anguſtiatis, amplam eleemoſynam acquiſiuerat) deſtinaſſet; hanc ſecundam electionem Patres Eremitani malè ſenſierũt, præſertim Martinus Lutherus Theologiæ Vuittembergæ ordinarius Doctor; propterea vt deuotam Germanorum liberalitatem frigefaceret, cæpit Indulgentias criminare, auaritiam Concionatorũ, & latrocinia exagerãdo, ex qua exageratione, ſiue melius detractione, quaſi ex parua ſcintilla, tale incendium excitatum fuit, quo totus Chriſtianus Orbis deinde exarſit.

9 Erat tunc Saxoniæ Dux Fridericus, qui ſummopere, tam ſupradicto Archiepiſcopo Moguntino, quam Eccleſiaſticorum magnitudini, & opibus inuidebat; ob hinc Lutheri detractionem ſtatim tutatus eſt, illis promptas aures exhibens, qui eum pręmonuerunt, Germaniam totam à recenſitis Quæſtoribus expilari, & auaritiam paucorum, totius Populi opibus vis expleri: mandans ipſis, vt tum Archiepiſcopo, tum Indulgentiis acriter ſe opponerent, fauorem, & auxilium promittens. Illi autem Ducis ſuggeſtionibus acquieſcendo, rem totam Luthero commiſerunt, eique mandarunt; vt tam contra Indulgẽtias prædicaret, quam eorum vitia, quibus munus prædicandi illas commiſſum erat, ac commentitios abuſus ab ipſomet ſomniatos, Populo oſtenderet. Lutherus autem ambitione tumidus, quod munus iamdudum expetitum, ſibi tandem fuiſſet demandatum, libens, ac lubens ipſum ſuſcepit, & ſuggeſtum conſcendens, nunc huc, nunc illuc diſcurrens, Indulgentiarum abuſum, fraudes Prædicatorum, & expilationes mentitus, numquam odioſiſsimè perſtringere, & exagitare ceſſauit.

10 Et licet ab his enormiſſimis erroribus, tam à ſuis Religioſis fratribus, quam ab aliis viris probatiſſimis, immo per Bullas ſpeciales a Summo Pontifice benigniſſimè tunc admonitus fuerit, numquam tamen à cæpto propoſito deſiſtere

ſtere voluit, & ad ſemitas veritatis redire; ſed rebellis lumini, Numini, Chriſto, Eccleſiæ, ac Romano Pontifici, in ſua impietate, & pertinacia permanſit, quam ſic publicè cæteris demonſtrauit. Lypſiæ dum ſimul cum Ioanne Ekio diſputaſſet, & arroganter, immodeſteque in certamine ſe geſſiſſet: admonitus à Ducis Saxoniæ Conſiliarijs, vt in ipſa Accademia modeſtè ageret, ſic temerè & audax eis reſpõdit. *Nec propter Deum hæc res incæpta eſt, neque per Deum finietur.* Ita igitur maledicus oſtinatus, & contumax in ſua iniquitate perſeuerans, anathemate è Throno Apoſtolico iure optimo percuſſus fuit, & vt membrum putridum ab Eccleſia Dei abſciſſum, Satanæ, cæteriſque eius conſortibus deinde traditus, & derelictus.

11 Hoc autem Lutherum minimè terruit, ſed ei potius omnino placuit: etenim per hoc Diabolo magis hærens, talem familiaritatem cum ipſo contraxit, vt non modo quod eum benè nouerit, ſed etiam quod eius Magiſter extiterit, palam cõfeſſus eſt, his verbis: (a)*Crede mihi: bene, immo valde bene noui Diabolum; mecum in dormitorio nonnumquam deambulat. Quando cum hominibus ſum, non nocet mihi: cum vero me ſolum deprehendit, tunc docet me mores. Ab ipſo enim argumenta audiui, & grauiora quidem. Nam habeo vnum, & alterum Diabolum mirabilem, à quibus diligenter obſeruor, & admodum intentè. Sunt enim non vulgares ſed magni Dæmones, immo inter Diabolos magni Doctores in Theologia.* Quæ autem lemmata Doctor in Theologia Diabolus Lutherum ſuum diſcipulum docuerit, intimus eiuſdem Lutheri amicus Doctor *Ionas*, e Germanico exemplari Ieuenſi, *tom.6. fol.* 28. ſic in latinum vertit, & extat Tomo ſeptimo operum Lutheri, Vuittembergæ, per Typographum Thomam Klug anno 1557. excuſo. (b) *A me ipſo incipiam, inquit, & coram vobis doctiſſimis*

(a) *In colloquiis menſ. lib. Germanica editis fol.* 275. (b) *Lib. 1. de miſſa angular. & conſec. Sacerd. to. 6. Ieuenſi pag.* 28.

In finem usque Mundi, Ordo Carmelitaru' pro Romano Pontifice, publicè Christianæ Religionis hostes redarguet, nec quidquam ferre omittet, quin omni sollicitudine Pontifici summo satisfaciat.
Gregorius de laude in Vita B. Ioakim c. 50 fol. 184
Vualdensis
Guido

Digitized by Google

Patribus paruam confeſſionem faciam, reddite mihi bonam abſolutionem, quæ vobis non ſit dedecori. Contigit me ſemel ſub mediam noctem ſubitò expergeſieri, vbi Satan mecum cœpit huiuſmodi diſputationem; Quemadmodum ille ſæpiſſimè aliys noctibus multum mihi negotij faceſſit. Audi, inquit, Luthere Doctor, perdoctè noſti etiam, te quindecim annis celebraſſe Miſſas priuatas penè quotidiè. Quid ſi ibi non adfuiſſet Corpus & Sanguis Chriſti, ſed tantum panem, & vinum adoraſſes, & adorandum propoſuiſſes? Quid ſi tales Miſſæ priuatæ eſſent horrenda Idolatria? Cui Ego reſpondi: ſum vnctus Sacerdos, accepi vnctionem, & conſecrationem ab Epiſcopo, & hæc omnia feci ex mandato, & obedientia Maiorum. Quare non conſecraſſem, cum verba Chriſti ſeriò pronunciarim, & ſeriò Miſſam celebrarim? Hoc noſti: hoc totum inquit verum eſt; ſed Turcæ, & Gentiles etiam faciunt in ſuis Templis omnia ex obedientia, & ſeriò ſua ſacrificia faciunt. Sacerdotes Ieroboam faciebant omnia certo zelo, & ſtudio contra Sacerdotes in Hieruſalem. Quid ſi tua ordinatio, & conſecratio falſa eſſet, ſicut Turcharum, & Samaritanorum falſi Sacerdotes, falſus, & impius cultus eſt? Hic certè ſudor, & cor mihi tremere, & palpitare cæpit. Diabolus argumenta ſua commodè ad oppugnandum diſponere, & vrgere nouit, habetq; grauem, & fortem vocem, & huiuſmodi diſputationes non diu, multumq; deliberãdo peraguntur, ſed in momento vna reſponſio aliam accipit. Atque Ego tum benè expertus ſum, quomodo fiat, quod manè homines in lecto mortui inueniuntur. Poteſt occidere corpus: Hoc vnum: poteſt etiam Animas in diſputando in tantas anguſtias redigere vt in momento illi migrandum ſit è corpore; quo me ſæpenumero quam proximè adduxit. Certè in hac diſputatione comprehenderat me. Ego vero tam innumerabilium blaſphemiarum cumulũ inuitus coram portaſſem, ſed innocentiam meam libenter defendiſſem. Itaq; attendebam illi, quas cauſas contra meum Sacerdotium, & conſecrationẽ haberet,

12 Primum. *Noſti, inquit, nullam te hactenus habuiſſe cognitionem Chriſti, nec veram fidem, & quod ad fidẽ attinet, nihil melior fuiſti quouis Turca; nam Turca, immo, & omnes nos ſpiritus reiecti, etiam credunt, quæ de Chriſto ſcripta ſunt, Iacobi 3. Hoc eſt, quando ſit natus, mortuus, & ad Cælum aſcenderit: Sed inde noſtrum nullus quidquam conſilij capit, tamquam de ſuo Saluatore, ſed timemus eum tamquam ſeueriſſimum Iudicem; talem fidem & tu habès, quia vos omnes, relicto Chriſto, ad Mariam, & Sanctos acceditis, illos pro Chriſto vt tutelares imploratis; hoc nec tu, nec quiſquam Papiſtarum negare poteſt. In hunc finem tu ordinatus es, & Miſſas celebraſti tamquam Ethnicus, & non vt Chriſtianus. Quomodo ergo conſecrare potuiſti, qui non fuiſti perſona, quæ conſecrari poſſit?*

Secundo: *Ordinatus es, & conſecraſti præter ordinationem, & voluntatem Chriſti: nam Chriſtus vult, vt Sacramentum, vel Miſſa ſic adminiſtretur, vt Chriſtianis, vel alijs porrigatur: nam ſacrificulus erit Miniſter Eccleſiæ, qui diſtribuat Sacramenta, & concionetur, quemadmodum ipſa verba Chriſti in Cœna Domini, & prioris ad Corinthyos, cap. 11. expreſsè requirunt: vnde & à veteribus Patribus, communio dicitur, quod non ſolum Sacerdos ſumere, ſed alij ſimul accipere debeant. Iam vero contra huiuſmodi Chriſti voluntatem per quindecim annos ſemper huiuſmodi Sacramentum ſolus accepiſti, nec cuiquā porrexiſti: imo hoc prohibitum tibi fuit, nec omnino licuit alijs porrigere. Qualis eſt hæc ordinatio et cõſecratio? Qui tibi ſoli, & nõ Eccleſiæ miniſtraſti.*

Tertio. *Chriſtus vult, vt coram Sacramento de ſe ipſo, & ſua morte fiat concio, quemadmodum: Hoc facite in meam commemorationem, hoc eſt annunciate (vt Paulus loquitur) meam mortem, donec venio; ſed tu angularis ſacrificulus nullum verbum concionatus es, nec Chriſtum confeſſus es, in omnibus angularibus tuis Miſſis ſolus ſumpſiſti, ſolus tecum muſſitaſti: hoccine eſt Chriſti voluntati ſatisfacere? hiccine eſt verus Sacerdos? hæccine eſt* San-

Sancta ordinatio? ſiccine Clericalem dignitatem, & ordinationẽ accepiſti, & exercuiſti?

Quarto. *Chriſtus vult, vt ſit commune Sacramentum, quod alijs Chriſtianis communicetur: tu autem ordinatus es, quod Deo offeras; nec in Sacerdotem Teſtamenti, ſed in Sacerdotem oblationis ordinatus es: quemadmodum ſonant verba Epiſcopi ſuffraganei, cum Calicem traderet tibi in vnctas manus, & diceret: Accipe poteſtatem conſecrandi, & offerendi pro viuis, & mortuis. Heccine eſt peruerſa ordinatio quod tu tamquam priuata perſona ex eo diuinam oblationem facis, quod in communem cibum à Deo per miniſterium Sacerdotis Chriſtianis porrigendum ordinatum eſt? ò abbominationum abbominationem!*

Quinto. *Chriſtus vult, quemadmodum dictum eſt, vt Sacramentum hoc diſtribuatur, quo Chriſtiani eo in fide confirmentur, & Chriſtum publicè laudibus celebrent: at vero tu priuatũ inde opus feciſti, quod tuum ſit, quod perfeciſti abſque miniſterio aliorum, & huiuſmodi opus alijs applicaſti, & pecunia vendidiſti: Quid horum negare potes? Vbi iam ordinatus es, qui vera fide caruiſti? qui contra omnem ordinationem, & voluntatẽ Chriſti ordinatus es in priuatum ſacrificulũ, non in publicum Eccleſia Sacerdotem, qui nulli Sacramentum porrexiſti: nihil in eius præſentia concionatus es: qui ſolus contra Chriſtum ordinatus es, ordinatio tua falſa Antichriſtiana, & re vera nihil eſt: quamobrẽ, nec cõſecraſti, ſed merum panẽ, & vinum obtuliſti, ſumpſiſti, adoraſti, alijsque adorandum monſtraſti.*

Vides hic in tua Miſſa primum, nec Perſonam *eſſe, quæ conſecrare debeat, aut poſſit, nimirum hominem Chriſtianum, & fidelem.*

Secundo, *non adeſt* Perſona *cui debeas conſecrare, & porrigere, nimirum Chriſtiana plebs: ſed tu impiè, & infidelis Sacerdos ſolus hic ſtas, & arbitraris Chriſtum tua tantum cauſa conſtituiſſe, & velle; vt tu ſolus ſuum Corpus, & Sanguinem conſecres: cum tamen re vera ipſius non membrum, ſed hoſtis exiſtas.*

Tertio, *non adeſt ipſiſſima*

intentio, & fructus, aut vſus, qualia Chriſtus requirit: nam inſtitutum eſt Sacramentum, quo Chriſtiani cibentur, & confirmentur, Chriſtum prædicent, & celebrent: Iam Chriſtiana plebs demiſſa nihil nouit, nihil de te audit, nihil accipit, ſed tu tacens, illic in angulo, deuoras omnia ſolus, qui tamen incredulus es & indignus, neminem eo paſcis, ſed vendis, tamquam opus ſupererogationis.

In his anguſtijs, in hoc agone, contra Diabolum volebam retundere hoſtem armis, quibus aſſuetus eram in Papatu, obijciebamque intentionem, & fidem Eccleſiæ, ſcilicet quod Miſſas priuatas in fide, & intentione Eccleſiæ celebraſſem: etiam ſi Ego inquam, non rectè credidi, aut ſenſi; tamen in hoc rectè credidit, & ſenſit Eccleſia. Verum Satan, contra vehementius, & fortius inſtans: Age, inquit, prome, vbi ſcriptum, quod homo impius, incredulus poſſit aſſiſtere Altari Chriſti, & conſecrare, atque conficere in fide Eccleſiæ? Vbi iuſſit, aut præcepit hoc Deus? quomodo probabis, quod Eccleſia intentionem tibi impartiatur ad hanc tuam Miſſam priuatam? ſi nunc verbum Dei non habes, ſed homines hoc docuerunt ſine verbo, tunc tota hæc doctrina eſt mendacium, &c.

13 Hæc eſt virtuoſa ſermocinatio Magiſtri Diaboli cum tuo diſcipulo Luthero, quam cũ Proteſtantibus *Bellarminus* obijciſſet, vnus eorum *Ioannes Regius* dictus, eam non negauit, ſed ſolum Bellarmino reſpondit; Dæmonium illud, quod Lutherus Satanam vocat, non fuiſſe ſpiritum nequam, vel ſi fuerit, in eo nõ fuiſſe mentitum, dum Luthero Miſſam diſſuaderet. En eius reſponſionis verba. (a) *Vnde tibi*, inquit, *malum fuiſſe ipſum Spiritum, qui hoc dixerit? & poſito licet malus fuiſſet, non ſequitur, eum mentitum fuiſſe, qui & vera interdum Diaboli loquuntur.* Sed ſpiritum ipſum Diabolũ fuiſſe, non modo ex verbis ſermocinationis eius ſic apertiſſimè conſtat: *Nos ſpiritus reiecti.* Verum & huic veritati adſtipulantur *Zuinglius*, in reſponſione ad confeſſionem

(a) *Apolog. pro Confeſ. Auguſt. pag. 123.*

nem Lutheranā, ita inquiens: (*a*) *En vt totum iſtum hominem Satan occupare conatur?* Vuhitakerus, rationi Edmundi Campiani, ita reſpondens: (*b*) *Non terrent iſta Vualſigamum, ſed nolens perſiſtere in doctrina reuelata à Diabolo, obiurat hæreſim, & redit ad Eccleſiam Catholicam*, Ferdinandus Balduinus in libello talis argumentationis, ita referens. *Id quod de Miſſa, Euchariſtia & Ordinis Sacramēto docuit, & dixit Lutherus, à Diabolo verè, & ſerio accepit; Diabolo omnino credidit, nec tamen eſt mendax, quoniam fas eſt, etiam ab hoſte doceri.* Ac tandem Conradus Regius ſcribens, Spiritum illum non modo Diabolum fuiſſe, ſed ob peccatum Superbiæ immiſſum fuiſſe à Deo in Lutherum. (*c*) *Deus*, inquit, *propter peccatum ſuperbiæ, qua ſeſe Lutherus extulit, verum illi Spiritum abſtulit, atque in eius locum, iracundum, faſtuoſum, atque mendacem ſpiritum dedit, qui in omnibus his manebit, qui partes ipſius ſequuntur.*

14 Quod omnino verum eſt: Nam, ſecundum verum Spiritum antea eruditus, pluries ſigno Crucis ſe muniens, Sanctiſſimæ Trinitatis Myſterium cæteros edocuit. A ſpiritu deinde faſtuoſo, & mendaci inflatus; precem illam, *Sancta Trinitas vnus Deus*, perfidè è Lytanijs abraſit, quaſi nouum figmentū à Papiſtis ſomniatum, & non potius Euangelium D. Matthæi, vbi Chriſtus Diſcipulis ſuis ait: (*d*) *Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sācti.* ſic pariter edoctus prius à vero Spiritu, in Cap. 9. Exodi, Deum eſſe auctorem peccati negauit: *Quia propria cuiuſque culpa eſt*, inquit, *quod damnatur.* Ab iracundo Spiritu poſtmodum falſitate imbutus, in ſuis Aſſertionibus affirmauit, (*e*) Deū eſſe Auctorem peccati, & ita

15 Antequam Lutherus à Diabolo poſsideretur, in Euchariſtia veram tranſubſtātiationē eſſe procul dubio agnouit, dum in ſermone de Ve-

(a) *Tom. 2. fol.* 178. (b) *fol.* 155. (c) *Lib. German. cont. Ioannem Heßum de Cœna Domini.* (d) *Cap.* 28. (e) *Artic.* 36.

Digitized by Google

Venerabili Sacramẽto, ſic eã tuetur: (a) *quemadmodum panis ille, in verum, ac naturale ipſius Corpus, & vinum in naturalem ipſius Sanguinem verè tranſmutatur, ſic quoque, &c.* Factus autem Diaboli Diſcipulus, in libro de Captiuitate Babylonica, ſupradictam veritatem retractauit. Sic etiam exiſtens Catholicus, in Euangelio de Feſto Deiparæ aſſeruit, Beatiſſimam Virginem omnes præcellere ſanctitate, ſic inquiens: *Nulla mulier tam ſancta eſt, nec fuit, nec erit impoſterum, quam Maria*; factus autem totus Diabolicus, in ſermone de Natiuitate Beatæ Virginis palynodiam decantauit, blaſphemans, quod *Non minus Sancti nos ſumus, atque Maria, & alij Diui, quantumuis magni, ſi modo in Chriſtum credimus.*

16 Item Vitam Religioſam gerens in Clauſtro, in libro de primo præcepto; Sanctorũ ſuffragia admiſit, ita ſcribens: *Ad Sanctorum ſuffragia recurrendũ omnimodo, ſicut in Iob dicitur, ad aliquem Sanctorum conuerte*, & deinde Hæreticus effectus, in *ſermone de Mammona*, ſupradictam veritatem turpiter negauit.

17 Item mente antea ſanus, in concione de confeſſione, auricularem confeſſionem per hæc verba aſſeruit: *Non eſt contemnenda confeſſio auricularis propter abſolutionem, & Euangelij verbum, quod ex Sacerdote audis.* Inſanus deinde factus; in poſtilla *Domine reminiſcere*, ſic blaterauit: *Qui habet fortem, & firmam fidem quod dimiſſa ſint ſibi peccata ſua, is poteſt confeſſionem omittere.*

Verum talem blaſphemiã attonitus noſter Ioannes Maria Verratus audiens, eam acriter arguit, ac ſequentibus verbis in terrã reiecit: (b) *Primo igitur aduerſus Lutherũ, ac eius fautores ſic inſto. Chriſtus verus* Deus, *& homo, dedit Apoſtolis ſuis authoritatem, & poteſtatẽ remittendi, ac retinendi hominum peccata, vt in Euangelio Ioannis cap. 20. liquet; Ergo dedit eis authoritatem cognoſcendi peccata. Cõſequentia de ſe claret, quoniam remittere, vel retinere peccata, corun-*

(a) *Tom. 7. fol. 20* (b) *Lib. cont. Luth. diſp. 6. concl. 1. fol. 129.*

rundem cognitionem inſinuat. Impoſſibile eſt enim, aliquem remittere, vel retinere aliorum peccata, niſi prius præcognoſcat illa. Vlterius Apoſtoli habuerunt authoritatem cognoſcendi hominum peccata, igitur & poteſtatē habuerunt audiendi illa. Conſequentia eſt clara, quia cum peccata, quæ confiteri debent, ſint ſecuta, non poſſunt cognoſci, niſi prius audiantur. Ergo manifeſtè conſtat, quod ſi Chriſtus dedit Apoſtolis authoritatem, & poteſtatem remittendi, & retinendi peccata; dedit & poteſtatem cognoſcendi ſimul, & audiendi, ac per conſequens, authoritatem ſuper peccatores. Ergo à primo ad vltimum ſequitur, Apoſtolos inſtitutos eſſe Iudices omnium peccatorum (vt intuenti liquet) quia ſi ſecus dicatur, tunc ſic inſto. Apoſtoli non ſunt Iudices peccatorum; ergo non habent authoritatem remittendi, et retinendi eorum peccata. Conſequentia eſt nota; Conſequens vero eſt contra illud, quod Chriſtus dixit Apoſtolis ſuis: Accipite Spiritum Sanctum: *quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: quorum retinueritis retenta erunt. Igitur dedit eis poteſtatem iudicandi inter peccata dimittenda, & retinenda; & ex conſequenti liquidum eſt, Apoſtolos conſtitutos eſſe Iudices omnium peccatorum. Ergo omnes peccatores tenentur ſubeſſe eorum Tribunali, & iudicio; & per conſequens ex Diuino præcepto tenentur eis, vel eorum ſucceſſoribus ſua peccata confiteri. At forte Lutherani hac ratione coacti, dicent:* Concedimus, *Apoſtolos fuiſſe Iudices ordinarios omnium peccatorum tunc temporis, Sed quod nunc Summus Pontifex, Epiſcopi, & alij* Sacerdotes, *ſint Iudices ordinarij, ſicut fuerunt Apoſtoli, hoc reſtat probandum. Reſpondetur, quod omnis poteſtas data à Chriſto Apoſtolis, in eoſdem* Sacerdotes *translata eſt, aliter eadem ratione poſſet probari, quod neque Papa, neque Epiſcopi, minuſue alij Sacerdotes haberent authoritatem, & poteſtatem baptizandi, nec conſecrandi, nec prædicandi, eo quod illa poteſtas tantum Apoſtolis fuerit conceſſa; & ſic quærendum eſt à Lutheranis, qua authoritate ipſi baptizant, prædicant,*

dicant,

Digitized by Google

pterea Parentes inſtanter rogarunt, vt eos de vitæ moleſtijs liberare vellent, ſed cum illi negligerent; quidam ciuis Torgauienſis, *Leonardus Coppius* nomine, per Lutherum inſtigatus, nouem Virgines ex ipſo Nemicenſi Cœnobio vna nocte abſtulit, & penès Vuittembergã deduxit. Quãtum Luthero gratum fuiſſet hoc graue peccatum, incredibile eſt dictu: Nam ſtatim edito libello, non modò tantũ ſceleratiſſimum facinus ſummoperè commẽdauit; verum & raptorem Coppium ad ſydera extulit; ipſum *Beatum raptorem* nominans, vtpotè, qui bonas Virgines Deo ſacratas, in carnis libertatem poſuerat.

20 Ex fugatis autem nouem Monialibus vna fuit, *Catharina de Bore* nomine, quã obtentu matrimonij per biennium inter ſcholares Vuittẽbergẽſes ſcortatã: anno deindè 1525., inceſtuoſis nuptijs Lutherus ſibi copulauit, refert Oſiander his verbis. (a) *Catharinam Boram Monialẽ, ipſe Monachus, re cum Amicis haud communicata, veſpere vocatis ad Cœnam Pomerano, Luca pictore, & Apello Cauſidico ſibi deſponſauit. Hæc ex Epiſtola Melancthonis ad Ioachimũ Camerariũ.* Sic quæ cerebris nuptijs omninò euerſurũ tyrannidẽ cęlibatus, Lutherus exiſtimauit. Sed quanti ſcandali hoc enormiſſimum peccatũ fuerit, Orbis vniuerſus eſt demiratus, Rex Angliæ Henricus VIII. literis ipſum ita Luthero exprobauit. *Admiror quod te non pudet ſerio leuare palpebras, & vel in Deum, vel in hominem probum oculos intendere, qui te paſſus ſis, inſtigante Diabolo, in eam ingenij leuitatem cadere, vt ob carnis ineptias, & obſcænas libidines: cũ Frater Auguſtinianus eſſes, Monachã Deo dicatam, ſcelerato complexu violaris.* Ioannes verò Oecolampadius Monachus Brigittanus, Lutherum vocauit, *Gnatonem, adulatorem, Principum deceptorem, ſeductorem, pſeudoprophetam AntiChriſti proximum conſanguineum, laſciuum, ſuem cum ſanguine, Mactatorem Chriſti, qui monſtruoſa dogma-*

(a) *Epitom. centur. 16. pag. 97.*

ta in Eccleſia Dei docet, *qui ſui cerebri figmenta, non ſecus, ac Dei oracula haberi vult, & Hæreſiarcham ſe declarat.* Sed ipſe parum ſimilibus iniurijs aures adhibens, immerſus totus in mundi, & carnis illecebras, iuxta illud Pſalmi: *Facti ſunt velut ea, quæ dilexerunt, & tranſierunt in affectũ cordis*; Non amplius Chriſtũ cognoſcebat, ſed hæc verba tantum pro ſolatio ſuo eructabat. (*a*) *Ego Martinus Luther, vix vllam conſolationem ex Morte, & Reſurrectione Chriſti capere poſſum bonis autem corporalibus à Deo acceptis, vt edere panem, & bibere ceruiſiam, optimè poſſum.*

21. At, quantũ verum eſt illud *Auguſtini*, videlicet quod in omnibus Mundi delectationibus, nulla reperitur requies: *inquietum eſt cor noſtrum*, inquit, *donec in te Domine requieſcat*. Etenim nec ingluuie, aut immodica libidine Lutherus ſatiatus, grauiſſimis conſcientiæ ſtimulis cæpit deinde valde agitari; eo quod Monacus voto caſtitatis adſtrictus, publico inceſtu, & ſacrilego concubitu, Virginem Deo conſecratam ſub matrimonij nomine temeraſſet. Ipſum audiamus cõſcientiæ ſuæ teſtimonium, libro de abuſu Miſſæ ita perhibentem. (*b*) *Quam ſæpè mihi cor palpitauit, meque coarguit, atque obiecit; tune ſolus ſapiens, cæteri omnes errant, ac tanto tempore érrarunt? Quid ſi tu erres, ac tot in errorem ſeductos perpetuo ſupplicio condemnes?* Sed iterum conſcientiæ tortricis cruciatus, in ſermonibus conuiualibus ſic aperuit: *Pergraues mihi fuerunt iſta cogitationes: Tu ſolus purum, atque immaculatum Dei verbum habes? cæteri omnes eo deſtituuntur? Quod Chriſtiana Eccleſia decreuit, totque annos credidit, tu impugnas, ac tanquam falſum euertis? Quin & tua doctrina Politicum, atque Eccleſiaſticum regimen conturbat.* Et denuo in colloquijs (ab Aurifebro eius Auditore, & Diſcipulo ex proprio ore Magiſtri ſui collectis) ſic fol. 258. 273. & 291. intimis cordis ſuſpirijs,

(a) *Tom. 3. de Chriſtianis* (b) *Tom. 2. Ienenſi lib. de abuſ. Miſſ. fol. 9.*
(c) *Fol. 10.*

Digitized by Google

rijs, Lutherus exclamauit: *O quam magnam multitudinem hominum per doctrinam tuam ſeduxiſti! omnem hunc tumultum tu feciſti!* Ob hinc pœnitebat eum à Sancta Fide Catholica defeciſſe. *Iſtas cogitationes*, proſequitur, *nunquam ex animo demitto, quin optimè vellem hanc me cauſam numquam incepiſſe*. Sed vt eum ſic triſtem *Melancthon* fidus Achates lætificaret, hilarioribus colloquijs eſt conſolatus; in epiſtola ad Ioachimum Camerarium ipſemet ſcribit. (a) *Quoniam*, inquit, *Lutherum quodammodo triſtiorem, & perturbatum ob vitæ mutationem cerno, omni ſtudio, ac beneuolentia conſolari eum conor*. Sed in caſſum, cum nec dulcia, aut familiaria Melancthonis colloquia; nec etiam veſci capreis, ceruis, cuniculis, anſeribus, turdis, cæteriſque auiculis: Nec non lucanicis, aut iuſculis quibuſdam, quæ non ſolum opiparè condiuntur, ſed etiam ſanguine, vel liquido tinguntur, vel adipe craſſo, & coagulato fraciuntur; inteſtinum Lutheri malum, animique ſui paſſiones nequaquam ſanari, aut tegi potuit; (b) *Quia nulla pœna grauior eſt*, inquit Iſidorus, *quam pœna conſcientiæ*; cum ipſa, teſte Seneca, ſit (c) *ante peccatum frænum, & poſt peccatum flagellum*. Propterea ipſum cum amplius ſuſtinere nequiret, veritatem tandem Lutherus confeſſus eſt, videlicet, (d) *Sanctiorem ſe fuiſſe in monachatu, quam eſſet cum Apoſtata viueret: ſe in Papatu verã Caſtitatem ſeruaſſe, Paupertatem, & Obedientiam, Ieiunijs, & Orationibus deditum fuiſſe*: (e) *modò autem feruere libidine, pigritia, otio, ſomnolentia, & ab octo diebus nihil orare*.

22 His tamen conſcientiæ ſtimulis nihilo placatior factus, aut melior effectus, ſed in ſua feritate potius magis, ac magis obſtinatus; ſolo prædicationis ſuæ biennio, Papã, Cardinales, Eccleſias; harumque turres ſe iactabat deuaſtatu-

Bb 2

(a) *Lib. conſil. Euang. p. 1. pag.* 38. (b) *Lib.* 2. *ſoliloqu.* (c) *Epiſt.* 97.
(d) *To.* 5. *latin. comment. ad Galat.* 1. (e) *Epiſt. ad Melancth. Iena impr. latin.*

Digitized by Google

turum. At non modò optato biennio; verum, quod maximè mirum eſt, ſeptemnio prędicationis ſuæ elapſo; non Papę Cardinaliumque victorem, (a) ſed à Zuuinglio Carolitadij Diſcipulo ſuperatum, & deuictum ſe agnouit. Propterea contra ipſum ſic colericè paulò ante mortem proteſtatus eſt, (b) *Ego iam morti proximus, hoc ante Tribunal Dei teſtimonium, ac gloriam feram, quod toto corde condemno, ac reijcio Zuuinglium, Carolitadium, Oecolampadium, eorumq; ſequaces, nec cũ quoquã eorum amicitiã inibo, nec cũ eis per litteras, ſcripta, verba cõmunicabo, quẽadmodũ præcepit Dominus.* Intellige *Diabolũ.* Cæterũ, teſte Baronio, improuiſo laqueo iugulatus, Islebij in ędibus paternis miſerabiliter interijt, & in Infernum abijt, flammis perpetuis, cum Angelis deſertoribus arſurus. Eius porrò funus, Dæmones, ſcribit Zilmannus Brendembachio, ſolemniter celebrarunt. (c) *Dæmones,* inquit, *cum interrogarentur, vbi pridiè delituiſſent, reſponderunt. Principem ipſorum, & Archidæmonẽ præcepiſſe, vt vniuerſi ſpiritus maligni ad ſui Prophetæ, & fidelis cooperarij D.* Martini *Lutheri exequias confluerent; congruere enim, vt qui quamplurimos ad Inferos ipſe duxiſſet, & à quamplurimis ad eoſdem ſolemniter duceretur.* Cadauer verò, Islebio, vſque Vuittembergam ſepeliẽdum, Corui plurimi comitarunt, refert apud Auguſtinum Mannum ſupracitatus Zilmannus. (d) *Cum cadauer Islebio Vuittembergam veheretur, toto illo itinere innumerabilem Coruorum, horrendum in modum, crocitantium multitudinem ſcimus ſuperuolitaſſe, ac Vuittembergam vſque comitatum ſuũ præſtitiſſe. Atque hi fuerunt illi, qui mandato Principis, & Archidæmonis ſui, ad exequias Martini confluxerũt, nè quiſquam iſtorum tantis deeſſe videretur ſolemnijs.* Morti proximus hãc inſcriptionem iuſſit tumulo ſuo apponi; *Peſtis eram viuens, moriens mors ero tua Papa.* Viuens verò peſtis, & itidem moriens extitit: Cũ enim

(a) *Bellarm. in notis Eccleſiæ Dei* (b) *Tom. 2. German. de Cœna Domini fol. 174.* (c) *Lib. 7. c. 39. collat. fac. Verbi.* (d) *Hiſt. ſelect. cap. 26.*

enim eius cadauer in media hyeme, quo tempore corpora mortua ſine fętore in multos dies conſeruari ſolent, clauſum in arca ſtamnea benè occluſa, Isichio vſque Vuittembergam ſepeliendum deferretur, (a) tam *tetrum odorem* ſpirare cæpit, vt eum ferre potuerit nemo: Proinde in itinere ipſum relinquere portitores coacti fuerunt. Sicque peſtis viuens, & moriens Lutherus fuit. An autem Papæ, Cardinalium, Monachorum, ac totius Ordinis Eccleſiaſtici, vt ſe iactabat, extiterit etiam mors ſeuanidus, & fruſtatorius comprobauit euentus; & tantum abeſt, vt Papatus, & Ordo Eccleſiaſticus interierit, vt ex perduellium fidei oppugnatione magis illuſtrior, & vegetior euaſerit. Ridicula quædam miracula in vita edidit, ſed quia nos tam à riſu, quam ab effanijs recenſendis omnino abſtinere debemus, ad *Ioannem Cochlæum*, *Gulielmum Lindanum*, & *Surium* ipſa narrantes, remittimus lectorem.

ET HÆC VITA, ET GESTA Impijſſimi Martini Lutheri ſunt, quęnam autem fuerit eius TOXICA PROPAGO? licet ſparſim exiſtat in *Panoplia* (*b*) Lindani, per ſeriem tamen à nobis collecta, ſic ordine annorum ſeruato, cæteris eam exhibemus.

23 LVTHERO iam diabolicè hæreticanti, Philippus *Melãcthon* (*c*) Monachus Brigittanus: Deſiderius *Eraſmus* Rotheradamus, Canonicus Regularis Sancti Auguſtini, & Andreas *Carolſtadius*, Archidiaconus Vuittembergenſis, ſeſe comites adiunxerunt: Verum, Lutheri doctrinam ſequi dedignantes, varias Lutheranorum ſectas ob hanc cauſam erexerunt; inter quos præcipuè ſunt Mollium, Rigidorum, & Mixtorum.

24 MOLLES, ſunt Lutherani à Philippo *Melãcthone* progeniti, puram Lutheri doctrinam minimè retinentes, ſed Confeſſionem Auguſtanam; Interim Cæſareum, & omnes Lutheri libros enuclean-

(a) *Apud Cochlæum in Actis Luth.* (b) *Poſtrem. edition. Colon. Agripp.* 1376. (c) *Ibid. ſup. fol.* 310. *fol.* 95. & 106.

Digitized by Google

cleantes,& corrigentes;& hos ſequuntur,

Adiaphoriſtæ, ſic dicti, eo quod cæremonias, & Conſtitutiones Eccleſiaſticas, inter *Adiaphora*, hoc eſt, indifferentia collocarunt: videlicet, ſiue ſeruentur, ſiue non ſeruentur, in pari iure ſunt. Pro bono tamen Religionis, & pacis, permittunt ſuos cæremonijs Catholicorum vti.

Pœnitentiarij, anno 1539. ex ſtaphylo orti, & ſic dicti, eo quod doctrinæ *de Sacramento Pœnitentiæ* ſeptem errores pernicioſiſſimos admiſcuerunt; & inter hos, Periti Lypſiæ, & Vuittembergiæ numerantur.

Triſacramẽtales, anno 1540. etiam ex ſtaphylo orti, & ſic dicti, eo quod tantum *tria Sacramenta*, (a) nempè Baptiſmum, Cænam, & Abſolutionem confitentur.

Quadriſacramentales, anno etiam 1540. nati, & ſic dicti, eo quod ſupra recenſitis tribus Sacramentis *quartum*, (b) nempè Sacerdotium addunt.

Bibliſtæ, anno 1543. ſic autem vocati, eo quod in dogmatibus propugnandis *purum tantum ſcripturæ textum* proferri volunt; Patrum verò expoſitionem reijciunt, ſtudia Philoſophica execrantur, & ſuos ad opera tantum mechanica adſtringunt.

Maioriſtæ, anno 1550. à Georgio *Maiore* (c) progeniti; & hi docẽt, opera bona etiam Infantibus neceſſaria eſſe ad ſalutem, quod olim Auguſtinus damnauit. Denique

Eberiani anno 1568. à Paulo *Ebero* originem ducentes, & tam Lutherum molliter, quam adiaphoras Melanchthonis opiniones, de neceſſitate operum, & de Cæremonijs defendunt: laudant etiam ſummopere Melanchthonem, eo quod multa Lutheri placita correxerit.

25 RIGIDI verò Lutherani illi dicuntur, qui *Confeſſionem Auguſtanam*, (d) libros Lutheri, & interim Cæſareum, tamquam purum Dei verbum venerantur. Auctorem eorum *Matthiam Flacco*, Illiricum agnoſcunt, & ipſos ſequũtur.

Con-

(a) *Lindan. lib. 4. c. 6.* (b) *Ibid. ſup.* (c) *Ibid. ſup. c. 47. & 48.* (d) *Lindan. lib. 3. c. 28. in fine.*

Digitized by Google

Confeſſioniſtæ, anno 1530. nati, & à *confeſſione Auguſtana* (a) ſic dicti, quam Lutherus excogitauit, & Melancthon deſcripſit: cuius finis eſt omne ferè dogma, quod in Fide Chriſtiana Catholicum eſt, radicitus peſſundare; quam confeſſionem Carolo V. Imperatori in Comitijs Auguſtanis obtulerunt, & eius articulis Carolus non modo eruditiſſimè, catholicèque reſpondit; verum & omnes acerrimè confutauit.

Mansfeldenſes, anno 1532. ita vocati, eo quod confeſſionem Comitum *Mansfeldenſium* ſectantur, & Lutheranis nouam doctrinam inuehunt.

Amsdorphiani, anno 1533. à Nicolao *Amsdorphio*, dogmata Lutheri, præſertim illa, quæ opera neceſſaria ad ſalutem excludunt, contra illud *fides ſine operibus mortua eſt*, defendentes; cõtra quos olim exclamauit Auguſtinus: *Fides quæ opere caret, fides non eſt, ſed vana credulitas.*

Manus Impoſitorij, anno 1535. ſic dicti, eo quod altercantur, vtrum *manuum impoſitio*, ſit Sacramentum.

Antinomi, anno 1538. legem Moſaicam adeo abominantes, vt aſſerant, decem præcepta Decalogi ab Eccleſia eliminanda eſſe, exiſtimantes fuiſſe abrogata per Chriſti mortem.

Spandebergici, anno 1539. à *Spandebergio* Lutheri diſcipulo ſic vocati, docentes, nihil eſſe Deo gratum, niſi quod ab ipſo præceptum eſt. Et ideo tum Chriſti, tum Apoſtolorum conſilia damnant.

Inuiſibiles, anno iſto, ita dicti, quia *nullam viſibilem* Eccleſiam in terris agnoſcunt, ſicut prius dixerunt Lutherus, & Melancthon, ſed palynodiam poſtea decantarunt.

Iuſtificatorij, eodem anno 1540. ſic nuncupati, quia doctrinam Lutheri ſectantes, ab ipſa poſtea in *articulo de iuſtificatione* difformes ſunt reperti.

Antiſuuenkfeldiani, anno 1545. ita dicti, eo quod *Suuenkfeldio* per diametrum ſe opponunt, literam omninò proijcientes, & omnia ſua in ſpiritu locantes. Item, omnem viam

(a) *Ibid. ſup. & lib. 4. cap. 51.*

viam ſalutis in vocali verbo miniſterij Eccleſiæ reponunt, ſed bona opera, & ſacras traditiones negant.

Aeriani, anno 1546. ſic vocati, eo quod *Aerij* hæretici errores renouãtes, ſacrificium offeredum eſſe pro defunctis, Purgatorium, ieiunia, &c. ſicut alij Lutherani impiè negant.

Antipapæ furioſi, anno 1548. ita dicti, eo quod propoſitionẽ illam Matthiæ Flacci, videlicet *non eſſe quietem, vel pacem ſperandam, niſi Papatus eradicetur*; crapulati à vino furioſi obſeruare conantur.

Biſacramẽtales, anno 1549. ita dicti, eo quod *Baptiſmum*, & *Eucbariſtiam*, quam cœnam Domini vocant, abſolutè inter Sacramenta ponunt.

Antioſiandrini, anno 1553. *Oſiandrum* docentem, hominẽ & iuſtitia iuſtum eſſe, qua eſſentialiter iuſtus eſt Deus, omninò impugnantes, vnde Antioſiandri dicti ſunt: at in ſimilem errorem etiam ipſi inciderunt, dum aſſerunt, hominem iuſtum tantum eſſe imputatiuè, videlicet verbo, non autem re.

Anticaluiniani, anno 1555. ſic nuncupati, eo quod contra Caluinum rectè ſentiũt, Chriſti Corpus, in Euchariſtia verum eſſe, & naturale: integrã tamen Eccleſiç doctrinam minimè ſequuntur, cum tranſubſtantiationem non admittant, & perſonã Chriſti in vſu tantum eſſe confiteantur.

Belliani, anno 1559. à *Bellio* Montfortio ita dicti, & aſſerunt, hæreticos non eſſe puniendos, & occidendos.

Adeſſenarij, anno 1560. ſic vocati, eo quod aſſerũt, Corpus Chriſti in Euchariſtię Sacramento adeſſe, & cæteri eorum dicunt adeſſe ſub pane, alij adeſſe cum pane, alij circa panem, alij verò ſupra panem.

Antidiaphoriſtæ, etiam eodem anno 1560. ita dicti, eo quod *Adiaphoriſtis* opponuntur: etenim ſecundum libros Lutheri, & confeſſionem Auguſtanã, nullas in Eccleſia cæremonias eſſe debere, aſſerunt.

Vualdenſes, anno etiam 1560. ſic vocati, eo quod licet

(a) *Lind.lib.4.cap.53.* (b) *Lind.lib.4.cap.6.*

Digitized by Google

cet Lutherani ſint,tamen Poſnaniæ, & in alijs Polonię confinibus, multos errores antiquorum *Valdenſium*, præſertim circa auctoritatem Summi Pontificis, Purgatorium, & Indulgentias, eodem anno ſuſcitarunt,&

Heshuſſiani, anno 1562. ex Tilmanno *Heshuſſio* ita dicti, inter cæteros ſuos errores aſſerente, Trinitatem, eſſe Vnitatem; Vnde Arrianum Bagnius eum vocat.

§ 26 MIXTI tandem Lutherani illi dicuntur, qui nec cū Mollibus, nec cum Rigidis ſentiunt, ſed falſa ab vtriſque dogmata ſuffurantur;& ſunt,

Extrauagātes, anno 1530. orti, ſic tamen dicti, eo quod licet *Confeſſionem Auguſtanam* oppugnent, Principum tamen metu, tamquam Confeſſioniſtæ ſe gerunt; in rigore autem tales non ſunt.

Semitranſubſtātiatores,anno 1540. ita vocati, eo quod licet *tranſubſtantiationem* admittant, ſpeciem tamen Corporis Chriſti accedere ad ſpeciem panis, poſtea fatentur. Sicque, ſpeciem Sanguinis,ad ſpeciem vini; & ideò particulam illam *Trans*, idem ſonare, ac *Præter*, aſſerunt.

Suuenkfeldiani,anno 1541. à Gaſpare *Suuenkfeldio* ſic dicti, docente, in expoſitione verborum Sacramentalium, prædicatum hoc modo in ſubiectum tranſponi, videlicet Corpus meum eſt hoc, panis, vel cibus.

Stankariani, anno 1543. à Franciſco *Stankaro*, Mantuano, impiè blaſphemante, Perſonam æternam Filij Dei,non eſſe Perſonæ Patris coęternā, & dici Verbum Dei per quādam metaphoram; Nec locos in ſcripturis hypoſtaſim ſignificare; ac in Chriſto fuiſſe duas perſonas,& vnum Chriſtum eſſe humiliatum, & exinanitum; alterum verò, nec humiliatum, nec exinanitum.

Oſiandrini, anno 1551. ab Andrea *Oſiandro*, ſe iactante alterum Enoch fuiſſe; ac delirante, Chriſti paſſionem nullum fructum nobis attuliſſe, &

Antiſtākarlani, anno 1555. ita vocati, eo quod ſupradictis *Stankari dictis* per diametrum ſe opponunt, vnum

Chriſtum confitentes; ſed ſimul Crucifixum cum Diuinitate, poſtea delirantes. Et hæc de geminata Lutheranorũ ſecta, quæ vt aſſerũt Viri grauiſſimi Societatis Ieſu, Pater Alphonſus Salmeron *to.3.in Euang.*(a)& Ioſeph Andres in *Decore Carmel.*, opera, & induſtria noſtrorum Carmelitarũ *Huberti Leonardi* Epiſcopi Darienſis, per Germaniam Inquiſitoris Generalis, & Euerardi Billici extincta, adhuc permaneret, niſi poſtea reſiliſſet; & ideò adduntur Lutheranis.

27 SEMILVTHERANI, quorum aliqui dicũtur *Paſtillarij* anno 1540. ortiſic dicti, eo quod aſſerunt, ſicut farina eſt in *paſtillo*, ita præſentiam Chriſti eſſe ſub pane.

Alij verò eodẽ anno 1540. & vocantur *Melanchthonici*, eo quod derelicto Luthero, Melanchthonem ſequuti ſunt.

Alij itidem eodem anno, & dicũtur *Conſubſtantiatores*, eo quod haruſpicant Chriſti Corpus in Euchariſtia eſſe ſub pane, cum pane, in pane verè, & realiter: taliter, vt remanente in pane ſubſtantia panis, ad ipſum panẽ accedat ſubſtantia carnis.

Alij, anno 1544. & nuncupantur *Maieſtatici*, eo quod aſſerunt, in omnibus rebus Maieſtatẽ Corporis Chriſti eſſe, & comedi poſſe.

Alij, anno 1545. & vocãtur *Antidæmoniaci*, eo quod negãt Dæmones, aut quoſcumque Spiritus in vniuerſo eſſe; vnde incantationes, & maleficia, figmenta vocant.

Alij, anno 1548. & dicuntur *Interimiſta*, ab Interim confecto, contra Interim Potentiſſimi Imperatoris Caroli V. quo permittebatur, in Religionis negotio nihil interim innouari, donec Concilium celebraretur; Et ex iſtis Interimiſtis, alij ſunt Lypſienſes, cæteri verò Francici.

Alij, anno 1550. & vocantur Vbiquiſtæ, ſiue *Brentiani.* (b) à Ioanne Brentio, aſſerente, Corpus Chriſti poſt Aſcẽſionem, ob vnionem hypoſtaticam, vbique eſſe, videlicet in omnibus arboribus, folijs, Cãtharis Cyatis, ceruiſia, ac proinde pane, &c.

Alij,

(a) *Decor* 53. (b) *Panoplia lib.*1.*fol.*4.5.6.7.

Digitized by Google

Alij, etiam eodem anno, & nuncupantur *Accidentarij*, eo quod autumant, peccatum originale realiter eſſe accidẽs, quo natura hominis corrupta eſt.

Alij, pariter eodem anno 1550. & dicuntur *Subſtantiarij*, eo quod per diametrum Accidentarijs ſe opponũt, aſſerentes originale peccatum eſſentiam ipſam, ac ſubſtantiam hominis eſſe.

Alij, anno 1560. & *Centuriatores* vocantur, eo quod fuerunt centuriarum Architecti, & geſta, ac doctrinam Eccleſiæ per ſexdecim ferè ſæcula decurrentem, ex omni Scriptorum genere ſummatim texere conati ſunt, vt ex ipſis Confeſſio Auguſtana magis comprobaretur; at ex Scriptoribus, contraria omninò eorũ deſiderijs inuenerunt; propterea in caſſum laborarunt, & tãtum ſomnia in Sole ſibiipſis finxerunt.

Alij, anno 1560. & *Iſcariotiſtæ* nuncupantur, eo quod negant, Iudam Iſcariotẽ Corpus Chriſti ſumpſiſſe.

Alij, denique eodem anno, & dicuntur *Concordiſtæ*, eo quod librum Concordiæ Bernenſis, ex Confeſſione Auguſtana, Apologia Melãchthonis, Catechiſmo Lutheri, & ex Articulis Smalcadicis cõcinnarunt: & his etiam adiungũtur Calixtini.

ET TAM AD HOS ſemilutheranos, quam ad recenſitos ſuperius LVTHERANOS accedunt etiam Lutheri Nepotes, videlicet.

28 Carolſtadiani, ab Andrea *Carolſtadio* Eccleſiæ Vuittembergæ Archidiacono, & Lutheri dilectiſſimo filio, progeniti; qui minimè in doctrina Præceptoris ſui Lutheri perſiſtens, ſed ab ea potiùs diſcedens, Magiſtro ſuo ſe oppoſuit, impiè docens (*a*) in participatione Dominicæ Cœnæ, *verum Chriſti Corpus*, & *Sanguinem* minimè diſtribui. Et ex hac impia Carolſtadiana Secta.

29 HVLDERICVS Zuuinglius, Canonicus Cõſtantienſis, anno 1523. ortus eſt; qui ad perturbandam pacem Eccleſiæ, primus omniũ in agro Tigurino, Berengarij, & Hel-

(a) *Lind, lib. 2. cap. 53. in fine.*

Digitized by Google

uentiorum hæreſes, magna ex parte ab Inferis ſuſcitauit. Is phantaſtico, ac tumultuario ſpiritu ductus, fortiſſimam gentem bellis ciuilibus permiſcuit; effecitque, vt multis diebus prælio, directaq; acie crudeliſſimè pugnaretur, multique ex vtraque parte hoſtilibus gladijs caderent. Tandem, & ipſe cum alijs acriter pugnans, tamquam gladiator, non autem Concionator, aut Propheta, in bello ſaucius vitam infelicem inter execrabiles blaſphemias, & diuini nominis eiurationes, fœdo exitu finiuit. Eius corpus tanquam hominis hæretici, excommunicati, in cinerem præuijs flammis, æquo iure redactum fuit, teſtatur Cochlæus, his verbis. (a) *Zuuinglius, omnis perfidiæ, diſcordiæ inter Heluetios auctor, à duobus Catholicis, pronus in facie, adhuc ſpirans, quem illi non cognoſcentes, interrogarunt, an vellet confiteri. At ille tacuit velut mortuus. Superueniens autem alius, qui eum agnouit, lethale inflixit vulnus, Capitaneiſque protinus indicauit. Qui iuſſerunt eum ſiſti in publico iudicio, in quo ſanè iudicatus eſt, vt proditor, atque combuſtus, vt hæreticus.* Hic, ſicut Magiſter ſuus Carolſtadius à Luthero, ita & ipſe à Carolſtadij doctrina recedens, verba conſecrationis, *Hoc eſt corpus meũ*; ſic impiè interpretatus eſt; Hoc ſignificat Corpus meũ. At verò contra tantam impietatem, abſurdumque noſter Verratus eo tempore ſic inſurrexit. (b) *Ait Chriſtus*: Qui manducat meã Carnẽ, & bibit meum Sanguinem, habet vitã æternam. Caro enim mea verè eſt cibus, & Sanguis meus verè eſt potus. *Ecce dicit, verè, non figuratiuè, neque myſticè, neque ſignificatiuè; ideò ſubdit*: Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem in me manet, & ego in illo. *Ergò ſub Sacramento Euchariſtiæ eſt vera Caro, & verus Sanguis Chriſti; & ex conſequenti ipſum Corpus glorioſũ, quod quemadmodum eſt ſpirituale, ita verus ſpiritualis cibus animæ eſt.* Suæ tamen hæreſi, plurimas alias hæreſes, homo proditor turpiter addit

(a) *in Actis Lutheri ad ann.* 1531. (b) *De Sac. Euchar. concl.* 1 *fol.* 186.

dit; Vnde ex ipſa.

30 Zuuinglio Caluiniſtę nati ſunt, illi videlicet, qui partim cum *Zuuinglio (a)* sẽtiunt, Panem in Euchariſtia ſignificare Corpus Chriſti. Et partim cum *Caluino* aſſerunt, talem Corporis Chriſti ſignificationem nudam non eſſe, ſed veram: ideoque Corpus, & Sanguis Chriſti verè manducatur, & bibitur, mente tamen, & ſpiritualiter; Chriſti Corpore ad dexteram Patris reſidente. Item, &

31 ANABAPTISTÆ, (*b*) anno 1525 orti, ſic dicti à Baptiſmi reiteratione, qui adeò mirum in modum excreuerunt, vt ad ipſos omninò pertineant.

Muntzeriani anno 1524. à Thoma *Muntzerio*, ſiuè Monetario, aſſerente tanquam Scripturarũm irriſore, Baptiſmum Infantium non eſſe à Deo, & propterea oportere rebaptizari.

Libertini, anno 1525, à *libertate* quam prædicant, & temerè aſſerunt; nullum eſſe peccatum, niſi opinionem eorũm, qui peccare ſe putant. Blaterant etiam, Infernũ nihil aliud eſſe, quam Dei timorẽ, quo cõſcientia cõuincitur: Et Paradiſum eamdem conſciẽtiam eſſe, Diuini iudicij timorem contemnentem.

Communia habentes, anno 1534. ſic dicti, eo quod cum bonorum *communitate*, Vxores communes etiam faciũt.

Hofmannici, anno 1535. à Melchiore *Hofmanno*, impiè blaſphemante, Chriſtum ex Virgine minime carnem aſſumpſiſſe, ſed ex ſemetipſo factum eſſe carnem, vnã tantum naturam habentem. Item, hominem ſemel à gratia exciſũ per peccatum, numquam in priſtinum gratiæ ſtatum reſtitui poſse.

Adamitæ, eodem anno, ob æmulatam *Adæ nuditatem*, ſic dicti: vnde exiguis folijs præcincti, nudi per hortos aberrant ſub arboribus matrimonium contrahunt, & arbores ipſos nudè conſcendunt, Cæleſtem panem tamdiù expectantes, donec illo fruſtrati, famelici in terram deindè corruant.

Antimariani, anno 1538. ita

(a) *Lind. lib. 4. c. 42. fol. 259.* (b) *Panop. lib. 1. fol. 2.*

Digitized by Google

ita vocati, eo quod *Beatiſſimæ Viginis Deiparæ* ſingularia priuilegia Virginitatis, Maternitatis, & eximiæ Sanctitatis, omnino impiè negant.

Cathari, ſiuè Sanctuli, anno 1540. à Dogmatibus, quibus aſſerunt ſe ſine peccato eſſe, ſic vocati: propterea in oratione Dominica, particulam illam, *dimitte nobis debita noſtra*, omittunt; & falsò docēt, Infantes ſine peccato naſci: licet Caluini doctrinam circa Euchariſtiam ſequantur.

Sabbatharij, anno 1542. ita nuncupati, eo quod *Sabbathum*, & non diem Dominicum colendum eſſe, aſſerunt. Delirant etiam, Patrem, & nō Filium, aut Spiritum Sanctum inuocandum eſſe.

Silētes, anno 1543. ab obſeruatione *Silentij Pythagoræ*, ſic dicti; & docent, de Religione nec concionandum, nec diſputandum eſſe.

Clanculatij, anno etiam 1543. ita vocati, à ſtudio *latendi*, exiſtimantes ſibiipſis licere, ſi interrogentur ab aliquo, an Anabaptiſtæ ſint, ad euitandum vitæ periculum, negare.

Manifeſtarij, anno 1544. ita appellati, eo quod *Clanculariys* opponuntur, putantes impium eſſe, ſi dum rogentur, negent, Anabaptiſtas eſſe.

Condormientes, anno etiā 1544. ſic dicti, eo quod docēt ſub eodem conclaui, *loco*, & *lecto*, Viros, & fæminas dormire debere; vnde extinctis luminibus, canino more, permiſcuè ſe immiſcent.

Pedobaptiſtæ, etiam eodē anno, ita dicti, eo quod baptiſmum vſque ad *ætatem adultam* differunt; & aſſerunt, ipſum Circumciſioni non ſucceſſiſſe; ac proinde non tanti faciendum, ſicut hactenus factum eſt.

Elutherobaptiſtæ, etiam eodem anno, & ſunt illi, qui blaterabant, cuique liberum eſſe *ſi rebaptizari velit*, etiam ſi ſit in adulta ætate, ſua conſcientia tamen hoc ſibi dictante.

Linguaterij, etiam anno 1544. ita dicti, eo quod aiebant, donum *linguarum* ſibiipſis tamquam legitimis Apoſtolorum hæredibus, & ſucceſſoribus conceſſum fuiſſe.

Auguſtinobohemi, eodem an-

anno, ſic nũcupati ab *Auguſtino Bohemo*, ſomniante, Cœleſtes fores adhuc clauſas eſſe, fore tamen aperiendas extremo Iudicij die: Propterea ſuffragia pro defunctis, & Purgatorium negabat; aſſerens, animas tum Beatorum, tum dãnatorum ſub certis repagulis vſque ad ſupradictum Iudicij diem, recludi.

Orantes, itidẽ anno 1544. ſic vocati, eo quod aſſerebãt, ab *oratione vocali* nunquam ceſſari debere, cum ſumma fidei, & ſpes ſalutis, in ſola oratione conſiſtat. Propterea omnia alia chriſtiana media tollebant, immo omni re familiari deſtituta, & famulis commiſſa, ſoli Deo vacare, ſe oſtendebant.

Impeccabiles, anno 1545. ita dicti, & quod inſulsè aſſerunt, hominem baptizatum, lethali peccato amplius *coinquinari non poſſe*: ideoque ſi aliquid pateretur humani, virtute baptiſmatis omnino deleri, & Dei iram minimè prouocare.

Mennoniſtæ, eodem anno; ſic nuncupati à quodam *Mẽnone Simonis*, non modò omnia Anabaptiſtarum deliria, in doctrinæ methodum redigente; verum, præter violationem baptiſmi; Chriſtum Dominum, ex carne Virginis, aut humana ſubſtãtia natum, etiam negante, corpus verò de ſubſtãtia Patris cœlitus attuliſſe, concedente.

Hamſtadei, anno 1550. ab Adriano *Hamſtadeo*, delirante, cuique liberum eſſe, per aliquot annos abſque baptiſmate ſeruare Infantes; nec in hac re conſcientiam illius adſtringi poſſe.

Polygamiſtæ, etiam eodem anno, ita dicti, eo quod aſſerunt, licere vni, eidemque viro, *plures vxores eodem tempore habere*; immò licere fratri, vxorem fratris ſui adhuc viuẽtis, in propriam ſibi vxorem copulare.

Ægidiani, anno 1566. ab *Ægidio* Aquenſi, baptizatos ab Anabaptiſtis, iterum rebaptizante; vocans illorum baptiſmum nudum, & ſimplicẽ, ſuam autem renouationem, veram hominis veteris depoſitionem eſſe, ideoque, à ſingulis quos rebaptizabat, tres nummos coronatos exigebat;

propterea in magnam auri copiam deuenit.

Circumciſi, anno 1570. ita dicti à *Iudaizando*, & renouãdo carnis circumciſionem; propter quam, neminem ſaluari poſſe abſque circumciſione, docuerunt.

Fratres Amoris, anno 1579. & iſti negãt Magiſtratus, *Vxoreſque communes* faciunt, ſimulque docent, neminem ab eorum ſecta diſsentientem, poſſe ſaluari: multò minus baptizatos à Proteſtãtibus poſſe ſalutem æternam obtinere, ſi decedant ante ſtatum, ſiuè vſum rationis.

Angelici, anno 1596. ſic vocati, eo quod aſſerunt, vnicuique eorum ſectæ aſſiſtere *Angelum Domini*, & quæ vera Religio ſit, & quæ ſuperſtitioſa, ſuggerere: & ideo, ſupradicto Angelo, per quamdam verborum formulam, fidem, obedientiam, & homagium præſtant. Quibus omnibus..

CALVINVM (a) tamquã Lutheri doctrinam ſuffuratũ, ipſaque vrentem, iure optimo etiam ſubcenturiamus; propterea ſummatim vitam eius ſic exordimur.

32 Anno 1509. à mundo redempto, *Nouioduni* in Piccardia, ex Gerardo Chauuino, & Anna Fronæa coniugibus, ad decimam diem Iulij natus eſt *Ioannes Chauuinus*, blaſphemus homo; eo quod haud ſuperfluum eſt, mordacitatem ſui ingenij, turbolentiam, & ſtultitiã non incõgruè cunctis oſtendit. Adoleſcens vero, omninò diuini timoris expertem, (licet non palam, cum hypocrita extiterit) ambitioſum, ac nefandis flagitijs deditum eſſe, ſatis omnibus ſe demõſtrauit. Cæterum, ad artes liberales diſcendas ſcholis adiunctus, & iam literarum fundamentis adeptis, ad Iuriſprudentię ſtudium deinde animum applicauit, eiuſq; tyrocinia Aurelianis, ſub *Petro Stella* didicit. AuaricumBiturigum poſtmodum profectus, Magnum *Alciatum* ibi leges explicantem audiuit; Sed cum *Melchior Volmarus* Lutheranus. apud Bituriges acceſſiſſet, Caluinus ab ipſo ſeductus fuit, vt Iuſti-

(a) *Panop. lind. lib. 4. & lib. 3. c. 16. & 10*

Iuſtiniani códice deſpecto, ad Theologiæ, omnium ſcientiarum Magiſtræ ſtudium, animũ viriliter dirigeret: cuius dictis Caluinus cum obtemperaſset, Volmarus adeò eum peſtifero Lutheri veneno imbuit, vt breui tempore perfidiſſimus euaſerit hæreſiarcha, & multa Animarum millia in ignem æternum ſecum tranſtulerit. Huius rei interea per *Vniuerſitatem Sorbonæ* Rex Galliæ certior factus, nõ modò Volmarum effundere amplius in Gallos, cæteroſque eorum Incolas Lutheranum virus prohibuit; Verum, ipſi, omnibuſque ab eo vafrè deceptis, aqua, & igni interdixit, ac deindè Regni finibus eos expulit. *Hinc* Caluinus relicta Pariſiorum Academia, & in Patriam redire coactus, ibidem Genitoris ſui opera Curati officium aſſequutus, fructibus Eccleſiæ illius Nouioduno in aliquod tempus vixit.

33 Domi propriæ interim Caluinus degens, dum ſe totum Animarum ſaluti, tamquam Canonicus, ſiue Curatus impendere debebat; Puerorum amicitiæ, & vitio ſodomitico adeò ſe deuouit, vt de ipſo nefando ſcelere publicè fuerit accuſatus, & conuictus: propterea in id vitæ diſcrimen venit, vt ſcribit eius amicus (a) *Hieronymus Bolſecus*, & meus *Coriolanus* refert, (b) vt igni concremandus traderetur, niſi Vrbis Epiſcopi commiſeratione, moderata pæna, tantum ferro candenti eius dorsũ à Magiſtratu Nouiodunenſi ter obſignari ei fuiſſet inultum, atque exinde Eccleſiaſticos munere ſpoliatus, è Patria pulſus, & in exilium miſſus, Lutetiam Pariſiorum iterum appulit, ibiq; minimè ſe tutum arbitratus; *Ergo Iſmã*, vltimum Lutetiæ Pariſienſi terminũ petijt, vbi *Ludouici Tilij*, Canonici, & cuiuſdam *Curionis Claixenſis* ſeptibus per triennium Græcam linguam (cuius notitiam exiguè nouerat) ludi Magiſtri opera exercens, ſe ſuſtentauit. In ipſa Officina, vt olim Vulcanus, ſuas peſtilentes, & hæreticas opiniones cudens, eas deindè vndequaque eiacula-

 uit.

(a) *In Vita Caluini* (b) *Summ. Conciliorum prælud* 9. *pag* 91.

Digitized by Google

uit. Sed cum iterum ob deteſtabile Sodomiæ vitium à primario *Boncurtenſis Collegij* Sodali accuſaretur, & Pueris eũ in crimen vocantibus nihil obijciens, fuga ſibi conſulendum duxiſſet, licet abſens, ſodomiæ reus iterum damnatur; & Engoliſmam relinquẽs, In Germaniam profectus eſt; ibique ad inſtar ſui *Præcurſoris* Lutheri mutato nomine; pro *Cauuino*, modò Carolum de *Happe*, modò *Caluinum*, ac ſic deinceps ſe nuncupari fecit; ſupradictus eius Amicus *Bolſecus* teſtatur.

34 Igitur, in Germaniam profectus, ſtatim omnes Catholicæ fidei aduerſarios ibi viſitauit; & cum à *Buccero* duceretur ad *Eraſmum*, & hic aliquot anfractibus inuolutæ Religionis capita inter ſermocinandum proponeret; ad Buccerum deindè conuerſus, Caluinum indicans, ait. *Video magnam peſtem oriri in Eccleſia, contra Eccleſiam.* Quod quidem vaticinium in caſſum non fuit: Nam, omnia ſpurciſſima Lutheri dogmata ibi audiens, ea non modo accuratè didicit; verum & intellacta, tamquam prauitati ſuæ conſentanea, in proprijs Inſtitutionibus deindè, vt legentibus patebit, ſic inſeruit.

35 Preces illas, *Sancta Trinitas vnus Deus*, Lutherus è Litanijs impiè abraſit. Et hoc graue peccatum in epiſtola *ad Polonos* ſequutus eſt Caluinus, ita de tanto ineffabili Myſterio ibi turpiter loquens. *Mihi non placet, & ſuã planè barbariam redolet.*

Lutherus in Pſal. 15. ad illa verba: *Non derelinques animam meam in inferno*; hæreticè ait. *Animam Chriſti paſſam fuiſſe dolores inferni*. Quam blaſphemiam à Luthero abſtulit, & *lib. 2. inſtitut. cap.* 16. §. 12. Caluinus inſeruit.

Scripſit Lutherus in Serm. de diuite, & Lazaro: *Sanctos vita functos, ante reſurrectionem non videre Deum.* Et hanc falſitatem Caluinus à Luthero abſtulit, & *lib. 3. inſtitution. cap.* 20. §. 20. inſeruit.

Finxit Lutherus in Aſſert. cap. 2 Originale peccatum per baptiſmum minimè tolli; dum ſic diabolicè ibi blaterauit. *Baptiſmus omnia peccata dimittit, ſed nullum penitus tollit*

lit

Digitized by Google

lit. Et hoc Lutheri ſcomma Caluinus ſuo *lib.4.de inſtitut. cap.*15.§.11.inſeruit.

Ait Lutherus ad Valdenſes,in libris anno 1522. ſcriptis, fol 78.*Chriſti , & Sanctorum Imagines eſſe abolendas*; Et hoc graue Lutheri peccatum, Caluinus lib.1.de inſtit. cap.11.§.10.inſeruit.

Docuit Lutherus lib. de Captiuitate Babylonica cap. de confirmat.*Confirmationem non eſſe Sacramentum , ſed potius Eccleſiæ Caremoniam .* Et hanc Lutheri gerram , Caluinus *lib.4.de inſtit.cap.* 19.§.5. inſeruit.

Blaſphemauit Lutherus in ſupradicto libro. *cap.de Penitent.Confeſſionem Sacramentalem à Chriſto non eſſe præceptã.* Et hoc nefandum Lutheri ſcelus,Caluinus *lib.3.de inſtitut. cap* 4.§.30.inſeruit.

Subiunxit Lutherus eodem lib.cap.de Euchariſtia:*Panem in Corpus Chriſti minimè conuerti.* Et hoc Lutheri delirium Caluini *lib.* 4. *de inſtitut.cap.* 17.§.14.inſeruit.

Item: eodem lib.de Captiuit.Babylonica,cap.de extrema vnctione,Lutherus ait.*Extremam vnctionẽ nõ eſſe Sacramentum*;& hoc deteſtabile facinus à Luthero deſumpſit, & *lib.4. de inſtitut.cap.19.*§. 18, Caluinus inſeruit.

Pariter in ſupracitato libro ſcripſit Lutherus:*Ordines Eccleſiaſticos , qui inter Papiſtas conferuntur,non eſſe Sacramẽtum.* Et hanc offaniam Lutheri,etiam Caluinus *lib.4.de inſtitut.cap.*19.§.22.inſeruit.

In ſermone de Matrimonio aſſeruit Lutherus; *Matrimoniũ non eſſe Sacramentum.* Et hoc Lutheri mendacium , Caluinus *lib.4.de inſtit.c.* 19.§. 34. etiam inſeruit.

Delirauit Lutherus in ſuis Aſſertat.artic.36. *Hominem non eſſe liberi arbitrij.* Et hoc Lutheri abſurdum, Caluinus *lib.2.de inſtit.cap.*2.§.4. identidem inſeruit.

Item in ſua Cõfeſſione anno 1524.edita , ſic de Sacro cornicatus eſt Lutherus:*Miſſam eſſe ſummam abominationem.* Et hanc pernicioſiſſimam peſtem , à Luthero Caluinus deſumpſit, & *lib* 4.*de inſtitut. cap.*18.§. 18. deindè inſeruit.

Item ad Valdenſes ſcripſit Lutherus.*Nullum eſſe Purga-*

Digitized by Google

torium. Et hunc manifeſtum errorem à Luthero Caluinus etiam abſtulit, & *lib. 4. de inſtitut. cap. 5. §. 6.* inſeruit.

36 Et reliqua omnia Caluini dogmata à Luthero per ipſum fuerunt ſuffurata, & ſui Inſtitutionibus callidè inſerta. Quæ cum *Iuſtus Caluinus*, ſicut sãguinis, ita Religionis eius conſors legiſſet, attẽtèque conſideraſſet; tamquã Sacræ Scripturæ, & Sãctorum Patrũ teſtimonijs omninò cõtraria, deteſtauit, anathematizauit, abiurauit, ac Caluiniſmum relinquens, ad Sanctam Fidem Catholicam ſe detulit, ſicut ipſemet in Apologia de tali ſua conuerſ. fol. 5. ſic teſtatur. *Alterum*, inquit, *quod tãquam grauiſſimum telum mentem meam expugnauit, & ad* Romanam *Eccleſiam, tamquam à melioribus ſtantem partibus, rectiuſque Scripturas Sanctas interpretantem, impulit; Sanctorum Patrum Auguſtini inprimis, & Cypriani lectio eſt à diuino Numine clementiſſime mihi ſuaſa, & ad perpetuã Animæ meæ ſalutem, dexterrimè gubernata. Auguſtinum è* Patrum *bibliotheca habebam, item Cyprianum, & nonnullos Patrũ alios. Magna igitur confidentia Caluinum legens lib. 3. inſtitution. cap. 3. §. 10. & lib. 4. cap. 14. §. 26. ad Auguſtinum, tamquam ad fideliſſimum, atq; optimum teſtem antiquitatis, quin, & Theologorum Coryphæum prouocantem: faciendum mihi putabam, vt ipſe quoque ad eius libros, tamquam ad illuſtre armamẽtarium confugerem, vndeque tela contra Catholicos, & Lutheranos, quibus tũ omne certamen indixeram, colligerem. Adeo quam primum Auguſtinum, explico, benè inſtructam armaturam inuenio, ſed non ad militiam Caluinianam Omnia lædebant me, omnia vulnerabant, & Catholicis patrocinabantur. Quod miratus, Cyprianum capeſſo, an fortè ille æquior meæ cauſæ: ſed omnia ſimiliter habebant: nihil hic de nouiter exorientibus* Re*formatoribus, nihil de prouincialibus anguſtijs Eccleſiæ Reformatæ: Doctrina, regimen Eccleſiaſticum, ritus, omnia* Romana *erant: Omnia Romanam Eccleſiam ſonabant, eiuſq; perpetuam durationem, & à perfidia immunitatem, valentiſſi-*

tiſſimis argumentis aſtruebant. Hic mihi cor palpitare, maleq; de noſtris ominari cępit. Quamuis enim fidem meam humanis aſſertionibus nō facilè concederem, tamen, & fraus Caluini me peſſimè habebat, & tutius iudicabam in controuerſis fidei quæſtionibus, antiquiſſimos Patres ſequi Duces, qui vel coram Apoſtolis, tanquā diuinæ ſcripturæ commentario audiuiſſent, vel alioqui miraculis, & doctrina clari; totius Eccleſiæ iudicio dexterrimi ſemper ſcripturarum interpretes habiti eſſent. Qui denique, vt Auguſtinus ait libro 2. contra Iulianum Pelagianum. Nullas nobiſcum, vel vobiſcum amicitias attendiſſet, vel inimicitias exercuiſſent: neque nobis, neque vobis irati, neque nos, neque vos miſerati eſſent: quod à parētibus acceperunt, hoc filijs tradidiſſent, &c. *tandem tamen vel inuitus in ſententiam Catholicorum tranſire, & manus veritati præbere coactus ſum. Qua in re nō poſtulo, vt fidem mihi quiſquam gratis tribuat: faciat quæſo ipſe periculum: legat primo* Patrem *vnum, atque alterum, vel curioſitatis ſaltem cauſa inquirat quęnam ſit illa fides priſca, quibus fundamentis nixa, à qua ſuperiori ſæculo maiores noſtri magna ſua infamia defecerunt, & contra quam hodiè tam imperitè multi dicaculi* Miniſtri *deblaterant: fidem depono, ſi non multi (omnes enim aſſerere nolim, quia fides non omnium eſt, neque par etiam omnium in legendo dexteritas, aut intelligentia) breui ſententiam mutaturi, & cum illis Donatiſtis apud Auguſtinum epiſtola* 48. *ad Vincētium dicturi ſunt.* Neſciebamus his eſſe veritatem, nec eā diſcere volebamus: falſis rumoribus terrebamur intrare Eccleſiā, quos falſos eſſe neſciremus, niſi intraremus. Gratias Dono, qui trepidationē noſtrā abſtulit, expertos docuit, quam vana, & inania de Eccleſia ſua mendax fama iactauerit. *Hinc iam credemus, & illa falſa eſſe: quæ auctores huius hæreſis criminati ſunt, quando poſteri eorum falſa, & peiora finxerunt.* Hæc contra dogmata cōſanguinei ſui Caluini, Iuſtus Caluinus, quem Dominus deduxit per vias rectas, & oſtendit illi regnū Dei.

37 Quod autem omnia fœdiſſima ſua dogmata ex putridis Lutheri fontibus Caluinus hauſerit, ſic ipſemet confeſſus eſt. *Teſtamur nos habere Lutherum prò inſigni Chriſti Apoſtolo: cuius maximè opere, & miniſterio, reſtituta hoc tempore fuit Euangelÿ puritas.* At in ipſo hoc mirum nō eſt, cum ad miſcenda, corrumpenda, & deprauanda aliorum dicta, continuò verſipellem ſe geſſerit: Ad detorquendas verò, peruertendas, & deſpiciendas communes ſententias, incredibilis audaciæ extiterit. Paruæ lectionis, multæ ſcriptionis, nullius antiquitatis, inanis doctrinæ, & quod magni momenti eſt nulla actionis elegantia inſtructus, vnde illius ſermo faſtidium, & nauſeam afferebat: nihilominus rudem, & diabolicam ſuam doctrinā, vtporè ex Luthero hauſtam; ſpretis Sanctorum ſcriptis, ſic ad aſtra extollebat: (a) *Doctrinam noſtram*, ſcribit ad Regē, *ſupra omnem mundi gloriam ſublimem; ſupra omnem poteſtatem, inuicta ſtare oportet: quia non eſt noſtra ſed Dei viuentis; & Chriſti eius, quem Pater Regem conſtituit.* Verius tamen dixiſſet, ſi ita Caluinus locutus fuiſſet: *Non noſtra eſt, ſed magni diaboli Lutherum illam docentis.*

38 E Germania tandem iterū in Galliam reuerſus, *Pictauium* Caluinus ſe contulit; ibique conciliata ſibi aliquorum Doctorum amicitia, virus hęreſeos, quibus tūc ſummopere abundabat, ibi tanta aſtutia effundere cœpit, vt incautos quamplurimos illicò deceperit, & magnum ſectariorum hominū numerum ſibi aſciuerit. Anno verò ſalutis noſtræ 1535. ætatis ſuæ 26. relinquens Pictauium, *Geneuam* deuenit, & à *Vuilhielmo Farello*, Ciuitatis Miniſtro in honorem exceptus, ac in Pſeudo Theologię Lectorem inſtitutus, magnam tunc Geneuæ famam, pro cuius lectionibus, ſibi acquiſiuit: Populumque illum rudem, beneuolū etiam ſibi reddidit: at eximium beneficium à Farello ei illatum, maleficio Caluinus rependit; etenim in Farellum ipſum reſiliens omnia eius decreta reſcidit, & deleto Farelli nomine

(a) Epiſt. pag. 2. 3.

ne,ſuum de more, ſicut fecit ih rebus Lutheri, ſuppoſuit: vnde Geneuenſes nō amplius Farelliſtę,ſed Caluiniſtæ poſtmodum nuncupati fuerunt. Cæterum, Senatus, & Populus Geneuanus interea animaduerteas,Farellum,& Caluinum, apud Populum maximam auctoritatem ſibi conciliaſſe,timens nè ex nimia ipſorum arrogantia, aliquod malum ineuitabile accideret Reipublicæ,lato ducentorum Senatorum decreto,eos è Geneuæ domino proſcripſit, & eiecit his verbis. *Quia in libera Ciuitate Tyranni eſſe voluerūt.* At paulò poſt Farellus ad hęrentium ſuorū gratia,Geneuā redijt;& ad Farelli,& Bucceri preces, Geneuam etiam Caluinus iterum venit, vbi reaſſumpta ſolita ſua ſuperbia, & arrogantia, *Auctores*, & complices ei*ctionis* ſuæ,in maximas anguſtias redegit, meritaſque pœnas in vindictam lue e compellit, præſertim *Michaelem Seruetum*,eo quod aliqua contra ipſum, & Catholicam Eccleſiam Scipſerat; viuum igne,& flammis publicè combuſſit.

36 Ferum huius impij ſſimi hæreſiarchæ,& virulentum ingenium, non tantum thema eius genethliacum; verum & propria eius ſcripta palam indicant, cum ipſis Reges, & Principes, non modo bruta beſtias,& ſtultos vocet:ſed eis minimè obediēdum, quinimmò ipſorum faciem conſpuēdam eſſe,perperam etiam decernat, Ceù, & titulum, quo *Dei gratia* ipſi ſe ſubſcribunt, pariter ridet, & ſubſannat. Nemo certò, ſcriptum aliquod mendacius, & virulentius vnquam legerit,quam nequiſſimi huius Viri contradictorias Inſtitutiones, & Lutheri Scommatibus hauſtas; & vti gerris, & conuigijs omnino refertas, duodecies ab ipſo mutatas, ſemper ſenſu,& verbis contrarias. Etenim quiquid accenſabilis, & calculi: quidquid quartana febris,quæ eius medullas cōterebat ipſi inſinuab nt, in ſuis Inſtitutionibus ineptè effu it. Execrabilis porrò illius detractoris maledicentiam, nemo melius nouit,quam *Volmarus* eius Magiſter, propterea de ipſa ad Farellum ſic ſcripſit. *Id enim*

enim vitij aptum eſt, rebus noſtris, vt in magnum aſſertorẽ noſtrorum dogmatum euadat; Non enim facilè capi poterit, quin maioribus tricis aduerſarios inuoluat.

40 Fuit etiam Caluinus adeò in ſuperbiã elatus (eius diſcipulus Victor Caierus refert) vt cæteris euangelizare ſe Prophetam eſſe, minimè erubeſceret.(a) *Conſtat*, inquit, *Caluinum publicè pro concione, & in ſuggeſtu, Prophetæ nomen ſibi ipſi tribuiſſe, atque eo dementiæ prouectũ, vt non Principibus tantum, verum etiam Magno* Regi *maledixerit, eo quod ſuorum ſubditorum mortem, contra illos vlciſci noluiſſet; atque ita excanduiſſe, vt non ſine graui ſcandalo, & tumultu, pileum è ſuggeſtu proiecerit, ſæpè illud repetens: Experiemini vos me* Prophetam *eſſe.* Quod etiam Hieronymus Bolſecus ſequentibus verbis ſic teſtatur. (b) *Ego Propheta ſum, Ego Dei ſpiritum habeo.* Immò, comitante ſibi hac ſuperbia, non modò Prophetã, ſed etiam Apoſtolum eſſe, ſe oſtendit. Propterea, ſponſiones Chriſti Domini Apoſtolis factas, ſibi etiam arrogauit; tamquam & ipſe ſuper ſedes duodecim, ad iudicandum duodecim tribus Iſrael, vniuerſum Orbem, & Angelos, etiã cõſtituẽdus eſſet.(c) *Nos*, inquiens, *meminimus tanti eſſe Deo verbi ſui obedientiam, vt in ea, & Angelos ſuos, & Orbem vniuerſum nos iudicare velit.* Spiritum autem hunc ſuperbiæ, ſicut & ſcripta, ita etiam à Luthero deſumpſit; quandoquidem in libro contra ſtatum Eccleſiæ, ità pariter Lutherus ait. *Sed volo audiri, & iuxta doctrinam S. Petri, doctrinæ meæ rationem, & fundamentum oſtendere coram vniuerſo mundo, eamque iniudicatam à quolibet, etiam à cunctis Angelis: Cum enim de ea certus ſim, volo per eam & veſter, & Angelorum quoq; iudex eſſe.* Hinc vt ipſi adamuſſim in omnibus cõformis, & uniformis eſſet, intelligens Lutherum ſibi *Catharinam Boram* deſponſaſſe, ſtatim Caluinus *Idelectam Buren*

sibi

(a) *In formul. ſuæ prætenſ.* Relig. (b) *In vita Caluin.* (c) *Lib.* 4. *inſtitut. cap.* 17. § 43.

ſibi in vxorem etiam adiunxit.

41 Huius Diabolici viri nefarios conatus, ſanguinaria in leges, & Reges cõſilia, quibus ſanis exuſtis, Templis ſolo æquatis, Cænobijs dirutis, ſacris vaſibus profanatis, Criſti, & Sanctorum Imaginibus confractis, ac conſacratis hominibus dirè per eius Aſſeclas trucidatis; Chriſtianum Orbem nõ ſemel ipſe conculcauit, & oppreſſit, nemo facilè explicare poteſt, licet Franciſcus Romulus (a) pauca ſic enarret. *Quis neſcit*, ſcribit, *quot ſacra Templa, quot Monaſteria, quot Pagos, quot Oppida ſpoliauerint, ac diripuerint Caluiniſtæ? Quot in locis altaria euerterint, ſacra vaſa profanauerint*, Imagines *Chriſti, & Sanctorum confregerint, reliquias effoderint, excuſſerint, in flumina, & in cloacas abiecerint, globulis tormentarijs petierint? Quid vero de cædibus immaniſſimis dicam? Nonnè infantes, vt olim Arriani, medios diuiſerunt? Nonnè Sacerdotum vultus excoriarunt? Nonnè eorum capita vno ictu, in duas partes ſecuerunt? Nonnè auriculas Eccleſiaſticorum pro torquibus, & monilibus geſtauerunt?* Nonnè *quibusdam viuentibus, ac videntibus viſcera lento tractu explicauerunt? Nonnè plurimos ad ſtipitem alligatos, ictibus bombardarum animi gratia petiuerunt? Nonnè multos in altiſſimos puteos, aut alibi in profundiſſimas valles præcipites egerunt? Nonè aliquos etiam viuos ſepelierunt? Nonnè Sacerdotem quemdam in prima Cenomanorum Ciuitate amputatam ſui corporis partẽ vorare coegerunt, & paulo poſt adhuc viuẽti, & ſpiranti, ventrem aperuerunt, quod ſe cognoſcere velle dicerent, num concoqueret edulium incoctum ſtomachus humanus?*

42 Sed nec Catholicos tantum hoc diabolico bello, per ſuos nefarios Caluinus oppreſſit: ſed etiam Cælites omnes proprio ore impetiuit; & quidem primo aduerſus noſtrum S. Patriarcham Eliam fræna ſuæ ſolitæ maledicentiæ laxando, ſimilia hæc verba ei affricauit. (b) *Elias*

Ee in-

(a) *Apolog. pro ſucceſſ. Henrici 4. in Gall.* Regem. (b) *Cap.* 11. *ad*: Roman.

Digitized by Google

inquit, *fuit homo deprauatus, turpiter vocationem ſuam deſeruit, vitam præferens diuinæ vocationi; nec ſimpliciter, nec rectè* Deo *reſpondit, cum ab eo interrogaretur. Peccauit etiam quæritando ſe ſolum è clade, ac à perſuaſione ſuperſtitem reſtare*. Sed an Elias deprauatus homo fuerit, Diuum *Ignatium* Antiochenum, ita ad Philadelphios ſcribentem, audiat Caluinus. *(a) Elias,* inquit, *erat in virginitate, vt prærogatiua virginitatis, immortalitatem prædicaret mundo, & cum corpore incorruptibilitatem*. Cui Sancti *Gregorius*, *Ambroſius*, *Hieronymus* etiam adſtipulantur. Si ergo Elias ob virginitatem, continebat in corpore immortalitatem; cur homo deprauatus? forſan quia ſecundum Caluinum, *vocationem ſuam deſeruit, vitam præferens diuinæ vocationi?* ſed quomodo vocationem ſuam deſeruit, & vitam antetulit diuinæ vocationi homo ille, de quo legitur in 4. Regum, *quod abiit, quocumque eum ferebat voluntas Dei?* Si in hac ſequela *Diuinæ* volutatis, ſumma, & perfecta obedientia manet, teſtantur *Suarez, & Bellarminus (b)* Ergo Elias vitam non antetulit Diuinæ vocationi, ſed potius ad ipſam omninò adimplendam, tanquam homo Euangelicus, totum ſe ipſum abnegauit; *ſi abiit quocumque eum ferebat* Voluntas Dei. Pari modo: *cur non rectè, nec ſimpliciter Deo reſpondit*, ſi ab ipſo interrogatus, *quid hic agis Elia?* ſic ait; *zelo zelatus ſum pro Domino* Deo *exercituum*: Zelo zelatus ſum, Vatablus ſic vertit; *mira zelotypia teneor pro Domino meo; crucior cum videam Synagogam, quæ ſponſa eſt Dei, ab eo deficere, & ad Baal, quaſi ad adulterum tranſire.* Propterea animam Eliæ quærebant inimici Dei, vt ipſo è viuis ſublato, nullus deinde Propheta, ſiue zelator eſſet, qui pro Dei honore dimicaret, & Baalitis ſe opponeret, ſicut ſe oppoſuit Elias, qui teſte Iſidoro, *(c) Tyrannos verberauit, & ſacrilegos interfecit*. Ex hinc ſolus quæritando

(a) *Serm. Ancoratus appellat.* (b) *Tom. 3. de Relig. lib. 2. cap. 2.* (c) *Lib. de Vat. ib. antiq Teſtam. cap. 48.*

do è clade; ac perſecutione ſupereſſe ſuperſtes, peccauit ſecundum Caluinum, cum ipſe voluerit, vt etiam à Baalitis Elias interfectus eſſet, ne ipſe ſuperſtes ſacrilegos occideret, hocque occiſionis exẽplo, anſam ſacrilegos omnes occidendi cæteris præberet, eo quod tunc ipſe etiam ſacrilegus exiſtebat. Sed quid moror in purgatione criminis noſtri Eliæ, quando eius glorioſa facinora ipſemet Caluinus, verius, vt Vertũnus ſic declarat. (a) *Sub Elia perſona in transfiguratione Domini repræſentatos fuiſſe omnes Prophetas, quia ſi Moyſem excipias, omnium præſtantiſſimus extitit. Verum Dei cultum ex integro reſtituit. Fuit incomparabilis reſtaurato, & propugnator legis diuinæ pietatis, & religionis.*

43 Similibus ſcommatibus etiam Sanctos Dei Prophetas Noè, Abraham, Iacob, Iſaiam, Danielem, &c. homo vafer ineptiſſimè impetiuit; nimis tamen furiosè in Deiparam Virginem (b) *debacchatus eſt*; prohibendo tum ipſam peccatorum Aduocatam, Refugium noſtrum, & matrem miſericordiæ, ad quam *clamamus nos exules filij Euæ*: tum Cælitem aliquem, vnquam eſſe inuocandum. Sed temerè Caluinus os ſuum poſuit in Cœlum, nempè in Beatiſsimã Virginem Mariam, *Cælum & Thronus Cherubicus*, ab Epiphanio appellatam; *humani generis reparatrix*, à S. Auguſtino: *Imperatrix Clementiæ, Reparatrix rerum*, à Bonauentura: *Et cauſa ſalutis vniuerſo generi humano*, ad Iræneo. Ab Andrea Cretenſi verò, *Tabernaculum gratiarum Dei*, ab Anſelmõ: *Templum miſericordiæ Dei*, & à Damaſceno; *Pelagus gratiarum*, *Pelagus ſanationum* dicta. Tandem, *Dextera Chriſti, ad lapſos omnes erigendos extenſa*, à Mæneis Græcorum: *Anchora, portusq; tutiſſimus*, ab Ignatio martyre: *Scala cæleſtis ſcala peccatorum*, à Fulgentio: *Terror Diaboli*, à Laurentio Iuſtiniano: *Fidelium fax*, à Methodio: *Et Mediatrix Dei, & hominum. Mediatrix ad Mediatorem*, ab Ephresyro nuncupata. in il-

Ee 2 lam

(a) *In cap. 17. Matth. verſ. 3.* (b) *Lindanus lib. 3. cap. 26.*

lam, iniquam, temerè Caluinus poſuit os ſuum, quam nec Maumethus, imò teſte Maumetho, nec Satan aliquando tãgere, auſus eſt. *Nullus naſcitur de filijs Adæ*, teſtatur *Maumeth* Pſeudo Propheta, *quem nõ tangat Satan, præter Mariã, & eius filium.* Caluinus autem tangere voluit: (*a*) an ergo, *tangẽdo Deiparam*, peior Maumetho, & Satana ipſe extitetit, iudicet lector. Hoc tamen vnum, nũquam ſilentio omittam, videlicet id, quod de Caluino *Ioannes Carduinus*, (*b*) ſic enarrat. Cum quædam deuotè mulierculæ Geneuanæ, talem Caluini blaſphemiam aduerſus inuocationem Deiparæ impiè prolata, ferre non poſſent: in tanti nefandi criminis pœnam, necem ipſi inferre meditatæ ſunt. Propterea, cum Caluinum ſolum prope ripam Rhodani fluuij ambulantem inueniſſent, ſtatim validè eum tenuerunt, vt iam iam in aquis immergerẽt; & ſimul cum nafando flagitio, flagitij auctorem ſuffocarent. At Caluinus, tanquam Vulpis à Venatoribus deprehenſa, vt ſibi inſtantem mortem aufugeret, ad aſtutias recurſum habuit, ipſas mulieres enixè efflagitans, vt tantillum ſpatij ei concederent, quo ſe poſſit ad benè moriendum præparare. Et cum Caluini precibus illæ annuiſſent, illicò genua ſua in terram poſuit; & deuotè Apoſtolorum Symbolum recitauit. Sed cum ad verba illa perueniſſet, *Natus ex Maria Virgine*: totis viribus Beatiſſimæ Virgini Mariæ, Peccatorum refugo commendare ſe finxit. Et cogitantes illæ ſimplices mulieres, Caluinum re vera Beatiſſimã Virginem inuocare, eique humilibus precibus ſe commendare, viuum reliquerunt.

44 Viuo igitur à mulieribus Caluino relicto, ex his, quæ ei acciderunt, ſuam ſectam citò exterminandam fore optimè cognoſcere cæpit, propterea hæc verba eructauit. (*c*) *De poſteritate ſic Ego anxius ſum, vt vix cogitare audeam, niſi enim mirabiliter Deus è Cœlo ſuccurrerit, vide-*

re-

(a) *Lind.lib.3.cap.*19. (b) *Epiſt. ad* Regem *Hiſpan.de ſua Conuerſione.* (c) *In præfat.Catechiſ.*

Digitized by Google

re mihi video in extremã barbariẽ impendere Orbi. Ad ipsã ergo ſaltẽ in America firmandam, Nuncios in eadem Regione miſit, Iuſtus Caluinus teſtatur. (*a*) *Sed diuina prouidentia factum eſt, inquit, vt in itinere Apoſtatæ illi Apoſtolatum explerent, & vitam præſentem cum morte æterna commutarent.* Geneuæ vero ſuam Cacangelicam doctrinam, ſequenti hoc ridiculo miracolo ſtabilire decreuit, ſcribit Hieronymus Bolſecus; (*b*) videlicet: *Cum quendam, cui Brullei nomen, & Patria Oſtunum, in viſum reuocare cogitaret, & moliretur, vt Sancti, ac glorioſi Prophetæ Dei, miraculorumque patratoris nomen ſibi, & famam pararet, eius vafram, & ſubtilem machinationem præterire non debeo. Hiſtoria talis. Is, quem dix, Brulleus Oſtuno, Geneuam demigrarat, vt cum inops ipſe eſſet, & Vxor eius, Caluini gratiã aucupabantur, vt ei commendati peculij pauperum fierent participes. Eis Caluinus vitæ ſubſidia benignè pollicetur, ſi ipſi contra ſuam operam ſibi non negarent, ad rem quamdam, quam per eos fieri vellet, ſed opus eſſe fide, & magna taciturnitate. Viciſſim autem illi ad hoc, quod iubere vellet, prõptos ſe offerunt: & quemadmodum à Caluino edoctus, & inſtructus fuerat miſer Brulleus, morbum ſimulat, & ſe in lectũ abijcit. Miniſtri pro concione Populo commendant, vt precibus iuuarent, & eleemoſynis paupertati ſuccurrerent. Non diù poſt, perſona mortui induit, & quidem mortuum ſe ſimulat. Hic Caluinus clam admonitus, quaſi tamen omnium rerum ignarus, deambulantem prodijt, ſed comitatus pro more ſuo magna cateruа amicorum, ſine quibus vix quidem de domo efferebatur. Poſtquam autem eo ventum eſt, vbi clamores, & eiulatus Vxoris, quæ miſellam, & deſolatam aliquam mulierem egregiè exprimebat, exaudiret: quidnam hoc eſſet ſciſcitatus, domum ingreditur, vbi in genua ipſe, & reliqua caterua prouoluitur, precibuſque alta voce profuſis, Deum obteſtatur,*

(a) *In notis ad Auguſt. de vnit. Eccleſ. cap.* 17. (b) *In vita Caluin. cap.* 13.

Digitized by Google

tur, potentiam ſuam oſtendere, & huic mortuo vitam reſtituere, gloriamque ſuam ſic vniuerſo Populo declarare vellet, & ſimul manifeſtum facere, ſe Caluinum peculiarem, ſibique gratum ſeruum eſſe, & à ſe Euangelij ſui miniſterium, atque Eccleſiæ reformationem, ſingulariter, & verè vocatum. Poſt quas preces, ad mortuum appropinquat, & miſeri hominis manu apprehenſa, in Dei, & Filij eius Domini noſtri Ieſu Chriſti nomine imperat, vt ſe erigeret, denique ſic gratiam manifeſtam faceret. Repetit iterum, ſæpiuſque eoſdem ſermones, voce etiam altius eleuata. Quid fit? neque audit, neque loquitur, neque ſe commouet mortuus: iuſto enim Dei iudicio, qui fucos, mendaciaque deteſtatur, is qui ſe mortuum ſimulabat, verè mortuus repertus eſt: & Vxor quidquid eum abitaret, quomodocumque eum impelleret, neque vocem extorquere, neque vt ſe commoueret, efficere potuit: ſed totus frigebat, rigebat totus: quo animaduerſo, plorare, vlulatus ſeriò edere, & ex animo cœpit Vxor; & in Caluinum inuecta, impoſtorum eum, Sicarium, Latronem, qui Maritum interemiſſet, appellans: ex ordine rem, quo modo erat geſta, clara, altaque voce expoſuit: quæ cum neq; admonitionibus vllis permoueri, neque minis ſatis terreri poſſet, vt taceret: Caluinus apud Maritum mortuum ea relicta, illinc ſe ſubduxit, in vulgus ſpargens, mœrore, & mariti obitu deliram, ideoque excuſandam: & conuentum cum ea deinde, Vrbe vt excederet, & eſt ipſa Oſtunum reuerſa, nupſit poſtea Miniſtro, quem Couldreum vocabant. Negent enim hoc quantum velint Caluini mancipia; exploratum, & cognitum ſatis fuit, & veritas rei ſatis probata: immo per ipſammet Vxorem confirmata, quæ nihil minus erat, quam mente capta, vt quæ nihil loqueretur abſonum, neque quod à ratione alienum eſſet. hactenus Bolſecus.

45 Hoc igitur caſu, & pleriſque, aliter atque ipſe optabat cedentibus, turbatus Caluinus, cœpit interea conſcientiæ ſtimulis acrius agitari, propterea tam ſuos, quam aduenas Geneuam aduenientes, quid-

quidquid de ipſo Mūdus ſentiret, continuò interrogabat: & cum in hanc curioſitatem non parum incumberet, accidit (teſtatur ex Ioanne Glano, (a) Henricus Lancellotto) vt quidam Binchienſis Canonicus ſimul cum quodam Rhemenſi Muſico è Gallia diſcederent, Romam pergentes; cupidine videndi Caluinum, eo quod apud Francos, & Belgas omnium ſermonibus eum audierant memorare, Geneuam Vrbem Sabaudię ſimul acceſſerunt. Cumque ibi eſſent, & reuerenter Caluinum ſalutaſſent, in hac parte ipſe multa humanitatis indicia eis oſtendit; deindè, quinam de ſe Francorum, & Belgarum ſermones eſſent, eſt percontatus. At ipſi eius cæſum, & ab Eccleſia receſſum, magnopere deplorari. Ad hæc Caluinus plangere, & execrari cæpit illam horam, qua animum ad ſtudia applicuiſſet, affirmans, *Scientiam tantæ ruinæ cauſam dediſſe, de cætero ſe extra viam ſalutis eſſe: hoc in dubiè cognoſcere, & fateri.* Illi rurſus pro ſua modeſtia ita reſpondetur. *Domine erroribus tuis renunciare, & ad Eccleſiam reuertere. Sed quibus: ſerius eſt*, replicat Caluinus, *ſcio enim me à Deo excommunicatum, & ideo totius ſpei expertē.* Illi nihilominus: *ſemper aperta recipiendis peccatoribus, & amplectendis pœnitētibus brachia Dei eſſe, teſtantur. Verum*, ſubiungit Caluinus, *ſibi nullam ſupereſſe pænitentiam, quippe qui probe ſciret, quali Berengarius reſipuerit pænitentia.* Hos ſermones preuio iuramento, pręfatus Canonicus confirmauit.

46 Melioribus autem verbis ad Animæ ſuę ſalutem, reſpondere non poterat ebrius homo, in gurgitationibus, & epiparis conuiuijs ita aſſuetus, vt vinum, quo ipſe vtebatur, nullum eſſet in tota Ciuitate delicatius, ſcribit ſupracitatus Bolſecus; quin, & ſubiungit. (b) *Cum ad quemquam Amicorum pranſum ibat, vel cænatum, ſuum vinum in argentea langenula eo ferendum curabat, quod Domino, ſcilicet Caluino, eiuſque palato ſeruabatur. Habebat præterea piſtorem, qui ſingulari modo panes* ci

(a) *Lib. Hæret. Quatu. fol. 470. n. 14.* (b) *In vita Caluin.*

Digitized by Google

ei, e uſque ori ſapidos pinſeret ex nobiliſſimo farinæ flore, aqua roſacea, ſaccaro, cinnamomo, aniſo macerato, & bis deinde coƈto, qui panis per ſingularem excellentiam, panis Domini, puta Caluini *vocabatur*. Nil igitur mirum, ſi cōtinuo morbis ipſe affliƈtabatur, videlicet calculis, podagra, hemoroidibus, reſpirandi difficultate, morbo pediculari, præter ſibi familiarem hemicraniam, quia omnia iſta teſtatur Chryſoſtomus, ab immodica ingluuie ſumunt originem. *An non videtis quotidie*, inquit, *ex ſumptuoſis menſis, & immodica ingluuie infinita morborum genera induci? Vnde podagra, vnde capitis dolores? Vnde corruptorum humorum abundantia? vnde innumerabiles alij morbi? nonnè ab intemperantia?* Ab his ergo omnibus, toto vitæ ſuæ tempore vſque ad extremam horam, Caluinus non modo fuit anguſtiatus, verum & circa pudēda à vermibus conſuptus. Propterea inuocatis diſperatè Dæmonibus, animam magnam adeò miſerrimè exhalauit, vt Bolſecus, & Hartendius eius Miniſtri, ex tali horribili morte conterriti; abiuratis Caluini erroribus, & hæreſibus, ad fidem Catholicam, tamquam ad veræ ſalutis fundamentum deuotè ſe contulerint. *Ad extremos Caluini annos deueniamus*, proſequitur Bolſecus, (a) *quam varijs ante obitum morbis affliƈtus, conſumptuſque fuerit, ſcribit Beza, ptyſi, colica, calculo, podagra, hemorroidibus vexatum fuiſſe, præter ſibi familiarem hemicraniam, & acres capitis dolores, quibus plerumque torquebatur. En tibi varia, & diuerſa, quę ſimul in ipſum ingruerunt morborum genera, & cum quibus valdè miſerè per multos annos, immo vero, vſque dum ſpiritū exhalaret conflictatus fuit; certum, & expreſſum diuinæ iræ aduerſus eum indicium, & teſtimonium. Sed peculiaris morbus, qui ipſum præ cæteris anguſtiauit, pedicularis fuit. Nam & hi vermes totum eius corpus peruaſerunt, & fætidiſſimo, ac virulentiſſimo vlcere circa verenda, vermibus has ſic fœde vlceratas partes miſerrimè*

(a) *In vita Caluini cap.22.*

mè corrodentibus, percuſſus eſt. Sic quondam Hunericus Secũdus Vuandalorum Rex, poſtquam Eccleſiam Orthodoxam annos octo perſecutus fuiſſet, pediculari tandem morbo conſumptus eſt. Sic Arnulphus Imperator, Caroli Craſſi ſucceſſor, Magnus Templorum violator, vaſtatorque. Sic Maximianus immaniſſimus Chriſtianorũ hoſtis. Sic Antiochus Epiphanes, homo ſummè nefarius, impius, & magnus veterator, qui Templo Hieroſolymitano nefariè expilato, ad veri Dei contemptum, Iouis in illo ſimulachrum ſtatuit, & erexit. Sic crudelis Herodes, qui Innocentes pueros ſuſtulit, ſibique Dei honorem, & titulum vſurpauit. Sic inquam, homines nefarij, & ſcelerati à vermibus corroſi, extincti sũt. Sic demum alij plures hypocritæ, Deique hoſtes, qui prætextu, & colore ſanctitatis, atque zeli aſſumpto, veritatem oppugnauerant, iuſto Dei iudicio, & vindicta, in hac vita à pediculis grauiſſimè vexati, & à vermibus miſerè corroſi, poſt longum, & diuturnum cruciatum, exterminati ſunt, morteque extincti, & poſt hanc, in alteram illam longè miſerrimam mortem, ad æternas illas infernales pœnas in perpetuum cruciandi, ſunt præcipitati. In quos illud Pſalmiſtæ veriſſimè quadrat (duplici contritione afflixit illum) quomodo ſanè duplici conſumptione Caluinus dici poteſt conſumptus. Nam, quidquid ſcribit Beza, quantumuis ſe illis, qui mortem eius impiè traductæ vitæ amplum ſatis teſtimonium tuliſſe cenſent, apponat, & Caluinũ filiorum Dei morte ex hac vita exceſſiſſe intendat; veriſſimum tamen eſt, quod grauiſſimos dolores, & aſperrimos cruciatus, quibus Dei in illum ſeuera, grauiſſimaque manu ingruente excruciabatur, non ferens, Dæmonibus inuocatis, iurans, execrans, & blaſphemans, miſer expirauit. Idcircò neget quantum volet Beza, negentque alij ſatis. Sic ſe rem habere exploratum eſt, immo hoc etiam, quod diem, atque horã deteſtatus ſit, atque execrauit, quam vnquã ſtudijs, vel ſcriptionibus impendiſſet, cum ex vulceribus, totoq; corpore grauiſſimi fætores emanarent: ob

quorum grauem olentiam, & ſibi ipſi grauis, & quæ eum circumſtabat, familiæ erat. Quā cauſam fuiſſe etiam, vt eius domeſtici narrarunt, quod viſitari ſe nollet. Hactenus Bolſecus Caluini Diſcipulus.

47 Cui, Conradus Schluſſelburgius, Archiminiſter Lutheranus, ſic adſtipulatur. (a) *Deus*, inquit, *in virga furoris ſui Caluinum viſitans, atque horribiliter eum puniēs, ante mortis infelicis horam tremendam (nam Deus manu ſua potenti adeò hæreticum percuſſit, vt deſperaret) Dæmonibus inuocatis, iurans, execrans, & blaſphemans, miſerrimè animam malignam exhalauit. Obijt ante Caluinus morbo pediculari, vermibus circa pudenda, in apoſtemate, ſeu vlcere fætentiſſimo creſcentibus, ita vt nullus aſſiſtentiū fætorem amplius ferre poſſet. Hæc publicis ſcriptis Caluino obijciuntur (in quibus etiam de ipſius varijs flagitijs, & ſodomiticis libidinibus, ob quas ſtigma ferri candentis dorſo Caluini impreſſum fuit à Magiſtratu, horrenda narrantur) ad quæ non dum video ſolidā, & luculentam aliquam refutationem à Sacramētarijs editam eſſe, &c. Scio, & lego Bezam, eadem hæreſi, eodemque peccato nobilitatus ſit, vt hiſtoria de Andebertulo, & de Candida eius meretricula teſtatur, nemo ipſi in hac parte fidem habere poteſt.*

48 Mortuus eſt ergo impius Caluinus, anno 1564. ſalutis noſtræ; ætatis ſuæ 55. die 27. Maij, Geneuæ, Idelectam Viduam relinquens, & ſepultus eſt in Inferno: immo non obijt, ſed potiùs ad Inferos tanquam homo damnatus abijt, perpetuò ibi arſurus cum Dæmonibus. Etenim, *qui diligit iniquitatem, odit Animam ſuam.*

HÆC VITA, ET ACTA SVNT iniquiſſimi CALVINI, ſimioli Lutheri, cui deinde per diametrum ſe opponens.

VIPERINAM SECTAM ANTILVTHERANORVM, ſiue Caluiniſtarum, aut Sacramentariorum generauit, qui cum ſecti, & diſſecti inter ſe pugnent, alij dicuntur.

49 Cal-

(a) *Lib. 2. Theolog. Caluiniſt art. 9.*

49 Caluinomemorialiſtæ, anno 1550. exorti, & ſic vocati, eo quod aſſerunt Euchariſtiam nihil aliud eſſe, niſi *memoriale*, ſiue ſignũ, ad memoriam Paſſionis Chriſti excitandam. Corpus autem, & Animam, ex carne Chriſti paſci, non quia mãducatur corporaliter, ſed quia quodam imputatiuo modo, per fidem imputatur. alij verò vocantur.

Caluinoenergici, anno 1551. nati, & ita dicti, eo quod dicunt, Corpus Chriſti in Euchariſtia, pro *energia* Corporis intelligi oportere, quaſi effectum pro cauſa per metonymiam accipientes; videlicet quod panis, & vinum ſint ſigna efficacia Corporis, & Sanguinis Chriſti. alij.

Caluinobezitæ, anno 1556. à *Theodoro Beza* Burgundo, Caluini Diſcipulo, & ſucceſſore progeniti. Is enim ob dignos igne, & morte concubitus, ex Gallia aufugiens, Geneuam venit, & cum Caluino non modò per aliquot annos eſt conuerſatus; verum, poſt eius mortem, prætenſam illam reformatam Synagogam, per annos triginta nouem, perfidè rexit, & auxit. Pędophthorus iſte, parum de propria ſalacitate erubeſcens, ſui pueri Andebertuli, & concubinæ Candidæ, vt refert *Conradus*, & *Coriolanus* meus Conciuis(*a*) deſcripſit amores; & ſuis in fœdiſſimo cæno ſe volutantis more, multa execranda dogmata in vulgus ſparſit; præſertim, quod Anima Chriſti ad Inferos nõ deſcẽdit, ſed quieuit tantum in Sepulchro; interpretans Infernum, Sepulchrũ eſſe. Et ob id *Sepulchrales* anno 1564. ex ipſo nati ſunt. alij

Caluinopapiſtæ, ſiue Antipuritani, anno 1560. orti, & ſic dicti, eo quod à *Caluiniſtis puritanis*, puram Caluini doctrinam ſequentibus, in multis dogmatibus, & cœremonijs diſſentiunt. Dicuntur tamen Caluinopapiſtæ, quia *Papiſtarum more* (ſic nos Catholicos vocant) Crucem tãquam Chriſti trophęum, venerabantur. Item, Calices, veſtes Sacras, Organa, cantus ſuſcipiebant; nec non quædã Feſta celebrabant; ac iuxta

Ff 2 ve-

(a) *In Vita Bezæ. Summ. Concilior. prælud. 9.*

veteris Eccleſię normam, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Archidiaconos, Decanos, Diaconos, Canonicos, & Cancellarios cum redditibus etiam habebant. alij

Caluinomaſtigæ, anno 1566. Reformatores Caluinianę, & Bezanæ doctrinæ de Cœna Domini, dicti: nam, licet Caluinum in omnibus obſeruent, in doctrina tamen de Cœna, palâm ei aduerſantur. alij

Caluinopacifici, anno 1570. ſic vocati, eo quod licet doctrinę Caluini, quæ de Religione eſt, ipſi *acquieſcant*; illã tamen, quæ ad ſeditiones ducit, *reſpuunt*; ideoq; tum Caluinopacifici, tum Caluinopolitici vocantur. alij

Caluiniſtæ liberi, etiam eodem anno; & illi ſic vocantur, qui Conſiſtorijs, eorumq; decretis *obedire renuunt*; nec libertatem vllam ex Magiſtratuũ legibus, ſibi adimi patiũtur. alij

Caluiniſtæ Cauſſarij, anno 1572. & illi ità dicuntur, qui in Orbe Chriſtiano omnia perturbantes, Regum, & legũ perduelles ſunt, ac publicæ tranquillitati infenſiſſimi hoſtes. Hi æneorum tormentorũ globulis, & armorum ſtrepitu, ſuum Euangelium diſſeminant: Caluiniſtipacificis ex diametro appoſiti. Et iſtis adduntur.

Gummariani, anno 1603. à Franciſco *Gummaro* Caluiniſta progeniti, qui Caluino per omnia adhęrentes, implacabile tamen bellum cum Arminianis gerunt.

Arminiani, etiã anno 1603. ex Iacobo *Arminio* Caluiniſta prædicante, in Hollandia orti. Hi, in materia de Iuſtificatione, peccato, libero arbitrio, & prædeſtinatione, à Caluiniſtis diſſentiunt, in reliquis tamen cum ipſis conueniunt.

Piſcatoriani, pariter eodem anno, ex Ioanne *Piſcatore*, Caluiniſta Argentinenſi nati; Is diabolica ſuperbia hallucinatus, auſus eſt dicere, plus ſibi, quam cæteris omnibus eſſe concreditum; propterea multa impiè docuit. &

Polyandriſtæ, à *Polyandro* Caluiniſta progeniti, niſi ab Anaſtaſio Coclet Carmelita, (vti aſſerit Vir inter innumeros, quibus Illuſtriſſima Religio Dominicana pollet, cele-

lebertimus, Dominus Grauina,) (a) omninò ſubuerſi eſſent.

QVIBVS OMNIBVS, ſequẽtes Antilutheranos etiam annectimus, videlicet.

50 Buccerianos, anno 1531 à Martino *Buccero*, (b) à fide, & à Lutheri, & Zuuingli ſecta, Apoſtata; qui in Angliam vna cum Petro Martyre profectus, varium doctrinæ ſuæ venenum ibi ſparſit, ac totus in Iudaiſmo conuerſus, dubitauit an Chriſtus verus Meſſias fuerit: propterea tanquã damnatus homo miſerabiliter interijt.

51 Martyrianos, anno 1549., a ſupradicto *Petro Martyre*, Canonico Regulari, à Fide, & Religione Apoſtata, impiè docente; Deum ſub ſpeciebus panis, minimè Chriſtũ exhibere poſſe: & ob hinc etiam non poſſe fieri, vt manens ibi verum Corpus, in pluribus locis deindè exiſtat: hocque ad illud rerum genus pertinere, ad quod Dei potẽtia non ſe extendit.

52 Oecolãpadianos, anno 1525. (c) orti ex Ioanne *Oecolampadio*, Monacho Brigittano, proprio ſuo marte inſulsè aſſerente, verba conſecrationis intelligenda eſſe per tropum; & eodem modo dici, *Hoc eſt corpus meum*: ac cum Paulo Apoſtolo, *Petra autem erat Chriſtus*. Sicque per ly Corpus, tantum figura corporis ſignificari, & figurã dictionis in prædicato, & attributo, non vero in verbo *eſt* conſtituente.

53 Farelliſtas, anno 1530. à Vuilhielmo *Farello* Miniſtro Geneuano, inſaniente; Spiritũ Sãctũ nihil aliud eſſe, quam motũ, creatũ in rebus.

54 Tigurinos, anno 1538. è *Schola Tiguri* ortos, in materia Cœnæ, Zuuingli ſectatores. Circa reliqua, adeo Caluiniſtis inimicos, vt Caluini libros, aſſerentes Deum auctorem, & impulſorem peccati eſſe; & cætera omnia abſoluta neceſſitate etiam fieri, publicè tradiderint flammis.

55 Apologeticos, ex *Apologia Eccleſia Anglicanæ*, quã ipſi in omnibus ſequuntur, & proprio eorum marte ineptè aſſe-

(a) *Lib. Vox Tur. p. 2. c. 26. ver. longior.* (b) *Lind. lib. 4. c. 17. 41. &* 54. (c) *Lind. lib. 3. cap. 16.*

aſſerunt; vnitatem, non eſſe notam Eccleſiæ: Quæſtionem de Paſchate, & fermẽtato, futilem eſſe; ac ad laicos, licet Clerus repugnet, fas eſſe antiquam fidem, & fidei diſciplinã inſtaurare; ſicut ad Principes ſæculares de dogmatibus iudicare. Item, illicitum eſſe vno, eodẽque die, & Tẽplo, plures Miſſas celebrari, & Eccleſiam in materia fidei, errare poſſe; Infantes verò antequam Sacramentis initientur, ad Dei Populum pertinere: Quæ omnia ſcommata, ſacroſancta œcumenica Tridẽtina Synodus, palàm damnauit.

56 Eraſmianos, à Deſiderio *Eraſmo*, Rotherodamo, ſecundum ſpiritum filio Lutheri, natione Batauo, Spurio, vtpotè ex Patre Pręsbytero, & famula generato, in Ciuitate Gondanæ nato, educato tamen Rotherodami, Ordinis Canonicorũ S. Auguſtini profeſſo, & deſertore: Luthero verò adeò intimo, vt ex nimia eorum coniunctione, illud populare adagium per totam Germaniam prodiderit: *Eraſmus innuit, Lutherus irruit. Eraſmus dubitat, Lutherus aſſeuerat. Eraſmus parit oua, Lutherus excludit pullos.* Tandem, *aut Lutherus Eraſmizat, aut Eraſmus Lutherizat.* Is infamis Apoſtata, tam inſulsè de Sanctiſſima Trinitate ſenſit, vt de auctoritate Euangelij Diui Marci, & de Symbolo Apoſtolorum dubitauerit, nec non Apocalypſim de canone deleuerit. Arrianæ perfidiæ Patronus extitit, & errores Pelagij acerrimè defendit. Purgatoriũ deniq; cũ Luthero modò affirmauit, modò negauit, ac Infernũ Cœlo miſcuit; immemor eorũ, quę in *Diatriba* cõtra Lutherum ſcripſerat. Eius Sectarij ab ipſo anno 1520. ſumpſerunt originem, Iudaizantes, totam Eccleſiam labe ſactantes, ac tandem ſuã falſam doctrinam in Belgium introducentes, parum tamen, ſiue nihil proficientes, quia, (vti ſcribit Ioſeph Andres Ieſuita,) (a) Nicolaum de Egmunda, Carmelitam, ea tempeſtate Belgij contra hæreticam prauitatem Inquiſitorem Generalem, tum in Scholis, tum

(a) *Decor Carmeli dec. 53. num. 229.*

tum in Templis maximum oppugnatorem, & Eraſmianæ doctrinæ extirpatorẽ, habuerunt; ſicut Louanienſis Vniuerſitas in ſuis faſtis Academicis, de Nicolao ita teſtatur. *Vir fuit ingenio acri, hæreſeſque tunc pullulantes, & nouas Eraſmi doctrinas, tum in Scholis, tum in Templis inſectator fuit vehemẽtius. Ideoque in epiſtolis Eraſmianis tot pasſim in Nicolaum querimoniæ, & inuectiuæ*, (quia ſcilicet, per Carolum V. Imperatorem Maximum, Inquiſitor contra hæreticam prauitatem per Belgium præerat inſtitutus) *habentur*. Et magis, quãtò vt Sanderus in *Chronographia Sacra* ſcribit: (a) *Iacobum Præpoſiti ad hæreſum ſuarum palinodiam coram Imperatore in Templo S. Godulæ Bruxellis* Nicolaus *compulit*. (b) Propterea Nicolao mortuo, hoc carmẽ Eraſmus liberiore lingua rependit: *Hic iacet Egmũdus, telluris inutile pondus: Dilexit rabiem, nõ habeat requiẽ.* Et quot quot hodie Libertinorum, Epicureorum, Politicorum, Atheorum, Apoſtatarum, Rebellium, & Transfugarũ in omnibus Vrbibus, & Chriſtianis Prouincijs greges diſcurrũt, à diabolico Luthero, vel ab eius Simio Caluino prodijſſe, dicuntur.

57 Qui, vt cæteris appareant ſapientes, & hoc colore inſontes decipiant, fucata dialectica, eiuſque ſophiſticis continuò vtuntur; cum ſophiſtica nihil aliud ſit, vel ſonet, quam apparens ſapientia: ad cuius rei veritatem, nonnulla dicam. Et nè in hoc à Reſolutiſſimi Bachonij doctrina diſcedere videar; quæ ipſe inhærendo Ariſtoteli, de Sophiſticis in quarta parte Summularum egit, ea hic referam; videlicet diuiſionem argumenti formati à vocibus ſubſtitutis, in Argumentum verum & apparens. Eſt autem Argumentum verum, quando voces pro terminis, & conceptibus ritè ſubſtituuntur, vt tres terminos tantum, & eſſentialiter inuariatos, cum debita illatione exprimant.

58 Argumẽtum verò appa-

(a) 2.*Elench.* c.1. (b) *Logic. Aym. artic.* 2.§.5.

patens,eſt,quando ipſæ voces in eorum repetitionibus, non terminos inuariatos, ſed potius diuerſos, ex diuerſa ſuppoſitione vocum ſupponunt; & ideò, tum in antecedenti, tum in conſequenti diuerſæ fallaciæ oriuntur:quæ ſi in argumento aſſumunt voces tantum, dicuntur fallaciæ dictionis: ſi verò in argumento non voces, ſed res aſſumunt, tunc fallaciæ extra dictionem vocantur.

59 Fallaciæ autem in dictione, ſiue in apparentia vocis, ſex ſunt; videlicet Æquiuocatio, Amphibologia, Accentus, Compoſitio, Diuiſio, & Figura dictionis. Fallaciæ verò extra dictionem,ſunt ſeptem; nempè Accidens, Secundum quid ad ſimpliciter, Ignorãtia Elēchi,Petitio principij, Conſequens, Non cauſa, Ex cauſa: & his omnibus Hæretici,ad decipiēdos Chriſtifideles, continuò vtuntur; præſertim fallacijs æquiuocationis, Ignorantiæ Elenchi, Accidētis, & Petitionis principij: de quibus, tamquam de principalioribus,omiſſis alijs, breuiter hic agemus; & primò.

60 Fallacia *æquiuocationis* tunc eſt, quando eadem vox diuerſos terminos materialiter tãtum ſignificat, vt eſt vox *iſta* canis, in ſequenti ſyllogiſmo.

Omnis Canis latrat,
Quoddam Sydus eſt Canis,
Ergo quoddã Sydus latrat.

In hoc argumento negatur conſequētia, eo quod medius terminus,nempè canis, diuerſos terminos materialiter tãtum ſignificat, & non eſt idē medius terminus inuariatus. Siquidem canis in maiore ſupponitur pro cane terreſtri, & in minore ſupponitur pro cane cęleſti: & ita argumentũ non conſtat tantum ex tribus terminis inuariatis, ſed ex quatuor;v3.maiore,minore & medio termino, in canem terreſtrem, & cęleſtem geminato: & talis medius terminus dicitur æquiuocus à caſu, eo quod adeſt alius medius terminus, qui vocatur ęquiuocus à conſilio, & eſt, quando ipſe medius terminus plura ſignificat, diuerſo tamen modo; videlicet vnum ſignificat propriè, & alterum impropriè,vt in ſequenti ſyllogiſmo patet. Quid

Digitized by Google

Quidquid ridet habet os,
Sed prata rident,
Ergo prata habent os.

In iſto argumento diſtinguitur maior; videlicet, quidquid ridet propriè habet os, concedo: quidquid ridet impropriè, nego. Prata enim rident impropriè, ac proinde non habent os, & in medio termino fit æquiuocatio. Pari modo reſpondendum eſt huic alteri argumento; videlicet propriè, vel impropriè, ſiue tranſumptiuè.

Quidquid currit habet pedes,
Sed aqua currit,
Ergo aqua habet pedes.

Reſpondetur: quidquid currit propriè habet pedes, concedo. Quidquid currit impropriè, & tranſumptiuè habet pedes, nego. Aqua enim currit impropriè, ſiuè tranſumptiuè, & ideo non habet pedes: ſicque in medio termino fit æquiuocatio.

Simili autem fallacia æquiuocationis, lib. 4. inſtitut. in nomine Eccleſiæ ſic vtitur Caluinus. (a) *In Symbolo, vbi nos profitemur credere Eccleſiam: id non ſolum ad viſibilem, de qua nunc agimus, refertur; ſed ad omnes quoque electos Dei, in quorum numero cōprehenduntur etiam qui morte defuncti ſunt.* Etenim in iſtis Caluini verbis medius terminus non habetur inuariatus pro ſola, & vera Eccleſia, ſed æquiuocus, ſitus in illis verbis. *Id non ſolum ad viſibilem, de qua nunc agimus, refertur, ſed ad omnes quoque electos Dei, &c.* Quia, cum ſuam nouam Eccleſiam, minimè ante ſe eſſe oſtendere poſſit; vt Catholicorum retia euadat, pluribus aſtutijs vtitur, & modo dicit, quod Eccleſia eſt viſibilis, modo inuiſibilis; Modo ſoli Deo nota, modo nota omnibus; modo vniuerſalis, modo particularis. Nūc *omnes electos Dei amplectens*, etiam Lutheranos, & Zuuinglianos: nunc ſolos Caluiniſtas, &c. Et hoc aſtutè facit, vt ſcilicet interrogatus de ſua Eccleſia, habeat ſemper rimam in promptu, per quam elabatur; ſicut eius diſcipuli diligentiſſimè obſeruant; modo huc, modo illuc,

(a) *Cap. 1. 2. ✠.*

ad inſtar auis ſaltantes.

Pariter, eodem lib. 4. inſtit. (a) alia æquiuocatione in hac voce *Corporis* vtitur Caluinus: Nam, verba illa Ieſu Chriſti Redemptoris: *Hoc eſt Corpus meum*, diuerſimodè interpretatur; & modo per ipſum Corpus, intendit verum Corpus, modo vim ſubſtantialem, modo ſignum, modo teſtamentum in Corpore, &c. vnde terminus inuariatus per vocem Corporis minimè habetur, ſed potius variatus, plura ſignificata amplectens. Hoc autem facit ad hunc finem, vt cum ex vi argumentorum cogitur fugam arripere, habebat aſylum quo ſe recipiat, & aduerſariorum tela eludat.

Item lib. 1. inſtitut. Dum formam veræ doctrinæ tradere intendit Diſcipulis ſuis, ſic vafrè alia æquiuocatione vtitur Caluinus in hac altera voce, Verbum Dei, (b) *Meminerimus hic*, inquit, *vt in tota Religionis doctrina tenendam eſſe vnam modeſtiæ, & ſobrietatis regulam, nec de rebus obſcuris aliud, vel loquamur, vel ſentiamus, vel ſcire aliquid appetamus, quã quod Dei verbo fuerit nobis traditum.* libro verò 2. inſtit. ita ſubiũgit. *Vltra Euãgelij ſimplicitatem progredi, fas non eſt.* In his autem vltimis verbis, nempe *Quam quod Dei verbo*, & etiam, *Vltra Euangelij ſimplicitatem*; non reperitur terminus inuariatus; ſed doloſa æquiuocatio potius abſcinditur; eo quod per ly; *Quam quod Dei verbo*; ſolam ſacram ſcripturam ipſe intelligit; *Et ſacram Traditionem*, quæ eſt etiam Dei verbum, licet non ſcriptum, vt in cap 1. quæſt. 3. notauimus, vafrè explodit. Lector autem minimè animaduertens talem æquiuocationem, ſed hærens verbis Caluini, putat Catholicos Dei verbo deſtitui, ſi expreſſum ſacræ ſcripturæ textum non allegent; cum ipſum ſolum, & ad credendum neceſſarium, explicitè admittat Caluinus: Sacram vero Traditionem implicitè neget, licet ipſam lib. 1. inſtitut. ſic confeſſus ſit. (c) *Neq; Moyſes nouum Deum comminiſcitur: ſed quod de æter-*

(a) *cap.* 17 §. 11. (b) *cap.* 14. §. 4. (c) *cap.* 8. §. 3.

Digitized by Google

æterno Deo longa temporum ſerie à Patribus, quaſi per manus traditū acceperant Iſraelita, proponit. Et ob hinc ſic definitur fides. *Eſt virtus à Deo infuſa, cuius lumine mens ominis illuſtrata, firmiter aſſentitur ijs omnibus, quæ Deus reuelauit, & Nobis per Eccleſiam credenda propoſuit, ſiue illa Sacris Literis expreſſa ſint, ſiue non.* Ideſt, ſiue per verbum ſcriptum, ſiue non ſcriptum, ſed nobis traditum per Apoſtolos. Vidiſti igitur quomodo Caluinus tamquā Calephanta ſe implicat, & callidè æquiuocationis cauſa fideles decipit. Sed ex fallacia æquiuocationis, ad illam Elenchi amabo tranſeamus.

61 Fallacia ex *ignorātia elenchi*, ſiue argumenti, eſt fallacia ex ignorantia Syllogiſmi contradictorij orta, contradictoriū ipsū, ob defectū alicuius ſui modi non rectè, ſed apparēter tantum concludentis; eo quod vt Syllogiſmus contradictorius rectè concludat, requiritur, quod in ſe quatuor modos habeat, iuxta quatuor cōditiones, ad verum contradictorium requiſitas; videlicet quod ſit ad idem, ſecundum ſe, ſecundum modum, & eiusdem temporis. Quoties autem ſyllogiſmus contradictorius aliquo ex aſſignatis quatuor modis caret, toties fallacia ſecundum talem modum committitur, v.g.

Tunc committitur fallacia *in primo modo*, quando ſyllogiſmus non eſt ad idem, ſicut eſt ſequens ſyllogiſmus.

Duo ſunt duplum vnius, & non trium.
Ergo duo ſunt duplum, & non ſunt duplum.

In iſto ſyllogiſmo negatur conſequentia, cum ipſemet ſyllogiſmus non ſit ad idem, ſed ſecundum diuerſum.

Fallacia vero *elenchi* in ſecundo modo, tunc committitur, quando ſyllogiſmus non eſt ſecundum idem, v.g.

Petrus eſt paruus reſpectu montis, & magnus reſpectu muſcæ.
Ergo Petrus eſt paruus, & magnus.

Negatur etiam in hoc argumento conſequentia, quia ſyllogiſmus non eſt ſicut debet eſſe, videlicet ſecundum idem.

Digitized by Google

Fallacia *in tertio modo* tunc committitur, quando ſyllogiſmus cotradictorius, non eſt ſecundum eumdem modũ; v.g.

Iſte homo eſt indiuiduum;
Sed homo non eſt indiuiduum.
Ergo homo eſt, & non eſt indiuiduum.

In hoc argumento reſpondetur, ſyllogiſmum ipſum variare in petitione, quia petitio ipſa non eſt ſimilis, & eadem, ſed diuerſimodè.

Fallacia tandem *in quarto modo* tunc committitur, quãdo ſyllogiſmus contradictorius non eſt ſecundum idem tempus, v.g.

Petrus hodie non currit, cras currit,
Ergo Petrus currit, & non currit.

Reſpondetur negando conſequentiam, eo quod in argumento non reperitur identitas temporis, ad ſyllogiſmum contradictorium requſita, & neceſſaria.

Caluinus autem Sanctorum inimicus, vt eorum meritorum virtutem, & efficaciam omnino delere poſſet, ſupradicta fallacia elenchi in primo modo, ſic lib. 3. inſtit. vſus eſt. (a) *Quo enim poterat fœdius profanari Chriſti ſanguis, quã dum negatur ſufficere ad peccatorum remiſſionem, ad ſatiſfactionem; niſi velut areſcentis & exauſti defectus aliundè ſuppleatur, & ſufficiatur.* Ecce in iſtis Caluini verbis fallacia elenchi ex contradictorio nõ ad idem orta. Etenim quæſtio penes ipſum non eſt de efficacia ſanguinis Chriſti, quia de ipſa magnificentius ſentiunt Catholici, quam impius Caluinus, ſed quæſtio eſt de meritis Sanctorum, videlicet à Chriſto ex quadam dignitate labores martyrum, & aliorum Sanctorum aſſumi, non ad delendam culpam, & pœnam æternam peccatorum; ſed tãtum ad redimendam eorum pœnam temporalem, in quam illa pœna æterna, iuxta Diuinæ iuſtitiæ diſpoſitionem, cõmutata eſt. *H*oc autem negat Caluinus, & quia argumento ad idem deinde probare non poteſt, præuia fallacia, omnia ad valorem Sanguinis Chriſti

cal-

(a) *Cap* 5 §. 2.

Digitized by Google

callidè refert.

Item, vt liberum hominis arbitrium omninò etiam deleretur, ad ipſum abrogandũ ac alia fallacia elenchi Caluinus lib:2. inſtitut. vtitur. (a) *At qui, dum Paulus charitate Theſſalonicenſium animos repleri optat, ſatis fatetur ſine profectu in auribus noſtris ſonare legem, niſi totam eius ſũmã cordibus noſtris Deus inſpiret.* Et §.7. ſubiungit. *Quare, nè amplius iſta virium noſtrorum cũ legis preceptis proportio vrgeatur, ac ſi Dominus, quam in lege daturus erat iuſtitiæ regulam, ad modulum noſtræ imbecillitatis exegiſſet.* Ecce ſecundam fallaciam elenchi nõ ad idem, à Caluino aſtutè efformatam: ſiquidem nullus Catholicorum vnquam negauit, ad Dei legem ſeruandam opus eſſe auxilio diuino; nec ſolis liberi arbitrij viribus ſuperari poſſe tentationes, aut peccata euitari; Sed id quod contra ipſum Catholici aſſerunt, hoc eſt; videlicet, quod homo diuina gratia adiutus, poteſt pro ſuo modulo legem Dei implere. Hoc autem negat Caluinus, & quia recto argumento ad idem nequit probare; illata fallacia, omnia ad diuinam gratiam doloſè reducit, & liberum arbitrium nequiter explodit.

Ceù, & hac alia *fallacia elenchi*, lib. 1. inſtitut. ſic nititur Caluinus infirmare auctoritatem Sacræ Scripturæ. (b) *Inualuit apud pleroſque pernicioſiſſimus error, ſcripturæ tantum ineſſe momenti quantum illi Eccleſiæ ſuffragijs conceditur.* Sed apertè in hoc etiam mentitur, cum communis Catholicorum ſententia hæc ſit; videlicet Sacræ Scripturæ auctoritatem, & momentum, nõ ab Eccleſia, aut hominibus, ſed tantum à Spiritu Sancto, eſſe. Id autem quod Catholici dicunt, hoc eſt; ad videndũ ſcilicet, aliquis liber ſacer ſit, vel prophanus: aut quod Epiſtola Diui Iacobi canonica ſit, vel ne? ad iudicium & teſtimoniũ Eccleſiæ hoc pertinere, cum ipſa ſola Iudex talis litis ſit. Propterea dicere ſolebat Auguſtinus: (c) *Euangelio non crederem, niſi me Catholicæ Eccleſiæ cõmoneret aucto-*

(a) *cap 5. ſ. 6.* (b) *cap. 7. S. 1.* (c) *Contr. epiſt. fund. c. p. 5.*

Digitized by Google

Claritas. Ex quibus dictis, ad fallacias Accidentis tranſeamus.

62 Committitur talis fallacia tunc, quando ſubiecto tribuitur id, quod conuenit Accidenti v. g.

Eſſe Doctorem eſt accidens,
Sed Petrus eſt Doctor.
Ergo Petrus eſt accidens.

Eſt autē hæc fallacia adeò omnium periculoſiſſima, vt etiam Docti non rarò ipſa decipiantur, teſtatur Ariſtoteles: (*a*) Propterea Caluinus vt decipiat inſontes, lib. 1. inſtitut. ſic ipſa vſus eſt, in maxima commendatione Verbi Dei. *Cum Verbum Dei, rectior, & certior ad Deum dignoſcendū via; quam totius Mundi theatrum, quod omnium Gentium oculis eſt expoſitum*. Et immediatè ad ly Verbum Dei, ſcripturæ nomen addit; & ita hęc duo, Verbum Dei, & ſcripturam permiſcet, vt lector præter Sacram Scripturam, nullū aliud verbum Dei imaginetur: Et ſicut benè ſequitur; *hoc traditur in ſcriptura, ergo & in verbo Dei*. Ità callidè per Caluinum etiam hæc fallacia Accidentis ſequi videtur; nempè *Hoc non traditur in ſcriptura, ergo neque in verbo Dei.* Quod omninò falſum eſt. Nam, quod hoc non ſit in ſcriptura, videlicet in verbo ſcripto, accidentaliter ſe habet: *Multa alia ſigna fecit Ieſus, & non ſunt ſcripta*: ſufficit quod ſit in verbo Dei non ſcripto, ideſt in Sacra Traditione, vt ſuperius oſtendimus, etiam teſte ipſo Caluino.

Item. Contra Sacramenta Eccleſiæ cur ſeptem ſint, & non plura, aut pauciora; hac ſimili alia fallacia Accidentis, lib. 4. inſtitut: ſic pugnat Caluinus. (*c*) *Pulchrè omnia, & venuſtè: ſed vbi Dei verbum, quod Spiritus Sancti præſentiam hic promittat? nè iota quidem obtendere poſſunt.* Vbi Dei verbū Caluine? tum in Scriptura, tum in Sacra Traditione, quæ etiam per ſe eſt verbum Dei. Siquidem argumentum hoc; *Non legitur Chriſtum hoc feciſſe; ergo non fecit*: reprobatur inquit Reſolutiſſimus Doctor, (*d*) de celebratione Miſſarum *cap. cum Martha.* Sed

(a) 1. *elench. c.* 5. (b) *cap.* 16. §. 1. (c) *cap.* 19. §. 5. (d) *In* 4. *diſt* 7. *q.* 1. *art.* 1.

Digitized by Google

Sed quali nunquam tu Caluine vrbo Dei ſcripto,aut nō ſcripto ſatis probabis, quod Sacramenta Eccleſię ſint tantum duo, nempè Baptiſmus, & Cęna; nec plura, aut pauciora, ſicut *cap.*18.§.2. ſuperius ſomniaſti? Nullò certè ideoq; à tua prolata ſuperius ſententia palam recedis;& nos etiam à fallacia Accidentis recedendo, ad illam Petitionis principii pergimus.

63 Fallacia denique *PetitionisPrincipÿ* tunc committitur, quando idem, tantum verbis mutatis, etiam per ipſum idem oſtenditur, & non per propriam, & veram ſui probationem,v.g.

Anima rationalis extincto corpore non deſinit.
Ergo Anima rationalis eſt immortalis.

Idem hic, mutatis tantum verbis per idem probatur: quia probatio Antecedentis, cur anima rationalis extincto corpore non deſinat; eſt eius conſequentia, videlicet quia eſt immortalis. Et probatio eius conſequentis, quare immortalis eſt, eſt ipſum antecedens, quia non deſinit extincto corpore, Vnde ſumitur tanquam iam probatum id quod ꝓbatione omnino eget, Hæc autem fallacia maximè familiariſſima eſt tam Luthero, quam Caluino, vt diſcurrenti patebit.

Quantum vero ad Lutherum; libro contra Regem Angliæ ſic nimia iactantia ipſa vtitur, *Certus ſum, dogmata mea habere me de Cœlo, qui etiam aduerſus eum triumphaui, qui in vnguc nouiſſimo plus habet virtutis, & aſtutiæ*(ideſt Satan)*quam omnes Papa, Reges,& Doctores.* hactenus Lutherus. Sed quod eius dogmata ſint Cœleſtia, & ipſa è Cœlo habuerit, minimè probat; ſed tantum iactat; cum nobis, & cęteris manifeſtè cōſtet, ipſa diabolica eſſe.Item, neque certitudinem illam, qua ſcit dogmata ſua habere eum de Cœlo, ſatis oſtendit; ſed tantum dicit, vnde petendo Principium, aſſumit tamquam certum id, quod maximè probare debet; vt abſque vllo obſtaculo promptè tali fallacia, imperitos decipere poſsit.

Circa autem Caluinum; in epi-

epiſtola ſuis conſtitutionibus inſerta, ſcribens ipſe ad Regem Galliæ, ita etiam vtitur ſimili fallacia. *Doctrinam noſtram appellant nouam*,(Papiſtæ) *& nuper natam, dubiam, & incertam cauillantur; rogant quibus confirmata ſit miraculis*. Et pag. 4. ſic proſequitur. *Principium, quo nouam appellant, Deo ſunt vehementer iniurÿ, cuius ſacrum verbum, nouitatis inſimulari non merebatur*. Hæc Caluinus. Sed quod pernicioſiſſimum ſuum verbum, ſit verbum ſacrum, verbum Dei, & minimè ambiguum, nulla ratione probat, ſed tantum ſuo marte doloſè ſupponit. Vndè Lutherizando de more, aſſumit tamquam certum, & in vulgus ſpargit, id quod omnino probare debet.

Item ad probandum, quod eius Synagoga ſit vera Eccleſia, lib. 4. inſtitut. ita ſupradictæ fallaciæ innititur Caluinus. *Hinc naſcitur nobis, & emergit oculis noſtris Eccleſiæ facies, vbi cumcumque Dei verbum ſincerè prædicari, atque audiri: vbi Sacramenta ex Chriſti inſtituto adminiſtrari videmus, illic aliquam eſſe Dei Eccleſiam, nullo modo ambigendum eſt*. Sed in hoc etiam apertè principium petit. Nam quod inter Caluiniſtas Dei verbum ſincerè prędicetur, & Sacramenta pariter adminiſtrentur ex Chriſti inſtituto, Caluinus non probat, nec vnquam probare poteſt; quia contra ipſum primò Lutherus inſurgit, eum arguendo, quod verba illa Chriſti, *Hoc eſt Corpus meum*, non ſincerè ſit interpretatus. Deinde Anabaptiſta quærendo ab ipſo, cur infantes abſque vllo ſcripturæ teſtimonio baptizet. Demum omnes Catholici, eo quod pluribus mēdacijs, blaſphemijs, & impoſturis ſacram doctrinam permiſcet. Et quis vnquam indoctus, ſynceram verbi prædicationem, & adminiſtrationem Sacramentorum ex Chriſti inſtituto, Caluino concedet? ſi diuinam ſcripturam adeo miſerè torquet, & Sacramentorum adminiſtrationem deturpat, vt in quouis liquore baptizare, & in quouis cibo, & potu cęnam ſumi, inſulsè permittat. Certò nullus vnquam: & ideò

ſanè

Digitized by Google

ſanè teſtatur, quod Eccleſiæ ſuæ facies, Caluiniſtarum tantum oculis (oculis noſtris ſuperius inquit) & non aliorum inſurgit. Heu miſer Caluine ſic deprehenſus, quid facies? ad aliam petitionem principij, nempè ad illam, quã lib. 1. inſtitut. vafrè ſcripſiſti, proculdubio confugies. (a) *Antequam tamen reſpondeam*, inquit, *monitos iterum volo Lectores, cauillum hoc non in me, ſed in Spiritum Sanctum torqueri*. Sed quomodo probas Caluine, quod qui tuis dictis ſe opponit, Spiritum Sanctũ torquet? certò probare non potes, & ideò ſemper tecum in petitione principij manemus.

Ad hęc autem lib. 1. inſtit. ſic reſpondit Caluinus. *Quidquid dicant Lutherani, Anabaptiſtæ, & Papiſtæ, certus ſum meam doctrinam eſſe de Cælo: idque ex arcano ſpiritus teſtimonio*. Sed ſcio hunc modum probandi quæſtionem, & ſoluendi difficultatem, ſicut & cætera alia, hauſiſſe etiam ex Luthero, Caluinum. Miror tamen, cur ſuam cacãgelicam doctrinam Pythagorico more probet, videlicet manet ei pro ratione volũtas: *Certus ſum meam doctrinam eſſe de Cælo*. Cum eam ita eſſe, nũquã probauerit; nec quodnam ſit arcanum teſtimonium ſpiritus: immò quod talis ſpiritus fuerit Dei, & non nequitiæ, ſiue Satanæ, aut illius Lutheri; ſatis etiam oſtenderit, ſed ſolum blaterauerit: vnde cum ipſo ſemper in petitione principij ſumus. *Incidit*, Caluine *in Scyllam, qui cupit euitare Charybdim*. hactenus de fallacijs: de Hæreticorum autem.

64 LOGICA aliqua nunc dicere debemus; quam cum ipſi eruditè diſcere debeant, nè deinceps ſimilia ſcommata committant: Caluinus, dum ab his erroribus ſuos imperitos corrigere debet, eis lib. 3. inſtitut. Catholicos ità afficit. (b) *Sic proficiũt quotidiè rixando, vt ne prima quidem Dialectica elementa teneant*. Sed an potius de ipſo quam de Catholicis vera ſit ſimilis iniuria; ex ſequẽtibus, apertè patebit Lectori beneuolo.

(a) *Cap*, 18. *ſ*. 3. (b) *Cap*. 2.

65 Primò enim certũ eſt, quod ex præmiſſis puris affirmatiuis, fieri non poteſt ſyllogismus rectus in ſecunda figura; videlicet in Ceſare, Cameſtres, Feſtino, Baroco. Caluinus autem, tamquam Dialecticæ ignarus, ex præmiſſis puris affirmatiuis, ſyllogiſmum rectum in ſecunda figura cõponit; vt lib. 4. inſtitut. in explicatione textus D. Pauli palam poteſt videri. (*a*)

66 Secundò: Modus argumentandi à propoſitione particulari, (præſertim in materia incerta, & contingenti) ad propoſitionem vniuerſalem; v.g.

Petrus hoc dixit.

Ergo omnes dixerunt.

Non valet, ideoque omninò prohibitus eſt. Caluinus autem veræ Dialecticæ expers, manifeſtè vtitur tali argumentandi modo: nã cupiẽs duo Sacramenta ad inuicem permiſcere; videlicet Baptismum & Pænitentiam: ex incerta auctoritate vnius, putá Auguſtini; ineptè lib. 4. inſtitut., deducit hoc Axioma vniuerſale. (*b*) *Peruulgatum*, inquit, *inſtar certiſſimi Axiomatis; Nam in libello de fide ad Petrum, qui Auguſtino inſcribitur, Sacramentum fidei, & Pænitentiæ dicitur. Et quid ad incerta confugimus.*

67 Tertio. etiam pro cõperto habetur, quod verus syllogismus ex tribus tantum terminis, nempè maiore, minore, & medio termino eſſentialiter debet conſtare: & ſi his vnus terminus deerit, tunc vocatur syllogismus truncus, videlicet Enthimema. Si verò plures termini ei addãtur, vel ſaltem vnus, tunc nullus dicitur syllogismus. Caluinus verò fucata dialectica de more vtens, ſuas argumentationes, modò quatuor, modò quinque terminis compoſuit: vt lib. 1. inſtitut. manifeſtè patet. Ibi enim contra Imagines Ieſu Chriſti, & Sanctorum arguendo, ſic debacchatur.

Gentium ſimulacra ſunt deteſtanda, &

Propheta illa ſubſannant.

Ergo etiam & Imagines Ieſu Chriſti.

68 Quarto. Certum eſt, quod quælibet ſpecies, ſub ge-

(a) *Cap. 7. ſ. 25.* (b) *cap. 19. ſ. 17.*

Digitized by Google

genere continetur. Caluinus autē hoc omninò ignorās, ponit aliquid à parte rei ſub genere, quod non reperitur ſub aliqua ſpecie: vt lib.4.inſtitut. manifeſtè inſpicitur. Ibi enim loquens de legibus, & obedientia præſtanda Magiſtratibus, ait. (a) *Si Principibus obediēdum eſt non pæna tantū, ſed etiam Conſcientiæ cauſa: ſequi videretur, in conſcientiā quoque dominari Principum leges. Quod ſi verum eſt; idem, & de Eccleſiaſticis dicendum eſt. Reſpōdeo, primum inter genus, & ſpeciem, hic eſſe diſtinguendum. Nam, & ſi leges ſingulæ conſcientiam non attingant, generali tamen Dei pręcepto tenemur, quod Magiſtratuū auctoritatem nobis commendat.*

69 Quinto. Notum eſt omnibus, quod pręcipuum logicæ munus eſt, vt ignota, per nota: & obſcura, per clariora, nobis manifeſtet: ſicut etiam fecerunt Sancti Patres, obſcuras ſcripturas, per lucidiſſimū Eccleſiæ lumen declarando: & ſcripturam difficilem, per aliā faciliorem exponendo. Caluinus autem hunc ordinem euertendo, claram Eccleſiæ ſcripturam, per doctrinam obſcuram manifeſtat: videlicet, clariſſima illa Chriſti verba, *Hic eſt ſanguis meus*: Per hæc verba caliginoſa interpretatur, nempè *Hic Calix nouum teſtamentum eſt in meo ſanguine*. En quomodo ipse, non autem Catholici, *prima quidem dialectica elementa minimè habet.*

70 Si autem quæras, à quonam Magiſtro didicerunt Lutherus, & Caluinus ſimilem logicam? ab Vuitclepho, Vualdēſis noſter reſpōdet. (b) *In omni diſputatione*, inquit, *quā fecit iſte Ioannes memoriæ ter dānatæ de formis idealibus: ſola logica quam inuenit, meretur vexillum portare paternum. Nihil extraneum dixit in Theologia, ponendo rationes Creaturarum in Creatore perennes. Nil nouum in metaphyſica, ponendo eas plures, quāuis in fonte ſuo, & centro illius infiniti circuli indiſtinctas. Propter hæc, & ſimilia ſuſcitare lites, ventilare calumnias, libros conſcribere, pingere paginas, iactare nouitates: labo-*

(a) *Cap.10.§.5.* (b) *Tom.1.de Sacram.c.1.pag.14.*

boris conſumptio fuit, non vegetatio diſciplinæ. Quid ergo nouum ipſe attulit mundo, hac ſua noua logica, vtique tam nouella, quam nulla; de qua dicit in ſecūdo cap. de Ideis, quod non erit aliquis capax ad intelligendum æquiuocationis ſenſum in prædicta materia, niſi in ſuis logicalibus primò prolixius fuerit nutritus. Sed quę eſt eius logica? niſi quod ipſe à quid, ad ſimpliciter, approbat bonam conſequentiam eſſe, ſic dicendo. Petrus *intelligitur. Ergo ſimpliciter* Petrus *eſt. Et iterum:* Petrus *eſt in Deo ſecundum eſſe intelligibile; ergo* Petrus *eſt Deus.* Hactenus Vualdensis. En vſus fallaciæ ex Vuiclepho, à recentioribus Hęreticis deinde excerptus, quem non vt fallaciæ, ſed potius vt vſum veræ ſcientiæ cęteris ipſe oſtendat; negat modum ſecundum quid, modum aliquem eſſe, vt hoc neglecto, valeat eius argumentum, & conſequentia teneat. Sed cōtra ipſum Vualdensis ſic inclamat. *Conſule Sophiſtam, vt doceat te modum dictum ſecundum quid, non eſſe aliquem modum. Ethiops enim, & ſi ſecundum dentes albus: nullo tamen modo eſt albus. Ideò ſola logica te facit hic diſtare à fideli.* Nil igitur mirum ſi Lutherus, & Caluinus diſtāt à fideli: ſunt enim logicæ, fallaciarumque Ioannis Vuiclephi damnati hominis publicè profeſſores.

71 Vt igitur Hæretici ipſi ſimilibus ambagibus Chriſti fideles decipiant, ad tegendam ſuam fraudem non modo labefactantur logicam: verum, & ſæpè ſæpius incidunt in legem Corneliā. Primo, Auctoris verba corrumpendo, ſicut ad explodenda opera bona, lib. 3. inſtit. fecit Caluinus, ita inquiens. (a) *Etſi pertinaciter* (Catholici) *vrgeant operum mercedem, regerere illud* Petri *licebit, vitam æternam, fidei eſſe mercedem.* Sed mendax Caluinus in hoc magnoperè oſtenditur, cum Apoſtolus in ſua Epiſtola ita dicat. *Finem fidei veſtræ*; non dicit *mercedem fidei veſtræ.* licet merces operum, fidem requirat: non eſt tamen fides ipſa adeò ſola, vt bona opera tamquam ſocia, mi-

(a) Cap. 18. ſ. 32

minime exigat, ſicut Caluinus aſſerit: quia Apoſtolus dicit, quod *fides ſine operibus mortua eſt.*

72 Secundo. Deprauando loca, & textum Auctorum corrumpẽdo, ſicut lib. 2. inſtitut. fraudolenter fecit Caluinus, falſo ibi citans Auguſtinum. (a) *Audiamus nunc*, inquit, *Auguſtinum ſuis verbis loquentem, libro de correptione, & de gratia ad Valentinum cap. 2. Primam fuiſſe libertatẽ, poſſe nõ peccare: noſtram multò maiorem, non poſſe peccare.* Sed in hoc etiam multipliciter Caluinus mentitur. Primo, quia citat caput 2. & eſt Caput vndecimum. Secundo, quia corrũpit verba Auguſtini, etenim S. Doctor ita loquitur. *Prima erat perſeuerantię poteſtas, poſſe bonum non deſerere: nouiſſima erit felicitas perſeuerantiæ, bonum non poſſe deſerere.* Caluinus autem vt ſenſum ſibi accomodet, pro ly *nouiſſima*, vafrè legit *noſtra*: & pro ly *erit*, intendit, *eſt.* Tertio, peruertit ſenſum Auguſtini; quia Sanctus Doctor loquitur de libertate nouiſſima in Regno Cælorum habitura, ad non poſſe deſerere Beatitudinem aſſequutam; non autem quod nunc homines non poſſint peccare, cum propter hanc cauſam ipſe Iouinianum inter hæreticos numerauerit.

73 Tertio, citando vnum pro alio, vt loco non inuento, diù fraus lateat, & defectus impreſſori imputetur; ſicut Caluinus lib. 2. inſtitut. in expreſſa impugnatione partitionis Decalogi, contra Catholicos fecit, ipſos ſic aggrediens. (b) *Suffragatur*, ait, *Auguſtinus ad Bonifacium*: & dicere debebat ad Ianuarium, ac etiam Auguſtini epiſtolam citare quod facilè feciſſet; niſi manifeſtam patefactionem ſui mendacij timuiſſet; eo quod Auguſtinus in ipſa partitione Decalogi, palam Caluino repugnat.

74 Tandem, citando vagè, ſine Auctore, & ſine libro in aere; ſicut ad abolendum omninò Clericorum cælibatum lib. 4. inſtitut. Caluinus fecit, ita inquiens. (c) *Quid amabo faciẽt omnibus vetuſtis* Pa-

(a) *Cap.* 3. §. 13. (b) *cap.* 18. §. 10. (c) *cap.* 12. §. 20.

Digitized by Google

Patribus, quos certum eſt, non modo, coniugium Epiſcoporum ordine toleraſſe, ſed etiam approbaſſe. ſed hoc Caluini delirium primò adinuentum fuit à Iouiniano. (*a*) ſcribit Auguſtinus. *A Iouiniano quodam Monacho, iſta hæreſis orta eſt ætate, cum adhuc iuuenes eſſemus: citò tamen oppreſſa, & extincta eſt, nec vſque ad deceptionem aliquorum ſacerdotum potuit peruenire.* Secundo teſte Vualdenſe noſtro (*b*) fuit ab Vuitclepho propalatū, contra quem ſtant omnes priſci Patres, præſertim Papa Clemens, ita decernens. (*c*) *Non licere Epiſcopis, Præſbyteris, & Diaconis poſt ordinationem, ad nuptias amplius venire.* Cauſam autem Auguſtinus ſic adducit. (*d*) *Quia licet vita coniugalis in ſe ſit mūda, comparata tamen miniſterio Dei, non eſt munda: ſicut lucerna eſt lux, vel lucida; cōparatione autem* Solis, *eſt tenebra*. Sanctus Ambroſius verò ita ſubiungit. (*e*) *Veteribus enim idcircò cōceſſum eſt Leuitis, aut Sacerdotibus Vxores ad vſum habere, quia multum tempus otio vacabant à miniſterio, aut* Sacerdotio ... *Nunc autem ſeptem Diaconos eſſe oportet, aliquantos* Presbyteros, *vt bini ſint per Eccleſias, & vnus in Ciuitate Epiſcopus. Ac per hoc omnes à conuentu fæminę abſtinere debere: quia neceſſe eſt eos quotidie preſto eſſe in Eccleſia, nec habere dilationē, ut poſt conuentū legitimè purificentur*. Venerabilis tandem Beda, ſuper illud Lucæ, (*f*) *& factum eſt, vt adimplerentur dies officij eius, abijt in domum ſuam*: ſic ad intentum noſtrum ait. *Quia vicis ſuæ tempore* Pontifices *Templi tantum officijs mancipati, non ſolum à complexu Vxorum, ſed ab ipſo quoque domorum ſuarum abſtinerent ingreſſu. Vbi noſtri temporis Sacerdotibus, quibus ſemper Altari ſeruire iubetur, perpetuæ ſeruandæ caſtitatis datur exemplum. Quia enim tunc Sacerdotalis ex ſtirpe Aaron ſucceſſio quærebatur, neceſſariò tempus ſubſtituendæ ſoboli procurabatur. At quia non car-*

(a) *Tom.6.contr, Ioain.* (b) *Tom.2.de Sac.Ord.cap.*78. (c) *Lib.6.Conſt. Apoſt.c.*17. (d) *Sup.cont.Iouin.* (e) *To.2.Epiſt.1.ad Thimoth.c.*3. (f) *C.1.*

Digitized by Google

carnalis ſucceſſio , ſed perfe-ctio ſpiritualis nũc inquiritur, conſequenter Sacerdotibus , vt ſemper Altari queant aſſiſtere, ſemper ab Vxoribus continendum ,ſemper caſtitas obſeruãda præcipitur . Conſule Sylueiram *to.*1.*Euang. lib.*1. *c.*4. *q.*32.*n.*74.Contrarium autem aſſerere inquit noſter Guido (*a*)de Terrena, ſiue de Perpiniano , Maioricenſis Epiſcopus;*inter errores Hæreticorum Vualdenſium* , (*quibus vrente carnis libidine, omnis carnalis mixtio eſt licita*) *error decimus octauus numeratur*.

75 Quia autem omnes ſupra recenſitæ Hæreticorum fallaciç,&fraudolentiç,prçuia Theologia Scholaſtica,à Catholicis dignoſcuntur:nè vmquam deinceps amplius dignoſcantur ; Hæretici adeò Theologiam ipſam odio habent,vt modo,*Aceruum ignorantiæ* , *&* *machinarum* , per Iacobum Latomum, eam vocent ; Modò P*rophanam* , *&* *impiam facultatem* , per Melancthonem , nuncupent : vtpotè qui Ieſu Chriſti Euangelium cruentauit, & eius fidem occidit. Ac tandem *Antichriſti lupanariam*, per Lutherum ipſam nominẽt: omiſſis tamen Caluino,Beza, Ianſenio, cæteriſque alijs Eccleſiæ perduellibus , ita Scholaſticos Theologos inſultantibus:*Ad quid hæc noſtra Theologia Scholaſtica,futilibus , & inextricabilibus quæſtionibus quotidiè immerſa? quæ nullum fructum afferunt , nec nocent Hæreticis,ſed tãtum ſcholaſticos exagitant*. At quid reſpõdeam ad hæc ? vt Theologiç domgaticç omninò faueat;eo quod ad Theologiæ dogmaticæ tuitionem , Scholaſtici ordinem in rebus tractandis, ſubtilitatem in proprijs argumentis proponendis , & aduerſariorum ſoluendis : formam veræ doctrinæ dialecticæ , vim rationum , & diſtinctionem veri è falſo , ab ipſa Theologia Scholaſtica , tamquam à proprio fonte continuò hauriunt : & hæc eſt præcipua cauſa, cur ipſa odio habeatur, & timeatur ab Hæreticis.Teſtem adhibeo fide digniſſimum , omni exceptione maiorẽ, vtpotè Eccleſiæ Oraculum, Sixtum V. in ſua Cõſtitu-

(a) *Lib. de hæreſib.*

Digitized by Google

ſtitutione, quæ incipit, *Triũphantis*, ita loquentem *Theologia, Catholicæ fidei dogmatibus confirmandis, pernecesſaria eſt . Ipſi veritatis inimici ſunt Iudices, quibus Theologia Scholaſtica maximè eſt formidoloſa: qui profectò intelligunt, apta illa, & inter ſe nexa rerum, & cauſarum cohærentia; illo ordine, & diſpoſitione, tãquam militum in pugnando inſtitutione, illis dilucidis diffinitionibus, & diſtinctionibus. Illa argumentorum firmitate, & acutiſſimis diſputationibus, lucem à tenebris, verum à falſo diſtingui, eorumque mẽdacia multis preſtigijs, & fallacijs inuoluta, tamquam veſte detracta, pateri, & nudari.* Hanc maximã autem Summi Pontificis veritatem, in multis Sacris Oecumenicis Concilijs ad effectũ demandarunt contra hæreticos, plures Ordinum Mendicantium Illuſtriſſimi Theologi; præſertim Ordinis Carmelitarum, cum ipſi non vnĩs, duobus, vel tribus, ſed planè omnibus Sacris Oecumenicis Concilijs interfuerint, quod Hiſtorici non pauci teſtantur. Et quidem exordiẽdo à Cõcilio Hieroſolymitano, ab Apoſtolis indicto, in quo penitus exciſa fuit Circumciſio; in ipſo ſcribit Ieſuita Andres, (*a*) *Carmelitarum quamplures reperies, atteſtante Euſebio Cæſarienſi lib. 1. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ cap. 8. Fuerunt Propbetici Ordinis Viri quamplurimi. Idem etiam teſtatur Sigibertus in Chronico Hieroſolymitano.*

76 Concilio Niceno poſt ipſum Concilium Apoſtolicũ celebrato, adfuit noſter Sanctus Spiridion, Trymithunſis Epiſcopus, de quo Rufinus in Hiſtor. Eccleſ. ſic refert. (*b*) *Huic Niceno Concilio adfuit Spiridion, Vir vnus ex Ordine Prophetarum.* Qui Philoſophũ Ethnicum Chriſtianæ Religioni inſultantem, miro prorſus modo deuicit, & ad fidem perduxit. Vnde dexterũ Spiridionis oculum à Maximiano Imperatore ob defenſionẽ Catholicæ fidei erutum, Magnus Cõſtantinus tunc reuerenter eſt deoſculatus.

Concilio Conſtantinopolitano

(a) *Decor Carmeli decore* 54. (b) *Lib.* 10. *c.* 4.

Digitized by Google

tano I. noſter *Euſebius* Prior Monaſterij Eliæ interfuit; ſicut ex Actis eiuſdem Concilij, Concilio Chalcedonenſi anno 451. celebrato, inſertis; apertè patet.

Concilio Epheſini Præſes, de mandato Cæleſtini Papæ, noſter Sanctus *Cyrillus* Patriarcha Alexādrinus extitit; qui Neſtorium hæreticū declarauit, & Beatiſſimam Virginem veram Dei Matrem eſſe, palā decreuit.

Concilio Chalcedonenſi adfuit *Generalis Eliotarum*, ſiue Prior Generalis Montis Carmeli, ſucceſſor immediatè Capraſij, ad quem Capraſium Ioānes 44. Hieroſolymorum, anno 412. librum de inſtitutione primorum Monachorū miſeratiue: Lezana ſcribit (a)

Concilio Cōſtantinopolitano ſecundo, Silos interfuit, ſicut ex ipſo Concilio ſic legitur: *Silos Præſbyter, & Prior Monaſterij Eliæ, rogatus ſubſcripſi.* In ſex autem diuerſis ſupradicti Concilij locis, ob Silæ abſentiam, vel [illegible]; poſt Actionem V. [illegible] biter. *Babylos Præſbyter, & Archimandrita Monaſterij nominati S. memoriæ Eliæ, ſubſcripſi.*

Concilio tertio Conſtantinopolitano, plures *Eliani* interfuerūt, licet proprijs eorum nominibus ſuppreſſis, cum Concilium indiſtinctè de ipſis loquatur (videlicet, *præter Monachos Occidentales, etiam Monachi Orientales adfuerūt*) & ea tempeſtate, omnes, vno communi vocabulo Monachi vocabātur, ſcribit Lezana. (b)

In Concilio ſecundo Niceno, Vita, & pretioſa mors S. *Anaſtaſij* Carmelitæ examinata fuit, atque decretum: eius *effigiei aſpectu Dæmones fugari, morboſque repelli*: & hoc non niſi ad Elianorum preces, ibi inſtantium.

Concilio Lugdunenſi, proſequitur Ieſuita Andres, (c) *interfuit Ioānes de Sublouio. Ferrarienſi Gualterus Venantius. Terraconenſi, & Lugdunenſi, S. Simon Stochi. Viennenſi, iuſſu Clementis V. Papæ Guillelmus Redingius pro diſcutiendis Tēplariorum articulis. Albigenſi, Ioannes Vualſinghamus. Baſilien-*

Ii

(a) *To. 2. Annal. ad ann. 451.* (b) *To. 3. ad annum 678. vſque 682.*
(c) *Supra Decor Carmeli.*

git ſuptacitat. Andres Ieſuita, *cum Luthero, alijſque huius generis Eccleſiæ hoſtibus manus inſeruit, & ſumma, qua pollebat ſapientia, & eruditione compeſcuit. Antonius Marinarius, Apulus, qui in eodē Concilio, egregium ſui ingenij ſpecimen dedit: quinquaginta enim hæreticorum argumenta ſuo ordine recenſens, ac eorūdē rationes, et Authorū teſtimonia, quibus firmabantur, adducens: ordine retrogrado, ab vltimo, vſque ad primum, clariſſimis ſcripturæ teſtimonijs, & argumentorū pondere confutans, ac elidens: omnibus occurrit, quod rariſſimum eſt, huiuſce Illuſtriſſimi Viri doctrinæ inſolitæ, ac memoriæ ſingularis exemplum. Hiſce annecte Ioannem Stephanū Cremonenſem, vario ſcientiarum genere excultum, virtutum ſplendore illuſtrem, & vitæ ſanctimonia celebratiſſimum: in eo enim, tamquam in ſpeculo, conſpiciebatur priſca illa vita Monaſtica obſeruantia, ſeuera morum grauitas, ac ſummæ perfectionis, quod cæteri ſectarentur exemplar. Hic, inquam, ad Concilium Tridentinum à Pio IV. deſtinatus, RR. Prioris Generalis Carmelitarum munus ſtrenuiſſimè, ac laudabiliter obiuit*. Hactenus Andres.

Quibus, & alij Carmelitę etiā ſuccenturiandi ſunt, videl. (a) *Gerardus Hamericurth. Abb. Bortini*, Iacobus *Chericatus*, Prouincialis Venetiarum. *Syluester*, Confeſſor Eminentiſsimi Cardinalis Mantuani. *Lucretius Aſcolanus*, cum Illuſtriſsimo Patriarcha Venetiarum. *Theodorus Maſius*, cum Illuſtriſſimo Epiſcopo Cremonenſi: qui Theodorus Dominica quarta Quatrageſimæ ſermonem ad Patres habuit, cuius initiū eſt: *In ſacris Eccleſiæ ritibus, &c.* Pariſiis anno 1672. In Actis Concilij Tridentini, typis excuſum. Item *Nicolaus Gallus, Eraldus Gallus*, & *Angelus Ambroſinus* cum Reuerendiſsimo Patre Generali, vt ex ipſomet Concilio Tridentino apparet.

77 Etenim, ad Theologos veritates catholicas optimè animadvertere pertinet omninò, nō tantum vt eis credāt; verum & quando opus eſt, vt

(a) *Corialan. Sum. Concil. pag. 977.*

Digitized by Google

illas etiam cæteros edoceant: & in hoc, inquit Auguſtinus, Theologus à fidele diſtinguitur; (a) *Quia aliud eſt ſcire tãtummodo, quid homo credere debeat, aliud autem ſcire, quemadmodum hoc ipſum, & pijs opituletur, & contra impios defendatur*. Neceſſaria eſt igitur Theol. Scholaſtica, quia ipſa præuia, quaſdã veritates, licet non immediatè reuelatas à Deo, ipſis tamen neceſſarias, attingunt Theologi; quæ concluſiones Theologicæ deinde vocãtur, Eccleſiæ Dei vtiliſſimæ, cum ad ipſam pertineat, tum Canones, tum cætera alia, quæ Fidei deſeruiunt, definire. Naturali poſtmodum diſcurſu doctrinę ſcripturarum, ita ipſæ promouentur, vt fides omninò concordet rationi: nec per hoc iniuria aliqua fidei auctoritati, quinimmò potius obſequium hoc ei loquenti exhibetur, nẽpè vt tam natura, quam Philoſophia pro ipſa loquantur, & etiam teſtentur; plures res à Deo nobis dari, quarum lumini menti noſtrę impreſſo nulla contraria eſt. Nec obſtat quod Lutherus in contrarium blateret, *ſynceram Euangelij doctrinam obſcuratam eſſe, Philoſophię eluuione*: quia etſi antiqui Patres talem vnionẽ, exitialem iudicarunt: loquuti tamẽ fuerũt de illa Philoſoph. quæ eorũ tẽpeſtate vigebat, & rerũ omniũ Magiſtrã eſſę, ſe iactabat; vnde, & fidem etiã teſte Auguſtino cæteros docere cupiebat. Non autem loquuti ſunt de illa humili Philoſophia, quæ ideò fidei vnitur, vt diſcat ex ipſa id, quod imbecillis viribus ſuis minimè ſapit. De cætero Paulus Apoſtolus pro confirmatione Euangelij, etiam Poetarum dictis vſus eſt: multò magis Philoſophorum doctrina, penès quam reſedit fides ſcientiæ humanæ, & ipſa vſi ſunt non modò Baſilius, Nãzianzenus, & Auguſtinus: (b) verum & Clemens Alexandrinus, cum cuidã Diſcipulo ſuo, vt impoſterum ſapiens Chriſtianus eſſet, hęc pręcepta tradiderit. (c) *Vt ſapientiam veluti ſepto quodam, ſic philoſophia, vt rectè viuendi inſtituto muniamus, quo ſophiſtis*

(a) *Lib.4.de Trin.c.1.* (b) *In lib.de Ciuit.Dei.* (c) *Strom.1.*

Digitized by Google

ſtis inacceſſã ſeruemus. Et cauſam rationabilem ſic aſſignat Petrus Damianus. (*a*) *Quia*, inquit, *inhoneſtum eſt, vt Eccleſiaſticus Vir, his qui foris sũt calumniantibus, per ignorantiam conticeſcat: Et Chriſtianus de Chriſto reddere rationem neſciens, inimicis inſultantibus, victus, & confuſus abſcedat*. Aſſiduis nãque in Gymnaſijs ſcholaſticorum diſceptationibus, & ſubtilitatibus, quædam lux erga obſcuriſſimas quęſtiones fidei oritur, quæ licet in ſe parua ſit, maior eſt tamen omnibus humanis euidentijs; & adeò de ipſa intellectus humanus delectatur, vt iure optimo Angelicus Doctor ita ſcripſerit. *Intellectus humanus magis deſiderat, amat, & delectatur in cognitione diuinorũ, quamuis modicum quidem de illis percipere poſſit, quam in perfecta cognitione, quam habet de rebus humanis*. Sicut totũ hoc in Tractatibus Sanctiſſimæ Triadis, Prædeſtinationis, Gratiæ, Incarnationis, cæteriſque alijs difficilioribus, apertè patet. Proinde Doctores Scholaſtici inſtituti ſunt, vt eruditione, & præcipua ſapientia Aduerſariorum fallacias detundant, obſcura enucleent, & sãctam fidem Catholicam defendant. Et hoc ſcribit noſter Doctiſſimus Vualdẽſis, à primæuo naſcentis Eccleſię exordio. (*b*) *Apud Iudæos*, ſcribit, *in lege Dei habebantur ex antiqua conſuetudine Doctores, & Magiſtri; ab his edocti Apoſtoli ſtatuerunt in Antiochena Eccleſia quinque Doctores, vt patet Actor. 13. Nec erant omnes Doctores, vt pateat per ſe, fuiſſe tunc Doctoratus officium ab alijs ſegregatum, in quod Apoſtoli aſsũpſerant eos, quos videbant ingenio acriores, vel humana eruditione præſtãtes*. Antiochenam Eccleſiam ſequuta eſt Alexandrina; ipſa enim temporibus Marci Euãgeliſtę, etiam ſuos habuit Doctores, quorum vnus Pantheus fuit, primus Philoſophus, teſtatur S. Hieronymus de Viris illuſtribus. (*c*) *Pantheus*, inquit, *Stoicæ ſectæ philoſophus, iuxta quãdam veterem Ale-*

(a) *Opuſ. 2. contra Iudic.* (b) *To. 1. lib. 2. or. 3. cap. 67. num. 2.*
(c) *To. 1. de Script. Eccleſ. cap.* 36.

Digitized by Google

quam multa ſigmenta pariat cor humanum.

ORATIO.

79 Propterea, te humiliter rogo, & enixè deprecor Domine Deus meus, *qui perdes omnes, qui loquuntur mendacium*: vt mittas *de ſede Magnitudinis tuæ aſſiſtricem ſapientiam*, quæ mecum ſit, mecumque in ſequenti parte Polemica continuò laboret: vt retuſis hęreticorũ iaculis; veritas de Cœleſti auctoritate Vnigeniti Filij tui Vicarij, rutilãs eis appareat, & ſplēdeſcat; qua Romano Pontifici deinde obtemperãdo, in fidei tuæ firma confeſſione perſiſtant, Tibique ſyncero corde, & pura mente deſeruiant.

80 Matrem Miſericordię verò, ſic deuotè interpello.

Vbera nunc aperi Chriſto dulcedine plena
Nato mellifluens Virgo Maria tuo.
Disÿce terrenæ nebulas, & pondera molis.
Dirige ſcribentis Virgo *Maria manum,*

Amen.

HISTO-

Digitized by Google

HISTORICO-THEOLOGICVS

LIBER BIPARTITVS.

PARS II. POLEMICA.

Omnia tela, aduerſus Supremum Chriſti Sacerdotium, Poteſtatem eius Vicarij, & non interruptam hæreditariam permanẽtiam Succeſſorum eiuſdem, à Luthero, Caluino, cæteriſq; eorum Aſſeclis fallaciter iaculata; fortiter, ſolidèque veritatis patefactione, detundens.

PROLOQVIVM.

EA modeſtia, quanos decet, & breuitate, qua potuimus, Vita, geſtis, propagationibus, fallacijs, mendacijs, temeritate, perfidiaque Hæreticorum iam ſuperius enarratis: Ea nunc, quæ vnanimi impetu contra noſtram veritatem, in Prima Parte huius Operis relatam, ipſi obijcere conantur, omninò retundere, neceſſe eſt: vt ipſis confractis, veritas de Supremo Chriſti Sacerdotio, poteſtate eius Vicarij, & non interrupta hæreditaria permanẽtia Succeſſorum eiuſdem, magis pateat, & clarius cunctis eluceſcat. Propterea ſit.

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO PRIMA

De his, quę contra Supremum Chriſti Sacerdotium, tam à Scholaſticis, quàm ab Hæreticis obijciuntur.

CAPVT I.

Hæretici non vno ore, ſed diuerſimodè autumant, Chriſtum fuiſſe Mediatorem.

PRimò quidem Franciſcus *Stankarus*,(*a*) Mãtuanus, quem ſuperius inter Lutheranos mixtos retulimus; aſſerit Chriſtum, vt Hominem abſolutè, & præcisè, Mediatorem extitiſſe, videlicet ſecundum naturam humanam tantum; cum ipſa humana natura mediatrix, conciliatrix, & pacificatrix fuerit inter Deum, & hominem; ergo &c.

2 Sed Stankarus in hoc, multò à veritate aberrat; ſiquidem ipſe opinatur, opera mediatoris, ſolius ſuppoſiti humani opera fuiſſe; ſed quia ſuppoſitũ in Chriſto, humanũ non eſt, ſed diuinum; ideò corruit eius argumentum: aut diſtinguendo antecedens, reſponderi poteſt, videlicet: natura humana præcisè fuit mediatrix, conciliatrix, & pacificatrix, nego. Natura humana vnita hypoſtaticè Perſonalitati Verbi, concedo.

3 Cęteri verò Lutherani, & Caluiniſtæ ſentiunt, Chriſtum ſecundum vtramque naturam, videlicet humanam, & diuinam, eſſe Mediatorem; vt fuſius ſcribit doctiſſimus *Bellarminus*.(*b*) Et ideò primo ſic inquiunt. Licet Apoſtolus relato loco ſic dicat: *Mediator Dei, & Hominum Homo Chriſtus Ieſus*; Verum per Iy *Dei*, non facit diſtinctionem ratione naturæ, ſed tantum ratione Perſonæ, ita quod per ly Dei, intelligatur Pater, à quo Filius perſonaliter diſtinguitur. Ergo Chriſtus nõ fuit mediator ſecundũ naturã humanam tantum, ſed etiam ſecundum diuinam, in quantum Deus.

4 Sed contra allatum argumentum, diu ante Luthe-

KK ra-

(a) *Lib. de Trinit. & mediat. confut. 2. Epiſt.* (b) *Lib. 5. de Chriſto cap. 8.*

ranos, & Caluiniſtas, ita reſpõdebat Auguſtinus. (a) *Quid eſt eſſe mediatorem inter Deum, & Hominem; non inter Patrẽ, & homines, ſed inter Deum & Homines. Quid eſt Deus. Pater, & Filius, & Spir. Sanctus. Qui ſũt Homines. Peccatores, impij, mortales. Inter Illã Trinitatẽ, & Hominum infirmitatem, & iniquitatem mediator factus eſt Homo, non iniquus, ſed tamen infirmus.* Et ita teſte Beccano, cõmuniter ſentiunt Chriſoſtomus, Beda, Anſelmus, & Theophylactus.

5 Relata tamen Auguſtini doctrina, Lutheranorum, & Caluiniſtarum minimè coercet vaniloquium, ſiquidem ita oſtinatè eorum argumentũ proſequuntur. Si enim per vnum Deum intelligeretur Trinitas, & à Trinitate diſtingueretur mediator, iam dáretur Quaternitas; ſed hoc eſt abſurdum. Ergo Per ly *Vnũ Deum* non intelligitur Trinitas, ſed tantum Perſona. Ergo &c.

6 Huic autem ſequelæ abundè ſatisfacit Reſolutus Doctor, à ſuo Diſcipulo (b) *Zagaglia* relatus; negando antecedens, ac per ipſum dari Quaternitatem Perſonarum in diuinis. Quia, inquit, *aliud eſt loqui de principio quo elicitiuo operum mediatoris: aliud vero de principio quod. Principium quo, eſt natura humana. Principium quod, erat Perſona Verbi, vt terminans, & ſiſtẽs naturam humanam: Vnde ſicut dicebamus, quod circa ſatisfactionem Chriſti, eadem Perſona diuina erat creditor, vti ſiſtens in natura diuina; & vt ſubſiſtens. In natura humana ſatisfaciebat ſibi ipſi, vt ſubſiſtenti in natura diuina; ita circa officium mediatoris exercitũ per Chriſtum, diſcurrendũ eſt eodem proportionali modo.*

7 Sed contra: Pacificare enim, & reconciliare, vt iam dictum eſt, officium eſt mediatoris; Sed teſte Paulo Apoſtolo ad Corinth. 2. *Omnia autem ex Deo, qui reconciliauit nos ſibi per Chriſtum; & Deus erat in Chriſto mundũ reconciliãs ſibi.* Ad Coloſsẽſes vero p. *Pacificans per ſanguinẽ Crucis eius: ſiue quæ in terris, ſiue quæ in Cœlis ſunt.* Deus his ver-

(a) *Enarrat. 1. in pſal. 29.* (b) *Tom. 6. diſp. 11. ſect. 2. num. 49.*

Digitized by Google

verbis dicitur pacificare,& reconciliare. Ergo Chriſtus etiã ſecundum naturam diuinam fuit Mediator, videlicet, vt Deus.

8 Ad hoc argumentum, reſpondetur diſtinguẽdo maiorem. Pacificare, & reconconciliare eſt officium mediatoris, videlicet, pacificatio facta à Perſona non offenſa, inter offendẽtem,& offenſum, eſt reconciliatio, cõcedo. Pacificatio, ſiue reconciliatio facta à Perſona offenſa cũ offẽdente, nego. Quia cum inter offendentem, & offenſum nullus mediet, non poteſt dici, quod talis pacificatio ſit officium mediatoris. Deus autem fuit offenſus à Genere humano, & hoc Deus recõciliauit ſibi, non immediatè per ſe ipſum, ſed mediatè, ideſt per Chriſtum, quẽ deputauit mediatorem, & Redemptorẽ, vt in carne aſſumpta per opera ſatisfactoria de condigno, & ad æquiualens, exhiberet condignam, & iuſtam ſatiſfactionẽ; & hoc modo recõciliaret ſibi genus humanum.

9 His autem doctrinis minimè conuictus, ſed illi Ioannis (a) *Ego pono animam meam pro ouibus meis, & iterũ ſumam eam*, potius innixus, ſic amplius Caluinus vrget. Chriſtus hic loquitur vt mediator, ſed non loquitur vt Homo, quia Homo arbitriũ vitæ, & mortis non habet, cũ ſint in manu Dei; Ergo loquitur vt Deus; & ſic vti Deus mediator fuit.

10 Sed ſciat impius Hæreticus, quod ponere animã, nempè mori, conuenit homini ſecundum humanitatem, & huiuſmodi mortalitatem; Poteſtas vero exponendi vitam, ſiue animam pro libito, vt iterũ ipſa ſumatur, datur à Deo; & hanc poteſtatem ponendi animam ſuam pro hominibus; Chriſto virtute vnionis hypoſtaticæ, tanquam Filio ſuo naturali, Deus cõtulit. Mori autem conuenit Humanitati. Si ergo ponere animam pro Hominibus eſt exercere officium mediatoris, & Deus poteſtatem ponendi animam, & iterum ſumendi eam mediatori contulit, proculdubio apertè colligitur, Chriſtum

(a) cap. 10.

ſecundum humanitatẽ, mediatorem extitiſſe; nam talis mediatio ipſi non aliter conceſſa fuit, niſi per redemptionem, & ſatisfactionem ad æquiualeas, & ex perfecta iuſtitia, quę fieri debebat per Humanitatem, non quidem pręcisè, & abſolutè, ſed vt hypoſtaticè cum Verbi perſonalitate coniunctam.

11 Contra tandem ſubiungit Caluinus: nam renouare corda, & dare Spiritũ Sanctum, opera ſunt mediatoris, teſtatur in Enchiridio (a) *Auguſtinus*; ſed renouare corda, & dare Spiritum Sanctum eſt ſolius Dei; Ergo Chriſtus mediator eſt, in quantũ Deus. Sed.

12 Tale argumentum ſic exufflatur, videlicet; renouare corda, & dare Spiritũ Sanctum eſſe opera mediatoris, non effectiuè, ſed meritoriè, quia ſolus Deus effectiuè renouat corda, & dat Spiritum Sanctum, mediator autem facit vtrumque meritoriè.

CAPVT II.

Ex Hæreticorum aſſerto, Chriſto Mediatori, ſiue Sacerdoti eſſe minime conuenit.

Ecclesiæ Dei perduelles, vt contra Sacroſanctũ Concilium Tridentinum ſe gerant, & eorum delirium, nempè Chriſtum, ſecundum Hominẽ, mediatorem non eſſe, cæteris demonſtrent; omnì conatu aſſerunt, ipſum Sacerdotem non extitiſſe, propterea ſic ſequẽti nos impetũt argumento.

13 Sacerdos in vero ſacrificio debet hoſtiam mactare, ſed Chriſtus non ſe mactauit in Cruce; Ergo Chriſtus propriè non fuit verè Sacerdos; neq; ob aliam rationẽ, niſi quia diſconueniens erat.

14 Contra tale argumẽtum ſtat communis reſponſio, videlicet, ad hoc vt Chriſtus fuerit propriè, & verè Sacerdos, ac eius mors verè, & propriè ſacrificium, ſufficiens fuit vt morti, ſpontè, ac liberè ſe ipſum obtulerit: etenim in eius poteſtate fuit ſe à morte liberare, ſaltem pro eo tẽ-

pore,

(a) *Cap.* 33.

pore, quo illam paſſus eſt; ſed voluntariè iuxta illud Ioannis decimo: *Ego pono animam meam*; mortem acceptauit, & ad occiſionem hoſtiæ aliquo modo concurrit, quod proprium Sacerdotis eſt, cũ non requiratur, quod illam occidat, ſed ſufficit, quod certæ morti, & occiſioni eam exponat. Ergo &c.

Neque ex hoc infertur: ergo Martyres etiam dicendi ſunt Sacerdotes, quia ſpontè pro fide Chriſti Martyrium ſubierunt.

15 Quia licet martyres aliquo modo dici poſſint Deo ſe in ſacrificium obtuliſſe, martyriũ tamen eorũ propriè Sacrificiũ nõ erat, nec Martyres ipſi propriè Sacerdotes; cũ ſacrificiũ debeat eſſe cæremonia ſacra ad ſacrificandũ cultũ erga Deum, vti vitæ, & mortis ſupremum Dominum legitimè inſtituta; & martyriũ ita non fuit, quia præter ſacrificium incruentum Miſſæ nullum aliud ſacrificium [illegible] acceptum in lege Euangelica reperitur. Et licet Martyres ſe morti obtulerint, vel ore[illegible] libenter [illegible], per hoc tamen ſeipſos ſacrificaſſe, ipſoſq; Sacerdotes fuiſſe, minime dici poteſt, quia non erant ad talem oblationem publica auctoritate Sacerdotes conſtituti, aut Miniſtri cõſecrati. Chriſtus autem ab æterno fuerat Sacerdos, ac publicus Pontifex ad vitam ſuã pro totius generis humani redemptione ſacrificandum.

16 Contra: Illum dumtaxat in veteri lege decebat Sacerdotium, qui ex Tribu Sacerdotali carnis trahebat originem; ſed Chriſtus non ex veteris legis Sacerdotibus, ſed ex Tribu Iuda; de qua nihil de Sacerdotibus loquitur Moyſes, carnis originẽ traxit. Ergo Chriſto Sacerdotium minime conuenit.

17 Huic argumẽto, ita reſpõdet *Angel. Doctor*, *3. p. q. 22. art. 1.* quia veteris legis Sacerdotiũ Chriſti Sacerdotij figura erat, ipſe de figuraliũ Sacerdotũ Stirpe naſci noluit, vt oſtenderetur ſuum Sacerdotium cum antiquo idem minime eſſe, ſed ſicut verum à figurali, omninò differre.

19 Nec denique inferas: Chriſtus eſt legifer noſter; in veteri autem lege Sacerdos,

&

& Legiſlator idem non erant, vt ex illo Exodi colligitur.(a) *Applica*, inquit Dominus Moyſi, *Aaron fratrem tuum, vt Sacerdotio fungatur mihi.* Ergo Chriſto non conuenit eſſe Sacerdotem.

19 Etenim, hoc ita accidit, quia non omnes gratiæ impartitæ ſunt vni Homini, ſed particulariter vna vni,alia alij, &c. Chriſtus autem tanquam omnium caput, omniũ in ſe gratiarum plenitudinem habet. Et ideò vbi in cæteris Hominibus, vnus eſt Legiſlator, alius Rex,alius Sacerdos, &c. In Chriſto, tanquam omnium gratiarum fonte, ad inuicem concurrunt hæc omnia, teſte Iſaia: (b) *Dominus Iudex noſter, Dominus Legifer noſter, Dominus Rex noſter, ipſe veniet, & ſaluabit nos.*

CAPVT III.

Aduerſarij iterum conantur oſtendere, dignitatem Sacerdotij minimè Chriſto conuenire ſecundum humanitatem.

Hæc Aduerſariorũ impugnatio nil differt à precedẽti, cui omninò affinis eſt: nã ſi ChriſtoSacerdotiũ minime ſecundũ humanitatem,ſed potius ſecundum diuinitatem conueniret, cum Sacerdos idem ſit, ac mediator; proculdubio in errores Lutheranorum, & Caluiniſtarum incideremus, quod ipſi maximopere cupiunt; propterea hæc confingunt argumenta.

20 Chriſtus, teſte Cyrillo Hieroſolymitano cathecheſi x. *Habet Sacerdotium immutabile, quod nec tempore cępit, nec ſucceſſorem alium habebit Sacerdotij.* Ergo Chriſtus ante incarnationem, quę in tempore cępit, erat Sacerdos. Ergo ſecundum diuinitatem, & non ſecundum humanitatem. ſed.

21 Rectè autem Cyrillum, quem & incongruè in medium adducunt, non intelligunt; cum ipſe aſſeruerit Chriſtum non fuiſſe Sacerdotem,oleo temporali, ſicut cæteri vnctum; ſed oleo ęterno, nimirum ſua diuinitate,vt benè notat Suarez.

22 Contra.Paulus Apoſtolus ad Hæbreos ait de Chri-

(a) *Cap.* 28. (b) *Cap.* 33.

Chriſto, (*a*)*Habemus Pontificem magnum , qui penetrauit Cælos Ieſum filium Dei* ; Sed Cęlos penetrare , non poteſt puro homini conuenire , ſed Chriſto vti filio Dei; Ergo vti fillus Dei,videlicet ſecundum diuinitate m, & nõ ſecundum humanitatem,Sacerdos eſt.

23 In allegato argumento,illud Apoſtoli Pauli , *Habemus Pontificem,qui penetrauit Cælos* , ita intelligi debet; Habemus Pontificem, in quo duo debent diſtingui ; primo, virtus penetrandi Cælos , ſecundo , ipſum penetrare Cælos . Virtus penetrandi Cælos, erat in Chriſto ſecundum diuinitatem.Ipſum autem penetrare Cęlos , conueniebat Chriſto ſecundum humanitatem; quia cum penetrare , ſit moueri loco,non poteſt Chriſto ſecundum diuinitatem, quæ immobilis eſt,conuenire; ſed tantum ſecundum humanitatem, ſecundum quam ipſi conuenit ſacerdotium.

24 His non obſtantibus, ſic tandem Aduerſarij vrgẽt; Sacerdos , teſte Zaccharia (*b*) (*oſtendit mihi Deus Sacerdotem magnum ſtantem coram Angelo Domini*) eſt minor Angelo ; ſed Chriſtus maior eſt omnibus Angelis . Ergo, vel Sacerdos non eſt,vel ſi eſt Sacerdos, ſecũdum diuinitatem, & non ſecundum humanitatem eſt.

25 Sed pro ſolutione huius argumenti, ſciendum eſt cum (*c*) *D.Dionyſio* , quod poteſtas hierarchica , in tantum conuenit Angelis , in quantum ipſi Angeli medij ſunt inter Deum , & hominem, & cum Sacerdos etiam medius ſit inter Deum,& Populum;ideò ſecundum Malachiam cap. 2. ſortitus eſt nomen Angeli : *Angelus Domini exercituum eſt* . Chriſtus autem,non ſolum ſecundum diuinitatem maior fuit omnibus Angelis, ſed etiam ſecundum humanitatem , propter omnem gratiæ,& gloriæ plenitudinem . Sicque modo excellentiori præ omnibus Angelis habuit etiam Sacerdotiũ, & adeo vt talis Sacerdotij, Angeli ipſi miniſtri extiterint. (*d*) *Acceſſerunt Angeli,& miniſtrabant ei* . licet ſecundum

(a) *Cap.4.* (b) *Cap.3.* (c) *Cap.6.Hierarch par.3.à med.* (d) *Matth.c.4.*

dum carnis paſſibilitatem, modico ab Angelis minoratus ſit, iuxta illud Pauli ad Hebræos; (a) *Et ſecundum hoc conformis fuit hominibus viatoribus in Sacerdotio conſtitutis.*

CAP. IV.

Falſa aduerſariorum opinio, Chriſtum Sacerdotem, & hoſtiam ſimul fuiſſe negantium, apertè refellitur.

IEſum Chriſtum Redemptorem noſtrum, Sacerdotem ſimul, & hoſtiam extitiſſe pro redemptione totius generis humani, ſatis iam deſinitũ fuit in Concilio Epheſino, ſicut in epiſtola decima refert noſter Cyrillus. Attamen qui in veritatem nequiſſimo animo ſunt, & tanquam vulpeculæ, Domini Sabahoth vineam demoliuntur, in hanc certiſſimam veritatem ſequentibus inuehi non erubeſcunt.

26 Sacerdotium Chriſti magis ſimile eſt Sacerdotio Iudæorum, à Deo inſtitutum, quam Sacerdotio Gentilium, quo Dęmones colebantur; Sed per Sacerdotium Iudæorum in veteri lege homines in holocauſtum minime offerebantur. Ergo nec in Chriſti Sacerdotio, Chriſtus offerendus erat in hoſtiam. ſed

27 Sciendum eſt; Sacerdotium Iudęorum, figuram ſupremi Sacerdotij Chriſti extitiſſe, quia licet in ipſo homines non offerrentur, agni tamen, qui ratione innocentiæ, & lenitatis, Chriſtum ipſum repręſentabant, immolabantur. Propterea vt figuratus omninò correſpondeat figuræ, Agnum Dei immaculatum in crucis ara pro generis humani redemptione, Deo oportuit immolari. Siquidem Chriſtus pręcellens, & ſingularis hoſtia fuit, cum præter innocentiam, & lenitatem, etiam voluntarie ſe ipſum obtulerit paſſioni, iuxta illud Iſaiæ, (b) *Oblatus eſt quia ipſe voluit*; & ita magis.

28 Inſtantu omnis Hoſtia, ex hoc quod Deo offertur, Deo sãctificatur; ſed humanitas

(a) *Cap.* 2. (b) *Cap.* 53.

Digitized by Google

tas Chriſti fuit à principio ſanctificata, & Deo coniuncta; Ergo non poterat iterum Deo immolari, ſiue offerri, & ſanctificari. Sed

29 Argumento iſti reſpondetur, quod licet humanitas Chriſti fuerit Deo à principio coniuncta, & ſanctificata, hæc tamē sāctificatio non obſtitit, quin ipſa humana natura, cum in paſſione denuò fuerit Deo oblata, nouo modo ſanctificaretur; videlicet vt hoſtia tunc actualiter exhibita, nam acquiſiuit tunc actualem hoſtiæ ſanctificationem ex antiqua charitate, & gratia vnionis eam abſolutè ſanctificante.

30 Contra. De ratione Sacerdotis eſt, quod ipſe ſit cauſa efficiens phyſica, vel ſaltem moralis mactationis victimæ, ſed Chriſtus non fuit cauſa efficiens ſuæ mortis in Cruce, quia alias eſſet ſui ipſius homicida; Nec fuit cauſa moralis, quia de ſua morte excuſarentur Iudęi, quod ipſe illam iuſſiſſet. Ergo Chriſtus non fuit nec Sacerdos, nec Hoſtia.

31 Reſpondetur, Chriſtū minimè ſe occidiſſe, ſed tantū voluntariè expoſuiſſe ſemetipſum morti, iuxta ſuperius ad dictum Iſaiæ; *oblatus eſt, quia ipſe voluit*. Propterea, quod Chriſtus ſe occiderit, aut ſui ipſius necem iuſſerit, aſſerere impium eſt; benè tamen, quod ſe vltro morti, & in holocauſtum obtulerit. Poterat enim Iudæorum impetus frangere, nè eum læderent, ſicut ex illo Ioannis patet; (a) *abierunt retrorſum, & ceciderunt in terram*; aut ne vllum ſibi nocumentum inferrent, paſſionis Inſtrumenta retundere, & ſe illæſū ſeruare. Et ideò dicebat; (b) *Ego pono animam meam, & nemo tollit eam à me, ſed Ego pono eam à me ipſo*. Ex quibus ſanè colligitur, Chriſti oblationem, nō modo Sacrificij rationem habuiſſe, ſed ipſum Chriſtum verè, & propriè Hoſtiam extitiſſe ſimul, & Sacerdotem. Quapropter à Sanctis Martyribus differt, quia Martyres potentiæ, & violentiæ Tyrannorum minimè reſiſtere, aut

Ll Ty-

(a) *Cap.* 18. (b) *Ioan. cap.* 10.

HISTORICO-THEOLOGICVS

LIBER BIPARTITVS.

PARS II. POLEMICA.

Omnia tela, aduerſus Supremum Chriſti Sacerdotium, Poteſtatem eius Vicarij, & non interruptam hæreditariam permanẽtiam Succeſſorum eiuſdem, à Luthero, Caluino, cæteriſq; eorum Aſſeclis fallaciter iaculata; fortiter, ſolidèque veritatis patefactione, detundens.

PROLOQVIVM.

EA modeſtia, qua nos decet, & breuitate, qua potuimus, Vita, geſtis, propagationibus, fallacijs, mendacijs, temeritate, perfidiaque Hæreticorum iam ſuperius enarratis: Ea nunc, quæ vnanimi impetu contra noſtram veritatem, in Prima Parte huius Operis relatam, ipſi obijcere conantur, omninò retundere, neceſſe eſt: vt ipſis confractis, veritas de Supremo Chriſti Sacerdotio, poteſtate eius Vicarij, & non interrupta hæreditaria permanẽtia Succeſſorum eiuſdem, magis pateat, & clarius cunctis eluceſcat. Propterea ſit.

QVÆ-

QVÆSTIO PRIMA

De his, quę contra Supremum Chriſti Sacerdotium, tam à Scholaſticis, quàm ab Hæreticis obijciuntur.

CAPVT I.

Hæretici non uno ore, ſed diuerſimodè autumant, Chriſtum fuiſſe Mediatorem.

PRimò quidem Franciſcus *Stankarus*,(*a*) Mãtuanus, quem ſuperius inter Lutheranos mixtos retulimus; aſſerit Chriſtum, vt Hominem abſolutè, & præcisè, Mediatorem extitiſſe, videlicet ſecundum naturam humanam tantum; cum ipſa humana natura mediatrix, conciliatrix, & pacificatrix fuerit inter Deum, & hominem; ergo &c.

2 Sed Stankarus in hoc, multò à veritate aberrat; ſiquidem ipſe opinatur, opera mediatoris, ſolius ſuppoſiti humani opera fuiſſe; ſed quia ſuppoſitũ in Chriſto, humanũ non eſt, ſed diuinum; ideò corruit eius argumentum: aut diſtinguendo antecedens, reſponderi poteſt, videlicet: natura humana præcisè fuit mediatrix, conciliatrix, & pacificatrix, nego. Natura humana vnita hypoſtaticè Perſonalitati Verbi, concedo.

3 Cęteri verò Lutherani, & Caluiniſtæ ſentiunt, Chriſtum ſecundum vtramque naturam, videlicet humanam, & diuinam, eſſe Mediatorem; vt fuſius ſcribit doctiſſimus *Bellarminus*.(*b*) Et ideò primo ſic inquiunt. Licet Apoſtolus relato loco ſic dicat: *Mediator Dei, & Hominum Homo Chriſtus Ieſus*; Verum per ly *Dei*, non facit diſtinctionem ratione naturæ, ſed tantum ratione Perſonæ, ita quod per ly Dei, intelligatur Pater, à quo Filius perſonaliter diſtinguitur. Ergo Chriſtus nõ fuit mediator ſecundũ naturã humanam tantum, ſed etiam ſecundum diuinam, in quantum Deus.

4 Sed contra allatum argumentum, diu ante Luthera-

KK

(a) *Lib. de Trinit. & mediat. confut. 2. Epiſt.* (b) *Lib. 5. de Chriſto cap. 8.*

ranos, & Caluiniſtas, ita reſpõdebat Auguſtinus.(a) *Quid eſt eſſe mediatorem inter Deum, & Hominem; non inter Patrẽ, & homines, ſed inter Deum & Homines. Quid eſt Deus. Pater, & Filius, & Spir. Sanctus. Qui ſũt Homines. Peccatores, impij, mortales. Inter Illã Trinitatẽ, & Hominum infirmitatem, & iniquitatem mediator factus eſt Homo, non iniquus, ſed tamen infirmus.* Et ita teſte Beccano, cõmuniter ſentiunt Chriſoſtomus, Beda, Anſelmus, & Theophylactus.

5 Relata tamen Auguſtini doctrina, Lutheranorum, & Caluiniſtarum minimè coercet vaniloquium, ſiquidem ita oſtinatè eorum argumentũ proſequuntur. Si enim per vnum Deum intelligeretur Trinitas, & à Trinitate diſtingueretur mediator, iam daretur Quaternitas; ſed hoc eſt abſurdum. Ergo Pe r ly *Vnũ Deum* non intelligitur Trinitas, ſed tantum Perſona. Ergo &c.

6 Huic autem ſequelæ abundè ſatisfacit Reſolutus Doctor, à ſuo Diſcipulo (b) *Zagaglia* relatus; negando antecedens, ac per ipſum dari Quaternitatem Perſonarum in diuinis. Quia, inquit, *aliud eſt loqui de principio quo elicitiuo operum mediatoris: aliud vero de principio quod. Principium quo, eſt natura humana. Principium quod, erat Perſona Verbi, vt terminans, & ſiſtẽs naturam humanam: Vnde ſicut dicebamus, quod circa ſatisfactionem Chriſti, eadem Perſona diuina erat creditor, vti ſiſtens in natura diuina, & vt ſubſiſtens. In natura humana ſatisfaciebat ſibi ipſi, vt ſubſiſtenti in natura diuina; ita circa officium mediatoris exercitũ per Chriſtum, diſcurrendũ eſt eodem proportionali modo.*

7 Sed contra: Pacificare enim, & reconciliare, vt iam dictum eſt, officium eſt mediatoris; Sed teſte Paulo Apoſtolo ad Corinth. 2. *Omnia autem ex Deo, qui reconciliauit nos ſibi per Chriſtum; & Deus erat in Chriſto mundũ reconciliãs ſibi.* Ad Coloſsẽſes vero p. *Pacificans per ſanguinẽ Crucis eius: ſiue quæ in terris, ſiue quæ in Cœlis ſunt*. Deus his ver-

(a) *Enarrat. 1. in pſal. 29.* (b) *Tom. 6. diſp. 11. ſect. 2. num. 49.*

Digitized by Google

verbis dicitur pacificare,&reconciliare. Ergo Chriſtus etiã ſecundum naturam diuinam fuit Mediator, videlicet, vt Deus.

8 Ad hoc argumentum, reſpondetur diſtinguẽdo maiorem. Pacificare, & reconconciliare eſt officium mediatoris,videlicet, pacificatio facta à Perſona non offenſa, inter offendẽtem,& offenſum, eſt reconciliatio, cõcedo. Pacificatio,ſiue reconciliatio facta à Perſona offenſa cũ offẽdente, nego. Quia cum inter offendentem, & offenſum nullus mediet, non poteſt dici, quod talis pacificatio ſit officium mediatoris. Deus autem fuit offenſus à Genere humano, & hoc Deus recõciliauit ſibi, non immediatè per ſe ipſum, ſed mediatè, ideſt per Chriſtum, quẽ deputauit mediatorem, & Redemptorẽ, vt in carne aſſumpta per opera ſatisfactoria de condigno, & ad æquiualens, exhiberet condignam, & iuſtam ſatisfactionẽ; & hoc modo recõciliaret ſibi genus humanum.

9 His autem doctrinis minimè conuictus, ſed illi Ioannis (a) *Ego pono animam meam pro ouibus meis, & iterũ ſumam eam*, potius innixus, ſic amplius Caluinus vrget. Chriſtus hic loquitur vt mediator, ſed non loquitur vt Homo, quia Homo arbitriũ vitæ, & mortis non habet, cũ ſint in manu Dei;Ergo loquitur vt Deus; & ſic vti Deus mediator fuit.

10 Sed ſciat impius Hæreticus, quod ponere animã, nempè mori, conuenit homini ſecundum humanitatem, & huiuſmodi mortalitatem; Poteſtas vero exponendi vitam, ſiue animam pro libito, vt iterũ ipſa ſumatur, datur à Deo; & hanc poteſtatem ponendi animam ſuam pro hominibus; Chriſto virtute vnionis hypoſtaticæ, tanquam Filio ſuo naturali, Deus cõtulit. Mori autem conuenit Humanitati. Si ergo ponere animam pro Hominibus eſt exercere officium mediatoris, & Deus poteſtatem ponendi animam, & iterum ſumendi eam mediatori contulit, proculdubio apertè colligitur, Chriſtum

(a) *cap.10.*

ſecundum humanitatẽ, mediatorem extitiſſe; nam talis mediatio ipſi non aliter conceſſa fuit, niſi per redemptionem, & ſatisfactionem ad æquiualens, & ex perfecta iuſtitia, quę fieri debebat per Humanitatem, non quidem pręcisè, & abſolutè, ſed vt hypoſtaticè cum Verbi perſonalitate coniunctam.

11 Contra tandem ſubiungit Caluinus: nam renouare corda, & dare Spiritũ Sanctum, opera ſunt mediatoris, teſtatur in Enchiridio (a) *Auguſtinus*; ſed renouare corda, & dare Spiritum Sanctum eſt ſolius Dei; Ergo Chriſtus mediator eſt, in quantũ Deus. Sed.

12 Tale argumentum ſic exufflatur, videlicet; renouare corda, & dare Spiritũ Sanctum eſſe opera mediatoris, non effectiuè, ſed meritoriè, quia ſolus Deus effectiuè renouat corda, & dat Spiritum Sanctum, mediator autem facit vtrumque meritoriè.

CAPVT II.

Ex Hæreticorum aſſerto, Chriſto Mediatori, ſiue Sacerdoti eſſe minime conuenit.

Eccleſiæ Dei perduelles, vt contra Sacroſanctũ Concilium Tridentinum ſe gerant, & eorum delirium, nempè Chriſtum, ſecundum Hominẽ, mediatorem non eſſe, cæteris demonſtrent; omni conatu aſſerunt, ipſum Sacerdotem non extitiſſe, propterea ſic ſequẽti nos impetũt argumento.

13 Sacerdos in vero ſacrificio debet hoſtiam mactare, ſed Chriſtus non ſe mactauit in Cruce; Ergo Chriſtus propriè non fuit verè Sacerdos; neq; ob aliam rationẽ, niſi quia diſconueniens erat.

14 Contra tale argumẽtum ſtat communis reſponſio, videlicet, ad hoc vt Chriſtus fuerit propriè, & verè Sacerdos, ac eius mors verè, & propriè ſacrificium, ſufficiens fuit vt morti, ſponte, ac liberè ſe ipſum obtulerit: etenim in eius poteſtate fuit ſe à morte liberare, ſaltem pro eo tẽpore,

(a) *Cap.* 33.

pore, quo illam paſſus eſt; ſed voluntariè iuxta illud Ioannis decimo: *Ego pono animam meam*; mortem acceptauit, & ad occiſionem hoſtiæ aliquo modo concurrit, quod proprium Sacerdotis eſt, cũ non requiratur, quod illam occidat, ſed ſufficit, quod certæ morti, & occiſioni eam exponat. Ergo &c.

Neque ex hoc infertur: ergo Martyres etiam dicendi ſunt Sacerdotes, quia ſpontè pro fide Chriſti Martyrium ſubierunt.

15 Quia licet martyres aliquo modo dici poſſint Deo ſe in ſacrificium obtuliſſe, martyriũ tamen eorũ propriè Sacrificiũ nõ erat, nec Martyres ipſi propriè Sacerdotes; cũ ſacrificiũ debeat eſſe cæremonia ſacra ad ſacrificandũ cultũ erga Deum, vti vitæ, & mortis ſupremum Dominum legitimè inſtituta; & martyriũ ita non fuit, quia præter ſacrificium incruentum Miſſæ nullum aliud ſacrificium ritè acceptum in lege Euangelica reperitur. Et licet Martyres ſe morti obtulerint, ipſamque libenter ſuſtinuerint, per hoc tamen ſeipſos ſacrificaſſe, ipſoſq; Sacerdotes fuiſſe, minime dici poteſt, quia non erant ad talem oblationem publica auctoritate Sacerdotes conſtituti, aut Miniſtri cõſecrati. Chriſtus autem ab æterno fuerat Sacerdos, ac publicus Pontifex ad vitam ſuã pro totius generis humani redemptione ſacrificandum.

16 Contra: Illum dumtaxat in veteri lege decebat Sacerdotium, qui ex Tribu Sacerdotali carnis trahebat originem; ſed Chriſtus non ex veteris legis Sacerdotibus, ſed ex Tribu Iuda; de qua nihil de Sacerdotibus loquitur Moyſes, carnis originẽ traxit. Ergo Chriſto Sacerdotium minime conuenit.

17 Huic argumẽto, ita reſpõdet *Angel. Doctor, 3. p. q. 22. art.* 1. quia veteris legis Sacerdotiũ Chriſti Sacerdotij figura erat, ipſe de figuraliũ Sacerdotũ Stirpe naſci noluit, vt oſtenderetur ſuum Sacerdotium cum antiquo idem minime eſſe, ſed ſicut verum à figurali, omninò differre.

19 Nec denique inferas: Chriſtus eſt legifer noſter; in veteri autem lege Sacerdos,

&

& Legiſlator idem non erant, vt ex illo Exodi colligitur. (a) *Applica*, inquit Dominus Moyſi, *Aaron fratrem tuum, vt Sacerdotio fungatur mihi.* Ergo Chriſto non conuenit eſſe Sacerdotem.

19 Etenim, hoc ita accidit, quia non omnes gratiæ impartitæ ſunt vni Homini, ſed particulariter vna vni, alia alij, &c. Chriſtus autem tanquam omnium caput, omniũ in ſe gratiarum plenitudinem habet. Et ideò vbi in cæteris Hominibus, vnus eſt Legiſlator, alius Rex, alius Sacerdos, &c. In Chriſto, tanquam omnium gratiarum fonte, ad inuicem concurrunt hæc omnia, teſte Iſaia: *(b) Dominus Iudex noſter, Dominus Legifer noſter, Dominus Rex noſter, ipſe veniet, & ſaluabit nos.*

CAPVT III.

Aduerſarij iterum conantur oſtendere, dignitatem Sacerdotij minimè Chriſto conuenire ſecundum humanitatem.

Hæc Aduerſariorũ impugnatio nil differt à præcedẽti, cui omninò affinis eſt: nã ſi ChriſtoSacerdotiũ minime ſecundũ humanitatem, ſed potius ſecundum diuinitatem conueniret, cum Sacerdos idem ſit, ac mediator; proculdubio in errores Lutheranorum, & Caluiniſtarum incideremus, quod ipſi maximopere cupiunt; propterea hæc confingunt argumenta.

20 Chriſtus, teſte Cyrillo Hieroſolymitano catheche ſi x. *Habet Sacerdotium immutabile, quod nec tempore cœpit, nec ſucceſſorem alium habebit Sacerdotij.* Ergo Chriſtus ante incarnationem, quę in tempore cępit, erat Sacerdos. Ergo ſecundum diuinitatem, & non ſecundum humanitatem. ſed.

21 Rectè autem Cyrillum, quem & incongruè in medium adducunt, non intelligunt; cum ipſe aſſeruerit Chriſtum non fuiſſe Sacerdotem, oleo temporali, ſicut cæteri vnctum; ſed oleo ęterno, nimirum ſua diuinitate, vt benè notat Suarez.

22 Contra. Paulus Apoſtolus ad Hæbreos ait de Chri-

(a) *Cap.* 28. (b) *Cap.* 33.

Chriſto, (*a*)*Habemus Pontificem magnum, qui penetrauit Cælos Ieſum filium Dei*; Sed Cęlos penetrare, non poteſt puro homini conuenire, ſed Chriſto vti filio Dei; Ergo vti filius Dei, videlicet ſecundum diuinitatem, & nõ ſecundum humanitatem, Sacerdos eſt.

23 In allegato argumento, illud Apoſtoli Pauli, *Habemus Pontificem, qui penetrauit Cælos*, ita intelligi debet; Habemus Pontificem, in quo duo debent diſtingui; primo, virtus penetrandi Cælos, ſecundo, ipſum penetrare Cælos. Virtus penetrandi Cælos, erat in Chriſto ſecundum diuinitatem. Ipſum autem penetrare Cęlos, conueniebat Chriſto ſecundum humanitatem; quia cum penetrare, ſit moueri loco, non poteſt Chriſto ſecundum diuinitatem, quæ immobilis eſt, conuenire; ſed tantum ſecundum humanitatem, ſecundum quam ipſi conuenit ſacerdotium.

24 His non obſtantibus, ſic tandem Aduerſarij vrgẽt; Sacerdos, teſte Zacharia (*b*) (*oſtendit mihi Deus Sacerdotem magnum ſtantem coram Angelo Domini*) eſt minor Angelo; ſed Chriſtus maior eſt omnibus Angelis. Ergo, vel Sacerdos non eſt, vel ſi eſt Sacerdos, ſecũdum diuinitatem, & non ſecundum humanitatem eſt.

25 Sed pro ſolutione huius argumenti, ſciendum eſt cum (*c*) *D. Dionyſio*, quod poteſtas hierarchica, in tantum conuenit Angelis, in quantum ipſi Angeli medij ſunt inter Deum, & hominem, & cum Sacerdos etiam medius ſit inter Deum, & Populum; ideò ſecundum Malachiam cap. 2. ſortitus eſt nomen Angeli: *Angelus Domini exercituum eſt*. Chriſtus autem, non ſolum ſecundum diuinitatem maior fuit omnibus Angelis, ſed etiam ſecundum humanitatem, propter omnem gratiæ, & gloriæ plenitudinem. Sicque modo excellentiori præ omnibus Angelis habuit etiam Sacerdotiũ, & adeo vt talis Sacerdotij, Angeli ipſi miniſtri extiterint. (*d*) *Acceſſerunt Angeli, & miniſtrabant ei*. licet ſecundum

(a) *Cap.* 4. (b) *Cap.* 3. (c) *Cap.* 6. *Hierarch par.* 3. *à med.* (d) *Matth. c.* 4.

tas Chriſti fuit à principio ſanctificata, & Deo coniuncta; Ergo non poterat iterum Deo immolari, ſiue offerri, & ſanctificari. Sed

29 Argumento iſti reſpondetur, quod licet humanitas Chriſti fuerit Deo à principio coniuncta, & ſanctificata, hæc tamē sāctificatio non obſtitit, quin ipſa humana natura cum in paſſione denuò fuerit Deo oblata, nouo modo ſanctificaretur; videlicet vt hoſtia tunc actualiter exhibita, nam acquiſiuit tunc actualem hoſtiæ ſanctificationem ex antiqua charitate, & gratia vnionis eam abſolutè ſanctificante.

30 Contra. De ratione Sacerdotis eſt, quod ipſe ſit cauſa efficiens phyſica, vel ſaltem moralis mactationis victimæ, ſed Chriſtus non fuit cauſa efficiens ſuæ mortis in Cruce, quia alias eſſet ſui ipſius homicida; Nec fuit cauſa moralis, quia de ſua morte excuſarentur Iudęi, quod ipſe illam iuſſiſſet. Ergo Chriſtus non fuit nec Sacerdos, nec Hoſtia.

31 Reſpondetur, Chriſtū minimè ſe occidiſſe, ſed tantū voluntariè expoſuiſſe ſemetipſum morti, iuxta ſuperius ad dictum Iſaiæ; *oblatus eſt, quia ipſe voluit*. Propterea, quod Chriſtus ſe occiderit, aut ſui ipſius necem iuſſerit, aſſerere impium eſt; benè tamen, quod ſe vltro morti, & in holocauſtum obtulerit. Poterat enim Iudæorum impetus frangere, nè eum læderent, ſicut ex illo Ioannis patet; (a) *abierunt retrorſum, & ceciderunt in terram*; aut ne vllum ſibi nocumentum inferrent, paſſionis Inſtrumenta retundere, & ſe illæſū ſeruare. Et ideò dicebat; (b) *Ego pono animam meam, & nemo tollit eam à me, ſed Ego pono eam à me ipſo*. Ex quibus ſanè colligitur, Chriſti oblationem, nō modo Sacrificij rationem habuiſſe, ſed ipſum Chriſtum verè, & propriè Hoſtiam extitiſſe ſimul, & Sacerdotem. Quapropter à Sanctis Martyribus differt, quia Martyres potentiæ, & violentiæ Tyrannorum minimè reſiſtere, aut

(a) *Cap.* 18. (b) *Ioan. cap.* 10.

Tyrannos nè eos vulnerarent impedire poterant; nec à tormentis corpus illęsum ſeruare, nec vt pro omnium hominum culpis ſeipſos diuinæ Iuſtitiæ in ſacrificium,& ſatisfactionem offerrēt, inſtituti erāt à Deo; ex quo mors ipſorum, nec ſacrificium, nec oblatio, aut hoſtia omninò fuit

CAPVT V.

Lutherus, & Caluinus de more inſanientes, effectum Sacerdotij Chriſti, ſiue ipſius cruenti Sacrificij, inſufficientem omnium peccatorum noſtrorum expiationem impiè ſentiunt, extitiſſe; niſi etiam inferorum cruciatus, terrores, angores, & dānatorum dolores, quos Chriſtus in Anima pro nobis paſſus eſt, acceſſiſſent.

32 HOc execrabile cōmētum poſt annos 1550. in quibus Sancta Rom. Eccleſia firmiter aliter docuit, & docet, nemini vnquam veterū in mentem venit, niſi nouis iſtis Euangeliſtis, ac Eccleſiæ Reformatoribus, ex Vuittembergæ,& Geneuæ Cauponis in forum ebrijs proſilientibus, & aduerſus Paſſionem, Sāguinē, & Mortem Chriſti, ita perfidè blaterantibus. (a) *Si illud credam,* inquit primò Lutherus, *quod ſola humana natura pro me paſſa eſt, Chriſtus ille vilis, nec magni pretij Saluator eſt.* Exiſtimat hic filius Diaboli, quod omnia illa tormenta, quæ pro nobis Chriſti humanitas paſſa eſt, ac etiam eius precioſiſſimus cruor effuſus, vilis ſit pro Generis humani redemptione, niſi etiam vniuerſa inferorum tormenta, & dolores accedant: quod expreſſius etiam ſic cōmentat.

33 Eius Diſcipulus Caluinus. (b) *Nihil actum erat,* ſubiungit, *ſi corporea tantum morte defunctus fuiſſet Chriſtus. Sed opere ſimul pretium erat, vt diuinæ vltionis ſeueritatem ſentiret: quo, & ira ipſius intercederet, & ſatisfaceret iuſto iudicio. Vnde etiam eum oportuit cum inferorum copijs, æternęque mortis horrore, quaſi conſertis manibus luctari .... vt ſciamus non modo corpus*

(a) *In ſua Confeſſ.* (b) *Lib.2.Inſtit.cap.16.§.10.*

pus Chriſti in pretium redemptionis fuiſſe traditum, ſed aliud maius,& excellentius pretium fuiſſe, quod diros in Anima cruciatus Damnati, ac perditi hominis pertulerit. Verum ſi ab eo quæras, cur Chriſti mors,& ſanguis pro generis humani redemptione inſufficiens extiterit. Quia, reſpondet, omnes pænas quæ ab hominibus in Inferno damnatorum expetendæ erant, Chriſtus pro ipſis ſoluere debebat. Sed

34 Contra: quia Homines propter peccatum originale, nō tantum mortē temporalē, ſed etiam mortem æternam debebant ſubire, cum ex parte Perſonæ diuinæ infinita fuerit offenſa. Ergo Chriſtus eas in æternum etiam luere debuit. Sed hoc non fecit, quia tertia die reſurrexit, & poſt hac Cœlum aſcendit; ergo adhuc minimè redempti ſumus, nec Redemptorem habemus, & ſic ſpes vitę æternæ omnino extinguitur, quod eſt contra Caluinum ipſum, hoc in Michaele Serueto (*a*) eodem *lib.* 2. inſtitut. acriter arguentem.

35 At hoc vnum excipi, replicat *Caluinus*, quod impoſſibile erat doloribus mortis (ſcilicet inferni) (*b*) eum amplius detineri.

36 Contra: (*c*) Paulus Apoſtolus diuinę iuſtitię rationem cōmendans, dicit, quod redemptio noſtra facta ſit, *ad oſtenſionem iuſtitię ſuæ propter remiſſionem præcedentium delictorum*; At inter exiguum tempus, & æternitatem pænarum, quam cōmerebamur, quæ iuſtitia, aut proportio? ergo ad æqualitatem iuſtitiæ perpetuò inferni doloribus Chriſtum detineri oportebat.

37 *Perſonæ dignitatem*, (*d*) reſpondet pro Caluino *Gaſpar Oleuianus* Proteſtans, *proportionis defectum ſuppleuiſſe*. Sed iterum,

38 Contra: quia ſi Perſonæ dignitas, æternitatem pænarum ad paucos dies cōtrahere potuit; cur eadē Perſonę dignitas non poterit ſe ſe ita morti corporeæ, & ſanguinis effuſioni cōmunicare, vt mors ipſa deinde,& ſanguis valeant

Ll 2 omnia

(a) *Cap.* 14. §. 8. (b) *Idem ſup. c.* 16. §. 10. (c) *Ad Rom. c.* 3. (d) *Magn. Cath. art.* 5. *Symb.*

omnia humani generis pecca-ta delere, & offenſam ex iuſtitia cōpēſare? ſicut ſcribit Paulus ad Rom. (a) *Cū enim*, inq̄t, *Inimici eſſemus, reconciliati ſumus Deo per mortem Filij eius, & multo magis iuſtificati in Sanguine ipſius, ſalui erimus ab ira per ipſum.*

Sed quid Paulum refero in huius veritatis conteſtatione, ſi eam apertè Caluinus ita teſtatur? (b) *Chriſtus ſolus eſt, qui animas Sanguine ſuo abluit. Chriſtus ſolus conſcientias Sāguine ſuo aſpergit.* Et iterū. (c) *Dum ad Sacrā menſam accedimus, non ſolū hæc cogitatio in mentem veniat, redemptum Chriſti Sanguine mundum eſſe.* Libro tandē 3. inſtit. ſic exclamat. (d) *Qui enim fœdius poterat Chriſti Sanguis prophanari, quam dum negatur ſufficere ad peccatorū remiſſionem, ad recōciliationem, ad ſatisfactionem.* Tu es ò Caluine; qui dum eum ſufficere ad redemptionem negas, non modò prophanas, ſed Vertumnum etiam te prodis, cum oſtinatè iterum blateras, quod niſi Chriſtus pro redemptione generis humani omnes Inferni pœnas in Anima ſuſtinuiſſet, Redemptor tantum Corporū fuiſſet, non verò animarum. (e) *Sanè* inquit, *niſi pœna fuiſſet, particeps anima, corporum, & non animarum eſſet Redemptor.* Sed

39 Contra. Quia nullus Catholicorum vnquam delirauit, vel animam Chriſti nihil eſſe paſſam, aut Corpus mortuum ſine anima, pœnas ſentire potuiſſe; quia ſicut peccatum, tum corpus, tum animam hominis penetrat, & maculat; ita à pari Chriſtus Redēptor, & in corpore, & in Anima paſſus eſt, vt vtrumque ſanctificaret, humani generis peccata deleret, & offenſam ex iuſtitia cōpenſaret. In Corpore namq; vincula, verbera, ſputa, membrorum extenſiones, totius Corporis lacerationes, detractiones veſtimentorum, nuditatem, cruentas ſpinas, grauiſſimæ Crucis baiulationem, pedum, & manuum confoſſiones, irriſiones, ſcommata, compagum diſſolutiones,

(a) *Cap. 5.* (b) *In cap. 11. Matth. verſ. 11.* (c) *Cap. Matth. 26. verſ. 28.* (d) *Cap. 5. §. 1.* (e) *Lib. 2, inſtit. c. 16. §. 12.*

nes, ac denique mortem paſſus eſt, *& inclinato Capite emiſit Spiritum*. In Anima verò paſſus eſt triſtitiã. *Triſtis eſt Anima mea vſque ad mortem*; tum propter hominũ peccata, quibus Pater offendebatur, tum quia pauci eſſent fructum paſſionis eius percepturi. Hęc omnia autem noſtræ Redemptionis pretium fuiſſe, negant Catholici, ſed ipſius dumtaxat mortem, & pretioſiſſimi Sanguinis effuſionem; *quia ſine Sanguinis effuſione non fit remiſſio*. (a) Nam vt teſtatur Auguſtinus. *Licet alium modũ poſſibilem Deo non defuiſſe, cuius poteſtati cuncta ęqualiter ſubiacent; ſanandæ tamen noſtræ miſerię conuenientiorem modum alium non fuiſſe, nec eſſe potuiſſe.*

40 Relatis tamen, minimè Caluinus acquieſcit, quinimmò in ſua damnabili pertinacia miſerrimè manẽs, ex Matthęi verbis ſuperius per nos adductis, videlicet; *Triſtis eſt Anima mea vſque ad mortem*; ſic inſaniendo proſequitur. *Certè multi Martyres in paſſionibus exultabant, nec ſolum Martyres, ſed etiã ipſi Latrones ſæpènumero conſtantiſſimè moriuntur. Qui verò timidiores ſunt, trepidant quidem, ſed nunquam ita vincuntur, aut deijciuntur à perturbatione, vt Sanguinem ſudent; At Chriſtus horrebat, cadebat, Sanguinem ſudabat, ac in agonia poſitus prolixius orabat. Aut igitur infirmior omnibus hominibus fuit, aut non ſolum mortem Corporis, ſicut cęteri, ſed etiam Animę periculum metuebat*. Ergo in ipſa Anima omnium Inferorũ tormenta paſſus eſt Chriſtus, per quæ cum maximè atrocia fuerint, de eius ſalute ambigebat.

41 Huic Hæretici Hominis inani commento multipliciter ex præcipuorum Sanctorum Patrũ auctoritate reſpondeo; & primò, horrebat, cadebat, & Sanguinem Chriſtus ſudabat, coactè, & inuoluntariè; nego. Liberè, ſpontè, & per ſe, concedo. Siquidem liberè *oblatus eſt*, videlicet, *quia ipſe voluit*: vnde apud Ioannẽ dixit. (b) *Ego pono animam meam, & nemo tollit eam à me, ſed Ego pono eam à me ipſo.*

(a) *Lib. 13. de Trin. c. 10.* (b) *Cap. 10.*

¶ ſo. Secundo; Sanguinem ſudabat, & horrebat, ob metum aliquem, aut animæ ſuæ periculum, vt Caluinus perfidè ſupponit, & non probat, nego. Horrebat, cadebat Chriſtus, & Sanguinem ſudabat, vt ſe verum hominem oſtenderet, concedo: Quia ita ex Sanctis Patribus, Ioanne Chryſoſtomo, Auguſtino, Hieronymo, Paſchaſio, & Leone Papa colligit *noſter Sylueira*, & ſic refert. (*a*) *Triſtatur Chriſtus, vt oſtēderet veritatem ſuæ naturę aſſumptæ: verus ac naturalis affectus naturæ humanæ eſt triſtari de morte, ideo cum veram aſſūpſiſſet naturam, veros etiā aſſūpſit illius affectus, qui non dicunt imperfectionem.* Tertio; horrebat, cadebat Chriſtus, & Sanguinem ſudabat propter pænas inferni ſubituras, nego; Ob ſcandalum ſuorum Diſcipulorum, vti S. Hilarius ſcribit: *Ne ſè Deum abnegent Diſcipuli, quem cęſū, & conſputum, & crucifixum eſſent conſpecturi, metuit;* cōcedo. (*b*) Quia, vti Sylueira proſequitur; *Semper eſt cum timore, qui verè diligit, & magna erat triſtitiæ Cauſa, quod ex eo quod viderent Dominum Crucifixum, inde homines arriperent occaſionem eum abnegādi; propterea Auguſtinus ait; Triſtis erat, non pro ſua paſſione, ſed pro noſtra diſperſione; nouerat Dominus, quod ſui Diſcipuli tempore paſſionis erant diuidendi, & diſpergendi, & ideò triſtabatur:* Adſtipulatur huic rationi S. Hieronymus, ita inquiens. *Triſtabatur Dominus propter infeliciſſimum* Iudam, *& ſcandalum omnium Apoſtolorū, & reiectionem, vel reprobationem Populi Iudęorum.* (*c*) Quod verum eſt, inquit S. Paſchaſius; *quia in momento vidit omnia mala ſecundum humanitatem, quæ imminent generi humano, & mundus per partes admittit, & ideo non ſibi, ſed pro nobis gemuit, & orauit.* Sylueira autē ſic confirmat. *In eo momento ſūmè triſtatus eſt Chriſtus propter omnia peccata, & ſingula omnium, & ſingulorum hominū, qui fuerunt ab Adam, & ſunt, & erunt vſque ad finem mundi. Videbat Anima Chriſti in Verbo omnia ſacrilegia, adulteria,*

(a) *Tom. 5. Euang. lib. 8. c. 2. q. 5.* (b) *Ibid. ſup.* (c) *Lib. 2. in Matth.*

Digitized by Google

teria, homicidia, furta, blaſphemias, libidines, calumnias, & alia horrenda, & immania hominum ſcelera: præſertim à Caluino admittenda; & quam maximę per ipſum offeſiones, & iniuriæ irrogandæ erant in Deum, quæ omnia luenda, & expiãda ipſe ſuſceperat; ideoque propter Caluinum, Chriſtus tãdem horrebat, cadebat, & Sanguinem fundebat, quod non eſt à ratione alienum; teſtatur enim S. Catharina Senēſis in eius vita, (*a*) per Catharinum italicè conſcripta, ſibi à Chriſto fuiſſe reuelatũ, Calicē illum ab Angelo ei demonſtratum, hominum ingratitudinem ſignificaſſe: Chriſto obijciebatur pleroſque homines eius paſſioni futuros ingratos, & in peccatis infeliciſſimè permanſuros, quorum numero vnus futurus erat Caluinus, per quem triſtatus, Chriſtus dicebat; *Tranſeat à me Calix iſte*, ac ſi diceret: perorat hoc argumentum Sylueira ſupracit. (*b*) *ò Pater, remoue à me hunc calicem, & numerum damnatorum, fac vt omnes ſint grati tanto beneficio, omneſque ſaluentur. Sed*

42 Nè quicquam tamen adductis acquieſcēs *Caluinus*, ab hæretica prauitate, nec minimum reſipiſcens, rurſum ex Matthęi verbis (*c*) *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me*? vrget; Chriſtum Deum Patrem ſibi iratum, infenſumque intellexiſſe, et exinde Inferorũ pœnas pertuliſſe; quarũ potiſſima cũ ſit deſperatio, infert etiã Chriſtũ deſperauiſſe.

43 Cuius perhorrendæ blaſphemiæ, vt dignè occurrã, neſcio an viribus colligendis mihi vigor ſufficiat, adeò me tam execrabile maledictum perturbat. Alter tamen Carmelita meas vices æquabit, nimirum Doctiſſimus *Sylueira* ita reſpondēs. (*d*) *De ſuo more venena euomit impius Caluinus, ait verba hæc eſſe Chriſti deſperantis. Grandem blaſphemiam loquitur hæreticus; nam ſi Chriſtus in Cruce deſperauit, peccauit, quod erat impoſſibile; quomodo enim dici poteſt deſperaſſe Chriſtum, qui ſtatim moriens clamauit*, Pater in manus tuas commendo Spiritum meum?

44 *Ad*

(a) *Lib.* 2. *c.* 28 & 29 (b) *Ibid. q.* 7. *n.* 83. (c) *Cap.* 27. (d) *Tom.* 5. *Euang. lib.* 8. *cap.* 18. *q.* 2.

Digitized by Google

44 *Ad quæſtionem;* Prima,*&* *cõmunis ſolutio; dicitur Chriſtus derelictus à Deo, non quia Diuinitas, ſeu vnio hypoſtatica ab eo diſceſſerat, nec quia gratia, amicitia, & amor Dei ab eo fuerit ſeparatus;* Sed *quia ab inſtante tam dira morte, eũ* Pater *non eripiebat; & quia inter tot acerbiſſimos cruciatus, ac dolores abſque vlla conſolatione, & leuamine tam in Corpore, quam in Anima ſecundũ partem inferiorem permittebat eum vexari, & affligi. Ita D. Chryſoſtomus. D. Hieronymus, D. Paſchaſius, Euthymius, Theophylactus, D. Thomas, Albertus Magnus, & alij hic ex Gregorio Nyſſeno, orat.* 1. *de reſurrect. D. Anaſtaſius lib. de* Incarn. *& D. Auguſtinus tract.* 47. *in Ioann. Quia vero, vt ait D. Paſchaſ. lib.* 12. *in Matthęũ,* neſcio fratres mei, ſi vllus mortalium intelligere poſſit in hoc myſterio querulæ vocis, quãta qualiane ſint Sacramenta quæ offert; *& Origenes ait*, Vox plena myſterijs, & doctrina. *Alias etiam interpretationes proferamus.*

45 *Secundo. His verbis oſtẽdit* Chriſtus *acerbitatem dolorum Crucis, ac paſſionis, & etiam, vt ait Euthymius,* Quod verè crucifixus ſit, & nõ phantaſticè, prout multi Hæretici delirarunt, neque enim niſi dolens ita clamaſſet.

46 *Tertio. Sic blande Chriſtus conquaeritur. Quare* Pater *ſic me mori paſſus es, quare non tranſtuliſti à me calicem, vt petiui in horto, ſed vſque ad vltimas feces haurire voluiſti? En facta eſt voluntas tua. Ita Theophylactus. D. Thomas* 1. *p. qu.* 50. *art.* 2. *D. Leo ſerm.* 16. *de paſſione ait*, Ipſa vox eſt non exauditi. *Hac querula voce clamat ad* Patrem; *quare oratio à Te facta in horto pro declinanda paſſione iuxta carnis infirmitatem exaudita non eſſet, in quo sũmam ſui deſpectionem & abiectionem videtur oſtẽdere* Pſal. 21. n. 3. Deus *meus clamabo per diem, & non exaudies. In te ſperauerunt Patres noſtri, ſperauerũt, & liberaſti eos; ad te clamauerunt, & ſalui facti ſunt. In te ſperauerunt, & non ſunt confuſi. Ego autem ſum vermis, & non Homo. Deducit ſuam extremam vilitatem, quia cum Patres clamauerint, & exau-*

diti

diti fuerint, ipſe verò clamans pro repellenda morte, nõ fuerit exauditus, ſed relinquitur mori, in quo videtur tractari quaſi non ſit homo.

47 *Quartò. Cum ait Chriſtus: Eli, Eli, hoc eſt, Deus meus Deus meus, vtitur verbis pſal.* 21. Deus meus Deus meus reſpice in me, quare me dereliquiſti. *Vt oſtendat ſe illum eſſe, de quo ad literam locutus fuerat Dauid, & indicaret* Iu*dęis ſe eſſe verum illum Meſſiã prænuntiatum à* P*ropheta; ac proinde ob omnium ſalutem nõ deſcendebat de Cruce.*

48. *Quinto. Theophylactus.* Vt quid dereliquiſti me, *ideſt meum genus, meum Populum Iudæorum, qui ſecundum carnẽ mihi cognati ſunt.* Sexto. *Origenes exiſtimat, Chriſtũ queri de paucitate ſaluandorum, & multitudine damnandorum, qui à fructu mortis, ac paſſionis Chriſti excluſi ſunt.*

49 *Septimò D. Cyprianus de Paſſione*: Clauis, ait, ſacros pedes terebrantibus, foſſiſque manibus, de vulnerum anxietate non loqueris, de ſpinis ſacrum caput pungentibus non quereris; ſed ſatagis, vt innoteſcat poſteris, quare derelictus à Deo videaris, expoſitus contumelijs, & ludibrijs Iudęorum. *Cur modo Chriſtus ſe dicit derelictum à* P*atre. Perpende ſeriem textus D. Matthęi.* Prætereuntes autem blaſphemabant eum mouentes capita ſua, & dicẽtes; Vah qui deſtruis tẽplum Dei, & in triduo illud reædificas: Salua temetipſum: Si filius Dei es, deſcẽde de Cruce. Similiter, & Principes Sacerdotum *&c. Vix talia Iudęi iactabant, quid ad hæc Ieſus? Clamãs voce magna ait;* Deus *meus,* Deus *meus, vt quid dereliquiſti me? Ecce quod ſpicula, verbera, ſpinæ, claui non potuerunt; Iudęorum linguæ faciunt querebundum Ieſum; nec mirum, quod adeò Ieſus præ omnibus alijs, linguarum ſpicula ſentiat, nam quæcunque alia tela aduerſus vitam armantur, at lingua gladius in totius orbis ruinam extenditur.* T*ranſuerberatur lancea pectus Ieſu, claui, ſpinæ, verbera, eius Corpus lacerant, at Iudæorum linguæ petunt* Cru*cis deſcenſum, quo noſtræ redemptionis opus impediatur, & totus orbis pereat.* D*icitur Eccleſiaſte cap.* 10. *n.* 12. linguæ

Digitized by Google

inſipientis præcipitabant eũ. *Quæ verba Chaldæus Complutenſis ſic transfert*; Labia viri ſtulti plena ſunt increpationibus, propterea conſumitur omne ſeculum. *Chaldæus Coſti ſimiliter legitur*. Labia autem inſipientis, hominibus increpationem inuehunt, atque adeo vniuerſo orbi interitum. *Sic linguæ iacula totius orbis interitum moliuntur, quo orbis aſſertor, ac defenſor maximè ſentit Ieſus.* Hactenus Sylueira:

50 Relatis tamen minimè ſuaſus, immò maxima ira accenſus *Caluinus*, auctoritate D. Petri (a) ſuum relatum ſcomma nititur confirmare. *Quem Deus ſuſcitauit ſolutis doloribus inferni, iuxta quod impoſſibile erat teneri illum ab eo.* Ergo aliquando Chriſtus inferni doloribus ligatus fuit, & detentus; videlicet, damnatorum pænis, quarum vna eſt deſperatio; Siquidem nemo ſoluitur, niſi prius ligatus fuerit.

51 Sed ad confringendam tantam Caluini pertinaciam, iterum *Sylueiram* in certamine produco, ſic contra ipſum eruditiſſimè ſcribentem. (b) I*mpudicè*, inquit, *Caluinus ait, Chriſtum Dominum in ſe ſuſcepiſſe pœnas, anxietates, ac deſperationes damnatorum nobis debitas, vt pro eis ſatisfaceret, & ſic eos ſoluiſſe. Alij vero Hæretici dixerunt, Chriſtum ſoluiſſe dolores inferni, tamquam ab effectu, nempe ſoluiſſe damnatos à pænis inferni; Sed quomodo hoc fieri poteſt, cum ipſi ſint obſtinati in malo, & in illa ſancta Ciuitate nihil coinquinatum ingreditur; & ſi dãnatos Chriſtus liberauit à pænis, cur non etiam Dæmones....*

Ad veram ergo intelligentiam, ac ſententiam, duo ſupponenda ſunt; Primum, quod graues, & vehementiſſimi dolores, dicuntur dolores mortis, & inferni. Pſal. 17. Circumdederũt me dolores mortis, & dolores inferni circumdederunt me, preoccupauerunt me laquei mortis.

52 *Secundum ſupponendũ eſt, frequentiſſimè in ſcriptura In-*

(a) *Actor. Apoſt. c. 2. n. 24.* (b) *Comment. in Act. Apoſt. c. 2. qu. 24.*

Infernum ſumi pro ſepulchro, vt ait D. Auguſtinus ad c. 37. Geneſis num. 35. Deſcendam ad filiū meū lugens in infernū: *& ibi vertit Pagninus*, in ſoueam ſeu ſepulchrum; Iob 17. num. 13. Infernus domus mea eſt. *Lyra ſic*, ſepulchrum domus mea eſt. *Geneſ. 42. ait Iacob*; Deducetis Canes meos cū dolore ad inferos; *ideſt ad ſepulchrum, vt legit Pagninus. Tertio Regum, ait Dauid filio ſuo Salomoni de Ioab*: Non deduces canitiem eius pacificè ad inferos. *Hoc eſt ad ſepulchrum*, & Pſalm. 6. num. 6. In inferno quis confitebitur tibi? *explicat D. Hyeronimus, in ſepulchro.*

53 *Ait D. Petrus de Chriſto*; Quem Deus ſuſcitauit ſolutis doloribus inferni; *Per dolores mortis, & inferni, intelliguntur acerbiſſimi, ac grauiſſimi dolores, qui ſunt cauſa mortis, ac ſepulchri, quia deducunt Hominem ad mortem, & ſepulchrum; Deus ergo ſuſcitans filium ſuum vnigenitū Ieſum, ſoluit deſtruens omnes dolores, quos pertulit in ſua paſſione, agonia in horto, flagellis, ſpinis, Cruce, & clauis, quæ ipſum deduxerunt vſque ad mortem, & ſepulchrum*, *iuxta quod ait D. Petrus*: Impoſſibile erat teneri eum; *Nēpè, in ipſa morte, ac ſepulchro, cum ſit Agnus innocentiſſimus, unigenitus Dei filius, Deus verus, & ipſamet vita, victor, ac triumphator, ſedens ad dexteram Patris, ut connaturalis, ac eſſentialis ſui locus, ut communiter explicant. Sancti Patres, & Doctores, ad illa verba pſalm.* 109. Sede à dextris meis; *& Marci cap.* 16. Sedet à dextris Dei. *Vt ipſa vita non poterat teneri à morte, & ſoluit illius dolores, ut ſedens ad dexteram Patris; nempè, dolores, qui eum in ſepulchro repoſuerunt.* Hæc Syluеira.

54 Silentio igitur Caluini maledictis undequaque impoſito, alii inſurgunt; qui in Chriſti Sacerdotium inuecti, nempè, quod eius effectus non ſit peccatorum omnium expiatio, ſic blaterant. Chriſto ex dictis conuenit Sacerdotium ſecundum humanitatē; ſed delere peccata eſt ſolius Dei, iuxta illud Iſaiæ: (a) *Ego*

(a) *Cap.* 43.

ſum, qui deleo iniquitates tuas propter me. Ergo effectus Sacerdotii Chriſti, non eſt expiatio peccatorum. Sed.

55 Reſpondetur, quod idem Chriſtus Sacerdos, & Homo erat, & Deus: in quantum eius Humanitas virtute Diuinitatis operabatur, ſacrificium illud ad delenda peccata efficaciſsimum erat, eo quod totam efficaciam, & excellentiam, ex ſuppoſito diuino habebat.

56 Contra Paulus Apoſtolus in ſua Epiſtola ad *Hebreos* (a) ait, quod ideò in lege veteri ſacrificia repetebantur per ſingulos annos, quia ad expianda peccata, ſufficientia non erant. Sed Chriſtus in Sacrificio Miſſæ etiam quotidiè repetitur ab Eccleſia; Ergo eius Sacrificium cruentum in ara Crucis ſemel oblatum, ad expianda peccata, inefficax fuit.

57 Reſpondetur, quod ideò in lege veteri ſacrificiũ ſubſequens de nouo adhibebatur, ut ipſum mereretur id, quod ſacrificia præcedentia mereri non poterant; Miſſæ verò Sacrificium non ad denuo merendum repetitur, ſed ipſo præuio, meritum tantum ſacrificii cruenti applicatur, quod omnium Sacramentorum, & ſubſequentium Sacrificiorum meruit effectus; & ideò nouum ſacrificium, ſicut in veteri lege erat, non eſt: *Iterata quotidie*, inquit Auguſtinus, *fit Chriſti immolatio, licet Chriſtus ſemel paſſus eſt: quia quotidie peccamus peccatis, ſine quibus mortalis infirmitas viuere non poteſt, ideoq; quia quotidie labimur, quotidie Chriſtus immolatur pro nobis miſticè intra Eccleſiam Catholicam in myſterio Corporis, & Sanguinis Chriſti. Nihil à bono maius accipitur Sacerdote: quia non in merito conſecrantis Sacerdotis, ſed in verba Saluatoris, & in virtute Spiritus Sancti, Corpus Chriſti efficitur*.

58 Contra tandem: Paulus Apoſtolus inefficaciam Sacrificiorum veteris legis, ex ſola peccatorum commemoratione, quæ per ſingulos annos fiebat, deſumpſit, inquiens, *quod impoſſibile erat, ſan-*

(a) *Cap. 10.*

ſanguine taurorum, & hircorum auferri peccata. Sed talis commemoratio peccatorum etiam per ſingulos annos fit in Eccleſia Dei. Ergo pariter ex ipſa commemoratione inefficacia Sacrificii cruenti Chriſti, etiam deſumitur.

59 Reſpondetur; peccatorum commemorationem per ſingulos annos in Eccleſia Dei fieri diuerſo modo, quo fiebat in lege veteri; in illa enim ideo talibus ſacrificiis, peccatorum commemoratio fiebat, quia præcedentis ſacrificii inefficaciæ Sacerdotes illi ſibi ipſis conſcii erant, & ad noua peccata commiſſa denuò illud applicare non poterant; hinc oportebat pro nouis peccatis, noua ſacrificia cum nouo merito, & noua ſatisfactione adhiberi. Non autem ſic poſt cruenti ſacrificij oblationem à Chriſto pro peccatis generis humani exhibitam, quia nec pro præcedentibus, nec pro ſequentibus delictis oportet amplius ad merendam veniam, nouũ ſacrificium adhiberi; ſed ſufficit tantum præcedentem oblationem cruentam, eiuſq; meritum, & ſatisfactionem applicare; & hæc applicatio per Miſſæ Sacrificium, vel per Sacramenta fieri poteſt; & non ſunt noua merita, nec nouæ Chriſti ſatisfactiones, ſed meritorum præcedentiũ, & ſatisfactionum meræ applicationes, propterea non currit paritas.

CAPVT VI.

Aduerſariorum opinio, quod Chriſtus ſui Sacerdotij, & cruenti ſacrificij fructum pro ſeipſo obtulerit, & participauerit, non autem in ſupremi dominij recognitionem, refellitur.

60 FVndamentum, quo ad ſic delirandum ducuntur Aduerſarij, & quo nos urgent, huiuſmodi eſt quia Chriſtus dum tanquam Sacerdos cruentum Sacrificium Deo in ara Crucis offerret, orauit pro ſemetipſo. Ergò etiam pro ſeipſo ſacrificium illud obtulit. Probatur antecedens ex Apoſtolo Paulo ad Hebræos, ita de Chri-

ſto

ſto ſcribente. (a) *Qui in diebus carnis ſuæ preces, ſupplicationeſque ad eum, qui poſſit illum ſaluum facere à morte cum clamore valido, & lacrymis offerens, exauditus eſt pro ſua reuerentia.* Ergo Chriſtus pro ſe orauit, ſicut pro cæteris; & ſic pro ſe etiam, ſicut pro alijs ſacrificium obtulit, & ſibi exinde participauit. Sed.

61 Licet verũ ſit Chriſtũ (iuxta dictũ Apoſtoli, in ſacrificii cruenti oblationem) oraſſe; talis attamen oratio pro ſe non interceſsit, ut liberaretur à morte, *cum oblatus fuerit, quia ipſe voluit*: Sed fuit pro nobis ex nimia charitate, qua etiam uſque in finem nos dilexit; ſicut in eodem loco ipſemet Apoſtolus teſtatur: *factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi cauſa ſalutis æternæ, appellatus à Deo Pontifex iuxta Ordinem Melchiſedech.* Orauit igitur pro noſtris peccatis, pro miſerijs, & periculis noſtris, pro ſalute totius generis humani, & pro remiſſione peccatorum noſtrorum. Nec quia orauit, inde ſequitur, ergo etiam obtulit; quia licet oratio Sacerdotibus cõueniat, non eſt tamen eorum officio propria, quia orare pro ſe, vel pro alijs, non modo Sacerdotibus, ſed cuilibet Perſonę etiam conuenit, iuxta illud D. Iacobi: (b) *Orate pro inuicem, ut ſaluemini: multum enim valet deprecatio aſsidua.* Sed contra;

62 Chriſtus per ſuam paſsionem ſemetipſum obtulit ſacrificium; ſed ut docet (c) *D. Thomas*, Chriſtus per ſuam paſsionem, non ſolum aliis meruit, ſed etiam ſibi; Ergo ſacrificium non modo pro alijs, ſed etiam pro ſemetipſo Deo obtulit, & participauit. At.

63 Pro ſolutione talis argumenti ſcias, quod in qualibet ſacrificij oblatione cuiuſcumque Sacerdotis, duo conſiderari debent: Et ſacrificium ipſum, quod immolatur, & offerentis deuotio, quæ cum non ſit id, quod ex ipſo ſacrificio ſequitur, nec erit proprius effectus Sacerdotii. Chriſtus autem quantum ad primum attinet, participauit fru-

(a) *Cap.* 5. (b) *Cap. ult. Epiſt.* (c) 3. *p. q.* 19. *ar.* 3.

fructum accidentalem ſui ſacrificij cruenti, nempe gloriã corporis, exaltationem nominis, impetrationem, &c. non autem fructum meriti ſubſtantialis, videlicet ſatisfactionis, aut propitiationis, quia tali fructu ipſe minime indigebat; Vnde ex ſuo ſacrificio ipſum pro alijs percepit. Circa ſecundum pro deuotione ſua, qua ſecundum charitatem pro nobis humiliter paſsionem ſuſtinuit, habuit pro merito gloriam corporis, & ea quæ ad exteriorem eius excellentiam pertinent, ut ſupra diximus. Sed.

64 Contra. Sacerdotium veteris legis, fuit Sacerdotij Chriſti figura; ſed Sacerdos veteris legis, iuxta illud Leuitici: (a) *Pontifex ingreditur ſanctuarium, ut roget pro ſe, & uniuerſo cætu filiorũ Iſrael*; non ſolum pro alijs, ſed etiã pro ſe ipſo ſacrificium offerebat. Ergo Sacerdotiũ Chriſti, non ſolum in alijs, ſed etiam in ſeipſo effectum habuit; alias inferioris eſſet conditionis.

65 At hoc argumentum vim aliquam haberet, ſi inter Sacerdotium veteris legis, & Sacerdotium Chriſti æqualis intercederet ratio; diuerſa tamen reperitur; eo quod Sacerdos figuralis tantam perfectionem, ut ſacrificio minime indigeret, attingere non potuit; Chriſtus autem talem perfectionem habuit; Et ideò in utroque non eſt ſimilis ratio; propterea Apoſtolus ait: *Lex homines conſtituit Sacerdotes infirmitatem habentes, ſermo autem iuriſiurandi, qui poſt legem eſt, filium in æternum perfectum.* Concilium tandem Epheſinum præſidente Cyrillo noſtro, ita decreuit: (b) *Si quis dixerit Chriſtũ pro ſe obtuliſſe oblationem, & non magis pro nobis ſolum, anathema ſit.*

CA-

(a) *Cap.* 16. (b) *Tom.* 1. *Concil. Can.* 10.

CAPVT VII.

Aduerſariorum conatus, ſententium in Chriſto Sacerdoalem poteſtatem ex meritis, non autem virtute unionis hypoſtaticæ fuiſſe, irritus oſtenditur.

ADuerſariis autem ex una parte conuictis, ea quorum in præcedenti parte de Sacerdotali Chriſti poteſtate meminimus, nempe eam virtute unionis hypoſtaticæ obtinuiſſe, ſequentibus aggrediuntur.

66 In Pſalmo 109., ita dicitur: *Iurauit Dominus, & non pœnitebit eum, tu es Sacerdos in æternum.* Sed Decretum vnionis ſtypoſtaticæ eſt ante hoc iuramentum. Ergo Chriſtus poteſtatem Sacerdotalem poſt unionem hypoſtaticam, videlicet ex meritis obtinuit. Patet autem, quod vnionis hypoſtaticæ decretū ante tale iuramentum fuerit, quia alioquin minime opus erat Deum iurare, quod in æternum non pænitebit. Ergo Sacerdotalis poteſtas poſt vnionis hypoſtaticæ decretum, Chriſto collata fuit.

67 Reſpondetur; id iuramentum ſupra relatum intelligendum eſſe de vnione hypoſtatica, quam immediatè (ut iam probatum eſt) poteſtas Sacerdotalis conſequitur; non autem poſt vnionis hypoſtaticæ decretum, quaſi Sacerdotium fuerit quid aduentitiū extrinſecum unioni ipſi hypoſtaticæ. Sed.

68 Contra. Chriſtus ob ſuam promptam obedientiā, qua ab æterno holocauſtum pro redemptione generis humani diuinæ voluntati ſe exhibuit, poteſtatem Sacerdotalem obtinuit. Ergo poſt vnionem hypoſtaticam, & ex præuiſis meritis eam habuit. Antecedēs probatur ex Iſaia. (a) *Et audiui vocem Domini dicentis, quis ibit nobis? Et dixi, ecce ego mitte me.* Ergo Chriſtus ob ſuam promptam obedientiam, qua ſe victimam Deo obtulit, ab ipſo deſtinatus fuit Sacerdos.

69 Pro ſolutione autem huius argumenti, ſciendum eſt;

(a) *Cap. 6.*

eſt; Iſaiam citato loco nunquam de Decretis diuinis, aut Verbi Dei incarnatione fuiſſe locutum, ſed tantum de miſſione ad vaticinandum Populo Iſraelitico ea, quæ ventura erant in nouiſſimis diebus, ſicut ipſe teſtatur. *Vade, & dices Populo huic: audite audientes, &c.* & quod verbi Dei Prædicatores debent eſſe puri, & non Populi vitijs coinquinati: *Vir pollutus labijs Ego ſum.* Quia vt cœleſtem doctrinam rectè annunciare poſsẽt, alieni ab his, quę adulationi, mendaciis, & vitijs deſeruiunt, omnino debent eſſe. *Et tetigit os meum, & dixit: auferetur iniquitas tua, & peccatum tuum mundabitur.* Etenim non ſolum vox ore tonat, ſed etiam opera concomitatur, iuxta illud Chryſologi, (a) *Doctor dicto, & facto verus magiſter.* Et quod etiam ſint ſimplices, quia *non gymnaſia claris referta ſapientum*, inquit Ambroſius, *ſed plebem Dominus requiſiuit, quæ phalerare, & fucare neſciret.* Verbum enim Dei, *non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis*, ſubiungit Paulus, *ſed in doctrina ſana, & oſtenſione ſpiritus*, prædicare debent: ac tandem, quod mittatur; *Ecce ego mitte me*, eo quod teſte ipſomet Paulo Apoſtolo ad Romanos: (b) *Quomodo vero prædicabũt, niſi mittantur? ſicut ſcriptum eſt; quam ſpecioſi pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona*; Ergo nihil contra nos.

CAPVT VIII.

Fruſtra per Aduerſarios aſſeritur, Chriſti Sacerdotium iam terminatum eſſe, & minimè in æternum manere.

OPportunum Aduerſarijs fuit, rimam aliquam, per quam elaberentur, ſemper in manu habere, vt ex vna parte fugati, alibi reciperentur. Cumque in præcedenti capite ſatis iam probatum ſit, poteſtatem ſacerdotalem virtute vnionis hypoſtaticæ Chriſto collatam eſſe: ad veritatem hanc iterum.

(a) *Serm.* 167. (b) *cap.* 10.

Digitized by Google

rum euertendam, rurſum vrgent: Sacerdotiũ Chriſti terminatum eſſe, & non permanere in æternum,& talibus argumentis nituntur.

70 Sacerdotes, à Sacrificandi,ſeu Sacrificium offerẽdi poteſtate denominantur; ſed Chriſtus nec per ſe eſt amplius ſacrificaturus, aut oblaturus Sacrificium, nec per ſuos miniſtros, poſt diem iudicij. Ergo eius Sacerdotium non manet in æternum.

71 Sed aduerſus hoc argumentum, ſuperius dicta primò inſtant; videlicet poteſtatem Sacerdotalem virtute vnionis hypoſtaticę eſſe Chriſto collatam;& quia talis vnio in ęternum duratura eſt,etiam in æternum duraturum erit Chriſti Sacerdotium. Secundò verum eſt, quod à poteſtate offerẽdi Sacrificium Sacerdos denominatur; ipſa tamen poteſtate ſemel accepta, tamdiu poteſt talis denominari, quãdiù vel denuò Sacrificium offerre, vel ſaltem conſummare, aut applicare ſacrificium oblatum, poteſt. Et quia Sacrificium à ſe oblatum, Chriſtus poſt diem Iudicij, iterum atque iterum pro nouis beneficijs accidentalibus, nempè, reuelatione, aut noua manifeſtatione alicuius myſterij, Beatis conferendis applicare poteſt,&talis applicatio eſt actus Sacerdotalis, quaſi completiua Sacrificij,ſaltem quo ad applicationem; ideò ſacerdos in æternum dicitur. ſed

72 Contra. Sacerdos debet propriè, & expreſsè tanquam Perſona publica pro alijs orare, quia hoc eſt pręcipuũ munus Sacerdotis; ſed Chriſtus propriè, & expreſſe in Cœlo orare non poteſt, niſi tantum impropriè, & interpretatiuè; Ergo neque poterit poſt diem Iudicij oblatum Sacrificium pro aliquo beneficio impetrãdo, tanquam Sacerdos denuo applicare;& ſic Sacerdotium eius non eſt æternum. Maior eſt certa, quia Sacerdos in immolando debet orare. Minor vero probatur, quia uox ſine aere nequit articulari: ſed in Cœlo Empyreo non eſt aer; Ergo &c.

73 Reſpondetur, negando minorem, eiuſque probationẽ, & rationem negationis ex Sacra Scriptura deſumo, in

in qua habetur; Chriſtum pro nobis in Cœlo orare. Ita D. Paulus tum ad Romanos: (a) *Qui eſt ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis.* Tū ad Hebræos: (b)*Vnde, & ſaluare in perpetuum poteſt accedentes per ſemetipſum ad Deū, ſemper viuens ad interpellandū pro nobis*. Et huiusmodi farinæ eſt etiam Euāgeliſta Ioannes; (c) *Aduocatum habemus*, inquiens, *apud Patrem Ieſum Chriſtum iuſtum*. Et quod hęc omnia Sacrę Scripturæ loca, intelligenda ſint propriè, non autem interpretatiuè; docet primo *D.Thomas* in 4.diſt. 15. qu.4.art.2.Quæſtiun.2.ad primum. Deinde ex Carmelitis, (d)*Zagaglia*Bachonij Diſcipulus, *Orlandus*, *Lumberius*, *Bonaſpes*, & *Auguſtinus à Virgine Maria*, ab ipſo relati, nec non (e) *Lezana*, hanc rationem primò adducens; videlicet, in Beatorum Corporibus aliquid aeris in pulmone, ore, & inſtrumentis vocis futurum, quo verè, & propriè poſſint voces articulari, quod Chriſto minimè eſt denegandum. Secundo refert ex D. Thoma, Cœlum ipſum Empyreum poſſe deſeruire Beatis ad voces, ſicut, & aer, per diuiſionem; & confractionem partiū ipſius: *neq; hoc*, inquit S. Thomas *erit ei ignobilitas, quia erit inſtrumentum motum à lingua glorificata, & materia vocis prolatæ in laudē diuinam, nec propter hoc ſequitur, quod ſit generabile, & corruptibile*. Ac tandem concludit, Cœlum, quantumuis in ſe ſolidum, & incorruptibile, ſit; nihilominus quo ad vſum Beatorum, ita peruium, facile, & flexibile eſſe, in ordine ad habitatic nē, motum localem, reſpirationem, locutionem, vocem, &c. ac ſi aereum eſſet, vel alterius ſimilis naturę: ſiue hoc oriatur ex dotibus agilitatis, & ſubtilitatis ipſorum Beatorum, ſiue ex alio ſpeciali dono Dei, ipſis collato, vel ſaltem extrinſeca aſſiſtētia, & cooperatione cum ipſis, vt Cœlum illis ſit, *vt inſtrumentum motum*, prout inquit S.Thomas, vel alio mo-

(a) *cap.*8. (b) *Cap.*3. (c) *Epiſt. cap.*2. (d) *tom.* 6. *diſp.* 6. *de merit. Chriſti ſect.*3.§.4. (e) *tom.*2 *.tract.*2.*diſput.*6. *quæſt.*3. *de dotibus Beator.*

Digitized by Google

do ineffabili, & ſupernaturali, debito illo ſtatui, de quo dicitur: *Nec oculus vidit, nec auris audiuit, neque in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus diligentibus ſe.*

74 Contra. Illi enim indigent effectu Sacerdotij, qui peccati infirmitatem habent; ſed Sancti nullam habent infirmitatem peccati. Ergo nunquam, etiam poſt diem Iudidij, effectu Sacerdotij indigebunt.

75 Ad hoc argumentum ſuperius reſponſum eſſe patet, videlicet; Sanctos non indigere per Sacerdotium Chriſti amplius expiari, indigent tamen expiati, per ipſum Sacerdotium conſum nari, ſiue quo ad ſtatum accidentalem magis illuminari, quo ad nouam manifeſtationem alicuius myſterij.

76 Contra. Sacerdotium Chriſti præuia eius morte manifeſtatum eſt; ſed mors Chriſti non erit in æternum, quia *Chriſtus ſemel mortuus amplius non moritur, nec illi mors dominabitur*; Ergo neque eius Sacerdotium in æternum erit. ſed

77 Quamuis mors Chriſti non ſit amplius iteranda, poteſt tamen iterari, videlicet denuò applicari virtus eius hoſtiæ ſemel oblatæ, quæ cum infinita ſit, manet in æternum, iuxta illud ad Hebræos. (a) *Vna oblatione conſummauit in æternum ſanctificatos.* Et ita à pari cum ipſo debet etiam eius Sacerdotium manere.

CAPVT IX

Inſulſa Aduerſariorum opinio, quod Chriſti Sacerdotium minime omne aliud præcellat, irridetur.

78 HViuſmodi opinationis Cauſa eſt, quia Chriſtus in Pſal. 109. *Vocatur Sacerdos ſecundũ ordinẽ Melchiſedech.* Sed Melchiſedech fuit Sacerdos legis naturę, Ergo Chriſti Sacerdotium, minimè legis naturæ Sacerdotium antecellit. Sed

79 Pro eorum pace ipſi ſcire debent; legale Sacerdotium, vt docet (a) *D. Thomas* tantum figuram Sacerdotij Chri-

(a) *Cap.* 10. (b) 3. *p. q.* 2 2. *art*9.

Chriſti extitiſſe, non quidem veritatem omninò adæquantem, ſed multum ab ea deficientem. Vocatur autem Sacerdotium Chriſti ſecundum ordinem Melchiſedech, non quia Sacerdotium Melchiſedech Sacerdotio Chriſti excellentior eſſet, ſed quia excellentiam Sacerdotij Chriſti præfigurabat: Sed

80 Contra. Quemadmodum tam veteris, quam nouæ legis Sacramenta, gratiæ, iuſtificationis, & ſanctitatis animæ inter ſe ſigna ſũt, ita etiam veteris, & nouæ legis Sacrificia inter ſe æqualia ſunt, & eundem terminum, nempè omnium hominum ſalutem reſpiciunt. Ergo Sacerdotium Chriſti non eſt nobilius Sacerdotio Melchiſedech; nec Sacerdotium aliquod antecellit. At.

81 Reſpondetur, Sacramenta veteris legis ſignificare tantum, non autem gratiã, & ſanctitatem Animæ cauſare. Sacramenta verò nouæ legis vtrumque munus gerunt; videlicet, & ſignificant, & cauſant gratiam, & ſanctitatem Animæ. Sicque licet Sacrificium veteris legis à Sacerdote in remiſsionem peccatorũ hominũ offerebatur, gratiam tamen ſignificabat, & non cauſabat, vnde erat finiti valoris, & propterea reiterebatur. Cruentum autẽ Chriſti ſacrificium, gratiam, & Sãctitatem animę cauſat, & omnia peccata dimittit, quia infiniti valoris eſt, propterea à Sacerdote non reiteratur, ſed tantũ denuo applicatur, quia cũ infinitũ ſit, poteſt iterũ, atq; iterũ in infinitum applicari; & ob hãc rationẽ Chriſti Sacerdotium cætera Sacerdotia antecellit. *O pretioſum*, inquit D. Thomas, *& admirandum conuiuium, ſalutiferum, & omni ſuauitate, repletum; Quid enim hoc conuiuio pretioſius eſſe poteſt? in quo non carnes vitulorum, & hircorũ, vt olim in lege; Sed nobis Chriſtus ſumendus proponitur verus Deus. Nullum Sacramentum eſt iſto ſalubrius, quo purgantur peccata, virtutes augẽtur, & mens omnium Spiritualium chariſmatum abũdantia impinguatur*; Quia igitur, ſubiun-

iungit noſter Reſolutiſsimus Bachonius, *in hoc* (a) *Sacramento continetur ille, qui eſt totius ſanctitatis cauſa; ideo omnia, quę ad conſecrationem huius Sacramenti pertinent, debent eſse ſacra, ſcilicet ipſi Sacerdotes, & miniſtri, veſtimenta, & vaſa, & huiuſmodi.*

CAPVT VLTIMVM.

Hæretici negant Sacerdotium Chriſti fuiſse ſecundum ordinem Melchiſedech, ideoq; non rectè ei aſſimilatū.

HVIuſmodi negationis occaſionem Caluinus, & kemnitius ex hoc deſumūt nempe, quod Melchiſedech panem, & vinum Sacerdotij Chriſti figuram nunquam obtulerit, & ſic arguunt.

82 Paulus Apoſtolus figuram Sacerdotij Chriſti ſecundum ordinem Melchiſedech ad Hębreos cap. 7. explicans; nullam mentionem facit de oblatione panis, & vini. Ergo Melchiſedech nūquam Domino panem, & vinum obtulit: quia alias Paulus de tali oblatione ibi meminiſſet. Ergo Sacerdotium Chriſti non eſt ſecundum ordinem Melchiſedech, cum potiſſima eius figura, in oblatione panis, & vini conſiſtat.

83 Reſpondetur. Paulū ſilere oblationem panis, & vini, neq; ſecundum panem, & vinum Sacerdotium Chriſti, Sacerdotio Melchiſedech aſsimilaſſe; quia ad ſuū m inſtitutum nihil faciebat. Nam Paulus in ſupracitato loco nihil aliud, præterquam excellentiam Sacerdotij Chriſti reſpectu ad Sacerdotium Leuitici oſtendere cupiebat. Et ſicut Sacerdotium Melchiſedech benedicendo Abrahæ, etiam Iudæ, & Leui tunc in lumbis eius exiſtentibus benedixit; & per conſequens decimas tum ab Abraham, tum à Iuda, & Leui tanquam ſuperior accepit. Ita etiam præcellebat Chriſti Sacerdotium, cum ipſum fuerit ſecundum ordinem Melchiſedec hilicet Genebrardus aſſerat, (b) *Paulum data opera, explicationem ſacrificij Melchi-*

(a) *In 4. diſt. 10. q. 2. art. 1.* (b) *Pſal. 109. verſ. Tu es Sacerd. in æter.*

chiſedech in pane, & vino prætermiſiſſe : ne Iudæis, ad quos ſcribebat, tantum Sacramentum tunc prodeſſet. Sed

84 Contra. Sacerdotium Chriſti propriè in ſacrificio cruento conſiſtit ; Sed Melchiſedech nunquam cruentum aliquod in ſacrificium obtulit, ſed potius hoc obtulit Aaron; Ergò Sacerdotium Chriſti non eſt ſecundum ordinem Melchiſedech , nec præcellit.

85 Reſpondetur, in Sacerdotio Chriſti , iuxta *D. Thomam*, (a) duo conſiderari poſſe; & oblationem Chriſti, & participationē illius. Quod autem attinet ad oblationem ipſam, Sacerdotium Chriſti figuratum fuiſſe per Sacerdotium Leuitici, ſicut probat argumentum. Quod verò attinet ad participationem , & effectum illius, in quo verè, & propriè conſiſtit dignitas Sacerdotij; Sacerdotiū Chriſti figuratum fuiſſe per Sacerdotium Melchiſedech , qui panem, & vinum ſimul Domino offerebat. Sed

86 Contra ex Kemnitio; oblatio panis, & vini non erat peculiaris Sacerdotio Melchiſedech, quia in Sacerdotio Leuitici etiam fiebat. Ergo Sacerdotium Chriſti, nec eſt ſecundum ordinem Melchiſedech, nec præcellit.

87 Reſpondetur: & ſi verum ſit, Leuiticos Sacerdotes panem, & vinum aliquando obtuliſſe; non tamen legitur obtuliſse utrumq; ſimul , aut per legem id eis ſtatutum fuiſse. Legitur *Exodi* 29. panem oblatum fuiſse à Leuitibus Sacerdotibus, non tamen ſimul cum vino: Sicut etiam *Num.* 28. legitur, vinum oblatum fuiſse, ſed non cum pane, ſed potius cum aliquo cruento ſacrificio, videlicet agniculo, tanquam condimētum illius: At verò Melchiſedech ſemper panem, & vinum obtulit vna ſimul, tanquam vnicum, & integrum ſacrificium , quod typus ſacrificij cruenti Chriſti erat.

88 Cōtra: Melchiſedech fuit ſine Patre, ſine Matre, ſine Genealogia, ſine numero dierum , & finem vitæ non habens; Sed hæc omnia compe-

(a) *3. p. q. 22. de Sacerd. Chriſti art. 6. ad 2.*

petunt Filio Dei, non autem Chriſto, qui matrem, Genealogiam, & finem vitæ habuit. Ergo Sacerdotium Chriſti non eſt ſecundum ordinem Melchiſedech.

89 Reſpondetur. Melchiſedech dictum fuiſse ſine Patre, Matre, Genealogia, numero dierum, & finem vitæ minime habentem; non quia omnia iſta non habuerit, prout iam oſtendimus habuiſſe, ſed cum eſset figura Chriſti, omnia iſta Scriptura omiſit: propterea ſecundum Apoſtolum, ipſemet Melchiſedech aſsimilatus eſt Filio Dei in terris ſine Patre, & in Cœlis ſine Matre, & ſine Genealogia, iuxta illud Iſaiæ: *Generationem eius quis enarrabit*; Et ſecundum Diuinitatem, principium dierum, aut finem vitæ non habet. Sed

Contra, quod eſt principale nõ ſequitur ordinem alterius, ſed potius cætera omnia eius ordinem ſequuntur; ſed Sacerdotium Chriſti eſt principalius Sacerdotio Melchiſedech. Ergo Sacerdotium Chriſti non eſt ſecundum ordinem Melchiſedech.

Reſpondetur Chriſtum non dici Sacerdotem ſecundum ordinem Melchiſedech, quaſi Sacerdotium Melchiſedech fuerit excellentius Sacerdotio Chriſti; ſed dici ſecundum ordinem Melchiſedech, quaſi excellentiam Sacerdotij Chriſti ad Sacerdotium Leuiticum præfigurantis, ſicut ſuperius diximus. At tandem.

92 Contra. Sacramenta quanto magis propinquiora fuerunt Chriſto, tanto magis Chriſtum expreſſius ſignificabant. Sed Sacerdotio Chriſti propinquius fuit Sacerdotium veteris legis, quam Sacerdotium ante legem. Ergo Sacerdotium veteris legis, nempè Leuiticum, excellentiam Sacerdotij Chriſti præfigurauit, non autem Sacerdotium Melchiſedech.

93 Reſpondetur: Sacerdotium veteris legis magis præfiguraſſe Sacerdotium Chriſti, quo ad oblationem, ob ſanguinis effuſionem, eo quod in Sacerdotio Melchiſedech ſanguis non effundebatur. Non autem quo ad participationem, & effectum

Sacri-

Digitized by Google

ſacrificij, in quo verè conſiſtit veritas Sacerdotij; quia hoc in oblatione panis, & vini Sacerdotiũ Melchiſedech expreſſius ſignificabat. Propterea verum Chriſti ſacrificium, ſub ſpeciebus panis, & vini, in noua lege communicatur Chriſti fidelibus. Et hęc de prima quęſtione ſint ſatis; nunc autem de ſubſequentibus ſit.

QVÆSTIO SECVNDA.

Quæ conuicia in caput Eccleſiæ, & Summum Pontificem Chriſtum, Hæretici blaterantur.

PROLOQVIVM.

ADuerſariorum iacula in præcedenti quæſtione omnino confregimus. Ad ea modo, quæ ab ipſiſmet Eccleſiæ perduellibus contra Catholicas veritates perperam effutiuntur, occurrimus; quibus euerſis, & ſilentio ipſorum deliramentis impoſito; veritas de Summo Sacerdotio, regia, legislatiua, Iudiciaria, & redemptiua Chriſti poteſtate magis in lucem prodeat, & ſplendeſcat, propterea ſit.

CAPVT PRIMVM.

Temerè nonnulli Aduerſariorum autumant, Chriſtum Summum Pontificem, & Caput Eccleſiæ, non extitiſse.

94 CHriſtum Dominũ, Summum Pontificem, & caput totius Eccleſiæ extitiſſe, adeò exploratum eſt, vt ipſimet Eccleſiæ rebelles, cum Chriſtianos eſſe ſe iactent, nec etiam negent. Nihilominus contra tantam veritatem aliqui fabulatores nõ deſunt, qui Chriſtum Summum Pontificem minimè extitiſſe, aſſerere non erubeſcãt. Etenim ly *Summus*, iuxta Alexandrum conſil. 72., & (a) *Duardum* in bulla cęnæ Domini, nihil aliud ſonat, niſi ſuper Dignitates, nempè Archiepiſcopos, Epiſcopos, Prębyteros, &c. eſſe. Sed Chriſtus ſuper Epiſcopos non fuit, nec ipſis

(a) *Lib. 1. c. 4. q. 2. n. 17.*

ipſis anteccelluit, cum tunc nõ eſſent; Ergo neque Summus Pontifex extitit. Maior eſt certa, minor verò probatur ab *Vuitclepho*, haruſpicante Ordinem Epiſcoporum nõ à Chriſto, ſed ſimul cum Monachis, Canonicis, & Fratribus Mẽdicantibus, de nouo inſtitutum eſſe. En propria eius verba. *(a) Hæ quatuor ſectæ*, inquit, *nouiter inductæ, ſicut Clerici Cæſarei, Epiſcopi, Monachi, Canonici, & Fratres quatuor Ordinum, multum conturbant Eccleſiam militantem Chriſti*. Ergo tempore Chriſti non erant Epiſcopi, & ideò nec ipſe ſummus Pontifex extitit. Sed huic argumento.

95 Reſpondetur, negãdo minorem, eiusque probationem, cum noſter Vualdenſis alloquendo Vuitclephum, ſic eam explodat. *(b) Chriſtus inſtituit Ordinẽ Sacerdotalẽ, cum diceret Diſcipulis ſuis, accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis. Sed in inſtitutione communi inſtituit Deus quodlibet eius ſpeciale, ſicut tu dicis in cap. prędicto, quod inſtituendo Sacerdotem in communi, inſtitui Deus hunc Sacerdotem ſingularem Robertum, Ioannem, vel alium. Ergo in inſtitutione Sacerdotij in communi, inſtituit Chriſtus Sacerdotium Curatorum Epiſcopale, & Sacerdotiũ minorum, & ſimplicium Sacerdotum*. Ergo tanquam Supremus Pontifex, tum Epiſcopos, tum Præsbyteros ſub ſe habuit, at.

96 Reſpondet Vitclephus, & ita dicit. *(c) Chriſtum illo tempore inſtituiſſe Sacerdotiũ Epiſcoporum, ſed non ordinẽ Epiſcopalem*. Ergo ibi non fuerunt Epiſcopi. Sed.

97 Contra, proſequitur *Vualdenſis*; nam Chriſtus ad tale officium Apoſtolos ſuos tanquã Epiſcopos ſubſtituit, *& ſi generaliter omnes Sacerdotes, non tamen niſi virtualiter contentos in Epiſcopos. Vnde Gregorius ſuper eundem locũ; libet, (d) inquit*, intueri, quod illi Diſcipuli ad tanta onera humilitatis vocati, ad quantũ culmen glorię ſunt producti. Ecce non ſolum de ſemetipſis ſecu-

(a) *In Spec. quadrig. c. 27. de offic. Paſtor*. (b) *Tom. 1. lib. 2. art. 3. c. 29. n. 3.* (c) *Ibid. ſup.* (d) *Tom. 2. homil. 2. ſup illud Accip. Spir. Sanct.*

ſecuri fiunt, ſed etiam alieræ obligationis poteſtatem relaxationis accipiunt, principatũ, quę ſuperni iudicij ſortiuntur, vt vice Dei quibuſdã peccata retineant, quibuſdã relaxent. Horum hunc in Eccleſia Epiſcopi locum tenent: ſoluendi, atque ligandi auctoritatem ſuſcipiunt, qui gradum regiminis ſortiuntur. Ecce ſubiungit Vualdenſis, dicit *Gregorius Epiſcopos noſtros ſortiri illum gradum, eumdem tenere locum, & eamdem conſequi auctoritatem, quam tunc Chriſtus donauit Apoſtolis; ſed iam tenent Epiſcopi gradum ſuperiorem, quam cæteri præcisè Sacerdotes. Ergo Chriſtus tunc inſtituit gradum, & locum Epiſcopalem altioris dignitatis, quam ſit gradus præcisè Sacerdotum.* Probat hanc conſequentiam textus *in cap. quorũ vices 68. diſt.* Ergo Chriſtus fuit Summus Pontifex. Sed.

98 Allatum argumentũ, Vuitclephus negat; (a) *quia tunc*, inquit, *non erat diſtantia Epiſcoporum, & Sacerdotum, ſicut ponitur in Decretis cap. olim, id. ò Chriſtus ſolum inſtituit ordinem Sacerdotum, qui tunc omnes indifferenter vocabantur Epiſcopi; at Epiſcopatũ modernum vltra Sacerdotium non inſtituit.* Ergo Chriſtus nõ fuit ſuper Epiſcopos, quia nõ erant, ac per conſequens nec Summus Pontifex. Sed.

99 Contra, reſpondet Vualdenſis; *etenim incurris hæreſim Aereorum, qui hoc idẽ hæreticum dogma ponebant; ſicut planè teſtatur Auguſtinus de hæreſibus, & eſt hæreſis 53. vbi ſic. Aeriani, ab Aereo quodam dicti ſunt, qui cum eſſet Presbyter, doluiſſe fertur, quod Epiſcopus ordinari non potuerit, & in Arrianorum hęreſim lapſus, propria quoque dogmata fertur addidiſſe nonnulla, dicens offerri pro dormientibus non oportere, nec ſtatuta ſolemniter celebranda eſſe ieiunia; ſed cum quiſquam voluerit ieiunandum, ne videatur ſub lege eſſe. Dicebat etiam Presbyterum ab Epiſcopo nulla differentia debere diſcerni.* Hęc Auguſtinus. Ideo ſic argumẽtor; Inter Epiſcopos inſtitutos à Chriſto, & cæteros Sacerdotes inſtitutos ab eodem,

(a) *Ibid. ſup.*

Digitized by Google

aut ponis Vuitclephe differentiam, & tunc conuinceris falſum dixiſſe, quod Chriſtus ordinem Epiſcopalem nunquam inſtituerit diſtinctum à Sacerdotio in communi. Vel nullam ponis differentiam, & tunc incurris ſupradictam hæreſim Aereorum. Nullum eſt medium inter contradictoria, aut falſum dices cum Aereis, & eris hæreticus; aut falsũ dixiſti per prius dictũ, & adhuc es hęreticus: Et ita cæteri omnes, qui hoc Vuitclephi delirium defẽdere conabũtur.

CAPVT SECVNDVM.

Altera Hæreticorum blaſphemia, quod Chriſtus Rex temporalis Eccleſię potius, quam ſpiritualis extiterit.

100 EX priori in alterum hoc deliramentum Hęretici dilabuntur, nimirum, Chriſtũ temporalẽ Eccleſię Regem citius, quam ſpiritualem extitiſſe; & tali futili argumento ducuntur. Figura debet omninò correſpondere figurato, ſed figura regiminis Chriſti in Eccleſia fuit dominij temporalis, non ſpiritualis. Ergò Chriſtus eſt Rex temporalis, ſiue ſæcularis, & non ſpiritualis, aut Sacerdotalis totius Eccleſiæ. Maior eſt certa; minor autem ſic primo probatur. Quia ſicut Tabernaculum fuit figura Eccleſiæ, ita Moyſes, Chriſti Regis figura fuit. Sed Moyſes, non modo erga Laicos, ſed etiam erga Leuitas tanquam Princeps ſæcularis ſe geſſit, teſtatur Brentius, & Okamus Proteſtantes: Ergo Chriſtus vt præfiguratus à Moyſe, eſt Rex temporalis, ſiue ſæcularis totius Eccleſię, prout nunc eſt Rex Angliæ, in eius Laicocæphala Eccleſia. Secundo verò apertè patet ex illo Pſalmi 2. *Ego autẽ conſtitutus ſum Rex ab eo ſuper Syon Montem Sanctum eius. Poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſseſſionẽ tuam terminos terræ*; Etenim verba illa de dominio temporali, & de Ciuitate Hieruſalem per ly *Sion*, intelliguntur.

101 Reſpondetur, negãdo minorẽ, ad cuius primã probationẽ dico adinuentũ Brẽtij, & OKami aſſerentium Moyſem Principem Secularẽ fuiſ-

fuiſſe, eſſe omnino falſum, vt pote contrarium Sacrę Scripturæ, præſertim Exodi cap. 40. vbi Moyſi, non vti Principi Sęculari, ſed tanquam Sũmo Dei Sacerdoti, ſic à Domino fuit ordinatum. *Aſſumpto vnctionis Oleo vnges Tabernaculum cum vaſis, vt Sanctificentur altare holocauſti, & omnia vaſa eius: labrum cum baſi ſua: omnia vnctionis Oleo conſecrabis, vt ſint Sancta Sanctorum. Fecitque Moyſes omnia, quæ præceperat ei Dominus, poſuit altare aureum, & adoleuit ſuper eum incensũ aromatum, & altare holocauſti in veſtibulo teſtimonij, offerens in eo holocauſtum, & Sacrificia vt Dominus imperauerat.* Propterea in Pſalmo 98. de ipſo ſic dicitur: *Moyſes, & Aaron in Sacerdotibus eius:* (a) In cuius verſu Incognitus noſter ait. *Moyſes, & Aaron erãt de Tribu Leui Sacerdotes. Moyſes enim vota Populi obtulit Deo, & pro Populo ſupplicauit.* Ergo Moyſes Sacerdos fuit, & non Princeps Secularis, & ſic tanquam Sacerdos, Chriſtum Regẽ Spiritualem, & non temporalem expreſſit.

102 Ad Secundam minoris probationem etiam reſpondeo: allegatum textum Pſalmi non intelligi abſolutè de dominio Chriſti temporali; ſed ita potius à ſupracit. Incognito explicari. (b) *Aduerte*, inquit, *quod quamuis Chriſtus omnium Rex, & Dominus eſſet, quia Rex Regum, & Dominus Dominantium, &c. tamen regiam ſuam poteſtatem primò oſtendit in Eccleſia ex Iudęis, quam ex gentibus, quæ per Mõtem Syon intelliguntur ſecundũ Gloſſã. Quia Eccleſia Iudæorũ prius recepit radios fidei, vt montes prius ſuſcipiunt radios Solis; Vnde Iudæis primo prædicauit*, non ſum miſſus, niſi ad oues, &c. *tanquam primis ſubditis eius. Et hoc eſt, quod dicit*, Ego autem conſtitutus ſum Rex ab eo ſuper Syon Montem Sanctum eius. *Chriſtus igitur primò Iudæos ſubiectos habuit, vt Apoſtolos, & conſequenter etiam gentes habuit, quando per Apoſtolos Chriſti fides per vniuerſum Mundum prædicata fuit, quia tunc gentes Chriſti fidem ſuſcepe-*

(a) *Tom. 2. in pſal. 98. n. 1583.* (b) *Tom. 1. pſal.* [illegible] *n. 1*[illegible]*. 5.*

periit. Et ſicut ſoli Iudæi prius filij Dei erant, & hæredes: ſic gentes conuerſæ ad fidem ad hæreditatem Chriſti peruenerunt. Et hoc eſt, quod Pater Filio incarnato dicit; Poſtula à me,& dabo tibi gentes hæreditatem tuam. *Et quia iſtas gentes non ſolum de vna plaga Mundi conuertit ad fidem, ſed etiam de omnibus partibus, ideo ſubdit, Et poſſeſſionem tuam terminos terræ.* Hæc Incognitus: Ex cuius relatis verbis pro explanatione textus Pſalmi, ſatis colligitur, Chriſtum per fidem acquiſiuiſſe ſibi Populum, eiuſque deinde Regẽ ſpiritualem in Eccleſia,& non temporalem in Aula, vt Hæretici blaterant, extitiſſe.

CAPVT III.

Tertium effutiunt Aduerſarij, talẽ regiam ſpiritualem poteſtatem nõ videri ad Chriſtũ ſingulariter ſpectauiſſe, eo quod alteri etiam Creaturæ cõmunicata fuerit à Deo.

103 SVæ dementiæ Achillem, puta falſe doctrinæ fundamentum in hoc repoſitum indicant, nempè, quod longe ante quam Chriſto, ipſius regia ſpiritualis poteſtas cum ampliori auctoritate, olim à Deo Ieremiæ impartita fuerit. Ergo falsò aſſeritur, quod nulli Creaturæ fuerit communicata. Antecedens ex ſequẽtibus Ieremię verbis, ita Deo ad ipſum alloquente Regẽ cõſtituente probatur. (a) *Ecce conſtitui te hodie ſuper gẽtes, & ſuper regna, vt euellas, & deſtruas, & diſperdas, & diſſipes, & ædifices, & plantes.* Chaldæus verò: *Vide, quod conſtituerim te hodie ſuper Populos, & ſuper regna, vt euellas, & deſtruas, & perdas, & diſſipes, & ſuper domum Iſdrael, vt ædifices, & confirmes.* Ex quibus manifeſtè colligitur: poteſtatem regiam Spiritualẽ Chriſti ampliori auctoritate, nẽ pè deſtruendi, ædificandi, & plantandi fuiſſe à Deo olim Ieremiæ ſuper domum Iſrael, & gentes impartitam. Ergo verũ non eſt, quod nulli Creaturæ fuerit delata.

104 Reſpondetur, negādo

(a) *Cap. 1.*

do minorem, & eius probationem. Nam per allegata verba Ieremiæ, non fuit ipſi, vt malè aſtruunt Aduerſarij poteſtas ſpiritualis regia cõmunicata, ſed munus tantũ prædicationis impartitum, vt eruditè Pater Mandina in expoſitione talis capitis ſic notat.(a) *Ecce cõſtitui te ſuper gẽtes, & regnã. Pagninus, bis inquit, repetit*, ecce dedi te, ecce cõſtitui te: *Nec otiosè: vt sẽſus ſit, aduerte, quod te cõſtituerim ſuper gentes: Vide quod onus ſit tibi demandatum: tui te officij commoneo: quod autẽ legis Ieremiam ædificaturum, & plantaturum, non ita accipias, quaſi ſuper Reges, & regna conſtituendus, fabrilia munera præſtare debuerat, ſed quod Regibus, prædicatione auertenda nunciaret. Sæpè enim in ſcripturis cum aliquid fieri denunciatur, hoc ipſum dicitur elici ab eo, quòd denunciat; vt*, exceca cor populi huius. *Non enim Isaias ad excæcanda Israelitarum corda mittebatur: ſed ad* Populi *excæcationem annunciandam. Aptè autẽ dicitur, vt euellas, & diſſipes: bis enim verbis exprimitur, quod prædicatio Ieremiæ, ad eos eſſet dirigenda, qui à vero cultu exciderant, ad Idola conuerſi; ædificare namque, & plãtare, eorum eſt, qui legem amplectuntur, & fidem: qui cõtra, euellere, & deſtruere eorum eſt, qui à religione defecerunt, quales ij extitere, quos redarguit Ieremias; præſertim ſequentibus quatuor capitibus, de quibus ait;* dereliquerunt fontem aquæ viuæ. *Porrò deficiente cultu, omnis plantatio languescit, & deſtruitur ædificium, ſeu humore gratiæ deficiente*, omnis plantatio, quam non plantauit Pater meus eradicabitur; *ſeu ob ſuperbiam ſit arefacta, vt ait Eccleſiaſtes* radices gentium ſuperborum areſcit Dominus: *Seu quod fructum non ferat*, omnem palmitem non ferentem fructum, &c. *hæc verò plantare ſeu eradicare, ſeu deſtruere, ſeu quoduis aliud, Prophetarum præſertim eſt, atque Apoſtolorum; vnde dicitur, vt euellas, & deſtruas, ædifices, & plantes.* Hæc ille. Chriſtus autem, non vt Ieremias, vel aliqua alia creatura,

(a) *Tom. 1. ſup. Ierem. verſ. 10 pag. 191.*

Digitized by Google

tura, ſe tanquam verus Rex ſpiritualis, Sacramenta inſtituendo, peccata dimittendo, talem poteſtatem Miniſtris ſuis impartiẽdo, Tribunal erigẽdo, vt peccata in foro interno, & Animæ diiudicẽtur; ſuã peculiarem poteſtatem ad effectum demandauit: quæ omnia nec Ieremias fecit, nec aliquis alius Sanctus quantumuis à Deo poteſtate regia ſpirituali redimitus, vsquam facere poterit; cũ Chriſtus ſine allegatione ad Sacramẽta, peccata remittere, & Animas Sanctificare etiam potuerit, prout fecit. Ergo talis Chriſti regia poteſtas ſpiritualis nulli creaturæ communicata fuit.

CAPVT IV.

Aduerſarij, Chriſtum legislatorem eſſe non potuiſſe oſtendentes, reijciuntur.

105 Qvi tali medio arguunt. Lex, vt habetur, *in diſt. 2. cap. lex*; & ſcribit ex eius ethymologia Iſidorus. *Eſt conſtitutio Populi, ſecundum quam maiores natu ſimul cum plebibus, aliquid ſanxerunt*; Ergo Chriſtus cõdere legem ſolus non potuit. nec Legislator eſſe.

106 Reſpondetur, negãdo conſequentiam, & ratio negationis eſt, quia principale, & proprium munus legis eſt reſpicere ordinem ad bonũ cõmune deſtinatum; Ordinare autẽ aliquid ad cõmune bonum, non ſolum ſpectat ad communitatem, ſed etiam ad aliquem, gerentem vicem multitudinis; Propterea inquit Ariſtoteles; (a) *Legem condere, tum ad totam multitudinem, tum ad Perſonam publicã eiuſdem multitudinis curam habentem pertinet.* Cum autẽ Chriſtus vti Rex Spiritualis Eccleſiæ, perſona publica extiterit, gerens vicem omniũ fidelium; iure optimo legem condere, & Legislator eſſe potuit. Sed.

107 Contra. Lex nihil aliud eſt, niſi regula, & menſura rationis; propterea Philoſophum auctorem, & non inſipientem exigi ſecundum Platonem, totum terrarum orbẽ tunc beatum prædicentem; quan-

(a) *Lib. 10. ethic. cap. vlt.*

quando aut ſapientes regnare, aut Reges ſapere cœpiſſent. Sed Chriſtus ignarus fuit; Ergo Legiſlator non extitit. Maior eſt certa; minor verò probatur, tum à Caluino ita delirante. (*a*) *Certè cum docet Apoſtolus, per omnia Chriſtum fuiſſe nobis ſimilem, excepto peccato proculdubio hoc quoque comprehendit, quod eius Anima ſubiecta fuerit ignorantiæ.* Tum à Carolo Molinæo: (*b*) *Chriſtus ab initio non habuit omnẽ ſcientiam, ſicut ſomniant Papiſtæ, ſed per gradus.* Tum denique à Nicolao Gallatio (*c*) *Ita Chriſtus ignorauit, vt dixit et ipſe, atque erudiretur more hominum.* Ergo Chriſtus fuit imperitus, & ideo leges condere non potuit. Sed

108 Reſpondetur, negãdo minorem, eiuſque probationem, cum aduerſus eam non modo ſtet Sacra Scriptura; verum & tam Græci, quã Latini Sancti Patres. Et primo Sacra Scriptura, in cap. 6. Ioãnis, ita loquitur. *Sciebat ab initio Ieſus, qui eſſent non credentes, & qui traditurus eſſet eum.* Cap. 7. *meã doctrina*, inquit Ieſus, *non eſt mea, ſed qui miſit me Patris*. cap. 16. *Nunc ſcimus, quia ſcis omnia, & non opus eſt tibi, vt quis te interroget: in hoc credimus, quia à Deo exiſti.* & cap. 18. *Sciens Ieſus omnia quæ ventura erãt ſuper terram.* Apud Mattheũ vero ſic: *omnia mihi tradita ſunt à Patre meo.* Quibus auctoritatibus etiam Paulus Apoſtolus adſtipulatur his verbis (*d*) *In ipſo omnis plenitudo inhabitat* & cap. 2. *In quo ſunt omnes theſauri Sapientiæ, & Scientiæ abſconditi.*

109 Deinde ex Grecis, Cyrillus noſter Patriarcha Alexandrinus, ita loquitur cõtra Theodoretum. (*e*) *Igitur ſi non mentiris, dicens vnum eſſe Chriſtum, & Dominum Ieſum, eundẽ ſcil. Deum, & Hominẽ, vtiq; diuidis, & duos dicere filios non erubeſcis. An non planè duo ſunt, ſiquidem non eſt idem, qui dimenſam habet ſcientiã cũ eo, qui nouit omnia? Et cum eo, qui partiariam recipit reuelationem, is, qui perfectus eſt in ſapientia, & tanta*

(a) *in cap. 2. Luc. verſ. 40.* (b) *in Harmonia.* (c) *lib. 2 c 49. in Irancvm* (d) *Ad Coloſſen. c. 1.* (e) *Antematiſmo quarto.*

nihil minus debeat ſapientiæ, nihil minus ſcientiæ. Spiritus enim ille, Spiritus Sapientiæ, & intellectus, conſilÿ, & fortitudinis, ſcientiæ, & pietatis. Ac per hoc non ſolum ad Diuinitatem Chriſti, ſed ad eius quoque animam illa perfectionis prærogatiua pertinet, quam ipſi Chriſto Beatus *aſſignat Apoſtolus, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ abſconditi.*

116 Auguſtinus tandem ſic ad intentum concludit. (*a*) *Nullo modo credā ignorantiā fuiſſe in infante illo, in quo Verbum Caro factum eſt, vt habitaret in nobis; Nec illam ipſius animi infirmitatem in Chriſto paruulo fuerim ſuſpicatus, quam videmus in paruulis.* Quibus authoritatibus, hæc alia Cyrilli (*b*) noſtri Alexandrini potiſſima ratio, pro coronide adiungitur, videlicet; *Deum dediſſe Chriſto omnem ſapientiam, & gratiam, quia filius Dei erat. Cæteris vero dediſſe quædam munera, quia ſerui ſunt.* Sed

117 Cōtra inquiunt *Zuinclius, & Caluinus:* (*c*) quia Chriſtus ſecundum hominem diem vltimum neſciuit. Ergo fuit ignarus, & vt talis non potuit legem conſtituere. Antecedens patet ex illo Marci c. 13. *De die autem illo, vel hora, nemo ſcit, neque Angeli in Cælo, neque filius, niſi Pater.* Ergo Chriſtus diem iudicij neſciuit; & ſic fuit ignarus.

118 Reſpondetur, negādo antecedens: Etenim ad eius probationem ſatis occurrunt Epiphanius, Ambroſius, & Hieronymus. (*d*) Epiphanius autem ita inquit. *Si itaque ea, quæ Patris ſunt, ipſius ſunt, etiam cognitio, quæ eſt in* Patre, *& in Filio, & Spiritu Sancto eſt.* Si *vero quis putat filium ignorare diem, diſcat indoctus, & ne maledicat, &c. Roga itaque* Patrem, *vt reuelet tibi filium: & roga filium, vt reuelet tibi* Patrem, *&c.* Ambroſius vero ſic proſequitur. (*e*) *Ariani quotidie perſtrepunt, omnem in Chriſto ſcientiam eſſe non poſſe: quia ipſe, inquiunt, diei, & horæ ſe profeſſum eſt eſſe ignarum. Nō-*

(a) *lib. 2. de peccat. merit. & remiſſ. c.* 29. (b) *lib.* 1. *in Ioan. c.* 17. (c) *in cap.* 24. *Matth.* (d) *In Ancorato* (e) *lib.* 1. *de fide c.* 8.

nè, & ea, quæ ſpectant ad diuina vnitatem naturæ, ad infirmitatem quoque ſacrilega interpretatione deriuant? &c. Neque enim ſapientia Dei eſt ex parte ſcire, & ex parte neſcire. Nam quomodo poteſt neſcire partem, qui fecit omnia, cum minus ſit ſcire, quàm facere? Hieronymus tandem ſic coronat opus. (a) De die autem illo, vel hora nemo ſcit, &c. Arius, & Eunomius dicunt; nõ poteſt eſſe æqualis, qui nouit, & ignorat. Contra quos iſta breuiter dicenda ſunt. Cum omnia tempora fecerit Ieſus, hoc eſt Verbum Dei; omnia enim per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil: in omnibus autem temporibus, etiam Iudicij dies ſit: qua conſequentia poteſt eius ignorare partem, cuius totum nouerit? Hoc quoque, dicendum eſt. Quid eſt maius notitia Patris, an iudicij? Si maius nouit, quomodo ignorat, quòd minus eſt? Scriptum legimus: omnia, quæ Patris ſunt, mihi tradita ſunt: Si omnia Patris Filij ſunt, qua ratione vnius ſibi diei notitiã reſeruauit, & noluit eam communicare cum filio? ſed & hoc inferendum: Si nouiſſimum diem temporum ignorat, ignorat & penultimum, & retrorſum omnes. Non enim poteſt fieri, vt qui primum ignorat, ſciat quid ſecundum ſit. Igitur quia probauimus non ignorare filium conſummationis diem, cauſa reddenda eſt, cur ignorare dicatur. Apoſtolus ſuper Saluatore ſcribit: In quo ſunt õnes theſauri ſapiẽtiæ, & ſciẽtiæ abſconditi; quare abſcõditi ſũt? Poſt reſurrectionẽ interrogatus ab Apoſtolis de die, manifeſtius reſpõdit: Non eſt veſtrũ ſcire tempora, vel momenta, quæ Pater poſuit in ſua poteſtate. Quando dicit; Non eſt veſtrum ſcire, oſtendit, quod ipſe ſciat, ſed non expediat noſſe Apoſtolis; Ideoque neſcit Chriſtus diem iudicij, & horam, ne alijs dicat, non autem neſcit per ſe abſolutè. Sed

119 Contra proſequitur Caluinus. Chriſtus dixit, quod de die illo, vel hora nemo ſcit, neque Angeli, neque ipſemet filius. Ergo Chriſtus etiam

(a) ad cap. 24. Matth.

Digitized by Google

etiam per ſe, & abſolutè, diē illum, vel horam ignorauit.

120 Reſpondetur negãdo conſequentiam; quia Chriſtus ibi non dixit, nec Ego noui diem illum, ſicut dicere debuerat, ad hoc vt curreret allatum argumentũ. Sed tantum dixit, *de die illo nemo ſcit, neque Angeli, neque Filius, niſi Pater*: Sciens ſe à Patre ſecundum ſubſtantiam nihil diſtare, ſed ipſi vnitum eſſe, ſicut iam dixerat. (*a*) *Ego & Pater vnum ſumus*. *Vnum* inquit noſter Thomas Beaulxamis, *ideſt vna eſſentia, vna Diuinitas, vna æqualitas. Sumus in plurali, vt doceret aliã eſſe perſonam* Patris, *aliam Filij. Vnum tandem, vt teſtetur vnam eſſe Eſſentiam, Voluntatem, Diuinitatem, Maieſtatem, &c.* Si ergo Pater nouerat diem illum, nouerat etiam & Filius. Sed

121 Contra ſubiungit *Caluinus*. Chriſtus plura non nouit. Ergo ignarus fuit. Quod autem plura non nouerit; patet ex Sacra Scriptura, præſertim ex Lazaro: *Vbi poſuiſtis eum?* & alibi: *quem dicunt Homines eſſe filium hominis? quot panes habetis? &c.* Ergo Chriſtus plura non nouit.

122 Reſpondetur cum D. Proſpero, negando antecedens: (*b*) Etenim *Chriſtus, inquit, cum omnia norit, aliqua ſe neſcire, ſimulat; vt eſt illud de Lazaro, vbi poſuiſtis eum? & illud Matthæi 24. de die, & hora nemo ſcit, &c. cum ea die & hora ipſe venturus ſit filius. Et illud de duobus diſcipulis narrantibus de paſſione ſua, & dicentibus ei, neſcis quæ facta ſunt in Hieruſalem, ante tertium diem. Et ipſe, in quo facta ſunt, neſcienti ſimilis, dicit: Quæ? Sed hæc, quæ celantur, aut in magno aguntur Myſterio, aut intentio cordis extenditur in Deum; vt quãtum non capit, auidus noſſe quærat: et cum quæſita non intellexerit, amplius metuat, ſciens Diuinum eſſe, atque profundum, quid quid mortalibus noſſe fuerit denegatum.*

123 D. autem Proſpero Sylueira noſter adſtipulatur, ita

(a) *Super Euang. fer. 4. poſt Domin. paſſion.* (b) *de promiſs. & Prædication. p. 2. c. 31.*

CAPVT V.

Vrgent iterum Aduerſarij, poteſtatem Legislatiuam Chriſti, neutiquam fuiſſe Moſaicæ Legis euacuatiuam.

124 LIcet contra Caluinũ,eiuſque Aſſeclas, omnis ignauia à Chriſto fuerit ſuperius exploſa; quinimmo eius ſapientia fuſius probata; ſecundum quam verus Legislator extitit, & iure optimo leges condere potuit. Nihilominus ad impugnandam hanc veritatẽ ſic iterum contra ipſam vrgent Aduerſarij, videlicet legem Moyſis adhuc vigere; Ergo Chriſtus non fuit Legislator, quia alias eius lex eſſet euacuatiua legis Moſaicæ.

125 Contra tale argumentum, Paulus Apoſtolus ad Romanos ita ſcribit: (a) *finis legis Chriſtus ad iuſtitiã omni credenti.* Ergo lex Chriſti fuit euacuatiua legis Moſaicæ. Sed

126 Obijciunt: Thuriferatio,quę adhibebatur in lege Moyſis, etiam nunc in lege Euangelica reperitur. Ergo lex Chriſti non fuit euacuatiua legis Moſaicæ.

127 Reſpondetur cum Reſolutiſſimo (b) *Bachonio*: thuriferationem ideo adhuc vigere, quia tunc nullum Chriſti venturi myſterium, ſed extrinſecam tantum Populi deuotionem ſignificabat: talis namque deuotio, non minor ad ipſum venturum, quam nunc præſentialiter nobis exhibitum, eſſe debet. Propterea remanſit in lege Euangelica, non autem vt legale præceptum.

128 Contra: quod ſemel rectè factum eſt, non debet mutari, niſi probaretur recta ratione non eſſe factum, ſed Deus nullo vnquam tempore fecit aliquid non recta ratione. Ergo ſi Deus legem Moyſis ordinauit, eam per noua ſacrificia euacuare non debuit, aliàs malè operatus eſt Deus, quod eſt abſurdum.

129 Reſpondetur cum eodem (c) *Bachonio*, diſtinguen-

(a) *cap.* 10. (b) *in* 4. *ſentent.* (c) *q.* 5. *Prolog. ar.* 2.

Digitized by Google

ſaltem mediatè euertendam, aduerſus poteſtatem iudiciariam hac ſpe inſurgunt, videlicet; quod ſi Chriſtus poteſtatem iudiciariam nunc non habet, nec etiam Legislatiuā habere potuit, & tale aſtruūt argumentum.

131 Si Chriſtus poteſtatem iudiciariam habuiſſet, eā profecto aliquando exercuiſſet, & ſaltem quando quidam homo cum eo de diuiſione fraternæ hæreditatis expoſtulauit. (a) *Dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem*. Sed tunc Chriſtus ore proprio ea poteſtate ſe carere affirmauit, reſpondens; *Homo, quis me conſtituit Iudicem, aut diuiſorem ſuper vos?* Ergo Chriſto iudiciaria poteſtas minimè fuit.

132 Reſpondetur: argumentum tantum probare Chriſtum poteſtate iudiciaria in actu ſecundo minimè vſum, non autem ipſa omninò, nempè in actu primo caruiſſe: quia à Deo cum omnimoda iudiciaria poteſtate Supremus Iudex conſtitutus erat, vt ex illo Ioannis habetur. (b) *Poteſtatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis eſt*. Noluit autem ipſa in rebus humanis vti, quia tantum venerat, vt homines ad Cœleſtia transferret, ſicut Ambroſius teſtatur. (c) *Bene* inquit, *terrena declinat, qui propter Diuina deſcenderat, nec Iudex dignatur eſſe litium, & arbiter facultatum, viuorum habens, mortuorumque iudiciū, arbitriumque meritorum*. Sed

133 Contra. Nemo habet iudicium, niſi ſuper ea, quæ ſunt ſibi ſubiecta. Sed Chriſto, inquit Paulus Apoſtolus: (d) *nec dum videmus omnia ſubiecta*. Ergo Chriſtus nullam habet poteſtatem iudiciariam.

134 Reſpondetur cum D. Thoma, diſtinguendo minorem; Chriſto nec dum omnia ſubiecta ſunt, quantum ad poteſtatem à Patre illi traditam: *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cœlo, & in Terra*. Nego. Nec dū omnia ſubiecta ſunt, quantum ad execu-

Qq tio-

(a) *Luc. cap.* 12. (b) *Cap.* 5. (c) *Tom.* 5. *lib.* 7. *in cap.* 12. *Luc.* (d) *Ad Hæbreos cap.* 2.

tionem ſuæ poteſtatjs, quæ quidem erit in futuro, quando de omnibus voluntatem ſuam adimplebit, quoſdam quidem ſaluando, quoſdam autẽ puniendo, concedo. Sed

135 Contra. Iudicium Subditorum ad proprium illorum Dominum pertinet. Sed eſſe Dominum omnium Creaturarum, toti Trinitati eſt commune. Ergo Chriſtus nullam poteſtatem iudiciariam in Creaturas habet.

136 Reſpondetur cum eodem D.Thoma, quod quãuis iudiciaria poteſtas toti Trinitati ſit communis, ipſa tamen per quandam appropriationem Filio tribuitur, vt habetur in cap. quinto Ioannis ſic. *Pater non iudicat quẽquam, ſed omne iudicium dedit Filio, & poteſtatem etiam iudicium facere, quia filius hominis eſt*. Ergo de primo ad vltimum, Chriſtus habet poteſtatem iudiciariam.

CAPVT VII.

Redemptiuam poteſtatem à Chriſto infenſiſſimi eius nominis hoſtes, impiè contendunt auertere.

137 EXploſis hucuſque Aduerſariorum aſſertionibus, non ſecus, ac muſcæ, quæ & ſi ſæpius abigantur, & pertinacius abigentes infeſtant, contra Redemptiuam Chriſti poteſtatem rurſus ſic inuehuntur. *Chriſtus*, blaſphemat Beha Caluiniſta, (a) *ingenti onere iræ Diuinæ obrutus, flammis Inferni addictus, profundo Inferni gurgite ſepultus, demerſuſque perijt*. Ergo per ſuam mortem Redemptor Generis humani minimè extitit.

138 Huic Diabolico homini tam execrabiliter blaſphemanti, occurrit Ioannes Euangeliſta, & horrẽdum aſſertum ſequentibus ita eliminat. (b) *Aduocatum habemus apud Patrem Ieſum Chriſtum iu-*

(a) *Annot. in c. 26. & 27. Matt.* (b) *Epiſt. 1. c. 3.*

Digitized by Google

iuſtum, & ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris, non pro noſtris autem tantum, ſed etiam pro totius Mundi. Ergo Chriſtus non perijt, ſed redẽptio potius noſtra extitit, vt benè teſtatur Xiſtus Tertius,(*a*) his verbis: *Interrogo te, cuius morte reparatus es, cuius cruore, cuius paſſione liberatus es? Quis pro ſalute tua indigniſſima conuitiorum audiuit opprobria? Quis infirmitates tuas ſuſcepit, vel ægritudinum tuarum cauſam, & inſanabilia vulnera abſtulit? Quo ægrotus, & iam morti obnoxius vſus es medico? Cuius caput pro peccatorum tuorum ſenſibus ſpinea eſt cõpunctũ corona? cuius ſputaminibns dedecorata facies? cuius maxillæ palmis ſunt à Iudæis verberatæ? Quis, ne tu in perpetuum flagellareris, flagella ſuſtinuit?... Cuius vulnere, tua curata ſunt vulnera? Quis te ad vitam reduxit à morte? Quis de inferis te reuocauit ad Cœlos? Non Patriarcha, nõ Propheta, non alter quicumque Sanctorum: Sed Ieſus Chriſtus Dominus. Ipſe enim ſpes noſtra, ipſe ſalus, ipſe redemptio noſtra.* Ergo Chriſtus habuit poteſtatem redemptiuam. Sed

139 Contra: ille dicitur redimere, qui dat pretium redemptionis: Sed Deus Pater dedit Filium ſuum in redemptionem pro nobis: *proprio filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum.* Ergo non Chriſtus, ſed Deus Pater generis humani Redẽptor fuit.

140 Reſpondetur, argumentum allatum, hoc tantum probare, videlicet: Chriſtum de mandato æterni Patris, tãquam primordialis auctoris, offerendo ſeipſum in ara Crucis, pretium redemptionis noſtræ immediatè ſoluiſſe, ſicut iam ad Burdegalenſes in ſua Epiſtola ſcripſit S. Martialis. (*b*) *Viuimus per ſanguinem Agni incontaminati, qui à Iudæis in Cruce pro ſalute Mundi paſſus eſt. Ipſius ſanguis vulnera lauit animarum noſtrarum, quibus à morte fatigati, & per lignum vetitum, vſque ad paſſionem Domini, & mortificati, & conſopiti, ineffabili dolore proſternabamur*

(a) *Libell. de diuitijs* (b) *Cap. 9.*

Digitized by Google

mur. *Nunc autem, ex quo reſurrexit à mortuis, iam viui, iam immortales, iam in ſanctitate plena exultabimus*. Ergo Chriſtus habuit poteſtatem redemptiuam, qua nos redemit, viuificauit, & immortales effecit. Ita eſt, ſcribit ad Demetriadem S. Cyprianus. *Hanc gratiam Chriſtus impartiuit, hoc munus miſericordia ſua tribuit, ſubigendo mortem trophæo Crucis, redimendo credentem pretio ſanguinis ſui, reconciliando hominem Deo Patri, viuificando mortalē regeneratione Cœleſti*; Sed vrgent Aduerſarij.

141 Contra. Non ſola, & vna Chriſti, ſed etiam aliorum Sanctorum paſſione, teſte Paulo Apoſtolo ad Coloſſenſes (a) (*Gaudeo in paſſionibus pro vobis, & adimpleo ea, quæ deſunt paſſionum Chriſti in carne mea, pro corpore eius, quod eſt Eccleſia*) noſtræ ſaluti conſultum fuit. Ergo non ſolum Chriſtus Redemptor dici debet, ſed etiam alij Sancti. Et ſicut alij Sancti non habuerunt poteſtatē redemptiuā, nec etiam Chriſtus eam habuit.

142 Huic argumento (b) *Angelicus Doctor* reſpondet, & dicit, quod paſſiones Sanctorum proficiunt Eccleſiæ, non tamen per modum Redemptionis, ſed tantum per modum exempli, & exhortationis, iuxta illud D. Pauli: (c) *ſiuè tribulamur pro veſtra exhortatione, & ſalute, &c.* propterea Sancti poteſtatem redemptiuam non habuerūt, nec extiterunt Redemptores, ſed tantum ob eorum paſſiones coronas acceperunt à Deo: Chriſtus ſolus, inquit S. Leo Papa, redemptiuam poteſtatem habuit, quia Redemptor noſter extitit, pro nobis paſſus eſt, vt daret, non vt acciperet coronam. (d) *Dicant*, inquit, *quo ſacrificio reconciliati, quo ſanguine ſint redempti? Quis eſt, qui tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem, & hoſtiam Deo in odorem ſuauitatis? aut quod ſacrificium ſacratius fuit, quam quod verus Pontifex Altari Crucis per immolationem ſuæ* car-

(a) *Cap.* 1. (b) 22.*q*.48. *art*.5. (c) *Epiſt. ad Corint*. 2.*c*.1. (c) *Serm*.12. *de paſſ*.*c*.3.

carnis impoſuit? Quamuis enim in conſpectu Domini *multorum Sanctorum pretioſa mors fuerit, nullius tamen inſontis occiſio propitiatio fuit Mundi. Acceperunt Iuſti, non dederunt coronas: & de fidelium fortitudine exempla nata ſunt patientiæ, non dona iuſtitiæ. Singulares quippe in ſingulis mortes fuerunt, nec alterius quiſquam debitum ſuo funere ſoluit, cum inter filios hominū ſolus* Dominus *noſter Ieſus Chriſtus extiterit, in quo omnes crucifixi, omnes mortui, omnes ſepulti, omnes etiam ſint ſuſcitati.* Sicut & ipſe reſuſcitauit, & non, vt ait infamis Beha, *ſepultus, demerſuſque periȳt.*

CAPVT VIII.

Memoratas poteſtates, ratione naturæ diuinæ, non autem ſecundum humanam, Chriſto conuenire, obloquuntur Aduerſarij.

143 ET quidem primò, quantum ad Regiam poteſtatem ſic vrgent. Rex ſuper omnes eſt, quia omnibus imperat. Sed Chriſtus ſecundum humanitatem, non eſt ſuper omnes, quia minor eſt Patre. Ergo Chriſtus ſecundum humanitatem non eſt Rex omnium, ſed potius Pater Cœleſtis; cui cum conſubſtantialis ſit, ſi Chriſtus erit Rex, Rex erit tantum ſecundum Diuinitatem, ſecundum quam conſubſtantialis eſt.

144 Reſpondetur: argumentum allatum nihil aliud contra nos probare, niſi quod Chriſtus ſecundum humanitatem non ſit Rex Dei Patris, ſed minor Patre; eo quod vt inquit Auguſtinus; (a) *Dei filius humanam carnem ſuſcipiens, exinaniuit ſe formam ſerui accipiens, non amittens, vel minuens formam* Dei, *ac per hoc, & minor eſt factus, & manſit æqualis: vtrumq; vnus, ſicut dictum eſt: Sed aliud propter Verbum, aliud propter hominem. Propter enim Verbum æqualis Patri, propter hominē minor Patre.* Non autem probat argumentum, quod Chriſtus ſecundum humanitatem non

(a) *In Enchirid. ad Laurentium c. 35.*

non ſit Rex omnium Creaturarum; quia contra ipſum ſtatutum illud Matthæi. *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cælo, & in terra.* Tum illud Pauli ad Hebræos: *Diebus iſtis locutus eſt nobis in filio, quem conſtituit Hæredem vniuerſorum*; intellige ſecundum humanitatem; etenim ſecundum Diuinitatem ſummum Imperium iam habebat, quia conſubſtantialis erat Patri, & inter Patrem, & Filium adeò ſumma identitas eſt, inquit Cyrillus noſter Alexandrinus; (*a*) *vt in filio* Pater, *& in* Patre *filius conſpiciatur*; *qui enim me videt, Saluator inquit,* Patrem *meum videt*; *& rurſus*: *Ego in* Patre, *&* Pater *in me eſt. Quod cum ita ſit, non tamen idcirco, aut filius in propria hypoſtaſi, aut rurſus* Pater *per ſe ipſum ſubſiſtere negabitur*; *nec ſumma illa identitas perſonas, ideſt hypoſtaſes confundet.* Propterea alter Cyrillus noſter Patriarcha Hieroſolymitanus, ita ſubiungit. (*b*) *Credo in filium* Dei, *& ſolum* Dominum *noſtrum Ieſum Chriſtum,* Deum *ex Deo genitum, Vitam ex Vita genitam, lumen ex lumine genitum, Homouſion, ideſt conſubſtantialem per omnia generanti: qui non in temporibus eſſe capit, ſed ante Sæcula ſempiternus, incomprehenſibiliter ex* Patre *genitus*: *Sapientiam Dei, & Virtutem, & Iuſtitiam ſubſtantialem, qui in dextera* Patris *ante omnia Sæcula ſedet.*

145 Circa verò poteſtatem legiſlatiuam, ita inquiūt. Legem ſtatuere ad Communitatem, vel ſaltem ad Regem tanquam perſonam publicā, Communitatis vicem gerentem pertinet. Sed Chriſtus, vt ſuperius probauimus, non eſt Rex ſecundum humanitatem, ergo neque ſecundum humanitatem poteſtatem legiſlatiuam habuit. Maior eſt certa, minor patet ex dictis; conſequentia tenet.

146 Reſpondetur, negando minorem. Nam ex ſuperius allatis in reſponſione precedentis argumenti apertius conſtat, Chriſtum ſecundum humanitatem, poteſtatem regiam habuiſſe: & ita ſecundum humanitatem, poteſtatē le-

(a) *Lib.1.in Ioan. c.2.* (b) *Cathechiſ.4.*

Digitized by Google

legiſlatiuam etiam ei impartitam eſſe. Etenim ſecundum humanitatem, tum illud Ioānis. (a) *Si pręcepta mea ſeruaueritis, manebitis in dilectione mea.* Tum illud Matthæi. (b) *Docentes eos ſeruare omnia quæcumque mādaui vobis*: intelligitur, ſicut benè notat noſter Sylueira, ita inquiēs (c) *Legis Conditor Chriſtus Apoſtolis ſuis dedit aliqua pręcepta*: Nempè ſecundum humanitatem, quia quando loquitur de Chriſto abſolutè, inquit Incognitus, (d) *intelligitur de Chriſto in lege, & Prophetis promiſſo. Etenim filius Virginis antonomaſticè Chriſtus eſt dictus.*

147 De poteſtate autem iudiciaria, ſic pariter inſtant. Iudiciū, vt ſcribit (e) *Auguſtinus* libro de vera Religione, in tātum attribuitur filio, in quantum lex eſt primæ veritatis; Sed hoc conuenit Chriſto ſecundum Diuinitatem, non ſecundum humanitatem. Ergo Chriſto conuenit iudiciaria poteſtas ſecundum Diuinitatem, & non ſecundum humanitatem.

148 Reſpondetur ex *D. Thomæ*, iudicium pertinere ad veritatem, tamquam ad regulam iudicij primario; ad Hominem autem, qui eſt veritate imbutus, ſecundario, ſecundū quod eſt vnū quodāmodo cum ipſa veritate, quaſi quædam lex, & quædam iuſtitia animata. Et quia Anima Chriſti præ cæteris Creaturis magis vnita fuit veritati, magiſque ea repleta, ſecundum illud Ioannis. *Vidimus eum plenū gratiæ, & veritatis*; Ideo ſecundum hoc, ad Animam Chriſti, nempè, ad Chriſtum ſecundum humanitatem omnia pertinet iudicare. Adſtipulatur huic veritati Incognitus ita ſcribens. (f) *Poteſtas iudiciaria data eſt Chriſto in quantum Homo eſt, non in quantum* Deus, *quod ipſe exprimens ait, Poteſtatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis eſt. Vbi Auguſtinus. Chriſtus filius* Dei, *& filius Ho-*

(a) *ca.* 15. (b) *cap.* 28. (c) *tom.* 5. *Euang. lib.* 9. *cap.* 9. *exp.* 4. (d) *tom.* 1. *pſal.* 2. *num.* 9. (e) *tom.* 1. *c.* 31. *in princ.* (f) *tom.* 2. *pſalm.* 74. *num.* 1237.

Digitized by Google

clarè ſoluit.(a)*Eſt igitur Chriſtus Redemptor ſecundum humanitatem, quia ſecundum eã, & in ea ſuſcepit, & impleuit illa Sacramenta, quæ ſunt Cauſa noſtræ Redemptionis, & ideo ſolus Filius dicitur Redemptor.*

CAPVT IX.

Negant Aduerſarij, Chriſtum ſecundum humanitatem, Regem totius Mundi temporalem extitiſſe.

LIcet ex multis ſcripturis, & authoritatibus abũdè probatũ fuerit, Chriſtum iure donationis paternæ totius Mundi Regem temporalem in terris extitiſſe; nihilominus doctiſſimus Vaſquez diſp. 87. cap. 2. contra noſtram veritatem ſic inſurgit.

151 Allatas ſcripturas, & auctoritates tantummodo probare, Chriſtum Regem ſpiritualem extitiſſe; quia ſi eum appellant Principem Regem Terræ & Dominum Dominantium, non ratione alicuius iuris, & poteſtatis, ſed ratione vſus, & dominationis, eum appellant. Ergo Chriſtus in Terris Rex temporalis Vniuerſi non fuit.

152 Reſpondetur; Vaſquez ſimili argumento nihil contra noſtram veritatem probare. Nam dato, quod tales ſcripturæ, de Regno ſpirituali Chriſti in Terris, & in Cœlis intelligantur; eius tamen Regiam poteſtatem temporalem totius Mundi non excludunt, quod expreſſius probare debebat. Quia illud Matthæi (b) *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cælo, & in Terra.* Illud Pauli ad Corinthios, (c) *omnia ſubiecta ſunt ei præter eum, qui ſubiecit ei omnia*. Et illud Pſalmi 8. *Omnia ſubiecit ſub pedibus eius*: Cum ſint ſignum vniuerſale, quamlibet poteſtatem, tum ſpiritualem, tum tẽporalem includunt; nec ſine poſitiuo fundamento ad ſolam poteſtatem ſpiritualem limitari poſſunt. Ergo Chriſtus in terris habuit poteſtatem, Regiam temporalem totius Mundi.

153 Contra. Chriſtus nec iure hæreditario, nec iure belli, neque per electionem Populi, neque per ſpecialem

Rr con-

(a) *Tom. 3. Pſal. 135.* (b) *Cap. vlt.* (c) *Cap. 15.*

Digitized by Google

conceſsionem Dei fuit Rex temporalis totius Mundi. Ergo nullum titulum habuit ad Regnum temporale Vniuerſi, ac per conſequens Rex temporalis non fuit.

154 Reſpondetur, titulũ primo fuiſſe iuris hæreditarij, prout ex Sanctis Athanaſio, Epiphanio, Hieronymo, Bernardino Senenſi, cæteriſque alijs eruditè oſtendit tom. 1. Euangelij (a) *noſter Sylueira.* Deinde titulum fuiſse iure donationis paternæ, ſicut docet noſter Reſolutiſsimus (b) *Bachonius*, ſuper illud pſal 2. *Poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ*, allegans cæteraque alia loca Sac. Scripturæ pro ſua ſententia. Ergo Chriſtus ſecundum humanitatem fuit Rex temporalis totius Mundi, licet in actu primo, non in actu ſecundo. Sed

155 Contra. Talis potentia, ex quo nunquam reducẽda erat ad actum, & ex quo nunquam erat vſum habitura, fruſtratoria eſſet. Sed non eſt dicendum, Chriſtum fruſtra Regem totius Mundi fuiſſe. Ergo Chriſtus nunquam extitit Rex temporalis totius Vniuerſi. Probatur maior, quia fruſtra eſt illa potentia, quæ non reducitur ad actum, cum potentia ſit propter actum.

156 Reſpondetur ex Zaglia Bachonij Diſcipulo, negando maiorem, & eius probationem diſtinguendo. Fruſtra eſt illa potentia, quæ non reducitur ad actum, ex defectu ipſius potentiæ, eo quod non eſt ſufficiens, vt prorumpat in actum, vel ex oppoſito impedimento, concedo. Si non reducatur ad actum, ex quo eius vſus ſubſit volũtati, & ipſa nolit, quod prorumpat in actum, nego. Eſto potentia illa non deſeruiat ad actum, poteſt tamen pro libito voluntatis deſeruire; Sicut interim ad ornatum, & perfectionem habentis illam deſeruit; Eo modo quo ædificatoriam artem habens, talis fruſtratoria non eſt, eſto actu non ædificet: ſufficit enim, vt pro ſuo libito poſsit ædificare,

(a) *Tom. 1. lib. 1. c. 5. q. 1. n. 144. & 116.* (b) *In 4. q. 1. Prol. art. 2. §. 2.*

re, & interim talis ars ad ornatum eiuſdem deſeruit; ſic à pari; Poteſtas regia temporalis ſuper vniuerſum Mundum conceſſa Chriſto, non fuit fruſtra in eo, ex quo illam non exercuit, quia non fuit ex aliquo impedimento; ſed quia ille ad Regna Cœlorum tribuenda, & ad ſpiritualiter potius, quam temporaliter regnandum venerat. *Non eripit mortália, qui Regna dat Cæleſtia.* Cui adde, quod huiuſmodi poteſtatem regiam ideo noluit exercere, vt exempla humilitatis, & paupertatis voluntariæ, nobis præberet. Sed

157 Contra. Iechonias in peccatorum pœnam, ſucceſſione Regni per vniuerſam poſteritatem priuatur; de ipſo enim in *cap.* 22. Hieremiæ ſic habetur. *Quare abiecti ſunt ipſe, & ſemen eius?* ſubiungitur; *Scribe virum iſtum ſterilem, virum, qui in diebus ſuis non proſperabitur, nec erit de ſemine eius vir, qui ſedeat ſuper ſolium David, et poteſtatem habeat vltra in Iuda.* Sed Chriſtus Dominus fuit filius Dauidis, & Ieconiæ. Ergo nullum ius habuit ad Regnum Iſrael, multo minus ad dominium Vniuerſi.

158 Reſpondetur: Chriſtum habuiſſe ius ad dominium Vniuerſi, ex vi donationis paternæ; ad Iſrael verò, hæreditarium; quia Regnum Iſrael ex familia tantum Ieconiæ, non autem ex tota familia Dauidis, à qua deſcendebat ipſe Iechonias per Salomonem, abſciſſum fuit; Beatiſsima autem Virgo deſcendebat ex familia Dauid, non per Salomonem, ſed per Nathan, adeoque nec ipſa, nec Chriſtus Dominus erant ex familia Iechoniæ, ob cuius demerita, exciſſum Regnum Iſrael, ſiue excluſum à familia Salomonis; ad alterum Dauidis filium, nempe ad Nathan tranſijt; propterea Chriſtus ad ipſum Regnum ius habuit. Vel ad textum allegatum Hieremiæ reſpondetur: *Non erit de ſemine eius vir, qui ſedeat ſuper Solium David*: nempe *Vir tantum*, vt ait Gloſſa interlinealis, concedo. Chriſtus autem, Deus eſt, & Homo: ideoque licèt locus ſupradictus Ieremiæ de alijs *Dauidis poſteris* intelli-

Digitized by Google

gatur; de Chriſto Domino autem minimè intelligi poteſt, vt D. *Hieronymus*, D. *Baſilius*, S. *Thomas*, & alij Expoſitores, ibi communiter ſatis explicant.

159 Contra. Genealogiã Chriſti Iudęi optimè ſciebãt, ideoque ſi Regnum Iſrael aliquo iure ad ipſum ſpectauiſſet, quando eis dictum fuit, *Regem veſtrum crucifigam?* minimè tunc audaciter reſpondiſſent; *non habemus Regem, niſi Cæſarem.* Ergo Chriſtus nullum ius ad Regnum Iſrael habuit.

160 Reſpondetur. Populum Iudaicum tunc minimè agnouiſſe Chriſtum eſſe Meſſiam, ſicut ei in faciem D. Petrus obiecit. (*a*) *Vos autem* inquit, *Sanctum*, *& Iuſtum negaſtis*, *& petiſtis Virum homicidam donari vobis*; & concludit: *ſed nunc Fratres ſcio, quia per ignorantiam feciſtis*, *ſicut*, *& Principes veſtri*: Cui Paulus Apoſtolus ſic etiam adſtipulatur. (*b*) *Si enim Iudæi Chriſtum cognouiſſent*, *nunquã Dominum gloriæ crucifixiſſẽt.* Ac proinde Iudæorum Populus ſemper in illa virtuali voluntate perſeuerauit, vt Meſſias ſuus Rex eſſet. Sed

161 Contra. Ad gubernãdum requiritur iuriſdictio, ſeu auctoritas præcipiendi ex parte gubernantis, & debitum obediendi ex parte gubernãdorum. Sed Chriſtus vt Homo nullam habuit politicam iuriſdictionem in Principes terræ, cæteroſque Homines ex Patre. Ergo nullum ius habuit in dominium Vniuerſi ex vi donationis paternę. Maior eſt certa: minor verò probatur ex illo Ioannis; (*c*) *Non enim miſit Deus filium ſuum in Mundum*, *vt iudicet Mundum*, *ſed vt ſaluetur Mundus per ipſum.* Ergo, &c.

162 Reſpondetur negando minorem, ad cuius probationem dico, quod poteſtatem politicã regiam habuit Chriſtus à Patre, hoc ipſo, quod decreta fuit Incarnatio, exigente dignitate Perſonę aſſumentis, vt natura ſibi hypoſtaticè vnita, & quam perſonabat, regia politica poteſtate ſuper

(a) *Act. Apoſt. c.* 3. *num.* 14. (b) *Epiſt. ad Corinth.* 1. *num.* 8.
(c) *Cap.* 3.

ſuper omnes Perſonas totius Vniuerſi, eſſet ditata: & per hoc Chriſtus dixit: (a) *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cœlo, & in terra.* Et ideo *Princeps Regum terræ*, vocatus fuit. Ad illud allatũ Ioannis, (b) dico: Ex ipſo ſolum oſtendi, finẽ principalem, per quem miſſus fuit Chriſtus, non fuiſſe vt iudicet mundum, ſed vt ſaluetur mũdus per ipſum. At per hoc poteſtas regia politica ab ipſo minimè tollitur, licet eam nũquam in terris exercere voluerit. Sed.

163 Contra. Si Chriſtus Rex temporalis totius mundi fuiſſet, hanc ſuam regiam poteſtatem Summo Pontifici eius Vicario in terris delegaſſet. Sed Summus Pontifex hanc poteſtatem non habet. Ergo neque Chriſtus habuit eam in terris.

164 Reſpondetur. Quod vt communiter Doctores, & etiam Theologi docent, Chriſtus omnem poteſtatem, quam habuit, Summo Pontifici eius Vicario, neq; in ſpiritualibus, neque in temporalibus dedit. Et ideò ex allato argumento nõ benè infertur; Ergo neque Chriſtus talem regiam poteſtatem temporalem totius mũdi habuit. Nihilominus circa hanc difficultatem, quænam ſcilicet poteſtas Summo Pontifici, vtpotè ſuo in terris Vicario per Chriſtum conceſſa fuerit, quam plurima diximus in prima parte dogmatica, per totam eius vltimam quæſtionem, vt videri, & legi poteſt.

CAPVT VLTIMVM.

Aduerſarij iterum conantur probare, Chriſtum minimè habuiſſe dominium proprietatis in omnia regna mundi, eiuſque res ſingulares.

165 CVm ſceleſtiſſimis hęreſum Auctoribus, qui hinc reiecti ſic illic inſurgunt, iterum rem habemus, & tali medio. In Chriſto fuit ſumma paupertas; ſed ſumma paupertas priuat hominem dominio proprietatis: Ergo Chriſtus nullum dominium proprietatis in regna mundi habuit, aut in eius res ſingulares.

166

(a) *Matth. c. vlt.* (b) *Apocal. c. 5.*

Digitized by Google

166 Reſpondetur cum Zagaglia Bachonij Diſcipulo, diſtinguendo maiorem. In Chriſto fuit ſumma paupertas vniuoca cum paupertate noſtra, nego Maiorem. Nobiliori, & excellētiori modo, cōcedo. Sed sūma paupertas priuat hominem omni dominio proprietatis, iterum diſtinguo minorem. Summa paupertas noſtra, vt sūma paupertas eſt, concedo; Summa paupertas nobilis, & excellens, nego. Ergo Chriſtus nullum habuit dominium proprietatis, nego conſequentiam. Nam vt benè Lumberius noſter notat, hoc in Chriſto eſt mirabile, quod cum eſſet diues, iuxta Paulū Apoſtolum. (a) *Propter nos egenus factus eſt; vt illius inopia nos diuites eſſemus.* Etenim non ſolum vſum, & exercitiū, ſed etiam ius, & dominium vtile abdicauit: Propter hoc factus eſt Dominus omnium, coniungendo in ſe ſimul cum dominio directo, quidquid boni eſt in paupertate. Sed

167 Contra. Si Chriſtus dominium ſingularum rerum omnium habet, ſequitur nos toties contra iuſtitiam peccare, & furtum committere reſpectu Chriſti; quoties rebus noſtris, contra eius voluntatē vtimur; quia peccaremus cōtra ius dominij Chriſti, ſed hoc eſt falſum. Ergo, &c.

168 Reſpondetur, negādo ſequelam maioris. Nam ſicut Dominus vtilis fructus vineæ, quæ Domini directi de iure eſt, deſtruendo, contra iuſtitiam non peccat, ita, & nos rebus noſtris, quas poſſidemus vtendo, vel illas deſtruendo, contra iuſtitiam non peccamus; quamquam contra voluntatem Chriſti ſit, ipſe enim quo ad nos iuri ſuo ceſſit, nobis ius rebus noſtris vtendi concedendo, eaſque pro libito noſtro, abſque violatione iuſtitiæ deſtruendi; reſeruato tamen ſibi pro deſtructione altioris ordinis iure, vel pro contrario talis rei vſu. Si autem Chriſtus aliqua bona particularia non tantum cum dominio directo radicali in actu primo, ſed etiam cū dominio vtili ſibi reſeruaſſet: tunc ea deſtruendo, contra iuſtitiam mortaliter peccaremus,

(a) *Epiſt. 2. ad Corinth. cap. 8.*

mus, quia inuito Chriſto ſimilia bona nobis vſurparemus. Exemplum de Iuda, qui in Euangelio meritò vocatur fur, & latro, quia ea, quæ Chriſti, & Apoſtolorum erāt, ipſis inuitis, ſibi applicabat. Sed

169 Contra. Si ita eſſet, ſequeretur, quòd cæteri Principes, Domini, & Reges terræ legitimi Domini non eſſent, ſed à Natiuitate Chriſti etiam nunc Tyranni, ſaltem ipſius Chriſti Vicarij; ſed hoc non eſt dicendum; Ergo neque quod Chriſtus ſuper omnia regna mundi dominium proprietatis habuerit.

170 Reſpondetur negādo ſequelam maioris, quo ad alteram partem, quod Principes eſſent Tyranni; circa verò, quod ipſi ſaltem eſſent Chriſti Vicarij, diſtinguo. Eſſent Vicarij ab ipſo Chriſto deſignati, nego. Eſſent Vicarij ab eodem permiſſi, eo quod cum potuerit Chriſtus illos dominio priuare, eos regnare permiſit, concedo. Ita enim loquitur (a) *D. Thomas*, aſſerens Auguſtum Cæſarem fuiſſe à Natiuitate Chriſti eius Vicarium, nempè non impeditum, ſed non deſignatum; Etenim potuerat ipſe à Chriſto, tanquam Domino totius mundi impediri, ſicut Orlandus, & Lumbertius noſtri docent.

QVÆSTIO III.

De bis, quæ tam aduerſus ſolius Petri in Chriſti Vicariū inſtitutionem; quam in hæreditariam Succeſſorum eiuſdem permanentiam, ab Hæreticis obijciuntur.

PROLOQVIVM

SAtis ſuperque, in prima, & ſecunda huius noſtri operis quæſtione inſanientes Aduerſarios de Sūmo Chriſti Sacerdotio, eiusque vti totius Eccleſiæ caput principatu peſſimè ſentientes, eliminauimus: tertia nunc nobis quæſtio, ad tutandam ſolius Petri in Chriſti Vicarium, ſiue Summum Pontificem inſtitutionem, Succeſſorum eiuſdē hæreditariam permanentiam, chronotaxim &c. nobis tractan-

(a) *Lib. 1. de regim. Princip. c. 23.*

Digitized by Google

ſtanda eſt; quam ſic Deo auxiliante ſuſcipimus.

CAPVT I.

Hæretici blaſphemando aſſerunt, Chriſti Vicarium pro regula animata, & certa fidei, à Chriſto in terris inſtitutum, tanquam caput viſibile omnium fidelium, non eſſe Romanum Pontificem.

171 AD certiſſimam illam veritatē firmandam, nimirum Chriſtū aliquem Vicarium in terris tanquam omnium fidelium viſibile caput reliquiſſe, hac ratione vſi fuimus. Quod cum nemo ſit, qui ſuo ingenio res fidei aſſequi poſſit, alicui regulæ, per quam res ipſæ proponantur, opus eſt illi; alias nec Deus ſufficienter ſuæ Eccleſiæ prouidiſſet, nec infidelitas hominibus imputari poſſet. Item talem regulam certam, & viſibilem eſſe debere diximus, ac proinde Romanum Pontificem in terris à Chriſto eius Vicarium iam inſtitutum fuiſſe; ſequentibus tamen hanc veritatem catholicam Hæretici Proteſtantes impugnant.

172 Talis viſibilis regula fidei animata certiſſima, & minimè fallax eſſe debet, nè Chriſti fideles in errorem aliquem inducat. Sed Homo eſt fallax, iuxta illud Pſalmi 115. *Omnis Homo mendax.* Ergo Romanus Pontifex non fuit à Chriſto pro regula animata inſtitutus.

173 Reſpondetur diſtinguendo minorem. Omnis Homo eſt fallax, nempè, Homo aſſiſtentia, & inſpiratione ſpiritus denudatus, cōcedo. Homo ex aſſiſtentia, & inſpiratione Spiritus Sancti illuminatus, nego. Romanus autem Pontifex, licet ſit Homo, eſt tamen circa res fidei à Spiritu Sancto adeò rectus, & illuminatus, vt tamquam regula animata fidei minimè erret, ne ipſe errando, cæteros in errorem inducat. Sed

174 Contra. Eo modo, quo Deus permittere poteſt, vt Papa peccatum mortale committat; ita etiam permittere poteſt, vt in rebus fidei iudicandis, & proponendis errare poſſit. Ergo Papa non

eſt

eſt certa regula fidei, ſed fallax.

175 Reſpondetur. Primũ bene poſſe Deum permittere, non autem ſecundum, ſtante Chriſti promiſsione facta Petro, eiuſque Succeſſoribus de perpetua infallibilitate in rebus fidei iudicialiter dirimẽdis, vel proponendis, quando dixit; *Ego rogaui pro te, vt non deficiat fides tua, &c.* Poteſt Deus abſolutè permittere, non autem poteſt ex ſuppoſitione ſupra relatæ promiſsionis, quia alias non ſtaret promiſsis; quibus ſi non ſtaret, infidelis eſſet; *At fidelis eſt, & verax*: vt teſtatur Apoſtolus; Ergo, &c. Sed

176 Contra. Ex Canone *ſi Papa*, & ex Epiſtola tertia Anacleti habetur, quod Romanus Pontifex, niſi in caſu hæreſis, iudicari non poteſt; Ergo ibi ſupponitur, quod poſsit errare in fide, ſicque eius iudicium in rebus fidei decernendis, aut proponẽdis, non erit certum, & infallibile, ſicut regula fidei eſſe debet.

177 Reſpondetur. Canonem allegatum, & Epiſtolam Anacleti loqui tantum de errore perſonali, non vero de iudiciali. Poſſet enim Pontifex fieri hæreticus perſonaliter, negando aliquid definitũ de fide; non autem definiendo, & proponendo aliquid falſum, & contra fidem; quia in tali iudicio, & propoſitione, aſsiſtit ei Spiritus Sanctus, vt nullo modo errare poſsit.

178 Contra, inquit *Marcus Antonius* de Dominis S. Cyprianus, decreto Stephani Papæ definientis hæreticos ad Catholicam Eccleſiam reuertentes, non eſſe rebaptizandos, minimè acquieuit; ſed potius de ipſo reclamauit. Ergo Cyprianus tunc intellexit Papam errare poſſe.

179 Reſpõdetur. Cyprianum tunc erraſſe, dum ex priuato, & inordinato affectu, c[...]tradicendo Stephani or[...]dinationi, ſuæ opinioni [...]ae hæreticorum rebaptiz[...]tione adhæſit: Et vt de [...] ipſo Cypriano ſcribit (a) [...]uguſtinus, peccauit quide[...]n reſiſtendo, non autem per[...]tinaciter, nec peccato hære[...]is, aut infidelitatis, ſ[...] pe[...]ccato inobedientiæ [...]d. Siquidem

(a) *lib.1.contr. Donat. c.18*

dem Stephanus non tanquam regula animata, aut Iudex fidei definierat ſententiam illã de fide, vt in allato argumento falſo ſupponitur; ſed ſolum præceperat, vt non rebaptizẽtur hæretici, prout ipſemet Cyprianus in Epiſtola ad Põpæium fatetur. Tale autem Cypriani peccatum falce tyrannicæ perſecutionis fuit reſecatum, teſtatur in ſua Epiſtola his verbis Auguſtinus. (a) *Ante mortem correxit errorem, & forte ſuppreſſum eſt ab eis, qui hoc errore nimium delectati ſunt: & tanto velut patrocinio carere noluerunt.* Sed

180 Contra, idem *de Dominis* proſequitur. Si Eccleſia certa regula, aut Iudex controuerſiarum fidei eſſet, ad illam omnes Epiſcopi, ac totius Orbis fideles pro inſtructione deberent habere confugium, à qua vti talis, præuijs Theologis, & Doctoribus, iuſta conſulta deinde referre poſſent. Sed Theologis non ornatur Romana Curia, niſi certis leguleis Cauillorum in re pecuniaria, artificibus emungendarum crumenarum peritiſsimis; Sacra autem Theologia ab ipſa exulat. In Papæ, Cardinaliumque aulis, diuerſorium non habet. Conſiſtorium illam neque de facie nouit, & tamen Supremum, & infallibilem fidei Magiſtrum Papam eſſe inſulſiſsimè contendunt.

181 Sed antequam virulento ſcommati de Dominis occurram, ex eo quia non diſputationem aggrediatur, ſed maledictis in Catholicos, & Catholicam Eccleſiam ſęuiat; Quærendum erit primo, quiſnam ipſe fuerit; & vt contra eundem in initio ſuæ Reipublicæ ſcribit *Becanus*; Marcus Antonius de Dominis, Epiſcopatus ambitione ductus, Sanctiſsimo Societatis Ieſu habitu relicto, Archiepiſcopus Spalatrenſis efficitur; at tali honore minime ſatiatus, ambitioni ſuæ indulgens, titulumque Vniuerſalis Epiſcopi ambiens (ſicut cæteris Epiſcopis) his verbis ipſum tribuit. (b) *Docuimus vnumquẽ-*

que

(a) *Epiſt.* 48. (b) *li.* 3. *Reipubl. c.* 8. *num.* 14

Digitized by Google

quæ Epiſcopum iure Diuino eſſe Vniuerſalem) à fide, & Religione profugus, ex Archiepiſcopo, Archiapoſtata factus, centuriam Lutheranam anno 1617. tunc coronauit; quando Angliam profectus, libros, non de Eccleſiaſtica Monarchia, vel Regno; ſed *de Republica Chriſtiana* ibi edés, eos fœdiſsimis erroribus cõſpurcauit. Quantum autem ad propoſitum noſtrum attinet, vt ſequentibus capitibus videbimus, à S. Petro primatum eripuit, omneſque Orbis Epiſcopos æquales in auctoritate Summo Pontifici fecit: propterea huiuſmodi maledictis ipſum inſectatus eſt, ad quæ.

182 Reſpondetur. Nugipolyloquidem de Dominis, nimis virulentè Sacrum Romanorum Theologorum Areopagum impetere, dum ſcribit; Theologiam ab Vrbe exilio pulsã eſſe. Sunt, & Eminentiſsimi Cardinales, Theologi eruditiſsimi, non tamen omnes; cum alij quoque canonum peritia præfulgeant. Vtraque enim facultas neceſſaria eſt; vt vna fidei doctrina firmetur; altera morum diſciplina ſanciatur. Proinde in conſultationibus, quæ præſente Summo Pontifice fiunt, præter Eminentiſsimos Cardinales, Theologi, & Canoniſtæ doctiſsimi etiam adſunt, ſua ſuffragia exhibentes. Eccleſiæ enim Corpus, ſua membra habet, non habentia eumdem actum; non enim omnes Theologi, neque omnes Iuriſtæ, ſed vtrorum munere, pro ſui, ſuorumque tuitione munitur, neutrum autem otioſũ. Theologi, vt Theologicalia; & dogmatica: Canoniſtę autem, vt Cenſuras, prębendas, cæteraque ſimilia eruditè tractent. Propterea conuicia aduerſus Eccleſiam ab ipſo iniquo animo prolata, in ipſum reſiliunt; eo quod, vt Cyprianus teſtatur, Heretici hominis, (a) *perfidia contra Eccleſiam Catholicam non poteſt habere acceſſum.* Et Hieronymus Ruffinum alloquens (b) *Scito*, inquit, *Romanam fidem Apoſtolica voce laudatam, eiuſmodi præſtigios non recipere.* Sed

183 Contra, ſubiungit

 Vni-

(a) *Lib.*1. *Epiſt*. 3. (b) *Apol.* 3.

Vuitak Proteſtans. Si Pontifex nō poſſet errare in definitione rerum fidei, ſequeretur potius ſtādū eſſe ſententiæ, & iudicio Succeſſoris Petri, quam Ioannis, & aliorum Apoſtolorum, qui poſt Sāctum Petrum vixerunt: ſed quis non videt iudicium Ioannis prępponendum fuiſſe iudicio mille Linorum, & mille Clementum? Hunc nodum mihi ſoluant, ſeque explicent ex hoc laqueo, ſi poſſunt: at numquam poſſe certisſimum eſt.

184 Reſpondetur. Modeſtè, modeſtè Hęretice; noli ante triumphum canere, nè tibi ſit recantandum; etenim laqueum contra nos paratum, & à te viſum inextricabilem; diu ante tui exordium à *D. Thoma*,(a) Theologorum Macedone, ita ſolutum, immò extinctum percipies; videlicet, Ioannem in immediata reuelatione ei cęlitus facta, per quam libros canonicos condidit (quia ſcriptura canonica ſecundum ſe præfertur definitioni Eccleſię) excesſiſſe Linum Papam: quantum vero ad *poteſtatiuam* propoſitionem credendorum, ſiue deciſionem magiſterialem, inconueniens non eſt dicere *quo ad nos*, excedere auctoritatem Pontificiam; ſicut iam cap. 4. quęſt. 3. primæ partis huius operis, in Perſona Petri Apoſtoli perſpeximus, quando propria auctoritate Marci Euangeliū approbauit, & credendum propoſuit: ad inſtar cuius cęteri Petri ſucceſſores, multas Scripturas, canonicas eſſe quo ad nos, declararunt. Non quod ex non Canonicis, canonicę factæ ſint à Pontifice, quia in ſe erant canonicæ; ſed ſolum ab his declaratum fuit, eas quo ad nos eſſe canonicas, quę ſecundum ſe canonicæ, ſeu diuinę erant. Ecce quod ſecundum illud Sesbarienſis, *Iudicia feſtinata pænitentiam pariunt*.

CA-

(a) *Lib. contra error. Græcor. c. 23.*

CAPVT II.

Alterum Hæreticorum deliramentum, quo aſſerunt, Chriſtum in terris non Petrum dumtaxat in ſuum Vicarium, ſed omnes Apoſtolos inſtituiſſe.

185. E Ccleſię perduellium Coripheū ſe præſtat Archiapoſtata *Marcus Antonius de Dominis*, eo quia, ipſe omnium primus aduerſus noſtram Catholicam veritatē ſic inuchitur. D. *Ambroſius*(a) in Epiſtola ad Romanos c. 1. & in Epiſtola 1. ad Corinthios c. 3. omnes Apoſtolos expreſsè vocat Chriſti Vicarios; Ergo Chriſtus non ſolum Petrum, ſed omnes Apoſtolos reliquit in Terris ſuos Vicarios. Probatur, inquit, antecedens, quia per ly *Paſce oues meas*, quod tantum Catholici iactāt, (b)*non video quomodo affirmari poſſit, aliquid amplius dari* Petro, *quam datum fuerit cæteris omnibus aliis Apoſtolis*. Ergo Chriſtus non inſtituit ſolum Petrum in Terris ſuum Vicarium.

186 Reſpondetur cum Cardinali Caietano (c) *quod omnes Apoſtoli dicuntur Vicarij Chriſti, non quidem in auctoritate regiminis, ſed in executione operis, vnde canit Eccleſia, quos operis tui Vicarios præeſſe voluiſti*; ſcilicet vt Eccleſias fundarent, Euāgelium prædicarent, & libros canonicos conderent. Auctoritas verò regiminis ſoli Petro, eiuſq; ſucceſſoribus fuit impartita, prout ipſemet Ambroſius in Epiſtola 2. ad Corinthios cap. 12. teſtatur. *Prior ſequutus Andreas Saluatorē, quam Petrus; & tamen primatum non accepit Andreas, ſed Petrus*; Non ergo omnes Apoſtoli ex Ambroſio conſtituti fuerunt Chriſti Vicarij, ſed ſolus Petrus. Ad eius probationem dico; per ly *paſce oues meas*, hoc amplius dari Petro, nempe Regimen ouium, ipſi ſolum commiſſum, & non cæteris alijs Apoſtolis. Sed

187 Contra, proſequitur Ar-

(a) Lib. 1. de Republ. Chriſt. cap. 5. (b) cap. 8. n. 6. (c) [illegible] lib. 1. [illegible] auctor. Papæ, & Concil. 3. & 4.

Archiapoſtata. (a) *Illud contendo, nullam verbo paſcendi contineri poteſtatem, quæ non melius, & amplius contineatur in illis Chriſti dictis, ſicut miſit me Pater, & Ego mitto vos. Et illis: Euntes docete, &c.*

188 Reſpondetur cum P. *Fiumi* (b) negando ſuppoſitum; nam ſi Petro nihil datum eſt amplius, per illa verba; *Paſce oues meas*, quam per illa alia verba. *Sicut miſit me Pater, Ego mitto vos*: & illa, *Euntes docete omnes gentes*: antea datum erat; Ergo Petrus per illud, *Paſce oues meas*, nihil noui à Chriſto accepit, quod per illud, *Mitto vos, Docete omnes gentes*, meliori, & ampliori modo non habuerit: ſicque Chriſtus erga Petrum otiosè tot cæremonijs vſus eſt, ſi mediantibus ipſis, nihil ei cõtulit ſpeciale. Quorſum ergo illa trina interrogatio. *Simon Ioannes diligis me plus his? Simon Ioannes diligis me? & Simon Ioannes amas me?* Quorſum illa ter ouium geminata commiſſio? *Paſce agnos meos, paſce oues meas?* Certò ſine præſcripto, ſine cauſa, ſed per ludum, & otiosè hæc omnia facta eſſent, niſi *D. Ambroſius* contra commentum de Dominis atteſtaſſet; Chriſtum trina illa ouium commendatione, ac amoris interrogatione, Eccleſiæ Principatum Petro contuliſſe. *Is enim interrogatur*, inquit (c) *de quo dubitatur: ſed Dominus non dubitat; qui interrogabat, non vt doceret, quem, eleuandus in Cœlum, ſui amoris nobis, velut Vicarium relinquebat. Sic enim habes Simon Ioannes diligis me plus his? &c. & ideo quia ſolus profitetur ex omnibus, omnibus antefertur.* Igitur ex Ambroſio, Chriſtus illis verbis: *Paſce oues meas*, ſolum D. Petrum Generalem, ſiue totius Eccleſiæ ſuum Vicarium conſtituit, & declarauit, & ipſis nõ otiosè vſus eſt. Sicut etiam ex noſtro Ioanne Maria Verrato apertè liquet; etenim aſſerit ipſe: (d) *Chriſtum pluribus Diſcipulis præſentibus, ſolum* Petrum *in ſolutione tributi ſibi æquaſſe. Ita ergo eum ſibi æquauit in authoritate, & pote-*

(a) *ibid. c. 8. n. 5.* (b) *Scol. ver. to. 2. tract. 3. de Rom. Pont.* (c) *in c. 4. Luc.* (d) *lib. contr. Lutherum diſp. 9. de primatu Petr. fol.* 183. *&* 184.

poteſtate ſuper alios. Præterea in Euangelijs, vbi deſcribitur Apoſtolorum conſtitutio, ab omnibus Petrus, vt Caput nominatur primò; quod Hieronymus, & Chriſoſtomus pro eius primatu exponunt. Proinde ſolus Petrus ſuper aquas maris ad Chriſtum peruenit: ſignum ſingularis Pontificij, vt aſſerit Bernardus. Nota inſuper, quod ſicut Diſcipulis alijs imperatur, vt laxent retia ſua, ſoli Petro, Lucæ cap. 5. dicitur: Duc *in altum, quaſi ad maiorem piſcium, id eſt hominum multitudinem capiendam, ut inquit Ambroſius. Ergo, &c. At uero Lutherani Hæretici fortè dicent, Petrum fuiſſe primum, & caput omnium Apoſtolorum, atque credentium;* Sed *quod modo nunc Papa, qui ſedet, & præſidet Romæ, ſit Vicarius Chriſti, Succeſſor Petri, & caput omniũ Sacerdotũ, ac Chriſtifideliũ, à nobis nõ conceditur. Reſpondetur quod quemadmodum poteſtas baptizandi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, quam Chriſtus tradidit Apoſtolis,* [illegible] *eſt poſterioribus; ita plenitudo poteſtatis data Petro, eius ſucceſſoribus commiſſa eſt. Nullus antea inueniri poteſt, qui verè, & legitimè eius ſucceſſor appellari poſſit, niſi ille Summus* Pon*tifex, qui à toto Cardinalium Collegio eligitur; Ergo, &c. Nã quod Chriſtus dixit Apoſtolis, etiam ſucceſſoribus eorũ dixit, vt ipſe teſtatur, dicens:* Quod vobis dico, omnibus dico. *Ergo, &c. Et in huius rei figura Deus poſtquam oſtendit ſimilitudinem Tabernaculi, & vaſorum collocandorum per Aaron, & Filios eius, demum dixit Exod.* 27. *&* 28. Perpetuus erit cultus ꝑ ſucceſſiones eorum coram filijs Iſrael: *Imponens eis mitras ait:* Eruntque Sacerdotes mihi religione perpetua. *Item:* Legitimum ſempiternum erit ipſi, & ſemini eius, *Ergo, &c.* Sed

189 Contra, *Archiapoſtata* immediatè ſubiũgit, aſſerens verbis illis *Paſce oues,* Nihil otioſè, aut per ludum factum eſſe, nec Petrum Vicarium extitiſſe, ſed multa myſteria in ipſis contineri; Quorũ *ſacramentum Myſterium, inquit,* [illegible]

ne

(a) *ibidem ſup. cap.* 8.

nè ipſum Collegium diſſolueretur. Cum enim Petrus ſolus ex duodecim Apoſtolis negaſſet Chriſtum expreſſè; poterant reliqui meritò illum excludere, vitare, obijcere, & conſequenter diſſoluere vnitatem illam Collegij Apoſtolici. Ne autem hoc ſuccederet, dictum eſt Petro, *Paſce oues meas*, ideſt mane Petre in Collegio Apoſtolico: non autem per ipſa verba conſtitutus eſt totius orbis Chriſti Vicarius.

190 Reſpondetur, tale myſterium à *Marco Antonio* ſomniatum, non modo ſcripturæ teſtimonio carere, ſed etiam cum antiquis Patribus, & ſcriptura ipſa apertè pugnare; eo quod per ly, *paſce oues meas*, Poteſtas, & auctoritas regitiua ſoli Petro collata, vt ex Ambroſio vidimus, ſignificatur.

191 Secũdum Archiapoſtatæ myſterium, hoc eſt; (a) videlicet ideo *Soli Petro dictũ eſt à Chriſto, Paſce oues meas, quia tunc Petrus erat figura, & repreſentabat omnes Eccleſiæ Prælatos, & vt omnium Procurator generalis, omnium nomine curam paſtoralem accepit.*

192 Reſpondetur, tali ſecundo ſuo commento apertè Marcum Antonium delirare, nec ſui meminere, quod antea dixerat; nempè, ideo Chriſtum coram Apoſtolis dixiſſe Petro, *Paſce oues meas*; ne Petrus, qui ter illum negauerat, tanquam manifeſtæ negationis reus, è Collegio excluderetur ab Apoſtolis. Nunc aſſerit, quod per ly, *Paſce oues meas*, Chriſtus Petro, tanquam Procuratori generali omnium Prælatorum, curam ipſorum paſtoralem impartiuit. Hæc duo enim valde diuerſa ſunt; Petro reo, *Paſce oues meas*, & Petro Procuratori generali, *Paſce oues meas*. Quomodocumque ſit, tranſeat; ad ly *Paſce oues meas*, deueniamus. Vel his verbis, Petrus conſtitutus fuit Procurator generaralis omnium Prælatorum abſolutè, includendo etiam Apoſtolos, vel omnium, exceptis Apoſtolis. Si primum, ergo Apoſtoli non per ſe acceperunt à Chriſto curam Paſtoralem, ſed mediante eorum Pro-

(a) *Ibid. num.* 9.

Procuratore Generali Petro, quod ab ipſomet de Dominis *lib.4. ſua Reipublica c.8.n.* 5. negatur. Si ſecundum, ergo ſoli Petro præ ceteris Apoſtolis fuit à Chriſto aliqua ſpecialis auctoritas impartita, quod etiam ab ipſo, vt ſupra in primo argumento vidimus, negatur, dum his verbis aſſerit: *Neque video, quomodo affirmari poſſit, amplius aliquid dari Petro, quam datum fuerit cæteris omnibus illis.* Sed ex iſto pergamus ad aliud.

193 Tertium Archiapoſtatæ delirium; *Dici poteſt*, inquit, *Chriſtum Petro ſingulariter dicere: Paſce oues meas, hoc eſt Iſraelitas, qui tunc erãt Chriſti oues*, iuxta illud Matthæi 15. *Non ſum miſſus, niſi ad oues, quæ perierunt domus Iſrael.* Sicque à Chriſto curã tantum Paſtoralem Iudæorũ Petro fuiſſe collatam, quando ei dixit, Paſce oues. Sed

194 Reſpondetur. Ab omnibus iſtam derideri Archiapoſtatæ petulãtiam, dum pro myſterio fabulam Lectori propinat; etenim contra ipſam ſtat Sacra Scriptura; præſertim illud Ioannis 10. vbi Chriſtus dixit. *Alias oues habeo, quæ non ſunt ex hoc ouili, & illas oportet me adducere, & fiet vnum ouile, & vnus Paſtor*: quod de Gentilibus aperte intelligitur, iuxta illud Iſaiæ. (a) *Ecce dedi te in lucem gentium, vt ſis ſalus mea, vſque ad extremum Terræ.* Et alibi (b) *Populus, qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam: habitantibus in regione vmbræ mortis, lux orta eſt eis.* Et Act. Apoſtolor. (c) *Tunc conſtanter Paulus, & Barnabas dixerũt: Vobis oportebat primum loqui verbum Dei: Sed quoniam indignos vos iudicatis vitæ æternæ, ecce conuertimur ad Gentes; ſic enim præcepit nobis Dominus: poſui te in lucem gentium, vt ſis in ſalutem vſque ad extremum Terræ.* Quem locum ſic exponit noſter Sylueira. (d) *In lucem gentium: Syriacus, in lucem inter Gentes. Et addidit, vt ſis in ſalutẽ. Æthiopicus ait, vt ſis ijs vita eorum: qui eſt Chriſtus Dominus, ſalus, vita, & lux noſtra; cuius*

Tt mor-

(a) *cap.* 49. (b) *cap.* 9 (c) *cap.* 13. (d) *Act. Apoſtol. c.*13. *ver.* 4. *reg.*11. *num.* 80.

Digitized by Google

morte ſublata eſt diuiſio Iudæorum, & Gentium, & ex vtriſque factum eſt vnum ouile, & vnus Paſtor; vt notant D. *Chryſoſtomus*, D. *Hieronymus*, D. *Paſchaſius*; *Euthymius*, *D. Thomas*, *& alij communitèr: gratia Chriſti diffuſa eſt in omnes Gentes*. Fauet huic doctrinæ, tum illud Matthæi: *Euntes in Mundum vniuerſū prædicate Euangelium omni Creaturæ*. Tum ipſemet Archiapoſtata, dum in ſuo libro citato ſic aſſerit. *(a) Facile conſentio ſub verbo: Oues, fideles omnes indefinitè totius Mūdi intelligi*. Cur ergo ſup. dixit, quod Petrus ad ſolas Oues Iſraelitas, per ly *paſce oues meas*, fuit à Chriſto Paſtor deſtinatus? Ecce quot laqueis tāquam fatuus ſe implicat infimis ipſe Archiapoſtata; ad cuius probationem ſupra allatam, *non ſum miſſus, niſi ad oues, quæ perierunt domus Iſrael*, Sic reſpondet Auguſtinus: *(b) Chriſtum eſſe miſſum, vt ſuam præſentiam corporalem, prædicationem, & miracula ſolis Iudæis exhiberet*; *Nam illis ſolis propter fidem Abrahæ facta eſt promiſſio de Aduentu Meſſiæ*. Erat tamen etiam *miſſus ad Gentiles, vt eos ſuo pretioſo ſanguine redimeret, & per Apoſtolos, Apoſtolicoſque præcones, ad ſuum Eccleſiæ Ouile perduceret; Vnde Doctor gentium ait, non enim eſt diſtinctio Iudæi, & Græci, nam idem Dominus omnium*. Sed

195 Foro cedite, *Caluino* ex Geneuenſi Cauponia proſilienti, date iter in deuicti Archiapoſtatæ auxilium debacchanti. Per ly *paſce oues meas*, nihil peculiare præ, & ſuper cęteros Apoſtolos conceſſum fuiſſe ſoli Petro, ſed omnes Apoſtolos ęqualem prędicandi Euangelium, poteſtatem habuiſſe, quemadmodum in ſua Epiſtola ipſemet Petrus teſtatur: *(c) Paſcite, qui in vobis eſt gregem Dei*, alios vt ſuum gregem paſcant hortatur; Ergo ſuum gregem vnuſquiſque habet. Verba Caluini ſic referam: *(d) At qui*, inquit, *ut mandatum Petrus à Domino acceperat, ſta om-*

(a) *cap.* 8. *num.* 5. (b) *tract.* 13. *in Ioan. circ. ſinem* (c) *Epiſt.* 2. *c.* 5. (d) *lib.* 4. *inſt. c.* 6. *ſ.* 17.

Digitized by Google

omnes alios Præsbyteros hortatur, ut paſcant Eccleſiam. Hinc colligere licet, aut illa Chriſti uoce, nihil præ alijs datum eſſe Petro, aut Petrum ius quod acceperat, ex æquo cum alijs communicaſſe. Sed

196 Reſpondetur. Caluinum vino adhuc madentē, parilitatem poteſtatis inter Petrum, & Epiſcopos, ſiue Præsbyteros, ex allatis verbis Apoſtoli Petri perperam deduxiſſe. *Paſcite* enim ait Petrus, *gregem, qui in vobis eſt*, nempè, gregem noſtrum particularem, qui eſt in veſtra parecia, & Diæceſi; non dixit *Paſcite gregem Vniuerſalem*; Eo quod Præsbyteri in propria Parochia, Epiſcopi in propria Diœceſi, oues tantum ſibi commiſſas paſcunt; Petrus verò audiuit à Chriſto indefinitè *paſce oues meas*, nō has, vel illas, ſed omnes Oues, ſicut D. Bernardus fatetur. (a) *Cui enim, non dico Epiſcoporū, ſed etiam Apoſtolorum, ſic abſolutè, & indiſcretè totæ commiſſæ ſunt Oues? Si me amas Petre, paſce oues meas; quas? illius, vel illius Populi, Ciuitatis, aut regionis, aut certi Regni. Oues meas inquit, cui non planum non deſignare aliquas, ſed aſſignaſſe omnes. Nihil excipit, vbi diſtinguitur nihil.* Ex quibus verbis Caluini temulentia ſatis oſtenditur, dum ex verbis Epiſtolę D. Petri colligit, nihil tali loco Petro, quod æque cum cæteris non communicauerit, eſſe collatum: quando ex noſtris allegatis reſponſionibus abundè conſtat: Chriſti ouium, vnicū eſſe Paſtorem; ſicut etiam Cyprianus ſcribit. (b) *Idcirco*, ait, *Dominus intimans nobis vnitatem de diuina auctoritate venientem dicit. Ego, & Pater vnum ſumus: ad quam vnitatem redigēs Eccleſiam ſuam, denuò dicit, & erit vnus grex, & vnus Paſtor.* Ac etiam noſter Verratus contra Lutherū multiplici ratione probat *Primò enim* (inquit) (c) *ſumam fundamentum in veteri Teſtamento. Quoniam in omni lege, tam naturæ, quā Moyſis fuerūt Sacerdotes, quorum vnus ſemper tenuit principatum; Ergo à*

Tt 2 pari

(a) *lib. 2. de conſid. cap. 9.* (b) *lib. 1. Epiſt. 6.* (c) *Diſput. 9. de primatu Petri, fol. 173. & ſeq.*

Digitized by Google

pari ratione, in lege Chriſti, & gratiæ, in qua omnes veteris Teſtamenti explicantur figuræ, debent reperiri Sacerdotes, quorum vnus ſit caput, & Princeps. Conſequentia liquet: dicente Apoſtolo: Omnia in figuris contingebant illis. *Igitur omnes Sacerdotes antiqui erant vmbra, & figura iſtorum Sacerdotum Chriſti. Ergo quemadmodum in veteri lege erat vnus primus Sacerdos inſtitutus à Deo, & alij inferiores; ita nunc à ſimili reperiri debet vnus omnium Sacerdotum primus, à Chriſto inſtitutus.* Rurſus: *in veteri lege etiam, non ſolum reperiuntur fuiſſe plures Principes Sacerdotum, diuiſi per Familias, vt patet in Paralipom. ſed etiam reperitur Princeps Principum; etenim in Numeris habetur, quod Eleazar erat conſtitutus Princeps Principum Leuitarum, ad cuſtodiendum omnes cuſtodias Sanctorum; ſuper cunctos autem erat Aaron, cui omnes Leuitæ dati erant ad ſeruiendum: vnde vocatus eſt Pontifex; Ergo ita etiam in lege Gratiæ,*

CAPVT III.

Pontificiam poteſtatem æqualiter inter Petrum, & Paulum diuiſam, nō autem vni Petro traditam, inſulsè autumant Catholicæ fidei Hoſtes.

197 Dilectiſſimam Chriſti Ieſu Sponſam, Dei Eccleſiam, vndequaque, vt Spiritus Sanctus ait, formoſam. *Tota pulchra es Amica mea:* Quicumque eius infenſiſſimi ſunt Perduelles, illam fœdare, & monſtruoſam oſtendere conantur; vnitatem ab ea auferendo: ſentientes nimirum, Petrum vna ſimul cum Paulo Romanum Pontificem extitiſſe, & bicipitem ipſam Eccleſiam eſſe. Cauilloſa autem argumenta, quibus incumbentes, ipſius Vnitatem corrumpūt, ſunt quæ ſequuntur.

198 Quemadmodum Petrus per illa verba *Paſce Oues meas*, Summus totius gregis ſui Paſtor ordinatus fuit à Chriſto; ita & Paulus per

per illa verba, (a) *Segregate mihi Saulum*, & Barnabam ad opus, quo aſſumpſi eos: Tunc imponentes illis manus, dimiſerunt eos. Ergo Paulus, vna cum Petro Summus Pontifex fuit.

199 Reſpondetur negãdo paritatem, & ratio diſparitatis eſt, quia Petrus, vt probauimus, in Summum Pontificem, ſiue Paſtorem totius gregis ſui ordinatus fuit à Chriſto. At Paulus nõ à Chriſto, neque ab Apoſtolis, ſed ab alijs Diſcipulis; nempè Nigro, Cyrenenſi, & Manaen fuit ordinatus Epiſcopus, *quando manus illi impoſuerũt*; nec totius Chriſti gregis, aut Romæ, vel alicuius loci; ſed *Sedis indeterminatæ*, ſcribit Damianus, & teſtatur Iſidor. his verbis. (b) *Paulo cũ cæteris Apoſtolis nulla propria Sors traditur, eoquod in omnibus Magiſter, & Prædicator eligitur.* Cui (c) *Ceffeteau* Epiſcopus Maſſilienſis, contra Marcum Antonium de Dominis ſic adſtipulatur. *Paulum vtpotè gentium Apoſtolum diuinitus conſtitutum, nulli certo loco fuiſſe adſtrictum.* Ergo Paulus ſimul cum Petro Summus Pontifex non fuit, & eo magis, quod nõ niſi poſt nouem annos; fuerit ordinatus Epiſcopus; vt *Baronius* ad annum Chriſti 44. teſtatur. Sed

200 Contra. Paulus fuit à Chriſto inſtitutus Epiſcopus, ſicut ipſemet ad Galatas c. 2. ita de ſe loquitur. *Creditum eſt mihi Euangelium præputij, ſicut, & Petro Circumciſionis.* Ergo Paulus ſimul cum Petro Summus Pontifex fuit.

201 Reſpondetur. Euangelium præputij, non modo Paulo, ſed etiam Barnabæ creditum eſt, vnde Paulus Barnabam ſuum Collegam in eo Miniſterio appellat; ſicut Leo Nonus in ſua Epiſtola ad Michaelem Imperatorem ſcribit: Ergo Paulus ſimul cum Petro Summus Pontifex non fuit. Ex verbis autem ſupradictis nihil aliud Paulus ſignificare voluit, niſi munus Prædicationis ſe cum Petro fuiſſe partitum, ſicut D. Chryſoſtomus in Epiſtola ad Galatas, ita teſta-

(a) *Act c. 13.* (b) *lib. de ortu & interit. SS. Patrum.* (c) *tom. 2. lib. 4. c. 1. n. .. & 11.*

ſtatur. *Quid tandem*, inquit, *(a)in hoc dicit* Paulus?*in prædicandi, ait, munere, partiti ſumus inter nos, orbem terrarum.* Vbi ergo, prout Aduerſarius inſurrat Pontificia auctoritas eſt.

202 Sed proſequitur Impugnator; Paulus ſcribendo ad Romanos, ait; *(b) deſidero videre vos, vt aliquid impartiar vobis gratiæ Spiritualis ad confirmandum vos.* Ergo fidei aliquid Paulus Romanis, quod à Petro non acceperant, tribuit; ac proinde ſimul cum Petro Romanus Pōtifex extitit.

203 Reſpondetur, negādo conſequentiam; etenim rationem negationis, S. Hieronymus in annotationibus Epiſtolę ad Galatas ſuper eodem verbo, ſic adducit. *Romanos Petri prædicatione fidem tenentes, confirmare ſe velle Paulus dicit, non quod minus accepiſſent à Petro, ſed vt duobus Apoſtolis teſtantibus, atque Doctoribus, eorum fides roboretur.* Sed

204 Contra. S. Epiphanius ſcribit, *(c)quod Romæ primi omnium Petrus, & Paulus Apoſtoli pariter, & Epiſcopi fuerūt.* Ergo Paulus ſimul cum Petro Romanus Pontifex fuit.

205 Reſpondetur primo, Hæreticos, verba D. Epiphanij vafrè ad eorum ſenſum detorquere, eo quod omnium proborum Catholicorum cōſenſus ita eſt; S. Epiphanium nequaquam in animo habuiſſe aſſerere; Paulum vrbis Romæ ſimul cum Petro Epiſcopum fuiſſe, cum Romanus Epiſcopatus ſemper manſerit apud Beat. Petrum; Sed vt teſtatur Binarius *(d)quod in fundanda Eccleſia Romana Paulus cum Petro ſimul laborauerit, non tamen illius Epiſcopus extitit, neque Roma duos Epiſcopos ſimul habuit, ſed vnum Petrum dumtaxat.*

206 Reſpondetur ſecundo cum Illuſtriſſimo Cæffeteau, Maſſilienſi Epiſcopo, ſupracitato; Quod quando Paulus à quibusdam Scriptoribus Epiſcopus Romanus inducitur, referēdum eſt, ad functiones Epiſcopales, quas ipſimet Paulo vbique licuit obire nō autem ad Cathedræ erectionem

(a) *cap.* 2. (b) *Epiſt.* 1. (c) *hæreſi* 27. *c.* 26. (d) *lib.* 2. *c.* 4. & 7.

nem, quam vni Petro acceptã refert Eccleſia Romana. Et ita intelligendus eſt Epiphanius, qui ad munera Epiſcopalia reſpexit, cum eum minime lateret, fundamenta Romani Epiſcopatus propriè ſpectati, vnum Petrum ieciſſe: & eo magis quod hoc etiam in Ioãne Euangeliſta contigiſſe, *Photius* in Bibliotheca apud Dianam, manifeſtè ſcribat. (a) *Ab exilio*, inquit, *Ioannes reuocatus, Epheſinæ præfuit Sedi, & per ſe cum ſeptem Epiſcopis, Epheſinam Diœceſim rexit.* Nõ quod omnes ipſi Epheſini Epiſcopi eſſent, cum Epheſinus Epiſcopus ſolus Ioannes extiterit, ſed quia ſoli Ioanni, in regenda Epheſina Eccleſia auxilium præſtabant; Sed

207 Contra. Paulus alloquẽs Epheſios, ait: *attendite vobis, & vniuerſo Gregi, in quo vos Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos, regere Eccleſiam Dei.* Ergo plures Epiſcopi erant vnius Eccleſiæ Epheſinæ, & ita Paulus cum Petro vnius Eccleſiæ Romanæ.

208 Reſpondetur diſtinguendo conſequens: Vnius Eccleſiæ monarchicæ, & vnicæ eſſe poſſunt plures Epiſcopi, nego. Vnius Eccleſiæ miſticæ, non tanquam caput, ſed mẽbra, parteſque ipſius, poſſunt eſſe plures Epiſcopi, ſiue iuxta antiquam modum loquendi, plures Sacerdotes, cõcedo. Etenim *Senſus Eccleſiæ*, inquit Raynaudus, (b) *Semper tulit eã Capitũ eiuſdem particularis Eccleſiæ multitudinem, eſſe à Chriſti mente alienam; ita enim Spiritus Sanctus eos poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei, vt quiſque ſuam ſibi ſedem, abſque conſorte conſentaneæ ad Chriſti inſtitutionem haberet.* Illud autem Pauli, *in quo Vos Spiritus Sãctus poſuit Epiſcopos*, ſic intelligitur ly *Vos*, nẽpe Epiſcopum, Presbyteros, cæteroſque miniſtros, qui rationem muneris ſub Epiſcoporum nomine comprehenſi eſtis; non vero, quod vnius Eccleſię Epheſinæ, plures fuerint Epiſcopi: quia vt ſuper eumdem locum Beda Venerabilis inquit. (c) *Non enim vna Ciui-*

(a) *lib. 1. Solii Petri ſect. 3.* (b) *tract. contr. Eccleſ. Licitit. p. 1. ſect. 3.* (c) *tom. 2.*

Ciuitas plures Epiſcopos habere potuit, ſed eoſdem Preſbyteros, vt vere Sacerdotes, ſub nomine Epiſcoporum ſignificet. Adſtipulatur huic veritati etiam noſter Vualdenſis, ita ſcribẽs. (a) *Beatus quoque Paulus cõuocauit in Miletũ omnes Præſbyteros Epheſi, quos ipſe Act. XX. etiam ibi reuerendo nomine appellauit Epiſcopos: Vnde ſuper hoc loco vocauit maiores natu Eccleſiæ*. Propterea ſubiunxit Paulus; *regere Eccleſiã Dei*: nempe Eccleſiam Epheſinam, ad cuius maiores natu, videlicet Sacerdotes, Senes, & Principes Paulus tunc loquebatur, vt teſtatur Syriacus apud noſtrum (b) *Sylueiram* Quia antẽ ipſa vna erat, vnicum per conſequens, tamquã proprium Paſtorem, habebat Epiſcopum; licet Præſbyteri, & cæteri alij miniſtri à Paulo vocati fuerint Epiſcopi, Vos Epiſcopos, quia ſuper munus ſibi ipſis commiſſum inuigilare debebant, ſicut nomen Epiſcopi indicat; ſcilicet, à vigilia ita nuncupatum, cum vigiles in eorum munere Epiſcopi eſſe debeant, vt teſtatur ſupracitatus noſter Sylueira. Sed

209 Contra. Paulus in Epiſtola ad Galatas, ita eis ſcribit. (c) *Cum autem ueniſſet Cephas Antiochiam: in faciem ei reſtiti: quia reprehenſibilis erat*. Ergo Paulus, non modo æqualem, ſed etiam Superiorem Petro ſe præbet.

210 Reſpondetur negando cõſequentiam. Non enim Paulus, quia legitimus reprehenſor, ideo Petro par, aut Superior; ſicut nec Petrus definit eſſe maior, quia Paulum humiliter ſuſtinuit.; ſed ſuam maioritatem potius cũ humilitate coniunxit, ſicut ad Quintum S. Cyprianus ſcribit (d) *Nec Petrus*, inquit, *quem proximum Dominus elegit, & ſuper quem ædificauit Eccleſiã ſuam, cum ſecum Paulus de Circumciſione diſceptaret; vindicauit ſibi aliquid inſolenter, aut arroganter aſſumpſit: vt diceret ſe Primatum tenere, & obtemperari à nouellis, & poſteris*.

(a) *tom. 1. lib. 2. ar. 2. c. 27. n. 3.* (b) *Act. Apoſt. cap. 20. expoſit. 4.* (c) *cap. 2.* (d) *Epiſt. de Hæreticis baptizandis*.

Digitized by Google

ſteris ſibi potius oportere. Nec deſpexit Paulum, quod Eccleſiæ prius Perſequutor fuiſſet; ſed conſilium veritatis admiſit, & rationi legitimæ, quam Paulus vindicabat, cõſenſit; documẽtum nobis, & cõcordiæ, & patiẽtiæ tribuẽs, vt nõ pertinaciter noſtra amemus. Sed quæ aliquando à fratribus, & Collegis noſtris vtiliter, & ſalubriter ſuggeruntur, ſi ſint vera, & legitima, ipſa potius noſtra ducamus. Ita etiam D. Gregorius, ſupracitatum Petri locũ ad Galatas, egregiè ad noſtrũ intentum eſt commentatus. (a) *Primus Apoſtolorum cum multa* Diſcipulos *admoneret, atque à quibuſdã detrahi* Pau*li ſcripta agnoſceret, dixit. Sicut Chariſſimus frater noſter* Paulus *ſecundum datam ſibi ſapientiam ſcripſit vobis, loquens in eis de his, in quibus ſunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti, & inſtabiles deprauant, ſicut & cæteras ſcripturas, ad ſuam perditionẽ. Ecce* Paulus *in Epiſtolis ſuis ſcripſit*Petrum *reprehenſibilem: & ecce* Petrus *in epiſtolis ſuis aſſerit,* Paulum *in his, quæ ſcripſit admirandum. Certè enim niſi* Petrus *Epiſtolas* Pauli *legiſſet, non laudaſſet.* Penſate *ergo, in quo mentis vertice ſtetit, qui illas epiſtolas laudauit, in quibus ſcriptum ſe vituperabilem inuenit. Quæ illa manſuetudo tanta eſſe potuit? Quæ quies animi, quæ ſoliditas, atque imperturbatio cogitationis? Ecce à minori ſuo reprehenditur, & reprehendi non dedignatur. Non ad memoriã reuocat, quod primus in Apoſtolatum vocatus eſt: non quod ClauesRegniCœleſtis acceperit: non quod peccata, quæcunque in terra ſoluerit, eſſent ſoluta & in Cœlo, nõ quod in mari pedibus ambulauerit; non quod paralyticos in Ieſu nomine iubendo erexerat: non quod ægros corporis ſui vmbra ſanauerat: non quod mentientes verbo occiderat: non quod mortuos oratione ſuſcitabat. Ne igitur increpationis verba dedignaretur audire, omnia bona, quæ acceperat, quaſi à memoria repulit, vt vnum fortiter humilitatis donum teneret, & qui primus erat in Apoſtolatus culmine, eſſet etiam primus in humilita-*

Vu *lita-*

(a) *Tim. 2. hom il. hom il. 18. ſuper Ezechielem.*

litate. Hæc Gregorius.

CAPVT IV.

Pleraque Hæreticorum cauillationes, Romanum Pontificẽ Petri legitimum Succeſſorẽ nõ eſſe, nec eius poteſtatem Cœleſtẽ de iure diuino, diluuntur.

211 Damnatorum hominum Caput, & Diaboli primogenitus filius *Lutherus* odio iniquo in legitimam Romani Pontificis ſucceſſionem ſuffuſus, ſic verum Petri hæredem inceſſit. (a) *Nullo modo probari poteſt, quod Sedes Petri ſit ita Romę collata, vt quicunque fuerit illius Vrbis Epiſcopus, orbi vniuerſo deindè prędeat.* Ergo cum id euinci non poſſit, nullo modo Romanus Epiſcopus erit legitimus Petri ſucceſsor. Probat *Lutherus* antecedens; Talis prætenſi poteſtas, vel eſt annexa Pontificatui Romano ex præcepto, & inſtitutione Chriſti, vel ex ſola voluntate Petri, vel ex eo præcisè, quod in illa Ciuitate, & Epiſcopatu mortuus ſit. Non poteſt dici primum, quia hæc Chriſti inſtitutio non extat in ſcriptura, nec habetur ex traditione. Non ſecundum; quia Petrus, ſecluſa voluntate diuina, de qua non conſtat, non habuit maiorem poteſtatem, quã modo habent eius ſucceſſores: Ergo ſi Petrus potuit ſuam poteſtatem vnire Eccleſiæ Romanæ, poſſet Romanus Pontifex eamdem ab ea ſeparare, & alteri Eccleſiæ vnire, quod non eſt admittendum, eſto non extet aliqua lex in contrarium. Nec tandem poteſt dici tertiũ, quia nulla ſufficiens ratio poteſt aſſignari, cur ex morte Petri, Epiſcopatus Romanus talẽ poteſtatem acquiſierit; aut quia fuit Epiſcopus Romanus, cum prius Petrus fuerit Epiſcopus Antiochenus, nec qui in hoc Epiſcopatu ſuccedit, ſuccedit Petro in iurisdictione. Ergo nullo iure Pontifex Romanus ſuccedit Petro in primatu.

212 Reſpondetur, negãdo antecedens; ad cuius primam probationem dicimus, Supremam Chriſti Vicarij poteſtatẽ vnitam eſſe Epiſcopatui Romano ex præcepto Chriſti, Petrum

(a) *Lib. de poteſt. Papæ.*

trum Apoſtolum Romæ mittẽtis, ſicut *S. Marcellus Papa*, *D. Ambroſius*, *Athanaſius* in 1. parte huius operis citati, optimè ſcribunt; & Innocentius III. ſic etiam fatetur: *(a) locus, quem elegit Dominus, Apoſtolica Sedes eſſe dignoſcitur*: ac patet etiam *in cap. rogamus 24. quæſt. 1. cap. Sacroſancta* 22. Quinimmo ipſemet Petrus Apoſtolus ſic manifeſtè refert, *Audite*, inquit, *fratres, & conſerui mei, quoniã ſicut edoctus ſum ab eo, qui me miſit, Domino, & Magiſtro meo Ieſu Chriſto, dies mortis meæ inſtat. Clementem hunc, Epiſcopum vobis ordino, cui ſoli meæ prædicationis, & doctrinæ cathedram trado. . . . ac etiam trado, traditam mihi à Deo poteſtatem ligandi, atque ſoluendi &c.* Ita (b) *Clemens* teſtis oculatus in Epiſtola ad Iacobum. Et quamuis hoc nõ ſit ex verbo Dei ſcripto; ex traditione tamen Apoſtolica habetur. Hinc eſt ſecundo, quod è Roma contra Domini iuſſum aliò transferri non poteſt, ſicut ex textu ſupradicti *cap. rogamus*, apertè colligitur, *iubente Domino Romam tranſlata*, Abb. *in cap. per Venerabilē nu.* 28. aliique multi. Ad tertiam verò; Succeſſio triplex eſt, renunciationis, mortis ciuilis, nẽpè priuationis, & mortis naturalis. Apoſtolus autẽ Petrus viuens, Antiochenam Eccleſiam rexit, ſed ex Dei præcepto relicta, Euodium in eius Epiſcopum elegit, & ad erectionem Cathedræ Romanæ, deinde ex Dei mandato ſe contulit, eamque non modò erexit, & rexit; verum & iuxta Dei præceptũ cum poteſtate ligandi, atque ſoluendi, videlicet cum Summo Pontificatu vniuit, & ita vnitam morti proximus, ſucceſſori ſuo eam tradidit, videlicet Epiſcopatum Romanum, *meæ prædicationis, & doctrinæ Cathedram*; ac Summum Pontificatum: trado etiam, *traditam mihi à Deo poteſtatem ligandi, atque ſoluendi, &c.* & ob hanc rem Gregorius ait. (c) *Ipſe ſublimauit ſedẽ, in qua etiam quieſcere, & præſentem vitam finire dignatus eſt.* In eam igitur poſt Petri mortẽ,

Vu 2 Pon-

(a) *In cap. per venerab.* (b) *In princip. lib. Decretal.* (c) *Lib. 6. epiſt. 37. ad Eulogium.*

Pontifex Romanus ſuccedere debuit; *Certè iſte ipſe Paſtor Eccleſię, ad cuius Sacratiſſimum Corpus ſedemus*, inquit ſupracit. Gregorius: (*a*) non autem Epiſcopus Antiochenus, cum talem Epiſcopatum ſolum Apoſtolus *Euodiæ* tradiderit, non verò poteſtatẽ ligandi, atque ſoluendi; quam penès ſe ſemper retinuit, & nõ niſi in articulo mortis, ſimul cũ Epiſcopatu Romano Succeſſori ſuo, nempè Pontifici Romano tradidit; in quã poſt mortem Petri legitimè ipſe ſucceſſit. Et hęc cauſa eſt, cur Concilium Nicenum non primum, aut ſecundum, ſed tertium Patriarcham, Epiſcopum Antiochenum declarauit. Fauent huic veritati tum Concil. Nicenũ 1. tũ Florẽtinũ. *Veneramur*, inqt Nicenũ, (*b*) *ſecundum ſcripturas, & Canonum definitiones, Sanctiſſimũ Romana, antiquaque Eccleſia Epiſcopum, vt primum, & maximum omnium Epiſcoporum. Vt autem cunctis ditionis ſua nationibus imperat Patriarcha, & leges inducit, & vt à principio Petrus Chriſti Vicarius Religioni, Eccleſijs, cæteriſque ad Chriſtum rebus pertinentibus præfectus Principum Chriſtianorum, Prouinciarum, & omniũ Gentium Dominus, & rector erat, ait ille ouiũ principatus Romæ eſt, Petro ſimilis, & auctoritate per Patriarcharũ omnium Dominatum, & principatum obtinet. Huic ſanctioni ſi quis repugnauerit, & obſiſtere auſus fuerit, totius Synodi decreto, anathemati ſubijciatur.* Florentinũ verò huic Cauſæ ita ſilentium imponit (*c*) *Definimus Sanctã Apoſtolicam Sedem, & Romanum Pontificem in vniuerſum orbem tenere Primatum, & ipſum Pontificem Romanum Succeſſorem eſſe Beati Petri Principis Apoſtolorum, & verũ Chriſti Vicarium, totiuſque Eccleſiæ Caput, & omnium Chriſtianorũ Patrem, ac Doctorem exiſtere, & ipſi in B. Petro, paſcendi, regendi, & gubernandi vniuerſalem Eccleſiam à Domino noſtro Ieſu Chriſto plenam poteſtatem traditam eſſe, quemadmodum geſtis Oecumenicorum Conciliorum*

rum

(a) *Homil. 30. in Euangel.* (b) *Canon. 39. ex Arabicis.* (c) *Seſſ. public. Synod. non longe à principio.*

rum in Sacris Canonibus continetur. Cætera autem Lutheri ſophiſmata inania ſunt, & ab vnoquoq; facilè exufflari poſſunt, ſicut Cardinalis Caietanus, & Roffenſis ſcribunt. Propterea ſilentio omittimus, & tantum ad illa Caluini nunc occurrimus.

213 *Chriſtus*, obijcit Caluinus.(a)*Hieroſolymis functus eſt Epiſcopatu dum vixit, & moriendo Sacerdotij munus impleuit. Princeps Paſtorum, Summus Epiſcopus, caput Eccleſiæ non potuit honorem loco acquirere; Petrus longè ipſo inferior, potuit? Præterea, Moyſes ſummus Doctor, & Princeps Prophetarum in deſerto miniſterio ſuo functus eſt, & mortuus. Si igitur ideò Romæ eſt ſedes ſummi Pontificatus, quia Petrus Romæ Pontificatum gerens defunctus eſt: Ergo ſedes Pontificatus Iudaici, debuit ſẽper eſſe in deſerto, quia ibi Moyſes, & Aaron Pontificatũ gerentes mortui ſunt: & ſedes Chriſtianorũ deberet eſſe Hieroſolymis, quia ibi Chriſtus Caput Eccleſiæ mortuus eſt.*

214 Ad hanc inſipidam Caluini obiectionem, ita reſpondet P. Coriolanus meus conciuis.(b)*Eum impiè aſſerere; Chriſtum honorem Pontificatus non potuiſſe Hieroſolymorum Epiſcopatui acquirere: nã ſi voluiſſet, certè eum illi comparaſſet. At unde Caluinus euincit, Chriſtum Hieroſolymitanum Epiſcopum fuiſſe, cum nullam particularem ſedem ſibi Chriſtus elegerit? Moyſes verò non fixit in deſerto ſedem, ſed in deſerto, cum in itinere eſſet, extremum diem obijt; ſed quia Petrus non tantum Romæ Apoſtolico munere functus eſt, ac ibidem obijt; ſed eã in ſibi Epiſcopatus ſedẽ (Deo id ſibi iubente) elegit, neque eam vnquam mutauit: hinc neceſſariò euincimus, ipſum Romani Epiſcopatus ſedem ad ſũmum orbis terræ Pontificatum euexiſſe: neque fieri poſſe, vt aliquis ſit Romanæ ſedis Epiſcopus, quamdiu ea à Pontifice non mutatur, quin ſimul cum Epiſcopatu totius Eccleſiæ Põtificatum gerat. Atque id Petrum potuiſſe, præſertim Domino ſibi annuente, quis niſi Hæreticus, inficiari audeat? quãdo*

(a)*Lib.4. inſtit. c.6. ſ.11.*(b)*Summ. Concilior. prælud.10. aſſert.1.*

do idipſum ad publicum Eccleſię regimen pertinere videbatur, quod Domini, *integrum* Petro *reliquerat. Quare, aut ipſam ſummam in Eccleſia regenda* Petri *poteſtatem conuellant neceſſe eſt: aut ſi eam ſaluam illi fuiſſe ſupponunt, neceſſariò fateri debent, eum orbis* Pontificatum *loco, ac Romanæ Vrbis Epiſcopatui alligare potuiſſe. Quod vero id Deo iubente factum fuerit; docent in primis Anacletus epiſtol. 3. ad omnes Epiſcopos, & citat Gratianus in cap.* Sacroſancta *diſt. 22. ſuo lib. 4. Iulius 1. ad Orientales* Epiſcopos, *pro cauſa Athanaſij:* Auguſtinus *epiſtola* 162. Proſper *lib. 2. de uocat. Gentium cap. 6.* Cyprianus *lib. 1. epiſt. 3. Euſebius epiſt. 3 ad Epiſcopos Campaniæ: Melchiades epiſt. ad Epiſcopos Hiſpaniæ: Damaſus epiſt. ad* Stephanum: *Leo Magnus epiſt. 79. & alij plerique. Ex quibus Aduerſarijs perſpicuum eſſe poteſt, Romanæ Vrbis Epiſcopatum, ita cum* Pontificatu *eſſe coniunctum, vt quicumque eſt illius Vrbis Epiſcopus diuino ipſo, aut ſaltem Apoſtolico iure, totius orbis* Pontifex *cenſeatur. Sed oſtendamus etiam Romanum Pontificem Petro in totius orbis Præfectum ſuccedere, Id primum demonſtrari poteſt ex verbis illis Chriſti apud Matthæum 16. cum Petrum alloquens ait:* Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. *Aliqui volunt petram hic ſignificare confeſſionem: ſed quod ſumatur pro Petro, habent Chryſoſtomus hom. 55. ita inquiens:* Ego ſuper te ædificabo Eccleſiam meã. *Ambroſius ſerm.* 47. Petra dicitur Petrus, cò quod tamquam ſaxum immobile totius operis Chriſtiani compagem, molemque ſuſtineat. *Gregorius lib. 4. epiſt. 32. ad Mauritium.* Ecce Claues Regni Cœleſtis accepit, poteſtas ei ligandi, atque ſoluendi tribuitur: cura ei totius Eccleſiæ, & Principatus committitur. *Ex quibus validiſſima huius ſucceſſionis ratio deſumitur; nam cum certum ſit* Petram *ad* Petrum *referri debere, vt prædicti* Patres *ſimul cum alijs ſentiunt; duo inde elicimus; Primum,* Petrum *Eccleſiæ fundamentum ædificari: quod ſane nihil aliud eſt,*

quam

quam Petrum Eccleſiæ Rectorem inſtitutum eſſe. Si ergo in Petro *dumtaxat* Eccleſia *fundata eſſet, neque vlla ſucceſſionis ratio haberi deberet: quo pacto* Eccleſia *poſt* Petrum *incolumis ſtare potuiſſet? id enim planè neceſſario accideret, vt Petro ab* Eccleſia *ſublato, tanquam auulſo fundamento, ipſa Eccleſia iampridem corruiſſet, & cum Petro extincta fuiſſet; neq; vnquam reparari poſſet:* Quandoquidem Petrus, *qui Eccleſiæ fundamentum à Chriſto inſtitutus fuit, non niſi vſque ad extremum Iudicij diē ad vitam ſit reuocandus. At verò id falſum eſſe, ipſe Dominus teſtatur, qui ſe perpetuo eum Eccleſia futurum pollicetur.* Ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſeculi. *Cum Ergo* Eccleſia *ſtabilis, ac perpetua eſſe debeat, idque abſque fundamento minime aſſequi valeat, inde aperte colligimus, Pontificum ſucceſſionem in* Eccle*ſia neceſſariò ſtatuendam eſſe, cui velut fundamento* Eccleſia *inhæreat; ac proinde* Chriſtum *in* Petro *Romanorum Pontificum, qui Petro in* Epi*ſcopatu, ac conſequenter in orbis* Ponti*ficatu ſuccedunt, perpetuam ſucceſſionem inſtituiſſe, vt ij, velut fundamenta perpetuo ordine ſibi ſuccedentia,* Eccleſiam *ſemper ſartam, tectam, & incolumem ſeruent. Hoc autem ex Chriſti teſtimonio Hieronymus colligit in epiſt. 57. ad Damaſū Papam, & epiſt. 8. ad Demetriadem cap. 9. Cyprianus epiſt. 55. Auguſtinus epiſt. 185. & lib. 2. c. 51. contra Petilianos.*

215 Contra, ſubiungit Caluinus(a) *Vel tale priuilegiū Primatus* Eccleſię *Romanæ in vniuerſo orbe eſt locale, uel perſonale, vel mixtum ex locali, & perſonali. Si dixeris locale, ergo vbi ſemel datum eſt Antiochiæ, non adimitur per Perſonæ diſceſſum, vel mortem. Si perſonale, nihil igitur ad locū, & per conſequens pertinere non poteſt ad* Eccleſiam Romanam. *Supereſt igitur vt mixtum eſſe dicant: tunc autem non ſimplex erit loci conſideratio, niſi* Perſona *ſimul reſpondeat.*

216 Reſpondetur, hoc diſcrimen eſſe inter priuilegium perſonale publicum, & priuilegium

(a) *eodem lib. 4. c. 6. §. tamen 12.*

legium perſonale priuatum; quod priuilegium perſonale priuatum, perſonæ priuatæ tātum, & non alteri datur. *Priuilegium* autem perſonale publicum, non modò Perſonæ, ſed etiam ſucceſſoribus impartitur. Exemplum enim in Regibus habemus; à quibus ſi aliquo honore Franciſcus afficitur, deſinit cum ipſo Frāciſco; ſi verò Frāciſcus vt Princeps, nempe vt publica Perſona afficitur, in eius ſucceſſores omnes in futurum tranſit. Cum autem Petrus fuerit *P*erſona publica, publicum accepit priuilegium, ſcilicet *P*rincipatū totius orbis, quando ei fuit dictum, *Paſce oues meas.* Et quia ouile perpetuum eſt, perpetuus etiā Paſtor eſſe debet; at Petrus perpetuus eſſe non poterat, quia mortalis erat, propterea priuilegium, ſiue principatus in ſucceſſores diffunditur, nempe in paſtura ouiū, quæ cum ſit perpetua, perpetuum exigit Paſtorem. Ideoque Priuilegium Primatus collatum Petro, licet Perſonale, publicum tamen fuit, quia ipſi, quatenus Caput, Paſtor, & Pontifex, fuit collatum; cui ex Chriſti inſtitutione alios uſque in ſeculi cōſūmationem ſuccedere æquū erat, nempe Petri poſteros, ſiue ſucceſſores eiuſdem in *P*ontificatu Romano. Sed

217 Contra, proſequitur Caluinus. (a) *Si Romanus Pontifex ideo eſt totius orbis Epiſcopus, quia Petro ſuccedit; Epheſinus Epiſcopus erit ſecūdus, & tertius Epiſcopus erit Hieroſolymitanus; quia ille ſuccedit Ioanni, iſte verò ſuccedit Iacobo. Sed ſecūdus Epiſcopus eſt Alexandrinus, qui nulli Apoſtolo ſuccedit, & Epheſinus, qui ſuccedit Ioanni Euangeliſtæ, nullum locum in Eccleſia habet. Ergo Romanus Epiſcopus non eſt primus omnium, quia ſucced it etro.*

218 Reſpondetur. Ordinem, & numerum dignitatum Patriarchalium, nō ex primorum Patriarcharum, ſed ex D. Petri dignitate, & voluntate dependere; alias Patriarchales dignitates, non tres tantū, ſcilicet, Hieroſolymitana, Alexandrina, & Antiochena eſ-

(a) *eodem lib. 4. 5. tamen 13.*

eſſent, ſed duodecim, iuxta numerum Apoſtolorum. Et ideo corruit argumentum. Sed

219 Contra, iterum inquit Caluinus. (*a*) *Si ea, quæ ſunt dicta Petro, ſunt etiam dicta ſucceſſoribus; Ergo fateri debent Romani Pontifices, ſe eſſe Satanas, quia Matthæi c. 16. hoc Petro dictum eſt, vbi etiam tibi dabo claues, ei dicitur, &c.*

220 Reſpondetur diſtinguendo ſequelam antecedẽtis. Ea, quæ dicta ſunt Petro, vti Perſonæ publicæ, nempè capiti totius Eccleſiæ, ſunt etiã dicta eius ſucceſſoribus, concedo. Ea, quæ ſunt dicta Petro, vti Perſonæ priuatæ, ſunt etiam dicta ſucceſſoribus, Nego: *Ter me negabis, Simon dormis; Vade Satanas*; Petro, vti perſonæ priuatæ tantum, non autem ſucceſſoribus dicta ſunt. Malè idcirco dicitur, Romanos Pontifices eſſe Satanas; benè autẽ omninò Caluinũ Belluã in Romanam Eccleſiam rabientem, aſſerimus, cum noſter Vualdẽſis dicat; (*b*) *Quod grauiter errant, qui prima Sedis potẽſtatem exemplatam, & à Chriſto donatam, diſſimulant: Magis autem, qui negant, quia ſolis coniecturis iniqui ſui ſenſus, nè Petrus in poteſtate ſibi conceſſa à Chriſto, aut quiſquam alius Petro ſuccedat, arguunt, approbant, & inducunt.* Sed ex Caluino, ad Nilum Theſſalonicenſem deſcendamus.

221 Fuit Nilus Eccleſiæ Theſſalonicenſis Epiſcopus, natione Græcus, exhinc profeſſione inſtabilis, & nugax; Religione verò Papæ inimicus, ſicut deſumpta argumenta, ex ſuo libro contra Primatum Papæ elucubrato, apertè probant.

222 *Papa*, inquit ipſe, *non eſt Apoſtolus, ſed tantum Epiſcopus, quia Apoſtoli non Apoſtolos, ſed Paſtores, & Doctores ordinarunt: Ergo Romanus Pontifex non ſuccedit Petro in Apoſtolica auctoritate, ſed in particulari Epiſcopatu Romano abſolutè.*

223 Reſpondetur; quod duo conſideranda ſunt in Petro, & ratio Apoſtolatus, & ratio Paſtoris, ſiue Capitis fi-

Xx de-

(a) *ſuper eodem lib. 4. c. 7. §. 28.* (b) *to. 1. lib. 2. art. 3. c. 35.*

Digitized by Google

delium cum omnimoda iuriſdictione, & poteſtate. Prima cõmunis erat omnibus Apoſtolis, omnes enim immediatè à Chriſto edocti, & miſſi fuerunt. Secunda erat ſoli Petro, tanquã ordinario Paſtori ouium Chriſti impartita: ſicque ipsa in Apoſtolis erat delegata, in Petro verò ordinaria. Romanus autem Pontifex Petro in Apoſtolatu nõ ſuccedit; ſed tantum in ratione capitis, & Paſtoris ouium cũ omnimoda iuriſdictione, & auctoritate, & eo modo, quo Epiſcopi Apoſtolis ſuccedũt, & tamen non ſunt Apoſtoli; ita Romanus Pontifex Apoſtolorum Principi ſuccedit, & tamen Apoſtolorum Princeps non eſt. Dicitur autem habere auctoritatem Apoſtolicam; quatenus ſimul cum Apoſtolatu erat in Petro, & cathedra Eccleſiæ, in qua Romæ ſedet, ab ipſo Apoſtolo dũ viueret, erecta fuit, & fundata. Exemplum eſt: ſedet Romanus Põtifex in ſede Apoſtoli, & illa numero fungitur auctoritate, qua functus eſt Petrus Apoſtolus: ipſam tamen auctoritatem, non ab Apoſtolo Petro, ſed à Deo immediatè accepit, ſicut præ cæteris contra Hæreticum Vuitchlephum, Vualdenſis teſtatur. (a) *Optimè Deus*, inquit, *tu docuiſti Eccleſiam, potentiam illam, quam tuis Paſtoribus largitus es, tuam eſſe, non illius: & ideò quod ſoluunt; vel ligant, quod baptizant, quod conſecrant, nõ dependere ex vita, vel merito: ſed ex infinita tua arbitrij Maieſtatis.* Sed

224 Contra ipſemet *Nilus* ſubiungit. Petrus Apoſtolus Epiſcopos Antiochiæ, & Alexandriæ conſecrauit: ſed iſtos Romanus Pontifex conſecrare non poteſt. Ergo ipſe illam numero auctoritatem Petri, minime habet.

225 Reſpondetur: Quod cum Eccleſia Greca ob ſui pertinaciam, Eccleſiæ Romanæ ſe recuſet adiungi; conſecrationem talium Epiſcoporum à legitimo Petri ſucceſſore perfidè aufert, tales tamen Epiſcopos preteritis temporibus Romano Pontifici licuit conſecrare, ſicut in Concilio Chalcedonenſi legitur, cum non

(a) *ibid. ſuper n.2.*

Digitized by Google

non ob aliam rationem Synodus ipſa Maximum Antiochenum Epiſcopum ad Conciliũ admiſerit, niſi quia in ſuo Epiſcopatu à S. Leone Papa confirmatus erat: & nunc tametſi titulariter, ob proprij iuris manutenentiam, Antiochenum, & Alexandrinum Epiſcopos Romani Pontifices conſecrant. Cæterum, vt ad Michaelem Imperatorem Nicolaus Papa ſcribit; Romani Pontifices, octo Patriarchas è ſede Cõſtantinopolitana eiecerunt, inter quos fuit Anthimus ab Agapito propria ſede priuatus, Mẽna in eius locum conſtituto. Gelaſius etiam Dioſcorum è ſua ſede depoſuit, ac Petrum Patriarcham Alexandrinum ad ſe recipere noluit. Damaſus verò Papa, ſcribit Theodoretus, Flauianum Patriarcham Antiochenum propria ſede priuauit; ſicut etiam *Xiſtus* III. contra Policroniũ Patriarcham Hieroſolymitanum ſe geſſit; liber Actorum eius teſtatur. Sed

226 Contra, *Nilus* proſequitur. Romanus Pontifex libros canonicos ſcribendi, & miracula patrãdi poteſtatem, ſicut Petrus, cuius vmbra ſanabat omnes, (*a*) nõ habet. Ergo nec capitis poteſtatẽ habet, cum maior ratio non ſit, cur ſuccedat in vno, & non in altero.

227 Reſpondetur, negãdo conſequentiam; ideò enim Romanus Pontifex in hoc, & non in illud ſuccedit, quia in Petro duæ poteſtates ſunt, vna, vt diximus ordinaria Capitis, ſiue Paſtoris omnium fidelium; Altera verò extraordinaria, ſeu delegata, vtpotè quia fuit primus fundator Eccleſiæ, & librorum canonicorum ſcriptor. Romanus autem Pontifex in poteſtate ordinaria, non autem in poteſtate delegata ſuccedit Petro. Item, & poteſtas miraculorum fuit etiam Petro, tanquam primario Eccleſiæ fundatori à Deo, ſicut & cæteris Apoſtolis delegata. An ne verò qui Petrum in moribus, & Sanctitate non imitatur, nõ erit Papa? Eſt hic error Vuitclephi, contra quẽ noſter Vualdenſis ſic inclamat. (*b*) *Colorem ex merito præſidentis ſibi fingunt, volen-*

Xx 2 *tes*

(a) *Act. Apoſt.* 5. (b) *ibid. ſup.*

Digitized by Google

tes, vt quiquis Petro ſuccedit in officio, ſuccedat & in merito: Itaut quisquis Petri caruerit moribus, careat & poteſtate. Nos certè fideliter negamus, quod vita poteſtati derogat. Bernardus enim dixit ad Eugenium Papam lib. 2. de conſideratione Quid ſi Summus Pōtifex ſis: numquid, quia ſummus Pontifex, ideo ſummus? infimū noris te eſſe, ſi ſummum petas. Quis ſummus? cui addi non poſſit; grauiter erras, ſi te illum exiſtimes: abſit, non tu de illis es, qui dignitates virtutes putant. Tibi ante experta virtus, quam dignitas fuit. Auguſtis relinquito illam ſententiam, & alijs, qui diuinis coli honoribus non timuerunt. Verbi gratia Nabuchodonoſor, Alexandro, Antiocho, Herodi: Tu verò conſidera non conſummatione ſūmum te dici, ſed comparatione. Nec putes me comparationem dicere meritorum, ſed miniſteriorum. Sic te exiſtimet Homo, vt miniſtrum Chriſti, & abſq; præiudicio Sanctitatis, cuiuspiam dixerim ſummum planè inter Miniſtros. Alioqui niſi te ad ſummum velim, non putare ſummum, aut velle putari antequam ſis. Hæc Bernardus. Ecce ſummum Patrem, ſūmam Poteſtatem, non merito, ſed miniſterio. Paganus error fuit, ſūmam poteſtatem, ſūmam affirmare virtutem: opinionem Idolatrarum Antiochi, & Alexandri fouet Vuitclephiſta, cū dicit poteſtatem Papalem ſummam vitæ virtutem: aut alioquin Sacerdotium hominis ex ſuis vita, & operibus æſtimandum, dicunt fideles ergo Papam non eſſe, ſed imitari debere vitæ melioris aſcenſum, eſſe tamē Papam poteſtate, & ſede, & quaſi identicè Papam Petrum, non perſona, ſed officio, & qualitate poteſtatis, quamuis imparitate virtutis.

228 At Nilo ſatis in caſſum fatigato, opportunū exhibet auxilium *Marcus Antonius* de Dominis, in libello ab ipſomet compoſito, & hoc inſolenti titulo prænotato, *Marcus Antonius de Dominis Archiepiſcopus Spalatrenſis, profectionis ſuæ conſilium exponit*; ſic temerè contra Papā inſurgens. Petrus Apoſtolus adminiſtrationē Epiſcoporum ſui temporis, ſibi non arrogauit; ſed *Epiſcoporum Epiſcopalis.*

lis adminiſtratio nunc, & regimen omnium Eccleſiarum totū eſt Romæ redactum; ipſi verò Epiſcopi ſunt Domini Papę vix Vicarij, & Adminiſtri. Ergo Romanus Pontifex non eſt Petri ſucceſſor.

229 Reſpondetur: Erchiapoſtatam Spalatrenſem ſummoperè in allato argumēto delirare, & affanias pro rationibus referre, ſiquidem ad Romanam ſedem iuxta ſanctiones Patrum, nonniſi cauſæ grauiores deferuntur; ſicut Iauellus Proteſtans in replica ad Hardingum etiam fatetur. (*a*) *Sancti Patres ad Eccleſiã Romanam confugerunt, quæ Religionis integritate, & conſtantia cęteris longe eminebat.* Et hoc tantum iam nunc obſeruatur: Propterea mendacium in argumento Aduerſarius, hæreticorum more, adduxit. (*b*) *Principio comperi* inquit Vvolfangus Vvilhelmus Princeps Palatinus, *Catholicorum doctrina multa ab Aduerſarijs vane, falſoque imponi, & illas longe alia, aliterque docere, quam iſti fingunt.* Omnes tamen ſimul tum Spalatrenſis, tum Lutherani, & Caluiniſtæ ita in nos irrumpunt.

230 Nulla Eccleſia, inquiunt, Apoſtolorum tempore habuit proprium, ac ſpecialem Epiſcopum, ſed plures Eccleſiæ principales, à multis in ſolidum regebantur. Ergo Pontifex Romanus nō poteſt dicere ſe eſſe alicuius ſpecialis Apoſtoli ſucceſſorem.

231 Reſpondetur, negãdo antecedens; etenim in Eccleſia Hieroſolymitana, fuit *Iacobus*; In Epheſina *Timotheus* in Smirnenſi, *Policarpus*; In Cretenſi, *Titus*; In Eccleſia Pergami, *Papias*; In illa Thyatiræ, *Carpus*; In illa Sardis, *Goſimus*; In illa Laodiceæ, *Segar*; vt ex Euſebii Hiſtor. Eccles. *lib.* 5. *cap.* 24.

232 Contra. Si Romanus Pontifex eſt Peculiaris Petri ſucceſſor; Sequitur, Petrum ſpecialem Romanę Eccleſiæ Epiſcopum fuiſſe, & conſequenter minime vniuerſalem Epiſcopum extitiſſe, neque Primatum ſuper cunctas orbis Eccleſias habuiſſe.

233 Reſpondetur; Romanam

(a) *Pag.* 628. (b) *Apolog. ſua Conuerſ.*

nam Eccleſiam dupliciter ſumi: vno modo pro Eccleſia particulari Vrbis Romæ ſolius,quę olim fuit,& nunc eſt; alio modo pro collectione õnium fidelium, qui toto orbe diſperſi,Romano Pontifici,tãquã ſupremo Paſtori,& Chriſti Vicario olim adhęrebant, & nunc etiã adhærent, & hoc ſenſu Eccleſia ipſa varijs nominibus appellatur. Catholica, quia vniuerſalis eſt; Apoſtolica, quia ab Apoſtolo fũdata;Pontificia, quia ſupremo Pontifici ſubiecta; & Romana, à nobiliori ſui parte. Petrus autem non primo modo, ſed vtroque modo coniuncto, Epiſcopus Romanus fuit, & ideò non currit conſequentia, quia vt in pręcedentibus diximus, Summus Pontificatus ex Chriſti præcepto, Epiſcopatui Romano coniũctus fuit Sed

234 Contra. Solus Chriſtus eſt vniuerſale caput Eccleſiæ. *Ipſum dedit caput ſuper omnem Eccleſiam, quæ eſt Corpus ipſius*, ait Paulus Apoſtolus. Cæteri vero Epiſcopi,sũt Chriſti membra. Ergo non eſt Romanus Pontifex caput Eccleſiæ.

235 Reſpondetur. Chriſtum, vt ſępe ſæpius diximus, vniuerſale Caput totius Eccleſiæ in terris extitiſſe, tum quo ad influxum internum donorum gratiæ: tum quo ad viſibilem,& externam ouium gubernationem; Primus modus non admittit Vicarium; Secundus verò admittit. Ne igitur poſt aſcenſionem in Cœlum; capite viſibili, ſine externa gubernatione eius oues carerent, Chriſtus ad huiuſmodi munus in terris exercendum, Petrum ſuum Vicarium, ſiue caput viſibile totius Eccleſiæ inſtituit. Sed

236 Contra inſurgũt AngloCaluiniſtæ; Papam eſſe caput Eccleſiæ negantes, & ſummam totius Eccleſiaſticæ gubernationis,in Regem Angliæ referentes; eum que tam ſupremũ Anglicanę Eccleſiæ caput immediatè ſub Chriſto prædicantes, quam Iudicem in omnibus eccleſiaſticis, & ciuilibus cauſis conſtituentes.

237 Quem errorem, vt oppugnem, nullum alium Doctorem in arenam producam; niſi proprios ipſorum Reges, ſupremam Pontificis Ro-

Romani auctoritatem conteſtantes; præſertim *Eduardum* I. Angliæ Regem hac pia inſcriptione epiſtolam ſuam ad *Nicolaum Papam* II. miſſam, exornantem. *Summo Vniuerſalis Eccleſiæ Patri Nicolao, Eduardus gratia Dei Anglorũ Rex, debitam ſubiectionem, & obedientiam, &c.* ipſaque ab eo petebat quædam à prioribus Pontificibus ſibi indulta priuilegia confirmari, quo magis Eccleſiaſticam poteſtatem corroborabat, quam in ſummo Pontifice ſitã agnoſcebat. Sequitur hunc Eduardum, alter *Eduardus*, qui epiſtola ad *Bonifacium VIII.* directa, ita pontificiam auctoritatẽ coluit, vt eam multis ſeculis proſperam conſeruari optet. His annectimus quamdam Angliæ Reginam, cuius epiſtola extat inter Epiſtolas *Petri Bleſſenſis*, Epiſtol. 144. præclare de Romani Põtificis auctoritate ſentiẽtem, his verbis. *Gentes diuulſę, Populi lacerati, Prouintiæ deſolatæ, & generaliter tota occidẽtalis Eccleſia confecta lamentis in ſpiritu contrito, & humiliato ſupplicans vobis; quem conſtituit Deus ſuper gentes, & Regna in omni plenitudine poteſtatis*. Item *Comites, & Barones* Anglię epiſtola *ad Bonifacium* VIII. Illum vniuerſalis Eccleſiæ Summum Pontificẽ, cuius ſe deuotos filios proteſtantur, appellant; atque ab eo depoſcunt Iura, libertates, conſuetudines, leges à prioribus Põtificibus impetratas, Regẽ pacificè poſſidere permittat. Demũ *Henricus* VIII. *Amaſius* Annę Bolenę, quamdiù Homo fuit, acerrimus catholicæ poteſtatis contra Lutherum propugnator extitit; etenim plura eruditè in *Aſſert. Septem Sacramentorum*, aduerſus ipſum conſcripſit; hæc pauca tamen ex art. 2. ad noſtrum intẽtũ libauimus. *Negare Lutherus non poteſt*, inquit Henricus, *quin omnis Eccleſia fidelium Sacroſanctam Sedem* Romanam *velut matrem, primatumque recognoſcat, & veneretur; quęcumque ſaltem, neque locorum diſtantia, neque periculis interiacentibus prohibetur acceſſu. Quamquam, ſi vera dicunt qui ex* India *quoque veniunt huc. Indi etiam ipſi tot terrarum, tot marium,*

tot

tot ſulitudinum plagis diſiūcti, Romano tamē Pontifici ſe ſubmittunt. *Ergo, ſi tantam, & tā latè fuſam poteſtatem neque Dei iuſſu Pontifex, neque hominum voluntate conſecutus eſt, ſed ſua ſibi vi vendicauit: dicat velim* Lutherus, *quādo in tantæ ditionis erupit profeſſionem? num poteſt obſcurum eſse initium tam immenſæ potentiæ, præſertim ſi intra hominū memoriam nata ſit? Quod ſi rem dixerit, vnam fortaſse, aut duas ætates ſuperare; in memoriā nobis redigat ex Hiſtorijs: alioqui ſi tam vetuſta ſit, vt rei etiam tantæ obliterata ſit origo, legibus omnino cautum eſse cognoſcat, vt cuius ius omnē hominū memoriā ita ſupergreditur, vt ſciri nō poſſit cuiusmodi habuerit initium, cēſeatur habuiſse legitimum, vetitumq; eſse conſtat omniū conſenſu Gentiū, ne quę diu manſerunt immota, moueantur*. Sed

238 *Quo iure*, repetit impius Lutherus, (*a*) *Papa ſuper nos conſtituit leges? Quis dedit ei poteſtatem captiuandæ huius noſtrę libertatis?*

239 *Iure diuino*, ò perfide Luthere, & poteſtate ei tradita à Deo, teſtatur infracitandus S. Anacletus, poſt B. Petrum Papa vocatus. Præuio igitur ipſo iure, caput, & princeps Eccleſiæ eſt Papa, pro cuius bono regimine decreta condit, quibus nos in libertatem filiorū Dei: & non in captiuitatem, ſicut tu impie blaſphemas, conſtituit, & aſſeruat.

240 Contra, in medio proſilit perfidus Vuiclephus, ſic obijciens. (*b*) *Conſtat ex fide, quomodo Poteſtas, quam exercet Papa, fuit à poteſtate Cæſarea deriuata, nec habet fundationem in fide ſcripturæ, niſi loquar ironicè &c. Ergo non eſt à Deo iure diuino, ſed ſophiſtica, & ſic à Diabolo vſurpata.*

241 Reſpondetur, Huiuſmodi execrandum mēdaciū, Vuiclephum non ſuo marte finxiſſe, ſed potius ob maximum in Papam odium, ex damnata ante ipſum concluſione 11. deſūpſiſſe, ſicut manifeſtè oſtendit Vualdenſis, ad allatum argumentū ita reſpōdens

(a) *lib. de captiuit. Babylon.* (b) *lib. de Chriſto, & Antechriſto cap. 7.*

deus.(a)*Inter concluſiones dãnatas, eſt concluſio C. XI. sic.* Certum videtur ex Chronicis, quod non à Chriſto, ſed à *Cæſare Conſtantino*, Romanus Epiſcopus accepit, vel vſurpauit poteſtatem. Et Concluſio proxima eſt, quod ex fide Euangelij iſta præeminentia Papalis cæpit ortum, eſt æque falſum, ſicut ex prima veritate error illis eſt exortus. Hęc ibi. *Hoc modo*, proſequitur Vualdenſis, *ſinuntur errare, qui ſe mendacijs aſſuefaciunt, vt aliquando cadant in publico, & quantitatem peccati ſui, ſinguli deprehendant. Toto fermè tempore, quo ſub perſecutione Principum tyrannorum Chriſti premebatur Eccleſia, Romani Pontifices vendicabant ſibi Primatum, qualiter de Anacleto Papa legimus, qui ſecundum computum Auguſtini, & Hieronymi ex Damaſo ſucceſſit immediatè Clementi, Quartus à* Petro. *Nam is decreto ſuo tertio, hac inquit.*(b)Sancta Romana Eccleſia Apoſtolica, non ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Saluatore noſtro primatum obtinuit: ſicut Beato Petro Apoſtolo dixit, Tu es Petrus, & ſuper hãc petram ædificabo Eccleſiam meam. Et tibi dabo Claues Regni Cœlorum, &c. Prima ergo ſedes eſt Cœleſti beneficio Romana Eccleſia, quam vt memoratũ eſt; beatiſs. Petrus, & Paulus ſuo martyrio conſecrarunt. *Hæc ibi Anacletus. Iſtum (Anacletum) ſi iam fuiſſet tam propinquus Conſtãtino, quam fuit proximus Sancto Petro, potueras habere de dotis fauore ſuſpectũ. Sed quomodo rogo mi Vuitcleph, in Eccleſia Romana Primatum ſuum, & poteſtatem præeminentiæ vſurpauit aliquis Papa auctoritate Cæſarea Conſtantini, quã iam ſucceſſiſſe comperimus à diebus veteris Anacleti? Adhuc audi, quam audax ſcribat ibidem capitulo quarto.* Anacletus, ſi (inquit) cauſæ difficiles inter vos ortæ fuerint, ad huius Sanctæ Sedis apicem eas, quaſi ad Caput referretis, vt Apoſtolico terminentur iudicio: quia ſic velle ab eo, à quo ita conſtitutum eſſe dictis teſtimonijs declaratur. Hæc vero Apoſtolica ſedes Caput, & Cardo (vt factum eſt à Domino,

(a) *Tom. 1. lib. 2. art. 3. c. 33. n. 1.* (b) *Cap. 3.*

Digitized by Google

no,& non ab alio) eſt conſtituta: & ſicut cardine oſtium regitur, ſic huius Sanctę Sedis auctoritate, omnes Eccleſiæ, Domino diſponente, reguntur. Hęc ibi. *Iuxta quod habetur in libro Decretorum iuxta illud Decretum Præſulis Anacleti, non Principis Conſtantini Romana ſedes vendicat ſibi ab antiquo rationem Capitis ſuper omnes locales Eccleſias, non quidem ab ipſis Apoſtolis, ſed ſic à Domino inſtituta. Demum ad Alexandrum pergamus, ſecundum ab iſto; ſextum à Petro ſecundum Hieronymum, & ipſe quidem in Decreto, in ſuo proœmio Decreti, ſic ait.* Alexander. Rurſum inſuper eſt ad huius Sanctæ, & Apoſtolicæ Sedis apicem, cui ſummarum diſpenſationes cauſarum, & omnium negocia Eccleſiarum ab ipſo Domino tradita ſunt, quaſi ad caput, ipſo quoque dicente: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, &c. *hac ille. Iam benè commemorat Alexander antiquam prærogatiuam ſuæ Eccleſiæ ſibi diſpenſatam à Chriſto, iuxta quod Anacletus ſupra teſtatur....... Et hæc omnia vt ſignantur in locis, habere potes in annoſo libro Decretorum Pontificum. Ecce nondum venit Conſtantinus in orbem: adhuc Eccleſia habebatur odioſa Principibus, adhuc aſtiterũt Reges terræ, & Principes conuenerunt in vnum adverſus Dominum, & aduerſus Chriſtũ eius, & tamen ſuam præeminẽtiam Papalis ſedes exercet in vniuerſalem Poteſtatem, in corrigendis nociuis, in cauſis maioribus terminãdis, & vniuerſalem tuitionẽ offenſis Perſonis extendens, auctoritate non Cæſaris. Non vtique (quod maius eſt) ab Apoſtolis, ſed à Chriſto Domino promittit, exhibet, & exponit. Veniat iam Vuitclepb, & dicat ſi audeat, quod Poteſtas, quam Papa exercet, ſit à poteſtate Cæſarea deriuata, & non à Chriſto. Sed*

242 Contra, ſubiungit *Vuitclephus*, & cum eo(a) *Lutherus, Melacton*, & etiam Caluinus, *lib.4. inſtitut. cap. 7. §. 17.* quos refert Lindanus. *Phocam Imperatorem primum,* inquiunt, *Romano Pontifici detuliſſe Primatum, quia ipſe Im-*

(a) *Panoplia lib. 4. c. 85. fol. 432.*

Imperiali lege ſanciuit, vt Romana Eccleſia Caput omnium Eccleſiarum haberetur. Ergo non competit illi de iure diuino.

243 Reſpondetur. Per Phocæ Imperatoris hiſtoriam à Beda deſcriptam, nullam inferri Eccleſiæ proprij iuris offenſionē. Etenim Beda ſic refert, (a) *Phocas regnauit annis octo. Huius ſecundo anno, indictione octaua, Gregorius migrauit ad Dominum. Hic, rogante Papa Bonifacio, ſtatuit, Sedem Romanã, & Apoſtolicæ Eccleſiæ Caput eſſe omniũ Eccleſiarum, quia Eccleſia Conſtantinopolitana, primam ſe omnium Eccleſiarum ſcribebat.* Si hoc autē argumento, proſequitur Vualdenſis, (b) *ò Vuitclepb arguas apud conceptum tuum, poteſtatē Papæ à Cæſare eſſe traditam, & traductam, tamen mendacium non euades, quod Cæſarē illum Conſtantinum dixeris, cum hiſtoria dicit, Bonifacium ideo impetraſſe à Phoca, qui ſucceſſit Sylueſtro Papæ trigeſimus tertius. Et iterum ſi hoc dicis, nō eſſe Romanam ſedem caput omnium Eccleſiarum, niſi ex poteſtate Cæſarea, eo quod pro capitalitate eius Imperator decreuit. Ergo conformiter poteſtas baptizandi fideles nō ineſt Sacerdotibus, niſi à poteſtate Cæſarea, eo quod pro ea primus Philippus Imperator Romanus, diu ante Conſtantinum ipſe baptizatus, liberam poteſtatem baptizandi conceſſit; & poteſtas prædicandi non adeſſet Sacerdotibus Angliæ, niſi à poteſtate regia, eo quod Ithelbertus poteſtatem conceſſit, & laxam prædicandi licentiam Auguſtino legato Gregorij condonauit. Sed motiua ſeductoria sũt iſta, & norunt cuncti fideles poteſtatem iſtorum Regum fuiſſe ſolutoriam: Et ita Phocas Cæſar, quando capitalitatem ſtatuit Romanæ Eccleſiæ, non ipſe tunc eam primo conceſſit, ſed antiqui iuris poteſtate contra inſurgentes, imperiali ſuo decreto protexit; & hoc ſonat ratio textus, qua dixit, quod hoc Imperator decreuit, quia Eccleſia Conſtãtinopolitana primam ſe omniũ Eccleſiarum ſcribebat. Sed*

244 Contra reſpondet Nicetes ſchiſmaticus, & ſupradictę Eccleſiæ Conſtantino-

Yy 2 po-

(a) *Lib. de ſex ætatib. cap. de Phoca.* (b) *Ibid. num. 4.*

politanæ Epiſcopus. Non enim in caſſum primam omnium Eccleſiarum, Conſtantinopolitana Eccleſia ſe ſcribebat; *quia Conſtantinopoli præſidebant ſemper clari Philoſophi, prægrandes Dialectici, & profundi Theologi, qui ſcirent bonum & malum abunde conferre. Romæ è contrario, Viri ſimplices, Idiotæ, pauca veritate contenti, qui forſan neſcirent, & ſi vellent errare conſtanter, cum autem quatuor olim Eccleſias fuiſſe ſorores, Conſtantinopolitanam, Antiochenam, Alexandrinam, & Romanam; ipſam Romanam Eccleſiam Primatum vſurpaſſe.* Ergo eius Primatus non eſt de iure diuino.

245 Reſpondetur. Maximè delirare *Nicetem*, vtpotè, qui tempus, quo Eccleſia Romana à Conſtantinopolitana Primatum abſtulerit, non recenſet, antene ſcilicet, vel poſt Conſtantinum: non ante Conſtantinum, quoniam tunc Cõſtantinopolitana Eccleſia non exiſtebat. Non poſt Conſtantinum, quia nemo quęrit quod intus habet; Cũ autem, vt ex Anacleto compertum eſt, Romana Eccleſia ante Conſtantinopolitanam, omnium Eccleſiarum Primatum habuerit, proculdubio ipſum à Conſtantinopolitana minimè abſtulit. Propterea *Valdenſis* (a) miratur, qua arte Idiotæ Romani, ſuper tot, quos Nicetes iactat Sagaces, & doctos, poterant vſurpare primatum? *Sed videtis, inquit, qualiter Hæretici Viri ex ſuo ſenſu poteſtatem quærentes Eccleſiæ demoliri, contrarias vias inuenire coguntur, quarum vtraque poteſt eſſe falſa, vtraque numquam vera.* **Sed contra omnes, tam latinos, quam Græcos Hæreticos, qui ſine auctoritate Scripturę, vel Sanctorum Patrum, adinuentiones ſuas contra eminentiam S. Sedis intrudunt, loquatur concors Sanctorũ Patrũ oratio, qui ex Orientis, & Occidentis partibus in Nicænam Synodum conuenerunt; Cuius Capitula quidem continet reſcriptum Iulij Papæ ad Orientis Epiſcopos Theoginum, Theodorum, Berinthum, & alios, & primum eſt** Iulius Papa. Vt omnes Epiſcopi, qui

in

(a) *Ibid. num.6.*

in quibuſdã grauioribus pulſantur, vel criminantur cauſis, quoties neceſſe ſit, Apoſtolicã liberè appellent ſedem, atque ad eam, quaſi ad matrem cõfugiant, vt ab ea, ſicut ſemper fuit, piè fulciantur, defendãtur, & liberentur. Cuius diſpoſitioni omnes Eccleſiaſticas maiores cauſas, & Epiſcoporum iudicia antiqua Apoſtolorum, eorumque Succeſſorum, atque Canonum antiqua auctoritas reſeruauit. Quoniam culpãtur Epiſcopi, q aliter cõtra fratres egerint, quam eiuſdem Sedis Papę placuerit. Hæc ibi. *Ecce quæ vna nimis decreuit Sanctorum Patrum Concilium, non ex Latinis tantum, ſed & Græcis, & Africis, cæterisque vniuerſi orbis conuocatis Epiſcopis in ſaluberrima illa Synodo.* Omnes *inquit*, Epiſcopi pulſati in grauibus, liberè appellent Apoſtolicam Sedem, cui etiam diſpoſitionem reſeruauit omnium maiorum cauſarum Eccleſię antiqua Apoſtolorum, & ſucceſſorum eorum auctoritas. *Vbi eſt iam Vuitclepb, qui dicit eminentiam Romanæ Sedis, in diſpoſitione omnium maiorum cauſarum Eccleſiæ, emanaſſe de Cæſare? Vbi Vuilhelmitæ, vbi Græci Schiſmatici dicentes, eam vſurpatam à Romanis Præſulibus? Hic in prima mundi Synodo eam non vſurpatam, nec veniſſe de Cæſare, concors omnium Patrum definit edictum, ſed ipſi potius reſeruatam eſſe per antiquam Apoſtolorum auctoritatem, & canones ſucceſſorum, & non primo ab Apoſtolis. Quamuis à tempore Apoſtolorum, ſed vt ab ea, ſicut ſemper fuit, fulciantur, & defenſentur Epiſcopi. Sic habet etiam Primum Capitulum Concilij Niceni.* Placuit ſi accuſatus, vel damnatus Epiſcopus, appellauerit Romanum Põtificem, id ſtatuendũ, quod ipſe cenſuerit. *Teneamus ergo præeminentiam, & Principatum Romanæ ſedis nõ emanaſſe de Cæſare, nec vſurpatum eſſe per Apoſtolos, quem pene primus omnium Anacletus ſcripſit fluxiſſe de Chriſto, & ſplendida Nicena Synodus, demum, & Auguſtinus ſemper inibi viguiſſe concedunt. Sed*

lyricus Lutheranorum rigidorum Parens, ſubiungit.(a) *Æneas Syluius, qui Papa Pius II. poſtea fuit*; in ſua Epiſtola 228.ait. *Ante Nicænum Concilium ſibi quiſque viuebat, & ad Romanam Eccleſiam paruus habebatur reſpectus.* Ergo Romana Eccleſia ex prætato Cõcilio Primatum accepit, & nõ ex iure diuino.

247 Reſpondetur. *Æneam Syluium* in ſupra relata Epiſtola ad Martinum Mayner ſcripta, nihil aliud oſtendere, quam Romanæ Eccleſiæ Primatum à Chriſto originem deſumpſiſſe, ſicut in exordio ipſius ita habetur, & legitur. *Sunt nonnulli nationis tuæ Homines parum penſi habentes, quibus Romani Pontificis auctoritas, neque neceſſaria eſſe videtur, neque à Chriſto inſtituta. Contra quos hanc epiſtolam ſcribere, & tibi tranſmittere decreuimus, vt ſi quando tales homines te adierint, habeas ex nobis quo gladio eorum temeritatem confundas.* Pergit Æneas, & epiſtolę decurſu, ad acerbiſſimas Eccleſiæ perſecutiones, quas illo infeliciſſimo tempore patiebatur, oculos intendens, dixit; *Ante Nicenũ Concilium quiſque ſibi viuebat &c.* Etenim multi metu Tyrãnorum, eſto vellent, Eccleſiam Romanam non adibant, ideoque videbatur Epiſcopos paruam Romanæ Eccleſiæ rationem habuiſſe; ſed profectò aliter ſe res habebat, videlic. quod ab initio Romanus Põtifex Primatum obtinuit, & totius orbis Epiſcopi eum, tamquam caput, & Paſtorem Vniuerſalis Eccleſiæ venerati ſunt, ſicut ex epiſtola Euariſti, ad omnes Epiſcopos Græciæ; ex illa Victoris, ad omnes Epiſcopos Beticæ, & Toletanæ Prouinciæ; ex illa Fabiani, ad omnes Epiſcopos Orientales; & ex illa Cornelij ad omnes Epiſcopos Gallię, & Hiſpaniarum, quas cap.6.quęſt.3. Primæ partis retulimus, aperte videri poteſt; etenim ipſi ante Concilium Nicenum; Romanæ Eccleſię moderamen habuerunt. Sed

248 Contra, *Nilus Theſſalonicenſis* iterũ repetit. Concilium Chalcedonẽſe Canon. 28. in noſtro vero codice Actio-

(a) *Lib. contr. primat. Pap.*

ctione 16.aſſerit, Romanum Pontificem ita obtinuiſſe Primatum à Patribus, quia Ciuitas Romana erat caput orbis, eiusque Imperium per omnes orbis oras peruaſerat. Ergo nō à iure diuino. Adſtipulatur huic argumento, Iuſtiniani conſtitutio 100. apud nos 131. ita inquiens. *Decernimus ſecundum ſacrarum Synodorū decreta, Sanctiſſimum veteris Romæ Epiſcopum, primum eſſe omnium Sacerdotum.* Ergo Primatus Romani Pontificis, non eſt de iure diuino, ſed humano:

249 Reſpondetur. Allatū decretum Concilij Chalcedonenſis eſſe nullius valoris, vtpote ab ipſo Concilio non legitimè emanatum, ſicut ex Act. 16. ſed legatis ſedis Apoſtolicæ abſentibus, quinimmo ipſis reclamantibus, nec delectum. Decretum autem ſine Romano Pontifice, aut eius legato editum, nullum robur habet, ſicut in Concilio 2. Niceno, Action. 6. inſpicitur. Propterea S. Papa Leo tale Decretum proſcripſit; ſed eſto quod aliter euenerit: *Romana Eccleſia*, inquit Gelaſius in Concilio ſeptuaginta Epiſcoporum: *nullis Synodicis Conſtitutionibus cæteris Eccleſijs prælata eſt, ſed Euangelica voce Domini, & Saluatoris noſtri Primatum obtinuit.* Quæ verba cum illis Concilij Niceni 1. *can.6.* coincidunt, & in ipſo Concilio Chalcedonenſi Act. 16. recitata, videlicet: *Eccleſia Romana ſemper Primatum habuit.* Si ſemper, quomodo illud habuit à Patribus? ſed intelligendum eſt, quod quando Concilia dicūt, Pontificem à Patribus, vel à Concilijs Primatum habuiſſe, non intendunt, quod antea non habuerit, ſed agnoſcunt, & declarant, eum ſemper habere, & habuiſſe Primatum; ſicut teſtatur ad Michaelē Imperatorē Nicolaus Papa. *Iſta priuilegia*, inquit, *à Chriſto ſunt donata, à Synodis vero nō donata, ſed declarata, & honorata.* Sicuti cum Patres Niceni definiūt: *filium Dei eſſe conſubſtantialem Patri*, Filio conſubſtantialitatem nō tribuūt, ſed potius declarant, eum ab æterno cum Patre habuiſſe. Sunt enim verba Concilij tutoria ad expellendas falſita-

ta-

tates hæreticas: ceù & Decretum ſupracitatum Iuſtiniani, Papam primum omnium Sacerdotum eſſe non ſtatuit, ſed tantummodò eius Primatum tali ſanctione cõtra ſuos perduelles protexit. Illud autem, quod addunt Aduerſarij, videlicet: Primatum Romanos Pontifices ob Romanæ Ciuitatis Imperium, quia caput mundi, & ſedes Imperij erat, obtinuiſſe, falſum eſt; eique Gelaſius Papa in Epiſtola ad Epiſcopos Dardaniç, ſic contradicit. *Romanam ſedem, primam omnium ſedium Epiſcopalem eſſe, non quia ibi ſederunt Imperatores, ſed quia ſedit ibi Paſtor vniuerſalis Gregis Chriſti, & Princeps Apoſtolorum, & Regum terræ Petrus Apoſtolus. Nam Mediolanum, Sirmium, Rauenna, Treuiris, & Nicomedias fuerunt adhuc diù Imperij ſedes, nec tamen legimus, illarũ Ciuitatum Epiſcopos, dignitatẽ Primatus à Patribus obtinuiſſe. Sed*

250 Contra. PoteſtCiuitas adeo euerti, vt nullum remaneat ipſius veſtigium; Ergo tunc ſepararetur ab illa Primatus orbis. Ergo talis Primatus non eſt de iure diuino cũ Vrbis Epiſcopatu coniunctus, quia alias nequaquam ſeparari poſſet ab ea.

251 Reſpondetur diſtinguendo antecedens. Poteſt omnino euerti abſolutè, concedo. Poteſt omnino euerti, vt nullum ipſius veſtigium remaneat ex ſuppoſitione promiſſionis diuinę, *non deficiet fides Petri, & Portæ inferi nõ praualebũt aduerſus eã*; nego antecedens, & nego cõſequentiam. Experientia nos docet, quoties Romana Eccleſia ab Infidelibus, Tyrannis, ac Hæreticis perſecutionibus, exilijs, & filiorum ſuorum morte acriter vexata fuit, toties vegetior, & numeroſior rediuiua ſurrexit: Vnde dicere ſolebat Tertullianus, *Quotidiè metimur, & plures efficimur.* Quid eſt hoc, niſi diuinæ promiſſionis effectus? ſi ergo inter tantas turbinum procellas Petri nauicula neque ſubuerſa, neque ſubmerſa eſt, haud dubium eſt, eadem diuinæ promiſſionis fidelitate manente, neque aliquando euerſuram fore eam vrbem, cui iuſſione diuina Primatus orbis

bis eſt iunctus, ſed potius Iſaiæ vaticinium veritate comprobaturum. (a) *Ponam te in ſuperbiam, ideſt in gloriam perpetuam ſeculorum. Et collocabo te*, inquit Cyrillus noſter, in eumdem locum, *in exultationem ſempiternam, & in lætitiam per omnes ætates*. Sed

251 Contra. Nulla vrget neceſſitas, vt Primatus orbis, iunctus ſit cum Epiſcopatu Romano, etenim ſedes Petri fuit aliò translata; Ergo ipſius coniunctio non eſt de iure diuino.

252 Reſpondetur, diſtinguendo eodem modo antecedens; nulla vrget neceſſitas abſolutè, concedo. Nulla vrget neceſſitas facta ſuppoſitione promiſſionis diuinæ, nego antecedens, & pariter conſequentiam. Quod autem Petri ſedes fuerit aliò translata, ſcilicet Auinione, non per hoc Papa dicebatur Epiſcopus Auinionenſis, ſed Pontifex Romanus, iuxta illud euulgatum adagium, *vbi Papa, ibi Roma*; & hoc ex Clero, Parochijs, Epiſcopatu Romano, & fide Romanæ Eccleſię, quæ vt ait D. Paulus, *annũciatur in vniuerſo mundo*.

253 Contra. Hæc Romana Ciuitas, quę nunc extat, nõ eſt antiqua illa Vrbs, in qua Petrus ſedit, ſed potius ſuburbium illius. Ergo Primatus totius orbis huic vnitus non eſt, nec etiam ſucceſſor Petri eſt Epiſcopus Romanus, ſed ab illo diuerſus.

254 Reſpondetur; diſtinguendo antecedens. Non eſt illa Vrbs antiqua materialiter, concedo. Non eſt illa Vrbs antiqua formaliter, nego. Ergo Primatus totius orbis ipſi non eſt vnitus, nego pariter conſequentiam. Nam licet quoad Homines, & ædificia, Roma præſens, & Roma antiqua non ſit eadem materialiter; eſt tamen eadem formaliter, ratione ſitus, ratione nominis, & ratione dominij. Nõ enim quia in Ciuitate Hieroſolymorum, Babylonis, & in Ciuitate Argentanenſi non ſunt ijdem Homines, ædificia, &c. ſequitur quod non ſint Hieroſolyma, Babylon, & Argentanum; & ſic etiã philoſophandum eſt de reliquis alijs

Zz Ci-

(a) Cap. 60.

Ciuitatibus. Sed

255 Contra tandem, ex *Synodo Smaliadica* Proteſtantium. Papa à Cardinalibus eligitur, & ab ipſis Pontificiam accipit poteſtatem. Ergo eius Primatus non eſt de iure diuino. Probatur antecedens ex decreto Electionis Gregorij VII. ſic à Platina relatum in eiuſdem Gregorij vita. *Nos Sancta Romana Eccleſiæ Cardinales, Clerici, Subdiaconi, Presbyteri, Epiſcopi &c. Eligimus hodie Kalendis Maij, in Baſilica Sancti Petri ad Vincula, anno M.LXXIII. in verũ Chriſti Vicarium, Hildebrandũ Archidiaconum, hominem doctrina, pietate, prudentia, iuſtitia, conſtantia, religione ornatum: modeſtum, ſobrium &c. quem quidem cum ea poteſtate Eccleſiæ Dei preeſſe volumus, qua Petrus Dei mandato quõd. præfuit.* Ergo &c.

256 Reſpondetur: Cardinales in electione Summi Põtificis, deſignare tantum Perſonam; Primatum autem, & auctoritatem, immediatè deſignatum Pontificem à Deo accipere, eo modo quo homini à Patre generato, Anima immediatè à Deo infunditur, & nõ eſt Pater genitor animæ, prout ex ſupra relati decreti verbis, apertè colligitur. Etenim per ly *preeſſe volumus*, hoc intelligitur, *praeſſe declaramus cum ea poteſtate, qua Petrus Dei mandato præfuit.* Ergo Cardinales per eorum electionem, Perſonam tantum deſignant, poteſtatem autem Summo Pontifici minimè tribuunt, ſed ipſam immediatè à Deo Summus Pontifex accipit, vt eius verus Vicarius in terris exiſtat.

CAPVT V.

Iterum Heretici fabulantur, electionem Romani Pontificis in legitimum Petri Succeſſorem, non eſſe de iure diuino, nec pertinere ad Cardinales.

257 TOt, tantiſque conuicijs de Papæ Primatu perperam prolatis, minimè acquieſcens *Vuitclephus*, acrioribus nunc in Cardinales inuehitur delirando, depromens Summi Pon-

Pontificis electionem non eſſe de iure Diuino, nec ad ipſos pertinere; immo contrarium aſſerentes, grauiſſimum incurrere infidelitatis peccatum. Propterea ſequenti argumento, ipſam irridet electionem. (a) *Quæ maior infidelitas, ait, quam approbare electiones Cardinalium, quod ſi qualemcumque perſonam eligerent in Papam, tunc ipſe eſt* Pater *Sanctiſſimus, & immediatus Chriſti Vicarius hic in Terris.* Ergo Romani Pontificis electio, nec de iure Diuino eſt, nec niſi iocosè, ad ipſos pertinet Cardinales.

258 Reſpondet huic argumento ſic Vualdenſis: (b) *Cur electionem Papæ tam moleſtè ferat* Vuitcleph, *neſcio, niſi quia promoueri cupit illum Papam ſuum abſconditum, qui cũ non poſſit criminari de hæreſi, quia totum mundum latet, & ſibi ipſi manet ignotus. Sed ipſe à ſolo Deo foret in Papam eligendus, ſicut ſoli* Deo *eſt cognitus, immo ſi verus* Papa *eſſet, neſcio. Nulli enim ſibi præſumãt Sacerdotium, niſi per hominum electionem ex hominibus aſſumantur, & pro hominibus à cõſiderante homine conſtituantur in his, quæ ſunt ad* Deum, *iuxta Paulũ Apoſtolum ad Hæbræos, & Auguſtinum ita ſcribentem.* (c) Si Sacerdos alicubi deſit, poteſt alterius loci Sacerdos rogatus venire, & vicem eius agere, non tamen Propheta, quamuis ſanctæ vitæ ſit, agere poteſt, quod ſibi ſcit minimè eſſe conceſſum. Aliud eſt enim bene viuere, & aliud poteſtatem accipere alicuius officij. Sicut enim, qui Sacerdos eſt, non ex eo vitam ſuam commendatam putare debet: ita, & qui ſanctæ conuerſationis, & vitæ eſt, non iam ex eo ſibi Sacerdotium vendicare debebit. Quamuis enim bonum ſit Sacerdotium, tamẽ malum erit ei, cui conceſſum non eſt, & præſumit. *Non ergo poteſt abſcõditus ſuus* Vuitcleph *eſſe quidquam* Sacerdos, *multo magis non* Summus Sacerdos, *quantacumque fulgeat Sanctitate, quouſque poteſtatẽ officij à ſibi concedente ſuſceperit. Sũmum autem Sacerdotium per*

(a) *Lib. de Verit. & Mendac. c.* 16. (b) *Tom.* 1. *lib.* 2. *art.* 3. *c.* 39.
(c) *Tom.* 4. *lib. de quæſt. noui, & vet. teſtam. c.* 46.

electionem plurium Epiſcoporũ accipiat: quemadmodũ exemplificauit Sanctus Spiritus *per Apoſtolos in Matthia. Sed iam Cardinales Epiſcopi,& alij loca ſupplent Epiſcoporum primatuum,qui vice Apoſtolorum inferiorum Epiſcoporum ſolebant electiones, & vitas tractare, quod non poſſunt in* Petrum, *qui non habent Primatẽ. Cardinalium ergo Patrum electio quantũ ad electionis ſubſtantiam, neſcio à quo poſſit, coloratius deprauari, quã ab eo, qui omnem* Eccleſiæ *politiam diuellit, ſed nullam procreat, nullam diſponit; ſufficit autem ſimplicitati fideliũ, quod* Chriſtus *vocaliter elegit plures Apoſtolos, vt ex hac exemplari forma Magiſtri, aut voce, aut ſenſibili quidem ſigno, vnus ritè à pluribus eligatur: quemadmodum vnus Matthias à pluribus Apoſtolis; vnus* Paulus, *vnus Barnabas in opus Apoſtolicum* Domini *à Spiritu Sancto, ſed non ſine Apoſtolorũ myſterio ſegregati. Et cur non à pluribus Cardinalibus vnus Papa? Sicut ex Synodali decreto Nicolaì Papæ ita reperitur ſancitum.*(a) Primo inſpectore Deo ſtatutum eſt, vt electio Romani Pontificis in poteſtate Cardinalium Epiſcoporum ſit, ita vt ſi quis Apoſtolicę ſedi ſine præmiſſa concordi, & canonica electione eorum, ac deinde ſequentium ordinum &c. conſenſu intronizetur, nõ Papa, vel Apoſtolus, ſed Apoſtaticus habeatur. Hęc ille. *Sic hactenus credimus obſeruatum circa* Papę *electionem, vt hi eligant, illi conſentiant ſic electo. Plus de hoc videri poterit lib. 3.* Decretor. *Iuonis in principio.* Sed

259 Contra ſubiungit(*b*) *Vuitclephus.* Curia Romana ſibi ſtatuit ꝑ regula, quod Papa ſit, qui Sũmus Chriſti Vicarius à Cardinalibus eligatur. Sed hoc error eſt, quia gignit plures hæreſes, potiſſimũ ſequentẽ. Chriſtus verus Deus, & Homo ex ſumma ſapientia elegit ſibi duodecim Apoſtolos: in hoc autem Cardinales, non poſſunt ex fide æquiparari iſti ſapientię increatæ, quia præſumptio foret ſtulta, hoc ſine euidentia fidei attentare. Ergo Cardinales nequeunt

(a) *Lib. antiq. dec. Sum. Pontif.* (b) *lib. de Chriſto, & Antechriſto c. 9.*

unt eligere Summum Pontificem, nec huiuſmodi electio de iure diuino eſt, aut ad ipſos pertinet.

260 Reſpondetur: *Vuitclephum* dementem eſſe, cum ex reſultandi conſuetudine ſenſum ſuum amiſerit. Etenim ex illato eius argumento, hoc ſequitur. Chriſtus prædicauit Pauperibus, Chriſtus orauit Patrem, Chriſtus inſtruxit Diſcipulos: ſed cæteri Viatores ex fide non poſſunt æquiparari ſapientiæ increatæ. Ergo ſine euidentia fidei, nullus purus Viator debet hactenus iſta attentare. Sed quid dicis Vuitcleph, inquit Vualdenſis, *(a) ſi reſpondeam hoc Cardinales illa euidentia fidei attentare, qua Chriſtus elegit Apoſtolos, docens eos ſecundum hanc formam vnius Chriſti in vno Chriſti ſpiritu conuenire ad eligendum in Eccleſia: qualiter omnes Apoſtoli vno Chriſti Spiritu Matthiam elegerunt, Paulum quoque, & Barnabam ſeriatim Apoſtolos, Chriſto hoc volente, & dicente: Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum* Ego *feci vobis, ita & vos faciatis.* Si *ſoli Chriſto licebat, cur hoc attentabant Apoſtoli? cur Paulus Timotheum conſecrauit Epiſcopũ? cur Petrus* Marcum? *Quod ſi Apoſtolis hoc licebat ex inſtructione Chriſti, ad conſeruandas ſucceſſiones* Sacerdotũ: *qui tamẽ æquiparari nõ poterant Chriſto, ſapientia increatæ, quid valet, in quo redarguis Cardinales?* Quando Apoſtolis ſuccedunt & per conſequens ex Chriſti inſtructione, Pontificis electio ad ipſos pertinet.

261 Contra, iterum repetit Vuitclephus. *Vbi operatio eſt ſecurior, nemo debet procedere in ambiguo. Sed operatio ſecurior, & meritorior eſt euãgelizatio, & dictio orationis* Do*minicæ: electio vero Paparum per iſtos Cardinales eſt illis ambigua.* Ergo huiuſmodi electio non eſt de iure diuino, & ideo ſecundum Dei prouidentiam dimittenda, & euangelizatio, ac orationis Dominicæ recitatio à Deo in ædificationem Eccleſiæ ordinatæ, eſt humiliter ãplectenda. Maior eſt vera. Minor verò probatur *ex cap. de conſecrat. diſt. 5. non mediocriter, vbi. Quis* du-

(a) *Ibid. num. 5.*

dubitat quin recta euangelizatio ſecurior, atque facilior ſit, quam Papæ talis electio. Ergo Cardinales debent id, quod melius eſt eligere, & Pontificis electionem vti ambiguam, dimittere.

262 Reſpondetur, negando ſuppoſitum. Si enim pro illa hora meritorior, & ſecurior operatio, ac dictio orationis Dominicę, quam Summi Pontificis electio eſſet, cur Chriſtus dimittens electionem duodecim Apoſtolorum, orationem Dominicam non recitauit? Quare Petrus orationem Dominicam non dixit cum eligeretur Matthias? Imo cur Vuitclephus comedit, & dormit, & meliorem euangelizationis, & dictionis orationis Dominicæ operationem poſtponit? Quod ſi dicat benè operantem etiam benè orare; Cur Cardinales non benè orant, quando eligunt bonum, vel benè Papam? Quod autem dimiſſa hac operatione, illa oratio, vel talis Euangelizatio melior eſſet, reſtat, vt modo probet; propterea iſta laicis dimitto. Sed

263 Cōtra replicat Vuitclephus.(a) *Ex Apoſtolorū facto poſt miſſionem* Spiritus Sācti *contrarium videtur. Etenim ipſi eligendo Matthiam, non audebāt iſtud præſumere, ſed ſortes miſerunt ſuper Matthiam, & Ioſeph, & cecidit ſors ſuper Matthiam. Ergo exiſtimarunt electionem dubiam dimittendam eſſe, quia irregularis eſt electio frontoſa,* ſicut electionem Romani Pōtificis ipſe autumat, & per conſequens non eſt de iure diuino, nec pertinere poteſt ad Cardinales.

264 Reſpondetur, cum *Vualdenſe*: Dignus Doctor Vuitcleuiſtarum, qui tam abundè ſcripturas allegat, quas neſcit, immò frontosè mentitur, cum factum hoc Apoſtolorum ſuper Matthiam poſt miſſionem Spiritus Sancti dicat, & planè conſtet, electionem ipſam ante Pentecoſten, & poſt Aſcenſionem eſſe factam, ſicut in Actibus Apoſtolorum legi poteſt, & Nicolaus de Lyra ſic teſtatur. *Inter Aſcenſionem, & Spiritus Sancti miſſionem hoc factum.* At nè quiſquam nouus hiſtoricus

eius

(a) *Motiuum Vuitclep. 4.*

eius ſectæ, volens Magiſtri ſui iuuare mendacium, aliter dicat; textum legat, & ſi textus ipſe non ſufficit, Beda eius Expoſitor audiatur. (a) *Hic Matthias ſorte eligitur, ne Apoſtoli electio veteris legis mandato diſcrepare videretur. Vbi Summus Sacerdos ſorte quæri iubebatur, ſicut de Zaccharia dicitur, ſecundum conſuetudinem Sacerdotij ſorte exijt, vt incenſum poneret. Qui idcircò, vt reor, tunc ſorte eligebatur, vt in typo figuraretur verum ſemper quærendum fuiſſe Sacerdotem, donec veniret cui repoſitum erat.... Donec ergo Veritas compleretur, in figuram licuit exerceri. Vnde eſt, quod Matthias, qui ante Pentecoſten ordinatur, ſorte quæritur. Septem vero Diaconi, qui poſtea nequaquam ſortis agitatione, ſed Diſcipulorum tãtum electione, Apoſtolorum verò oratione, & manus impoſitione ſunt ordinati.* Hæc ille. Ecce quod Matthias, inquit Vualdenſis, *ordinatur Apoſtolus ante Pentecoſtẽ, & congruè, nè tantę illuſtrationi Paracliti, perfectus Apoſtolorum numerus deeſſet conſecratus. Et ecce iterum rationem, quare ſorte electus fuit Matthias, quia licuit exercere figuram, donec veritas cõpleretur, id eſt licuit exercere modum eligendi veteris legis, donec nouæ legis in aduentu Spiritus Sancti Veritas doceretur.* Cuncta ergo inſipientiam Vuitclephi foras producunt, & produnt, nempe Matthiæ electionem ſubſecutam Spiritus Sancti miſſionem extitiſſe, cum de facto eam præceſſerit, ſicut & cauſam, ex qua ipſe argumentum ſumpſerat, etiã confundunt, videlicet; *non audebant Apoſtoli iſtud præſumere, ideoque ſorte elegerunt.* Non audebant, ex eo quia Spiritus Sancti non dum veritas apparebat, poſt autem Paracliti aduentum, bene ſeptem Diaconos per ſeipſos abſque vlla ſorte eligere audebant, in qua electione Chriſtus concurrit, ſicut nunc in illa Summi Pontificis etiam concurrit. Sed

265. Contra denique blaterat Vuitclephus. *Numquid credimus iſtos Electores cognoſcere, quod Chriſtus ad ędificatio-*

(a) *Tom. 2. Apoſt. Act. ſup. illud dederunt ſortes.*

tionem ſua Eccleſiæ elegit hunc in Papam nempè, malum? Ergo cum eis Chriſtus non concurrit.

266 Reſpondetur. Chriſtum ſemper cum Cardinalibus in Summi Pontificis electionem concurrere, non autẽ ſemper ad ædificationem Eccleſiæ hunc in Papam, hunc in Regem, vel Epiſcopum, ſed aliquando in vindictam, & malum Plebis, ſaltem pro tẽpore eligit; ſicut in libro Iudicũ, ſic Origenes exponit. (a) *Dicit fortaſse Populus, num Eccleſia Dei ſine Iudice eſt? etiam ſi prior defecerit, alter adhibetur. Audacter fortaſſis aliquid dicemus, tamẽ quod ſcriptũ eſt dicemus. Nõ sẽper Princeps Populi, & Eccleſiæ Iudex per Dei arbitrium datur, ſed prout merita noſtra depoſcunt. Si mali ſunt actus noſtri, & operamur malum in conſpectu Dei, dantur nobis Principes ſecundum cor noſtrũ: & hoc tibi de ſcripturis probabo. Audi nãque quid Dominus per Oſeam c. 8. dicat.* Fecerunt ſibi Regẽ, & non per me, & Principem, & non per conſilium meum. *Et hoc dictum videtur de Saule illo, quem vtique Dominus ipſe elegerat, & Regem fieri iuſſerat; ſed quoniam nõ ſecũdum Dei voluntatem, ſed ſecũdum peccatorũ Populi meritũ electus fuerat, negat eum cum ſua voluntate, vel conſilio conſtitutum. Tale ergo aliquid intelligamus etiam in Eccleſÿs fieri, quia pro meritis Populi, aut in verbo, & opere potens à Deo tribuitur rector* Eccleſiarum, *aut ſi malignum faciat Populus in conſpectu Domini, talis* Eccleſiæ *Iudex datur ſub quo famem, & ſitim Populus patiatur; non famem panis, neque ſitim aquę, ſed famem ad audiendum Verbum Dei.* Ecce quod ipſe Dominus Saulem in malum Regem propter Populi peccatũ elegit. Quid mirum ergo ſi idipſum neſcienter eligentes faciant, ſeducti propter peccatũ Populi, quãdo Dominus propter idem ſcienter malum Regem elegit? & ita Cardinales peccatis Populi excæcati, quandoque malum Iudicem Eccleſiæ eligunt, ſub quo famem Populus patiatur, nec propter hoc crimino-

(a) *tom. 1. homil. 4.*

minoſa eſt electio: ſicut nec electio Chriſti Ieſu. Ergo sẽper in omni Pontificia electione cũ Cardinalibus Chriſtus concurrit, etenim cum ipſis aut eligit, aut permittit malum Iudicem, ſaltem pro tempore, vt ſcribit Auguſtinus. (a)*Saul Rex, non ad permanendum electus eſt à Domino, ſed ſecundũ cor Populi durum, & malum datus ad corũ correptionem, non ad vtilitatẽ: ſecundum illam ſententiam ſcripturæ, quæ ait de Deo*: Qui regnare facit Hominem hypocritam propter peccata populi. (b)*Cum ergo talis eſſet hic Saul, perſequebatur David, in quo Deus præfigurabat Regnũ ſalutis æternæ, & quem Deus elegerat permanſurum in ſemine.* Ecce quomodo nec Deus ſemper ad vtilitatem deſignat quos elegit, ſed aliquando ad correptionem, & vt electus nõ ſemper permaneat, ſed vt aliquando tranſeat. Ideo ſecundũ diſtinctas Dei electiones, eligentium mentes abſque illorum culpa duci cõtingit ad eum quandoque eligendum, qui ad vtilitatem nõ permaneat, ſed in foras ſedeat, ad iniuſtæ plebis correptionem.

267 De iure igitur Diuino, Sũmi Põtificis electio ad Cardinales ſpectare debebat, cum ipſorum ordo ſit etiam de iure diuino, teſtatur *Sanctus Antoninus.* (c)Propterea ſubiungit noſter Reſolutus Doctor, *licet Epiſcopi, Archiepiſcopi, & Patriarchæ maiores ſint ratione ordinis Epiſcopalis; Cardinales tamen maiores ſunt ratione iuriſdictionis Papalis. Nam ex dignitate ſtatus ſui, in iudicijs Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, & Patriarcharum corrigendorum, & cauſis tam fidei, quam morum, & in conſtitutionibus pro vniuerſali ſtatu* Eccleſiæ *condendis, immediatè aſſiſtere debent ipſi Sũmo Pontifici.* .... *ob hinc delinquẽtes in Cardinales, multiplicitter puniuntur. Si quis enim Romanæ Eccleſiæ Cardinales fuerit inſecutus hoſtiliter, vel percuſſerit, aut ceperit, vel ſocius fuerit facientis, aut fieri mandauerit, vel factum ratum habuerit, aut conſilium dederit, aut fauorem, aut poſtea re-*

Aaa

(a)*tom.8.ſup.Pſal.*51.(b)*Iob.c.*34.(c)*P.*3.*tit.*21.*c.*1.& 2.*in* 4.*q.* 10.*Pro lug.ar.*4.

receptauerit, vel defenſauerit ſcienter, ſicut reus criminis læſæ Maieſtatis perpetuò ſit infamis, & multis grauiſſimis pænis puniatur.

CAPVT VI.

Non admittunt Aduerſarij, Romanum Epiſcopum, Supremum totius Orbis Paſtorem eſſe, ex eo quia ipſius Antecedanei ipſamet auctoritatem in terris exercuerunt, cum ea non legitimè, ſed imprudenter, & criminosè functi ſint.

268 SIcut Græcorum, vt habetur in Vita S. Cyrilli (a) Conſtantinopolitani Carmelitæ, ita Hæreticorum mos eſt, ſi quando ad catholicas veritates labefactandas ſcripturis in numerato carent, ad blaſphemias, & conuicia Ardelliorum more recurrere; quibus Doctores, & Sancti perperam inuſti, eorum verò doctrinæ auctoritate, vt putant, per ipſos ſpoliatæ, nullam deinde apud cæteros fidem faciant, nihilque aduerſus eorum dicta probare valeant. Propterea *Lutherus* anno 1520. non modò Epiſtolas decretales, & totum Corpus Iuris Canonici, cui ipſæ inſertæ erant, ad infirmandam earum auctoritatem, publicè combuſſit, ſcribit *Cochleus* in eius vita, & meus (b) P. *Coriolanus* refert; Verum & Sanctos Pontifices Romanos, ipſorum Auctores (contra illud Deuteronomij 17. *Qui ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, & decreto Iudicis, morietur Homo ille, & auferes malũ de Iſrael.* Et illud Pauli ad Romanos 13. *Omnis Anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit &c. Itaque, qui reſiſtit Poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit, qui autẽ reſiſtunt, ipſi ſibi damnationem acquirunt*) blaſphemijs non paucis, temerè impetiuit. Sed quo validius Doctores, & Sancti ab hoſtibus impetuntur, eo magis illuſtriores euadunt, & veritatem catholicam conteſtantur, ſicut in ſequentibus clarum fiet. Nam vbi ad expugnandam ſupremam in toto orbe terrarum Romani Epi-

(a) *Cap. 1. ad diem. 6. Martij.* (b) *Summ. Concil. prælud. 7.*

Digitized by Google

piſcopi auctoritatem, Diuos ſummos Pontifices Petri ſucceſſores, quibus ipſa apertè probatur, contumelijs afficiunt, nihil probant, ſed detectis calumnijs, magis ac magis catholica veritas roboratur, prout in vindicandis iniurijs Victori, Gelaſio, & Gregorio Magno, (relictis alijs à nobis relatis in probatione cap. 6. q. 3. primæ partis) per ipſos inflictis, palam modo dignoſci poteſt.

269 Victor Papa, inquiunt, cũ ob diuerſam diei Paſchatis obſeruationem, totius Aſiæ Eccleſias excommunicationi ſubiecißet, Irenæo tãquam malè auctoritate Pontificia aduerſus ſupradictas Eccleſias vſus eſſet, acrius reprehenditur. Ergo ex talis poteſtatis vſu, vniuerſalis in Romano Pontifice auctoritas nõ benè colligitur.

270 Reſpondetur. Hęreticos ipſos nefaria referre mendacia, non enim humillimus Pater Irenæus, Victorem ſummum Pontificem reprehendit, eo quod auctoritate Pontificia malè vſus eſſet, ſed enixè, & humiliter ab ipſo petijt, vt pro ſua humanitate, & charitate, ac etiam pro vniuerſali pace Aſiæ, Eccleſias toleraret, vſque dum ab errore, & Diaboli laqueis reſipiſcerent, & ab Eccleſiæ corpore non ſe præciderent. Venerabatur igitur Irenæus Pontificis poteſtatem, quam vti legitimã agnoſcebat, & auctoritatem, qua idem Victor benè vſus fuerat, & habebat, tũ rebelles excommunicandi, tũ Concilia congregandi, ac res fidei declarandi. Pontifex autem, Irenæi ſupplicationibus annuere nõ potuit, ſiquidem, cum ex Pontificia tolerantia, noua ſemper excitarẽtur diſſidia, nouæque hæreſes exorirentur, nec Conciliorum auctoritate, aut Prælatorum monitis, proficeretur in melius; Victor tandem, rebelles ab Eccleſiæ Communione præcidit. Ecce Romani Pontificis ſuper omnes Aſiæ Eccleſias ſuprema auctoritas comprobata.

271 Gelaſius Papa, ſubiungit *Vuitakerus*, (habetur enim Cẽturia 5. colũna 1262. aduerſus cap. *Comperimus de conſecrat.*) ordinauit integram

cænam ſumendam eſſe, vel ab ea abſtinendum, nec vnam partem, altera relicta, accipiẽdam. Sed hoc negant Catholici; Ergo errauit Gelaſius, & ſicut in hac ſãctione poteſtatem ſibi arrogauit, ita etiam quandò de ſuo Primatu ad Epiſcopos ſcripſit.

272 Reſpondetur: Gelaſium in illo Canone, loqui tantum de Sacerdote Sacrificante, qui ingens Sacrilegiũ committeret, ſi vnam tantum ſpeciem ſumeret, & incruentum Sacrificium iniuria afficeret, ipſum vtriuſque ſpeciei ſumptione minimè perficiendo. Ergo Gelaſius non errauit, & ſicut in hoc Pontificia auctoritate benè vſus eſt: ita etiã & quando de ſuo Primatu ad Epiſcopos Lucaniæ, Calabriæ, & Siciliæ ſcripſit.

273 Gregorius Magnus, replicat *Caluinus*, (*a*) nõ modò ius corrigendi alias ſibi vſurpauit, ſicut omnibus patet; verum & Epiſcopũ Conſtãtinopolitanũ de mandato Imperatoris, & non de ſua propria auctoritate iudicauit. Ergo Summus Pontifex non eſt Pater totius orbis, quia vt talis ſimilẽ poteſtatem in eo exercuit, ſed quia eam ſibi arrogauit, & poſtea iniuſtè vſus eſt.

274 Reſpondetur: Bifariam Caluini temeritatem, in allato argumento oſtenſam, dupliciter detundi: primo, quia relato (*b*) *lib.* 4. *Inſtit.* Gregorium Virum Sanctum, & non alieni iuris raptorem, & vſurpatorem fuiſſe, ipſemet fatetur. Hæc autem duo, nempè Gregorius eſt Vir Sanctus; & Gregorius eſt raptor, & inuaſor iuris alieni, valdè inter ſe pugnant. Ergo Caluinus ſe Vertumnum oſtendit. Secundo: Gregorius nunquam ab Imperatore accepit auctoritatem, vt Epiſcopum Conſtãtinopolitanum iudicaret; ſed Imperator cum eſſet ille corã ipſo in iure vocatus, ne in alienam meſſem falcem immitteret, & alienum ius inuadere videretur, Conſtantinopolitanũ Epiſcopum, ad Gregorium, tanquam ad legitimũ Eccleſiaſticorũ omnium Iudicem, ſtatim remiſit. Ergo Gregorius, nec ius corrigendi

alias

(a) *Lib.* 4. *inſtit. c.* 7. §. 12. (b) *Cap.* 7. §. 22.

alias ſibi vſurpauit, nec malè, ſed legitimè, & rectè Pontificia auctoritate, tanquam Supremus omnium Paſtor, in toto terrarū orbe vſus fuit. Sed

275 Contra, *Archiapoſtata Spalatrenſis* inclamat. (*a*) *Vidi apertiſſimè*, inq̄t, *penituſq; perſpexi, Romę abſq; vllo fūdamēto*, nempè auctoritate, *immo per ſummam vim, innumeros fidei articulos nouos quotidiè cudi, & nobis obtrudi.* Ergo Romani Pontifices ius ſupremi Paſtoris illegitimè ſibi vſurparunt, & per vim ipſo in toto terrarum orbe vſi fuerunt.

276 Reſpondetur. Si ipſemet Eccleſiæ Oſor adamuſſim hæc verba perpenderet, forſan exhorreſceret ad magnitudinem mendacij. Etenim temerè dicit, dogmata nullo fundamento ſubnixa, tanquam fidei articulos, quotidiè, multitudine innumerabili à Romæ cudi, & nobis per ſummam vim obtrudi; ex ipſa autem multitudine, nec quidem vnum profert, nec proferre poteſt articulum, qui non fuerit velut fidei dogma prioribus ſeculis receptus, vel Romæ cuſus, à Pontifice ſimul cum Generali Concilio definitus. Sed

277 Contra, magis temerè proſequitur Archiapoſtata. Certum eſt, ait; *Concilia Sacra tamdiù Romanam Curiā compreſſiſſe, ac proinde Sanctæ Eccleſiæ oculos eruiſſe*. Sed hoc non niſi per vim, & vſurpando ſibi auctoritatem. Ergo, &c.

278 Reſpondetur. *Spalatrenſem Archiapoſtatam* apertiſſimè mendacia in medium afferre; nam ſi de Concilijs iam celebratis loquitur, omnibus notum eſt, Romanam Eccleſiam religioſiſſimè illa obſeruare, eorumque obſeruātiam ſub anathemate, fidelibus mandare. Si verò loquitur de celebrandis, nonnè Concilia Diœceſana, Prouincialia, Nationalia, ſæpiſſimè celebrantur? Quomodo igitur Romana Curia Cōcilia comprimit? Si de Concilijs generalibus tantum loquitur Aduerſarius, nonnè Eccleſia Romana Tridentinā Synodum vltimò congregauit? facilè autem non eſt Concilia

(c) *Libel. de profeſſ. ſua pag.* 15.

Digitized by Google

cilia generalia congerere, nec quauis Hæreſi exoriente neceſſe, vt ſcripſit Auguſtinus. Dolet Archiapoſtata, vt video, Pontificem ſine Concilio, vt ſcribit Reſolutiſſimus (a) *Bacbonius*, eũ damnare poſſe: Innata Hæreticorum ſuperbia hanc gloriam captat, vt in eorum cauſa Concilia conuocentur; ſicut de Pelagianis lib. 4. aduerſus duas Epiſtolas Pelagianorum cap. 13. ſcribit lumen Eccleſiæ Auguſtinus. O*rbem Catholicum*, ait, *quem Domino ijs reſiſtẽte, peruertere non põſſunt, ſaltem commouere conantur*. Ergo verum non eſt, Curiam Romanam Concilia compreſſiſſe, aut vim alicui intuliſſe, vel ius ſibi vſurpaſſe, ſed tamquã Supremi Paſtoris miniſtram, in toto terrarum Orbe ſe gerit. Sed

279 Contra in medium ſaltat Lutherus. *Adhuc*, inquit, *non inuenitur Eccleſia ad omnes Mundi angulos penetraſſe, nec ad omnes homines perueniſſe*. Ergo non eſt totius Orbis Paſtor, ejus Epiſcopus.

280 Reſpondetur: Sanctam Eccleſiam, iuxta illud Pſalmi (b). *In omnem terram exiuit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorũ*: ad omnes mundi angulos penetraſſe, & ad omnes etiam Homines perueniſſe, teſtatur Euſebius Cæſarienſis, his verbis. (c) *Sancti Apoſtoli Saluatoris noſtri, cæterique Diſcipuli ad prædicandum verbum Dei per ſingulas quaſque Orbis terrarum Prouincias dimittũtur.* Sicut ex ſequenti partium totius Mundi enumeratione, palam conſtabit. Illas tamen Prouincias primò enumeramus, quibus Sancti Apoſtoli interfuerunt. Etenim facta poſt Pentecoſten ipſorum diuiſione, de qua antiquitus, teſte (d) *Lezana*, Carmelus feſtum ſolemne ob ſuorum Elianorum commemorationẽ celebrare ſolebat: Petrus Princeps Apoſtolorum, in Iudæa, Cappadocia, Ponto, Aſia, & Bythinia, Ieſu Chriſti Euãgelium diſſeminauit. Andreas verò in Scythia, Græcia, Epiro, Galatia, Bythinia, Ponto Euxino,

(a) *In 4. q. 10. Prol. ar. 2.* (b) 18. (c) *Hiſtor. Eccleſ. lib. 3. c. 1.* (d) *Tom. 2. Annal. ad. an. Chriſti 36. n. 21.*

xino, Oris Septentrionalibus, Tracia, Macedonia, Bizãzio, & Æthyopia. Iacobus in Iudæa, & in Hiſpania, ſimul cum Elpidio Eliano, ſicut ex fragmentis Luitprandi, (a) *Thomas de Vargas*, ita refert *S. Elpidius, quem Sanctus Iacobus præfecit Toletanis primũ Pontificem, Carmelita Monachus fuit, in prima Petri concione conuerſus ad fidem.* Ioannes verò Euangeliſta, in Aſia minori, Parthia, & India, apud Epheſum tandem commoratus, & defunctus. Bartholomæus, in Armenia maiori, & India citeriori. Mattheus in Æthiopia, Parthia, & Aſſiria. Philippus in parte ſuperiori Aſię, Scythia, Galatia, & Phrygia. Simon in Meſopotamia, Perſide, Egypto, Africa, & Brittania, ex Dorotheo in Synopſi. Thadæus in Meſopotamia, Arabia, & Idumæa. Thomas in Parthia, Media, Perſia, India, Æthiopia, & Tropobana. Matthias, in Iudæa, & Æthiopia. Iacobus Alphæi, à Iudæa non diſceſſit, cum Hieroſolymorum extiterit Epiſcopus, ſed ibi Dei Euangelium prædicauit. An verò Apoſtoli in tali munere Elianos habuerint Coadiutores, ſic ſcribit Ioſephus Antiochenus. *(b) Perfectorum militum Chriſti, Apoſtolorum Coadiutores, ſurrexerunt ſtrenuiſſimi Viri ſolitarij, contemplationi dediti, Sanctorum Eliæ, & Eliſei imitatores, qui de Monte Carmelo deſcendentes, per Galilęam, Samariam, & Paleſtinam, Chriſti fidem conſtantiſſimè ſparſerunt.*

281 Nec poſt Apoſtolos Viri Apoſtolici defuerũt, qui per vniuerſum Mundum Eccleſias fundarent, ſed innumeri extiterunt, quorum Catalogum longum eſſet hic recenſere: Sicut difficilè ſingulas Orbis Plagas excurrere, vbi, ipſis auctoribus, Euangelium ſuum ortum agnoſcit: præcipuas tamen referemus, & primo

282 Africa, vt in ſua Epiſtola ad Decennium S. Innocentius Romanus Pontifex ſcribit, per Apoſtolicos Viros à S. Petro miſſos, ad Catholicam fidem conuerſa, adeò in ipſa profecit, & excreuit, vt tem-

(a) *In ſua Bibliot. nu.* 101. (b) *Spec. perfect. milit. primit. Eccl.*

tempore D. Auguſtini, prout (*a*) *ipſemet refert*, quadrigentę, & ſexaginta ſex ibi eſſent Sedes Epiſcopales Catholicæ, & centum quinquaginta nouem Donatiſtarum: ex quo conijcere licet Eccleſiæ Romanæ amplitudinem, quæ adhuc inter ſæuas perſecutionum procellas, quando totus Mundus Arianus videbatur, Hæreticorum Eccleſias ſuperabat.

283 De magno Abyſſinorum Imperio, & qui interiorem Æthyopiam incolunt, nil minus dixerim; Etenim ipſos tempore Apoſtolorum, Ætiops Candacis Reginæ Eunuchus à Philippo baptizatus, ad fidem Chriſti conuertit, teſtatur Euſebius, his verbis; (*b*) *Verum per dies ſingulos augeſcēte prędicatione Verbi Diuini, per Dei prouidentiā ex Æthiopiæ regionibus adeſt quidam Reginæ gentis illius Prępoſitus. Huic Philippus primo ex omnibus Gentibus myſterium fidei, & Sacramentum baptiſmatis tradidit. Hunc opinio tenet ad Patriam terrā regreſſum, ſcientiam Dei ſummi, & Saluatorem Domini noſtri præſcientiam indigenis gētibus, ſicut ſibi tradita fuerat prędicaſſe. In quo rebus ipſis completa eſt per eum Prophetia, quę dicit: Æthiopia praueniet manus eius Deo.* Et quāuis Æthiopica Eccleſia per multos annos propter Dioſcori, & Eutichetis errores à Sanctæ Eccleſiæ Romanæ cōmunione diſiūcta fuerit; Anno tandem Salutis noſtræ 1595. Clemente VIII. Pontifice, Eccleſia Alexandrina vna cum ſuo Patriarcha Gabriele, eiuratis erroribus, & ferali Schiſmate profligato, ſimul cum ipſa, ab eodem Pontifice in communionem Eccleſiæ Catholicæ recepta eſt.

284 De inſigni propagatione Chriſtianæ fidei in Congo, Ialophij, Nigritis, Senaga, Tungubutu, Mandinga, Manicongo, Sofala, Inhambana, Monotapa, Mohambique, Madegoſtar, Quiloa, Melinde, Magadoxo, & totis littoribus Africæ, atque adiacentibus Inſulis per Fratres minores, Prædicatores, Carmelitas Excalceatos, Ieſuitas, alioſque

(a) *Breuicul. collat. primi diei c.* 14. (b) *Lib.* 2. *c.* 1.

que mirificè peracta, longum eſſet cuncta enarrare. Qui hoc vero ſcire deſiderat, *Hieronymum Oſorium*, de rebus Indiæ à Luſitanis geſtis, copioſè ſcribentem, P. *Vincentium Mariam* à S. Catharina Senenſi, Carmelitam Excalceatum, *lib. Viaggio all'Indie Orientali lib.4.& 5.* cæteroſque alios, præſertim Petrum Moſſeium conſulat; & hæc de Africa.

285 De Aſia vniuerſa, nemo ambigit. De Perſia vero, tempore Magni Conſtantini, hæc in eius vita Euſebius prodit. (*a*) *Cum accepiſſet Cõſtantinus, apud Perſas frequẽtes eſſe Dei Eccleſias, & infinitum penè Populum Chriſti gregibus contineri: non mediocri ex hac fama affectus voluptate, vtpotè quem communis quædam omnium cura tangeret, de his etiam ſollicitus erat.* Clemens autem VIII. anno 1604. noſtros Patres Excalceatos ibi miſit, litteris datis ad Seichabam Regem, quæ inter alia verba, hæc continent. *Habuerunt olim Religionis huius Profeſſores, ſicut à Romanis Pontificibus, Prædeceſſoribus noſtris memoriæ productum eſt, ſui inſtituti Auctores, Sanctos Prophetas Eliam, & Eliſeum, omnibus gentibus, & nationibus notos.* Vnde ab ipſo Rege humaniter excepti, plura Cænobia, non modo in Perſia; verũ vſque Arabiam in Ciuitate Baſſoræ condiderunt, in quibus religioſè viuendo, multos vſque ad præſentem diem fide Chriſtiana erudiunt, pluresque in gremium S. Romanæ Eccleſiæ perducunt. Conſule ſupradictum Patrem Vincentium Mariam à S. Catharina Senenſi, ſuperius relatum lib. 1. c. 19. in fine.

286 *Arabes* quoque, vti ſcribit (*b*) *Sozomenus*, fidem Chriſti etiam ſuſceperunt, ſicut Ormutium, Guinea, ac tã Regna Nigrotorum, quàm Indiarum, Cheul, Dabul, Beuda, vſque Goam. Item Narſingæ, & Melabari, ad quas Regiones pro extirpatione ſchyſmatis anno 1654. exorti, noſtri P. *Ioſeph à S. Sebaſtiano* Epiſcopus Hierapolitanus, & ſupra relatus *P. Vincentius Maria*, à Summo Pontifice

Bbb Ale-

(a) *lib.4.c.8.* (b) *lib.6.c.36.*

Alexandro VII. miſſi fuerũt. Extenditur pariter Chriſtiani nominis Religio ad Reges Honori, Becacalæ, Oriſe, Deli, Cananori, Colochi, Corchimi, Coluai, Inſulæque Sylanei, & vltra Gangem, per Regna Bẽcallç, Peguæ, Scani, per Magnam Malachiæ Ciuitatem, Inſulamque Sumatram, in cuius Metropoli, Achem nuncupata, vnus noſter Carmelita, Martyr egregius, vitam pro Ieſu Chriſto profudit: ſupradictus(a) P. *Vincentius Maria* teſtatur Item ad Iauam quoque Minorem, & Maiorem, nec non per Inſulas Iapponiam. Borniam, Celibes, Moluccas, ſiue Philippinas.

287 De admirabili *Armeniæ*, eiuſque Regis Tyridatis conuerſione per Sanctum Gregorium Magnæ Armeniæ Epiſcopum, Miraculis innumeris nobilitata, ſcribit etiam ſupra relatus(b) *Sozomerus*. In ea autem Aſiæ parte, quæ reſpicit Auſtrum, Anthiochia eſt, vbi primo Chriſti Diſcipuli dicti fuerunt Chriſtiani. In ea porro, quæ eſt verſus Occaſũ, includitur Cæſarea, vbi *Cornelius Centurio*, Vir Religioſus, à S. Petro eius *Epiſcopus* inſtitutus fuit. Pars, quæ reſpicit Orientem, includit Cappadociam, Armeniam &c. ſicut dictum eſt. Pars tandem, quæ reſpicit Septentrionem, Schytas, Alanos, Hunnos, & Tartaros in ſe continet, qui etiam ad Chriſti fidem conuerſi fuerunt. Et hæc ſint ſatis de Aſia.

288 Ad Europam nũc deueniamus, & vt par eſt, primo ad *Italiam*; in cuius Vrbe Romana, Gentium Regina, mundi Cæphala, ac omnium gentium Domitrice, Princeps Apoſtolorum *Petrus*, & *Paulus* Doctor gentium, Euangelium prædicarunt. In *Calabria* Paulus Apoſtolus *Rheginis*. *Marcus* *Euãgeliſta* Coriolanenſibus & Argentanis. *Dionyſius Areopagita* Cotronenſibus, fidem Catholicam euangelizarunt. *Hiſpania* autem Eccleſiarum ſuarũ fundationem per Iacobum, & Paulum profert, vt tradunt *Chryſoſtomus* homilia 7. de Laudibus Pauli; *Cyrillus* noſter Hieroſolymitanus in *Cathechiſ.* 17. & Athanaſius in Epiſtola ad Dracontium.

289 Gal-

(a) *ibid. lib. 1. c. 38. cir. finem pag.* 130. (b) *lib. 2. cap. 7.*

Digitized by Google

289 Gallia verò, per *Maximinum, Lazarum, Dionyſium Areopagitam, Martialem, Creſcentem, Eutropium*, cæteroſq; alios Apoſtolorum Diſcipulos, Euangelium ſuſcepit. Sicut *Brittania* à Ioſepho ab Arimathia, Auguſtino, eiuſq; Socijs. Hiberni, & Scoti, licet Conſtantini Magni opera, fidei Catholicæ prædicationẽ audierint; ad tollendum tamen Pelagianorum errorem in Scotia tunc pullulantem, illis *Palladius Græcus Carmelita*, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconus, à Cœleſtino Papa, anno 429. mittitur, propterea Scotorum Apoſtolus à *Nicolao Harſemio, & Ioanne* Balęo (a) Apoſtata nũcupatur. *Palladius Græcus*, inquit Harlemius, *primus Scotorum Apoſtolus, Ioannis* 44. *Hieroſolymorum Epiſcopi Diſcipulus olim fuit, dum adhuc Eremi cultor, ſolitaria Syriæ loca, potiſſimè Carmelum, incoleret, &c.* Deinde Illiricis *Paulus, & Hermagoras* D. Marci Diſcipulus, Euangelium annunciarunt. *Dalmatis Titus*: Slauis, *Croatis*, affinibuſque *Cyrillus, & Methodius*: Hungaris, noſter *Sanctus Gerardus* martyr, Canadienſis Epiſcopus, dictus Hungarorum Apoſtolus; ſicut Carmelus ad diem 24. Septembris de eo ſolemnę celebrat officium. *Germanis*, Canonis Papæ induſtria, *Chilianus, & Bonifacius* Magontinus Epiſcopus. *Morauis Cyrillus, & Methodius.* Pruſſis, *Adalbertus*: Pomerianis *Otho* Bambergenſis. *Saxones* ſub Carolo Magno fidem Chriſti ſuſceperunt. *Ruſſi Moſcouitæ*, ſub Baſilio Imperatore. *Cumani*, Iuſtino Imperante, proprio ſanguine Euangelium obſignarunt. *Poloni*, à ſuo *Michiſlao Principe*, iiſdẽq; procuratoribus *Pruſſi, Lithuani*, & Samogethi, Religione Catholica ſunt inſtructi. *Daniæ, Suetiæ*, & *Gothiæ*, Hamonogentium Epiſcoporum labore, Chriſto nomen dedere. Item *Noruegia* opera Adriani Quarti Summi Pontificis: ſicut & alij *Boreales* termini per Euangelicos verbi Dei Prædicatores, Bernardum Anglum, Pappum, Leniſcum, & Gerbardum Chriſti

Bbb 2 fidem

(a) *Centur.* 14.

fidem ſuſceperunt. Hæc de Europa.

290 De *America* tandē, quarta Orbis parte, aliqua etiam dicere licebit. Ipſa enim, quæ diù toti Mundo iacuit ignota, immenſo tamen Caſtellanorum, & Luſitanorum labore nūc reperta, adeò Ieſu Chriſti Euangelium (pietate, & induſtria Catholicorum Hiſpaniarum Regum, & peculiari Summorum Pontificum vigilantia) per Religioſos *(a)Prædicatores, Minores, Auguſtinianos, Carmelitas, Ieſuitas*, cæteroſque alios ſuſcepit, vt fructum centuplū per Sanctos ſuos afferat Domino. Etenim in Perù, Cuſco, Mexico, Chile, Braſilio, cæteriſque alijs eius Regnis, Inſuliſque adiacentibus, Cathedrales, Monaſteria, Confraternitatum Eccleſiæ, Collegia, Studia, &c. more Romano erecta ſunt, in quibus eius Nationales Deo famulantur, & veritatem Catholicam proſequuntur; quinimmo ſupradictorum mendacium Patrū integræ Prouinciæ, quæ, à eorum Prouinciales religioſè reguntur, augumentantur, & gubernantur.

191 *Conueniant nunc hic omnes Hæretici*, inquit noſter Sylueria: *(b) Quanam Eccleſia, quanam fides, ac doctrina totum adimplet Orbem, per omnes Mundi partes apud remotiſſimas nationes; Græcos, Armenios, Sinas, Indos, Tartaros, Perſas, Æthiopes Turcas Braſilios, Mexicanos, Peruanos, &c. Quanam doctrina prædicatur, & colitur, & obſeruatur, niſi tantum fides Catholica Romana? omnibus in his locis reperiuntur Templa more* Romano, *Altaria, Imagines Chriſti, ac Sanctorum, qui mirificè coluntur, ac venerātur, celebratur Miſſa, adminiſtrantur* Sacramenta, *& doctrina* Eccleſiæ Romanæ *obſeruatur. Numquid apud has remotas Nationes auditur Lutherus, Caluinus, & eorum Sectatores? minimè ſanè, Ergo ſolum fides, quam profitetur* Eccleſia Romana, *eſt vera fides, & vniuerſalis: Hæreticorum autem in vno angulo terræ*

(a) *Boterus lib. 3. par. 4. fol. 554.* (b) *opuſc. 2. reſolut. 30. de notis Eccl. q. 4. num. 24.*

ra falſa, & Diabolica. Solum ergo Eccleſia Romana *cum totum Orbem adimpleat, vt ſibi proprium retinet hoc nomen Catholica,* ideſt vniuerſalis; iure optimo igitur eius Epiſcopus, totius Orbis Summus Pontifex eſt.

CAPVT VII.

Denuò Heretici delirant, Concilia generalia, cum ex ſe ſint fallibilia, numquam certo nobis Supremam Romani *Pontificis auctoritatem teſtari poſſe.*

292 HOrum damnatorum Hominum ſignifer eſt Vuiteclephus, ita perfidè Conciliorũ auctoritatem blaſphemans. (*a*) *Concilium Apoſtolorum tanto credi debet, quanto creditur, quod Spiritus Sanctus eorum ſententiam confirmauit. Sed cum multi concurrentes ad modernum* Concilium, *vt plurimum Apoſtatę ſtolidi, & ignari ſunt; blaſphema foret lex, vel regula, quę dictaret, quod generaliter ſtandum, & credendum eſt iudicio maioris partis.* Ergo Concilia fallibilia ſunt, & nihil certo de poteſtate Papæ determinare poſſunt.

293 Reſpondetur. Pontra ſimilem Vuiteclephi hæreticam temeritatem, Chriſtum Veritatem Infallibilem ita decernere. *Vbicumque ſunt duo, vel tres congregati in nomine meo ibi in medio eorum ſum.* Spiritus autem Sanctus, numquam Chriſto deeſt, quia vt ait, *ipſe teſtimoniũ perhibebit de me.* Ergo in Concilio adeſt Spiritus Sanctus, ſuggerens, docens, & confirmans illos, & veritas hęc à nemine, niſi ab illis negari poteſt, Bernardus ſcribit, (*b*) *Qui zelũ Dei habẽt nõ ſecũdũ ſcientiam, ſed errorem ſuum ſequentes, & obſtinati, vt nullis velint conſilijs acquieſcere: Hi ſunt vnitatis diuiſores inimici pacis, & charitatis expertes, vanitate tumentes, placentes ſibi, & magni in oculis ſuis, & quæ maior ſuperbia, quam vt vnus Homo toti Congregationi iudicium ſuum præferat, tanquam*

(a) *par. 2. ſerm. ſerm. 45.* (b) *Serm. 3. de temp. reſurre.*

quam ipſe ſolus habeat ſpiritum Dei? Idolatriæ ſcelus eſt nolle acquieſcere, & quaſi peccatum hariolādi repugnare. *Eant nunc, qui ſe faciunt religioſores alijs: ecce harioli, & idolatriæ facti ſunt, ſi nō ei, qui dixit, hoc pluſquam ſibi iudicant eſſe credendum. Neque huic diſſonat veritatis ſermo, ſi Eccleſiā non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus, & publicanus* Fuge hinc, ſubiungit Vualdenſis, ò mi Vuitcleph: (a) *Aut Bernardus te percutiet, quia tu vnus Homo toti Congregationi Synodi maioris. Eccleſiæ iudicium tuum præfers, quaſi tu ſolus Spiritum Dei habeas, cū cæteris, quæ ſequuntur, aut in quo calumniaris Concilium.*

294 In hoc proſequitur Vuitclephus; *Quia maior pars talium Apoſtatarum de facili hæreſi, & deſtructioni Eccleſiæ conſentiret. Ideo ſicut Religioſi-archæ noſtri ad Chriſtum in conſtituendo ſuos ordines non poſſunt attingere, ſic vocati Apoſtolorum Vicarij, ratione ſuæ conuerſationis peruerſæ, Apoſtolos ipſos in ſuis Concilijs non poſſunt attingere. Ideo blaſphema eſt lex, vel regula. Quod ſi maior pars talium ſententiæ cuicumque conſenſerit, tunc eſt vera, laudabilis, aut tenenda. Sed quo eo magis omni Catholico reuerenda peccauit ſcimus Ariminenſe Concilium: peccauit, & Nicenum, Concilium Thraciæ.*

295 Reſpondetur cum eodem *Vualdenſe*. Peccauit magnus Exercitus Angelorū, peccauit etiam in Apoſtaſia poſt acceptam fidem ſacer numerus Apoſtolorum, nec tamen ideo Angelorum reliquorum chorus ſua felicitate, nec Apoſtolorum Conuentus principalitate Eccleſiæ; nec certè regulariter Concilium generale auctoritate ſua priuatur; Auguſtinus enim dicit: *Illa quæ non ſunt ſcripta, ſed tradita cuſtodimus, quę quidē toto terrarum orbe ſeruatur, datur intelligi vel ab ipſis Apoſtolis, vel plenarijs Concilijs, quorum eſt in Eccleſijs ſaluberrima auctoritas commendata, & ſtatuta retineri.* Ecce Auguſtinus dicit plenariam auctoritatem Conciliorum in Eccleſijs ſaluberrimam eſſe, per

(a) *to.1.lib.2.ar.1.c.26.*

Digitized by Google

per quam cõmendata, & ſtatuta tenentur. Ergo Concilia certè de auctoritate Papæ ſtatuere poſſunt. Fauet huic veritati Origenes, cum aſſerat, quod multorum ſententia, aut concurſus in vna re, multum valet. (a) *Paulus*, inquit, *in quibuſdam Epiſtolis aliorum vocabula ſecum iungit, & dicit. Paulus, & Soſthenes frater: & alibi. Paulus, & Siluanus, & Timotheus, puto non inaniter factum, ſed per hoc oſtendit, quia duobus, vel tribus in vno poſitis, Spiritus Sanctus vnum de eis ſenſum, atque vnum elicuerit ſermonem; vt qui Eccleſiam docere cupiebant, vnum dicere, vnanimes omnes, atque vnum ſapere demõſtrarent: & vno ore honorificent Deum, & Patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti. Vnum namque os dicitur, vbi vnus, atque idem per diuerſorum ora ſonus, & ſermo procedit* Et ob hanc rationem Auguſtinus dicit, Cyprianum cum pleno ſuæ Prouinciæ Cõcilio, generalis Concilij determinationi cedere voluiſſe; nec ſe quidquam poſſe, quod vniuerſali auctoritate non ſit firmatum, (b) *nec nos ipſi tale* (proſequitur Auguſtinus) *quid auderemus aſſerere, niſi vniuerſali Eccleſię concordiſſima auctoritate firmati, cui, & ipſe ſine dubio cederet, ſi iam illo tẽpore quæſtionis huius veritas eliquata, & declarata per plenarium Concilium ſolidaretur. Si enim Petrum laudat, & prędicat ab vno poſteriore Collega patienter, concordi erque correctum, quanto ipſe citius cum Concilio Prouinciæ ſuæ vniuerſi orbis auctoritate patefacta veritati ceſſiſſet?* Nimis ergo ſuperbit Vuitcleph, replicat Vualdenſis, (c) *ſi auctoritati generalis Concilij non dignatus obedire, reſultet, cui Auguſtinus, & Cyprianus cum omni ſuo Cõcilio patefacta veritate ceſſiſſent? Quomodo ergo præfert ſe Vuitcleph? quo ſupereuolat Sãctum Paulum, qui nec vna cauſa, nec alia dicit conuocandum Concilium ſed ipſi videtur ſufficiens iudicium proprium in ſcripturis cum impulſu ſpiritus hæretici? Sed & ſi docet ſatis impulſus vnius Spiritus*

(a) *lib.10.ſuper Epiſt.D.Paul.ad Rom.ad c.15.* (b) *tom.7.lib.2. de baptiſ.c.4.contra Donatiſtas.* (c) *ibid.ſuper n.7.*

tus, vnum ſingulariter, quomodo vnus communis omnium impulſus in Generali Concilio *non ſatis docebit eundem? ſed verè magis optat, non idipſum ſentire omnes, & vnumquemque ambulare in prauitate cordis ſui. Audi* Doctor *diuiſionis, & non pacis, Ezechielem inculpare eos, qui ambulant in voluntate cordis ſui. Væ his, qui prophetant de corde ſuo, qui ambulant poſt ſpiritũ ſuũ.* Sed

296 Contra repetit (a) *Lutherus.* D. Petri decretum in Apoſtolorum Concilio latum, quod Gentiles ad legalẽ obſeruantiam cogi non deberent, fuit verum; cumque D. Paulus in Epiſtola ad Galatas defendit, & teſtatur. Sed tale Decretum à D. Iacobo reprobatur, & ſuum, ne gentes iudaizarent, iubens eos à ſanguine, & ſuffocato abſtinere, fuit à Concilio approbatum. Ergo ſi Concilium tunc errauit, dum gentes iudaizare permiſit: multò magis alia Cõcilia errare poſſunt circa auctoritatem Papæ.

297 Reſpondetur. Decretum allatum D. Petri; à Iacobo approbatum fuiſſe, ſicut ex illis verbis, *Tacuit autem omnis multitudo*, Sylueira noſter ita refert, (b) *Petrus, vt Princeps omnium, & Supremus Iudex quæſtionem definit; ac decidit, cuius ſententiam mox Iacobus Apoſtolus, ac cæteri omnes approbãt, & ſequuntur; ſicut* D. *Chryſoſtomus, Hieronymus, & Theodoretus notarunt*: ſed quia ſanguinis, & ſuffocati comeſtio, ſcandalum Iudęis eſſe poterat, ſi Gentiles ſanguine, & ſuffocato veſci vidiſſent, vel carnibus immolatis, à quibus ipſi rigorosè abſtinebant: vt pax, & concordia inter has duas nationes, ex quibus Eccleſia tunc congreganda erat, Iudęis nempè, & Gentiles conuerſos, omnino ſeruaretur: (ſicut ex verbis Iacobi deſumitur. *Ego iudico nõ inquietari eos, qui ex Gentibus conuertuntur ad Deum.* Arias legit, *non turbari eos.* Syriacus verò, *non eſſe confundendos.*) Ad preces Iacobi, executio Decreti Petri dilata fuit, vſque dũ Eccleſia creſceret, & ex Gentilibus, & Iudæis coaleſceret; quo peracto ſicut finis legis, ita & lex ipſa ceſſauit. Non

(a) *in aſſertionib. c. 29* (b) *Act Apoſt. c. 15. expoſ. 2. n. 15.*

Digitized by Google

Non ergo tunc Concilium errauit, nec ſequentia alia Concilia circa Papæ auctoritatem, & cætera omnia ab eis legitimè ſancita. Sed

298 Contra iterum replicat *Lutherus*.(*a*) Concilium Nicenum in uno canone ſanciuit: Hæreticos Caulinianos redeuntes ad Eccleſiã, rebaptizãdos eſſe. Sed hoc eſt contra fidẽ, quia *vnus Deus, vna fides, vnum baptiſma*. Ergo ſicut Concilium Nicenum in hoc errauit, ita etiã in auctoritatis Papæ conteſtatione errare poteſt.

299 Reſpondetur. Cum Cauliniani nõ in nomine Trinitatis baptizarent; quia ipsã negabant, & Chriſtum purum hominem eſſe aſſerebant; eorum baptiſma validũ nõ erat, nec baptizabãt; quia baptiſmus *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sãcti*, ex Chriſti inſtitutione fieri debet; Proptetea ad Eccleſiam redeuntes, erant rebaptizandi; Hoc autem, iterum baptizare non erat, ſed propter baptiſmi pauliniani inualiditatem, primum baptizare. Igitur in hoc Concilium Nicenum non errauit, nec etiam in cæteris alijs ſuis legitimis ſtatutis. Sed

300 Contra iterat *Lutherus*; & cum eo Brentius, & Hamelmannus. In ſupradicto Concilio Niceno militia dãnatur, eamque ſuſcipientibus pænitentia iniungitur. Sed in Scriptura Luc. cap. 3. à Ioãne Baptiſta tanquam licita approbatur. Ergo In hoc errauit Concilium, & ita etiam &c.

301 Reſpondetur. Concilium damnare militiam, eãque ſuſcipientibus pænitentiã iniungere, non quia militia ipſa ſecundum ſe ſit mala, ſed quia tunc militiæ cingulus militibus hac conditione dabatur, vt Idolis immolarent; ſicut lib. 10. hiſtor. ſcribit Ruffinus,(*b*) referens Iulianum mandaſſe, *quòd militiæ cingulus nemini detur, niſi immolantibus*, & cum ipſe cingulus res maximi honoris eſſet, vt Euſebius refert: (*c*) *Item militares ſolos parua ignis ſcintilla inflãmauerat cum delegerent ſi qui eſſent inter milites Chriſtiani, aut immolandũ ſibi ſcirent, aut militiam pariter, vi-*

Ccc tam-

(a) *lib. de Concil. par.* 1. *pag.* 92. (b) *c.* 32. (c) *hiſt. Eccl. lib.* 8. *c.* 4.

tamque ponendam: *plurimi ex ipſis militiam pro fide Chriſti, pauci etiam animas poſuere.* Plurimi, ſuadente Diabolo, & ambitione ebulliente, talis cinguli militaris honorem affectabant, & Idolis ſacrificabant: Concilium autem tanto malo occurrens, pœnam pro talibus conſtituit, eiſque penitentiam iniungit. Ergo ipſum in hoc non errauit, ſed potius, ſicut & in cæteris, bene ſanxit.

302 Contra poſt Lutherū ſubnectit *Caluinus.* (*a*) Secūda Synodus Nicena, definiens cultum, & venerationem Sacrarum Imaginum, deſtruit Decreta generalis Concilij Conſtantinopolitani, celebrati tempore Cophronymi Imperatoris; Ergo vel illud Concilium, vel iſta ſecunda Synodus errauit; ſicque Concilia fallibilia ſunt &c.

303 Reſpondetur. Secūdam Synodum Nicenam, nullius generalis, & legitimi Cōcilij Decreta deſtruere; ſiquidem Concilium illud Conſtātinopolitanum ſub Conſtantino Pophronymo, nec generale, nec legitimum fuit, cum in illo nec per ſe, nec per legatos Romanus Pontifex interfuerit, nec Patriarchæ Alexandrinus, Antiochenus, & Hieroſolymitanus. Quale ergo generale Concilium eſſe poterat ſine Orientis, & Occidentis Epiſcopis, ſed cum quibuſdā tantum ab Aquilone miſſis, *à quo panditur omne malū?* Quale Concilium legitimum, ſi eius Decreta non ſunt à Romano Pontifice confirmata? Ergo ſecunda Nicena Synodus nulla Decreta generalis Concilij deſtruit, & per conſequens non errauit. Sed

304 Cōtra ſubiūgit *Caluinus*. Gregorius Nazianzenus in epiſtola ad Procopium, Concilia his verbis deteſtatur. *Ego ſi vera ſcribere oportet, ita animo affectus ſum, vt omnia Epiſcoporum Concilia fugiam, quoniam nullius Concilij finem lætum, fauſtumque vidi, nec quod depulſionem malorum potius, quam acceſſionem, & incrementū habuerit.* Ergo Concilia mala ſunt, quia fallibilia.

305 Reſpondetur primo. Na-

(*a*) *lib. 4. inſtit. c. 9. §. 9.*

Nazianzenum in allata Epiſtola ad Procopium, loqui de Concilio illegitimo: Siquidē eius ætas incidit inter primū, & ſecundum Concilium: quo tempore multa celebrata ſunt Concilia, quæ propter frequētiam Epiſcoporum Arianis fauentium, infelicem habuerunt exitum; propterea deſperat Nazianzenus (ſicut Baſilius Epiſtola 52. ad Athanaſium) nunc poſſe congregari Concilium legitimum.

305 Reſpondetur ſecundo, negando conſequentiam, & ad ſupradictam Epiſtolam Nazianzeni, iterum dico; ipſam fuiſſe reſponſiuam Procopij, per quem Imperatoris nomine, non vero Papæ ad quoddam Concilium vocabatur: & cum neque conuenire vellet, neque poſſet, duplici ratione ſe excuſat. Primo, quod grauiſſimo morbo detineretur, & quotidie ſe moriturum putaret. Secundo, quod illius tempeſtatis infelicitas, nullum legitimum Cōcilium ex omni parte patiebatur iniri propter multitudinem Hæreticorum, vt ſupra diximus. Propterea deſperans S. Epiſcopus legitimum eo tēpore Concilium ſe viſurum, relata verba ſcripſit, non de legitimis generalibus Concilijs à Papa indictis, ſed de Conciliabulis intelligens.

306 Contra. *Leo Papa* epiſt. 53. 54. & 55. agnoſcit Concilium Chalcedonenſe legitimum, & tamen ambitionis, & inconſultæ temeritatis illud arguit. Ergo licet Concilium ſit legitimum, poteſt tamen errare, & eſſe fallibile.

307 Reſpondetur: legitimum Concilium in eo poſſe errare, quod non ſit legitimè. Decretum autem reprehensū à Leone, vt patet ex vltima Actione eiuſdem Concilij, editum fuit abſentibus Legatis Papæ; propterea illegitimè in Epiſt. 61. eiuſdem Leonis declaratur.

308 Contra. In omni cætu multitudinis ſæpè accidit, vt maior pars vincat meliorē. Ergo in legitimis Concilijs Eccleſiæ, vbi definiuntur omnia ad plura ſuffragia, facilè fieri poterit, vt contingat error.

309 Reſpondetur, Antecedens verum eſſe in cætibus

humanis, non autem abſolutè in Concilijs legitimis Eccleſiaſticis, quibus Papa cum Spiritu Sancto præſidet, etiam ſecundũ Caluinũ, lib. 4. inſtit. c. 9. §. 1. *Porro hoc eſt Chriſti ius*, inquit, *vt Concilijs omnibus præſideat, nec ſociũ habeat Hominem in iſta dignitate.*

310 Contra, replicat (a) *Archiapoſtata Spalatrenſis.* Omnes Epiſcopi diuiſiuè ſumpti, poſſunt errare. Ergo etiam ſimul congregati, ideſt collectiuè. Probatur cõſequentia, quia talis Conciliaris Cõgregatio in vno loco, non reddit Epiſcopos indeuiabiles à fide, ſeu inobliquabiles; Sed modo ſunt diuiſi. Ergo ſi ita poſſunt errare: ita & vniti.

311 Reſpondetur, negando conſequentiã. Ad probationem verò diſtinguo antecedens: Cõciliaris Congregatio non reddit Epiſcopos indeuiabiles à fide, vt Cauſa efficiens, concedo. Vt conditio, nego antecedens. Spiritus Sanctus enim reddit Epiſcopos indeuiabiles, ſeu inobliquabiles à fide. Verum ipſe Sanctus Spiritus hanc inobliquitatem Epiſcopis, niſi in vnum Summi Pontificis auctoritate congregatis, non tribuit. Quapropter in vnum locum Congregatio, tanquam conditio exigitur, ad hoc vt Spiritus Sanctus inobliquitatem tribuat. Exemplum eſt de die Pentecoſtes, in quo Spiritus Sanctus, tanquam conditionem requiſiuit, vt Apoſtoli in Cænaculo eſſent in vnum ſimul cum Diſcipulis congregati, ad hoc vt ſuper illos deſcenderet, ſuaque dona, præſertim indefectibilitatis à fide, ſuper illos effunderet. Rationem autem ita Bernardus adducit. (b) *Quia vnione animi Deus plus diligitur.* Propterea ait noſter Syluєira in eumdem locum Pentecoſtes. (c) *Venit Spiritus Sanctus, non ſuper tres, ſed ſuper omnes, qui erant in Cęnaculo, ferè centum viginti, ad ipſos illuſtrandos, ac illuminandos, & per ipſos totum mundum.* Sed

312 Contra, inſurgit denuo *Caluinus*; Promiſſio Spiritus Sancti, eiuſque aſſiſtentia *non*

(a) *De Republ. Chriſt. lib. 7. c. 3. n. 9.* (b) *Lib. de modo viu. ſerm. 41.* (c) *Act. Apoſt. c. 2. q. 4. n. 27.*

(a) non minus in particularem, quemuis Cætum competit, quã in Concilio vniuerſali. Ergo vniuerſalis Congregatio non eſt conditio indefectibilitatis à fide.

313 Reſpondetur, negãdo conſequentiam, & rationẽ negationis Concilium Chalcedonenſe ſic profert. *(b) Si Dominus duobus ſimul Epiſcopis promiſit ſe intereſſe* (vbi ſunt duo, vel tres in nomine meo congregati; ibi in medio eorum ſum) *quanto magis pluribus?* Sicut etiam Cæleſtinus Papa allatum ſcripturę locũ expendens, ita conteſtatur. *(c) Spiritus Sancti præſentiam teſtatur Congregatio Sacerdotũ. Pertum eſt enim, quod legimus, quia nec poteſt veritas noſtra mentiri, cuius iſta ſententia eſt: Vbi duo, vel tres Congregati fuerint &c. quod cum ita ſit, ſi nec huic tam breui numero SpiritusSanctus deeſt, quanto magis eum nunc intereſſe credemus, quãdo in vnũ conuenit tãta turba Sacerdotum?* Huic veritati noſter Cyrillus Patriarcha Alexandrinus in explanatione SymboliNiceni circa initium, etiam adſtipulatur. Sed

314 Contra, iterum repetit *(d) Spalatrenſis*. Patres in Concilio congregati, non faciunt rem de fide per ſua Decreta; Sed tantum id, quod eſt de fide, declarant. Ergo non in ipſis eſt infallibilitas, ſed in veritate, quam ponunt. Ergo &c.

315 Reſpondetur diſtinguendo antecedens. Ipſi in ſe Patres rem de fide non faciũt, quia ipſa res iam de fide eſt, concedo. Quoad nos ipſam rem de fide non faciunt, nego. Etenim res illa, quę in ſe de fide erat, à Patribus in Concilijs declaratur, explicatur, & in lucem producitur, non quidem ſimplici manifeſtatione veritatis, ſed auctoritatiuè mandando, & decernendo, eam rem eſſe de fide tenendam. Vnde rem non de fide, non faciunt de fide, ſed rem de fide, eſſe talem declarant, & talem iubent tenendam eſſe, cum ad ipſos veritatis declaratio, & manifeſtatio

(a) *Lib. 4. inſtit. c. 9. §. 2.* (b) *Act. 10.* (c) *Epiſt. 7. ad Concil. Epheſ.* (d) *ibid. n. 9. & 10.*

tio pertineat, in qua donum indefectibilitatis à fide, oſtẽdunt

CAPVT VIII.

Hæretici de more impiè blaſphemant: Romani Pontificis principatum ex Sanctorum auctoritatibus probari non poſſe, cum Sancti ipſi recti homines minimè extiterint.

316 Impijſſimi Eccleſiæ perduelles Sanctorum Doctorum auctoritates falſis ſuis dogmatibus aduerſari omnino agnoſcentes, dum ad ipſos penitus euellendos, nequeũt S. Scripturæ teſtimonia inuenire; ad diuerſas elabendi rimulas recurrunt, vel aſſerendo, Patres, qui per annos quincentos à Chriſto nato ſcripſerũt, ipſos, vel næuis eſſe reſperſos, aut eorum codices corruptos, & deprauatos fuiſſe: Alios verò, qui poſt annum quincenteſimum à mundo redempto, vſque ad hæc noſtra tempora ſcripſerunt, etiam reijciendos eſſe; ex quo quid quid per Pontifices, Concilia, ac Patres ſancitum eſt, & declaratum, nullam apud ipſos auctoritatem habet. Vel quod peius eſt, malorum litigantium more, teſtes omni exceptione dignos pro eorum libidine, peſſimè criminantur, vt illorum auctoritate infirmata, tũ minus aptè, à Catholicis vrgeri poſſint: tum præuijs ipſis criminibus, & verborum turbinibus, à Catholicorum ſimplicium cordibus, veræ fidei conſtantiam eripiant & in ſuam perditionis maſſam perducant. (a) *Hæretici*, ſcribit Gregorius, *contra infirmas fidelium mentes, verborum violentia graſſantur, & pauperum vulgus ſpoliant, quia cum in doctos non præualent, indoctos quoſq; à fidei velamine peſtifera prædicatione denudãt.* Videre nos igitur oportet, quomodo *linguas ſuas exacuerunt ſicut ſerpentes*. Et nè in hac re prolixiores videamur, relictis cæteris Græcis, & Latinis Doctoribus, quo-

rum

(a) *Lib.16.moral.c.24.*

rum teſtimonio Romani Pontificis Principatus ſatis oſtenditur, & cõprobatur; in vnius tantum Hieronymi, luce ſapientiæ à Deo illuminati, vitam, nefaria ſcõmata à Caluinianis affricata, modo hic recenſere, & vindicare licebit.

317 Lutherus igitur ſic primò Hieronymum exagitat. (*a*) *Impia*, inquit, *& deteſtanda eſt vox Hieronymi. Quin te* Hieronyme *conculcamus, vna cum* Bethelem *cuculla, & deſerto.* Caluinus verò pari modo in Hieronymum debacchatur, vtpotè, (*b*) *quod inſcriptis ſuis malignum, peruerſumque apertè monſtrauerit* Spiritum; Hominem *eſſe obtrectatorem, maledicum, ſeditioſum, blaſphemum, &c.* Nec mitius agit Melanchon, dum aſſerit, Hieronymum (*c*) *confirmare falſas, & ſuperſtitioſas opiniones de traditionibus humanis, vituperare coniugium, malè colligere detortas* Scripturæ *ſententias, Ethnico more coaceruare conuicia ſexus muliebris, & coniugij, ſcurrilia, conuicia iacere in Dei ordinationem, &c.* Caluiniani tandē lingua doloſa Hieronymum appellant, (*d*) *furioſum, rabidum, mentecaptum, ſibique repugnantem,* Sacræ Scripturæ *euerſorem, cum ſtultas, infelices, & fanaticas opiniones nititur aſſerere.* Similia maledicta, tā in Græcos, Sanctos, Chryſoſtomum, Epiphanium, Irenæū, Cyprianum, Damaſcenum, & Dionyſium Areopagitam; quā ad auerſus Latinos, Ambroſiū, Auguſtinum, & Hilarium, cæteroſque Doctores effutiunt. Ex quibus conuicijs demum concludunt, ergo Principatus Romani Pontificis Sanctorū auctoritatibus minimè comprobatur

318 Reſpōdetur. Patres, & Doctores, doctrinis minimè ſuperare, ſed effrænata temeritate iniurijs perperam laceſſire, ac in eos ementita maledicta conſpuere, quæ lenitatem Spiritus, ſicut Hæretici ſe iactant, non redolent, ſed potius Satanicam rabiem, incredibili Superbia inflammatam oſtendunt; ſicut ex ipſiſmet Euripis hominibus pa-

(a) *In Comment. in c. 22. & 31 Geneſ.* (b) *Harmon. ad c. 19. Matth.* (c) *In Comment. ad c. 14. epiſt. ad Roman.* (d) *In ſcut. fidei dialog. 6. 7. & 8.*

tio pertineat, in qua donum indefectibilitatis à fide, oſtẽdunt

CAPVT VIII.

Hæretici de more impiè blaſphemant: Romani Pontificis principatum ex Sanctorum auctoritatibus probari non poſſe, cum Sancti ipſi recti homines minimè extiterint.

316 IMpijſſimi Eccleſiæ perduelles Sanctorum Doctorum auctoritates falſis ſuis dogmatibus aduerſari omnino agnoſcentes, dum ad ipſos penitus euellendos, nequeũt S. Scripturæ teſtimonia inuenire; ad diuerſas elabendi rimulas recurrunt, vel aſſerendo, Patres, qui per annos quincentos à Chriſto nato ſcripſerũt, apſos, vel ræu aſſe reſperſos, aut eorum codices corruptos, & deprauatos fuiſſe. Alios verò, qui poſt annum quincenteſimum à mundo redempto, vſque ad hæc noſtra tempora ſcripſerunt, etiam reijciendos eſſe; ex quo quid quid per Pontifices, Concilia, ac Patres ſancitum eſt, & declaratum, nullam apud ipſos auctoritatem habet. Vel quod peius eſt, malorum litigantium more, teſtes omni exceptione dignos pro eorum libidine, peſſimè criminantur, vt illorum auctoritate infirmata, tũ minus aptè, à Catholicis vrgeri poſſint: tum præuijs ipſis criminibus, & verborum turbinibus, à Catholicorum ſimplicium cordibus, veræ fidei conſtantiam eripiant & in ſuam perditionis maſſam perducant. (a) *Hæretici*, ſcribit Gregorius, *contra infirmas fidelium mentes, verborum violentia graſſantur, & pauperum vulgus ſpoliant, quia cum in doctos non præualent, indoctos quoſq; à fidei velamine peſtifera prædicatione denudãt.* Videre nos igitur oportet, quomodo *linguas ſuas exacuerunt ſicut ſerpentes*. Et nẽ in hac re prolixiores videamur, relictis cæteris Græcis, & Latinis Doctoribus, quorum

(a) *Lib. 16. moral. c. 24.*

rum teſtimonio Romani Pontificis Principatus ſatis oſtenditur,& cōprobatur; in vnius tantum Hieronymi, luce ſapientiæ à Deo illuminati, vitam,nefaria ſcōmata à Caluinianis affricata,modo hic recenſere, & vindicare licebit.

317 Lutherus igitur ſic primò Hieronymum exagitat. (*a*) *Impia*,inquit,*& deteſtanda eſt vox Hieronymi. Quin te Hieronyme conculcamus, vna cum Bethelem cucul la,& deſerto*. Caluinus verò pari modo in Hieronymum debacchatur,vtpotè, (*b*) *quod inſcriptis ſuis malignum, peruerſumque apertè monſtrauerit Spiritum*; *Hominem eſſe obtrectatorem,maledicum, ſeditioſum,blaſphemum,&c.* Nec mitius agit Melancthon, dum aſſerit, Hieronymum (*c*) *confirmare falſas,& ſuperſtitioſas opiniones de traditionibus humanis,vituperare coniugium, malè colligere detortas Scripturę ſententias, Ethnico more coaceruare conuicia ſexus muliebris, & coniugij, ſcurrilia, conuicia tacere in Dei ordinationem, &c.* Caluiniani tandē lingua doloſa Hieronymum appellant, (*d*) *furioſum, rabidum, mentecaptum, ſibique repugnantem, Sacræ Scripturæ euerſorem,cum ſtultas,infelices, & fanaticas opiniones nititur aſſerere*. Similia maledicta, tā in Græcos, Sanctos, Chryſoſtomum,Epiphanium,Irenæū, Cyprianum,Damaſcenum, & Dionyſium Areopagitam;quā adauerſus Latinos,Ambroſiū, Auguſtinum,& Hilarium,cæteroſque Doctores effutiunt. Ex quibus conuicijs demum concludunt, ergo Principatus Romani Pontificis Sanctorū auctoritatibus minimè comprobatur

318 Reſpōdetur. Patres, & Doctores, doctrinis minimè ſuperare, ſed effræ ata temeritate iniurijs perperam laceſſire, ac in eos ementita maledicta conſpuere, quæ lenitatem Spiritus, ſicut Hæretici ſe iactant, non redolent, ſed potius Satanicam rabiem, incredibili Superbia inflammatam oſtendunt; ſicut ex ipſiſmet Euripis hominibus pa-

(a) *In Comment.in c.22.& 31 Geneſ.* (b) *Harmon.ad c.19.Matth.* (c) *In Comm.ad c.14.epiſt.ad Roman.* (d) *In ſcut.fidei dialog.6.7.& 8.*

Digitized by Google

palam colligi poteſt. Nam ſedata tabe, euacuata bile, de ipſis Sanctiſſimis Patribus aliter ſic rectè, vt decet, ſentit, & tenet Lutherus. (a) *Hilariū, Cyrillum, Ambroſium, Auguſtinum, Euangelium, & fidem in Chriſtum abſque vlla hypocriſi purè, ac ſimplicitèr tradidiſſe, Hæreticis reſiſtiſſe, & Eccleſiam ab innumeris erroribus expurgaſſe.* Caluinus verò in Epiſtola ad Sadoletū, ſic ſcribit. *Statuendum eſſe ob oculos veterem Eccleſię faciem, quæ fuit Chryſoſtomi, aut Baſilij ętate apud Grecos, Cipriani, Ambroſij, Auguſtini ſæculo apud Latinos.* Melancthon denique in Epiſtola ad Ioannem Cratonem ait. *Optimi Duces eſſe poſſunt Ireneus, Tertullianus, Auguſtinus &c. qui adhibuerunt fidei regulam, cui iungebant conſenſū Apoſtolicarum Eccleſiar.* Quibus Vuhitgiftus, Anglo Caluiniſta, ſcribens contra Puritanos, ſic adſtipulatur. (b) *Hactenus numquam viri in Eccleſia docti extiterunt, priuſquam diſciplinæ Geneuenſis axiomata à vobis ò Puritani prodita. ſunt? Ante vos exortos ſapientia extincta eſt? Rectius vos, quod Apoſtolorum tempore creditum, aut factum fuit, intelligitis, quam Patres illi Apoſtolorum Succeſſores? Lux igitur; quæ in veteribus Patribus eruditione, & Sanctitate conſpicuis toto Orbe reſplenduit, ſic in tenebras conuerſa eſt, vt videat Cartherouitus, Tranerſus, Fennetus, & alij huiuſmodi Puritani, qui vix vmbram eruditionis habent: Ireneus autem, Cyprianus, Ambroſius, Hyeronimus, Chryſoſtomus, Auguſtinus, Gregorius, & reliqui Sanctiſſimi illi Viri, cæci iudicētur? mortalium ſtolidiſſimus eſſe debet, qui ita iudicat.* Ergo ex ſupradictorum Sanctorum auctoritatibus in fauorem Principatus Romani Pontificis in prima parte adductis, Principatus ipſe magis comprobatur: nec Hereticorum conuicia contra nos vrgent, aut aliquid probant, vnde ipſi deridendo, ſic aduerſus Eluidium ſcribit ipſemet Hyeronimus. *Gloria ſunt nobis veſtra conuicia, cum eodem ore, quo Marię detrahitis, nos laceratis, & cani-*

(a) *In c. 5. ad Galat.* (b) *Exam. diſcipl. Conciſtor. lib. 1. c. 27. pag. 341.*

Digitized by Google

caninam facundiam ſerui Domini pariter experiantur, & Mater.

CAPVT VIIII.

Effutiunt Heretici, Romani Pontificis principatum per interruptam Succeſſorum eiuſdem Chronotaxim, interruptum fuiſſe.

319 QVod verò in hoc capite Hæretici, & non iocosè, fabellas cæteris narrent, ex ſequenti eorum fabula apertè deſumitur. (*a*) Ioannes VIII. inquit Martinus Polonus Proteſtans, *ut aſſertitur, fæmina fuit, & cum à puellari ætate à quodam ſuo Amaſio in habitu virili Athenas ducta fuit, in diuerſis ſcientijs profecit, ut nullus ſibi par inueniretur &c. adeò ut poſt Romæ degens, magnos Diſcipulos, Magiſtros, & Auditores haberet.* Ergo Romanorũ Pontificum Chronataxis, & pariter eorum Principatus interrupta fuerunt.

320 Reſpondetur, *Martinum*, cæteroſque Proteſtãtes in narratione fabellæ huius, quæ per inſipientium ora circumfertur, mendaciſſimum ſe præſtare; ferunt enim, Ioannã hanc, ſtudiorum cauſa Athenas ductam, vbi inter Condiſcipulos eximiè profecit; quod omninò eſt falſum. Athenis enim poſt Hũnorũ deuaſtationem, tamdiù ſtudia ſiluerunt, ſicut *Claudianus* ſcribit ad Ruffinum, donec anno 850. à Bardes Imperatore fuerint reſtituta. Dictu ergo incredibile eſt anno 855. in quo Ioannis VIII. electio contigit, Ioannam ipſam poſt abſoluta ſtudia in Pontificem Maximũ eligi potuiſſe. Quę enim ratio ſuadet, ipſam Athenis anno 850. quo ſtudia reſtituta fuerunt, niſi poſt ipſorum ſtudiorum publicationem acceſſiſſe. Quinquennali igitur ſpatio, non modò acceſſus, mora, in ſtudijs progreſſus, ac in ipſa Vrbe acceſſus habetur; verum etiam, quod Romæ legerit, plurimoſque habuerit Diſcipulos. Nec doctrinæ ipſius fama illicò, niſi poſt diuturnam annorum ſeriem, Romæ innoteſcere potuit. Quam breui

(a) *Ad ann.* 855.

igitur mulier iſta tantũ profecit; verum fæminam illam diuinitus infuſam habuiſſe ſcientiam Proteſtantes fabellæ huius aſſertores reſpondẽt; Sed proh improbos veteratores, vaferrima, quinimmò ridicula hæc commenta in vulgus effundentes, & à veritate aberrantes! Purum namque ſapientiæ Spiritum fœdiſſimis mulierculis, nefariè per Orbem ferè totum ſcortatis, tribuere non perhorreſcunt.

321 Attamen dato, ſed nunquam conceſſo, mulierem iſtam per Hæreticorum ſomnia excogitatã, maximoperè in ſtudijs profeciſſe, virilem ſexum mentitam, hoc vnum quæro, quomodò ſcilicet, ad Summum Põtificatus faſtigiũ fuerit euecta, per ſaltum ne, an Sacrorum Ordinum collatione præmiſſa? Quod ad primum attinet, nequaquam credibile eſt, Sacrum Eminentiſſimorum Cardinalium cętũ, Hominem incognitum, & non probatum, ad tantam dignitatem, Andabatorum more euexiſſe. Quod ad ſecundum; Quiſnam ſuaderi poteſt, poſt ſtudiorum Athenis reintegrationem, & illorum publicationem, acceſſum ad ipsam permanentiam, profectum, receſſum, in ſummum gymnaſiarchum cooptationẽ, ſacrorum ordinum collationem, & ad ſupremum Pontificatus Apicem eleuationem, intra quinquennium huic Scorto contigiſſe? certò nemo. Similia fere verba habet Barrius, ita inquiens. (a) *Quod feminam, eamq; gente Britanicam Põtificem factam Ioãnemq; Octauum vocatam poſt Leonem Quartum in hac ſede sediſſe, atque à familiari compreſſam, ac tempus partus neſciam, dum ad Diui Ioannis Baſilicam equitaret, in itinere peperiſſe dicatur, falſiſſimum quidem eſt, quin etiam ridiculum, atque impium credere. Quod mendacium, ac probrum, ſubdolus, ac peruerſus quidam Romanæ Eccleſiæ obtrectans voti, vt creditur, impos, quia quod affectabat aſſequi, non potuerit; in libro Chronichon Martini, aut fortaſſis ipſemet Martinus primus po-*

(a) *Lib. 2. de ant. Vrbis Rom. pag. 654.*

poſuit in medium. Siquidem Martinus ipſe, qui Innocentij Quarti temporibus fuit in ſede Romanorum Pontificum in ſecunda folij pagina prima part. ſcribit vitam Leonis Quarti, qua ſcripta nō modica ibi margo reſtat. In ſequentis verò folij ſecunda itidem pagina, parte quoque prima, denuò eiuſdem Leonis vita diuerſa à prima deſcribitur; vt propalam ſit ſubdolè fuiſſe confictam. Qua completa, Ioannes Papa fæmina ſcribitur, non tamen Octauus nominatur. Sic enim ibi ſcriptū eſt. Poſt hunc Leonem Quartū, Ioannes Anglicus natione Maguntinus ſedit annis duobus, menſibus ſex, diebus quatuor, & mortuus Romæ, & ceſſit menſe vno. Hic, vt aſſeritur, fæmina fuit, & in puellari ætate à quadam ſuo Amaſio in habitu iuuenili Athenas ducta, ſic in diuerſis ſcientijs profecit, vt nullus ſibi par inueniretur, adeò, vt poſtmodum Romæ ciuilium legum magnos Magiſtros diſcipulos, & auditores habuerit. Et cum in Vrbe, vita, & ſcientia magnæ opinionis eſſet, in Papam concorditer eligitur. Sed in papatu per ſuum familiarem impregnatur, vnde tempus partus ignorans, cum de S. Petro in Lateranū tenderet, anguſtiata Hec ibi. *Nunc peto Ego à te ò falſari nequā, quicumq; es, à quonam quæſo auctore id aſſeritur, quod tu fingis? cum nemo ante te hanc fabulam ſcripſerit. Nempè, Anaſtaſius Romanæ Eccleſiæ bibliothecarius, qui Romanorum Pontificum vitas vſque ad Nicolaum primum exarauit, ſeque Sergij ſecundi, Leonis Quarti, Benedicti Tertij, Nicolai primi, Hadriani ſecundi, & Ioannis Octaui creationibus interfuiſſe refert, nil prorſus de Ioanne fæmina mentionē facit. Quin et à Leone Quarto rebus humanis excempto poſt quindecim dies à morte eius Benedictū tertium in Romanum Pontificē electum fuiſſe tradit. Cui vni magis credendum eſt, quam alij omnibus, qui poſterioribus temporibus fuere. Rurſus, qui fieri potuit, vt fæmina incaſta, ac conſuprata cum Amaſio ſuo impudicitijs, & libinibus demerſa in tanta Vrbe in Iuris ciuiles ſcientia primas teneret, & iuris profeſſores diſcipulos*

haberet, & vitæ probitate tāta opinionis eſſet, vt concorditer Romanus Pontifex eligeretur? & inde impregnata, ſexum, & fœturam nouem menſes iam in dies intumeſcente alueo occultaret? Pariendi menſem ignoraret, vt tum equitaret cum paritura erat? Quis prudens, ac pius vir adduci poteſt, vt tā ridiculam, & prophanam fabulam, tam apertum mendacium credat? Permiſiſſet Deus *tantum facinoris crimen, vt fœmina flagitioſa, & conſtuprata eius vices gereret? Sacros ordines conferret? A peccatis abſolueret? Euchariſtiæ Sacramentum conficeret? Sed nec profectò ſub tempus illud Athenis literarum ſtudium florebat, & ſi floruiſſet, non Romani* Iu*ris, ſed aliarum ſcientiarum. Item ſi in ſede Petri fœmina, eaque incaſta ſediſſet, nequaquā Leo* Nonus*, qui ducentos circiter annos poſt Leonis Quarti fuit, Michaeli Patriarchæ Conſtantinopolitano in quadam ad ipſum epiſtola obieciſſet, Conſtantinopolitanam ſedem Eunuchos, & fœminam rexiſſe. Nemo enim vir grauis crimini dat alteri, quo ſe laborare ſentit. Hanc anilē, & abominandam fabulam, veluti veram hiſtoriā ſectati ſunt multi, inter quos eſt* Platina, *qui tamen à ſemetipſo diffidet.* Sed

322 Contra inſurgit *Vuitclepb.* Semota Ioanna iſta, videamus aliquantulum, Succeſſorum Petri Chronotaxim, interrupta fuerit, necnè. (*a*) *Deus non promiſit, quod quicumque in officio paſtorali* Petro *Romæ ſucceſſerit, gaudebit dignitate, vt ſit* Caput *Eccleſiæ.* Ergo illi, qui Petro ſucceſſerunt, non ſucceſſerūt ipſi, tamquam verum Eccleſiæ Caput, & per conſequens legitimorum Petri ſucceſſorum, vera Chronataxis non habetur.

323 Reſpondetur: *Vuitlcephum* hoc argumento dūtaxat probare, Deum in primæ Sedis officio adeò fuiſſe negligētiæ nomine ſuſpectum, vt neque per ſucceſſionem prouidere dignum duxerit Eccleſiæ ſuæ ſtabiles præſidentes, quod falsū eſt, & vt ex Sacra Scriptura oſtenditur libro Numeri (*b*) *Locutus eſt Dominus ad* Moy*ſen dicens, pergat Aaron ad*

(a) *Concluſ.* 88. *damnata.* (b) *cap.* 20.

Digitized by Google

ad Populum ſuum, non enim intrabit terram, quam dedi filijs Iſrael, eo quod incredulus fuerit ori meo ad aquas contradictionis. Tolle Aaron, & filium eius cum eo, & duces eos in montem Hor. Cumque nudaueris Patrem veſte ſua, indues & Eleazarum filium eius; Aaron colligetur, & morietur ibi, fecitque Moyſes vt praeceperat Dominus; & aſcenderunt in Montem Hor coram omni multitudine. Cumque Aaron ſpoliaſſet ſe veſtibus ſuis, induit eis Eleazarum filium eius. Hęc gerenda de ſucceſſione Summi Pontificatus figuralis! Deus inſtituit: quid ergo in noua lege de ſucceſſione veri Pōtificis Deus efficiet? Auguſtinus ſcribit, (a) *Quod Sacerdotium illud, & ſacrificium nullā partem tenent hodie fidei Chriſtianæ, niſi quod in vmbris futurorum, atque ſignis acta ſunt. Cum verò ambobus fratribus, ideſt Aaron, & Moyſi dicitur, vt apponantur ad Populum ſuum, manifeſtum eſt, non eſſe in illos iram Dei, quæ cæperat à pace ſanctæ ſocietatis æternæ. Vnde manifeſtatur non ſolum officia, ſed etiam mortes eorum, futurorum, fuiſſe ſigna.* Compertum eſt igitur, inquit Vualdenſis, quod Sacerdotiū illud Aaroniticum Chriſtianis prophanum eſſet, niſi vmbra Sacerdotij, & Pontificij Chriſtiani ipſum extitiſſet. (b) *Manifeſtantur enim non ſolum officia, ſed & mortes eorum, ſigna fuiſſe futurorum*, ſcribit Auguſtinus. Ita etiam Sacrificia, & holocauſtomata, & ritus, & feſti dies, & quæcumque alia, quæ illis in figura tantū contingebant, nobis in veritate ſuccedunt. Si ergo Deo tunc cura de Hominibus non fuit, quare de habendo Succeſſore Summi Pontificatus Aaronitici tantopere curauit. Si non magis Epiſcopus de ſucceſſione Summi Pontificij Sancti Petri fuerit ſollicitus; An figura volebat veritati pręferre, & ſuccurrere? voluit potius nè Sacerdotium Iudæorum occūberet, & magnum Pontificatum, quem in Petro poſt ſeipſum dedicauit, patietur occūbere? Quis iſta putaret, cum non tantum in hoc loco, verum & quando de Thuribulis ſeditio-

(a) *Tom.4. de quæſt. in Numeror. q. 42.* (b) *Tom. 1. lib. 2. art. 3. c. 30. n. 3.*

Digitized by Google

tionis fieri laminas ductiles in ornamentum altaris Eleazaro commendauit, hæc idem de ſucceſſione Pontificatus etiam inſinuauit, vt teſtatur Auguſtinus; (a) *Hoc loco*, inquit, *cur non ad Moyſen, & Aaron, ſicut in ſuperioribus Dominus locutus ſit, ſed ad Moyſen, & Eleazarum, hæc mihi cauſa interim occurrit: Quoniam, qui erat de progenie Sacerdotum, id eſt de quo genere eſſe deberent. Vnde illi ex alio genere, quia ſibi vſurpare Sacerdotium auſi ſũt, cum horrendo, & admirabili ſupplicio perierunt, non ad Aaron, qui ſummus iam Sacerdos erat, ſed ad Eleazarum voluit loqui Deus, qui ei ſuccedere debebat, & ſecundo iam Sacerdotio fungebatur, vt eo modo ſeriem ordinis commendaret, quę in ſucceſſionibus Sacerdotum eſſe deberet. Hoc ergo modo voluit per Eleazarum Deus nõ Sacerdotium, quod iam erat in Aaron, ſed ſucceſſionibus Sacerdotalis progeniei commendare.* Pluris Põtificij ſucceſſio, proſequitur Vualdenſis, vt fideles veraciter credunt, debet eſſe Chriſtianis; nempè vt non tantum cum Sancto Petro obierit, ſed ad myſticum *Eleazarum* transferatur. Re uera Aaron moriturus, veſte qua veſtitur Eleazar Pontifex ſubrogandus ſpoliatur; & moriturus Petrus Summi Pontificis ſe exuit poteſtate, eaque Clementem, ad formam, & ritum legitimi Succeſſoris inſtituit; ipſemet Clemens epiſtola in *cap.4.q.3.* primæ partis à nobis relata, refert. Solus Aaron adhuc ſuperſtes, Pontificatum ſucceſſori ſubrogat, & ſolus Petrus adhuc ſuperſtes, Pontificatum Clemẽti donat. Ceteri Põtifices legis, prędeceſſore ſuo mortuo, vel expulſo, ſubintrant; ita, & ſinguli quoque Pontifices legis Chriſti, & non ſubrogantur; hoc autem Deo iubente, tantum in primo Pontifice legis completum eſt; vt regula ſucceſſionis ſeruandæ aliquando daretur, ipſamque in hoc facto perpendere in primo Pontifice gratiæ debemus. Veſtem ſuam exuit Aaron, poteſtatem ſuam Petrus. Sic enim Hieronymus ſuper illud Pauli ad Corinthios. (b) *Mulier velamen debet habere* ſu-

(a) *Lib.4.qu.30* (b) *Epiſt.1 c.11.*

ſuper caput, apertè teſtatur. *Velamen*, inquit, *ſignum poteſtatis eſſe declarat*. Velamen ergo veſtis ſuæ Petrus tunc Clemēti, tanquam Aaron ſucceſſori ſuo diſtribuit, quando ligandi, atque ſoluendi de quibuſcumque poteſtatem ei tradidit. Ergo qui Petro ſucceſſerunt, & ſuccedent, ei ex Dei prærordinatione tanquam caput Eccleſiæ ſuccedunt.

324 Contra, inquiūt Proteſtantes. Ille, qui legitimè tanquam Eccleſiæ caput Petro ſuccedit, debet eſſe vnus ſicut fuit Eleazar, & Clemens, non plures. Sed tempore ſchyſmatis non vnus, ſed plures ſucceſſerunt Petro; Ergo ipſi vt Caput Eccleſiæ tunc minimè Petro ſucceſſerunt, & ſic tunc ſaltem Pontificum Chronotaxis interrupta fuit ob ſchyſmata.

325 Reſpondetur: Vel tempore ſchyſmatis conſtitit de vero Petri ſucceſſore, nimirum, alterutrum ex illis verum Pontificem, & Eccleſiæ Caput fuiſſe, vel non conſtitit, & ſic neuter illorum fuit. Si primum, habemus intentum, quod ſcilicet tunc non ſit interrupta legitima pontificum Chronotaxis, quia ſemper fuit, & enituit verus ſummus Pontifex, & Eccleſię Caput. Si ſecundū, nempè quod de vero Pontifice, & Eccleſiæ Capite non cōſtaret, & nullum illorum eſſe ſummum Pontificem cenſebatur. Ergo tunc Romana ſedes vacabat per non legitimam, & concordem Succeſſoris Petri electionem. Sede autem vacante, non cenſetur interrupta ſucceſſorū Chronotaxis, aut Pontificum ſucceſſio; *Vacat* enim, & noua electione noui ſucceſſoris iterum impletur; & ſic ſemper verus vero, certus certo Pontifici, in Cathedra Apoſtolica Petri noua electione, ſerie continuata ſucceſſit; numerando Summos Pontifices ab ipſo Petro, vſque in hodiernum Innocentiū *XII*. legitimum Petri ſucceſſorem.

tio pertineat, in qua donum indefectibilitatis à fide, oſtẽdunt

CAPVT VIII.

Hæretici de more impiè blaſphemant: Romani Pontificis principatum ex Sanctorum auctoritatibus probari non poſſe, cum Sancti ipſi recti homines minimè extiterint.

316 IMpijſſimi Eccleſiæ perduelles Sanctorum Doctorum auctoritates falſis ſuis dogmatibus aduerſari omnino agnoſcentes, dum ad ipſos penitus euellendos nequeũt S. Scripturæ teſtimonia inuenire; ad diuerſas elabendi rimulas recurrunt, vel aſſerendo, Patres, qui per annos quincentos à Chriſto nato ſcripſerũt, ipſos, vel næuis eſſe reſperſos, aut eorum codices corruptos, & deprauatos fuiſſe: Alios verò, qui poſt annum quincenteſimum à mundo redempto, vſque ad hæc noſtra tempora ſcripſerunt, etiam reijciendos eſſe; ex quo quid quid per Pontifices, Concilia, ac Patres ſancitum eſt, & declaratum, nullam apud ipſos auctoritatem habet. Vel quod peius eſt, malorum litigantium more, teſtes omni exceptione dignos pro eorum libidine, peſſimè criminantur, vt illorum auctoritate infirmata, tũ minus aptè, à Catholicis vrgeri poſſint: tum præuijs ipſis criminibus, & verborum turbinibus, à Catholicorum ſimplicium cordibus, veræ fidei conſtantiam eripiant & in ſuam perditionis maſſam perducant. (a) *Hæretici*, ſcribit Gregorius, *contra infirmas fidelium mentes, verborum violentia graſſantur, & pauperum vulgus ſpoliant, quia cum in doctos non præualent, indoctos quoſq; à fidei velamine peſtifera prædicatione denudãt.* Videre nos igitur oportet, quomodo *linguas ſuas exacuerunt ſicut ſerpentes*. Et nè in hac re prolixiores videamur, relictis cæteris Græcis, & Latinis Doctoribus, quorum

(a) *Lib. 16. moral. c. 24.*

rum teſtimonio Romani Pontificis Principatus ſatis oſtenditur, & cōprobatur; in vnius tantum Hieronymi, luce ſapientiæ à Deo illuminati, vitam, nefaria ſcōmata à Caluinianis affricata, modo hic recenſere, & vindicare licebit.

317 Lutherus igitur ſic primò Hieronymum exagitat. (a) *Impia*, inquit, *& deteſtanda eſt vox Hieronymi. Quin te Hieronyme conculcamus, vna cum Bethelem cuculla, & deſerto.* Caluinus verò pari modo in Hieronymum debacchatur, vtpotè, (b) *quod in ſcriptis ſuis malignum, peruerſumque apertè monſtrauerit Spiritum; Hominem eſſe obtrectatorem, maledicum, ſeditioſum, blaſphemum, &c.* Nec mitius agit Melancthon, dum aſſerit, Hieronymum (c) *confirmare falſas, & ſuperſtitioſas opiniones de traditionibus humanis, vituperare coniugium, malè colligere detortas Scripturæ ſententias, Ethnico more coaceruare conuicia ſexus muliebris, & coniugij, ſcurrilia, conuicia iacere in Dei ordinationem, &c.* Caluiniani tandē lingua doloſa Hieronymum appellant, (d) *furioſum, rabidum, mentecaptum, ſibique repugnantem, Sacræ Scripturæ euerſorem, cum ſtultas, infelices, & fanaticas opiniones nititur aſſerere.* Similia maledicta, tā in Græcos, Sanctos, Chryſoſtomum, Epiphanium, Irenæū, Cyprianum, Damaſcenum, & Dionyſium Areopagitam; quā adauerſus Latinos, Ambroſiū, Auguſtinum, & Hilarium, cæteroſque Doctores effutiunt. Ex quibus conuicijs demum concludunt, ergo Principatus Romani Pontificis Sanctorū auctoritatibus minimè comprobatur

318 Reſpōdetur. Patres, & Doctores, doctrinis minimè ſuperare, ſed effrænata temeritate iniurijs perperam laceſſire, ac in eos ementita maledicta conſpuere, quæ lenitatem Spiritus, ſicut Hæretici ſe iactant, non redolent, ſed potius Satanicam rabiem, incredibili Superbia inflammatam oſtendunt; ſicut ex ipſiſmet Euripis hominibus pa-

(a) *In Comment. in c. 22. & 31 Geneſ.* (b) *Harmon. ad c. 19. Matth.* (c) *In Comment. ad c. 14. epiſt. ad Rom.* (d) *In ſcut. fidei dialog. 6. 7. & 8.*

palam colligi poteſt. Nam ſedata tabe, euacuata bile, de ipſis Sanctiſſimis Patribus aliter ſic rectè, vt decet, ſentit, & tenet Lutherus. (a) *Hilariū, Cyrillum, Ambroſium, Auguſtinum, Euangelium, & fidem in Chriſtum abſque vlla hypocriſi purè, ac ſimplicitèr tradiſſe, Hæreticis reſiſtiſſe, & Eccleſiam ab innumeris erroribus expurgaſſe*. Caluinus verò in Epiſtola ad Sadoletū, ſic ſcribit. *Statuendum eſſe ob oculos veterem Eccleſię faciem, quæ fuit Chryſoſtomi, aut Baſilij ętate apud Gręcos, Cipriani, Ambroſij, Auguſtini ſæculo apud Latinos*. Melancthon denique in Epiſtola ad Ioannem Cratonem ait. *Optimi Duces eſſe poſſunt Irenaus, Tertullianus, Auguſtinus &c. qui adhibuerunt fidei regulam, cui iungebant conſenſū Apoſtolicarum Eccleſiar.* Quibus Vuhitgiftus, Anglo Caluiniſta, ſcribens contra Puritanos, ſic adſtipulatur. (b) *Hactenus numquam viri in Eccleſia docti extiterunt, priuſquam diſciplinæ Geneuenſis axiomata à vobis ò Puritani prodita ſunt? Ante vos exortos ſapientia extincta eſt? Rectius vos, quod Apoſtolorum tempore creditum, aut factum fuit, intelligitis, quam Patres illi Apoſtolorum Succeſſores? Lux igitur; quæ in veteribus Patribus eruditione, & Sanctitate conſpicuis toto Orbe reſplenduit, ſic in tenebras conuerſa eſt, vt videat Cartherouitus, Tranectus, Fennetus, & alij huiuſmodi Puritani, qui vix vmbram eruditionis habent: Ireneus autem, Cyprianus, Ambroſius, Hyeronimus, Chryſoſtomus, Auguſtinus, Gregorius, & reliqui Sanctiſſimi illi Viri, cæci iudicētur? mortalium ſtolidiſſimus eſſe debet, qui ita iudicat*. Ergo ex ſupradictorum Sanctorum auctoritatibus in fauorem Principatus Romani Pontificis in prima parte adductis, Principatus ipſe magis comprobatur: nec Hęreticorum conuicia contra nos vrgent, aut aliquid probant, vnde ipſi deridendo, ſic aduerſus Eluidium ſcribit ipſemet Hyeronimus. *Gloria ſunt nobis veſtra conuicta, cum eodem ore, quo Marię detrahitis, nos laceratis, & cani-*

(a) *In c. 5. ad Galat.* (b) *Exam. diſcipl. Conciſtor. lib. 1. c. 27. pag. 341.*

caninam facundiam ſerui Domini pariter experiantur; & Mater.

CAPVT VIIII.

Effutiunt Hæretici, Romani Pontificis principatum per interruptam Succeſſorum eiuſdem Chronotaxim, interruptum fuiſſe.

319 QVod verò in hoc capite Hæretici, & non iocosè, fabellas cæteris narrent, ex ſequenti eorum fabula apertè deſumitur. (a) Ioannes VIII. inquit Martinus Polonus Proteſtans, *vt aſſeritur, fæmina fuit, & cum à puellari ætate à quodam ſuo Amaſio in habitu virili Athenas ducta fuit, in diuerſis ſcientijs profecit, vt nullus ſibi par inueniretur &c. adeò vt poſt Romæ degens, magnos Diſcipulos, Magiſtros, & Auditores haberet.* Ergo Romanorũ Pontificum Chronataxis, & pariter eorum Principatus interrupta fuerunt.

320 Reſpondetur, *Martinum*, cæteroſque Proteſtãtes in narratione fabellæ huius, quæ per inſipientium ora circumfertur, mendaciſſimum ſe præſtare; ferunt enim, Ioannã hanc, ſtudiorum cauſa Athenas ductam, vbi inter Condiſcipulos eximiè profecit; quod omninò eſt falſum. Athenis enim poſt Hũnorũ deuaſtãtionem, tamdiù ſtudia ſiluerunt, ſicut *Claudianus* ſcribit ad Ruffinum, donec anno 850. à Bardes Imperatore fuerint reſtituta. Dictu ergo incredibile eſt anno 855. in quo Ioannis VIII. electio contigit, Ioannam ipſam poſt abſoluta ſtudia in Pontificem Maximũ eligi potuiſſe. Quę enim ratio ſuadet, ipſam Athenis anno 850. quo ſtudia reſtituta fuerunt, niſi poſt ipſorum ſtudiorum publicationem acceſſiſſe. Quinquennali igitur ſpatio, non modò acceſſus, mora, in ſtudijs progreſſus, ac in ipſa Vrbe acceſſus habetur; verum etiam, quod Romæ legerit, plurimoſque habuerit Diſcipulos. Nec doctrinæ ipſius fama illicò, niſi poſt diuturnam annorum ſeriem, Romæ innoteſcere potuit. Quam breui igi-

(a) *Ad ann.* 855.

igitur mulier iſta tantũ profecit; verum fœminam illam diuinitus infuſam habuiſſe ſcientiam Proteſtantes fabellæ huius aſſertores reſpondẽt; Sed proh improbos veteratores, vaferrima, quinimmò ridicula hæc commenta in vulgus effundentes, & à veritate aberrantes! Purum namque ſapientiæ Spiritum fœdiſſimis mulierculis, nefariè per Orbem ferè totum ſcortatis, tribuere non perhorreſcunt.

321 Attamen dato, ſed nunquam conceſſo, mulierem iſtam per Hæreticorum ſomnia excogitatã, maximoperè in ſtudijs profeciſſe, virilem ſexum mentitam, hoc vnum quæro, quomodò ſcilicet, ad Summum Põtificatus faſtigiũ fuerit euecta, per ſaltum ne, an Sacrorum Ordinum collatione præmiſſa? Quod ad primum attinet, nequaquam credibile eſt, Sacrum Eminentiſſimorum Cardinalium cętũ, Hominem incognitum, & non probatum, ad tantam dignitatem, Andabatorum more euexiſſe. Quod ad ſecundum; Quiſnam ſuaderi poteſt, poſt ſtudiorum Athenis reintegrationem, & illorum publicationem, acceſſum ad ipſa, permanentiam, profectum, receſſum, in ſummum gymnaſiarchum cooptationẽ, ſacrorum ordinum collationem, & ad ſupremum Pontificatus Apicem eleuationem, intra quinquennium huic Scorto contigiſſe? certò nemo. Similia fere verba habet Barrius, ita inquiens. (a) *Quod feminam, eamq; gente Britanicam Põtificem factam Ioãnemq; Octauum vocatam poſt Leonem Quartum in hac ſede ſediſſe, atque à familiari compreſſam, ac tempus partus neſciam, dum ad Diui Ioannis Baſilicam equitaret, in itinere peperiſſe dicatur, falſiſſimum quidem eſt, quin etiam ridiculum, atque impium credere. Quod mendacium, ac probrum ſubdolus, ac peruerſus quidam Romanæ Eccleſiæ obtrectans voti, vt creditur, impos, quia quod affectabat aſſequi, non potuerit; in libro Chronichon Martini, aut fortaſſis ipſemet Martinus primus po-*

(a) *Lib. 2. de geſt. Vrbis Rom. pag. 654.*

poſuit in medium. Siquidem Martinus ipſe, qui Innocentij Quarti temporibus fuit in ſede Romanorum Pontificum in ſecunda folij pagina prima part. ſcribit vitam Leonis Quarti, quũ ſcripta nõ modica ibi margo reſtat. In ſequentis verò folij ſecunda itidem pagina, parte quoque prima, denuò eiuſdem Leonis vita diuerſa à prima deſcribitur; vt propalam ſit ſubdolè fuiſſe confictam. Qua completa, Ioannes Papa femina ſcribitur, non tamen Octauus nominatur. Sic enim ibi ſcriptũ eſt. Poſt hunc Leonem Quartũ, Ioannes Anglicus natione Maguntinus ſedit annis duobus, menſibus ſex, diebus quatuor, & mortuus Romæ, & ceſſit menſe vno. Hic, vt aſſeritur, fæmina fuit, & in puellari ætate à quadam ſuo Amaſio in habitu iuuenili Athenas ducta, ſic in diuerſis ſcientijs profecit, vt nullus ſibi par inueniretur, adeò, vt poſtmodum Romæ ciuilium legum magnos Magiſtros diſcipulos, & auditores habuerit. Et cum in Vrbe, vita, & ſcientia magnæ opinionis eſſet, in Papam concorditer eligitur; Sed in papatu per ſuum familiarem impregnatur, vnde tempus partus ignorans, cum de S. Petro in Lateranũ tenderet, anguſtiata Hec ibi. *Nunc peto Ego à te ò falſari nequã, quicumq; es, à quonam quæſo auctore id aſſeritur, quod tu fingis? cum nemo ante te hanc fabulam ſcripſerit. Nempè, Anaſtaſius Romanæ Eccleſiæ bibliothecarius, qui Romanorum Pontificum vitas vſque ad Nicolaum primum exarauit, ſeque Sergij ſecundi, Leonis Quarti, Benedicti Tertij, Nicolai primi, Hadriani ſecundi, & Ioannis Octaui creationibus interfuiſſe refert, nil prorſus de Ioanne fœmina mentionẽ facit. Quin et à Leone Quarto rebus humanus exempto poſt quindecim dies à morte eius Benedictũ tertium in Romanum Pontificẽ electum fuiſſe tradit. Cui vni magis credendum eſt, quam alij omnibus qui poſterioribus temporibus fuere. Rurſus, qui fieri potuit, vt fæmina incaſta, ac conſuprata cum Amaſio ſuo impudicitijs, & libinibus demerſa in tanta Vrbe in Iuris ciuiles ſcientia primas teneret, & iuris profeſſores diſcipulos ha-*

haberet, & vitæ probitate tãta opinionis eſſet, vt concorditer Romanus *Pontifex eligeretur? & inde impregnata, ſexum, & fœturam nouem menſes iam in dies intumeſcente alueo occultaret? Pariendi menſem ignoraret, vt tum equitaret cum paritura erat? Quis prudens, ac pius vir adduci poteſt, vt tã ridiculam, & prophanam fabulam, tam apertum mendacium credat? Permiſiſſet* Deus *tantum facinoris crimen, vt fœmina flagitioſa, & conſtuprata eius vices gereret? Sacros ordines conferret? A peccatis abſolueret? Eucharistiæ Sacramentum conficeret? Sed nec profectò ſub tempus illud Athenis literarum ſtudium florebat, & ſi floruiſſet, non Romani* Iuris, *ſed aliarum ſcientiarum. Item ſi in ſede Petri fœmina, eaque incaſta ſediſſet, nequaquã Leo* Nonus, *qui ducentos circiter annos poſt Leonis Quarti fuit, Michaeli Patriarchæ Conſtantinopolitano in quadam ad ipſum epiſtola obieciſſet, Conſtantinopolitanam ſedem Eunuchos, & fœminam rexiſſe. Nemo enim vir grauis crimini dat alteri, quo ſe laborare ſentit. Hanc anilẽ, & abominandam fabulam, veluti veram hiſtoriã ſectati ſunt multi, inter quos eſt* Platina, *qui tamen à ſemetipſo diſſidet.* Sed

322 Contra inſurgit *Vuitclepb.* Semota Ioanna iſta, videamus aliquantulum, Succeſſorum Petri Chronotaxim, interrupta fuerit, necnè. (a) *Deus non promiſit, quod quicumque in officio paſtorali* Petro *Romæ ſucceſſerit, gaudebit dignitate, vt ſit* Caput *Eccleſiæ.* Ergo illi, qui Petro ſucceſſerunt, non ſucceſſerũt ipſi, tamquam verum Eccleſiæ Caput, & per conſequens legitimorum Petri ſucceſſorum, vera Chronotaxis non habetur.

323 Reſpondetur: *Vuitlcephum* hoc argumento dũtaxat probare, Deum in primæ Sedis officio adeò fuiſſe negligẽtiæ nomine ſuſpectum, vt neque per ſucceſſionem prouidere dignum duxerit Eccleſiæ ſuæ ſtabiles præſidentes, quod falsũ eſt, & vt ex Sacra Scriptura oſtenditur libro Numeri (b) *Locutus eſt Dominus ad Moyſen dicens, pergat Aaron*

ad

(a) *Cap. clauſ. 88. damnata.* (b) *cap. 20.*

Digitized by Google

ad Populum ſuum, non enim intrabit terram, quam dedi filijs Iſrael, eo quod incredulus fuerit ori meo ad aquas contradictionis. Tolle Aaron, & filium eius cum eo, & duces eos in montem Hor. Cumque nudaueris Patrem veſte ſua, indues & Eleazarum filium eius; Aaron colligetur, & morietur ibi, fecitque Moyſes vt præceperat Dominus; & aſcenderunt in Montem Hor coram omni multitudine. Cumque Aaron ſpoliaſſet ſe veſtibus ſuis, induit eis Eleazarum filium eius. Hęc gerenda de ſucceſſione Summi Pontificatus figuralis! Deus inſtituit: quid ergo in noua lege de ſucceſsione veri Pōtificis Deus efficiet? Auguſtinus ſcribit, (a) *Quod Sacerdotium illud, & ſacrificium nullā partem tenent hodie fidei Chriſtianæ, niſi quod in vmbris futurorum, atque ſignis acta ſunt. Cum verò ambobus fratribus, ideſt Aaron, & Moyſi dicitur, vt apponantur ad Populum ſuum, manifeſtum eſt, non eſſe in illos iram Dei, quæ cæperat à pace ſanctæ ſocietatis æternæ. Vnde manifeſtatur non ſolum officia, ſed etiam mortes eorum, futurorum, fuiſſe ſigna.* Compertum eſt igitur, inquit Vualdenſis, quod Sacerdotiū illud Aaroniticum Chriſtianis prophanum eſſet, niſi vmbra Sacerdotij, & Pontificij Chriſtiani ipſum extitiſſet. (b) *Manifeſtantur enim non ſolum officia, ſed & mortes eorum, ſigna fuiſſe futurorum*, ſcribit Auguſtinus. Ita etiam Sacrificia, & holocauſtomata, & ritus, & feſti dies, & quæcumque alia, quæ illis in figura tantū contingebant, nobis in veritate ſuccedunt. Si ergo Deo tunc cura de Hominibus non fuit, quare de habendo Succeſſore Summi Pontificatus Aaronitici tantopere curauit. Si non magis Epiſcopus de ſucceſſione Summi Pontificij Sancti Petri fuerit ſollicitus; An figura volebat veritati pręferre, & ſuccurrere? voluit potius nè Sacerdotium Iudæorum occūberet, & magnum Pontificatum, quem in Petro poſt ſeipſum dedicauit, patietur occūbere? Quis iſta putaret, cum non tantum in hoc loco, verum & quando de Thuribulis ſeditio-

(a) *Tom. 4. de quæſt. in numeror. q. 42.* (b) *Tom. 1. lib. 2. art. 3. c. 30. n. 3.*

ſuper caput, apertè teſtatur. *Velamen*, inquit, *ſignum poteſtatis eſſe declarat*. Velamen ergo veſtis ſuæ Petrus tunc Clemēti, tanquam Aaron ſucceſſori ſuo diſtribuit, quando ligandi, atque ſoluendi de quibuſcumque poteſtatem ei tradidit. Ergo qui Petro ſucceſſerunt, & ſuccedent, ei ex Dei prænordinatione tanquam caput Eccleſiæ ſuccedunt.

324 Contra, inquiūt Proteſtantes. Ille, qui legitimè tanquam Eccleſiæ caput Petro ſuccedit, debet eſſe vnus ſicut fuit Eleazar, & Clemens, non plures. Sed tempore ſchyſmatis non vnus, ſed plures ſucceſſerunt Petro; Ergo ipſi vt Caput Eccleſiæ tunc minimè Petro ſucceſſerunt, & ſic tunc ſaltem Pontificum Chronotaxis interrupta fuit ob ſchyſmata.

325 Reſpondetur: Vel tempore ſchyſmatis conſtitit de vero Petri ſucceſſore, nimirum, alterutrum ex illis verum Pontificem, & Eccleſiæ Caput fuiſſe, vel non conſtitit, & ſic neuter illorum fuit. Si primum, habemus intentum, quod ſcilicet tunc non ſit interrupta legitima pontificum Chronotaxis, quia ſemper fuit, & enituit verus ſummus Pontifex, & Eccleſię Caput. Si ſecundū, nempè quod de vero Pontifice, & Eccleſiæ Capite non cōſtaret, & nullum illorum eſſe ſummum Pontificem cenſebatur. Ergo tunc Romana ſedes vacabat per non legitimam, & concordem Succeſſoris Petri electionem. Sede autem vacante, non cenſetur interrupta ſucceſſorū Chronotaxis, aut Pontificum ſucceſſio; *Vacat* enim, & noua electione noui ſucceſſoris iterum impletur; & ſic ſemper verus vero, certus certo Pontifici, in Cathedra Apoſtolica Petri noua electione, ſerie continuata ſucceſſit; numerando Summos Pontifices ab ipſo Petro, vſque in hodiernum Innocentiū *XII*. legitimum Petri ſucceſſorem.

CA-

CAPVT VLTIMVM

Vrgent iterum Hæretici, Romani Pontificis principatum Monarchicum nõ eſſe, nec hunc numero Innocentiũ XII. eius verum Monarcham,

326 Vt Monarchicum Romani Põtificis Principatum, Catholicæ fidei Hoſtes omni conatu ad terram proſternerent, hanc viam ſibi facilem ſterni putarunt, nempè ſi auctoritati Conciliorum ipſum ſubijcerent; quia tunc Monarchia non in Romano Epiſcopo, ſed in Concilio eſſet, cum nefas ſit duplicem Monarchiam aſſerere. Propterea in Epiſtola ad Franciſcum Galliæ Regem *Caluinus* Conciliabolum Baſilienſe, verum Concilium fuiſſe ſcribit, eo quod ſeſſ. 33. Concilium eſſe ſupra Papam, de fide catholica tenendum ſtatuit; ipſique Concilio Caluinus ſic ait: *Nihil ad exteriorem maieſtatem deerat, duobus enim diplomatibus ſolẽniter inductum præſidente Romanæ ſedis legato conſecratum, rerum omnium ordine benè cõpoſitum, eadem ſemper vnitate ad extremum perſeuerauit*. Et addit (a) *Hermanus*, tale Concilium fuiſſe à Nicolao V. cõfirmatum. Ergo Papa minime Monarcha eſt, cum alijs ſubijciatur.

327 Reſpondetur. Iudas quidem, inquit *Hieronymus*, benè vitam inſtituit; Malè autem ad vitæ exitum perductus eſt. Sic pariter Baſilienſe Põcilium, ad Hęreſis Huſſitarum extirpationem ab Eugenio IV. Romano Pontifice legitimè indictum, & inchoatum fuit. At quia iniqua hominum tumultuariorum conſpiratio ſub ſpecie reformandæ Reipublicæ Chriſti, non contra Huſſitarum errores, ſed potius tum in Romanum Pontificem, & de ipſius depoſitione totis viribus egit, tum plura Romanæ Eccleſiæ priuilegia, pręſertim quæ maximè neceſſaria erant, omnino tollere, & antiquare ſtuduit; ideò illa vniuerſalis Congregatio, non Concilium, ſed Conciliabolum fuit. Nam cum Romanus Pontifex Baſi-

leam

(a) *lib. 3. prologom. c. 12.*

Digitized by Google

leam Oratores deſtinaſſet, vt factioſè congregati à cœpta conſpiratione deſiſterent, illis obtemperare renuerunt: Propterea Summus Pontifex reuocato Cardinali Cæſarino Apoſtolicæ Sedis legato, Cōcilium diſſoluit, & Ferrariam transtulit, ea præcipuè de cauſa, quod Græci de vnione cum Romanis incunda acturi, eum locum delegiſſent. At illa Schiſmaticorum Congregatio furore percita, in ſui ſceleris augumentum, ſeſs. 34. Eugenium IV. verum Ieſu Chriſti Vicarium; & Petri Apoſtoli Succeſſorem legitimum, prius inualidè citauit, deinde à Contificatū nulliter depoſuit, in eius locum ad Friderici Imperatoris preces Amodeo Sabaudiæ Duce in Antipapam ſuffecto, cui Felici V. nomen fuit; & nouem poſt annis ſub Nicolao V. Romano Pontifice, & legitimo Eugenij IV. Succeſſore à Pontificatu ſe abdicauit. Baſilienſe autem Concilium, quod illegitimum omnino fuerit, non modo Patres ipſi teſtantur, qui Baſileæ congregati, Lauſannæ deinde ex Baſilea Concilium tranſtulentes, ſub nomine Concilij Oecumenici ſupradicto Eugenij ſucceſſori, tanquā vero Pontifici ſe ſubiecerunt, eique obtemperandum eſse ab omnibus decreuerunt: verum & à Leone X. in Concilio Lateranenſi ſeſs. 11. nullū fuiſse declaratum, & definitū fuit. Vnde falſum eſt id, quod ait Hermannus; videlicet ſupradictum Concilium à Nicolao V. fuiſse confirmatum; quia vt ex Bulla Nicolai eidem Concilio annexa, apertè conſtat; Pontifex ea ſola, quæ Concilium circa beneficia, & cenſuras Eccleſiaſticas egerat confirmauit; non autem ea, quæ contra Monarchiam Papæ attētauerat, ſicut meus P. Coriolanus ad intentum ita ſcribit: (a) *Quando verò poſt horum diſceſſum, Synodus ſub præſidio Cardinalis Arelatenſis continuata, inuitoque Pontifice prorogata eſt, non tantum Oecumenica, verum etiam legitima Synodus eſſe deſijt. Et propterea dicitur, hoc Concilium ex parte reprobatum. Nam quod ſit reprobatum*

Eee *aucto-*

(a) *Sum.Concil.Concil.Baſil.pag.*868.

auctoritate legitima, conſtat ex ſeſſ. vndecima Concilij Lateranenſis ſub Leone X. celebrati, vbi Conciliabolum Schiſmaticum, Seditioſum, & nullius prorſus auctoritatis non immeritò appellatur; Nam eo tẽpore, quo Concilium in Pontificem ſententiam pronunciare auſum eſt, omneſque præcipui Epiſcopi diſceſſerant; & quidẽ Cardinalis Arelatenſis munus præſidendi ſibi aſſumpſerat. Et quia Epiſcopi pauciſſimi erant, introduxerunt in Synodum ingentem Presbyterorum multitudinem: ita vt contra omnem formam Conciliorum, non Epiſcoporum, ſed Presbyterorum Synodus eſſet.

328 Contra ſententiam latam per Melchiadem Papã Epiſcopus Arelatenſis, vt ſcribit Auguſtinus, iterum cognouit, & iudicauit. Ergo Papa non eſt totius Orbis Monarcha. Antecedens eſt certũ. Conſequentiam verò ſic probat Caluinus, (b) *Si Romana Sedes ſummam habet poteſtatem ſine prouocatione, cur ſibi tam inſignem ignominiam irrogari patitur Melchiades, vbi ſic Epiſcopus Arelatenſis præferatur?*

329 Reſpondetur, Arelatenſem Epiſcopum cauſam iudicatam à Melchiade Papa iterum iudicaſſe, non ex prouocatione, tanquam ad alium Iudicem, ſed quia, vt refert Auguſtinus, illorum tempore maxima iniquitas ferebat, vt Imperator Donatiſtis aliud iudicium eiuſdem cauſæ petentibus acquieſceret, non quia neceſſe eſſet, cum ſolum illud Melchiadis Papæ ſufficeret, ſed vt illi dementes condemnati poſtmodum in duobus iudicijs, veritati cederent, & ad ſanam mentem redirent (c) *Dedit Imperator*, ſcribit ad Gloriũ Auguſtinus, *poſſe Melchiadis Romani Epiſcopi iudicium, aliud Arelatẽſe iudicium aliorum Epiſcoporum, nõ quia iam neceſſe erat, ſed Donatiſtarum peruerſitatibus cedens, omnino cupiens tantam impudentiam cohibere. Nec enim auſus eſt Chriſtianus Imperator, ſic tumultuoſas eorũ fallaces querelas ſuſcipere, vt de iudicio Epiſcoporum, qui Romæ ſederant, ipſe iudicaret, ſed*

(a) *epiſt.152.* (b) *lib.4. in litur. c.7. s.10.* (c) *epiſt.1.*

Digitized by Google

ſed alios Epiſcopos dedit; Nẽpè ad plauſibiliorem,& euidentiorem eorum condemnationem, ſicut actum eſt, nã vt proſequitur Auguſtinus, *illorum Epiſcoporum iudicio,& Ceciliani innocentia, & Donatiſtarum improbitas declarata eſt.*(a) De cætero, vt Optatus Mileuitanus refert, *Papę Melchiadis ſententia clauſum iudicium eſt.* Sicque nulla illata fuit Melchiadi Papæ ignominia, & per conſequens illæſa remanſit poteſtas eius Monarchica. Sed

330 ontra, à multis Epiſcopis Chalcedonenſis Cõcilij, epiſtola S. Leonis Papæ examinata fuit, ſicut ipſemet S. Leo tali illam examine approbatam fuiſſe gloriatur. (b) Ergo Papa Concilio ſubditur, & per conſequens non eſt totius orbis Monarcha.

331 Reſpondetur, allatã S. Leonis Papæ epiſtolam, nequaquam decretoriã, ſed tantum inſtructoriam fuiſſe, eaque magis inſtructi Concilij Chalcedonenſis Epiſcopi, ſẽtentiam rectius tulerunt; propterea approbatio illa per Cõciliũ facta dicitur inſtructionis Pontificiæ commendatio, qua Epiſcopi ad Decretum, & vltimam ſententiam Pontificis, & Cõcilii nomine proceſſerunt; ſicut omnes Concilii Patres vno ore clamauerunt, *Petrus per Leonem loquutus eſt.* Neque ex hoc ſequitur, talem approbationem aliquid quãtumuis minimum Monarchiæ Summi Pontificis detrahere, cum ipſimet Conciliares Patres de ea ita decreuerint. (c) *Perpendimus, omnem Primatũ, & honorẽ præcipuum antiquæ Romę Deo amatiſſimo Archiepiſcopo conſeruari.* Et in huius rei argumentum, de Theodoreto ab eodem S. Leone Papa ſuæ Eccleſiæ reſtituto, dixerũt. (d) *Ingrediatur Reuerendiſſimus Epiſcopus Theodoretus, vt ſit particeps Synodi, quia reſtituit ei Epiſcopatum Sanctiſſimus Archiepiſcopus Leo.* Sed

332 Contra. Chriſtus ait Petro, & eius ſucceſſoribus: (e) *Si peccauerit in te frater tuus &c. dic Eccleſiæ*, vnde tam Petrus, quam eius Succeſſores

(a) *lib.1.contra Parm.* (b) *epiſt.63.* (c) *recit.in act.16.*(d) *can. act.1.* (e) *Matth.c.18.*

Digitized by Google

ex Chriſti mandato debent peccatores adEccleſiam, tanquam tribunal ſuperius Petro, deferre;ſed Concilium repræſentat Eccleſiam; Ergo Concilium eſt ſupra Papam,& Papa non eſt Monarcha.

333 Reſpondetur. Nomine Eccleſiæ in loco ſupracitato, Concilium generale non venire,alias pro vno Peccatore corrigendo, aduocatis in Concilio Epiſcopis, orbem vniuerſum quotidie commouere neceſſe eſſet; ſed dumtaxat Prælatum in iudicio præſidentem, venire, vt contumaces correptionem ſecreto eis factam,contemnentes, ligandi poteſtate, nimirum cenſuris, publicè corrigantur. *Dic Eccleſiæ*, exponit ipſum textũ noſter Sylueira,(a) *nẽpe illius Præſuli,penes quem eſt auctoritas ligandi pœnis, & cenſuris huiuſmodi contumacem: vt qui priuatos deſpexit, Prælatum ob eius dignitatem, & poteſtatem reuereatur, eique corripienti obediat. Nec aliud volunt Sãcti Patres citati: Nam dicere toti Eccleſiæ per orbem diffuſæ, fieri facile non poterat. Ergo Eccleſiæ Præpoſito, ſeu miniſtris illius dicendum eſt*. Nihil autem de Monarchia Papæ; Sed.

334 Contra.Papa eſt mẽbrum Eccleſiæ; Ergo eſt minor ſuo toto, quod eſt Eccleſia, & per conſequens ſubditus illi, & non monarcha;minor enim maiori ſeruire debet.

335 Reſpondetur diſtinguendo primum conſequens. Papa eſt minor ſuo toto,nempe Eccleſia exiſtente ſine Papa,nego conſequentiam;quia Eccleſia ſine Papa non eſt totum,ſed pars;licet maior, magnitudine molari,nõ vero magnitudine poteſtatis,directionis,& virtutis, ſicut in quolibet Corpore patet. Papa eſt minor ſuo toto, videlicet Eccleſia exiſtente cum ipſomet Papa,ſubdiſtinguo; extenſiuè, ſeu dilatatiuè per vniuerſum orbẽ, concedo. Intenſiuè, nego; quia vt ſic eſt æqualis, ſicut oſtendit hoc exemplum de Ente.Ens enim vt ens, quatenus dicit ens increatum, & creatum ſimul,intenſiue nõ eſt maius bonum, quam ſit ens in-

(a) *Tomo.4.lib.6.c.11.expoſ.3.*

Digitized by Google

increatum, & diuinum, ſed extenſiuè tantum,quia extẽſiuè plura bona dicit; nempe creatum, & increatum, naturale, & diuinum. *(a) Homo enim*, ſcribit noſter Reſolutiſſimus Doctor *Superabundat animali per rationale* (intẽſiuè) *per quod facit Hominem inferius ad animal* (extẽſiuè) *& tamen retinet ſuperioritatẽ ad Hominem*; pari modo ſummus Pontifex extenſiuè eſt minor Eccleſia,non autem intenſiuè, quia Papa, vt Papa, non eſt membrum, ſeu pars Eccleſiæ, ſed potius Caput, ſeu quoddam totum fontale, in quo Deus pro directione Corporis Myſtici, videlicet Eccleſiæ, omnem plenitudinẽ auctoritatis, & poteſtatis ſpiritualis repoſuit; Sublato Capite, moritur Corpus, quia in ratione directionis, principij influentis, ſiue fontis, poteſtas fontalis Spiritualis in ipſo Capite viſibili repoſita pro directione Corporis, deſtruitur. Sed

336 Contra. Potentia agendi principalius eſt in toto, quam in partibus, quę ſunt veluti inſtrumentum totius; ſed Papa eſt pars; Eccleſia verò eſt totum; Ergo poteſtas Spiritualis, & Eccleſiaſtica principalius conuenit Eccleſię, quam Papæ, & ſic Papa non eſt Monarcha.

337 Reſpondetur cum P. Fiumi, diſtinguendo maiorem. Potentia agendi principalius eſt in toto quãtitatiuo, & integrali, concedo. In toto poteſtatiuo, auctoritatiuo, & potentiali,nego. Sed Papa eſt pars,diſtinguo minorẽ,eſt pars poteſtatiua, auctoritatiua, & potẽtialis,cõcedo. Ergo poteſtas ſpiritualis principalius conuenit Eccleſię, quam Papæ, vt toti quantitatiuo, & integrali ſimul cum capite, cõcedo; vt toti poteſtatiuo, auctoritatiuo,& potẽtiali, nego. Sic enim principalius eſt in Papa, quia magis poteſt in poteſtatiuo vna virtus, quam omnes aliæ virtutes inferiores ſimul vnitæ; propterea potentia agendi principalius eſt in illa virtute vna, quam in reliquis inferioribus vnitis. Exẽplũ eſt de Rege reſpectu Regni: maior enim potẽtia agẽdi

ai-

(b) 1. *ſent. diſt.* 25. *q.* 1. *ar.* 1: *ad* 5. *argum.*

auctoritatiue eſt in Rege, quã in Regno, & reliquis miniſtris; A pari in ratione poteſtatis, potentia agendi principalius eſt in Papa, quam in reliquo Corpore Eccleſię. Etenim de ratione, & natura totius poteſtatiui eſt, vt omnis virtus in potẽtijs inferioribus reperta, & diſperſa, in potẽtia, & virtute ſuperiori, eminentius, & principalius contineatur; & ideò ſuperior virtus, non pars, ſed totum potius dicitur: Sicque Papa in ratione poteſtatis, non modo eſt pars principalis Eccleſiæ, ſed tota Eccleſia virtualiter; ſicut teſtatus eſt Ambroſius in Exameron, inquiens. (a) *totum hominem eſſe in Capite*. Sed

338 Contra. Concilium Conſtanſienſe *ſeſſ.* 4. definiuit, Generale Concilium immediatè à Chriſto habere auctoritatem, cui omnes, etiam ſi Papalis dignitatis exiſtant, obedire tenentur. Vel hoc Cõcilium eſt approbatum, vel non? Si primum. Ergo Papa non eſt Monarcha, quia ſubditus Concilio declaratur. Si ſecundum. Ergo Concilium perperam Ioannem XXIII. Gregorium XII; & Benedictũ XIII. depoſuit, & Martinum V. elegit.

339 Reſpondetur, Supradictum Decretum, vti ſcribit, (b) *Iacobatius* à paucis admodum Patribus, ſub Ioannis XXIII. obedientia eo tempore, quo Ioannes à Concilio diſceſſit, (vt patet ex eodem ſeſſ. 4.) abſentibus Patribus, qui ſub obedientia Gregorij XII. & Benedicti XIII. erant, editum fuiſse, ac proinde vtpote à locali, non Generali Concilio emanatum, ab eodẽ Concilio ſeſſ. 40. ſimul cum cæteris alijs reprobatũ fuit. Id autem Cõcilium, vt Schiſma, quod tũc vigebat tolleretur, fuit indictum, cum nullus ex tribus in Pontificatum coaptatis, verus, ac legitimus Petri ſucceſſor, à tota Eccleſia haberetur. Propterea eſtò Decretum illud tunc temporis legitima fuiſſet auctoritate ſancitum, nihil nobis officeret; etenim de legitimo, & vero Papa tempore ſchiſmatis ambigitur; & propterea anceps, & ignotus Pontifex pro

vero

(a) *Lib. 6. c. 29.* (b) *Lib. 5. de Concil. c. 16.*

vero Papa non habetur; nec vperperam Conciliũ illos priuando ſe geſſit, aut auctoritatem aliquam ſupra verum, & legitimum Pontificem exercuit,cum ad medendum ſchiſmati illegitimum Paſtorem à tota Eccleſia pro vero Papa non habitum Ioannẽ XXIII. eiecerit; alij vero duo eorum prętenſioni ceſſerunt. Sed

340 Cõtra,inquit *Archiapoſtata Spalatrenſis*.In Concilio Chalcedonẽſi, cum ex cõmuni Patrum ſententia contra Eutychetem,& Neſtorium definitum fuiſſet, & Romani Pontificis legati cum paucis in ſubſcribendo hæſitarent,ipſimet Patres act.5. ad Iudices clamare cæperunt.*Iubete ſubſcribi definitionem, contra fidẽ fraus non fiat, qui non ſubſcribit definitioni, hæreticus eſt. Omnes Reuerendiſſimi Epiſcopi, præter* Romanos, *& aliquos Orientales, clamauerunt: definitio omnibus placet, hæc fides* Patrum, *quæ præter iſta ſapit, anathema ſit.*Ergo Concilium dum renitentibus Romanæ ſedis legatis,(quos inter Hæreticos deponit, niſi ſubſcribant) definitionem pleniſſimã eſſe per ſe decernit,Papam,nõ vt Monarcham, ſed vt quemlibet alium Epiſcopum agnoſcit; Ergo &c.

341 Reſpondetur. Non modò ſomnia in ſole narrare, verum & totoCœlo *Spalatrẽſem* mentiri;illius enim definitionis coordinatio, vt habetur Act.5.Epiſcopis,& Apoſtolicę ſedis Vicariis commiſſa fuit; cui Paſchaſinus primus legatus, ſeu Vicarius, vt habetur *Act. 6.* his verbis ſubſcripſit. *Paſchaſinus Epiſcopus,vice Domini mei Reuerendiſſimi, atque Apoſtolici Viri Vniuerſalis Eccleſiæ* Papæ *Vrbis Romæ Leonis, Synodo Præſidens ſtatui, conſẽſi,& ſubſcripſi.*Quod etiam alij duo Vicarij,Lucentius, & Bonifacius, atque alii Epiſcopi ſubſcripſerunt. Si autem ipſi ſupradicto Decreto minime ſubſcripſiſſent, nullum fermè robur obtinuiſſet. Decreto autem illi tantum de pręcedentia Patriarchæ Conſtantinopolitani ſuper alias Eccleſias, præter Romanam, reſtiterunt; En quomodo tum Spalatrenſis mendacium,tum præſidentia, & auctoritas legatorum Papæ,ſiueMonarchia eiuſdem

ſu-

ſupra Concilium apertè conſtat, quam Patres ipſi in Synodica ad Leonem Papam epiſtola his verbis fatentur. *Rogamus veſtram Sanctitatem, dignetur honorare noſtrum iudicium decreto veſtro, & ſicut in bonis rebus, nos ipſos oſtẽdimus vniformes noſtro capiti; ita & veſtra præeminentia, & Principatus reſpiciat pro ſuis filijs, quod eſt honorabile, & conueniens.* Hæc autẽ ſint ne Supremi Superioris, an potius ſubditi cuiuſcumque Epiſcopi verba, ſapiens lector diiudicet. Sed

342 Contra. Concilium, vel Eccleſia, Papam in caſu hæreſis deponere poteſt. Ergo Concilium eſt ſupra Papam, Papa verò inferior Concilio, & minimè Monarcha eſt; antecedens patet ex diſt. 40. *cap.* ſi Papa, Canone, *nunc autem* 21. diſt. & ex Canone etiam *Acatius* 24. qu. 1. Conſequentia verò probatur. Quia Inferior Superiorem deponere nõ poteſt; ſed Concilium poteſt deponere Papam. Ergo Concilium eſt Superior, Papa verò inferior, & non Monarcha.

343 Reſpondetur, relatũ caſum omnino impoſſibilem eſſe; quia ſcriptura ait, *Impoſſibile eſt mentiri Deum*; Dei autem Filius Chriſtus Ieſus dixit Petro, (a) *Ego rogaui pro te, vt non deficiat fides tua.* Si ergo Deus mentiri nõ poteſt, nec Petrus, aut eius pro tempore ſucceſſor Papa deuiare poteſt à fide, quia quod dictũ eſt Petro, oraui pro te, vt fides tua non deficeret, inquit Sylueira. (b) *dictum etiam intelligitur Petri ſucceſſoribus, Romanis nempè Pontificibus, cathedra Petri ſuper eius fidem eſt fundata, & ita docent D. Leo ſerm. 3. de aſſumptione, D. Bernardus epiſt.* 190 . . . . *Obtinuit Chriſtus orans pro Romanis Põtificibus, vt nunquam eorum fides omnino deficeret, & hucuſque numquam accidit, vt Sũmus Pontifex deficeret in fide, quia ſicut Deus prouidet, vt ipſe definiens, numquam erret; etiam prouidebit, vt ipſe numquam ſit Hæreticus. Ita Bellarminus lib. de Rom. Põtific. Pighius, Simancas, Suarez &c.* ſed his omiſſis dato pro impoſſibili, quod aliquis in Pontificatu ſedens manifeſta hæreſis labe poſſit aliquando

coin-

(a) *Luc. c.* 22. (b) *Tom.* 5. *lib.* 7. *c.* 10. *expoſ.* 3. *q.* 5. *num.* 27

coinquinari?

344 Reſpondeo ad argumentum, diſtinguendo antecedens. Concilium, vel Eccleſia, quod ad nos attinet in tali caſu Papam deponere poteſt, ipſum vtpotè notoriè hæreticum, minimè Eccleſiæ membrum, ac per conſequens neque Summum Pontificem eſſe decernendo, cōcedo. Etenim, vt ſcribit municeps meus P. Coriolanus: (a) *Hæreticus manifeſtus nullo modo eſt mēbrū Eccleſiæ, neque animo, neque corpore, ſiue neq; vnione interna, neque externa: Ergo deſinit eſſe Chriſtianus, ac etiam Papa.* Poteſt deponere Papam propria auctoritate, quam fortè ſupra ipſum autumat habere, nego; & rationem negationis, dilucidè aſſignat noſter Lezana. (b) *Quia*, inquit, *quemadmodum in creatione Papa Eccleſia tantum deſignat perſonam, Deus autem immediatè confert illi eam dignitatem, ſic in caſu notorio hæreſis Papæ: & ſi ab Eccleſia poſſit, & debeat declarari vt hæreticus, ineptus ad Papatum ob publicum periculum ipſius Eccleſiæ; Deus autem erit, qui immediatè illū deponit, quia ſolus ipſe habet auctoritatem ſuper ipſum.* Ergo illum non deponit Concilium, & exinde Papa non eſt inferior Concilio, ſed ipſo potius Superior, & verus Monarcha eſt, ſicut in Concilio Lateranēſi ſeſſ. 11. his verbis definitur. *Cum ſolum Romanū Pontificem pro tempore exiſtētem, tamquam auctoritatem ſuper omnia Cōcilia habentem, Conciliorum indicendorum plenum ius, & poteſtatem habere, nedum ex Sacræ Scripturæ teſtimonio, dictis Sanctorum Patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum, Sacrorumque Canonum decreto, ſed propria etiam eorumdem Conciliorum confeſſione conſtat manifeſtè.*

345 Contra. Si hoc eſſet, ſequeretur, quod Papa vti occultus Hæreticus, eſſet, & non eſſet Papa; eſſet Papa, quia occultus: non eſſet Papa, quia illum Deus priuauit ob hæreſim; Sed hoc implicat; Ergo Papæ depoſitio omnino pertinet ad Concilium.

Fff 346

(a) *Summ. Concil. præl.* 10. (b) *tom.* 3. *tract.* 1. *de fide. diſp.* 8. *de reg. fid. q.* 5. *pag.* 92.

Digitized by Google

346 Reſpondetur cum *Turrecremata* lib. 4. par. 2. cap. 20. cui meus P. *Coriolanus* (a) etiam adhæret; Papam occultè hæreticum, minimè deponi poſſe ab Eccleſia, quia adhuc iuriſdictionem haberet, cum duplicem à Deo habeat influxum: Alterum prout priuata Perſona: Alterum verò quatenus Caput eſt, & Deus per ipſum tanquam ſui miniſtrum in membra Corporis Eccleſiæ influit. Per hæreſim ergo, non reciperet primum influxum, ſecundum tamen per modum gratiæ, ad aliorũ beneficium gratis datæ reciperet; & ita diuina promiſſio ſaluaretur, & Petri fides non deficeret, nec quod attinet ad ſubditos, auctoritate ſpoliaretur; in his tamen, quæ ſecundum veram fidem ſunt, & ſecundum veram fidem docet, & illi in omnibus, quæ contrà fidem non ſunt, vel bonos mores, & veram diſciplinam Chriſtianam, præſtanda eſſet obediẽtia; Nec ex hoc ſequitur; Ergo eſt Papa, & non eſt Papa; quia argumentum non eſſet ad idem, nam non eſſet Papa quo ad ſe, eſſet tamen quo ad ſubditos ob gratiam gratis datam, ad ipſorum beneficium, & ſecundum hoc nõ verificatur contradictorium. Sed

347 Contra inquit Archiapoſtata Spalatrenſis. (b) *Ioannes Gerſonus, nixus definitioni Concilij Conſtantienſis, illam poſuit concluſionem: Concilium generale poteſtatem à Chriſto immediatè habet, cui quilibet cuiuſcumque ſtatus etiam ſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, extirpationem Schiſmatis, &c.* Ergo Concilium à Chriſto ſupra Papam accipit poteſtatem, & per conſequẽs Papa Concilio ſubditur, & nõ eſt Monarcha.

348 Reſpondetur, Concilij verba non de vero, & indubitato; ſed de ignorato Papa intelligenda eſſe, & cum ſchiſma viget, & neuter eſt canonicè electus; vel quis an canonicè ſit electus ambigitur, & hoc Decretum illud reſpexit, ſchiſmatis nimirum tempus, & factioſos, vel illegitimos Pontifices, non autẽ le-

(a) *Sum. Concil. præl.* 10. *dub.* 1. (b) *lib.* 7. *de Republ. c.* 3.

legitimos, & ritè electos, qui ſupra Concilium ſũt,& Orbis vniuerſi, tamquam veri Monarchæ moderatores, quemadmodum Innocentius XII. verus, & ſummus Eccleſiæ Pontifex eſt. Sed

349 Contra: Non conſtat, nec eſt à Deo reuelatum, aut ab Eccleſia definitum, quod Innocentius XII. ſit baptizatus, Sacerdos, aut canonica electione electus: & caſu cõſtaret, non ex fide, ſed ex quadam certitudine morali conſtaret. Ergo hic numero Innocentius XII. non eſt verus, ac certus de fide ſummus Pontifex, nec totius orbis Monarcha.

350 Reſpondetur; quod eo ipſo ac Summus Pontifex à Cardinalibus canonicè electus habetur, & toti Eccleſiæ, vti legitimus Petri ſucceſſor adorandus, & colendus præponitur, & ab ipſis, & tota Eccleſia vt talis adoratur, & colitur, tunc implicitè cenſetur à Deo reuelatum, eum verum Summum Pontificem, ac totius orbis Monarcham eſſe, minimè Deo permiſſuro, Pontificem non baptizatum, non Sacerdotem in Petri Cathedram ſedere, vel de Cathedra pronunciare. Pari modo etiam cenſetur ab ipſo Papa definitum, eum eſſe baptizatum, Sacerdotẽ, ac canonicè electum, quod totum in illis teſtibus, ex quibus habetur Eccleſiam non poſſe errare, fundatur, & ſtabilitur, alias Epiſcopi in Concilio legitimè congregati, neque eſſent Epiſcopi, & Concilij Patres: etenim *Fidei Chriſtianæ dogma eſt*, inquit P. Coriolanus, (b) *Epiſcopos aſſumptos à Romano Pontifice eſſe legitimos, & veros Epiſcopos; Ergo Pontificẽ, cuius auctoritate aſſumũtur, fide catholica fatendum eſt, eſſe legitimum, & verum Pontificem; alias Epiſcopi non eſſent veri, & legitimi Epiſcopi, cõtra ſeſſ. 23. Canon. 8. Concilij Tridendini definientis.* Si quis dixerit Epiſcopos, qui auctoritate Romani Pontificis aſſumuntur, non eſse legitimos, & veros Epiſcopos, ſed figmentum humanum, anathema ſit. *Ergo Clementem, Pium, Gregorium, Paulum, quorum*

Fff 2 au-

(a) *Sum. Concil. præl. 10. aſſert. 2.*

auctoritate eliguntur Epiſcopi, veritate fidei catholicæ cogente, dicendum eſt eſſe legitimos, & veros pontifices. Item qui Innocentium XII. *cui catholica paret Eccleſia, aut, Caput Eccleſiæ, aut verum Petri ſucceſſorem, aut Chriſti Vicarium pernegaret; non in humanam, ſed in fidem orthodoxam, & cui non poteſt ſubeſſe falſum, peccaret, & tamquam verus Hæreticus flammis cremaretur: Ergo ad fidem infuſam diuinitus pertinet, Innocentium XII. ab vnoquoque Chriſtiano verum, legitimumque Chriſti Vicarium prædicari*. Hactenus eruditiſſimus meus Ciuis.

QVÆSTIO VLTIMA

Hæreticorum Obiectiones, quibus Supremam Romani Põtificis ligandi, atq; ſoluẽdi poteſtatem criminantur, luculenter diluuntur.

PROLOQVIVM

VT Aduerſariorum obiecta de Inſtitutione, hęreditaria Succeſſione, monarchico Romani Põtificis principatu fuſius à nobis in præcedentibus exploſa ſint, minimè tamen nobiſcum conſentientes, immo vehementiori iracumdię vi compulſi Supremam in Orbem vniuerſum Chriſti Vicario diuinitus elargitam poteſtatem fædiſſimis calũnijs vexare, quinimmo omnino euertere contendunt. Idcircò ne inſontes, aut ſimplices vaferrimis eorum dictis adducãtur in fraudem, audaciæ eorumdem infringẽdæ alacri animo de integro inſurgimus. Quapropter ſit.

CAPVT PRIMVM

Impiè Hæretici ſentiunt, Chriſtum in terris poteſtatem nullam Romano Põtifici contuliſſe.

351 INfẽſiſſimi Catholicæ Eccleſiæ oſores Lutherus, & Caluinus, vt ab eius Summo pontifice tẽporalis poteſtatis plenitudinem, diuinitus ei collatam ſuper omnia Mundi bona, omninò auerterent, Chriſtum aſſerunt, numquam Petro, vel per illa verba *tu es Petrus*; vel

per

per alteta *paſce oues meas*, poteſtatem aliquam contuliſſe temporalem, vel ſpiritualem.

Et quidem ſic Caluinus inſurgit. Petra fundamentalis, de qua loquitur Chriſtus, (*a*) *ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ Inferi non præualebunt aduerſus eam, & tibi dabo claues, &c.* non eſt Petrus, ſed ipſemet Chriſtus. Ergo Petra illa fundamentalis Petrus non fuit, & ideo auctoritas nulla ei ſuper omnia bona Mundi à Chriſto collata fuit. Probatur antecedens, tum ex D. Paulo ad Corynthios ſcribẽte: (*b*) *Fundamentum aliud nemo poteſt ponere, niſi quod poſitus eſt Ieſus Chriſtus.* Tum ex D. Auguſtino teſtante, (*c*) *ſuper meipſum filium Dei viui ædificabo Eccleſiam meam: ſuper meipſum ædificabo te, non me ſuper te.* Ergo illa Petra fundamentalis non fuit Petrus, & per conſequens nulla auctoritas ſuper omnia bona Mundi fuit à Chriſto ei collata.

352 Reſpondetur negādo antecedens, & rationem negationis, noſter SyluEira ſic adducit. (*d*) *Perperam, & iniquè Caluinus ait: ſuper hanc petrã, ac ſi dicat Chriſtus ſuper meipſum ædificabo Eccleſiam meam; quia conſtanter omnes Patres per hanc petram, Petrũ Principem Apoſtolorum denotari docent, quos latè referunt Maldonatus hic, Bellarminus lib. 1. de Rom. Pontific. c. 10. Suarius contra Regem Angliæ lib. 3. cap. 10. à num. 8., vbi latè adducunt omnes Patres. Et patet ex textu Syriaco, & Hæbraico, tu es petra, & ſuper hanc petram. Et Chriſtus loquitur cum Petro, & ad ipſum ſpectant antecedentia verba, & conſequentia, tu es Petrus, & ſuper hanc petram, & tibi dabo Claues Regni Cœlorum. Quæ verba omnia eãdem promiſſionem Petro continuant. Senſus ergo eſt: ò Petre ob hanc ſublimem fidem, et confeſſionẽ tuam te conſtituo, vt poſt mortem, et reſurrectionem meam ſis fundamentum Eccleſiæ meæ, quam ei tradidit, cum dixit, Paſce oues meas. Quę ver-*

(a) *lib. 4. Inſtit. c. 6. 8. 6.* (b) *Epiſt. 1. c. 10.* (c) *tract. vlt. in Ioan.*
(d) *tom. 5. lib. 6. c. 5. expoſ. 2. n. 144.*

verba dicta ſunt Petro, eiuſque Succeſſoribus, vt eſt perpetua traditio Eccleſiæ, & docet D. Chryſoſtomus, D. Auguſtinus, D. Cyprianus, D. Leo, & communiter Patres. Nam ſi hoc tantum eſſet dictum Perſonæ Petri, vt volunt Hæretici, mortuo Petro, extincta eſſet Eccleſia, nam, deſtructo fundamento, deſtruitur res. Ergo cum Eccleſia ſit duratura vſque in finem mundi, vt intelligunt Sancti Patres ad illa Chriſti verba, Ecce Ego vobiſcum ſum vſque ad conſūmationē ſeculi: *eius fundamentum durabit vſque ad conſūmationem ſeculi, quod optimè colligitur, & intelligitur conſtitui ex Petro, eiuſque ſucceſſoribus Romanis Pontificibus, qui ſunt veri, & legitimi ſucceſſores Petri, vt docet Sancta fides catholica, & latè oſtendit Suarius citatus à cap.* 13. Ad auctoritatē allatam Diui Pauli.

353 Reſpondetur: Chriſtum tanquam principale Caput Eccleſiæ, & primum ſummum Pontificem, eiuſdem Eccleſiæ primarium fundamentum fuiſſe; Petrum verò tanquam eius Vicarium, reſpectu Chriſti, fundamentum Eccleſiæ ſecundarium; primarium verò reſpectu aliorū Apoſtolorum. Ad illam tandem Auguſtini rationem.

354 Reſpondetur: *Auguſtinum* ibi de lapide angulari, & fundamento originali, & primario, non verò de ſecundario reſpectū Chriſti, locutū fuiſſe, ita vt ſenſus ſit, Super meipſum tanquam originarium, & primarium fundamentum ædificabo ſecundarium fundamentum, reſpectu mei. Ergo tunc Chriſtus poteſtatis temporalis plenitudinem ſuper omnia mundi bona, præter aliam poteſtatē contulit Petro. Sed

355 Contra, (a) *Lutherus* vna cum Paluino ſubiungit: Verbum *dabo* futurum tempus reſpicit, quo promiſſa, non autem tributa Petro poteſtas innuitur, quod ſi ipſā accepit, tunc fuit, quando ei, *Paſce oues meas* dictum fuit: Sed per hanc vocem, *paſce*, nulla datur Petro poteſtas, ſed tantum doctrinæ per prędicationem paſtura. Ergo per

ly

(a) *lib 6. de poteſt. Papæ.*

ly tibi dabo claues &c. aut pa-ſce oues meas, nulla Petro poteſtas tributa fuit à Chriſto.

356 Reſpondetur, negãdo minorem, nã per ly *paſce*, non doctrinę paſtura ſuper agnos, & oues, ſed poteſtatis plenitudo Petro tradita fuit, nẽpè ſcribit Sylueira(*a*) *Super omnes fideles, ſeu credentes cuiuſcumque ætatis ſint, ſexus, nationis, conditionis, ſiue Iuuenes, ſiue Senes, ſiue Viri, ſiue Mulieres, ſiue Iudæi, siue Græci, ſiue Diſcipuli, ſiue Magiſtri, omnes per agnos, & oues denotantur. O Magna*, proſequitur, *& excellens poteſtas Petri, omnes eius iuriſdictioni, ac clauibus cõmittuntur, ac ſubduntur, expendens illa verba, tibi dabo claues Regni Cęlorum*, Petrus *Damianus ait*: Adeſt Petrus; & ad eius arbitrium orbis vniuerſus ſoluitur, & ligatur, & præcedit Petri ſententia, ſententiam Redẽptoris; quia non quod Chriſtus, hoc ligat Petrus; Sed quod Petrus, hoc ligat Chriſtus. *Ecce quã ſublimis, & alta eſt Dignitas Petri.* Hæc Sylueira. Sed

357 Contra, repetit Caluinus:(*b*) Valẽtianus in epiſtola ad Theodoſium, ait. *Beatiſſimus Romanę Vrbis Epiſcopus, cui Primatum Sacerdotij ſuper Omnes, antiquitas cõtulit.* Ergo Romanus Pontifex non à Chriſto *per ly tibi dabo claues Regni Cęlorum*; aut per ly *paſce oues meas*, ſed ab antiquitate Primatum accepit.

358 Reſpondetur, negãdo conſequentiam: etenim ly *contulit*, non debet taliter intelligi, quaſi quod non Chriſtus, ſed Antiquitas Primatum Romano Pontifici contulerit; Sed quod ipſa, Principatũ illius agnouerit, & pro tali habendum, & agnoſcendũ declarauerit. Sicque Romanus Pontifex eſt Caput Eccleſiæ vniuerſalis vtroquę iure, eccleſiaſtico videlicet, & diuino: Diuino quidẽ collatiuè; Eccleſiaſtico verò declaratiuè. Neque hoc nouum eſt, cum ſępe eadem res, & diuini iuris ſit, & humani. Furtũ enim, diuina, & humana lege eſt prohibitum. Obedientia filiorum erga Parentes, de iure

(a) *tom. 5. lib. 9. c. 7. q. 8.* (b) *extat, to. 1. Concil. Chalced.*

re diuino,& humano pręcipitur. Ac tandem Epiſtolæ D. Ioannis, & D.Iacobi, diuino, & eccleſiaſtico iure ſunt canonicæ. Ergo Petrus habuit à Chriſto poteſtatis temporalis plenitudinem ſuper omnia mundi bona,ſaltem vbi Cauſa in[illegible]. Sicque ea Romani Pontifices, tamquam eius legitimi Succeſſores, etiam vti poſſunt.

CAPVT SECVNDVM

Effutiunt iterum Aduerſarij, Romanum Pontificem ſuper Imperatores, & Reges auctoritatem exercere poſſe nullam.

359 HÆreticorum id aſſerentiū præcipuus eſt *Brentius*, qui in Romanum Pontificē iniquiſſimus his conuicijs auctoritatem eius inceſſit. (*a*) *Imperatorum*, *& Regum poteſtas eſt immediatè à Deo*; *Sed ſuper ea, quę Dei ſunt, nullam poteſtatem habet Pontifex Romanus. Ergo neque ſuper Reges, & Imperatores.* Maior probatur ex Apoſtolo Paulo ita ſcribente. *Omnis poteſtas à Deo eſt.* Minor vero patet,quia in his, quæ ſuperioris ſunt,poteſtatē inferior habet nullam. *Cap. cum inferior; de maiorit. & obed.* Conſequentia tenet.

360 Reſpondetur diſtinguēdo maiorem. Imperatorū, & Regum poteſtas eſt à Deo, eodem modo, quo illa Romani Pontificis eſt, nego maiorē. Diuerſo modo, cōcedo maiorem. Imperatorū enim, & Regum poteſtas non eſt immediatè à Deo, ſed mediatè, per interiectum ius Gentium, ex Hominum electione; vnde formaliter conſiderata, merè humana eſt, Poteſtas verò Eccleſiaſtica, immediatè nullo iure gentiū mediante, à Deo miniſtris Eccleſiæ collata eſt, vt ipſemet Chriſtus apud Matthęum teſtatur. (*b*) *Quęcūque alligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in Cęlo.* Propterea cum prima poteſtas, nempè Regum pro fine aliquod temporale habeat, videlicet, *vt quietam, & tranquillam vitā abſque iniuſtitia agamus.* Secunda, Eccleſiaſtica

(a) *in Prologon.* (b) *cap.* 15.

ca ſcilicet poteſtas pro fine habet æternum aliquod, nimirum æternã Paradiſi felicitatem, ad quam ipſa dirigit, & ducit,ſimulque ſpirituale aliquod, vt eſt Animarum Salus, (Eccleſiaſtici enim Præſules, inquit Paulus, *peruigilant*, quaſi rationem pro *animabus veſtris reddituri*, & non peruigilant Reges) hinc fit,vt vtraque poteſtas à Deo ſit ob diuerſos fines, diuerſo tamen modo, nam ſicut Spiritualiũ fines naturaliter ingredi nequeunt Corporalia, à quibus toto Cælo diuerſi ſunt; Spiritualia verò ob ſui eminentiam in Corporalibus agere poſſunt; ſicut frequenter in Corporibus noſtris Angeli agunt: ita à pari, Imperatorum, vel Regum poteſtas Spiritualis, ſeu Eccleſiaſticæ poteſtatis fines ingredi nequit;ipſa verò ſpiritualis poteſtas, in his, quæ ſpiritualia ſunt, ob ſui eminentiam, Regum poteſtatis fines ingreditur; & hinc eſt, quod in Scripturis Principes ſæculares, frequẽter *Reges terrę* appellantur; Pontifices verò,& Sacerdotes,*Regale Sacerdotium*,talem poteſtatẽ habentes, *vt quęcumq; ligauerint in terris*,ligatum, & ratum habeatur in Cælo.Ergo Sacerdotalis, ſiuè Eccleſiaſtica Summi Romani Pontificis poteſtas, eſt ſuper Reges,& Imperatores.Sed

361 Cõtra repetit Brentius.Diſtinctio Põtificalis dignitatis à regia, incepta eſt à Gentiũ Politia; Politici enim ius in Sacra ſcriptura antiquitus habebant.Ergo Pontificalis auctoritas non eſt immediatè à Deo, nec ſuper Imperatores,& Reges.

362 Reſpondetur,negãdo antecedens. Talis enim diſtinctio non à Politia gentium, ſed à lege diuina ſumpſit exordiũ; ſicut ex Sacra ſcriptura,Deutoron.17. & Paralipom.19.ita apertè colligitur. *Amarias autem Sacerdos, & Pontifex noſter in his, quæ ad Deum pertinent, prouidebit; Porrò Gabadias filius Iſmael, qui eſt Dux in Domo Iuda ſuper ea opera erit,quæ ad Regis officium pertinent*. Propterea in huius legis obſeruantiam ad Arcadium Orientis Principem, pro Epiſcopis in-

Digitized by Google

exilium actis, ſcripſit Honorius Imperator: *Ad Epiſcopos enim diuinarum rerum interpetratio, ad nos verò obſequiū ſpectat* Religionis. Ergo talis poteſtatis diſtinctio, non à Gentilium Politia, vt Brentius ſomniatur, ſed ex Diuina inſtitutione emanauit, iubens, vt Pontifex ſit ſuper Imperatores, & Reges. Sed

363 Contra, à ſe ipſo minimè diſſentiens Brentius proſequitur. Iſtæ duæ dignitates, videlicet Pontificalis, & Regia, duo capita cōſtituunt, & cum in vnum coaleſcunt, non vt in duobus duo, ſed vt in vno vnus Primatus eſt; Ergo æquum eſt, vt non Pontifex, ſed idem Rex Caput, & Princeps etiam Sacrorum ſit.

364 Reſpondetur, quod licet duo capita, illæ duæ poteſtates conſtituant; Alterū, quod ciuilibus, & temporalibus; alterum verò quod ſpiritualibus, & eccleſiaſticis præeſt; hoc tamen non niſi iuris ordine ſeruato efficiunt, videlicet, quod ſicut ſpiritualia corporis, & ciuilibus præcellunt: ita caput, quod ſpiritualibus præeſt, nempè Romanus Pontifex, ſuperius ſit capite, quod temporalibus, & ciuilibus præeſt, ſcilicet Rege. Si autem hæc capita in vnum coaleſcere contingat, tunc inferior poteſtas poteſtati ſuperiori, ſe ſubmittere debet, cū inferior à ſuperiori poteſtate perficiatur, & nō è contra, vt diſcurrenti patet. Sed

365 Contra. Ad ſolum Pontificem conſtituere Sacerdotes, & Leuitas pertinet, ſed Ioſaphat Rex in Hieruſalem Sacerdotes, & Leuitas conſtituit. Ergo Regia Poteſtas Pōtificia poteſtate non eſt inferior, & per conſequens Sūmus Pontifex ſuper Imperatores, & Reges poteſtatem non habet. Maior eſt certa, minor verò ex Paralipom. probatur. *In Hieruſalem quoque conſtituit Ioſaphat Leuitas, & Sacerdotes.* Ergo poteſtas regia, poteſtate Papali non eſt inferior.

366 Reſpondetur. Conſtituiſſe Ioſaphat Regem Hieroſolimis Leuitas, & Sacerdotes, non quidem poteſtatiuè, conferendo eis aliquam poteſtatem, ſed deſignando tantum Perſonas, ſicut pluribus Regibus, & Principibus

Chri-

Chriſtianis cōceſſum eſt, qui pro beneficijs, & dignitatibus Eccleſiaſticis conferēdis, nominandi poteſtatem obtinuerunt, vt poſſint præſentare Perſonas, eaſque nominare. Ex hoc enim non ſequitur, quod Poteſtas Regia, poteſtate Pontificia non ſit inferior. Sed

367 Contra. Exploratū eſt, Reges Dominium in Seruos habere. Sed Epiſcopi Serui ſunt Regum; Ergo Reges, in Epiſcopos dominium habent; non verò Papa ſuper Imperatores, & Reges. Maior eſt certa: Nō eſt maior ſeruus Domino ſuo. (a) Minor verò probatur ex Paulo Apoſtolo, ita ſcribente ad Corynthios (b) *Nos autem Seruos veſtros per Ieſum*; Ergo, &c.

368 Reſpondetur, negādo abſolutè minorem. Epiſcopi enim nequaquam ſerui ſunt Regum, ſed bene Miniſtri ſunt Chriſti, Serui tamen per Ieſum, ideſt propter Ieſum Chriſtum, qui eos manſuetudinem docuit, & humilitatem. Tum etiam quia, cū excellentiæ Chriſti Domini habeant poteſtatem, Miniſtri, ſeu Serui per Ieſum Chriſtum dicuntur. Et quamuis Sacerdotes, Reges non ſint, tamē *Gēs Sāčta, regale Sacerdotium*, vocātur. Propterea inter temporale, & Eccleſiaſticum Regnum, aptè diſcrimen Chriſtus appoſuit, quando dixit: *Reges gentium dominantur eorum, &c. Vos autem non ſic*: ac ſi diceret; Nolo vos Militibus Regum, ac Principum more ſtipatos, ad Seculariū exemplum compoſitos ſuperbè dominari; ſed Chriſtiana, paterna, & paſtorali cura præeſſe; *& qui maior eſt veſtrum, fiat ſicut Miniſter.* Hoc autem præceptum adeò altè retinuerunt Apoſtoli, vt cum eſſent ſuper omnem Terram Paſtores, & Principes Eccleſiaſtici conſtituti, nequaquam ſuperbè dominati ſunt, ſed pijſſimè: *Nos Seruos veſtros per Ieſum*, nuncupantes. Nec talis ſeruitus, ſiue miniſtratio Euangelica, Principatui Eccleſiaſtico repugnat, cum ipſe Chriſtus dixerit; *Non veni miniſtrari, ſed miniſtrare.* At

Ggg 2 369

(a) *Ioann. c. 15.* (b) *Epiſt. 2. c. 4.*

Digitized by Google

369 Contra: Dauid enim Rex, Miniſtros, Miniſteria,& officia templi diſpoſuit. Ergo Dauid ſuper Eccleſiaſticos *M*iniſtros poteſtatem exercuit,& ſic non eſt Rex *M*iniſtris ipſis inferior.

370 Reſpondetur ſupra relata omnia de iure Diuino fuiſſe diſpoſita, Dauid autē vt miniſterialiter exequerentur curauit, non quidē Miniſtros cōſecrādo, ſed cōſecrādos potius nominādo, & deſignādo; Hinc ea Templi diſpoſitio, non fuit facta à Dauide auctoritatiuè, ſed tantum executiuè, & miniſterialiter facta, nominando Perſonas, vt habiles, & digni ad Sacrum *M*iniſterium eligerentur; ipſam autem miniſterialem poteſtatem non habebat, quatenus Rex, ſed per dependentiam à Sacerdotio. Sed

371 Contra. Vngitur Rex,& vngitur Sacerdos; Ergo Rex, et Sacerdos in pari gradu ponuntur, et ſic Papa contra Imperatores, et Reges ſuperioritatem nullam habet.

366 Reſpondetur. Non æquali modo vngi Regem, & vngi Sacerdotem, ſiquidem nobiliori, & ſuperiori modo, quam Rex, vngitur Sacerdos; ſicut Innocentius III. *in cap. cū veniſſet, de ſac. vnction.* declarat. In lege veteri, non dū vngebantur Sacerdotes, ſed etiam Rex, & Propheta; *Diuerſimodè nunc Regum vnctio,* inquit, *& Sacerdotum ex eodem more fit, quia Caput Pontificis chriſmate conſecratur, brachium verò Principis oleo delinitur, vt oſtendatur quanta ſit differentia inter auctoritatem Pontificis, & Principis poteſtatem.* Ergo Rex, & Sacerdos non in æquali gradu ponuntur, ſed eminentiori conſtituitur Pontifex, vt Regibus, & Imperatoribus maior.

CAP. III.

Eccleſię perduellium ſententia, nō poſſe Imperatores, & Reges à Papa in cauſa peccati iudicari, & Regno priuari, refellitur.

372 FAlſum Aduerſariorū fundamētum contra Papæ auctoritatem, hoc eſt: Conſtituens Pon-

Digitized by Google

Pontificem, ab ipſo deinde Pontifice, qui conſtituente eſt inferior iudicari non poteſt. Sed Pontificis conſtitutio ad Regem pertinet ex Sac. Scriptura, ergo Regem nequit Pontifex iudicare. Minor ex Paralipomen. probatur, ibi enim Rex Ioſaphat Pontificem conſtituit,(a) *Amarias Sacerdos*, inquit, *& Pontifex veſter, in his, quæ ad Deum pertinēt præſidebit*. Ergo Pontificis conſtitutio, ſiue electio, ad Regem pertinet, ſicque Rex nequit ab ipſo iudicari.

373 Reſpondetur, negādo minorem, eiuſque probationem, & ratio negationis eſt, quia Ioſaphat Rex Pontificem nec elegit, nec conſtituit, nec aliquid aliud huiuſmodi fecit; Sed cum optimè ſciret de iure diuino eſſe, laicos in Eccleſiaſticis, & Spiritualibus non ſe immiſceri debere, ne diuinæ legis violator exiſteret; tantum iuſſit, vt ſecularis in ſuo officio ſe contineret, videlicet in eis tantū, quæ ad Regis officium pertinent; ſicut diuinis legibus ſācitum eſt. Et hoc vt Pagninus, & Vatablus dicunt, ob diuinæ legis obſeruantiam, latæ *in cap.* 17. Deutoronomij factum fuit à Ioſaphat: per quam ſecularis Rex Pontificis iudicio ſubijcitur. Ergo Papa in Cauſa peccati Reges, & Imperatores iudicare poteſt. Sed

374 Contra, ſubiungit Archiapoſtata Spalatrenſis(a) *Reges in Sacra Scripturā vocātur filij Altiſſimi, immo Dij.* Ergo à quocumque in terris priuari, vel iudicari nequeūt.

375 Reſpondetur. Grauiſſimi mendacij in hoc argumento Spalatrenſem redarguendum; nam primum in Sacra Scriptura Reges numquam filij Altiſſimi nuncupati fuerunt; ſed tantum de Salomone, qui Chriſti figura fuit, dictum eſt: *Ipſe erit mihi in filium*, de Chriſto autem dictum eſt, *filius Altiſſimi vocabatur*. Secundum, Reges, fortè ex illo Pſalmi; *Ego dixi Dij eſtis*, Dij vocantur; Sed hic titulus nō tantum Regibus, ſed pluribus alijs applicari poteſt, vt teſtatur Incognitus noſter, Scien-

(a) *lib.* 2. *c.* 17. (b) *Apolog. contra Suarez in fauorem* Regis *Angliæ.*

(a) *Sciendum ergo*, ait, *quod in Scriptura non eſſentialiter, ſed participatiuè hoc nomen, Deus, aliquibus tribuitur. Nam attribuitur Dęmonibus, & hoc per falſam Hominum æſtimationem. Pſalm.* 95. *Omnes Dij Gentium* Dæmonia. *Attribuitur poteſtatem habentibus, & ſic Moyſes accepta poteſtate, qua ſigna coram* Pharaone *facere poſſet, Deus dicebatur. Vnde Exodi 7. dixit* Dominus *ad Moyſen*, Ecce *conſtitui te Deũ Pharaonis. Attribuitur quandoque Iudicibus, Exodi* 22. *Si latet fur, Dominus domus applicabitur ad* Deos. *Gloſſ.* 1. *ad Iudices. Attribuitur quandoque Prophetis, &* Doctoribus; *Ioan.* 10. *Illos dixit* Deos, *ad quos ſermo* Dei *factus eſt. Attribuitur filijs Dei, & hæredibus, vt hic, Ego dixi* Dij *eſtis, & filij Excelſi omnes.* Ergo Reges, nec Dij, nec filij Altiſſimi ſunt, & ideo bene poſſunt in cauſa peccati à Summo Pōtifice iudicari. An verò Sacerdotes, Dij vocari debeant, nec nè, auctor eſt magnus Cōſtantinus, qui ſcripturæ auctoritati innixus, Epiſcopos, & Sacerdotes in Concilio Niceno primo, Deos appellauit, ita aſſerendo, *Vos Dij eſtis.* Sed

376 Contra, repetit idē Archiapoſtata *Spalatrēſis*. Reges in Sacra Scriptura, *Chriſti, ſeu vncti Domini nuncupantur*, ſicut Dauid ad Amalecitē illum, qui Saulem Regem interfecit, dixit. (b) *Quare nō timuiſti mittere manum tuam vt occideres Chriſtum Domini?* Ergo à quouis homine quacumque dignitate refulgeat in terris, iudicari nō poſſunt.

377 Reſpondetur, diſtinguendo antecedens: Reges in Sac. Scriptura Chriſti Domini dicti ſunt, quia auctoritatē aliquā ſuper Sacerdotes habebant, vel quia ab ipſis iudicari non poterant, nego. Nam ſupradictus Saul Rex ex eo regio honore priuatus fuit, quia magno Sacerdoti, videlicet Samueli, minimè obtēperauit, S. Ignatius ad Magneſianos teſtatur. (c) *Saul*, inquit, *honore priuatur regio, non expectans Summum* Sa-*cer-*

(a) *tom.* 2. *pſalm.* 81. *num.* 1411. (b) *lib.* 2. *Reg. cap.* 1.
(c) *Epiſt.*6.

cerdotem Samuelem. Oportet itaque, & nos reuereri praſtätiores, decetque non modo vocari Chriſtianos, ſed eſſe. Reges dicti ſunt Chriſti Domini figuraliter, eo quod Chriſtum Redemptorem noſtrum, qui & ſi primario Summus Sacerdos fuit, poteſtatem tamen regiam temporalem etiam habuit, & Sacerdos ſimul fuit, & Rex, ex hac parte tantum præfigurabant, concedo; ita enim contra Fauſtum loquitur Auguſtinus (a) *Nomen*, inquit, *Chriſtus, & in Rege, & in Sacerdote ſacratiſſimum fuit: Nec inde ſublatum, antequam ipſe veniſſet, qui in illis figurabatur*. Ergo à Papa iudicari nequeunt in terris, nego conſequentiam. Immo ſi iudicari non permittant, pœnis obnoxij fiunt: eo quod vel paruipendunt, vel munus Sacerdotale iniuſtè ſibi vſurpant, quemadmodum Saul Rex fecit, minime dictis Sacerdotis Samuelis obtẽperando, propterea regio honore priuatus fuit; ſicut Rupertus Abbas his verbis teſtatur. (b) *Homo Saul, non de tribu Leui, ſed de tribu Beniamin, regio fauſtu nihil ſibi non licere arbitratus, afferte ait, mihi holocauſtum, & pacifica. Et obtulit holocauſtum.* Hoc nimis grande fuit *Regis ſupercilium, dignè ſuperno iudicio feriendũ. Quid enim tale fecit Ozias* Dauidici *generis de tribu Iuda? At vero ſtatim cæleſtis vltiò ſuperbiam eius loco competenti percuſſit. Quanto magis Saul proijciendus fuit, qui totum ſibi Sacerdotis officium vſurpauit.* Ideoque Saul *deſpector Prophetæ Samuelis* à Tertulliano appellatur lib. 2. contra Marcionẽ, quod ipſum etiam D. Gregorius ſupponit. (c) *Si tanta*, inquit, *pæna eſt, quando Propheta deſpicitur; quid putamus de illo pelago diuinæ animaduerſionis incurratur, cum ipſa diuina præcepta diſſipantur?*

378 Ad alterum *Spalatrenſis*, quod Reges *vncti Domini* dicti sũt, ita occurro, per ly *vncti Domini*, Primatum Romani Pontificis, & non Regis denotari, cum Reges ipſi non à Regibus, ſed à Summo Pontifice, vel Epiſcopo vngãtur; & tunc vel poteſtatem ali-

(a) *Lib. 13. c. 2.* (b) *In lib. 1. Reg. c. 13. n. 9.* (c) *c. 23. in eundem locum.*

aliquam,præuia tali vnctione, ab Epiſcopo accipiunt, vel nullam.Si nullam; Ergo fruſtra per talem vnctionem, exemptionem à Papæ iudicio Spalatrenſis infert, vel regiã poteſtatem. Si tamen Rex accipit ab Epiſcopo aliquam auctoritatem;Ergo Rex ſubijcitur Epiſcopo, & per talem ſubiectionem,Superior Regis Epiſcopus demonſtratur,quia ipſe vngendo Regem, vel aliquid efficit,vel nihil. Si nihil, ergo fruſtra Rex vngitur ab Epiſcopo: ſi verò aliquid;Ergo Rex aliquam poteſtatem ab Epiſcopo accipit, quam Ægrotus non accipit à Medico inungente Caput, brachium, &c.ſicut nec Rex reciperet à Laico,ſicut recipit abEpiſcopo.Ergo eſt eius Superior, & in cauſa peccati ab ipſo debet iudicari; ſicut Samuel contra Regem Saulem,& Daniel aduerſus Nabuchodonoſorẽ Babyloniç Regẽ,ob ſuam trãſgreſſionem, & ſuperbiam fecerunt: ac pariter Nicolaus primus, Fabianus Papa,Innocentius III, & Paulus III. ſimilem auctoritatem contra Imperatores, & Reges, legis Chriſti tranſgreſſores,ad effectum demandarunt. Quanta mala pro defẽſione huius veritatis pertulerint in Scotia Carmelitæ, Boterum lib. 1.p. 3.fol.430.conſulat lector.

CAPVT QVARTVM

Catholicæ fidei Hoſtes, Rom*anumPontificem in cauſa iniquitatis, vel inutilitatis, Imperatores,& Reges deponere non poſſe cõtendentes,redarguuntur.*

379 CVm Luthero, & Caluino *Centuriatores* ſẽtiũt,Romanũ Põtificẽ Imperatores, & Reges minime deponere poſſe, quia eius Primatus,inquiunt, non à iure diuino, ſed à Galliæ Rege Pipino, ipſum ad Zachariam Papã deferẽte,originem ſumpſit. At multo miror,vniuerſos fermè verecundiæ fines prætergreſſiſſe non pudere Caluinum, quippe qui Zachariã Sanctiſſimum Romanæ ſedis Antiſtitem,& Pipinum Galliç Chriſtianiſſimum Regẽ, adeò contumelioſa oratione afficere nõ pudet,vt latrocinij flagitium

gitium vtrique inurat, ac ſi ob Childerici Regis depoſitionem, ſpoliorum Galliæ ea ratione inter ſe partes diſtribuerint, vt Pipino temporale Dominium Zaccharias; Zaccharię verò Primatum ſupremi Sacerdotij Pipinus contulerit. Cuius rei geſtæ veritatē aduerſus impudentiſſimum Caluini mendacium, ex (a) *Paulo Diacono*, Libro de geſtis Longobardorum, (b) *Blōdo* lib. 10. decad. 1. & *Paulo Æmilio* de geſtis Francorum, hic dilucidè, & ſummatim duximus exponendum.

380 Cum Reges Galliæ ante Pipini tempora à ſuis maioribus degeneres, omni Regni, Religioniſque cura poſthabita, & ſolis Aulicis commiſſa, ſemel tantum in anno, videlicet Kalēdis Maij, ſe ſubditis viſendos pręberēt; reliquum verò totius anni tēpus, delitijs, & voluptatibus occupati, annuatim conſumerent, & Chriſtiana Religio in florentiſſimo Gallię regno penè eſſet extincta; Sanctus Bonifacius Maguntinus Epiſcopus, Rom. Pontificem Zachariam, per epiſtolam certiorem fecit, in Gallia non Reges, ſed Sardanapalos per annos octuaginta regnaſſe; quibus cum Religio curæ non eſſet, effectum eſſe, vt ſedes Epiſcopales laici vſurparent, Clerici verò genio indulgentes, turpem agerent vitam. Primates itidem Regni, & Principes vnanimi cōſenſu ab eodem Pontifice petierunt, vt tam eos à iuramento fidelitatis abſolueret, quam regium titulum in aliquem trāsferret, qui negotia pro totius regni bono optimè tractaret. Tunc Pontifex, vt pro ſuo munere, tum Religionis, tum Regni fortunis cōſuleret, & ne vtraque peſſum irent caueret, petitioni Galliæ Procerum annuens, Regnum à Childerico, qui penè ſtupidus, & omni ingenio vacuus erat, in Pipinū trasferendum conſtituit. Aſſumpto igitur in Regem Pipino, ſtatim in Gallia iuſtitia, morum probitas, ac Religionis decus mirum in modum enituit. Quid in re hac mali quid iniuſti per Zachariam actum eſt; Vbi nam Pipini, & Zac-

(a) *Lib.* 6. *c.* 5. (b) *Lib* 1. & 2.

Digitized by Google

Zaccharíæ, cōmenta, Latrocinia, vel prædones? in prauo certè Lutheri animo, & Caluini alterata bile, Lector reperiet. Ex dictis igitur apertè cōſtat, ante Pipini tēpora deponendi Imperatores, & Reges, ratione inutilitatis, Rom: Pontificem auctoritatem, & poteſtatem habuiſſe; quo enim pacto Primates Galliæ, & Principes ad Zacchariam, vt à fidelitatis iuramento abſoluerentur, confugiſsent, niſi omnis prorſus de ea in eum poteſtate dubitatio ſublata eſset? ſanè igitur concludat noſter Reſolutiſſimus Doctor, & ritè aſſerat, Papam ratione inutilitatis (*a*) *Regem deponere, eiuſque Regnum alteri benemerito tribuere poſſe.* Sed

381 Contra, vrgent iterū Aduerſarij, tam in veteri, quam in nouo teſtamēto cōpertum eſt, non modo ab auctoritate deponēdi Imperatores, & Reges Summum Pontificem excludi, verum & ipſū Papam quandoque ab Imperatoribus, & Regibus exauctoratum. Ergo ſummus Pōtifex ratione inutilitatis, Imperatores, & Reges deponere non poteſt. Antecedens, quod ad vetus teſtamentum attinet ex lib. 2 Regum c. 27. probatur, ibi enim Salomon Rex Abiatharum Sūmum Pontificem depoſuiſse; aliumque in eius locū legitur ſubrogaſse. In nouo verò teſtamēto, Liberius Papa fuit ab Imperatore ad tēpus depoſitus, ſicut Vigilius, ab eodē in exilium miſſus. Ergo Papa Imperatores, & Reges deponere nō poteſt.

382 Reſpondetur. Salomonē nō propria auctoritate, ſed ex Diuina commiſſione Sacerdotem Abiatharum, tāquam reum criminis læſæ Maieſtatis exauctoraſse, eo quod contra Dei voluntatem, & ordinationem, qua Salomonem ſuper ſolium Dauid immiſit, (*b*) *Viuit Dominus, qui firmauit, & collocauit me ſuper ſolium Dauid Patris mei*) deinde tentauerat ipſum Salomonem Regno priuare, & in eius locum ſubrogare Adoniam. In pænam igitur tanti delicti, poteſtatem extraordinariam Deus Salomoni cōceſſit, quia non vt Rex, ſed vt ſpecialis Dei

(a) *In 4. quæſt. 11. Prol. ar. 4.* (b) *Lib. 3. Reg. c. 2.*

Dei legatus poteſtate miniſteriali, nō propria, Abiatharum Sacerdotali muncreabdicauit, ſicut ex his verbis ſupracitati libri Regum planè colligitur. (*a*) *Eiecit Salomon Abiathar, vt non eſſet Sacerdos Domini, vt impleretur ſermo Domini, &c.* Si autem talem diuinam Commiſſionem, Hæretici negant, & pro eorum libidine dicunt, Salomonē auctoritate propria Abiathar exauctoraſſe, ſequitur ex eorum dictis, Salomonem eam poteſtatem, qua nequaquam pollebat, tyrannicè ſibi vſurpaſſe, ſicut plurimi Doctores, præſertim Eminentiſſimus Caietanus probabiliter oſtēdit. Nec hoc mirandum de Salomone, cum ipſi peiora crimina affricentur, videlicet Idolatria, libido, & irreuerentia templi, ob Ioab homicidium penes altare commiſſum, &c. Ergo iniuſta fuit Abiathar depoſitio, vtpotè à Salomone in vindictam facta, eo quod Abiathar partē Adoniæ inimici ſui tuebatur: (*b*) *Quare poſtulas Abiſag Sunamitidē Adoniæ* inquit Salomon Bethſabeæ; *poſtula ei, & regnum, ipſe enim habet Abiathar Sacerdotē, & Ioab filium Saruiæ; Abiathar quoq; Sacerdoti dixit Rex; equidē vir mortis es, ſed nō interficiā te bodie, quia portaſti arcā Dñi* Dei *coram Dauid Patre meo.* Propterea eum (quia cap.4. ſupradicti libri, inter cæteros Salomonis Principes, & Sacerdotes, Abiathar his verbis numeratur. *Sadoc autem, & Abiathar Sacerdotes*) per aliquod tempus exercitio, non autem Sacerdotio priuauit, quia non aliunde, niſi in Anathoth ipſū miſit. *Abiathar quoque Sacerdoti dixit Rex, vade in Anathoth*, nempe in locum Sacerdotum, de quorum numero vnus fuit Ieremias.

383 Id ipſum etiam contra omne ius, & iuſtitiam, & tyrānica omnino Ariani Imperatoris in Liberium Papam violentia perpetratum aſſerimus; atque Summo Pontifici Vigilio, à nequiſſimo Imperatore in exilium pulſo; quæ afferuntur, vtpotè per iniuriam facta, non nocent, eodem fermè iure, ac Ponthius Pilatus Redemptorem noſtrum

(a) *Ibid. ſup.* (b) *ibid. ſup.*

Digitized by Google

Ieſum Chriſtum ſupplicio Crucis affecit. Nero Imperator Petrum Apoſtolum eiuſdem patibulo addixit, ac Paulum ſecuri percuſſit, niſi ipſi de Chriſto, & Petro allatas ſentẽtias, ratas haberi velint.

CAPVT QVINTVM

Romanum Pontificem à coactiua poteſtate excludi, ſentiunt Hæretici, & catholicos de iure citandos Romę, non eſſe.

384 PRimus omnium huiuſmodi veritatis Impugnator eſt Magiſter *Vuitclephi Vuillelmus*, qui ad Papę iudiciũ, & poteſtatẽ euertẽdã ſic contra ipsã inſurgit. Potior in Papa coactiua iuriſdictio, quam in Chriſto fuit, eſſe non poteſt, cuius eſt in terris Vicarius: Sed Chriſtus ea caruit, quantum mortalis Homo fuit; quia coactiua iuriſdictio ſine diuitijs, aut adiutorio eos habentium, nec exerceri, nec retineri poteſt; Ergo Chriſtus, qui diuitias omnes ad coactiuam iuriſdictionem exercendam neceſſarias abdicauit, nec Diuitum adiutorio vſus fuit, eã non habuit, nec Papa eius Vicarius habere poteſt.

385 Reſpondetur, Chriſtũ coactiuam iuriſdictionem habuiſſe, eamque tunc exercuiſſe; quando facto de funiculis flagello, vendentes, & ementes de templo eiecit, ac nummulariorum menſas euertit. Sed

386 Cõtra. Subridet hanc reſponſionẽ Vuilhelmus, quia *Magiſter Petrus, inquit, planè dicit, eum tunc eſſe functum vice oſtiarij, quod vtique miniſterium eſt, non auctoritas.*

387 Reſpondetur. Chriſtum non ſemel, ſed bis vendentes, & ementes de Templo eieciſſe, primo in ſignorum initio, ordinem oſtiarij reſpiciens, qui pene primus eſt, & in ipſo ingreſſu ordinis Clericalis ſitus. Secundo cum magna poteſtate, & vehementia ſuæ vitæ terminum reſpiciens, quaſi Sacerdotis vicibus in hoc functus, vel forſan, Epiſcopi, qui conſũmatus Sacerdos eſt, & perfectionis in Clericali ordine terminus. Irrefragabilem teſtem produco D. Chryſoſtomum; ita rem

hanc

hanc teſtantem. (a) *Aſcendens Chriſtus Hieroſolymam, quid fecit? Rem multa auctoritate plenam. Cauponas enim illos, & nummularios, & alios, qui columbas, & boues, & oues vendebãt, & ideo illic cõuerſantes, eiecit. Et alius quidem Euangeliſta habet, quoniam eijciens dicebat non facite domum Patris mei ſpeluncam Latronum: hic autem ait, Domum negotiationis: non contraria ad inuicem dicentes, ſed oſtendentes quoniam ſecundum hoc fecit: Etenim non ſecundum idem tempus vtraque facta ſunt; ſed illud quidem in initijs, nunc autem in ipſam paſſionem veniens hoc facit, ideoque vehementiori caſtigatione vtens ſpeluncam vocauit; In principio vero ſignorum non ita, ſed remiſſa quodammodo increpatione vtitur, vnde dicimus ſecundo hoc factum eſſe.* Ambroſius itidem ad intentũ noſtrum ſic ſcribit clarius. (b) *Es effunditur, vt gratia colligatur: menſa nummulariorum euertitur, vt Domino ſubigatur: ara deijcitur, vt erigantur altaria: Atque hoc non aliqua ſuccintus armatorum manu, diuitijſque faciebat, ſed flagello de reſtibus cædebat turbas, & reſiſtere nullus audebat, & nunc virga vtitur, nunc flagello. Virga enim recta eſt virga Regni tui, virga, vt corrigat, flagello vt ſuadeat.* Directa *illic, hic mortalis, quaſi inflexa præceptio, qua Peccatoris conſcientia velut lento verbere flagellatur. Alij enim ſunt terrores prophetici, aliæ Apoſtolicæ perſuaſiones, in vtroque tamen, eſt vnius verbi diſciplina.* Attende Vuilhelme, quod ſine armatorum hominum manu, ſine diuitijs, flagello turbas, & ea potentia, vt nemo ei reſiſteret Chriſtus afficere potuit. Quid igitur, quid coactiua iuriſdictio ſine diuitijs, aut ſine adiutorio diuitias habentium nec exerceri, nec retineri poſſit, niſi ad effringendum Romani Pontificis poteſtatem? ſciebas enim, quod, & ſi Chriſtus ſecundum Hominem Pauper extitit, ſecundum Deum tamẽ diues erat; Ergo habuit, quinimmo poteſtatem coactiuam Chriſtus exercuit, & ſuo Vicario ad coercendos malos tradidit. Sed

(a) *Tom. 3. ſup. Ioan. homil. 22.* (b) *Tom. 5. in. Luc. lib. 8. c. 2.*

Digitized by Google

388 Contra, repetit Vuitclephus, vt ſui Magiſtri rationem defendat (a) *Poteſtates*, inquit, *quæ finguntur, à Papa sũt ficta, & ad ſeducendum ſubditos diabolicè introducta, vt sũt Prælatorum Cæſariorum excõmunicatio, citatio, incarceratio, & redditur pecuniarum vendicatio*. Ergo &c.

389 Reſpondetur. Maledictum hoc in odium auctoritatis Summi Pontificis prolatum, cauillum potius, quam argumentum ſe oſtendere: etenim quidquid in ipſo Vuitclephus dicit, nõ probat, ſed ſupponit, vnde ex parte ſua in petitione principij ſumus; At verò Eccleſiæ filij nequid intactum ex Aduerſariorum dictis prætereant, huic argumento reſpondent, in Ieſu Chriſti Eccleſia moderatiſſimæ coactionis poteſtatem quandam eſſe, vt eius ſubditi à vitijs, & corruptionibus ſe abducant, B. Petro, eiuſque ſucceſſoribus à Chriſto conceſſam, cum dixit: *Quodcumq; ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in Cœlis.* Vnde inquit noſter Vualdenſis, (b) *Qui concedunt* B. *Petro auctoritatem, ſolutionem, & potentiam in gratijs indulgendis: ſed negant ipſi diſtrictiuam in obduratorum retinendis criminibus, ij dimidiant poteſtatem S. Petri, & Chriſti capitis inuidẽt largitati.* Et potiſſimam rationem Sylueira noſter adducit. Quia Chriſtus, inquit, non ait, (c) *Quemcumque ligaueris, ſed quodcumq; ligaueris: nam neutrum genus eſt vniuerſalius maſculino. Pontifex autem non tantum homines ligat, ac ſoluit, ſed etiam peccata, vota, ac iuramenta, & cætera alia. Nam Pontifex aliquando culpam, aut peccatum abſoluit, aliquando retinet, abſolutionem Sacramẽtalem denegando, iuxta pœnitẽtis diſpoſitionem: ſuper terram refertur ad Petrum, eiuſque ſucceſſores degentes in terra. Ac ſi dicatur: Quid quid ò Petre, tuique ſucceſſores exiſtentes ſuper terram, ligaueritis, vel ſolueritis, erit ligatum in Cœlis, ideſt,* Deus *illud ratum, ac firmum habebit, cenſebitque ligatum, vel ſolutum in Cœlo. O mira Petri poteſtas, vt quodcumque*

(a) *Concluſ.* 19. *Vuild. damn.* (b) *Tom.* 1. *lib.* 2. *art.* 3. *c.* 34. *n.* 3. (c) *In* 4 *Euang. lib.* 6. *c.* 5. *q.* 13. *n.* 191.

Digitized by Google

que ipſe iudicauerit in terris, idem ſuprema Dei Maieſtas *iudicatura ſit in* Cœlo, *ſententiã enim Petri* Deus *non reuocat, ſed vt ſuam approbat, & confirmat.* Ex *quo* Hilarius *ita exclamat, ò beatus Cœli Ianitor, cuius arbritrio claues æterni aditus traduntur, cuius terreſtre iudicium præiudicata auctoritas ſit in Cœlo.* Et D. Chryſoſtomus *ait; Quid cum hoc honore ſacerdotali conferri poteſt? à terra iudicandi principalem auctoritatem ſumit* Cœlum: *nam Iudex ſedet in terra,* Dominus *ſequitur ſeruum; & quid quid hic in inferioribus iudicaris, hoc ille in ſupernis comprobat.*

390 Attamen ex eo, quia vt recto, & vero ſenſu Ius miniſtretur, delinquentis citatio requiritur, ne alterutra pars inaudita iudicetur. Ideò Summus Pontifex non ſolum poteſt, imo debet Romæ Virum fidelem reum citare, quemadmodum diuinum, & humanum ius hoc exigit. Quinimmo Volanus, quamuis Zuuinglianus, hãc veritatem tunc agnouit, & probauit, quando Stephanũ Poloniæ Regem admonuit, confœderatos, anno 1597. exortos, (aſſerentes hæreticos in ius vocandos non eſse, nec vlla cuiuſcumque poteſtatis animaduerſione plectendos, nec facinoroſos, & malos cõdemnandos) è ſuo regno omninò expellendos eſse. Vni tamen Vuitclepho hoc diſplicet; Vnde ad veritatem ipſam impugnandam, ſic denuo inſurgit.

391 (a) *Papa vexat anxius fideles citando eos in tempore breui, in quocumqne loco ipſum eſſe contigerit; numquid credimus, quod in hoc ipſe ſequitur* Dominum *IeſumChriſtum? de quo legitur, quod per magnam diſtantiam venit ad* Ioannem *baptizandus ab ipſo, vnde Ioannes miratiuè dixit,* Ego *à tè debeo baptizari, & tu venis ad mè?* At *Ieſus ait, ſine modo: ſic enim decet nos implere omnem iuſtitiam.* Ergo Papa dum fideles ad ſe veniendos citat, nec Chriſtum ſequitur, nec omnem iuſtitiam implet.

392 Reſpondetur. Allato argumento, de Chriſti ad Ioannem acceſſu, contra nos nihil probari, ex eo quod Chri-

(a) *Lib. de Chriſto, &* AnteChriſto *c. 14.*

Chriſtus Ioannem ad ſe venire iuſsit, non quod citandi poteſtatem non haberet, ſed quia vt ſcribit *Sylueira* (*a*), *& ſi certũ ſit, quod Seruus debebat venire ad* Dominũ, *nihilominus* Chriſtus *venit ad Baptiſmum ad Ioannem, ad hoc, vt ſecundũ* D. *Paſchaſium, Euthymium*, D. *Bonauenturam, & Abulenſem, teſtimonium haberet à Ioanne, quod erat miræ excellentiæ, & auctoritatis*. Si autem *Ioãnes veniret ad Chriſtum, eſset in aliquo loco occulto, & ſeperato*: *vt ergo Chriſtus manifeſtaretur omni Populo, venit ad locum, in quo erat Ioannes, ad quem confluebat omnis Iſrael, & tanta auiditate, vt omni labori parcerent, vt ad Ioannem venirent, vt notat S. Nilus in Aſcetico*. Nam vidẽdi Viri cupiditas, omnem ſenſũ moleſtiæ abſtergebat, virtutiſque ſpectaculum, laboris incommoda leniebat. *Secundo, Chriſtus hoc Baptiſmate voluit ſuum Præcurſorem cõdecorare*: Ergo *Chriſtus, in quo erat honor, venit ad Ioannem, quia honores, vt excellant, nos debent quærere, non vero è contra nos illos perſcrutari*. Non igitur Chriſtus venit ad Ioannem, quia poteſtatem eum citandi minimè habebat, Sed quia in hoc Myſterio ipſa noluit vti; *vſus eſt ea*, inquit Vualdenſis, (*b*) *in tribus Magis, quando eos per ſtellam prænunciam, per tantos terrarum tractus vſque ad ſtabulum ad adorandum Regem Cœli diuino ſuo inſtintu citauit*. *Ecce Puer citat Reges*: *qui factus Homo non iam citat, ſed properat ad Baptiſtam*. *Ipſe non nè citauit quinque millia hominum, vt eos paſceret in deſerto, dicente Euangeliſta*: Quidam eorum de longe venerunt? *Marci cap*. 7. *Ipſe* quoque iuſſit Petrum venire ad ſe ſuper liqueſcẽtes aquas. *Ipſe iterum ad omnes Homines dixit*: Venite ad me omnes, qui loboratis, & onerati eſtis, & Ego reficiam vos. *Et Alibi*. Si quis ſitit, veniat ad me, & bibat. *Cur ergo eius exemplo non citabit Papa fideles, vt ſi Rei ſint iudicio, ipſe premens onus iniquitatis eorum, deponens omnes etiam partes, potet de fonte iuſtitiæ? fidelis* Petrus *non tardauit impoſſibilitatem præten-*

(a) *Tom. 1. Euang. lib. 3. c. 2. q. 4.* (b) *Tom. 1. lib. 2. art. 3. c. 52. num. 1.*

Digitized by Google

tendens ſuper ingreſſibiles vndas ponderoſi corporis ſui molem transferre. Ergo legitimo iure poteſt Papa fideles Romę citare.

CAPVT SEXTVM

Hæreticas falſitates refellere, & catholicas veritates decernere, ad Romanũ Pontificem nequaquam pertinere, opinantur Hæretici.

393 LVtheri, & Caluini trifurciferes Sectatores, ne ſua dogmata falſitatis à quibuspiam, ex eo quia ea ſummus Pontifex dãnauerit, redarguãtur; Ad hanc declinandam infamiæ notam, Summi Romani Pontificis ſupremam poteſtatem inficiẽdam, nulla *Sacræ Scripturæ*, Conciliorum, & tot Sanctorum Patrum habita ratione, perfidè dicunt; Papæ in fidei rebus definiendis poteſtatem eſſe nullam, neque rerum fidei controuerſarum, verum, & legitimum Iudicem eſſe: quod ſanè deliramentum, Hunnius Lutheranus ſequentibus tuetur. Nullus, niſi inſanus affirmat fidei dogmata, non aliter vera, & certa eſſe, niſi quia Pontifex Romanus realiter eſſe affirmauit, atque è ſua Cathedra reſpõdet. Ergo Papa in rebus fidei definiendis, nullam auctoritatem habet. Probatur antecedens, quia ſi ad non errandi priuilegium recurratur; Papa priuilegij ſui interpres eſſe non debet; Ergo nullus niſi inſanus dicit, quod dogmata fidei ideo ſũt certa, quia ita *Papa* declarauit.

394 Reſpondetur diſtinguendo antecedẽs. Ideo dogmata in actu primo in ſe vera, & certa ſunt, quia ea vera eſſe Papa declarauit, nego: ſunt vera, & certa quoad nos, in actu ſecundo, quia cum ipſa in ſe talia ſint, Papa iam affirmat talia eſſe, concedo antecedens, & nego conſequentiam. Non enim dogmata ex Papæ iudicio in ſe vera ſunt, ſed quia talia in ſe ſunt; Per Papam autem nobis declarãtur, & definiuntur infallibiliter vera eſſe, & veram, & infallibilem veritatem continere ſãcitur. Fuit enim Romano Pontifici priuilegium à Chri-

ſto de non errando conceſſũ; cuius veritatis, non ipſemet, ſed ſextæ Synodus Venerab: Patres interpretes, & teſtes ſunt fidei confeſſioni ab Agathone Papa miſsæ, ſe ſubſcribentes, & ita teſtantes. *Beati Apoſtoli adnitente præſidio, hęc Apoſtolica eius Eccleſia; numquam à via veritatis in qualibet erroris parte deflexa eſt: eius auctoritatem, vtpotè Apoſtolorum omnium Principis, ſemper catholica Chriſti Eccleſia, & vniuerſales ſynodi fideliter amplectentes, in cunctis ſequutę ſunt, omneſque venerabiles Patres Apoſtolicam eius doctrinam ſunt amplexi, per quã & probatiſſima Chriſti Luminaria claruerunt, quam & Sancti Doctores orthodoxi venerati, & ſecuti ſunt: hęretici falſis criminationibus inſecuti ſunt.* Huic veritati ad maiorem Hunnij confuſionẽ, Magiſter eius Lutherus, ita inquiens in ſua proteſtatione, adſtipulatur. (a) *Adhuc fateor ſolummodo me diſputaſſe, & omnia ſub pedibus Sanctiſſimi Domini noſtri Leonis X. ſubieciſſe, vt occidat, viuificet, reprobet, & approbet, ſicut placuerit, & vocem eius Chriſti in ipſo præſidentis agnoſcam.* Et in epiſtola ad eumdem ſummum Pontificem ait. *Quare Beatiſſime Pater, proſtratum me pedibus tuę beatitudinis offero, cum omnibus, quæ ſum, & habeo, viuifica, occide, voca, reuoca, approba, reproba, vt placueris: Vocem tuam, vocem Chriſti in te præſidentis, & loquentis agnoſcam; Si mortem merear, non recuſabo.* Ecce quomodo in confeſſo Luthero eſt, hęreticas falſitates refellere, & catholicas veritates definire, omnino ad Romanum Pontificem pertinere. *Et licet*, inquit noſter Ioannes Maria Verratus, *non poſſit ipſe condere legem ſuper ſubditos, repugnantem legi Dei; poteſt tamen leges, ac ſtatuta facere, ad euitandum periculũ peccati; ac etiam pro Dei gratiae aquirenda, vel conſeruãda. Ratio eſt, quia Paſtori incũmbit ex Officio oues à Lupo, & ab omni alio periculo totis viribus cuſtodire vt Chriſtus in*

Euan-

(a) *Tom.* 1. *Vuitemb. fol.* 219. *concl.* *vn. fol.* 176.

(b) *Diſput.* 9. *de primatu* Petri

Euangelio Ioãnis docet. Lupus quidem Diabolus eſt, qui callidè circuit, vt Oues deuoret, cõtra quem Paſtor pro Ouibus ponit animam ſuam; & ſi quid aliud eſt, quod Ouibus nocere poſſit, tenetur Paſtor ab hoc detrahere Oues, & eas ad ſua paſcua ducere, & cõpellere; ſicut Dñus, per Ezechielem c.24. loquitur. Ex quibus apertè colligitur, quantæ authoritatis ſit ſuper Oues Chriſti eius Vicarius Romanus Pontifex.

395 Contra, addit (a) *Librax Proteſtãs.* Põtifex Romanus nequit ſibi officium ſupremi Iudicis cauſarum fidei arrogare, definiẽdo, quod tale iudicium ipſi competat, quia eſt pars litigans: Pars autem litigans non poteſt eſſe Iudex. Ergo in definiendis rebus fidei, Pontifex Romanus Iudicis poteſtatem nullã habet.

396 Reſpondetur negãdo aſſumptum, & ratio negationis eſt, quia in Ciuilibus, cum iudici ciuili aliquid bonorum, vel auctoritatis adimitur, vel auctoritas ipſa in controuerſiam vocatur, nõ deſinit eſſe Iudex, ſed de facto in refractorias ſẽtentiam fert, eosque ſua auctoritate pęnis afficit, & ad obedientiam cõpellit; ſimiliter vbi Papæ auctoritas ab hæreticis in controuerſiam vocatur, Papa iudex eſſe nõ deſinit, propterea & eos condemnare poteſt, & ad ſibi obediendum compellere, etenim Deuteron. habetur. (b) *Qui autem ſuperbierit, nolens obedire Summi Sacerdotis imperio, morte moriatur Homo ille.* Sed

397 Contra repetit *Librax.* Cõditiones requiſitæ, vt quis ſit verus Iudex, hęc ſunt: Vt ſit nulli Iudici alligatus, vt ſit sũmus, vt ſit legitimus, vt ſit iuſtus, vt ſit infallibilis. Sed Iudicium Papæ pendet à Deo, qui eſt ſupremus Iudex; pendet à Scriptura, ergo non eſt ſummus, cum Deum, & Spiritum Sanctum vt ſupremum Iudicem habeat. Non eſt legitimus, quia altera pars in iudicio eſt; non eſt Iuſtus, quia Dei Vicarium ſe iactat; infallibilitate caret, quia vt cæteri homines labi, & ſtultus

Iij 2

(a) *Diſp. de Iudice controuerſ. thes. 14.* (b) *c. 17.*

tus eſſe poteſt, & rudis. Ergo Papa hęreticas falſitates, & catholicas veritates definire non poteſt.

398 Reſpondetur, negādo minorem, & ratio negationis eſt, quia licet Regis, & Imperatoris auctoritas à Deo ſit, & à Deo pendeat, Rex tamen, & Imperator, Supremi Iudicis auctoritatem in Ciuilibus habent; ſic Papæ auctoritas à Deo eſt, quinimmo ab ipſo viſibilis controuerſiarum fidei Iudex poſt ipſum Deum conſtitutus eſt. In fidei autem *iudicijs* à Scriptura pendet, vti regula iudicandi; Sicut Rex, aut quiſquis Laicus Iudex in ciuilibus, pendet à legibus. Eſt autē legitimus Iudex, quia à legitimo Auctore Deo, Iudex eſt inſtitutus: Nō eſt pars litigans, cum in definitione dogmatum, Iudicis officio fungatur, nec propria, ſed Dei iura tuetur; propterea Iuſtus eſt, quia iuxta verbum Dei, tum traditum, tum ſcriptum, res cum ſpeciali Spiritus Sancti aſſiſtentia decernit. Nec obſtat ruditas, vel ignorantia, ſi aliquando Pontifici ineſſet, quia Apoſtoli piſcatores, & rudes, induti tamen virtute ex alto, totius orbis fuerūt optimi Magiſtri; ita Papa rudis, inuiſibiliter à Spiritu Sancto inſtruitur, ac Doctorum, & Sapientum conſilio, viſibiliter roboratur. Propterea Innocentius III. in c. *Quoties* 24. q. 1. ſic ait, *Quoties ratio fidei ventilatur, non niſi ad Petrum; ideſt ſui nominis honorem, & auctoritatem habentem, recurrendum eſt.* Et in cap. *Maiores*, de baptiſmo, & eius effectu, ita inquit: *Maiores Eccleſia cauſas, præſertim circa articulos fidei contingētes, ad Petri ſedem recurrendos intelligit, qui nouit Dominum exoraſſe, vt non deficeret fides eius.* Rationem tamen huius rei potiſſimā, Municeps meus P. Coriolanus ſic adducit. (a) *Si de traditionum auctoritate*, inquit, *quæſtio mouetur, tametſi illa à Scripturis, quæ non ſcriptum Dei verbum æque ac ſcriptum nobis commendant, in genere auctoritatem nanciſcantur; cum tamen de his ſeorſim lis controuertitur, & lis nullo modo à Scrip-*

(a) *Summ. Concil. præl. 9. coroll. 4.*

Scripturis terminari poteſt, vt perſpicuum eſt: nam ſi de dominico die obſeruando, de Pue*ris rationis vſu carētibus baptizandis, de perpetua Virginis Mariæ virginitate, atque huiuſmodi traditionibus quæſtio moueatur, vnde nã illa ex* Scri*pturis ſolui poteſt, quæ huiuſmodi traditiones non attingunt? Quare opus eſt, illius determinationem ab Eccleſia conſenſu petere, quæ omnium diuinarum* Traditionum *cuſtos, & Iudex eſt agnoſcenda.* Sic Patres *aſſerunt, Origenes in cap. 3. Epiſt. ad Titum.* Hæreticus nobis habendus eſt omnis ille, qui Chriſto ſe credere profitetur, & aliud de veritate Chriſtianæ fidei credit, quam habet definitio traditionis Eccleſiaſticæ. *Et Auguſtinus epiſt. 86. ad. Caſulanum.* In his rebus de quibus nihil certi ſtatuit Scriptura diuina, I*nſtituta maiorum pro lege tenenda ſunt.* Nempè Summorum Pontificum, ſcribit epiſt. 190. ad Innocentium Papam, Bernardus Mellifluus, *oportet,* ait, *ad veſtrum referri Apoſtolatum pericula quæque emergentia in regno* Dei, *& præſertim quæ de fide contingunt: dignum nãque arbitror ibi potiſſimum reſarciri damna fidei, vbi non poſſit fides ſentire defectum, hæc quippe huius prærogatiua ſedis, cui enim alteri aliquando dictum eſt; Ego rogaui pro te* Petre, *vt non deficiat fides tua? Ergo, quod ſequitur, à* Petri *ſucceſſore exigitur, & tu aliquando confirma fratres tuos; in eo planè* Petri *impletis vicem, cuius tenetis & Sedem, ſi veſtra admonitione corda in fide fluctuantia confirmatis; ſi veſtra auctoritate fidei corruptores &c.* Agnouit hanc veritatem Gelaſius, & ideo ad Epiſcopos Dardaniæ iure optimo ſcripſit. (*a*) *Cũcta per mundum nouit Eccleſia, quoniam quorumlibet ſententijs ligata* Pontificum*, Sedes B.* Petri *Apoſtoli ius habet reſoluendi, vtpotè, quæ de omni Eccleſia ius habeat iudicandi; neque cuiquam de eius liceat iudicare iudicio; Siquidem ad illam de qualibet* Mundi *parte canones appellare voluerũt, ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus.* Et paulo poſt. *Sed ne-*

(a) 9. *q.* 3. *apud. Gratianum.*

Digitized by Google

neque illa præterimus, quod Apoſtolica ſedes frequenter, vt dictum eſt more maiorum, etiã ſine vlla Synodo præcedente,& ſoluendi quos Synodus iniquè damnauerat, & damnandi nulla exiſtente Synodo, quos oportuit, habueris poteſtatem, Sanctæ memoriæ quippè Athanaſium Synodus orientalis addixerat, quem tamen exceptũ ſedes Apoſtolica, quia damnationi Græcorum non conſenſit, abſoluit. Sancta memoria nihilominus Ioannem Conſtantinopolitanum Synodus etiã Catholicorum Præſulum certò dãnauerat, quem ſimili modo Sedes Apoſtolica etiam ſola, quia non conſenſit, abſoluit. Itemque Sanctum Flauianum, Pontificũ Græcorum congregatione damnatum pari tenore, quoniam ſola ſedes Apoſtolica non conſenſit, abſoluit: potiuſque, qui illic receptus fuerat, Dioſcorum ſecundę ſedis Præſulem, ſua auctoritate damnauit, & impiam Synodum, non conſentiẽdo, ſola ſubmouit, & auctoritate, vt Synodus Chalcedonenſis fieret, ſola decreuit. In qua ergo, vt ſola ius habuit abſoluẽdi eos, quos Synodica decreta perculerant: ſic etiã ſine Synodo in hac eadem cauſa plurimos etiam Metropolitanos damnaſſe cognoſcitur.

399 Contra. Replicat *Archiapoſtata Spalatrenſis*. Si Papa enim poſſet propria auctoritate falſitates hæreticas cõfutare, & veritates Catholicas definire, Generalia Concilia fruſtrà cogerẽtur; ſed Cõciliũ Generale poteſt inuito Papa res fidei definire; Ergo vel Papa auctoritate caret ꝑ ſe hęreticas falſitates confutandi, & catholicas veritates definiendi, vel fruſtra Generalia Concilia coguntur.

400 Reſpondetur. Eſto Papa poſſet rectè per ſe ſola ſui ipſius auctoritate falſitates hæreticas confutare, & veritates Catholicas definire, ex hoc tamen minimè inferẽdum videtur, Generalia Concilia fruſtra cogi; Si enim ſolus ageret, efficeret quidem quod poteſt, ſed ea faceret, quæ prudenter facere non deberet. Nec tenetur Pontifex pro errore cuiuslibet murionis, vel ludimagiſtrelli Concilium congregare, ſed dumtaxat vbi rerum põdus vrget.

Et

Et tunc Concilia ad hoc celebrantur, vt ipſa erroris dãnatio, conſenſu totius Eccleſiæ, ac multorum calculo, & prolata diſcuſſione, plenior, ac plauſibilior fiat. Neque verũ eſt, immo omnino falsũ, quod Concilium, inuito Papa, poteſt res fidei definire; quia Epiſcopi, & Patres Cõciliares debẽt in sẽtentiam deſcendere, iuncti Petræ iudicando, vt Pſalmiſta ait, (a) *iuncti Petræ iudices eorum*, ideſt Patrum Conciliarium iudicium, debet eſſe ſubordinatum deciſioni, approbationi, & determinationi Petri, eiuſque ſucceſſorum; qui petra ſunt, & de qua dictum eſt, *ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*, alias Iudicium illorum nullũ erit, quia vt benè notat noſter Incognitus, (b) *Tamdiu enim illi Iudices videntur aliquid dicere, donec comparentur Petræ*, ideſt Petri deciſioni ſũt vniformes.

401 Contra, tamquam benè armis inſtructus aduerſus Papæ auctoritatem Vuitclephus ſaltat in medium, ita inquiens. (c) *Curia Romana nimis indiſpoſita eſt ad iudicandum alios ſuper hæretica prauitate: iſtud tamen præſumit temerè, quia eſt ad ſenſum myſticum; Ite in Caſtellum quod contra vos eſt &c.* Ergo Papa non habet propriè auctoritatem confutandi hæreticas falſitates. Probatur antecedens. Nullis obediendum eſt, niſi bonis Prælatis, iuxta illud Ioſue, *ſicut obediuimus in cunctis Moyſi, ita obediemus & tibi; tãtum ſit Dñus Deus tuus tecũ, ſicut fuit cum Moyſe; ſed Deus non eſt cum Papa, quia ipſe eſt Anti-Chriſtus.* (d) Ergo non eſt ei obediendum, & Curia Romana nimis indiſpoſita eſt ad iudicandum ſuper hæretica prauitate.

402 Reſpondetur. Impius hæreſiarca *Vuitclephus* nõ modò in antecedente turpiter mentiri, verum etiam intolerabili iniuria, Auguſtinũ, & Hieronymum afficere, cum ipſi Romanam Curiam ad alios ſuper hæretica prauitate iudicandos, aptiſſimam agnouerint. Et quidem Auguſtinus nul-

(a) *Pſal.* 140. (b) *Tom.* 3. *pſal.* 140. *num.* 2471. (c) *Concl.* 141. *damnata.*
(d) *Conclus.* 1. *Vuitcleph. damnata.*

nullam aliam efficacem rationem ed conuincendũ Parmenianum adduxit, niſi quia Romani Pontifices Innocentius, Zoſimus, & Bonifacius, Cœleſtium, & Pelagium ſucceſſiuè damnarunt. Hæc ſunt verba Auguſtini.(a) *Cum primitus Beatiſſimi Papę Innocẽtij litteræ Epiſcoporum litteris reſpondentes, Aphrorum pariter hunc errorem, quem conantur iſti perſuadere, damnauerint, ſucceſſor quoque eius Sanctus Papa Zoſimus hoc tenendum eſſe, quod iſti de Paruulis ſentiunt, nuſquam dixerit, nunquam ſcripſerit, inſuper, & Cæleſtium ſe purgare molientẽ, ad conſentiendum ſupradictis ſedis Apoſtolicæ litteris, crebra inteirlocutione conſtrinxit, profectò quidquid interea leuius factum eſt cum Cæleſtio ſeruata dumtaxat antiquiſſimæ, & robuſtiſſimę fidei firmitate, correctionis fuit clementiſſima ſuaſio, nõ approbatio exitioſiſſima prauitatis. Et quod ab eodem Sacerdote poſtea Cœleſtius, & Pelagius repetita auctoritate damnati ſunt, paululum intermiſſæ iam neceſſario praferendę ratio ſeueritatis fuit, non preuaricatio prius cognita, vel noua cognitio veritatis.* Colligant iam, proſequitur doctiſſimus Vualdenſis,(b) *Colligãt Vuitcleuiſta, ſi Diſcipuli Chriſti ſaltem videri cupiunt, B. Auguſtini ſententiam integrã, & ſententiæ fragmenta, ne pereant. Innocentius Papa auctoritate ſua damnauit errores Cæleſtij Africę* Epiſcopi, *& per literas ſuas notum fecit Afrorum* Epiſcopis. *Auguſtinus approbat, & adducit Innocentiũ beatiſſimum Papam, nominat, approbat, & adducit: Cæleſtius corã Zoſimo* Papa *Succeſſore eius, ſicut coram continuo, & ſuo iudice purgationem apetijt, ſed Papa locutionibus crebris ad conſentiendum Cæleſtium damnationi in eiſdem literis contentæ conſtrinxit, & eas Apoſtolicæ ſedis literas Auguſtinus nominat, approbat, & adducit. Quid amplius? ab eodem Zoſimo Papa, Pelagius, & Cæleſtius propter pertinaciam hæreticam, eadem auctoritate, ſed repetita damnantur. Auguſtinus approbat, & adducit.* Hieronymus vero eam-

(a) To. 7. *lib. 2. contra duas epiſt. Pelag. c. 3.* (b) To. 1. *lib. 2. ar. 3. c. 47. n. 3.*

eamdem poteſtatem confutandi, & definiendi in Romano Pontifice agnoſcens, ſic ei ſcribit. (a) *Hæc fides eſt Papa beatiſſime, quam in catholica Eccleſia didicimus, quam ſemper tenuimus, in qua ſi minus peritè, aut parum cautè aliquid fortè poſitum eſt, emendari cupimus à te, qui Petri & fidem, & ſedem tenes. Sin autem hæc noſtra Confeſſio Apoſtolatus tui iudicio comprobatur, quicumque me maculare voluerit, ſe imperitum, vel maleuolum etiã Catholicum, non me hæreticum comprobabit*. (b) Propterea Vualdẽſis noſter ad Vuitcleuiſtas conuerſus, ſic ait. *Quid creditis Vuitcleuiſtæ iam infatuatos tot Chriſti, & Eccleſiæ Præſules; quorum numero nec tunc defuit Auguſtinus, vt inſtarent* Papæ Innocentio, *quod in materia fidei, vniuerſale per totum Orbem mãdaret edictum, ſi non crederent eum auctoritate fultum plenaria ſic iubendi, magna illorum fuiſſet importunitas, ſed maior fatuitas*. Ad confirmationem antecedentis.

403 Reſpondetur. Allegatũ Ioſuè locum, Stephanum Cantuarienſem, ab Vualdemſe relatum ita exponere. (c) *Hic arctantur quidam dicentes malis Prælatis non eſſe obediendum, quaſi dicerent, niſi Dominus ſit tecum, non obediemus tibi. Sed nihil dicunt, quia quod malis ſit obediendũ, quantum ad ea, quæ ſpectant ad Cathedram, probatur per hoc, quod Dominus dicit in Euangelio, Quæcumque dicunt vobis, ſeruate, & facite.* Stephano autem ſic Bernardus adſtipulatur. (d) *Qui Eccleſiam non agnoſcunt, mirum non eſt, ſi Eccleſiæ ordinibus detrahunt, ſi inſtituta non recipiunt, ſi Sacramenta contemnunt, ſi mandatis non obediunt.* Peccatores *ſunt, inquiunt, Apoſtolici, Archiepiſcopi,* Epiſcopi, *Archidiaconi, Præſbyteri: Ac per hoc nec dandis, nec accipiendis idonei Sacramentis. Numquam conueniunt iſta duo, Epiſcopum eſſe, & peccatorem. Falſum eſt;* Epiſcopus *enim erat Caiphas, & tamen quatenus* Peccator, *qui in Dominum mortis dictauit ſententiam*

(a) *Tom. 4. in fine Epiſt. ad. Damas.* (b) *Ibid. Sup. n. 4. in fine.*
(c) *Tom. 1. Lib. 2. ar. 3. c. 46. n. 2.* (d) *Homil. 66. ſuper Cant. in fine.*

tentiam. Si negas Epiſcopum, arguet te teſtimonium Ioannis, qui in teſtimonium illius Pontificatus etiã prophetaſſe refert. Apoſtolus erat Iudas, & licet auarus, & ſceleratus, electus à Domino. An tu de illius dubitas Apoſtolatu, quem Deus elegit? non ne dixit vos duodecim elegi, & vnus ex vobis Diabolus eſt? audis electum eumdem, Apoſtolum extitiſſe, & Diabolũ; & negas deinde poſſe eſſe Epiſcopum, qui Peccator eſt. Super Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ, & Phariſei, & qui eis non obedierunt tamquam Epiſcopis, Rei inobedientiæ fuerũt. Et ideo ipſo Domino præcipiente, & dicente, Quę dicunt facite, patet quamuis ſint Scribæ, quamuis Phariſei, quamuis maximi Peccatores propter cathedram tamen Moyſi, ad eos quoque nihilominus pertinere. Quod item dixit, Qui vos audit, me audit, qui vos ſpernit, me ſpernit. Ergo falsũ eſt, nullis obediendum, niſi probatæ vitæ Prælatis; quia vt doctiſſimus Sylueira teſtatur. (a) *Licet multi ex Epiſcopis, laborent multis defectibus, habentur tamen manu dextera Dei; & habebat in dextera ſua ſtellas ſeptem, quia Prælati, quamuis indigni, in multo honore ſunt habendi.*

404 Falſiſſimum item eſt, quod Vuitclephus temerè, & iniquè ſubnectit, quod Papa ſit Antichriſtus. Primo, quia vt ſupracitatus noſter Sylueira ſcribit. (b) *Omnes Patres, omnes Doctores, omnes ſcriptores Eccleſiaſtici, omnia Cõcilia, omnes Doctores, ac Rectores Eccleſiarum, qui à tempore Apoſtolorum, vſque ad noſtra tempora extiterunt, hi omnes non ſolum à Romano Pontifice, hanc (Antichriſti) hanc calũniam remouent, imo numquam illis, vel per leuem ſuſpicionem id in mentem venit; nam omnes Patres in Summo Pontifice agnoſcunt ſuam ſanctitatem, veritatem, ac pietatem, in hac autem horribili beſtia, totum eſt nequitia, falſitas, ac ferocitas, & ea, quæ de AntiChriſto dicuntur à Paulo in epiſt. 2. ad Theſſalonicenſes c. 2. & à Ioanne Euangeliſta, nullo modo poſſunt proportionari Pontifici; cuius ſedes perdurat à morte Chri-*

(a) *Tom. 1. Apocalyp. c. 1. q. 64.* (b) *Tom. 2. Apocal. c. 13. qu. c.*

Digitized by Google

Chriſti, & perdurabit vſque in finem Mundi; Antichriſto autem tantum data eſt poteſtas per quatraginta duos menſes; & in omnibus alijs, vnum diſcrepat ab alio, vt conſideranti patebit. Secundo: Omiſſis Aymo, Alberto Pineda, cæteriſque Scriptoribus, autumātibus Antichiſtum per Apocalypſis beſtiam figuratum, eſſe Dæmoniorum Principem, nēpè Luciferum, & ſecuti communem, & veriorem ſententiā, aſſerentem non Luciferum, ſed Hominem eſſe, ideo tamen marinæ beſtię nomine vocatū, vt eius belluina immanitas, ferocitas, & crudelitas, magis explicetur, & declaretur, qua tamquam Brutum animal, & nō Homo, in omnes ferè Homines ſęuiet, cuius veritatis Irenæum teſtem adhibeo, ita de Antichriſto ſcribentem. (*a*) *In Beſtia, nēpè, Antichriſto veniēte, recapitulatio fit vniuerſa iniquitatis, & omnis doli, vt in eā confluens, & concluſa omnis virtus Apoſtatica in caminum ignis.* Cuius porro Hominum perditiſſimi aduentus in longiſſimum tempus futurus creditur, vt præter Scriptores ōnes, totamque Eccleſiam catholicam, Proteſtantes etiam teſtantur, videlicet Schelto, affirmans, id ſe ab ātiquis Patribus, & à D. Paulo accepiſſe, ſic. (*b*) *Non prius venturus eſt Antichriſtus, quam Imperium Romanum occidat.* Et Zanchius, his verbis. (*c*) *Sic igitur docet tempus, quo exiturus eſt Antichriſtus, ſcilicet diuiſa, & ſublata Romana Monarchia.* (*d*) Quibus Philippus Mornęus etiam adſtipulatur lib. de Eccleſia, teſtans ibi non venturū Antichriſtum ſtante Romano Imperio; & Sanctorum Ambroſij, Auguſtini, Hieronymi, Chryſoſtomi, & D. Pauli Apoſtoli teſtimonia pro ſe adducit: Conſtat autem Romanum Imperium, & illuſtre nomen, & Imperatorum etiam ſeriem hactenus retinere, tametſi ei nō nihil de ampliſſima illa vetuſti nominis dignitate ſit detractum. Ergo falſum eſt, & omnino dānabile hæreticorū aſſertum, quod Papa ſit Antichriſtus.

(a) *Lib. 5. c. 29.* (b) *Lib. de 2. aduent. Chriſt. fol. 21.*
(c) *In Epiſt. 2. ad Theſſalon. pag. 238.* (d) *Cap. 9 pag. 286*

405 Confirmatur primò. Antichriſtus erit à Iudæis in verum eorum Meſſiam admiſſus. Sed Romanus Pontifex minimè à Iudæis pro eorum Meſſia habetur. Ergo Pontifex Romanus nõ eſt Antichriſtus. Probatur maior ex illo Ioannis. (a) *Ego veni in nomine meo, & non recipitis me: Si alius venerit in nomine ſuo, illum recipietis.* Quis eſt ille alius, qui in nomine ſuo venturus eſt, niſi Antichriſtus, inquit Sylueira? (b) *Communiter veteres Chryſoſtomus, D. Cyrillus, Euthymius, Theophylactus, Beda, Rupertus, de Antichriſto interpretantur.* Nomine ſuo, *Syriacè*, proprio nomine, *hoc eſt non miſſus à Deo, ſed propria ſua auctoritate, ac malitia.* Illum recipietis; *Illum ſuſcipietis, vt à Deo miſſum, ac probatum, in eumque credetis.* Sed quomodo in Antichriſtum credent Iudæi? Reſpondeo modo ab Apoſtolo Paulo in Epiſtola ad Theſſalonicenſes deſcripto, videlicet, (c) *quia charitatem veritatis nõ receperunt, vt ſalui fierẽt; ideo mittet illis Deus operationem erroris, vt credent mendacio:* ſcilicet, quia Chriſtum Iudæi non receperunt, *Deus mittet illis operationem erroris, vt credant mendacio,* nempè Antichriſto, quem pro Meſſia recipient, ergo &c.

406 Confirmatur ſecundo. Antichriſtus ignem arceſſet è cælo, iuxta illud Apocalypſis. (d) *Et fecit ſigna magna, vt etiam ignem faceret de Cælo deſcendere in terram in conſpectu hominum.* De igne è cælo euocato, ſcribit Sylueira (e) *dicendum eſt, quod hic pro magno, & admirabili Antichriſti prodigio refertur: Anbertus bis expoſitis, ſic addit: Hinc ergo vehementia ſeductionis oſtenditur, quod illud Spiritus Sancti donum beſtia habere, vel dare putatur, quo Eccleſiam Dominus confirmans, eminere voluit ſuper omnia Regna mundi. Huic etiam cogitationi ſubſcribit* Primaſius. *Fortaſſe, ait, hoc excellẽs de igne ſignum; quo Spiritus Sanctus figuratur, voluit ſpecialiter nominare.* Sed Romanus Pontifex non facit ignem de Cælo deſcen-

(a) Cap. 5. n. 43. (b) *Tom. 3. Euang. lib. 5. expoſ. 2.* (c) *Epiſt. 2, c. 2.*
(d) Cap. 13. (e) *Tom. 2. Apocaly. c. 13. q. 27.*

Digitized by Google

deſcendere; Ergo Romanus Pontifex minimè eſt Antichriſtus. Sed

407 Contra, inquiunt *Balduinus Lutheranus* in diſp. de Antichriſto c. 6. §. 32. & Pouelus Caluiniſta, Lib. de Antichriſto, cap. 26. § 11. Antichriſtus faciet ignem de cęlo deſcendere, hoc eſt homines excommunicabit; Sed hoc facit Romanus Pontifex. Ergo ipſe eſt Antichriſtus.

408 Reſpondetur cum eruditiſſimo *Becano*. ò Balduinum, & Pouelum diuinos interpretes! Simili modo licebit cætera ſcripturæ teſtimonia interpretari, ſicque illud, quod noſter magnus Patriarcha Elias Quinquagenario ait, (a) *Si Homo Dei ſum, deſcendat ignis de Cælo, & deuoret te, & quinquaginta tuos*; ita intelligitur: Si Homo Dei sũ, veniat excommunicatio Pontificia, & percellat vos. At Sacra Scriptura refert, quod deſcendit non excommunicatio de Cęlo, ſed *ignis, & deuorauit eos*. Item & illud Lucę, (b) *Domine vis dicimus, vt ignis deſcendat, & conſumat illos?* Sic etiã exponitur; *Domine vis dicimus, vt excommunicentur hi?* Inepta proculdubio Nouatorum interpretatio. Sed

409 Etenim in auxilium ſuorum contra inſurgit Caluinus. (c) *Conſtat*, inquit Hæreticus, *Romanum Pontificem impudenter ad ſe tranſtuliſſe, quod Dei vnius, & Chriſti maximè proprium erat, dubitãdum non eſt, quin impij, & abominandi Regni Dux ſit, & Anteſignanus*, ideſt Antichriſtus.

410 Reſpondetur. Caluinum tamquam imperitum dialecticum, & calumniarum Impoſtorem, fallacijs petitionis principij de more vti: prius enim probare debet, quod ſupponit iam probatum, videlicet; Romanum Pontificem ea ad ſe tranſtuliſſe, quæ Dei ſunt, & Chriſti propria; Sed contra eſt, cum ipſe, & Deum, & Ieſum Chriſtum, vltra quam ſatis eſt venerabundus, adorat, & adorandum, venerandumq; dictis, & exemplo omnes monet, quin Seruus Seruorum Dei inſcribitur, & hoc pro maximo ſibi

ducit

(a) 4. Reg. c. 1 (b) cap. 9. (c) Lib. 4. Inſtit. c. 7. §. 25.

ducit honore; miror propterea, quod Caluinus depoſita verecundia, falſa loqui non erubeſcat, cũ dicat, *Conſtat Romanum Pontificem impudenter ad ſe tranſtuliſſe, quod Dei vnius, & Chriſti maximè proprium eſt.* Conſtat ne Caluine? vbi? & quando? dices fortaſſe, ita ait Daniel, hoc teſtatur Paulus: at nõ dicto tantũ, ſed probato opus eſt. Vbi enim Daniel, & Paulus dicunt, Romanum Pontificem, ea, quæ Dei, & Chriſti propria ſunt, ad ſe tranſtuliſſe? vrgebis: Paulũ, & Danielem dicentes, Caluinus imaginatur. Optima, & vera reſponſio, qua tua ſomnia nobis obtrudis. Pulchrè de te, tuiſque Patribus fidei perduellibus, olim in Perſona Pelagianorum dixerat Auguſtinus. *Non eſt mirum ſi Pelagiani*, & Caluiniſtæ, *dicta noſtra in ſenſus quos volunt, detorquere conantur, quando de ſcripturis ſanctis, vbi non obſcurè aliquid dictũ eſt, ſed vbi clara, & aperta ſunt teſtimonia, id facere conſueuerũt, more quidem Hæreticorum etiam cæterorum.* Sed

411 Cõtrà repetit Vuicleph, hęc cõferens in Romanum Pontificem. (a) *Chriſtus fuit ſummè humilis, & quo ad ſæculare dominium, ſũmè Pauper. Papa autem videtur inter homines ſummè elatus, & ſummè dominans quo ad mundum, & propter hoc paulò ſupra; Quis ergo foret Antichriſtus, niſi Diabolus taliter exaltatus?*

412 Reſpõdetur. Duplex reperiri Eccleſię ſtatus. Alter ſub Regibus à primis Chriſti humanati exordijs eam perſequentibus; Alter verò ſub Regibus obſequentibus, & Eccleſiæ opem, & auxilium prę ſtãtibus. In primo ſtatu, Chriſti Eccleſia in maxima egeſtate, & rerum inopia conſtituta fuit. In altero autẽ ſtatu, Domina gentium, & Princeps prouinciarum eſſe cæpit, exẽpta à tributo, ſcilicet à uexatione Principum eam perſequentium, non autem Hæreticorum frementium, & inuidentium ipſi gloriam dignitatis. (b) *Tempora ſunt*, ait Auguſtinus, *in Eccleſia perſecutione diſtincta. Factus eſt impetus in Eccleſia, quando Reges* per-

(a) *De Chriſt. & Antichriſt. c. 12.* (b) *In expoſ. Pſal. 69. verſ. 2. & 8.*

perſequebantur: quia prædicti erant Reges, *& perſecuturi, & credituri: impleto vno, vtique alterum ſequebatur, factum eſt, & aliud conſequens fuit. Crediderunt ergo* Reges, *data eſt pax Eccleſiæ. Cœpit eſſe in culmine dignitatis Eccleſia, etiam in hac terra, etiam in hac vita: Sed non deeſt fremitus perſecutorum.* Impetus *ad cogitationes verterunt. In illis cogitationibus, tamquam in abyſſo, ligatus eſt Diabolus, & fremit, & nõ erumpit. Dictum eſt enim de Perſecutoribus Eccleſiæ: peccator videbit, & iraſcetur.* Ita Auguſtinus. Ecce, inquit Vualdenſis. (*a*) *Ecce Vuitcleuiſta, ſub perſecutionibus* Regum *magna egeſtate premebatur Eccleſia; Lapſo tempore perſecutionis Regum ſucceſſit pax Eccleſię, & culmen dignitatis iam obtinet. Hanc videns Hęreticus, quia Peccator eſt, iraſcitur, dentibus ſuis fremit, & tabeſcit, quia nõ ſub iam, ſed ſupra perſecutionem illam in vita iſta* Eccleſia *collocatur. Quid Chriſtum inducis fugientem ſeculariter dominari?* Initium *primi temporis fuit. Quid allegas Apoſtolos, quid ſequentem* Eccleſiam *vſque ad Principem Conſtantinũ? Expecta tempus, memento finis, adhuc aſtant* Reges *terræ, adhuc Principes conueniunt in vnum aduerſus Dominum, & aduerſus Chriſtum eius. Secuturum eſt tempus ſecundum, quando adorabunt eum omnes* Reges *terræ in Eccleſia ſua, & omnes gentes ſeruient ei.* Sed

412 Cõtra reſpõdet maledicus Vuitclephus, (*b*) *Papa videtur in omnibus iſtis eſſe Chriſto contrarius. Primo, quia abſtulit medietatem* R*omani Imperij, quod nec* Chriſtus, *nec aliquis eius Apoſtolus attentaſſet; & ſic de approbatione dominij Cleri dotati, & vendicantium ſubdolè dominium ſeculare: Sed hęc omnia contraria ſunt Chriſto, & factis eius.* Ergo *ex iſta contrarietate videtur, Papam eſſe patulum Antichriſtum.*

413 Reſpondetur. *Vuitclephus* allato argumento, iniquiſſimo eſſe in Romanum Pontificem animo ſe oſtendit, quod ſub Sole nouum non eſt. De-

(a) *Tom. 1. Lib. 2. ar. 3. c. 49. n. 2. concl. 2. Vuitcl. damn.*

(b) *De Chriſt. & Antichriſt. cap. 13*

Digitized by Google

Demiror tamẽ,quod tot prolatis blaſphemijs,ſe mendacẽ cunctis præſtare nõ intelligat. Etenim vel loquimur de dominio Papæ Spirituali, & hoc ſummus Pontifex à Romano Imperatore numquã ademit, ſed ei, vti vero Petri Apoſtoli ſucceſſori, à Chriſto conceſsũ eſt de iure diuino, *Paſce oues meas*. Vel loquimur de dominio temporali, quod habet in Populos Eccleſiæ ſubiectos, nimirum de patrimonio Petri, & iſtud neque Papa à Romano Imperio ſurripuit; ſed à Magno Conſtantino conceſsũ fuit Chriſto,ſeu eius Vicario: donationem autem, aut recognitionem Papæ factam valere, docet Abbas *in cap. intellecto,num:6. de iure iurand.* Vbi allegat Ioannem deLign. *in Cle.1.in fin. eod.tit.*Etiam ſi ipſa donatio õnem penè modum exceſſerit, quia in donatione Summo Pontifici erogata, nulla poteſt immenſitas conſiderari, cum tunc Deo, vel eius Vicario detur, quorũ Conſiſtorium eſt idem,vt ſcribit Oſtienſis,*in cap.quando de translat.prælator.*quam rationem etiam Afflictus tenet in titul.de his, qui feuda dare poſſunt,in *quæſt. an Rex poſſit infeudare de mental. verſ. Sed vltra eum.* Sicque vbi ſubditi quando ſubmittuntur inferiori, deterioris conditionis euadunt; cum hac donatione Superiori ipſi ſubmittantur, nempè Deo, maioris æſtimationis redduntur. Andres *in cap.imperial.§.preterea ducatus 10. verſ.niſi donet Eccleſiæ.* Expone ergo perfide Vuitclephe, quonam tempore Papa medietatem Romani Imperij abſtulit, aut dominium Cleri ſibi vſurpauit? En tibi ob oculos, donationem per Conſtantinum factam exhibeo,non vt maledictorum, quæ temerè effutis te pudeat, cum nulla ſit tibi ad quodcumque facinus verecundia, ſed nè meo muneri deſim; Aſpice, perlege,perpende,eſt enim ſequentis tenoris.

414 *In nomine Sanctæ & Indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Imperator Cæſar Flauius, Conſtantinus, Fidelis, Manſuetus, Maximus, Beneficus, Gotticus, Sicruſmaticus, Germanicus, Brittannicus, Vninomus, Pius, Felix,*

Felix, Victor, & Triumphator ſẽper Auguſtus, in Chriſto Ieſu. imo ex eodem Sanctæ Trinitatis Saluatore Domino Deo noſtro Sanctiſſimo, ac Beatiſſimo Patri Patrum Sylueſtro Vrbis Romæ Epiſcopo, & Papæ, atque omnibus eius Succeſſoribus in ſede B. Petri, vſque ad finem ſeculi Pontificibus: Nec non Reuerendiſſimis, & Deo amabilibus catholicis Epiſcopis eiuſdẽ Sanctę Romanæ Eccleſiæ, per hanc noſtram Imperialem Conſtitutionem ſubiectis, in vniuerſo orbe terrarum, nunc, & in poſteris temporibus conſtitutis, gratia, pax, charitas, gaudium, longanimitas, miſericordia à Deo Patre Omnipotente, & à Ieſu Chriſto filio eius, & Spiritu Sancto cum omnibus nobis. Poſtquam docente Beato Sylueſtro trina mei merſione verbis ſalutis purificatum, & ab omni lepræ ſqualore mundatum, beneficijs Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum, cognoui.

415 *Vtile iudicauimus, vna cum omnibus Satrapis, & vniuerſo Senatu, Optimatibus etiam, & cuncto Populo Romanę Eccleſiæ Imperio ſubiacente, & ſicut in terris Vicarius filij Dei eſſe videtur conſtitutus, ita etiam & Pontifices, qui ipſius Principis Apoſtolorum vices gerunt principatus, & poteſtatem amplius, quam terrena Imperialis noſtra Serenitas, & manſuetudo habere videtur conceſſa à nobis, noſtro Imperio obtineãt, eligentes nobis ipſum Principem Apoſtolorum, vel eius Vicarios firmos apud Deum eſſe Patronos, & ſicut noſtra eſt Imperialis terrena poteſtas, eius Sanctã Romanam veneranter honorare decreuimus, & amplius, quã noſtrum Imperium, & terrenũ Thronum, Sedem Sacratiſſimã B. Petri glorioſe exaltare, tribuentes ei poteſtatem, & gloria dignitatem, atque vigorem, & honorificentiam Imperialem..... Interea noſcere volumus, omnem Populum diuerſarum gentium, & nationum per totum orbem terrarum, nos cõſtruxiſſe intra Palatium noſtrum Lateranenſe, eidem Saluatori noſtro Domino Deo Ieſu Chriſto, Eccleſiam à fundamentis cum baptiſterio, et duodecim vos ſcitatis de eius fundamentis ſecũdum numerum duodecim Apoſtolorum cophinos terræ onuſtos proprijs aſportaſſe humeris, quã-*

quam Sacroſanctam Eccleſiam Caput, & verticem montium omnium Eccleſiarum in vniuerſo orbe terrarum coli, dici, venerari, & prædicari ſancimus, ſicut per alma Imperialia Decreta noſtra ſtatuimus. Conſtruximus itaque Eccleſias Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum, quas argento, & auro locupletauimus, vbi Sanctiſſima eorum corpora cum magno honore recondentes, & teclinas ipſorum ex electro, cui nulla prævalens Elementorum conſtruximus, & Crucem ex auro puriſſimo, & gemmis pretioſis per ſingulas eorum rochas poſuimus, & clauſis aureis texuimus, quibus pro continuatione luminariorum, poſſeſſiones contulimus, & rebus diuerſis eas decorauimus, & per noſtras Imperialium iuſſionum ſacras literas, tam in oriente, quam occidēte, & Septētrionali plaga, & meridiana, videlicet, in Iudęa, Aſia, Africa, Italia, & diuerſis Inſulis noſtram largitatem conceſſimus, & prorſus ratione, vt per manus Beatiſſimi Patris noſtri Sylueſtri Pontificis, Succeſſorumque eius omnia diſponantur. Gaudeat vna vobiſcum omnis Populus, & gētium nationes in vniuerſo orbe terrarum, exhortantes omnes, vt Deo noſtro, & Saluatori Chriſto immenſas vna nobiſcū gratias referatis, quoniam ipſe eſt Deus in Cœlis deſuper, & in terra deorſum, qui nos per ſuos Sanctos viſitans Apoſtolos, Sanctum Baptiſmatis Sacramētum percipere, & corporis ſanitatem dignos effecerit; pro quo cedimus ipſis Sanctis Apoſtolis Dominis meis, Beatiſſimo Petro, & Paulo, & per eos etiam B. Sylueſtro Patri noſtro Summo Pontifici, & vniuerſali Vrbis Romę Papæ, & omnibus eius ſucceſſoribus Pontificibus, qui vſque in finem mundi in ſede B. Petri eſſent ſeſſuri, atque de preſenti concedimus Palatium Imperij noſtri Lateranēſe quod omnibus in toto orbe terrarum præfertur, atque præcellit Palatijs .... Vt Pontificalis apex non vileſcat, ſed magis amplius, quam terreni Imperij dignitas, gloria, & potentia decoretur: Ecce tam Palatium noſtrum, vt prædictum eſt Romę Vrbis alios quamque Romanam Vrbem, & omnis Italiæ, ſeu occidentalium Regionum loca,

loca, & Ciuitates, præfato Beatiſſimo Pontifici noſtro Syluestro vniuerſali Papæ concedẽtes, & relinquẽtes alias cõcedimus, & relinquimus, ipſius Succeſſorũ Põtificum poteſtati, & ditioni, firma imperiali cenſura per hanc noſtram Sãctam, & pragmaticam conſtitutionem decreuimus diſponenda, atque in iure S. Romanæ Eccleſiæ concedimus permanenda. Vnde congruum perſpeximus, noſtrum Imperium, & Regni poteſtatem Orientalibus transferri, ac transmutari Regionibus, & in Bizantia Prouincia, in optimo loco nomini noſtro Ciuitatem ædificari, & noſtrum illuc Imperium conſtitui, quoniam vbi Principatus Sacerdotũ & Chriſtianæ Religionis caput ab Imperatore cæleſti conſtitutum eſt, iuſtum non eſt, vt illic Imperator terrenus habeat poteſtatem. Hæc vero omnia per hanc noſtram Imperialem, & Imperialia diualia decreta ſtatuimus, atque confirmauimus vſque in finem mundi, illibata & inconcuſſa permanere decreuimus. Vnde coram Deo viuo, qui nos regnare præcepit, & coram terribili eius iudicio obteſtamur omnes noſtros Imperatores ſucceſſores, vel cunctos Optimates, Satrapas, etiam ampliſſimum Senatum, & vniuerſum Populum in toto orbe terrarum nunc, & in poſterum Imperio noſtro ſubiacẽtem, nulli eorum quoquo modo licere hæc, quæ à nobis imperiali ſanctione Sacroſãcta Romanæ Eccleſiæ, vel eius omnibus Pontificibus conceſſa ſunt, refragari, atq; confringere, vel in quoquã conuelli. Si quis autem, quod nõ credimus, temerator, aut contemptor extiterit, æternis condemnationibus ſubiaceat innodatus, & Sanctos Dei Principes Apoſtolorum Petrum, & Paulum ſibi in præſenti, & in futura vita ſentiat contrarios, atque in Inferno inferiori concrematus, alias condemnatus cum Diabolo, & omnibus deficiat Imperijs; huius vero Imperialis noſtri decreti paginã proprijs manibus roborantes ſuper venerandum Corpus B. Principis Apoſtolorum poſuimus, ibique eidem Dei Apoſtolo ſpondentes nos cuncta inuiolabiliter obſeruare, & cunctis noſtris Succeſſoribus Imperatoribus conſeruanda mandantes,

relinquimus, Beatiſſimo Patri *noſtro* Syluęſtro, *ſummo, & vniuerſali* Papæ *eiuſdem per eum cunctis Succeſſoribus* Pontificibus, *Domino Deo noſtro & Saluatore Ieſu Chriſto annuente, tradimus perenniter, atque feliciter poſſidenda, & ſubſcriptio imperialis diuinitas: nos cõſeruet per multos annos, Sãctiſſimi, & Beatiſſimi* Patres. *Datũ* Romæ *ſub die tertio Kalendas Aprilis*, Domino *noſtro Flauio Cõſtantino Auguſto* IV. *& Galliano clariſſimis Viris Cõſulibus.*

416 De hac donatione ſcribit fuſius Cardinalis Baronius; quisquis igitur maiora de ea ſcire deſiderat, ipſum *Tom. 3. Annal. Eccleſ. ad annum Chriſti 323. fol. 224. fol. 244, & ſequen.* accuratè conſulat. Id tamen animaduertat, quod impugnatores ipſius ab Inquiſitoribus hæretic: prauit: tãquã temerarij puniri poſſũt. Fermoſinus Aſturicen. Prax. *crim. trac. 2. ad tex. in cap. cum Chriſtus, de haret. q. 4. nu. 15.*

CAPVT SEPTIMVM.

Hæretici de more inſanientes affirmant, Romanũ Pontificẽ in cõfutandis Eccleſiæ perduellium erroribus, & rebus fidei definiendis, infallibili veritate carere.

417 QVi iniquiſſimo in Romanam Eccleſiam ſunt animo, vt Summi Pontificis iudicium, & ſi non effugere, ſaltem apud cæteros nullius momenti eſſe oſtẽdere valeant; contumelioſa oratione, & aſpidum veneno ſuffuſa effutiunt, Papam in cõfutandis eorum erroribus, & rebus fidei definiendis, carere veritate infallibili; ideoque in ipſis aſſertionibus, errare potius, quam decernere. Horum tamen Caput, & anteſignanus eſt Caluinus, aduerſus Papæ auctoritatem ſic intonans. (a) *Si Caput Eccleſiæ agnoſceretur Iulius, an in quartam ſedem reijcerentur eius legati? an præſideret Athanaſius in Concilio, vbi maximè elucere debet effigies ordinis Hierarchici.* Ergo Papa malè tamquã Supremus Iudex decernit, cũ talis non ſit, & per conſequẽs æquè in hoc, atque in decer-

nen-

(a) *Lib. 4. inſt. tit. c.* [illegible] 1.

nendo errat.

418 Reſpondetur. Caluinum, per cõſuetudinem, Papã, aut fallacijs, aut mendacijs vrgere, ſemper tamen de ipſo Papa ementiri. Etenim, vt pluries vidimus, & res ita ſe habet, tempore Niceni Concilij Syluester viuebat, eique decẽ annis ſupravixit: Iulius autem poſt Marcum Papam Petri Cathedram aſcendit. Ab ipſo igitur Syluestro Concilium Nicenum fuit indictum, & præſidentibus eius legatis, Oſio Cordubenſi Epiſcopo, Victo, & Vinentio Romanis Preſbyteris, celebratum fuit, non verò Preſes ipſius fuit Athanaſius, qui adhuc tunc Diaconus erat, & cum ſuo Epiſcopo Alexandro ad Concilium acceſſit; Ergo Papam tamquam Eccleſiæ Caput omnes agnoſcunt, & per conſequens rerũ controuerſarum fidei, legitimus Iudex eſt, eiuſque ſententia infallibilis.

419 Contra pro Caluino reſpondent Proteſtantes. Multi Pontifices Romani errauerunt in fide, & in hæreſim inciderunt. Ergo eorum iudiciũ non eſt infallibile, & ſic errare poſſunt.

420 Reſpondetur negãdo antecedẽs, videlicet, quod Pontifex poſſit errare. Quãdoquidem illum Deus errare minimè permittit, vbi enim diuina promiſsio extat; *Ego oraui pro te, vt nõ deficiat fides tua*, humana commiſsio locũ non habet. Cumque Petro, eiuſque ſucceſſoribus indefectibilitas in fide à Chriſto promiſſa fuerit, proculdubio in definiẽdis rebus fidei, nunquã ipſi errare poſsũt; Sicut P. Coriolanus ciuis meus, ita etiam probat. (a) *Et portæ inferi non praualebũt aduerſus eam. Quid verò hę inferi portæ inſinuent, explicat D. Hieronymus in hunc locum, nempè ijs hæreſes, atque errores ſignificari:* Ego portas inferi reor vitia, atque peccata, vel certè hæreticorum doctrinas, per quas allecti Homines ducuntur ad Tartarum. *Eodem modo interpetratur D. Gregorius in pſal. 7. Panit.* Portæ inferi ait, hęreſes ſunt, quæ dum multos in fide infirmos fucata verborũ calliditate decipiunt, quaſi infero-

(a) *Summ Concil. prel 9. corall. 3.*

ferorum eis aditum pandunt. *Romanæ igitur Religioni diuino munere largitum eſt, vt aduerſus omnes inferi portas, errores, atq; hæreſes, immobilem, & inconcuſſam veritatis ſtabilitatem ſibi vindicet: nam propterea D. Paulus ad Timotheũ ſcribens, ait.* Vt ſcias quomodo te oporteat in Domo Dei conuerſari, quæ eſt Eccleſia Dei viui, columna, & fundamentum veritatis. *Ergo ipſa errare non poteſt. Quod Lucius, & Felix Papæ, & Martyres; Agatho, & Nicolaus Papæ Confeſſores, item Cyrillus, & Ruffinus oſtendunt, dum profitentur non ſolum Pontifices, ſed etiam Eccleſiam Romanam errare non poſſe. Propterea S. Cyprianus lib. 1. epiſt. 3.* Nauigare audent, *inquit*, ad Petri Cathedram, & Eccleſiam principalẽ, &c. Nec cogitare eos eſſe Romanos, ad quos perfidia non poteſt habere acceſsũ. S. *Hieronymus lib. 3. Apolog contra Ruffinum*, Scito, *inquit*, Romanam fidem Apoſtolica voce laudatam, eiuſmodi præſtigia non accipere: etiam ſi Angelus aliter annunciet, quã ſemel prædicatũ eſt Pauli auctoritate munitam non poſſe mutari. S. *Gregorius Nazianzenus in Carmine de vita ſua ante medium.* Vetus, *inquit*, Roma ab antiquis temporibus habet rectam fidem, & ſẽper eam retinet, ſicut decet vrbem, quæ toti orbi præſidet, ſemper de Deo integram Fidem habere. *Fuit, neſcio quidam Petrus Oxomenſis Salmanticæ, qui aſſeruit, Eccleſiam Vrbis Romæ errare poſſe: Sed talis propoſitio, ſicut & alia quamplures damnatæ fuerunt per Archiepiſcopum Toletanũ auctoritate Xiſti IV. Ipſe autem Petrus poſtea recantauit palynodiam; vt habetur in Sũma Conciliorum in vita Xiſti IV.* Sed

421 Contra repetit (a) *Caluinus.* Siricius Papa in epiſtola ad Hyſpanos, Coniugiũ, pollutionem vocauit, ideoque ipſum prohibuit; cætera verò, quæ Sacramentorum contaminationes ſunt, præcepit. Ergo errauit, ſicque Papa in definiendis rebus fidei, infallibilem veritatem non habet.

422 Reſpondetur. Caluinum

(a) *Lib. 4. Inſtit. c. 12. §. 24.*

uinum iterum, ac ſæpius mētiri, & fœdiſſimis mendacijs Siricium Papam vrgere. Siricius enim de illicitis, puta Sacerdotum coniugijs in allata epiſtola agit, vt ſunt coniugia Lutheri cum Catharina Borë, & coniugium Petri Martyris Vermilij cum alia moniali, & illud Caluini cum Ideletta Buren, qui cum Sacerdotes eſſent, vxores ſuſceperunt; non autem ibi loquitur Siricius de legitimo matrimonio inter legitimas Perſonas inito. Et rectè porro: Etenim ſi olim carnis immunditia pollutis, nec panes propoſitionis edendi, nec Sacra manibus tractanda dabantur: *Si Mundi ſunt Pueri*, ait Sacerdos ad Dauidem, *maximè à mulieribus*; eo magis in nouæ legis puritate Sacerdotibus, & Miniſtris, qui & Sacra vaſa, & verum Chriſti Corpus in Sacramēto Euchariſtiæ tractant, carnis voluptatibus ſe immiſcere nefas eſt. Neque de cætero Siricius errauit, vtpotè qui de eius zelo, & fidei conſtantia, præ alijs, ita teſtatur Centuriatores. (a) *Siricius certamina cum hæreticis habuit &c. Iouinianū cum Sectatoribus ſuis, &c. extra* Eccleſiam *in perpetuum dānauit: de qua re ad* Eccleſiam *Mediolanenſem ſcripſit.*

423 Contra (b) *Caluinus* ſimul cum Proteſtantibus repetit. Innocentius primus in epiſtola 2. *cap.* 12. ad Victriciū, non modo Sanctis diuinum honorem tribuit, verum & ſolis Epiſcopis Sacramentum Confirmationis miniſtrandum mandauit, ipſique Sacramento maiorem efficaciam tribuit, quam Baptiſmo; Item lapſæ Virgini peccatorum abſolutionem denegauit, ac in epiſt. 18. ad Alexandrum, Arianorū Baptiſmum ratum habuit, inficiatus eſt tamē, per eos Spiritum Sanctum conferri, quo videtur aſſerere, virtutem baptiſmi pendere à Miniſtro. Præcepit tandem, Clericos, & Epiſcopos Virgines ducere, non autem viduas, quaſi Chriſtiani ad obſeruantiam legis Moyſis tenerentur. Sed hæc omnia errata ſunt. Ergo Papa in confutandis Hæreticis, & definiendis rebus fidei, non habet infallibilem veritatem.

424

(a) *Centur.* 10. c. 1 *pag.* 1294. (b) *Centur.* 5. c. 10 *pag.* 1230.

424 Reſpondetur cum *P. Fiumi*, falſa, & veritati aduerſantia loqui Centuriatores. Primum, quia Innocentius Latriæ honorem Sanctis non tribuit, ſed tantum Duliç, qui Amicis Dei iure optimo debetur; ſicut ex antiqua Eccleſiç conſuetudine, miniſtratio Sacramenti Confirmationis Epiſcopis delata eſt, quia Duces exercitus, & non milites priuati, cæteros in militum albo deſcribunt; tribuitur autem maior efficacia confirmationi, quam baptiſmati; non quidē quantum ad infuſionem primç gratiç, alioſque effectus; ſed quantum ad cōſtantiam, robur fidei, & perfectionem, quæ tribuitur baptizato, ad reſiſtendum contra hoſtes Chriſtianæ militiæ. Secundum, Innocentius illi Virgini lapſæ, quç vult perſeuerare in peccato, & ab adulterio nunquam ſeparari, niſi præuia morte, abſolutionē noluit impartire; ſimilibus autem iuſtè abſolutio denegatur ab Eccleſia. Quod verò attinet ad Arianorum baptiſmum; loquitur ibi Papa de adultis, vel in peccato mortali baptiſmū ſuſcipientibus, vel in hereſi permanētibus, qui cum ponāt obicem peccati, Spiritum Sanctum, & gratiam non ſuſcipiūt, eſto verum baptiſmū, vel confirmationem recipiant; ex hoc autem non ſequitur, virtutem Sacramenti pendere à Miniſtro, ſed ab indiſpoſitione ſubiecti, Sacramentum recipientis. Item nec Innocentius vnquam dixit, Virgines, & non Viduas à Clericis, & Sacerdotibus in Coniuges ducendas eſſe; quia optimè ex Apoſtolica traditione, & conſtitutione ipſe nouerat, Cçlibatum eſſe Sacris Ordinibus annexum, & Sacris initiatis, omne coniugium, ſiue Virginum, ſiue Viduarum, eſſe prohibitum. Id autem, quod ibi Innocentius voluit, eſt, vt Laici, qui Viduas duxerunt, ſi Vxore mortua ad Sacros Ordines vellent aſcendere, vtpotè ex bigamiæ defectu irregulares, ab eorum ſuſceptione eſſent arcendi. Per hoc autem non Iudaizatur, immo à fortiori ſic arguitur: Si bigamia dedecori erat Sūmo Sacerdoti in lege veteri; à fortiori in noua lege, in qua puriores eſse debent Sacerdotes, verum Chriſti Corpus in

Sacrificio Miſsæ attrectantes. Sicque nihil contra Romani Pontificis infallibilem veritatem.

425 Contra rurſus arguũt (a) *Proteſtantes*. Gregorius Tertius in epiſtola ad Bonifacium, Viro propter morbum Vxoris debitum coniugale eidem denegantis, aliam vxorẽ indulſit, quod eſt contra Euãgelium: immo doctrinam de coniugio deprauauit, prohibẽdo nuptias ijs, qui à pueritia in Monaſteria ſunt abducti. Ergo errauit; Sicq; Romanus Põtifex in definiẽdis rebus fidei infallibilẽ veritatẽ nõ habet.

426 Reſpondetur. Ea quę per Hæreticos de Gregorio circumferuntur, lõgè diuerſa eſſe; mens enim Gregorij eſt, quod affecta Vxore nõ quocumque, ſed perpetuę tantum impotẽtiæ morbo, ſolutum ſit matrimonium, prout habetur in Decretalibus, *tit. de frigidis, & maleficiatis cap. ex literis*, & Gloſſa *in 20. diſt. canõ. de libellis*, quod ſi minus perpetua eſt impotentia, attamen morbus aderit cõtagioſus, quo ad thorum, non quod attinet ad vinculum matrimonij, fieri poteſt ſolutio; & hæc eſt mens Gregorij. Ad illud autẽ, quod additur de his, *qui à pueritia in Monaſteria ſunt abducti*.

427 Reſpondetur, Gregorium nuptias his interdixiſſe, qui à pueritia Deo in Monaſterijs ſe tradiderunt, ſi per tacitam, vel expreſſam profeſſionem, perpetuam deuouerint caſtitatem, non verò ante emiſſam profeſſionem. Sed

428 Contra, proſequuntur Centuriatores. Zaccharias Papa magni Gregorij ſequutus eſt errorẽ, aſſerens (b) quod *bonum opus ſit in noſtra voluntate, & ex diuino adiutorio proueniat perfectio*. Ergo errauit &c.

429 Reſpondetur, Pelagianorum hic error, fuiſſe nobis ſalutis initium, Deo verò conſummationem tribuentiũ, quos Gregorius conſtantiſſimè confutauit. Dolemus tamen quod Proteſtantes ad eorum animi impetum dicant, & Gregorij, aut Zaccharię loca in hac re minimè producant. Nos meliori conſilio, ad detegendũ eorum mendacium, vnum ex

(a) *Centur.* 8. *c.* 10. *fol.* 690. (b) *Centur.* 8. *c.* 10. *pag.* 703.

433 Reſpõdetur. Vel Proteſtãtes intelligunt, quod Baptiſmus, & benedictio differunt, vel ignorant; ſi ignorant, cur Ioannem XIII. adeo erroris acriter inſimulant? dum eos latet an ipſe in errorẽ inciderit, nec nè: Si autem intelligunt, cur loquũtur mendacium? Reſpondit D. Gregorius; (a) *Omnes Hæretici dum in ſacro eloquio plus ſecreta Dei ſtudent perſcrutari, quam capiunt, fame ſua ſteriles fiunt. Neq; enim ea quærunt, ex quibus ſemetipſos ad humilitatem erudiant, mores in trãquillitate diſponãt, patientiam ſeruent, longanimitatem exhibeant; Sed ea ſolummodo, quæ eos doctos, ac loquaces demonſtrent.* Poſtulant igitur in iudicium Proteſtantes Ioannem, vt acerbiſſimi ſe oſtendãt detractores. *De* cętero verò ſciunt, quod campanæ, ſicut & multæ aliæ res inanimatæ, videlicet templa, altaria, calices, ſal, aqua luſtralis, precibus in Rituali præſcriptis benedicuntur, & aqua luſtrali aſperguntur; ſicut ait D. Paulus ad Timotheum: (b) *Sãctificantur enim per verbum Dei,* & *oratio-nem*: & ita ad diuinum cultum contra aereas poteſtates deputantur; non autem dicitur Cãpanis, *Ego te baptizo in nomine Patris, & filij, & Spiritus Sancti.* Quod ſi eos baptizari audiant, plebeculas vtique audiũt, quæ autẽ videant eas aquà benedicta aſpergi, eiſque ad diſtinguendum vnam ab alia, nomẽ imponi, imperitè dicunt, eas baptizari. In Rituali autem non item, ſed tantum deſcribitur in ipſo, *Benedictio Campanæ.* *B*aptiſmus verò ideo datur, vt Anima charactere inuiſibili conſacretur, ſugilletur, & gratia emundetur, quæ emundatio, appellatur Sanctificatio, cum Anima rationalis ſit veræ Sanctitatis, ac gratiæ diuinæ capax, inanimata autem, non item. Sed

434 Contra iterat. (c) *Caluinus.* Si tale priuilegium inerrabilitatis *P*ontifici Romano collatum, *quod obtendunt, ratũ eſſe volunt, expungant è numero Pontificum Ioannem XXII. qui palam aſſeruit,* Animas *eſſe mortales, vnaque cum corporibus interire vſq; ad diem reſurrectionis.* Errauit ergo Ioannes

(a) *Tom. 1. moral. lib. xx. c.* 10. (b) *Epiſt.* 1 *c.* 4. (c) *Lib.* 4. *inſtit. c.* 7. *ſ.* 28.

Digitized by Google

dicendo, Animas Beatorũ non viſuras Deum ante reſurrectionem vniuerſalem, ſicque veritas eius fallibilis fuit.

435 Reſpondetur primo: poſito, numquam tamen conceſſo, quod Ioannes ita dixerit, dixit hoc tamen, quando nihil de hac re ab Eccleſia definitum erat, & tunc ſine hæreſis nota dicere potuit, Animas Deum non viſuras, niſi poſt reſurrectionem. Ipſum autem hãc quæſtionem definire cogitantẽ morbus corripuit, & vt (a) *Ioannes Villanus* refert, teſtatus eſt; ſe numquam cum de hac re loquutus fuerat, habuiſſe in animo illam definire, ſed potius exiſtimare, veriorem ſententiam eſſe aſſerentium, *Beatos diuinam Eſſentiam videre ante reſurrectionem communem corporum in die iudicij*, & hanc ſententiam ſe amplecti, niſi aliquando aliter eſſet ab Eccleſia definitum; ex quo apertè patet, Ioannem non modo nihil definiſſe: verum etiam bonam, ac catholicam mentem ſemper habuiſſe, & minus prudenter dicta, palam retractaſſe, & ſic è viuis diſceſſit. Eius autem Succeſſor Benedictus XII, vti (b) *Caſtro* ſcribit, Cardinalium, & Theologorum exactiſſima conſultatione adhibita, rẽ definiuit, atque decreuit, vt ex epiſtola eiuſdem Papæ clarè cõſtat, in qua ipſemet teſtatur, prædeceſſorem ſuum ad eamdem determinationem ſe accinxiſſe, ſed morte præoccupatus, eam definire non potuiſſe.

436 Reſpondetur ſecundo, cum Reſoluto Bachonio, qui ſecundum (c) *Lezanam* anno 1333. Romam aduenit, cũ adhuc memoratus Ioannes XXII. inter homines ageret, qui deinde ſequenti anno 1334. naturæ ſatisfecit. Ipſe autem Reſolutus Doctor Ioannes Bachonius 1. 2. 3. & 4. ſententiarum ſcripſit quæſtiones, de ſimili autem Ioannis opinione proculdubio certior erat, & quidquid veritatis ſcire potuit, certò retulit; Hæc autem de ipſo ait, (d) *licet Sanctiſſimus Dominus, & Pater Sũmus Pontifex Ioannes XXII. dixerit in quodam ſermone,* quod

(a) *Lib. hiſtor. lib.* 11. *c.* 19. (b) *Lib.* 3. *contr. hæres. verb. Beatitudo.*
(c) *Tom.* 4. *Annal.* (d) *In* 4. *diſt* 49. *qu. vnic.*

quod ſibi videbatur &c. dictæ Doctorum maiorum, & Sanctorum, quod Anima beata non videbit Diuinam Eſſentiam ante diem Iudicij, palam proteſtando ſe nihil velle definire circa hoc abſque cõſilio fratrum ſuorum. Ergo Ioannes de hac re nunquam ſententiam protulit, & per cõſequens reus huius criminis minimè fuit: Et licet ita dixerit, ſine tamen errore ſcribit noſter Lezana (a) *dicere potuit, quia veritas contraria vſque ad eius tempus nõ habebatur pro definita ab Eccleſia, neque ab Innocentio III. in decretis relatis, quia ibi non ex profeſſo, ſed obiter, & incidenter eam docuit, vt notat Suarez. Neque in Concilio Lugdunenſi fortaſſe propter eamdem rationem. Nihilominus dicendum falſiſſimum eſſe, & calumniam hæreticorum dicere, quod definierit ſuam ſententiã. Ita enim habet expreſsè Benedictus XII. in extrauaganti relata; nec credendum eſt Okam, quia fuit infeſtiſſimus huic Papæ, & ab ipſo vt dicitur, excommunicatus: & ita creditur ex odio Pontificis id dixiſſe. Imo communiter hoc afferri ſolet in exemplum ſingularis Prouidentiæ Dei circa Eccleſiam Romanam, vt non permiſerit ipſum definire ſuam falſam ſententiã.* Quam quippè ab eccleſia damnatam, tum Lutherus, *tom. 2. Latin. epiſt.* tũ Caluinus, *lib. 3. Inſtitut. cap.* 20. §. 10. & 24. perfidè ſequuntur, ergo ipſi ſunt hæretici, & ideò Ioannes XXII. è numero Pontificum neutiquam expurgandus, qui ex peculiari Chriſti promiſſione, & Spiritus Sancti aſſiſtentia, in rebus fidei definiendis, errare nõ potuit: Etenim, vt inquit Vualdenſis (b) *Præſul Romanæ Sedis auctoritatem ſibi potiſſimam iuſtè vendicat, & fidem vberrimam. Vnde in epiſtola ad Damaſum Papã, cui debebat in Antiochia communicare de fide, Hieronymus ait.* Quoniam vetuſto oriens, inter ſe Populorum furore colliſus, indiſciſſam Domini tunicam, & deſuper textam minutatim per fruſtra decerpit, & Chriſti vineam exterminant Vulpes, vt inter lacus cõtritos, qui aquam non habent, difficile vbi fons ſignatus, & hortus ille concluſus ſit, poſſit intel-

(a) *To. 2. Theol. trac. 1. diſp. 3. de beatit. q. 8.* (b) *To. 1. lib. 2. ar. 2. c. 24. n. 5.*

runt Reges terræ, & Principes conuenerunt in vnum, exponēs ait. (a) *Hic conſequenter ponit perſecutionem maiorum; Aſtiterunt Reges terræ; & non ſolum maiores, ſed etiã minores, Principes terræ conuenerunt in vnũ conſpiratione, quia in vnum cõtra Chriſtum conſpirauerunt. Conſpiratio tamen peccatum aggrauat, quia omnes conſpiratores reddit infames, & excommunicatos. O ſtulta præſumptio*, proſequitur Incognitus, *Principes terræ contra Regem Cœli conuenerunt*; facilè contra Cœli Regem, eruditiſſime Incognite conuenerunt, videlicet Rex Angliæ, Archiapoſtata Spalatrenſis, Lutherus, Caluinus, Centuriatores, Brentius, Pomeranus, Rouſellus, Hornus alijque quamplurimi *contra Dominum*, videlicet Deum, *& aduerſus Chriſtum eius*, ſcilicet Papam; dum Generalium Conciliorum conuocationem, quibus ipſi nequitiæ rei peraguntur, ad Romanum Pontificem non pertinere; ſed ad Imperatorem pueriliter effutiunt. *Dirumpamus*, inquiunt, *vincula eorum*, nempè ligandi, atque ſoluendi poteſtatem, *& proijciamus à nobis* iugũ ipſorum, (b) *Ne ſcilicet* ſubiungit Incognitus, *eorum voluntati ſeruiamus*: Sicut pluribus inferius referendis argumentis, nequiſſimè per ipſos effectum eſt. *At qui habitat in Cœlis irridebit eos, & Dominus ſubſannabit eos*; & tunc fuit perorat Incognitus, (c) *quando totum oppoſitum eius, quod intendebant effecit*; ideſt quando ſanis reſponſionibus ex Sacra Scriptura deſumptis, eorum fallacias, & diabolica argumenta diſrupit, qualia ſunt.

438 Conuocatio Conciliorum ab Imperatoribus olim ſemper habita fuit; Ergo conuocandorum Conciliorum ius, non ad Papam, ſed ad Imperatores, & Reges ſpectat. Probatur antecedens, ſingula Cõcilia referendo. Concilium Nicenum primum, teſte *Ruffino*, ab Imperatore Conſtantino indictum fuit. Sardicenſe, & Conſtantinopolitanũ, à Theodoſio ſeniore. Epheſinum à Theodoſ. & Valẽtiniano. Chalcedonenſe à Martiano Imperatore. Quinta Synodus, à Iuſtiniano.

(a) *Tom.* 1. *n.* 9. (b) *n.* 10. (c) *n.* 11.

ſtiniano. Sexta Synodus à Conſtantino. Septima Synodus, nẽpe Nicena ſecunda, ab Irene Auguſta. Octaua à Baſilio Imperatore, &c. Ergo Conuocatio Conciliorum ab Imperatoribus, & non à Papa ſemper habita fuit.

439 Reſpondetur, negando antecedens, & itidem, quæ falſiſſima eſt, eius probationẽ. Etenim numquam apud Hiſtoriographos Hæretici inuenient, Imperatores abſque Romani Pontificis aſſenſu, legitimum Concilium conuocaſſe. Et quidem Concilium primum Nicenum à S. Syluestro Papa, & non à Conſtantino indictum fuiſſe, canon. 20. Concilij Romani, his verbis apertè probat. *Syluester Epiſcopus, Sanctæ, & Apoſtolicæ ſedis Preſul Vrbis Romæ dixit: Quidquid in Nicea Bithiniæ conſtitutum eſt ad robur Sanctæ Matris Eccleſiæ Catholicæ à Sanctis Sacerdotibus 318. noſtro ore confirmamus: Omnes qui auſi fuerint diſſoluere diffinitionem Sancti, & magni Concilij, quod apud Niceam congregatum eſt ſub preſẽtia Piiſſimi, & venerandi Principis Conſtantini Auguſti, anathematizamus.* Concilium Cõſtantinopolitanum, teſte *Theodoreto lib. 5. hiſtor. c. 9.* non à Theodoſio, ſed à Damaſo Papa conuocatum fuit, nec vltra præſtitit Theodoſius, niſi quod Damaſi epiſtolam, qua indicebatur Concilium, ad Epiſcopos miſit. Cõcilium verò Epheſinũ, non à Theodoſio, & Valentiniano coactum fuit, ſed à Papa Cæleſtino primo, cuius vicẽ ex eius ſpeciali commiſſione, Cyrillus noſter impleuit. (a) Chalcedonẽſe Concilium, non à Martiano, ſed à S. Leone Papa conuocatum fuit; ſicut ex epiſtola Martiani ad Leonem miſſa, apertè patet, & Act. 6. Concilij ſupradicti pro Martiano ita teſtantur. *Nos,* inquit Martianus, *ad fidem roborandam, nòn ad potentiam aliquã oſtendendam, ſiue exercendam exemplo glorioſiſſimi Principis Conſtantini, Synodo intereſſe volumus, vt veritate inuenta, non vltra multitudo prauis doctrinis attracta diſcordet, vel ne vlterius prauis perſuaſionibus à recta ſeparetur fide.* Quinta Synodus, ſiue quintum Con-

(a) *Nicephor. lib. 14. c. 34.*

Concilium Generale, Conſtātinopolitanum ſecundum, à Vigilio Papa, & non à Iuſtiniano conuocatum fuit, hac conditione, vt in Sicilia celebraretur, vbi tum Orientales, tum Occidentales Epiſcopi cōmodius conuenirent. Iuſtinianus verò non Epiſcoporum, ſed ſuæ propriæ commoditati ſtudens, voluit eum Conſtantinopoli celebrari, & hęc cauſa fuit, cur Vigilius noluerit in Concilio, nec per ſe, nec per ſuos legatos præſidere; Quod cum illi Patres illuminati intellexiſſent, Imperatoris iuſſu ibi eſſe congregatos, noluerūt Cōciliares actiones proſequi, ne acta irrita eſſent, ex deſtinationis loci, & conuocationis defectu. Euthychius autem Epiſcopus Conſtantinopolitanus, qui Concilio præerat, ad Vigilium miſit illius quæſtionis de tribus capitulis deciſionem petens, vbi eidem Pontifici ait: *Centum ſexaginta quinque Patres Concilio interfuerunt, quorum Princeps fuit Vigilius Papa Romanus.* Ita Nicephorus *lib.* 17. *cap.* 27. & Euagrius *lib.* 4. *c.* 37. Quod ſi dicant Hęretici, illegitimam vſque ad Vigilij approbationē extitiſſe, ex qua robur, & vim, quam antea ex defectu legitimæ conuocationis non habebat, accepit; Ergo ad Papā, & non ad Imperatorem legitimè eius conuocatio pertinuit. Sexta Synodus ab Agathone Papa ad Conſtantini Progonati Imperatoris rogatum, vt ex actione 6. eiuſdem Concilij patet, conuocata fuit. Septima verò ab Adriano Romano Pontifice indicta, petētibus Conſtantino, & Irene, ſicut ex Diuali ab Imperatore ad Adrianum directa clarè colligi poteſt. Octaua tādē ab Adriano Secundo congregata fuit Baſilij Imperatoris miniſterio, vt ex epiſtola Adriani ad ipſum Imperatorem miſſa, quę extat *tom.* 2. *Concil epiſt.* 3. apertè patet. Ergo conuocatio Conciliorum, ad Romanum Pontificem, & non ad Imperatores, vel Reges ſpectat. Sed

440 Contra repetunt ſupradicti. Carolus Magnus plura Concilia congregauit, ſcilicet Moguntinum, Remenſe, Turonenſe, Cabilonenſe, Arelatenſe &c. Ludouicus verò Concilium Aquilgranenſe,

Nnn Tici-

Ticinenſe &c. coegit; Ergo ad Imperatores, & Reges conuocatio Conciliorum pertinet.

441 Reſpondetur, diſtinguendo antecedens: congregauit auctoritatiuè, nego antecedens; Congregauit miniſterialiter, concedo antecedens, & eodem modo diſtinguitur conſequens, vt ſcribit municeps meus P. Coriolanus; (a) *Imperatores cum Religioſiſſimi eſſent, & ſũmopere, quæ Chriſtianæ Religionis erant, curarent; cum Eccleſiam aliqua hereſi infeſtari cernerent, vel ſpontè Concilia à Romanis Pontificibus petebant; vel ab ipſis conuocanda, ſi quando Cõcilij locus eorum ditioni ſubijceretur, ita ſua auctoritate cõmuniebant, vt liberam poteſtatem Pontifici facerent, in ea Vrbe Concilium celebrandi, imo verò, ſeipſos Concilij fautores, ac propugnatores exhiberent; quo fit, vt ſeipſos potius Pontificiæ auctoritatis Miniſtros, quã riuales, ac Dominos præberent. At Concilia nomine ſuo minime congregabant, ſed vel poſtulante, vel annuente Pontifice, ea cogenda curabant. Id ex multis Synodorum teſtimonijs* &c. (b) Cui quidem ipſemet Carolus Magnus in ſuis capitulis ſic adſtipulatur. *Auctoritas Eccleſiaſtica, atque canonica docet, non debere abſque ſẽtentia Romani Pontificis Concilia celebrari.* Ergo ad Romanũ Pontificem ipſorum conuocatio ſpectat. Sed

442 Contra, inquit *Nilus Theſſalonicenſis*. Leo Papa per ſupplices tabellas à Theodoſio Imperatore poſtulauit, vt Concilio in Italia conuocando intercederet; *Pietas veſtra*, ait, *ſuggeſtioni noſtræ dignetur annuere, vt intra Italiam iubeatis habere Concilium.* Ergo ius conuocandi Conciliũ pertinet ad Imperatorem.

443 Reſpondetur, adductæ tabellæ, quibus Romanus Pontifex cum Imperatore Theodoſio egit, nequaquam per demiſſionem, ſed per modum potius Paſtoralis humanitatis fuiſſe exhibitæ, vt in cuſtodiendis Epiſcopis, in ſũptibus, in ſaluo cõducto, & ſimilibus ad Concilia conuocãda, manus auxiliares Imperator conferret. Sed quid mirã-tur

(a) *Summ. Concil. præl. 3. fol. 22.* (b) *Lib. 6. cap. 267.*

tũr Hæretici, Papam pro temporalibus rebus Imperatori ſe ſubiecisse, mirentur; & ęquius? Imperatoris Maieſtatem identidem præ Papam, vſque ad pedum oſcula procumbentẽ. *Scio*, proſequitur ſupradictus Conciuis meus, (a) *& optime ſcio, quod Imperatorum conſẽſus nonnumquam ad Concilia celebranda à Pontificibus exquiritur; Sed de hoc optima cauſa eſt, & olim etiam fuit, quod cum Imperatores toto ferè orbe imperarent, & Concilia in his Regionibus, quæ Imperatoribus ſubiecta erant, ſæpè celebrari ſolerent; æquũ ſane erat, vt ea abſque Imperatorum licentia non fierent, præſertim cũ ex toto orbe conuentus fieret: Id enim politicæ gubernationis ratio exigebat. Sed numquam reperitur, Imperatorem aliquem Catholicum propria auctoritate Concilium conuocaſſe, cum hoc ad ſolũ Papam pertineat, vt ſupra dictum eſt*. Propterea quemadmodum Synodus illa à Theodoſio illegitimè conuocata fuit, ita illegitimam, & prædatoriam Synodum Põtifex eam nũcupauit, eo quod non iudicium, ſed latrocinium exercuit, & ſecus ac canones ſtatuunt, conuocata fuit. Sed

444 Contra *Pomeranus* inſurgit. Synodus dicitur Oecumenica, ideſt totius orbis. Ergo non à Papa, ſed ab Oecumenico Domino, videlicet Imperatore, qui Oecumenicus, & totius mundi Dominus dicitur, conuocari debet. Antecedens patet; conſequentia vero probatur, tum ex *L. deprecatio 9. ff. ad leg. Rhod. de iact.* Tum ex Luca Euangeliſta. (b) Auguſtum Cæſarẽ, Oecumenicum Dominum in deſcriptionẽ totius orbis, vocãte. *Exijt edictum à Cæſare Auguſto, vt deſcriberetur vniuerſus Orbis.*

445 Reſpondetur, negãdo conſequentiam, eiuſque probationem; Etenim Imperatores nequaquam in totum Orbem, ſed in regiones illas tantum, quarum penes ipſos dominium eſt, imperandi ius habẽt. Et ita antiqui Imperatores erant Domini tantum illarum Prouinciarum, quæ Romano Imperio ſubdebantur, ſcribit Sylueira, quia

Nnn 2 ly

(a) *Ibid. ſup. fol.* 23. (a) *Cap.* 2.

ly (*a*) *Vniuerſus Orbis*, *non totus* mundus, *ſed* Populus *poſſeſſionis eius*, *teſte Syriaco*, *intelligitur* : *quia deſcriptio ipſa facta non eſt in vniuerſo mundo*, *ſed in illa tantum parte*, *quæ ſub* Romanis *erat. Dicitur autem vniuerſa terra ratione illius partis*, *in qua res fit*, *vt notat* D.Hieronymus *in cap.* 13. *Iſaiæ*, *& patet Matthæi cap.* 13. *num.*45. Vel dicitur vniuerſus Orbis, quia *vt ait Caietanus*, Auguſtus ad gloriam ſui Imperij, ſcripſit abſolutè vniuerſum orbem, tamquam eſſet Dominus vniuerſi, cuius tamen nullus vnquam fuit Imperator. *Hæc autem deſcriptio fiebat per capita generationum*, *ſeu per familias*, *nempe* Romanorum, *vt teſtatur Dionyſius Halicarnaſſeus.* Sola autem Papæ poteſtas per vniuerſum Orbem extenditur, quia per vniuerſum Orbem Eccleſia eſt propagata, & Pontifex *latius præſidet religione diuina*, *quam olim Imperatores Romani dominatione terrena*, *Sãctus Leo teſtatur.* Propterea Epiſcopos in omni mundi parte exiſtentes aduocare ad Concilium poteſt, quod eſto ex õni mundi parte non veniant, adhuc tamen ad Concilia totum Orbem veniſſe cenſetur; ſicut in Octaua Synodo contra Photinum Patres Conciliares dixerunt: *Loquere Photi*, *totus mundus hic adeſt.* Sed

446 Contrà. Indicendi Cõcilij auctoritatem Summo Sacerdoti lex diuina non tribuit. Aarõ enim, cæterique Sũmi Pontifices, Concilium, vel Populum congregaſſe non legitur. *E*rgo neque Romano Pontifici competit Concilium conuocare, cum nulla ratio ſuadeat, vt maiora ſibi vendicet Papa, quã Summus Iſraelitarum Sacerdos.

447 Reſpondetur, negãdo antecedens, & ratio negationis eſt; quia lib. Numeri cap. 11. habetur, Deus Moyſi Summo Sacerdoti ſic præcepiſſe; *Congrega mihi ſeptuaginta Viros de ſenibus Iſrael*, *quos tu noſti*, *quod* Senes *Populi ſint*, *ac Magiſtri.* Nomine autem *S*enis, *E*piſcopi, & Sacerdotes veniunt, & non Principes ſeculares, teſtatur Sylueſtra his verbis. (*b*) *Per ſenes*,

(a) *To.*1. *Euang. lib.*2. *c.*1. (b) To.1. *Apocal. c.*4. *verſ.*4. *q.*13. *n.*101, *&* 103.

Digitized by Google

nes, inquit in expoſitione, *ſit alluſio ad Principes Eccleſiæ in vtroque teſtamento. Aureolus, & Liranus tenent, quod viginti quatuor Seniores ſint Epiſcopi in ſuis ſedibus, ideſt Epiſcopatibus. Alcazar vero intelligit Sacerdotes; nam hi Praesbyteri dicuntur, quod idem eſt, ac Seniores, & in Eccleſia thronos habere, ac regnum: habent enim poteſtatem ligandi, ac ſoluendi, vnde portant canones in capite. Habent phialas aureas, ideſt calices & vaſa ſacra, in quibus Deo offerunt Sacrificium, & ſimul cum ſacrificio orationes fidelium &c.* Nomine verò *Magiſtri* poſt Prælatos, Doctores, Clerici intelliguntur, ſcribit Incognitus. (a) *Nota*, inquit, *quod inter Cleros duo ſunt gradus, ſcilicet Prælatorum, & Doctorum. Per Moyſen, qui erat de Tribu Leui, & Sacerdos, intellige Cleros.* Nempe Cleri caput. Ergo Epiſcopi, ſiue Preſbyteri, & Doctores ex diuina inſtitutione, non à Rege, vel Principe in veteri teſtamento ad Concilium vocabantur; ſed bene à Moyſe Summo Sacerdote. Sicque dum ad idem in nouo teſtamento Romanus Pontifex ipſos conuocat, nihil ſibi auctoritatis arrogat, quam Summus Sacerdos Iſraelitarũ habebat, ſed iure ſuo proprio conuocandi Oecumenicum Concilium potius fungitur. Ad quod ſanè legitimè congregatum, modò Papæ cõfirmatio accedat, inconcuſsã, infallibilemque obtinet veritatem.

448 Contra. Concilium Sardicenſe generale, verum Concilium fuit, & à Papa Leone confirmatum. Sed tale Cõcilium fuit hæreticorum Arianorum, ſicut contra Creſconium Auguſtinus ſcribit. (b) *Diſce quod neſcis, Sardicenſe Concilium Arianorum fuit.* Ergo Concilium generale præuia Papæ approbatione, ſine confirmatione, inconcuſſæ veritatis non eſt.

449 Reſpondetur ex *D. Athanaſio*, apologia ſecunda, & *Bellarmino* lib. 1. de Concil. c. 7. Supradictum Concilium generale Sardicenſe fuiſſe in duas partes diſciſſum: Altera pars fuit ſeptuaginta Epiſcoporum Orientaliũ Arianorum: Al-

(a) *Tom. 2. pſalm.* 98. *n.* 1683. (b) *Lib.* 3. *c.* 34.

Digitized by Google

Altera verò pars fuit trecentorum Epiſcoporum Catholicorum Occidentalium. Epiſcopi Orientales ſchiſmate facto, tum à trecentis Epiſcopis, tum à Iulij Summi Pōtificis Romani legatis digreſſi ſunt, & tam Catholicam fidem, quam D. Athanaſiū damnarunt. Epiſcopi autem Occidentales cum Summi Pōtificis legatis, pro fide Catholica ſtabāt, & Athanaſiū iniuſtè condemnatum, ad propriam ſedem dimiſerunt, ac reſtituerunt: Horum tandem decreta, non illorum Arianorum fuerunt à Leone Papa confirmata. Auguſtinus interea, quia Decreta dumtaxat Epiſcoporum Orientalium Arianorum, ab ipſis in Africam ad vniendos ſibi Donatiſtas miſſa, tunc tēporis vidit: vt Creſconij errorem, qui Decreta illa Auguſtino obijciebat, exibilaret, rectè ei reſpondit, *Diſce quod neſcis, Sardicenſe* Concilium, *quorum Decreta contra fidem Catholicam obiectas; Arianorū fuit.* Vel vt P. Coriolanus meus ſcribit. *(a) Duas ob cauſas Sardicenſe Concilium ab Auguſtino velut illegitimum, ac ſpuriū reiectum fuit; quarum vna eſt, quod* Marcellum *Arianorum Epiſcopum, ab omni hereſeos labe expurgatum abſoluiſſet. Sed cum* Epiphanius *Hæreſi* 72. *anno poſt obitum illius ſecundo ſcripſerit, Marcellum de hæreſi infamatum,* Roma *coram* Iulio *Pontifice fidei Confeſſionem edidiſſe, eademque præmiſſa in communionem Eccleſiæ Catholicę receptum fuiſſe, euidenter patet, id quod huic Concilio ex parte Marcelli iniuſte abſoluti obijcitur, verè calūnioſum eſſe. Altera cauſa huius Concilij ab Auguſtino reprobati eſt, quod Arianis cum ſuis Sardicam per fugam elapſi,* Philippis *in Tracia Conciliabolum, Sardicenſis Concilij nomine cōdecoratum, celebrarint, illudque patrocinio Conſtantij* Imperatoris, *velut vnum, ac legitimum Sardicenſe Concilium omnibus in locis promulgari curarint. Vnde hoc callidè, & per impoſturam Hæreticorum effectum eſt, vt non ſolum Auguſtinus, ſed Alypius, alijque plures Catholici ignorantes duo Sardicenſia* Concilia, *alterum legitimum,*

(a) *Summ Concil. Conc. Sardic. pag.* 242.

timum, *alterum verò illegitimum habitum fuiſſe, vtrumque vel Impium deteſtati fuerint.* Sed

450 Contra; Auguſtinus ſcribens aduerſus Maximianum ait:(*a*)*Nec* Ego *Nicenum, nec tu debes Ariminenſe, tamquam præiudicaturus proferre* Concilium, *nec Ego huius auctoritate, nec tu illius detineris.* Sed Concilium Nicenũ fuit Oecumenicum, & à Papa confirmatum; Ergo confirmatio Papæ non reddit inconcuſſæ veritatis Concilium.

451 Reſpondetur. Auguſtinum tunc Sacrum Nicenũ Concilium minimè reſpuiſſe, ſed quia cum hæretico homine Concilium ſupradictum reſpuente tunc diſputabat, cũ Aduerſarium ipſum ex hoc loco refellere non poſſet, & fortiora ex ſcripturis argumenta ſuppeterent, dixit: *Nec Ego Nicenum, nec tu debes Ariminenſe proferre Concilium*, ideſt, Conciliorum auctoritate pro nunc ſepoſita, rem ex ſcripturis agamus. Nec enim Auguſtinus Niceni Concilij auctoritatem, quam maximè venerabatur, & ad confutandos Hæreticos in arenam producebat, inficiatus eſt. Sed

452 Contra. Auguſtinus lib. 2. de baptiſmate aſſerit; (*b*)*Concilia plenaria priora, per Concilia poſteriora emendari.* Ergo Auguſtinus intellexit, priora, & pleniora Concilia à Papa confirmata, inconcuſſæ veritatis minime eſſe, alias emendanda non eſſent.

453 Reſpondetur, ex ipſo Auguſtino, ly *emendari, hoc tantum valere, aut ſignificare; videlicet, explicari, & declarari ea*, quæ fortaſſis obſcurius dicta ſunt in prioribus. Vel dicas, Diuum Auguſtinum loqui de Concilijs illegitimis prioribus, quorum Decreta per Concilia poſteriora legitimè congregata emendãtur, vt patet de Concilio Epheſino ſecundo, à Concilio Chalcedonenſi emendato. Vel dicendum, quod ſi loquatur de Concilijs prioribus legitimis, hæc vox *emendatio*, non eſt intelligenda quantum ad decreta fidei, & morum pro tota Eccleſia, ſed quantum ad aliquas cęremonias, & quantum

(a) *Lib.3.c.14.* (b) *Cap.3.*

Digitized by Google

tum ad ea,quæ ad Eccleſiaſticam doctrinam pertinent:poteſt enim Concilium ſecundũ loci, & temporis exigentiam, quædam talia ad vtilitatem immutare;ſicut antiquitus,cũ Sacrum in Eccleſia perageretur,totus Populus,qui ibi aderat, reſpondebat, *Amen, & cũ Spiritu tuo &c.* ad euitandum deinde turpem plebis ſtrepitum in Eccleſia, ſtatutum eſt,vt vel arte pſallendi periti in organis,vel cymbalis, aut vnus tantum Amen, & cum Spiritu tuo, reſpondeat. Euchariſtiam item in manus tradi conſuetum erat,& domum aſſeruandam deferri: procedente verò tempore, ad euitanda multa incommoda, & nè etiam Paruulis detur, hoc interdictum fuit. Ergo Auguſtinus per ly *emendari*, vim inconcuſſæ veritatis à Concilijs à Papa confirmatis minimè abſtulit. Sed

454 Contra,replicat Caluinus;*Hoc*, inquit, *verum eſſe ſi Concilium ex verbo Dei de fide definiat*, nõ autem ex ſola auctoritate Papæ,ergo &c.

455 Reſpondetur.Ex relatis Caluini verbis,Papæ auctoritatis infallibilitatem maniſeſtè deduci, eo quod vniuerſæ fidei definitiones, quæ à Concilijs emanant, non niſi ex Dei verbo vim, atque efficaciam adipiſcũtur; quo fit, vt iure optimo Verbi Dei appellationem illæ ſibi vendicent: nam ex Dei verbo citra controuerſiam eſt, quod Nicenum Concilium contra Arium conſubſtantialitatẽ Filij definierit; Dei Verbum etiam credendum eſt quidquid in Conſtantinopolitano Concilio de Spiritus Sancti Diuinitate,contra Macedonium determinatum eſt; Demum quot quot fidei definitiones à Cõcilio hauſtæ ſunt, omnes ex Dei verbo petitæ ſunt: atque inde adeò diuini verbi nũcupatione cohoneſtatæ,vt nefas ſit de his haud ſecus, quam de Diuino verbo dubitare. Neque fas vnquam fuit, aliquid præter Dei Verbum de fide definire, cum fidei obiectum, ſit ipſa diuina Veritas, hominibus reuelata. Ex verbis igitur Caluini infallibilitas auctoritatis Papæ in confirmatione Concilij, clarè, ac tutè deſumitur.

CA-

CAPVT VLTIMVM.

Nouiſſimum hæreticorum deliramentum, quo ſentiunt, Papã non poſſe legitimè ſuper omni iure poſitiuo diſpenſare, qui Chriſti fidelibus indulgẽtias elargiri, ſiue Sanctos canonizare, & Regularium Ordines ſtabilire, irridetur.

456 QVod ad primum attinet, ita arguunt inſulſe. Zoſimus Papa ſtatuit, non poſſe Romanum Pontificẽ contra Patrum ſtatuta aliquid definire; Ergo neque ipſe poteſt ſuper omni iure poſitiuo diſpenſare.

457 Reſpondetur, diſtinguendo antecedens. Non poteſt Romanus Pontifex contra Patrum ſtatuta aliquid definire, in his, quæ fidei ſunt, & iuris diuini, concedo; in reliquis nego. Ergo neque poteſt ſuper iure poſitiuo diſpenſare, nego conſequẽtiam: Etenim in hoc conſiſtit id, quod Vulgus clamitat, nempe; *Papam omnia poſſe.* Et ideo inquit Reſolutus Bachonius. (a) *poteſt etiã in omnibus votis diſpenſare, ſecluſis illis tamen, neceſſarijs obſeruationi præceptorũ Dei: ac pariter in omnibus iuramẽtis, rationabili tamen exiſtente cauſa.* diſt. 25. qu. 14. art. 6. Sed.

458 Contra, ſubiungit (b) *Vuitclephus*, Vel opera diſpenſationis ſunt vtilia, vel nociua: Si vtilia, tunc sũt prius rationabilia apud Deum, & per conſequens, ſine diſpenſatione, & periculo factibilia. Si autem ſunt nociua, tunc non ſunt per fucum licentiæ facienda. Ergo vel eſt inutilis diſpenſatio, vel Papa nequit ſuper iure poſitiuo diſpenſare.

459 Reſpõdetur ex D. Bernardo ad Eugenium Papam, ita ſcribẽte. (c) *Quid inquis? prohibes diſpenſare? non, ſed diſſipare. Nõ ſum tã rudis, vt ignorem vos poſitos diſpenſatores, ſed in ædificationem, non in deſtructionem. Denique quæritur inter diſpenſatores, vt fidelis quis*

Ooo

(a) *In. 4. diſt. 3. q. 5. art. 3.* (b) *Lib. de Chriſto & Antechriſto c. vlt.* (c) *Lib. 3.*

quis inueniatur: ubi neceſsitas vrget, excuſabilis diſpēſatio eſt: vbi vtilitas prouocat, diſpenſatio laudabilis eſt; vtilitas dico communis, non propria. Nam cum nihil eſt horum, non planè fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſsipatio eſt: Nonnulla tamen Monaſteria, quæ ſpetialius pertinuerūt ab ipſa ſua fundatione ad Sedem Apoſtolicam pro voluntate Fundatorum, benè adiudicari poſtulauerunt. Quis neſciat? Sed aliud eſt, quod largitur deuotio, aliud quod molitur ambitio, impatiens ſubie-ctionis. Ecce quod Bernardus reſpondit ad omnia. *Non ſum tam rudis* inquit, *vt vos ignorē poſitos diſpēſatores.* Nō cuiuſcumque eſt intelligere ſit ne vtilis, an nociua diſpenſatio, nec nè? ſed tantum miniſteriorum Dei Diſpenſatorū. Nec illis ſublata eſt omnis diſpenſationis facultas, vt vult Vuitclephus, quia ſic nulla diſpenſatio eis credita eſſet: ſed vbi communis vtilitas, atque neceſſitas poſcit. Et nè nimis obſtrueret aditum, tum voluntatem Fundatorum, tum id, quod deuotio largitur, prędictum neceſſarium, vel vtile interponit. Excludit ſolum id, quod ambitio ſubiectionis inpatiens molitur, & meritò omne tale priuilegium eſt obiectum, quia inutilem puto eius fructum. Habet igitur Papa poteſtatem diſpenſandi, & non ſolum hanc, ſed etiam habet

460 Auctoritatem, Indulgentias omnibus fidelibus Chriſti impartiendi, vt in prima parte Theologica huius libri, ſatis probatuũ eſt; nihilominus.

461 Contra. Auctoritas concedendi Indulgentias non eſt Papæ propria, ſed illi potius à Concilio impertita. Ergo Pontifex non poteſt per ſe concedere Chriſti fidelibus indulgentias. Antecedens probatur, quia Concilium numerum Indulgentiarum taxauit, ſicut ordinatum eſt *in cap. de pœniten. & remiſſ.* quinimmo *in cap. vlt. eodem. tit. in 6.* pręcipitur, ne alius pręter Papam plurium dierū indulgentias conferat, quam quatraginta. Ergo talem poteſtatem, tam Papæ, quam Epiſcopis Concilium tribuit.

462 Reſpondetur, negā-

do

Digitized by Google

do antecedens; ad cuius probationem dicimus, Sacroſanctum Oecumenicum Conciliũ Tridentinum in decreto continuationis ſeſſionis 25. *de Indul.* lato die 4. Xbris, palam cunctis fateri, *poteſtatem conferendi indulgentias à Chriſto Eccleſię conceſſam, ac diuinitus traditam fuiſſe.* Numerum vero Indulgentiarum tum ad Hierarchiã Eccleſiæ oſtendẽdam, vti ſcribit Reſolutus Bachonius, quia (*a*) *Sicut* Papa *habet poteſtatem à ſolo Deo, cæteri verò ab ipſo habent;* (*b*) tum etiam aſſerit, ad coercẽdam quorumdam imprudentiam taxatum eſſe; ex hoc enim non ſequitur, poteſtatem concedendi indulgentias non eſſe Papæ propriam, vtpote à Deo cõceſsã: immò propriiſſimam, vt contra Lutherũ noſter Verratus acerrimè ſcribit ſequentibus verbis. (*c*) *Indulgẽtia eſt pęnę relaxatio, quã iuſtè pro culpis proprijs quis perpeti debuiſſet, de Theſauro Eccleſiæ, ad* Diuinã *Iuſtitiã perſoluẽdam desũpta. Eius autem Cauſę quatuor ſunt, efficiens, materialis, formalis, & finalis. Cauſa efficiens eſt Deus, quì quoties alicui fideli remittit culpam, & pænam, vt Latroni in Cruce, toties ei* Indulgentiã *elargitur . . . . Cauſa verò materialis, ſunt Chriſti Opera, quę ſimul erant meritoria, & ſatisfactoria; meruit ſiquidem ſibi, & nobis: Sibi quippe per paſsionis humilitatem, meruit reſurrectionis gloriam, &c. nobis verò, quia pro noſtris peccatis ſatisfecit, vt ad Ephes. 5. liquet:* Chriſtus tradidit ſemetipſum pro nobis hoſtiam, & oblationem Deo in odorẽ ſuauitatis. *Petrus inſuper 1. cap. 2. ait:* Peccata noſtra pertulit in corpore ſuo ſuper lignum. *Et Ioannes.* Ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris &c. *Forma Indulgentiarũ, eſt intentio Summi* Pontificis, *vel alterius. Papa namq; habet Theſauri* Eccleſiæ *Claues, ideò, quibus vult, remittit paccatorum pænas per Indulgentiarum elargitionem, non ſua ſimplici poteſtate, ſed meritorum Chriſti, aliorumq; Sanctorum virtute; quare interdum dat plenariam* Indulgentiam, *nonnunquam verò remittit tantum* ter-

(a) 4. *diſt.* 24. *q.* 1. *ar.* 2. (b) *ar.* 3. (c) *Diſp.* 14 *fol.* 232. *& ſeqq.*

Digitized by Google

narrat, nempe, quod mulier quædam à Dęmone obſeſſa, numquam ab eo liberari potuit, niſi in die ſupradictæ Indulgentiæ; etenim vix Eccleſiæ limen ingreſſa, ſtatim à Dęmonis obſidione liberata fuit; ſed hęc indulgentiæ conceſſæ fuerunt à Papa, ergo &c.

464 Contra. Clauium poteſtas vlterius non patet, niſi ad eos, qui ſunt de foro Eccleſiæ, non autem ad eos, qui ſunt de foro Dei. Sed mortui ſunt de foro Dei, & non Eccleſiæ, & Papa indulgentiam eis concedit. Ergo Papa in indulgentijs elargiendis, præter illam poteſtatem, quã ſibi vendicat, nullam aliam habet.

465 Reſpondetur cum Reſolutiſſimo Doctore (a) *Bachonio*, omnimodam Chriſtum poteſtatem ſuper terram Petro fuiſſe elargitum per illa verbã. *Quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in Cælo.* Sed qui degit in Purgatorio, non dicitur in Cęlis degere; ergo ſub claue Petri, quæ ſoluit in terris, cenſetur. Sed in Purgatorio non ſoluit, niſi ab eiuſdem pęnis; ergo præuia indulgentia. Probatur hoc à D. Gregorio, ita ſcribẽte. *Veritas dicit, qui peccauerit in Spiritum Sanctum, nõ remittetur ei hic, nec in futuro, Matth. cap. 12. ergo datur intelligi per hoc, eſſe quaſdam culpas, quæ in hoc Seculo poſſũt relaxari, & quaſdam in futuro, ſcilicet de quibus pænitentia eſt aſſumpta: igitur cum generaliter dicit* Veritas, *quod quędã remittuntur in futuro, generaliter eſt illa remiſſio intelligenda per quæcumque ſuffragia, ſiue ſint orationes, ſiue indulgentiæ. Propter quod*, proſequitur Bachonius, *tenet Thomas, quod ſi indulgentia ſub hac forma fiat; quicumque fecerit hoc, vel illud; ipſe, & Pater eius, vel quicumque alius ei adiũctus in* Purgatorio *detentus, tantum indulgentiæ habebit de tali indulgentia, non ſolum viuo, ſed etiã mortuo proderit.* Hactenus Reſolutus Doctor. Fauet Bachonij ſententiæ impijſſimus Lutherus, ita apud Feuardẽtiũ in Theomach. Caluiniſt. tom. 2. fol. 6. col. 1. ſcribẽs. *firmiter credendum eſt. Ego ſcio verum eſſe,*

(a) *Ibid. Sup. q. 2. art. 2.*

eſſe,quod Animæ (in Purgatorio) *ineffabilem pœnam patiūtur, & nos eas iuuare tenemur, orationibus, ieiunÿs, eleemoſynis, & quomodocūq; poſſumus.* Sequitur Lutherum Giffordus Proteſtans, in demonſtratione, quod Brouuniſtæ Angli ſint Donatiſtæ, ita pag. 38. inquiens. *Oblationem offerre pro Defunctis, generalis mos fuit in Eccleſia, longe ante ætatem Auguſtini, vt in Cypriano, & Tertulliano videre eſt.*

466 Contra. Petro generali Vicario ſuper terram, & in Cælis, non verò ſub terra abſoluere permittitur, ex quo oſtenditur ſolos viuentes abſoluendi, nobis factam eſſe facultatem. Ergo Petri poteſtas minimè in Purgatorio locum habet; vtpotè quæ Cælum, & terram amplectitur, *diſt.* 22.*c. omnes*, & nō extenditur vſque Purgatorium.

467 Reſpondetur. Petrum conſtitutum eſſe à Chriſto Vicarium generalem abſque vlla poteſtatis arctatione indefinitè ſuper terram, & ſub terra cum poteſtate illimitata, ei ſolum ſuper totam terram, & continentiam eius conceſſa. Sed

468 Contra. Si ita eſſet, omnes Animas in Purgatorio detentas vnico ipſius Spiritu ad Cælos auolare Pontifex aſſequeretur; ex eo quia Chriſti paſſionis virtute, tantum valent Indulgentiæ, quantum ſonant. Ergo &c.

469 Reſpondetur cum eodem (*a*) *Bacbonio*: negando ſequelam, & ratio eſt iſta, quia ad hoc vt indulgentiæ in virtute paſſionis Chriſti tantum ſonent, quantum valent, cauſa conueniens requiritur, nempe vtilitas, honor Dei, & Eccleſię, ac temperantia æquitatis. Iſtæ autem Cauſæ, & cæteræ aliæ non ſaluarentur in tanta prodigalitate vnius flati, qua omnes Animæ abſoluerentur: quia Chriſti commiſſio intelligenda eſt fieri, ſecundum virtutem; non eſſet autem ſecundum virtutem, ſi per ly *quodcumq; ſolueris ſuper terrā*, remiſſio pęnę pro peccato quo ad minimū gradum pænæ nō intelligeretur, quia hęc eſſet parcitas. Sic, nec ſi per illā vnico flatu fieret totalis remiſſio,

(a) *Super articulo.* 2.

Digitized by Google

sio; quia hæc eſſet prodigalitas. ita Bachonius.

470 Summum ergò ius ex Deo Romanus pontifex habet, Indulgentijs, tum in vitam, tum poſt mortem in Purgatorio, cōtra Lutherum, Chriſti fidelibus propitius eſſe; alias, inquit noſter Verratus,(a) *Si nō daretur* Purga*torium ſequeretur, quod Deus quoties remittit culpam, remitteret etiam & pænam. Conſequens eſt falſum, quia Diuinę ſcripturę repugnat ac veritati diſſonat. Ergo & antecedens. Conſequentia verò probatur, quoniā multi fideles peccatores perſeuerāt in peccatis vſq; in finē vitæ, nullā de ipſis pænitentiā agētes: in quo tñ fine dolēt de peccatis, maximaq; cōtritione ea confitentur* Sacerdoti, *& illicò moriuntur; liquet enim, quod illi non damnantur, cum habeant fidem, & contritionem; Ergo ſaluantur; & cum nullum detur* Purgatorium, *in quo pęna patitur pro peccatis, ſequitur, Deum, remittendo eis culpam, de neceſſitate remittere etiam pænam. At falſitas cōſequentis oſtenditur de Dauide, qui poſt commiſſum adulteriū, & homicidium, cum eum acerbiſſimè Nathan Propheta reprehenderet, dixit.* Peccaui Domino. *Dixitque Nathan ad Davidem*; Dominus quoque tranſtulit peccatum tuū, non morieris; verumtamen filius, qui natus eſt tibi, morte morietur. *Et alibi*: Non auferetur gladius de domo tua. Ecce, *quod Deus remittit Dauid culpam, non autem pænam; etenim pro huiuſmodi adulterio, & homicidio, multa paſſus eſt* Dauid *mala. Præterea Apoſtolus ad* Philipp. *inquit*: In Nomine Ieſu omne genu flectatur, Cæleſtium, Terreſtrium, & Infernorum; *Liquet autem, Cęleſtes pariter, & Terreſtres Creaturas ſimul laudare Deum, quę autem ſint illæ Infernales, certum eſt non eſſe damnatas in Inferno exiſtentes, quia ipſæ Deum blaſphemant potius, quam laudant; Ergo exiſtentes in* Purgatorio. *Nullæ enim Creaturæ ſub terra valent genufle&ere nomini Ieſu, niſi huiuſmodi. Fauet huic ſentētiæ illud Io: in Apocalip.* Nemo poterat, neq; in Cęlo, ne-

(a) *Diſp. 13. fol. 227.*

neque in Terra, neque ſub Terra aperire librum, neque reſpicere illum. *Et paulò poſt*: Audi omnem creaturam, quæ in Cælo eſt, & ſuper terram, & ſub Terra dicentes: Benedictio, honor, gloria, & poteſtas, &c. *Ergo &c.* Habet etiã Romanus Pontifex ex Chriſti inſtitutione Sanctos canonizare, ſicut ipſemet Chriſtus ſe, & Apoſtolos ſuos apud Patrem Canonizauit, & Sanctificauit in terris. (a) *pro eis* inquit, *quos dediſti mihi, Sanctifico meipſum vt ſint & ipſi Sãctificati in veritate.* Ego, ſubdit, *Claritatem, quam tu dediſti mihi, dedi eis, vt ſint vnus, ſicut & nos vnum ſumus, & vt cognoſcat mundus, quia tu me miſiſti, vt videant claritatem meam, quam dediſti mihi. Pater iuſte, mundus te nõ cognouit. Ego autem te cognoui: & hi cognouerunt, quia tu me miſiſti, & notum feci eis nomen, & notum faciam.* Chriſto autẽ in Cęlos aſſumpto, poſt miſſũ Paraclytum, Petrus Chriſti Vicarius, Chriſtum ipſum canonizando, ea ipſa auctoritate functus eſt, ita decernẽs. (b) *Viri Iſraelitæ, Deus Abraham, Deus Iſaac, Deus Iacob, Deus Patrum veſtrorum glorificauit filium ſuum Ieſum, quem vos quidẽ tradidiſtis, & negaſtis:* Hunc *Deus ſuſcitauit à mortuis, cuius nos teſtes ſumus.* Quod itidem à Petro in alios Sãctos, & Amicos Dei, eius legitimi Succeſſores Põtifices Romani fecerunt.

471. Contra, inquit perfidus Vuitclephus (c) *Videtur multis, quod curia iſta canonizans Sanctos, blaſphemiæ præſumit crimen; cum ſubducta reuelatione, tam planè ignorat, ſicut* Ioannes *Præſbyter, vel* Soldanus: *& certum eſt, quod teſtium depoſitio quãtum ad propoſitum, nihil probat cum ſuppoſita veritatis notitia canonizandi, ac detecta* Papa *fideliter ſine mendacio, quod raro, vel numquam euenit.* Adhuc *de Epiſcopo quãtum ad propoſitum nihil probat cũ ſuppoſita veritate, quia ſententia alterius* Iudicis *ſententiantis ſecundũ allegata, & approbata; qui* Iudex *foret mũdo magis authenticus, tantum probaret, ſicut Papæ ſententia in*

(a) *Ioan.c.17.* (b) *Act.Apoſt.c.3.* (c) *Lib.de mirac.c.30.trialog.*

in hac parte: tamen etiam, quia horum deponentium teſtimoniū probat ad maximum, quod dati Sancti conuerſatio fuit talis: & cum hoc ſtat, quod vſque ad mortem fuit hypocrita, & præſcitus. Quæ ergo præſumptio ſuper allegata, & probata confirmare, & canonizare poteſt, quod talis in Patria ſit Beatus?

472 Reſpondetur cum *Vualdēſe*: Vuitclephum, Papę auctoritatem non doctrinis, ſed blaſphemijs impetire, ipſiſq; omnibus deinde aperte delirare. Etenim primum dicit, *reuelationem in proceſſu eſſe ſubductam*, quando certum eſt, quod totius proceſſus ſollicitudo eſt, vt reuelatio tam diuinitus per iuges preces, & ieiunia, quam humanitus per teſtes habeatur. Secundum, *Teſtium*, inquit, *depoſitio ad propoſitum nihil probat*. Sed quomodo nihil probat? *quia Sententia alterius Iudicis tantum probat, quantum illa Papę*. Dicatur quod eius ratio nihil proficit, eo quod tantum proficit euidentia alterius arguentis, quam ipſius. Quiſnam in re tāti ponderis, & tam robuſtę auctoritatis in Eccleſia Chriſti, has imprudentis hominis argutias nō ridet? Tertium, *tale teſtimonium deponentium probat ad maximum, quod dati Sācti cōuerſatio fuit talis & cum hoc ſtat, quod vſque ad mortem fuit hypocrita, & præſcitus* Falleris certò in hoc Vuitcleph, cum Chriſtus Dominus te reddat mendacē, ipſe enim ad probandum Virum gentilem dignum ſe pręſtare Apoſtolis ſuis, vnum Ethnicorum teſtimonium efficax eſſe decreuit; & tu quomodo dicis, probatiſſimum fidelium teſtimonium, pro ſāctis inferioribus, nihil probare? (a) *In quamcumque Ciuitatem*, ait Saluator Apoſtolis ſuis, *aut Caſtellum intraueritis, interrogate, quis in ea dignus ſit & ibi manete*. Hieronymus in Commentario ad Epiſtolā primam Timothei, ait. (b) *Super ordinatione Epiſcopi, & Diaconi Paulus loquitur: oportet autem, & teſtimonium eos habere bonum ab his, qui foris ſunt. Ipſi verò nouam introeuntes vrbem, ſcire non poterant*, quis,

Ppp

(a) *Matth. c.* 10. (b) *Tom. 9. epiſt. 1. c. 3.*

quis, qualis eſſet? ergo fama boſpes eligendus eſt populi, & iudicio vicinorum, ne prædicationis dignitas Suſcipientis *infamia deturpetur*. Qualiter Apoſtolorum hoſpes fama Populi, & iudicio vicinorum infidelium Paganorum eligendus eſt? Si in propoſito nihil probet, his maximè, qui introeuntes Ciuitatem, ſcire non poterant quis qualis eſſet, pluſquam Presbyter Ioannes, vel Soldanus? Sed in hoc ipſo noueris legem illam veterem Naturæ, *quod in ore duorum, vel trium teſtium ſtabit omne verbum*, Chriſtum approbaſſe; hoc apud omnes homines iuſſu Chriſti Epiſcopos, leuitas, Apoſtolorum hoſpes, Ciues Sanctorum, & domeſticos Dei probat, licet Pagani bona fide penes Iudicem Eccleſiaſticum, etiam hoc deponant; quia hoc omninò requirebatur in ordinandis Miniſtris, & hoſpitibus eligendis, Chriſto dicente Apoſtolis: *Interrogate vos, quis in ea dignus ſit.* Secundũ hoc Chriſti præceptum, & fidei ſcientiam, id Dei iudicio Papa iudicat, quis Sanctus ſit. Teſtes, non niſi fide digniſſimi ſub diligenti examinatione, limatas, & bene purgatas veritates exponunt. Accuſatores audiuntur, ſi ſint defenſores etiam auſcultantur; quid amplius Vuiclephus cupit, vt Iudex in differendo iudicium ſciat, ſi iudiciũ hoc Dei eſſe, ita Origenes approbat? (a) *Rectum iudicium eſſe Dei quis dubitet, vbi accuſatores, & defenſores adhibentur, & teſtes? & quidem de iſto hoc Dei iudicio nos homines capiamus exemplum, nec putemus vmquam ſine accuſante, & defendente, & teſtibus iuſtũ haberi iudicium.* Si hoc negat, in Arianorum perfidiam incidit, quam in toto proceſſu Sanctorum Geruaſij, & Prothaſij, Ambroſius damnat. (b) *Vident miracula*, inquit, *teſtes audiunt, geſta conſiderant, & adhuc inuidia crepitãs cor eorum, magis eligit Dei opera tribuere Beelzebub, quam conuenire cum Sanctis.* Si autem Vuiclephus catholicus, & filius pacis Eccleſiæ eſſet, minime præſcitos ſupponeret, quos Eccleſia catholica canonizat,

(a) *Tom. 2. l. b. 2. in expoſ. epiſt. ad* Rom. (b) *Tom. 3. tract. 3. de eiſdem.*

nizat, multo minus blateraret, *Quæ ergo præſumptio ſuper allegata & probata, & cõfirmata canonizare, quod talis in Patria ſit Beatus?* Præſumptio namque reſpondeo, bonæ fidei, ſi cætera ſint allegata, & probata: quia mendoſa allegari non poſſunt, etiam quãuis homini ſeducto probata credantur cum *nihil occultum, quod non ſcietur, & inultum, quod non reuelabitur*; & maxime in rebus fidei, in quibus Spiritus Sanctus, ne fideles cũ ſuo Paſtore errent, aſſiſtit. Per teſtium ergo depoſitionem fieri debet Sanctorum Canonizatio, cum ita Chriſtus oſtenderit, *pro eis quos dediſti mihi, Sanctifico meipſum.* Ita Petrus teſtauerit. (*a*) *Deus ſuſcitauit illum à mortuis, cuius nos teſtes ſumus.* ita Paulus docuerit: (*b*) *Deus ſuſcitauit eum à mortuis tertia die, qui viſus eſt his, qui ſimul aſcenderunt cum eo de Galilea in Hieruſalem, qui vſque nunc ſunt teſtes ad plebem.* Ipſi enim, qui eum, vel facta eius agnouerunt, debent de eius vita teſtimonium deferre, ſicut de Chriſto Apoſtoli depoſuerũt (*c*) *Ieſum Nazarenum, Virum Prophetam, potentem in opere, & ſermone coram Deo, & omni Populo.* Item de Stephano: (*d*) *Elegerunt Stephanum plenum fide, & Spiritu Sancto, qui faciebat ſigna, & prodigia magna in populo* (*e*) Item de Thabita, *quod fuerit eleemoſinis, & bonis operibus plena.* Et nota, quod mortua ipſa Dorcas, nullus Apoſtolorum queritur, vt bene digna in Eccleſia Sãctorum conſortio haberetur, niſi ſolus Petrus à Ioppe; quia Sanctorum canonizatio ad alios de pleno iure, niſi ad ſolum Romanum Pontificem, legitimum, & verum Petri Apoſtoli Succeſſorem, non pertinet.

473 Contra addit Caluinus. Si Canonizatio Sanctorum ad Romanum Pontificem pertineret, eius priſci Anteceſſores, vtique Sanctos, præſertim martyres tunc canonizaſſet, in quorum teſtimonio, iam nũc Imagines eorum extarent, (*f*) *Sed Martyrum tempore*

(a) *Act. Apoſtol. c.* 3. (b) *Ibid. c.* 13. (c) *Luc. c.* 24. (d) *Ibid. c* 6. (e) *Ibid. c.* 9. (f) *Lib.* 1. *inſtit. c.* 11. *§.* 16.

Digitized by Google

pore nullæ *Imagines erant.* Ergo neque nulla Canonizatio Sanctorum, & per conſequens ipſa non videtur ad Pontificem Romanum pertinere.

474 Reſpondetur, negando minorem, & ratio negationis eſt, quia ipſa minor, rotundum *Caluini* mendacium amplectitur. Tēpus enim perſecutionis, & martyrum ad Sancti Syluestri Papæ, & Magni Conſtantini Imperatoris tempora, quibus pacem tandem Eccleſia adepta eſt, perdurauit: intra quod tempus Concilium Eliberitinum, ſiue Eliberitanum Hiſpaniæ ſub Marcello I. anno 305. ſicut ipſemet Caluinus ſupradicto *lib. 1. inſtitut.* §. *tamen* 6 conteſtatur, celebratum fuit. Et in ipſo Concilio *cap 36.* ne picturæ in Eccleſia fiant, his verbis ſtatuitur. *Placuit picturas in Eccleſia eſſe non debere: Nec quod colitur, aut adoratur, in parietibus dipingatur.* Ergo Sanctorum imagines in Eccleſijs ante id tempus extabant, quia ſi non erant, cur prohibebantur? & tāto magis ibi erant, quanto in eorū honorem talis prohibitio facta fuit; quia vt optimè ſcribit Conciuis meus Pater Coriolanus. (*a*) *tempore huius Concilij adhuc Gentilium in Chriſtianorum Eccleſias perſecutio ingrueret, ſiquidem Elibertinū hocConcilium in Hiſpania ante Nicenum* 1. *Concilium celebratum eſt ab Epiſcopis illius Regionis, quamobrem ne Sanctorum Imagines, quæ in parietibus depictæ à perſecutoribus inuentæ eſſent, & contumelia afficerentur, ibi decretum fuit, ne quod adoratur, in parietibus depingeretur, ne Gentilibus ludibrio fierent. Sed tantum in tabulis, quæ aſportari, & in tutiorem locū reponi poſſunt, effigerentur.* Huic veritati Euſebius Cæſarienſis adſtipulatur, referens ſua tempeſtate plures Imagines, nempè, Ieſu Chriſti, & Apoſtolorum conſpexiſſe. (*b*) *Aſtat verò alia are nihilominus fuſa ſtatua. Hanc ſtatuam ad ſimilitudinem vultus Ieſu formatam tradebant, quæ permanſit ad noſtra vſque tempora; ſicut ipſi oculis noſtris inſpeximus.*

Et

(a) *Sum. Concil. Concil. Elibert. in annot. ad c.* 36. (b) *Hiſtor. Ec. lib* 7. *c.* 14.

Digitized by Google

Et nihil mirum, ſi ij, qui ex Gẽtibus crediderant pro beneficijs, quæ à Saluatore fuerãt cõſecuti: huiuſmodi velut munus videbãtur offerre; cum videamus etiam nunc, & Apoſtolorum Petri, & Pauli; & ipſius Saluatoris Imagines deſignari, tabuliſque depingi. Sed & antiquas ipſorum Imagines à quibuſdam conſeruatas nos vidimus. Quod mihi videtur ex Gentili conſuetudine indifferenter obſeruatum: quod ita ſoleant honorare, quos honore dignos dixerint. Inſignia enim veterum reſeruari ad posterorum memoriam: Illorum honoris, horum vero amoris indicium eſt. Igitur Martyrum tempore erant in Eccleſijs eorum imagines, immò non ſolum imagines, ſed & eorum feſtiuitates, & inuocatio à fidelibus colebantur. Teſtes per primum, Cẽturiatores, Athanaſium pro eorum auctoritate citantes, adhibeo. (a) *Martyrum feſtiuitates*, inquiunt, *in omnibus Eccleſijs ſolemnes fuiſſe videntur. Sic Iuuentio, & Maximiano pro certamine de Veritate, pretioſa monumẽta Antiochena ſtatuit; eorumque memoriam annuis feſtis reſoluit; vt Theodoretus indicat; Baſilius reprehendit quoſdam, qui in Martyrum feſtiuitatibus, negotiationes exercebant.* Per ſecundum verò Actionem vndecimam Concilij Chalcedonenſis, Sanctos inuocandos eſſe, vt pro nobis orẽt, decernentem, ſic refero. *Flauiano æterna memoria, ecce vultio, ecce veritas. Flauianus poſt mortem viuit. Martyr pro nobis oret.* Quã veritatem noſter Verratus contra Lutherum ſic profitetur. (b) *Habes igitur ex his, doctiſſime lector, hanc infallibilem veritatem, quod Sancti orant pro nobis in Cælis, & quibus modis noſtras agnoſcunt deprecationes contra falſa Lutheranorum dicta; quæ quidem veritas, licet ſit quodammodo infinitis Scripturarum teſtimonijs ſufficienter roborata; poſſunt tamen ad maiorem eius confirmationem, dicta Sanctorum Patrum in medium adduci. Ait* Hieronymus *contra Vigilantium:* Apoſtolos, & Martyres poſt Coronas orare pro-no-

(a) *Centur. 4. colon.* 451. (b) *Diſp. 4 fol.* 105. & 106.

nobis, &c. *Bernardus verò in ſermone de vigilijs Apoſtolorũ:* Petri, & Pauli,*&c. Præterea Auguſtinus multa miracula recitat, inter quæ, & mortuorũ reſurrectionem connumerat, quæ* Martyrum *interceſſione à Domino ſunt exhibita. Vnde manifeſtum eſt, quod temeraria ſit Lutheranorum hæreſis, qui honorem Glorioſę Virgini, omnibuſq;* Patriarchis, Pro*phetis, Apoſtolis,* Martyribus, *Confeſſoribus, Virginibuſque debitum Electis, tollere conantur.* Sed in Eccleſia, Sanctorũ Imagines depingi, eorum feſtiuitates colere, & à fidelibus inuocari, vera sunt, & certa Canonizationis argumenta, quæ, & ſi olim Epiſcoporum partes erant, ex tacito tamen Eccleſiæ Romanæ conſenſu fiebat, vt ſcribunt Bellarminus *tom.* 1. *de Sanct. beatitud. part.* 2. *lib.* 1. *c.* 8. Laymanus, *lib.* 4 *tract.* 7. *cap.* 5. *nu.* 1. & Lezana conſult. var. *conſult.* 2. *de offic. Sãctor. Canoniz.* modò autẽ nec Epiſcopi, nec Legati à latere poſſunt Sãctos canonizare, vt refert Caſtellanus, *de canoniz. Sanctor. qu.* 3. *art.* 1. & Lezana ſuprad. cũ tantummodo ad Romanum Pontificem ſpectare decernat. *cap. audiuimus*; *& cap. ex eo de reliquijs. & venerat. Sanctor.*

475 Immo, & Regularium Ordines etiam ſtabilire. Sed . . .

476 Contra. Ex ſupra allatis iterum inſurgit (a) *Vuiclephus. Eadem eſt conſideratio,* inquit, *de fictitia clauium Antechriſti* (ideſt Papæ, vt cap. 6. vidimus) *nam fundationi eorũ, non oportet fidelem inſiſtere.* Ergo Papa confirmandi Regularium Ordines, nullam habet veram auctoritatem.

477 Reſpondetur. Mendacijs aſſueto, fidem adhibere, non exigui operis eſt, quapropter animo nequaquam fallaci oportet omnino clauium hærere fundationi; nec hereticorum maledictis terreri. Primum, quia ipſa maledicta hæreticorum à Domino Deo, omninò punienda erunt; ſicut Græcum illum in Papam, & Cardinales inſanientem, acriter puniuit. (cuius caſum Ioannes Camerſon Minorita in vita S. Petri Thomæ *cap.* 6. *ſic* re-

(a) *In trialog. c.* 32.

referet. Miſſus Sanctus Petrus Thomas Epiſcopus Carmelita à Papa ad Michaelem Palæologum Græcorum Imperatorem Apoſtolicus legatus, *eundem, & Principes ſuos de articulis fidei, veraciter informauit, & ad virtutem, & obedientiam Romanæ Eccleſiæ reuocauit ipſum Imperatorem, & aliquos alios in fide catholica confirmando. Vbi mirabile accidit non tacendum, dum enim quodã die cum ipſo Imperatore, & alijs de dignitate & ſufficientia D.N. Papæ & DD. Cardinalium authẽticè loqueretur, & filij Dei veri Catholici corã ipſo legato, & Imperatore adſtarent,* adfuit etiam inter eos Satan *quidam videlicet nobilis Magnus Græcus, qui in verba blaſphemiæ ponens in Cœlum os ſuum, contumelioſè prorupit de D. N. Papa, & alijs DD. Cardinalibus aliqua minus honeſta, quæ vt dicebat in* Romana *Curia viderat, ore blaſphemo dicẽs: quod cũ audiſſet Nuntius Apoſtolicus Petrus Thomas tunc Pactenſis, & Liparienſis Epiſcopus, non potuit vltra pati: ſed D. Papam, & alios Dominos, in virtute Spiritus excuſauit: recitans plura bona, quæ per Prælatos Eccleſiæ fiunt ſemper, ſicut de diuino officio celebrando, de iuſtitia, & iudicio obtinẽdo, de eleemoſyna, & de beneficio pauperibus erogando, & de ſimilibus virtutibus, quas DD. Cardinales publicè operãtur: inducens per hoc ad reuerentiam Eccleſiæ audiẽtes, prædixit prophetico ſpiritu contra dictum militem blaſphemãtẽ, vltionem diuinam in proximo affuturam: mirabile dictu! Statim nocte ſequenti dictum blaſphemum militem dolor arripuit viſceralis, qui ipſum interius crucians & exterius intumeſcens, vſque in craſtinum languere permiſit ac eodem die miſerabiliter interemit nõ ſine admiratione concurrentium populorum qui ad ſpectaculum venerant, ad videndum diuinum iudicium, in milite blaſphemãte doloribus ſubito extincto: propter quod de ſecta Græcorum tres nobiles viri cõuerſi ſunt, & venientes ad Curiam, fecerunt ſe ſecundum ritum Romanæ Eccleſię confirmari.* Hęc Camerſõ Minorita: Plura tamẽ in lib. cui titulus, *(a) aduerſus Hæreticos impœnitentes* Ro-

(a) *Spec. Carmel. tom. 2. p. 5. num. 3820.*

Romanum Pontificem, *& Eccleſię Præſules* ab Adm. R. P. Magiſtro *Thoma Beauxamis* Carmelita Gallicè compoſito, & Pariſijs typis excuſſo, reperiet Lector) Secundum, quia ſuper illa Ieſu Chriſti Saluatoris verba, *Tu es Petrus,& ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ Inferi non prævalebunt aduerſus eam*; Cyrillus noſter, apud D. Thomam in Catena aurea, ſic ait. *Secundum hanc promiſſionem Eccleſia Apoſtolica Petri, ab omni ſeductione, & hęretica circumuentione manet immaculata*. Cui ita arridet Auguſtinus. *Semper fruſtra circumlatrantibus Hæreticis, culmen auctoritatis Romana ſedes obtinuit.* Idcircò eius Pōtificis auctoritas Vuitclephi maledictis nō minuitur, quin perpetua potius Succeſſione, in æternum manebit ſicut Caluinus teſtatur. (a) *Iam alterum illis largiar*, inquit, *ſit conſtitutum in Petro Primatum, vt perpetua Succeſſione ſemper maneret*. Cui etiam Lutherus ſic in reſolutionibus de indulgentijs adſtipulatur. *Auctoritati Populi in omnibus cum reuerentia cedendum eſt. In Comitijs generalibus proteſtatus ſum, me colere, & ſequi Sanctam Romanam Eccleſiam in omnibus meis dictis, & factis, præſentibus, & futuris.* Quomodo igitur Clauium poteſtas ex Vuitclepho commentitia eſt? aut cur earum fundationi minimè inſiſtere debet fidelis, ſi ab illorum veritate, & inconcuſſa firmitate, non modò ſtant Catholici; verum & infenſiſſimi, Lutherus, & Caluinus Eccleſię Romanę perduelles? Doceat doceat hoc clarius, & præuijs auctoritatibus Vuitclephus, & non mediantibus blaſphemijs: Doctrinam, Scriptorumque ſententias ab ipſo expoſcimus, & non in argumentum ſuæ deſperationis (eo quod Epiſcopatum Reijgorienſis Eccleſię, obtinere non potuit.) tot cōtra Clerum, & Papam impiè prolata ſcommata, efformatos ſarcaſmos, & blaterata deliramenta. Sed

478 Cōtra repetit Vuitclephus, nam petitam doctrinam

(a) *Lib. 4. Inſtit. c. 6. §. 11.*

nam ſic exhibeam. (*a*) *Claues ipſæ non ſunt poteſtatis ſpiritualis, quia hac poteſtas conuenit Agno, ſed ſunt ſcientiæ ad iudicandum de rebus conformiter voluntati diuinæ, ſecundum iudicium legis Dei.* Ergo fictitia eſt auctoritas ipſorum malè per Catholicos interpretata.

479 Reſpondetur cum Reſolutiſſimo Bachonio, negando ſuppoſitum, & fictitiã Vuitelephi explanationem, & ratio negationis eſt; (*b*) *Quia poſt promiſſionem clauiũ, Saluator ſubiunxit: quodcumq; ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in Cælis, & quodcũque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in Cælis. Sed hic de ſcientia nulla facta eſt mentio*: Ergo nulla de fictitia Clauium poteſtate ab Vuiteleпho affertur doctrina. Ergo clauium poteſtas ab ipſo, & non à Catholicis, malè, inſulsè, & perperam interpretatur, quod non ſit ſpecialiter Sacerdotibus delata ad delenda peccata hominum, quod propriũ eſt Agni. Quod porrò Nouatianorum figmentum eſt, contra quod Ambroſius, ſic inclamat. (*c*) *Cur baptizatis, ſi per hominem peccata dimitti non licet? In* Baptiſmo *vtique remiſſio peccatorum omnium eſt. Quid intereſt vtrum per pænitentiam, an per lauacrum hoc ius ſibi datum Sacerdotes vendicent? Vnum in vtroque Miniſterium eſt, ſed dicis, quia in lauacro, operatur miniſteriorum gratia. Quid in pęnitẽtia? Nonnè Dei Nomen operatur? quid ergo? vbi vultis, vendicatis vobis Dei gratiam, vbi nõ vultis repudiatis. Sed hoc inſolentis arrogantiæ, non* Sancti *timoris eſt, vt faſtidio vobis ſint, qui uolunt agere pænitentiam, perpeti videlicet fletus: lachrymas non poteſtis audire, non ferunt oculi veſtri veſtimentorum maculas; illuuiem ſordidatorum ſuperbo oculo, & tumido corde delicati, indignãti voce dicentes, noli me tangere, quia mundus ſum.* Conſequentia fidei, inquit Vualdẽſis, contra Nouatianos armat Ambroſium. (*d*) *Si per Hominem in baptiſmo peccatum poteſt*

(a) *Ibid ſup. in trial.* (b) *Lib. 3 quodlib. q. 17. art. 1.* (c) Tom. 1. *lib. 1. de pænit. poſt. medium.* (d) *Tom. 2. de Sacra. pænit. c. 145 n. 2.*

Digitized by Google

teſt remitti; ergo & per Hominem *in foro pænitentiæ. Primum non negabant perfidi Nouatiani: & quid intereſt ait Ambroſius, vtrum per baptiſmum, an per pænitentiam hoc ius ſibi datum vendicent Sacerdotes? ex hac fide Patris Ambroſij, ius dimittendi peccata in vtroque Sacramento datum ſibi à Domino vendicant Sacerdotes.*

480 At Vuitclephus, vt omnem Pontificis poteſtatem euertat, dictæ veritatis lucem fæda caligine obnubilare cupit, fidelium aures faſcinando, ne credant verum eſſe, quod audiunt, & à mille annis, ab ipſis Apoſtolis audierunt, videlicet Claues nõ eſſe poteſtatem Spiritualem, (a) *Sed ſcientiam, & poteſtatẽ Sacerdotis prædicãdi, & exempla virtutum præbendi fidelibus, vnde abſerentur à vijs inferni, & aperiatur eis aditus Paradiſi.* Et cum iſta ordinatis Præsbyteris appropriata non ſint, (quia vt docet ſupracitatus Reſolutus Doctor Bachonius. (b) *claues conferũtur in collatione ordinis Sacerdotalis; conſtat autem, quod ordinato in Sacerdotem, ſcientia communiter non confertur: igitur ſola poteſtas*: tum quia ipſemet Vuitclephus turpiter aſſerit, quod etiam boni Laici, & fæminę poſſunt ſic aperire & claudere meatus fidelibus) vt veritatem effugere, & Papæ auctoritatem deturpare poſſit, in quodam tractatu de Clauibus inquit, quod *non fuit alia poteſtas ligandi, atque ſoluendi, quam à Domino acceperunt Apoſtoli, niſi quando prædicabant Populo fidẽ Chriſti, qui eſt Deus, & Saluator, dimittit eis peccata, quæ fecerant. Nec aliquis Apoſtolorum accepit aliã poteſtatem ſuper ſe ad dimittendum peccata Hominum, niſi iſto modo, dicendo ſemper eis, quod Deus ſemper eſt dimiſſor peccati.*

481 Hæc autem via, reſpondit Vualdenſis, nihil ab alia (c) differt; *Laici enim, imo pueri ludentes poſſent dicere quod per fidem Deus peccata remittit. Et numquid per hoc funguntur ipſi clauibus ſcientię, & poteſtatis cum Apoſtolis? Omnia iſta facit, vt clauibus Petri fraudet* Eccleſiam, *ne poſſit*

(a) *Tract. de Papa c.7.* (b) *Ibid. ſup.* (c) *Ibid. ſup.*

Digitized by Google

ſit per excommunicationem, vel abſolutionem peccata hominum ligare, vel ſoluere, aut in priuata cõfeſſione hominum peccata remittere. Quod planè confitetur prędicto cap. 5. de Papa ita inquiens. Claues iſtę ſpecificantur ad excommunicationes, & abſolutiones, Deus huius Sęculi per fauſtum, & auaritiam cæcando ſimplices introduxit. *Neſcio vtrũ in oculis huius Superbi, Ambroſius reputetur ſic ſimplex, aut Seculi huius Deus, aut vtrum Auguſtinus, ipſe enim plane dicit.* (a) Claues quippè Regni Cælorum ſic Chriſtus dedit Eccleſiæ, vt non ſolum diceret: Quę ſolueritis ſuper terram, ſoluta erunt, & in Cęlis: vbi apertiſſimè bonum, & non malum pro malo reddit Eccleſia, verum & adiungeret, & quæ ligaueritis in terra, erunt ligata & in Cælo, quia bona eſt, & vindicãdi iuſtitia. Illud enim, quod ait: Si nec Eccleſiam audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus, & Publicanus, grauius eſt, quam ſi gladio feriretur, ſi flammis abſumeretur, ſi feris ſubigeretur. Nam ibi quoque ſubiũxit, Amẽ dico vobis, quę ligaueritis in terra, erunt ligata & in Cœlis; vt intelligeretur quam grauius ſit punitus, qui verò relictus eſt impunitus, ſequitur: Ecce hominibus nõ reddentibus malum pro malo, alligatur Homo amarius, & infelicius Eccleſiæ clauibus, quam quibuslibet grauiſſimis, & duriſſimis ferreis, vel adamantinis nexibus. *Ecce Chriſtus dixit, quæ ligaueritis in terra, erunt ligata in Cælo quia bona eſt vindicandi iuſtitia, & hanc vocat grauiſſimam clauem omni nexu ferreo duriorem, per quam ſit Eccleſiæ ſicut Ethnicus, & Publicanus, ſiue puniatur clauibus ſiue per clauem relinquatur impunitus puta per ſententiam. Ambroſius item ipſe accedat, & auctoritatem, & quidditatem Clauium Eccleſiæ Chriſti ſic nobis exponat.* Non habent Petri hæreditatem, qui fidem Petri non habent, quam impia diuiſione diſpergunt. Sed hoc improbè, quod etiam in Eccleſia donari peccata negant poſſe: cum Petro dictum ſit. *Tibi dabo claues Regni Cęlorum;*

(a) *Tom. 6. lib. con. Aduerſ. legis, & Prophetar.*

lorum;& quæcumque ligaueris ſuper terram, erunt ligata & in Cœlo; & quæcumque ſolueris ſuper terram, erunt ſoluta & in Cœlo. Cum ipſe vos Dominicę electionis dicat. Si autem *(a) cui quid donaſtis, & Ego. Nã & Ego quod donaui, propter vos in Perſona Chriſti.* Cur igitur Paulum legunt, ſi eum tam impiè arbitrantur erraſſe, vt ius ſibi vendicaret Domini ſui? Sed vendicauit acceptum, non vſurpauit indebitum. Vult Dominus plurimum poſſe diſcipulos ſuos. Vult à Seruis ſuis ea fieri in nomine ſuo, quæ ipſe faciebat poſitus in terris. Denique ait, *(b) & maiora his facietis*, dedit, vt mortuos ad vitam reuocarent. Et cum ipſe Saulo vſum videndi reddere poſſet, eum tamen ad Ananiã Diſcipulum ſuum miſit, vt ipſius benedictione Saulo refunderentur oculi, quos amiſerat. Petrum quoque ſecum in Mari iuſſit ambulare, & quia titubauit, illicò reprehendit, quod doni gratiam, fidei puſillanimitatè minuiſſet. Dedit etiam Diſcipulis, vt lux mundi eſſent pergratiam, qui erat ipſe lux mũdi. Qui deſcenſurus eſſet de Cœlo, & in Cœlum aſcẽſurus, Eliam ad Cœlum leuauit, inde eum terris complacito redditurus tempore. Baptizãdis quoque in Spiritu Sancto, & igni, per Ioannem baptiſmatis Sacramenta præmiſit. Omnia denique donauit Diſcipulis ſuis, de quibus ait. In nomine meo Dęmonia eijcient &c. Omnia ergo hæc dedit. *Ecce* repetit Vualdeſis, *claues Petri quid ſunt; cum nec ipſi habeant fidẽ Petri, nec eius hæreditatem, qui donari in Eccleſia peccata negant, cum Petro dictum ſit, Tibi dabo claues Regni Cœlorum quodcumque ligaueris &c. Ergo hæ ſunt Claues datæ Petro, & Apoſtolis de donatione, & dimiſſione criminum, & cuius iuris ſunt, vel auctoritatis, Paulus ipſe manifeſtat, non ſolum prædicando, vel dicendo ad Populum, Chriſtum dimittere. Sed ipſe in Perſona ſua exequens, & donationem factam per alios ipſe confirmãs in Perſona Chriſti. Et in hoc ius ſibi ſui Domini vendicauit, inquit* Am-

(a) *Epiſt. 2. ad. Corinth. c. 2.* (b) *Ian c. 14.*

Ambroſius, quia Dominus hoc dedit Diſcipulis facere, quod ſuum erat, quia, & maiora facere quã ipſe fecit. Eſt ergo poteſtas clauiũ vera peccatorum dimiſſio, aut obduratorũ detentio; & ius illud, vel auctoritas idẽ in eis, & in Chriſto: q̃a quidquid fit, fit vtique in Perſona Chriſti. Propterea nec fictitia, nec ſcientiæ, ſed vera, & ſpiritualis poteſtas, &c. quam Romanus Pontifex legitimus Petri ſucceſſor, & ſuper iure poſitiuo diſpenſare, & indulgentias Chriſti fidelibus erogare Sanctos canonizare, & Regularium ordines confirmare ſummum Ius habet ad ſeculi conſummationem permanſurum. Contrarium autem aſſerere, inquit noſter Guido de Perpiniano, ſiue de Terrena, Maioricenſis Epiſcopus, (a) *Tertius error eorum hæreticorum eſt, quod Papa neminẽ poteſt abſoluere, niſi foret ita Sanctus, ſicut B. Petrus, & in tanta paupertate, & in tanta humilitate, ſicut ipſe fuit.*

Ita igitur exhauſta Hæreticorum pharetra, non habent in poſterum ipſi, quo Romanos Pontifices legitimos Petri Succeſſores, vlterius impetere poſſint.

Ad Deum, Patrem luminum, à (b) quo omne datum optimum, & omne donum perfectum ſuper nos deſcendit,

PERORATIO.

Gratias tibi ago innumeras Domine Deus meus, qui dirigens me ab initio, ad finem beatè perduxiſti huius operis, (c) *à me puero tuo, & filio Ancillæ tuæ*, ad emoliendas Satanæ machinationes, & ad Populos Hæreticorum tenebris excæcatos illuminandos, ſapientia ab excelſo ſedum tuarum miſſa auxiliante, dilucidè elucubrati. Icciccò Te totis viribus deprecor, vt hæ (d) *paruulorum humilium, ſagittæ*, ſicut noſter Incognitus ait, in Hæreticorũ plagas fiant, è quibus die, ac nocte in veræ pænitentiæ argumentum, Lachrymę profluant; eo quod, (e) *dereliquerunt Te fontem aquæ viuæ, &* quæ

(a) *Lib. hæreſ.* (b) *Epiſ. Iacob. c. 1.* (c) *Pſal. 85.* (d) *To. 2. pſal. 73.* (e) *Iere. c. 2*

quæſierunt ſibi ciſternas diſſipatas, quæ continere non valēt aquas. Domine miſericors, & miſerator, inquam cum Auguſtino,(*a*)*longanimis,& multum miſericors, & verax*, *qui facis oriri ſolem tuum ſuper bonos,& malos,& pluis ſuper Iuſtos,& Iniuſtos; qui parcis, & corripis, da eis locum pænitentiæ,vt relicta malitia, credant in te Domine*:fac queſo, *vt redeant ad te filij diſertores*, *vt ſatientur ab vberibus conſolationis tuæ; non enim ipſis poteſt eſſe Verbum veritatis, in prædicatione regulę falſitatis*. Oculos igitur eorum illumina,&corda eorū dura omninò diſrumpe, vt Te Deum verum,& vium videant, agnoſcant,& in veritate ſequantur. Tu qui non vis mortem peccatorum, ſed vt conuertantur, & viuant; benè viuere ergo ſemper, per illuminationem eis tribue.Tunc enim prodeſt vnicuique benè viuere, cum detur illi ſemper viuere: cui enim non datur ſemper viuere quid prodeſt ei benè viuere? quia nec benè viuere dicendi ſunt, qui finem ſemper viuendi, vel per cæcitatem neſciunt,vel per inflammationem contemnunt. Non eſt enim cuiquam ſpes vera, & certa ſemper viuendi,niſi falſitatem reſpuat, & veritatem, quæ eſt in Chriſto Ieſu, & in eius ſacra Sponſa, Sancta Eccleſia,Catholica, Apoſtolica, Romana, agnoſcat.Tu demū, qui de more infirma mundi elegis,vt fortia quoque cōfundas.*Age etiam Domine*,dicam cum Nāzianzeno,*& fac, vt linguam, & manum, quos ſpecialiter pro decore domus tuę tibi conſecraui, optare digneris; mea ſemper tibi de te, pro te loquatur lingua,numquā laxetur manus; vt vſque ad extremum vitę alitum pugnet pro te, & confundat inſurgētes in te*,& contra Eccleſiam Sanctam tuam, pro cuius honore meo capite dimicaturum, & ſanguinem me effuſurum, *docendo iniquos tuos*, polliceor: etenim (*b*) *Zelus Domus tuę comedit me*, nēpè, inquit Syluerius,*vehemens amor, ac ſummum ſtudium reuerentię Domus tuæ, veluti ardentiſſima facula adeo inflammauit me, vt*

(a)*Tom 6.in fin.lib.de nat.boni.* (b)*Tom.2.Euang.c.2.q.14.in expoſ.*

Digitized by Google

vt omni contempto periculo, nullus reſideat vitæ amor, mortis horror, honorum, commodorumque cupiditas: ſed tãtum cultus, & reuerentia Domus Dei, *vndique me teneat*; etenim, vt refert Incognitus; quando(c) *Domus* Dei *ab Impijs malè tractatur*; tunc quod abſit, *opprobrium* Deo Patri *refertur*: cui aliud non ſit, niſi Laus, poteſtas, & Imperium; Beatiſſimæ Virgini Marię Carmelitarum ſingulari patronę, Magno Patriarchæ Elię eorum fundatori, & omnibus Sãctis, honor, & gloria per infinita ſecula ſeculorum Amen.

Et ſicut in exordio dixi omnia correctioni Sanctę Matris meæ Eccleſię, Apoſtolicę, Catholicę Romanę, verę fidei Magiſtrę, & Columnę veritatis, ſubijcio.

(c) *Tom.* 2. *pſal.* 68. *n.* 1100.

FINIS.

Digitized by Google

INDEX

Eorum Principalium Capitum, quæ tàm in Parte Dogmatica, quàm Polemica huius Libri continentur.

PARTIS DOGMATICÆ

QVÆST. I.

De Chriſto Mediatore, & Sacerdote.

CAP. I.

Quid ſit Mediator? cum officium Mediatoris Dei, & hominum, ſit proprium Chriſti in quantum homo, non verò in quantum Deus.

CAP. II.

Chriſto conuenit Mediatorem, ſiue Sacerdotem eſſe.

CAP. III.

Supradictum Sacerdotium conuenit Chriſto, non ſecundum diuinitatem, ſed ſecundum humanitatem.

CAP. IV.

Chriſtus verè Sacerdos, & Hoſtia ſimul fuit.

CAP. V.

Effectus Sacerdotij Chriſti, ſiuè eius Sacrificij cruenti fuit expia-

Digitized by Google

piatio omnium noſtrorum peccatorum.

CAP. VI.

Ieſus Chriſtus participauit fructum ſui Sacerdotij, & cruenti Sacrificij, in quantum ipſum obtulit Deo in recognitionem dominij.

CAP. VII.

Chriſtus virtute unionis hypoſtaticæ, recenſitam poteſtatem ſacerdotalem à Deo meruit.

CAP. VIII.

Tale munus Sacerdotij manet in Chriſto in æternum.

CAP. IX.

Supradictum Chriſti Sacerdotium cæteris antecellit.

CAP. VLTIMVM.

Sacerdotium Chriſti fuit ſecundum ordinem Melchiſedech, & ipſi iure optimo aſſimilatum.

QVÆST. II.

De Chriſto Summo Pontifice, Rege Spirituali, & Capite Eccleſiæ.

CAP. I.

Chriſtus fuit Summus Pontifex, & Caput Eccleſiæ.

CAP.

Digitized by Google

CAP. II.

Chriſtus eſt Rex ſpiritualis Eccleſiæ.

CAP. III.

Chriſtus tamquam Rex ſpiritualis, habuit talem poteſtatem in tota Eccleſia, vt nulla Creaturæ fuerit communicata.

CAP. IV.

Chriſtus præter regiam poteſtatem, habuit etiam poteſtatem legiſlatiuam.

CAP. V.

Talis poteſtas legiſlatiua Chriſti, euacuatiua fuit legis Moſaicæ.

CAP. VI.

Chriſtus cum poteſtate legiſlatiua, habuit etiam poteſtatem iudiciariam.

CAP. VII.

In Chriſto præter Iudiciariam, etiam redemptiua poteſtas fuit.

CAP. VIII.

Recenſitæ poteſtates non conueniunt Chriſto ratione naturæ diuinæ; ſed tantum ſecundum naturam humanam.

CAP. IX.

Chriſtus iure paternæ donationis, fuit etiam Rex temporalis to-

tius mundi, ſecundum naturam humanam.

CAP. VLTIMVM.

Chriſtus habuit dominium proprietatis ſuper omnia Regna mundi, & eius res ſingulares.

QVÆSTIO III.

De Chriſto inſtituente in terris ſuum Vicarium, nempè Romanum Pontificem.

CAP. I.

Chriſtus in terris reliquit ſuum Vicarium, vt eſſet Caput omnium ſuorum fidelium.

CAP. II.

Recenſitus Chriſti Vicarius ab ipſo Chriſto in terris inſtitutus, fuit Apoſtolus Petrus.

CAP. III.

Solus Petrus, & non quilibet alius Apoſtolus, ſiue Paulus, fuit in terris Chriſti Vicarius conſtitutus.

CAP. IV.

Cæleſtis poteſtas ligandi, atque ſoluendi Apoſtolo Petro diuinitus à Chriſto impartita, ad eius Succeſſores, nempè ad Pontifices Romanos tranſijt de iure diuino, ſaltem mediato.

CAP.

Digitized by Google

CAP. V.

Electio Epiſcopi Romani in legitimum Petri Succeſſorem, eſt de iure diuino mediato, & omnino pertinet ad Cardinales.

CAP. VI.

Epiſcopus Romanus à Cardinalibus in Petri Apoſtoli ſucceſſorem canonicè electus, eſt verus Summus Pontifex totius Vrbis, & Orbis.

CAP. VII.

Epiſcopum Romanum electum à Cardinalibus in Petri Apoſtoli ſucceſſorem, ſupremam poteſtatem Capitis in toto terrarum Orbe de iure diuino habere, probat auctoritas Conciliorum.

CAP. VIII.

Principatus Romani Pontificis ſuper cunctas Orbis Eccleſias, teſtimonio Græcorum, & Latinorum Patrum comprobatur.

CAP. IX.

Principatum Romani Pontificis per ſucceſſorum Chronotaxim ſucceſſiuè ab Apoſtolo Petro, vſque in præſentem Innocentium XII. *relatam, non interruptum, ſed potius idem eſſe, clarè oſtenditur.*

CAP. VLTIMVM.

Romani Pontificis Principatus Monarchicus eſt, & Monarchia ipſi ſoli competit, & hic numero Pontifex Innocentius XII. *eſt verus eius Monarcha.*

QVÆ-

QVÆSTIO VLTIMA.

De ſuprema Romani Pontificis ligandi, atque ſoluendi poteſtate.

CAP. I.

Chriſtus, poteſtatis temporalis plenitudinem ſuper omnia bona temporalia, ſaltem vbi cauſa ineſt, ſuo Vicario Romano Pontifici conceſſit.

CAP. II.

Chriſtus Vicario ſuo, etiam ſuper Imperatores, & Reges, ſupremam poteſtatem conceſſit.

CAP. III.

Papa non ſolum in cauſa peccati poteſt Imperatores, & Reges iudicare, verum etiam illos priuare.

CAP. IV.

Romanus Pontifex ratione inutilitatis, vel iniquitatis, poteſt deponere Imperatores, & Reges, necnon alteri eorum Regna deferre.

CAP. V.

Romanus Pontifex auctoritatem coactiuam habet, & quemlibet fidelem vbique exiſtentem poteſt Romæ de iure citare.

CAP. VI.

Hæreticas falſitates confutare, & veritates catholicas definire;

Digitized by Google

nire, ad ſolum Romanum Pontificem ſpectat.

CAP. VII.

Romanus Pontifex in determinandis rebus fidei, & promulgandis decretis morum pro tota Eccleſia, habet veritatem infallibilem.

CAP. VIII.

Soli Romano Pontifici competit conuocatio Conciliorum Generalium: quæ ſi ab ipſo confirmata erunt, omnino inconcuſſæ auctoritatis redduntur.

CAP. IX.

Romanus Pontifex poteſt ſuper omni iure poſitiuo diſpenſare, Indulgentias Chriſti fidelibus elargiri, Sanctos canonizare, ac Regularium Ordines ſtabilire.

CAP. VLTIMVM.

Ea, quæ ſunt Romano Pontifici abſolutè reſeruata, & nota digna vocantur, ſigillatim hic recenſentur.

PARTIS VERÒ POLEMICÆ.

QVÆS. I.

De his, quæ contra ſupremum Chriſti Sacerdotium, tàm à Scholaſticis, quàm ab Hæreticis obijciuntur.

CAP. I.

H*Æretici non vno ore, ſed diuerſimodè autumant Chriſtum fuiſſe mediatorem.*

CAP.

CAP. II.

Ex Hereticorum aſſerto, Chriſto mediatori, ſiue Sacerdoti eſſe minime conuenit.

CAP. III.

Aduerſarij iterum conantur oſtendere, dignitatem Sacerdotij minime Chriſto conuenire ſecundum humanitatem.

CAP. IV.

Falſa Aduerſariorum opinio, Chriſtum Sacerdotem, & hoſtiam ſimul fuiſſe negantium, apertè refellitur.

CAP. V.

Lutherus, & Caluinus de more inſanientes, effectum Sacerdotij Chriſti, ſiue ipſius cruenti ſacrificij, inſufficientem omnium peccatorum noſtrorum expiationem impiè ſentiunt, extitiſſe; niſi etiam inferorum cruciatus, terrores, angores, & damnatorum dolores, quos Chriſtus in Anima pro nobis paſſus eſt, acceſſiſſent.

CAP. VI.

Aduerſariorum opinio, quod Chriſtus ſui Sacerdotij, & cruenti ſacrificij fructum pro ſeipſo obtulerit, & participauerit, non autem in ſupremi dominij recognitionem, refellitur.

CAP. VII.

Aduerſariorum conatus, ſentientium in Chriſto Sacerdotalem poteſtatem ex meritis, non autem virtute vnionis hypoſtaticæ fuiſſe, irritus oſtenditur.

CAP.

Digitized by Google

CAP. VIII.

Fruſtra per Aduerſarios aſſeritur, Chriſti Sacerdotium iam terminatum eſſe, & minime in æternum manere.

CAP. IX.

Inſulſa Aduerſariorum opinio, quod Chriſti Sacerdotium minime omne aliud præcellat, irridetur.

CAP. VLTIMVM.

Hæretici negant, Sacerdotium Chriſti fuiſſe ſecundum ordinem Melchiſedech, ideoque non rectè ei aſſimilatum.

QVÆS. II.

Quæ conuicia in Caput Eccleſiæ, & Summum Pontificem Chriſtum, Hæretici blaterantur.

CAP. I.

Temerè nonnulli Aduerſariorum autumant, Chriſtum Summum Pontificem, & Caput Eccleſiæ, non extitiſſe.

CAP. II.

Altera Hæreticorum blaſphemia, quod Chriſtus Rex temporalis Eccleſiæ potius, quam ſpiritualis extiterit.

CAP. III.

Tertium effutiunt Aduerſarij, talem regiam ſpiritualem poteſtatem non videri ad Chriſtum ſingulariter ſpectauiſſe, eo quod alteri etiam Creaturæ cummunicata fuerit a Deo.

Digitized by Google

CAP. IV.

Aduerſarij, Chriſtum legislatorem eſſe non potuiſſe oſtendentes, reijciuntur.

CAP. V.

Vrgent iterum Aduerſarij, poteſtatem legislatiuam Chriſti, nentiquam fuiſſe Moſaicæ legis euacuatiuam.

CAP. VI.

Chriſtum nequaquam iudiciariam poteſtatem habuiſſe, temerè iterum, & obſtinatè veritatis inimici oſtendere contendunt.

CAP. VII.

Redemptiuam poteſtatem à Chriſto infenſiſſimi eius nominis hoſtes, impiè contendunt auertere.

CAP. VIII.

Memoratas poteſtates ratione naturæ diuinæ, non autem ſecundum humanam Chriſto conuenire, obloquuntur Aduerſarij.

CAP. IX.

Negant Aduerſarij, Chriſtum ſecundum humanitatem, Regem totius Mundi temporalem extitiſſe.

CAP. VLTIMVM.

Aduerſarij iterum conantur probare, Chriſtum minimè habuiſſe

buiſſe dominium proprietatis in omnia regna mundi, eiuſque res ſingulares.

QVÆST. III.

De his, quæ tam aduerſus ſolius Petri in Chriſti Vicarium inſtitutionem; quam in hæreditariam ſucceſſorum eiuſdem permanentiam, ab Hæreticis obijciuntur.

CAP. I.

Hæretici blaſphemando aſſerunt, Chriſti Vicarium pro regula animata, & certa fidei, à Chriſto in terris inſtitutum, tamquam Caput viſibile omnium fidelium, non eſſe Romanum Pontificem.

CAP. II.

Alterum Hæreticorum deliramentum, quo aſſerunt, Chriſtum in terris non Petrum dumtaxat in ſuum Vicarium, ſed omnes Apoſtolos inſtituiſſe.

CAP. III.

Pontificiam poteſtatem æqualiter inter Petrum, & Paulum diuiſam, non autem vni Petro traditam, inſulsè autumant Catholicæ fidei Hoſtes.

CAP. IV.

Pleraque Hæreticorum cauillationes, Romanum Pontificem legitimum Petri ſucceſſorem non eſſe, aut eius cæleſtem poteſtatem de iure diuino, diluuntur.

Digitized by Google

CAP. V.

Iterum Hæretici fabulantur, electionem Romani Pontificis in legitimum Petri ſucceſſorem, non eſſe de iure diuino, nec pertinere ad Cardinales.

CAP. VI.

Non admittunt Aduerſarij Romanum Epiſcopum ſupremum totius Orbis Paſtorem eſſe, ex eo quia ipſius Antecedanei, ipſammet auctoritatem in terris exercuerunt, cum ea non legitimè, ſed imprudenter, & criminoſi functi ſint.

CAP. VII.

Denuò Hæretici delirant, Concilia generalia cum ex ſe ſint fallibilia, numquam certò nobis ſupremam Romani Pontificis auctoritatem teſtare poſſe.

CAP. VIII.

Hæretici de more impiè blaſphemant, Romani Pontificis principatum ex Sanctorum auctoritatibus probari non poſſe, cum Sancti ipſi recti homines minimè extiterint.

CAP. IX.

Effutiunt Hæretici, Romani Pontificis Principatum, per interruptam Succeſſorum eiuſdem Cronotaxim, interruptum fuiſſe.

CAP. VLTIMVM.

Vrgent iterum Hæretici, Romani Pontificis principatum

Mo-

Monarchicum non eſſe, aut hunc numero Innocentium XII., eius verum Monarcham.

QVÆSTIO VLTIMA.

Hæreticorum obiectiones, quibus ſupremam Romani Pontificis ligandi, atque ſoluendi poteſtatem criminantur, luculenter diluuntur.

CAP. I.

Impiè ſentiunt Hæretici, Chriſtum in terris poteſtatem nullam Romano Pontifici contuliſſe.

CAP. II.

Effutiunt iterum Aduerſarij, Romanum Pontificem ſuper Imperatores, & Reges auctoritatem exercere poſſe nullam.

CAP. III.

Eccleſiæ perduellium ſententia, non poſſe Imperatores, & Reges à Papa in cauſa peccati iudicari, & Regno priuari, refellitur.

CAP. IV.

Catholicæ fidei hoſtes, Romanum Pontificem in cauſa iniquitatis, vel inutilitatis Imperatores, & Reges deponere non poſſe contendentes, redarguntur.

CAP. V.

Romanum Pontificem à coactiua poteſtate excludi, ſentiunt Hæretici, & Catholicos de iure citandos Romæ non eſſe.

CAP.

CAP. VI.

Hæreticas falſitates refellere, & Catholicas veritates decernere, ad Romanum Pontificem nequaquam pertinere, opinantur Hæretici.

CAP. VII.

Hæretici de more inſanientes, affirmant Romanum Pontificem in confutandis Eccleſia perduellium erroribus, & rebus fidei definiendis, infallibili veritate carere.

CAP. VIII.

Inſulſa Hæreticorum opinio, qua aſſerunt, Concilij conuocationem ad Romanum Pontificem non pertinere, nec deinde eius prauia confirmatione inconcuſſa fidei habere veritatem, reijcitur.

CAP. VLTIMVM.

Nouiſſimum Hæreticorum deliramentum, quo ſentiunt, Papam non poſſe legitimè ſuper omni iure poſitiuo diſpenſare, aut Chriſti fidelibus Indulgentias elargiri, ſiue Sanctos canonizare, aut Ordines ſtabilire, irridetur.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

397.022

INDEX

INDEX

Rerum notabilium, quæ in hoc Opere repe-riuntur, ordine alphabetico digeſtus.

A

Africa Catholicam Fidem ſuſcipit. parte 2. quæſt. 2. c. 6. n. 2. 82.
America Ieſu Chriſti Euangelium amplectitur. parte 2. quæſt. 3. num. 290.
Anathemate Lutherus percutitur. Parergon. n. 10.
Anabaptiſtæ quot ſint, numerantur. Parerg. n. 31.
Antilutherani deſcribuntur. ibidem num. 50.
Anglo-Caluiniſtæ confutantur, p. 2. quæſt. 3. c. 4. n. 237.
Animæ in Purgatorio exiſtentes, ſub claue Petri manere dicuntur. par. 2. quæſt. 4. cap. vlt. n. 465.
Antiochenam Eccleſiam Petrus Apoſtolus Deo iubente Romam tranſtulit. par. 1. q. 3. c. 4. num. 117., & 118.
Approbatio Ordinum Regularium, ad Romanum Pontificem ſpectat. par. 1. quæſt. 4. c. 9.
Item, & approbatio Conciliorum generalium, quæ præuia, omnia eorum acta poſtmodum de fide redduntur. part. 1. quæſt. 4. c. 8.
Apologia Iuſti Caluini, ad Fidem Catholicam reuerſi, deſcribitur. Parergon, num. 36.
Apologetici Hæretici, ex Apologia Eccleſiæ Anglicanæ ita vocantur. ibidem num. 55.
Armenia, ad Fidem Chriſti conuertitur. par. 2. quæſt. 3. c. 6. n. 287.
Aſia, Fidem Catholicam amplectitur. ibidem num. 285.
Aſtutia Caluini deſcribitur. Parergon. num. 43.

Au-

Auctoritas conuocandi Concilia generalia, à Chriſto Romano Pontifici tribuitur. p. 1. quæſt. 4. c. 8. num. 250.

B

Bachonius Reſolutus Doctor, & Schola Carmelitarum Princeps, Papam tuetur. part. 1. per totum.

Bachonij doctrina de fallacijs ab Hæreticis commiſſis, explicatur. Parergon. num. 57.

Baptiſmus Hæreticorum Pauliſtarum, non erat verus Baptiſmus. par. 2. quæſt. 3. c. 7. num. 299.

Beatos in Cælis exiſtentes conuicijs non paucis Caluinus impetit. Parergon, num. 42., & 43.

Beati in Cælo hactenus Deum vident, & ab ipſo glorificantur. part. 2. quæſt. 4. c. 7. num. 435.

Bachonij doctrina circa hoc, contra Lutherum, & Caluinum refertur. ibidem num. 436.

Bezæ delirium exploditur. par. 2. quæſt. 2. c. 7.

Brulleus propter Caluini aſtutiam à Deo morte punitur. Parergon num. 44.

Bu.c.riani Hæretici, recenſentur. ibidem num. 50.

C

Caluini delirium circa mortem Chriſti exufflatur. par. 2. quæſt. 1. cap. 5. num. 31.

Caluini dorſum ob ſodomiæ crimen ferro candenti obſignatur. Parergon num. 33.

Caluiniſtæ eius Sectatores, omnes recenſentur. ibidem num. 49.

Caluinus iterum confutatur. part. 2 quæſt. 3. c. 4. num. 214.

Cardinales in electione Papæ, huiuſmodi tantum perſonam deſignant, nam auctoritatem ipſe accipit à Deo. part. 2. quæſt. 3. c. 4. num. 256.

Carmelitæ, omnibus Concilijs generalibus, incipiendo ab illo Petri Apoſtoli habito Hieroſolymis, vſque ad Concilium Tri-

Tridentium; continuo adſuerunt. Parergon num. 76.
Carmelitæ una cum Apoſtolis, Ieſu Chriſti Euangelium per orbem uniuerſum diſſeminarunt. p. 2. quæſt. 3. c. 6. num 280.
Chriſtus mediator eſt Dei, & hominum, ſecundum humanitatem, p. 1. quæſt. 1. c. 1. num. 4.
Chriſtus verè Sacerdos fuit. p. 1. quæſt. 1. c. 2. num. 8. non autem ſecundam Diuinitatem, ſed ſecundum humanitatem. p. 1. quæſt. 1. c 3. num. 10.
Chriſtus Sacerdos fuit, & hoſtia ſimul. p. 1. quæſt. 1. c. 4. num. 12. fructum tamen ſui Sacerdotij participauit p. 1. quæſt. 1. c. 6. num. 21.
Chriſtus fuit Summus Pontifex, & Caput Eccleſiæ. p. 1. q. 2. conſ. 1.
Chriſtus eſt Rex ſpiritualis Eccleſiæ p. 1. quæſt. 2. c. 2. immo, & legislator noſter. p. 1. quæſt. 2. c. 4. lex verò eius euacuatiua legis Moyſis. p. 1. quæſt. 2. c. 5.
Chriſtus Iudex p. 1. quæſt. 2. c. 6. & Redemptor noſter fuit p. 1. quæſt. 2. c. 7. num. 68.
Chriſtus eſt Rex temporalis totius mundi p. 1. quæſt. 2. cap. 9. & tam ſuper omnia eius regna, quam res ſingulares, dominium proprietatis habuit. p. 1. quæſt. 2. c. ultim.
Chriſtus ignarus non fuit, ut blaterant Hæretici, ſed omnino Sapiens fuit. p. 2. quæſt. 2. c. 4. num. 108.
Chriſtus poteſtatem coactiuam in terris exercuit. par. 2. quæſt. 4. c. 5. num. 392.
Chriſtus omnem poteſtatis plenitudinem Vicario ſuo Romano Pontifici contulit. p. 1. quæſt. 4. c. 1. non autem ei delegauit omnem poteſtatem quam habebat. p. 2. quæſt. 2. c. 9.
Chronotaxis Summarum Pontificum recenſetur. p. 1. quæſt. 3. c. 9.
Cyrillus Carmelita Patriarcha Alexandrinus, Concilij Epheſini Præſes. p. 1. quæſt. 3. c. 7. num. 155.
Clemens à S. Petro Apoſtolo eius ſucceſſor ordinatur. p. 1. quæſt. 3. c. 4. num. 118.

Digitized by Google

Concilia quatuor primeua ; nempe Nicenum, Conſtantinopolitanum, Epheſinum, & Chalcedonenſe, referuntur. p. 1. *quaſt.* 3. c. 7.

Concilium Generale nec Papam citare, nec ab officio priuare poteſt. p. 1. *quaſt.* 3. *cap. vltim. num.* 343.

Concilium inuito Papa, nihil poteſt de fide definire. p. 2. *quaſt.* 4. c. 6. *num.* 395.

Concilium Generale niſi à Papa confirmetur, nullum robur, aut auctoritatem aliquam habet. p. 2. *quaſt.* 3. *cap. vltim. num.* 343.

Conſtantini Imperatoris donatio facta Eccleſia. par. 2. *quaſt. vltim. cap.* 6. *num.* 414.

D

Decretum latum ab Apoſtolo Petro, à D. Iacobo comprobatur. par. 2. *quaſt.* 3. *cap.* 7. *num.* 297.

Deliria Marci-Antonij de Dominis, Archiapoſtata Spalatrenſis confutantur. par. 2. *quaſt.* 3. *cap.* 2.

Dialectica frucata Hareticorum recenſetur. Perergon num. 64.

Diabolus nocte docet Lutherum. ibidem num. 12.

Dogmata fidei ſunt vera per ſe in actu primo; ità verò eſſe, à Papa tantum in actu ſecundo declarantur. par. 2. *quaſt.* 4. *cap.* 6. *num.* 389.

Dolores atrociſſimi Caluini Corpus torquentes, numerantur. Parergon num. 46.

Donatio Conſtantini Imperatoris facta Eccleſia. par. 2. *quaſt. vltim. cap.* 6. *num.* 414.

E

Eccleſia Catholica definitio. parte 1. *quaſt.* 2. c. 1. *num.* 45.

Eccleſia Dei, verè Vna, Sancta, Apoſtolica, Catholica, & Ro.

Romana dicitur . par. 1. quæſt. 3. c. 5. num. 128.
Eccleſia Catholica duplici influxu à Chriſto gubernatur . part. 1. quæſt. 3. c. 4. num. 114.
Eccleſia Catholica ad omnes Mundi partes deuenit . part. 2. quæſt. 3. c. 6. num. 280.
Æcolampadiani Hæretici, à Ioanne Occolampadio Hæreſiarcha trahunt originem, Parergon num. 52.
S. Elias Propheta, Carmelitarum Inſtitutor, à conuicijs Caluini vendicatur . ibidem num. 42.
S. Elpidius Carmelita, primus Archiepiſcopus Toletanus à S. Iacobo Apoſtolo ibi ordinatus . p. 2. quæſt. 3. c. 6. num. 280.
Electio Romani Pontificis eſt de iure diuino . p. 1. quæſt. 3. c. 5. num. 123., cum reliquis .
Electio Papæ omnino pertinet ad Cardinales. ibidem num. 225.
Engoliſmam Caluinus proficiſcitur, ibique ab ſodomiæ crimen, à primario Collegij Rectore proceſſatur . Parergon num. 33.
Epiſcopus Romanus, eſt verus totius Vrbis, & Orbis Summus Pontifex . p. 2. quæſt. 3. c. 6.
S. Ephiphanij dictum declaratur . p. 2. quæſt. 3. c. 3. num. 205.
Eraſmiani, à Deſiderio Eraſmo Rotherodamo Hæreſiarcha ſic dicti . Parergon num. 56.
Error Franciſci Stankari, confutatur . p. 2. quæſt. 1. c. 1. num. 4.
Euerardus Billicus Carmelita, Epiſcopus Cyrenenſis, Lutheranorum maximus perſecutor . Parergon num. 76.
Europa Ieſu Chriſti Euangelium amplectitur . p. 2. quæſt. 3. c. 6. num. 288.

F

Fabella de Ioanna Papiſſa exploditur . p. 2. quæ. 3. c. 9. num. 320., & 321.
Fallaciæ Hæreticorum quibus fideles decipiunt ſigillatim narrantur, Parergon num. 59.
Farelliſtæ Hæretici, à Farellio ſic dicti . ibidem num. 53.

SSS 3 *Fa-*

Faſtuoſus, & iracundus Spiritus dominatur luthero. ibidem num 13.
Fraudes Hæreticorum deteguntur. ibidem num. 71.
Fridericus Dux Saxoniæ, maximus fautor lutheri, ibidem num. 9.
Funus lutheri à Dæmonibus celebratur. ibidem num. 22.

G

GErmaniam Caluinus deuenit, ibique plura à luthero ſuffuratur. Parergon num. 34., & 35. *e Germania poſtmadum Geneuam acceſſit. ibidem num.* 38.
Granditates Apoſtoli Petri recenſentur. p. 1. *quæſt.* 2. *c.* 3. *num.* 101. 102. 103., & 104.
Gregorius Papa, his qui in Monaſterijs tacitum, vel expreſſam profeſſionem deuouerint, nuptias interdixit. p. 2. *quæſt.* 4. *c.* 8. *num.* 427.
Gregorij Nanzianzeni excuſatio refertur. p. 2. *quæſt.* 3. *c.* 7. *num.* 304.

H

HEnricus Rex Angliæ, ignominia afficit Lutherum. Parergon num. 20.
S. Hieronymus ab Hæreticis conuicijs impetitur. p. 2. *quæſt.* 3. *c.* 8. *num.* 317.
Hæretici Lutherani, Semilutherani, & Antilutherani, numerantur. Parergon num. 24. 25., & 26. *Item Hæretici Caluiniſtæ. ibidem num.* 49. *Hæretici Bucceriani. num.* 50. *Hæretici Martyriani. num.* 51. *Hæretici Oecolampadiani. num.* 52. *Hæretici Tigurini. num.* 54. *Hæretici Anglici. num.* 55. *Hæretici Eraſmiani. num.* 56.
Hæretici in vnum conuenerunt contra Papam. part. 2. *quæſt.* 4. *cap.* 8. *num.* 437.
Hæretici ſæpeſæpius dant in legem Corneliam. Parergon. num. 71.

He-

Digitized by Google

Hæreticos falſitates confutare, ad ſolum Romanum Pontificem ſpectat. part. 1. quæſt. 4. cap. 6.
Hunc numero Papam, Innocentium XII., eſſe verum, & legitimam Petri Succeſſorem, de fide eſt. part. 1. quæſt. 2. cap. vltim.

I

IDelecta Buren Caluini Vxor. Parergon num. 48.
Ignorantia Papæ rebus fidei non officit, quia in ipſis decernendis virtute ex alto inſtruitur. part. 2. quæſt. 4. cap. 6. num. 393.
Immoderata Caluini voluptas deſcribitur. Parergon num. 46.
Imperatores poteſtati Papæ ſubmittuntur, ab ipſo quoque puniri, priuari poſſunt. part. 1. quæſt. 4. cap. 3.
Imperatores nequeunt Concilia Generalia per ſe conuocare. par. 1. quæſt. 4. cap. 9. num. 255.
Imperatores inconuocandis Concilijs Generalibus habent tantam poteſtatem executorialem. ibidem num. 254. ſine miniſterialem. part. 2. quæſt. 4. cap. 8. num. 441.
Indulgentiarum elargitio, ad Romanum Pontificem ſpectat. part. 1. quæſt. 4. cap. 9.
Iniquitas maxima Caluini refertur. Parergon num. 38.
Islebij Oppidum in Saxonia, Patria Lutheri. ibidem num. 1.

L

LAtrocinia Caluini, numerantur. Parergon num. 35. eius falſa logica detegitur. ibidem num. 64. 65. 66. 67. 68 &c.
Lutherus Erphordiam habitum Regularem ſuſcipit. ibidem num. 3.
Lutherus contra Indulgentiarum virtute prædicati. ibidem num. 9.
Lutherus publicè fatetur Magiſtrum ſuum Diabolum extitiſſe. ibidem num. 15.

Lu-

Lutheri delirium circa virtutem Chriſti ſanguinis, explodi-
tur. par. 2. quæſt. 1. c. 5.
Lutherus iterum confutatur. par. 2. quæſt. 3. cap. 4.
Lutherus à Zuinglio vincitur. Parergon num. 22.
Lutheri Sectatores recenſentur. ibidem num. 23.
Lutherani Molles, referuntur. ibidem num. 24. item Rigi-
di, & mixti etiam. ibidem num. 25. & num. 26.

M

Marcus Antonius de Dominis Archiapoſtata Spalatren-
ſis deſcribitur. par. 2. quæſt. 2. cap. 1. num. 181.
S. Maria Magdalena de Pazzis, hæreticorum cæcitates non
ſemel, ſed ſæpeſæpius fleuit. Parergon num. 78.
Melchiſedech quiſnam fuerit, deſcribitur. par. 1. cap. vltim.
num. 41.
Moyſes Princeps ſæcularis non fuit. par. 2. quæſt. 2. cap. 2.
Moyſes ex diuina inſtitutione conuocauit Concilium. par. 2.
quæſt. 4. cap. 8. num. 447.
Miracula quædam de Indulgentijs recenſentur. par. 2. quæſt.
4. cap. vltim. num. 463.
Miraculum Caluini ridiculum, deſcribitur. Parerg. num.
44.
Monaſteria Carmelitarum, in omnibus Mundi partibus, re-
periuntur. par. 2. quæſt. 3. cap. 6. per totum.
Moniales Conuentus Nimicenſis in Germania, per Lutheri
ſcommata à propoſito Virginitatis iam emiſſo recedunt;
Vnaque ipſarum Catharina Bore nomine, Vxor Lutheri,
efficitur. Parergon num. 19., & 20.
Morbi quibus Caluinus anguſtiabatur, numerantur. ibidem
num. 46.
Mors infauſta Caluini, narratur. ibidem num. 47.
Mors Lutheri peſſima, deſcribitur. ibidem num. 22.

Ne-

N

NEfarij Caluini Conatus, deſcribuntur. Parergon num. 41.
Nicolaus de Egmunda Carmelita, Generalis Inquiſitor Belgij contra hæreticam prauitatem. Parergon num. 56.
Nilus Theſſalonicenſis, confutatur. par. 2. quæſt. 3. cap. 4. num. 225.
Nota Eccleſiæ recenſentur. par. 1. quæſt. 3. cap. 5. num. 128.
Nota digna Romani Pontificis, ſigillatim referuntur. part. 1. quæſt. 4. cap. vltim.
Nouio dunum Patria impij Caluini. Parergon num. 32.
Nomine Eccleſiæ eius Prælatus intelligitur. part. 2. quæſt. 3. cap. vltim. num. 233.

O

ORatio vocalis poteſt eſſe in Cælo. part. 2. quæſt. 1. cap. 8. num. 73.
Ordinum Regularium approbatio, ad Romanum Pontificem pertinet. par. 1. quæſt. 4. cap. 9.
Ortus Lutheri narratur. Parergon num. 1.
Ortus Caluini deſcribitur. ibidem num. 32.
Oues Ieſu Chriſti curæ Petri commiſſæ, ſunt omnes fideles cuiuſcumque gradus ſint, & conditionis. par. 2. quæſt. 4. cap. 1. num. 352.

P

PAlladius Carmelita Scotorum Apoſtolus, refertur. part. 2. quæſt. 3. cap. 6. num. 289.
Papa à ſolo Chriſto, & non à Conſtantino Imperatore, poteſtatem qua vtitur, accepit. par. 2. quæſt. 3. cap. 4.
Papa indefiniendis rebus fidei, errare non poteſt. par. 2. quæſt. 4. cap. 7. per totum.

Papa

Papa non eſt Antichriſtus. par. 2. quæſt. 4. cap. 6. num. 402.
Paſtor non bonus, quandoque ex Dei permiſſione in Populi pœnam, eligitur. par. 2. quæſt. 3. cap. 5. num. 266.
Paulus Apoſtolus, Doctor Orbis, & non Vrbis Romę Epiſcopus. par. 1. quæſt. 3. cap. 4. per totum.
Peccatorum noſtrorum expiatio, fuit effectus Sacerdotij Chriſti. par. 1 quæſt. 1. cap. 5. num. 14., 15., & 16.
Petrus Apoſtolus Romam venit. par. 1. quæſt. 3. cap. 4. num. 111. *ibique ex Chriſti præcepto Romanam Sedem erigit, & fundat.* ibidem num. 117.
Petrus Apoſtolus à Chriſto fuit baptizatus. par. 1. quæſt. 3. cap. 3. num. 101.
S. Petrus Thomas Patriarcha Conſtantinopolitanus, Imperatorem Gręcorum ad vnionem Eccleſię Catholicę reducit. par. 1. quæſt. 4: cap. 2. num. 205.
Pipinus Rex Gallię, à Caluini conuicijs vindicatur. par. 2. quæſt. 4. cap. 4. num. 380.
Poteſtas iudiciaria in Chriſto fuit, at ipſa in actu ſecundo minime uſus eſt. par. 2. quæſt. 2. cap. 6.
Prælatis peſſimis, etiam obediendum eſt. par. 2. quæſt. 4. cap. 6. num. 401.
Pretium noſtra Redemptionis, mors, & ſanguis Chriſti fuit. par. 2. quæſt. 1. cap. 5. num. 43.
Profeſſores ordinis Eliani in diſſeminandum Ieſu Chriſti Euangelium, fuerunt ſimul cum Apoſtolis. par. 2. quęſt. 3. cap. 6. num. 280.

Q

Quędam miracula de Indulgentijs lucrandis, referuntur. par. 2. quęſt. 4. cap. vltim. num 463.
Quęnam ſit Apologia Iuſti Calui, refertur. Parergon num. 36.
Quod hic numerò Innocentius XII. ſit legitimus Petri Apoſtoli ſucceſſor, & verus Summus Pontifex, demoſtratur. par.

par. 2. queſt. 3. capit. vltim. num. 350.
Quarumdam Mulierum deceptio, per Caluinum facta, deſcribitur. Parergon num. 43.

R

REges, adeò Romano Pontifici ſubduntur, vt in cauſa inutilitatis, vel iniquitatis ab ipſo priuari poſſint. par. 1. queſt. 4. cap. 4.
Reges à Romano Pontifice iam puniti, numerantur. par. 1. queſt. 4. cap. 3. num. 112.
Rimorſus conſcientię plurimum Lutherum exagitat. Parergon num. 21. Item, & Caluinum maximè affligit. ibidem num. 45.
Ridiculum Caluini miraculum deſcribitur. Parergon n. 44.
Romanus Pontifex Monarcha dicitur, & Monarchia ipſi ſoli competit. par. 1. queſt. 3. cap. vltim.
Romanus Pontifex inſtitutus fuit à Chriſto in terris tamquam Caput viſibile omnium fidelium, regula animata, & certa fidei. par. 2. queſt. 3. cap. 1.
Romanus Pontifex poteſtatem coactiuam habet. par. 1. queſt. 4. cap. 5.
Romanus Pontifex in promulgandis decretis morum pro tota Eccleſia, habet veritatem infallibilem. par. 1. queſt. 4. cap. 7. num. 241.
Romanus Pontifex, poteſt ſuper omni Iure poſitiuo diſpenſare, Indulgentias Chriſti fidelibus elargire, Sanctos canonizare, & Regularium Ordines ſtabilire. par. 1. queſt. 4. cap. 9.
Romanus Pontifex non accepit à Chriſto totam illam poteſtatem, quam ipſe Chriſtus habet. par. 2. queſt. 2. cap. 9. num. 164.
Romanus Pontifex in caſu publicę hęreſis à Deo deponitur, ab Eccleſia autem tantum denunciatur. par. 2. queſt. 3. cap. vltim. n. 344.

Romanus Pontifex in caſu hæreſis occultiſſima erit Summus Pontifex quo ad nos, quatenus eſt Caput viſibile fidelium, non autem quo ad ſe. par. 2. quæſt. 3. cap. ultim. num. 346.

S

SAcerdotium Chriſti in æternum manet. par. 1. quæſt. 1. cap. 8. ratione autem unionis hypoſtatica à Deo ipſum obtinuit. ibidem cap. 7.
Sacerdotium Chriſti verè fuit ſecundum ordinem Melchiſedech. par. 1. quæſt. 1. cap. ultim. num. 41.
Sacerdotium Aaroniticum, umbra, & figura fuit Romani Pontificis. par. 2. quæſt. 3. cap. 9. num. 323.
Scommata Marci Antonij de Dominis, confutantur. par. 2. quæſt. 3. cap. 1. num. 182.
Semilutherani numerantur. Parergon num. 27.
Senes in Sacra Scriptura, Epiſcopi intelliguntur. par. 2. quæſt. 4. cap. 8. num. 447.
Sedes Apoſtolica ex Chriſti præcepto à Petro Apoſtolo Romano Epiſcopatui unitur. par. 1. quæſt. 3. cap. 4. num. 117.
Sodales Collegij Boncurtenſis, Caluinum de vitio ſodomiæ accuſant. Parergon num. 33.

T

S. Thereſia à Ieſu pluries lacrymata eſt hæreticorum perfidias. Parergon num. 78.
Thomas Vualdenſis, hæreticorum malleus. part. 2. quæſt. 4. cap. 7. num. 78. in fine.
Thomas Beauxamis, hæreticorum deſtructor. par. 2. quæſt. 4. cap. ultim. num. 477.
Thuriferatio, cur in lege gratiæ etiam reperitur, cum fuerit in lege Moyſis. par. 2. quæſt. 2. cap. 5. num. 127.

Tigu-

Tigurini hæretici, à Schola Tigurì exorti, recenſentur. Parergon num. 54.

V

VValdenſis Doctor accerrimus. Parergon num. 70.

Varia Generalia Concilia recenſentur. par. 1. quæſt. 3. cap. 7. num. 157.

Veritates Catholicas definire, ad Romanum Pontificem pertinet.

Virgo Deipara, conuicijs non paucis à Caluino impetita; apertè vindicatur. Parergon num. 43.

Vnus ſemper Epiſcopus fuit, in quacumque Sede Epiſcopali, & non plures. parte 2. quæſt. 3. capit. 3. numero 208.

Vltimum diem Chriſtus ſciuit, ſed noluit nobis manifeſtare. par. 2. quæſt. 2. cap. 4. num. 117.

Vuiclephus propter ambitionem Epiſcopatus, à fide apoſtatauit. par. 2. quæſt. 4. cap. vltim. num. 477.

Z

ZAccharias Papa multis iniurijs à Caluino impetitur; & vindicatur. par. 2. quæſt. 4. cap. 4. num. 380.

Zuuingli peſſima mors, narratur. Parergon num. 29. eius corpus tamquam hæretici Excommunicati, in cineres redactum fuit; ibidem.

Zuuingli impia interpetratio verborum conſecrationis. ibidem.

Zuuinglianiſtæ eius ſectatores recenſentur. ibidem num. 30.

LAVS DEO.

In A
fol.
fol.
fol.
fol.
fol
col
fol.
fol.
fol.
col
fol.
Ite
fol.
fol.
fol.
fol.
fol
fol.
fol
fol
Ibi
fol
fol
Ite
fol
Ite
fo
fo

fo
I
f
f
I
I

Digitized by Google

ERRATA	CORRIGE
In Amico Lectori. Pemmatibus	Lemmatibus
fol. 3. Prouenientem	prouenіente
fol. 9. & 14. Sacerdotis	Sacerdotij
fol. 16. actione	actionem
fol. 20. conſumatio	conſummatio
fol. 35. Quod ſic probat	quam ſic probat
col. 2. allegatione	alligatione
fol. 43. reddere	redditurum
fol. 61. quamplures	complures
fol. 68. in effectum.	ad effectum
col. 2. ſolidè, ac tutè	ſolida, ac tuta
fol. 77. Pontificij poteſtate	Pontificis poteſtatem
Item. Et hac	Et hanc
fol. 78. fuerunt	fuerint
fol. 90. contulerit	contulit
fol. 94. confines	confinia
fol. 97. Brutiæ Prouinciam	Brettiorum Brouinciam
fol. 99. refertis	relatis
fol. 108. alloquens	allocutus
fol. 111. vaticinauit.	vaticinatus eſt
fol. 112. & col. 2. ſequentes	ſecuti
Ibid. col. 2. aſcenderit	aſcenderet
fol. 114. ſueceſſit	ſucceſſit
fol. 134. ſequentes verſus	ſequentia verba
Item. deſcripti	deſcripta
fol. 135. habetur	habeatur
Item. teſtatus	teſtatur
fol. 137. reddere renuit	redderet, renuit
fol. 138. vaticinauit	vaticinatus eſt

IN 2. PARTE POLEMICA.

fol. 117. ſequentes	ſecuti
Ibidem. appareant	appareat
fol. 181. auocabant	vocabant
fol. 182. poſquillos	paſquillos
Ibid. ſcarcaſmiſque	ſarcaſmiſque
Item. currupto	corrupto
fol. 183. ſenſierunt	ſentierunt

Ibid.

ERRATA	CORRIGE.
Ibid. criminare	criminari
fol. 184. oſtinatus	obſtinatus
fol. 194 Aurifebro	Aurifabro
fol. 195. forciuntur	farciuntur
fol. 196. moriens morſero	moriens ero mors
fol. 197. effanijs	affanijs
fol. 200. & iuſtitia	ex iuſtitia
fol. 206. permiſcuè	promiſcuè
fol. 209. Nouioduno	Nouioduni
Ibid. col. 2. opera exercens	operam exercens
fol. 219. col. 2. Ephe ſyro	Ephrem ſyro
fol. 223. continuò	perpetuò
Ibid. cæſum	caſum
fol 234. neget	negat
fol. 254. denundantes	denudantes
fol. 266. commentati	commentor
fol. 268. prophanas	prophanus
fol. 185. excellentior	excellentius
fol. 289. erubeſcant	erubeſcunt
fol. 294. Reges conſtituente	& in Regem conſtituente
fol. 296. allegatione	alligatione
col. 2. exigi	exigit
fol. 304. rectum factum	rectè factum
col. 2. fuerint reiecti	fuerunt reiecti
fol. 206. ſed eſſe dominum	ſed dominium
fol. 307. redimare	redimere
fol. 309. quia omnibus.	qui omnibus
fol. 310. ſtatutum	ſtat, tum
fol. 312. inneſtuant	inæſtuant
fol. 318. committerere ſpectu	committere reſpectu
fol. 319. etiam nunc	& iam nunc
fol. 320. nec infidelitas	nec infidelitati
fol. 321. aggrediatur	aggreditur
Item. ſæuiat	ſæuit
fol. 330. Cauponia	Caupona
fol. 332. monſtruoſam.	monſtroſam
fol. 334. inſurrat	inſuſurrat
fol. 335. iuxta antiquam	iuxta antiquum
fol. 339. Romæ mittentis	Romam mittentis

fol.

Digitized by Google

ERRATA	CORRIGE.
fol. 350. ſine externa	ſinè externa
fol. 353. referretis	referetis
Ibid. num. 255. ſmaliadica	ſmalcadica
fol. 366. & meliorem euangelizationis, & dictionis, &c.	& meliorem euangelizatione, & dictione
fol. 367. ſubſecutam Spiritus Sancti miſſionem extitiſſe	Spiritus Sancti miſſionem fuiſſe
fol. 369. inforas ſedeat	Ad fores ſedeat
In cap. 6. Ardelliorum	Ardelionum
fo: 376. Etiops Candacis	Æthiops
fol. 379. Canonis Papæ	Cononis Papæ
fol. 380. Cuſco	Cutzeo
Item. Mendacium	Mendicantium
fol. 386. iniungit	iniunxit
fol. 387. Eetibus	Cætibus
fol. 391. ſicut Hęretici ſe iactant	ſicut Hæretici iactant
fol. 396. Eccleſiæ Paput	Eccleſiæ caput
fol. 396. Summi Pontificij	Summi Pontificis
fol. 400. Baſilienſe Poncilium	Baſilienſe Concilium
fol. 401. Contificatu	Pontificatu
Ibid. Amodeo	Amadeo
col. 2. tranſtulentes	transferentes
fol. 412. iracumdiæ	iracundiæ
fol. 417. incepta eſt	incepit
fol. 418. corporis	corpori
fol. 421. Plaſmi	Pſalmi
fol. 422. qui Zacchariam	quem Zacchariam
fol. 431. anxiu	anxius

Hucuſque Errata patienter correximus; reliqua verò, & ea præſertim, quæ ex Impreſſoris incuria pluribus in locis deſunt, Lectoris prudentiæ, & pietati commendamus.

Opera

Digitized by Google

Opera ab Auctore Typis edita.

Vita S. Annæ, Matris Deiparæ.
Prælatorum Regularium, Quæſita promptuaria.
Scapularis Carmelitici Gazophylacium.
Prouinciæ Carmelitarum Calabriæ exordia, & progreſſus.
De auctoritate Summi Pontificis Romani, liber bipartitus.
Aduerſum Dominicum Sorrento, Panoplia.
Lapis angularis ad confringendam perfidiam Iudæorum.
Ioannis Bachonij Scholæ Carmelitarum Principis, vniuerſa Dialectica.
Epiſtola grauis, &c. ſinè Capis heraclius, & Riſpoſta Apologetica, &c. anagrammatico nomine.

Typis verò danda.

Ioannis Bachonij in libros Ariſtotelis de phyſico auditu, ortu, interitu, & de Anima, Phyloſophia.
Ad Quæſita promptuaria, de Commiſſarijs, & Viſitatoribus generalibus, Appendix.
Hiſtorico-Aſcetica, & moralis explanatio in Regulam Carmelitarum.
Homiliæ morales, in Euangelia Quatrageſimæ.
Guida degl'Erranti à conoſcere la verità dello Scapolare Carmelitano.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google